

د حمزه شینواري کلیات

غزلي

کتـــاب پیژندنــــه:

د کتاب نوم: د حمزه شینواري کلیات
سریزه او زیار: محمد آصف صمیم
خپرندوی: یونیورسټي بک ایجنسي پېښور
دانش کتابخانه کابل
چاپ شمېر: ۱۰۰۰ ټوکه
چاپ کال: ۲۰۱۰ م ـ اپریل ۱۳۸۹ ل ش
کمپوزنګ: دارالترجمه وکمپوزنګ سنټر
غني پلازه محله جنګي پېښور

خپرندوی:

یونیورسټي بک ایجنسي
خیبر بازار
پېښور
فون ۲۲۱۲۵۳۴

دانش کتب خانه
احمدي پلازه ـ ځلورم پوړ
میوند واټ کابل
فون ۰۷۷۱۱۴۴۳۱۷

د خپرونکیو له خوا

ددې نه وراندې د مرحوم امیر حمزه خان شینواري کلام دهغوی په ژوند او له مړینې نه وروسته بیلو بیلو بنو خپاره شوي دي د حمزه بابا سره د پښتون اولس د مینې او عقیدت له مخه د هغوی تولې شعري مجموعې به د ډېر زر نایابه شوي له دې امله د پښتو اکیډمي پېښور پوهنتون په پنځو ټوکو کې د هغوئې د کلام کلیات شائع کړلو کار دَ ستایلو وړ کارنامه وه

دغه کلیات هم په لږه موده کې خلاص شو او اوس په بازار کې نه ویاتیږي د پښتو اکیډمي مرتب کړي کلیات مرتبینو تر خپله وسه کوشش کړی دی چې د کلیات د شائع کیدو نه پخوا چې د حمزه بابا د کلام په شائع شویو مجموعو کې د کتابت او متن کومې غلطی دې هغه بیا تکرار نه شی دوئی په دغه زیار کې تر څه حده کامیاب شول خو ډیر لغتونه او اصطلاحات بیاهم حل طلب پاتې وو د لیک د تیروتنو نه سوا په دغه کلیات کی د حمزه بابا پوره کلام نه و احاطه شوې،دی څوبښتنو د حمزه بابا خنې افغانان عقیدتمند د حمزه بابا د مکمل او د غلطیو نه پاک کلیات چاپ کولو ته چمتو کړل دغه لړ کې د معروف خیر نګار او د حمزه بابا مرید ښاغلی محمد آصف صمیم نوم په خصوصي توګه د یادولو وړ دی چې د حمزه بابا خنې نایابه او ناچاپه کلامونه یې په ډیر شواخون راپیدا کړل او ترممکنه حده یې یو بشپړ او د غلطیو نه پاک کلیات په درې غټو ټوکو کې ،،د حمزه شینواری کلیات،، په نوم د افغانستان دولت له خوا خپور کړه.دا کلیات د عامو لوستونکیو لاسو ته څکه او نه رسیدهٔ چې دا په بازار کې د خرڅولو په خیال نه وه چاپ شوی دا د ریاستې اداري له خوا خاصو خلقو او ادارو ته د ډالۍ په توګه کی بې قیمته ورکړې شو ښاغلی صمیم دې نسخه کې د اکیډمی چاپ کلیات کې پاتې شوې د ډیرو غلطو اصلاح اوکړې شوه او ډیر تکرار ترې وایستل شو خو بیاهم د ښاغلی صمیم د خدشو مطابق څه کم څلوېښت غزلې د چاپ نه پاتې شوی او مکرر راغلی

وې بل خوا یو څو غزلي داسې هم وي چې هغه یکې د شاملیدو نه پاتې شوي وي
د تولو نه مهمه خبره داده چې د مرحوم حمزه بابا چې څومره شعري تولګې تر اوس پورې چاپ شوي دي، یا خو ترتیب نه لري یا بعضو کې زماني ترتیب ساتلې شوي دی او څکه نور لوستونکي عموماً او د پښتو ادب تحقیق کونکي خصوصاً د حمزه بابا مرحوم د لټوونکو شعرونو د لټون په لار کې د رنګ رنګ ستونزو سره مخ کیدل. مونږ د دغو ستونزو هوارولو دپاره د حمزه بابا د کلام د ردیف وار شائع کولو اهتمام وکړه او دغه شان مو د لوستونکو یوه زړه مطالبه او ضرورت پوره کولو کوشش کړې دې په دې کې مو د مستندو خبرنګارو او د هغه حمزه شناس ملګرو نه مدد اخستی دی چې د حمزه بابا سره د عقیدت لرلو تر مخه د بابا کلام لوستونکیو ته په صحیح او مکمل شکل کې رسول تر تولو لوئې سعادت او فخر ګنی

مونږ دا وضاحت هم ضروري ګڼو چې د نوی ترتیب تکرارونو ایستو نه سوا موجوده کلیات تر ډیره حده د ښاغلی آصف صمیم مرتب کړې شوی کلیات باندې ادانه لري

البته څنګه چې عموماً کیږي چې هر نوی چاپ کی که یو خوا د وړاندینو غلطیو اصلاح وشي نوبل خوا په کې کمپوزر د څه نورو غلطیو اضافه وکړی دا نورې غلطی څه خو د غفلت په وجه وی او څه کمپوزر په خپل خیال کې د شاعر او لیکوال ،،اصلاح،، کوی که زمونږ کمپوزر هم د خپل طرف نه چرته د بابا کلام کې ،،اصلاح،، کړی وی او زمونږ نظر پرې نه دې پرې وتی نو داسې تیروتنې مونږ ته په نخښه کړئ چې راتلونکی چاپ کې یې تصحیح وکړی شو.

مونږ فی الحال د غزلو برخه شائع کوو او انشاء الله که د حمزه بابا د عقیدتمندو ملګرو مدد راسره مل وه نو د نظمونو برخه به په یو بل جلد کی ډیره زر د لوستونکیو له نظره تیره کړه

خپرندوی یونیورسټی بک ایجنسی پېښور
دانش کتب خانه کابل

فهرست مضامین

غزلـــــــــې

شمېر	غزل	صفحه

شمېر | غزل | صفحه

شمیر	غزل	صفحه

بسم الله الرحمن الرحیم

د غزل بابا او د تغزل بادشاه

پښتو او غزل، پښتنانه او د فن باریکي، د پښتونولی د روزګار سنګیني تقاضې او د محبوب مینه، د غیرت او مړانې پولادي سینه او د عشق او مینې نرم لطیف احساس او بیا د سنګینو نو په سیوري د عمل ژوند او د حقیقي ښایست د لټون د تفکر صوفیانه مزل د حیرت یو داسې ور پرانیځي، چې د شعور پوه رڼا ترې راوځي او په دغه رڼا د پښتون د وجود او دغه د باطن ننداره کېدی شي، په دې برنډو سترګو او شډل وجود کې، چې د مینې، د لطافت کوم رنګ پټ دی، د ښکلا سره د مینې کوم نسبت دی او په آفاق خور د جمال کوم صورت دی، که څوک په رښتیا د پښتانه د سرچه او له نوعې ذوقه خبر پدل غواړي، نو د امیر المتغزلین ستر حمزه شینواري غزل دې واوري او ولولي، پښتو دې زده کړي، په پښتو دې پوه شي، څکه چې د حمزه شینواري په غزل او شعر کې د پښتون مادي او معنوي دواړه صورتونه شته، د پښتو د ژبې ښایست، د پښتون د تخیل ښکلا، د پښتونولی د قدرونو معنې، ار زښت او فلسفه، د پښتني تفکر او خیال ارفعیت او علویت، د جمال د مشاهدې د پښتني نظر کمال او د تولعمرې ار زښت ملګری د حسن د جمال او جلال تصور. که څوک په رښتیا پښتون پېژندل غواړي، نو د ستر حمزه د شعر مطالعه دې وکړي

د نړیوالو په خیال ښن هم پښتون شډل بدل، بې کولتوره او غیر مهذب دی، د پښتنې روزګار تقاضې به هم تر څه حده داسې وي، د ژوند سختیو او ګرانیو به هم پښتون دې نه وي سم کړی، چې د خپل جمالیاتي احساس څرګندونه په نظر راتلونکیو توکو کې وکړی شي، د خپل ښایست د معیار د اظهار دپاره د لطیفو فنونو ذریعې او وسیلې ولټوي، دومره شتمن شوی به هم نه وي، چې په دولتي یا ټولنیزه سطح د تعمیر د ابادۍ په فن کې د خوبنې عمارتونه جوړ کړی شي، څکه چې نړۍ خو ظاهربینه وي، ولې دا هم چانه په پوره ډول ښکاره شوې نه ده، چې د دې شډل وجود په داخل کې د ښکلا او د ښکلا سره د مینې کوم شان پروت دی او بیا د هر قام خان ته د ښایست خپل معیار او خپلې پیمانې وي، د پښتنانه د ښایست خپل معیار دی، په قامي او اولسي توګه هم او په شخصي ډول هم، خود پښتنانه دا ۰۱ ادیت هم دی، چې د ښکلا په باب له د اولس نه بیل

خیال نه لري، د تولو پښتنو د ښایست خوښونه یوشان ده اودا فطري خبره هم ده دنیا د جمال نرم، نازک او باریک لطیف صورت خوښوي، ولي پښتون نه جمال په جلال کي زیات ښکاري، د تراشلو پیکرونو نه زیات نا تراشلي پیکر خوښوي، سادګي بې پروه خوښه ده اود جمال پوهني خاوندان نن سبا هم دا وایي، چي اصل ښایست په ساده توب کي دی تاوو راتاوو پیچلي صورتونو کي په داستکاري او فنکاري کمال او خوبي وي، خو سادګي په اصل کي د ښکلا غایت دی اود پښتنه دا نفسیات له شروع راسې دي، چي ساده ښکلي ګنې نري ملا، مړې سترګې، نازک لېچې، کچه رنګونه د پښتون زړه نه راکاږي، کلک وجود، بړندي سترګي، زوروري متي، د باز په شان نظر، د زمري غوندي پنجې، ښخ کاټه او پاخه رنګونه کلکوالي خوښوي، دا د پښتون د ښایست د معیار یو ارخ دی، دا فطرت اود فطرت د سادګي سرچپه ښایست دی، د جمال په دې فلسفه کي د دلیل نوري هم ډېري خبري شته، د نسبت او تناسب په حواله هم اوږد بحث غواړي، ولي په اختصار دومره ویل بویه، چي دا د پښتنه د تشخص یو ارخ دی، پښتون د خپل شناخت په هکله شدید احساس لري او د شناخت یو تقاضا د پښتني ښایست سره مینه ده، که هر څو ژوند یې ګران او سخت دی، خو پخپل رنګ او انداز کي مینه کوي او شاید، چي په دا رنګه مینه پایې هم، دا سوال، چي مینه زورروه ده که پښتو، نو د پښتون د پاره دواړه سره یو دي، لکه حمید بابا، چي وایي

دا زما لـه غمـه شـین زړه، پکي خیـال د ر د شـونډو

هسـې رنګ زیب و زینت کـا، لکـه مې پـه شنـه پیالـه کي

د پښتنه د مینې حال هم داسې وي، له غمه شین زړه کي د سرو شونډو د خیال سره روزګار، په ظاهره سخت، ساده باده پښتون، په خاورو لړلي سینه کي هم داسې زړه لري

تنګ نظره نړیوال به د ستر خوشال خن خټک د پښتنه د ښایست د ستاینې په هکله هم دا ګرمان کوي او پښتني تعصب نتیجه به یې ګڼي، ولي دي کي د خبري څای کوم دی، چي

پـښتني جونـه هـې ولیـدي پـه سـترګو

خـوک چـي ترکـي د ختـا ستـایي خطـا دي

سو دا خطا خلک تل په پښتنه خطا شوي دي اود دوی د درستولو د پاره ضروري ده، چي د پښتني ښایست د کمال او معیار نه خبر کړی شي

ستر خوشال بابا ددې احساس سره په پښتو علم بلند کړی و. چې دنیا ته د پښتو او پښتانه د شناخت په باره کې وښیي. فن که هر څو د آفاقي قدرونو غوښتنه کوي، ولې په فن کې د خپل تشخص خبره هم د آفاقیت قدر لرلی شي. درانه او سپک وي. که قام درونډ و. خوې حصلت کې یې د رودوالي و. تولنه یې په درنو اوصافو اوډانه وه. نو په فني فکر کې به هم دا خصوصیت لرې اوبه دې بیاده. چې په شعر او ادب کې خوشال بابا د قامي تشخص رده کښیوده. نو پښتو د خپل فني تشخص په لور بون شروع کړو او بیا دا اعزاز او امتیاز شاید د ستر حمزه شینواري په برخه لیکلی و. چې په شلمه صدۍ کې دې دنیا ته د خپل شعر په فني کمال دا وښیي. چې پښتو کې نه د اظهار ګراني شته اونه پښتون فکر دچا نه کم یا وروستودی. داسې د پښتني جمال که پروه کرښې دفن په ذریعه راکښلی شي،نو دا بیاسیت د دنیا په نهایستونو کې د خانګړیو خصوصیاتو حامل دی او دا د پښتون انفرادیت هم دی او سترګې یې د امتیاز په رنجو توري هم دي

حمزه صیب د اعجاز ترحده دا کمال کړی دی. چې سوچه خالصه پښتو یې د تغزل جوګه کړی ده. پښتو، چې یوه سخته ژبه ګڼلی کیده. تکې لغتونه یې د تغزل د فن په باریکه ملا بار خیال کیده. حمزه ورته اول مضمون پیدا کړو. بیا یې د پښتني نهایست معیار ته جواز جوړ کړو او بیا یې دا طریقه اوسلیقه عیانه کړه. چې پښتون نهایست یې د پښتو ژبې د سوچه اصطلاحاتو نه په بل رنګ نه شي ښکاره کیدی او دا د فني او ادبي تشخص په ضمن کې یوه ډیره ستره فني کارنامه ده

د حمزه صیب غزل د پښتو غزل دی. د شعر د فن پښتون صورت دی. په دې کې د تصوف د فلسفي باریکې هم بیان شوې دي. د جمال د مشاهدې د اظهار بیان هم دی. په دې کې د پښتني اخلاقیاتو فلسفه هم ده، د پښتون د نفسیاتو. د پښتونولۍ د روایتونو، رسمونو، دودونو ضابطې هم دي او د عالمي ادب په علمي اوفني ډګه کې د پښتانه برخه د خپل قامي تشخص او شناخت سره سمه هم ده

د حمزه صیب شعر او غزل د پښتانه مینه هم ده.امتیاز هم دی. علم او پوهه هم، تصوف او فلسفه هم. د پښتنانه دانش او دانایي ده. د پښتانه رومان دی. د رومان انداز دی. پښتني اخلاقي نظام او ضابطه ده. د پښتون د قامیت شناخت دی. دا د تکمیل تر حده د ستر حمزه شینواري په شاعرۍ کې شته. د حمزه صیب کلام د پښتون او د پښتو فرهنګ دی. که څوک د امیرتی قام بېژندل غواړي. نو په دې شاعرۍ دې ځان پوه

کړي، دا يو قام دی، يو ښايست دی، يو رومان دی، خو دې رومان ته به د بصيرت په داسې سترګو کتل وي، لکه څنګه چې د پښتون فطرت دی

چرته چا ويلي وو، چې د يار مخ ته د سپوږمۍ په رڼا ګوره، چې څه د سر په سترګو وينې او نور د زړه په سترګو. چې د خيال تصوير بدې بوره وي، نو د حمزه صيب د شعر مطالعه هم په دغه رنګ د خوند ده، ولې دا بحث طوالت لري. په اشاره د ومره بس ده

انګيــــره يــــې د اشنـــا د تبسم نــه

نور په چا کې چې خپل اور و، اور پرې بل شو

خو سره ددې امتياز او شان پښتون چا په درسته توګه نه دی پيژندلی او د نورو نه څه ګيله، پښتون پخپله هم چرې خان نه دی پيژندلی. څکه نو د شته وجود سره نه بکاري د انساني اخوت په وروورولي کې د پښتون قام هغه کړی هم ده، چې څه زمانه وراندې د نړۍ خلکو په دې باب کې پښتون قام نه شمېرلو او دغه احساس حمزه صيب چرته داسې څرګند کړی و

ليلــى د ارتقــاء چې ستا څــري کومه ده

سپندور د کــومې وينــې دې دړې کومــه ده

زنځيرچــې د انســان د اخــوت جوړېـده

مــا غــم کــړو د پښتـون پکــې کــړى کومــه ده

د ستر خوشال نه تر ستر حمزه پورې د پښتو د ادب، کولتور او د شناخت د تر لاسه کولو يو تاريخ دی، ددې قامي کولتوري، فني ادبي تاريخ به شا د پښتنه د ژوند او د فن د رياضت يو لوی سفردی، دنن پښتون په برخه ددې د ساتلو او محفوظولو کار دی، هر سوچه پښتون د خپل تاريخ په روا ـ دا ښاغلی کار ترسره کوي

محترم استاد آصف صميم د ډېرې ستاينې ور دی چا چې په ښتنه مينه دا اهم او ارزښتناک کار ترسره کړو، دا يو ډېر ګران کار و، په پښتو اکاډمۍ کې د حمزه شينواري د کليـاتو د مرتب کولو ګرانی سره زه په خپله هم مخ شوی يم، هغه کسي، خامي او تيروتني، کومې چې د وخت د کمي په سبب واقع شوي وي، يا د حمزه صيب د کلام هغه برخه، چې اکاډمۍ تر لاسه شوې نه وه او موندل يې هم ګران وو، يا د څينو شعرونو د تصحيح کار داسې و، چې يې د ميني د ذوق نه د بل چا د وس کار نه و

خپلـــې خبـــرې

له ستر حمزه بابا سره خوږه هر څوک د خپلې مینې او ارونډو وېاړونو شالید او لاملونه لري، خو زه د حمزه بابا د پېژندګلو د شالید دا کیسه دلته لږ په لنډه ون[١] او لاسوند یزه «مستنده»، د بابا د خپل لیک په رڼا اخیستنه داسې وړاندې کوم

،، لـن نـاڅلې محمـد آصـف زمـا د کـور د پـاره لوارګې ته راغلی، خو افسوس دی، چې ډېر حـصار له شو، چې خوږ مجلس مو دوام مونډلی وی.

پښتانه د غفلت له خوبـه ویښ شـوي دي، ځکه چې د ځلو مشرانو په قدر پوه شوي دي.

لـوی څـښتن دې عمـر د کامیـاب ژوند سـره ورکړي،،

حمزه شینواری

مورخه ۱۳ مارچ سنه ۱۹۷۷ ء

---

[١] بشپړه په الفت کې خپره شوې ده

ترذي پيرزوينې او ويار وروسته دادئ چه باندې دېرش کاله اوري، چې حمزه .
زما د ادبي اذکارو او وظايفو مرکز او منځنی گرځېدلی دی

حمزه بابا مې په دې درو لسيزو کې ولوست، وکوت، واورېد او زده
فکر و فن راته د هنر له راته کوثره مې لپې لپې او کاسې کاسې پر سر وارو
هم تنده تنده پاتې ده

د پر څه کول او ليکل مې پر حمزه زړه اري، خو کاشکې د زړه او دماغ په
هميانې کې مې د وسې پانګه خو واى، خو پر دې حقيقت باندې په واو او باور، چې ,,لا
يُكلف اللّٰهُ نفساً إلا وُسعَها،، او بنده حيران، خداى مهربان

زما د بپوسې په پيدايا کې زما ارمان اخرهم انگېزه وکړه، زما حيراني پاک خداى
پخپله مهرباني کې ونغښته او د حمزه بابا د فکر وفن د څېړلو او غځولو په باب زما
اواز د اجابت له انګازې سره مخامخ شو، داسې چې د ۱۳۸۴ د تلې پر لومړۍ ورځ د
کابل ښار سالنګ واټ ته څېرمه د مدني تولنې په انګړ کې د کتاب په ملي نندارتون کې
پرخپل درانه دوست او د قلم او قلمولو خوا خوږي او د دمې او واوېيني خاې ښاغلي
معراج الدين پټان، چې د علمي زېرمې او خزانې په لوټلو پسې راغلی و، واوښتم په څېرو
خبرو کې يې د حمزه د کلياتو د نوي او ښکلي تدوين او چاپ خبره راپياده کړه، چې بايد
بيا په نوي بڼه او جوله له سره چاپ شي او که دا کار همدا نه وکړي، څنګه به وي؟

ماله خان سره وويل چې دا خو يې زما د زړه د رباب هماغه تار ته شهباز وروو،
چې تر اوسه ترې ترنګ نه راووت، ما ويل: کليات، خو د پېښور د پښتو اکاډيمې ملکيت
دی پوهاوى به ورسره غواړي، ويل يې: خبره ورسره ګوره کړه، که نه مه يې نه کوله، نو بس
بسم الله کړه پرې، زه او پټان سره بېل شو، پېښور ته له را رسېدو سره پښتو اکاډمۍ ته
لاړم، لومړی مخ خپل خوا خوږي د اکاډمۍ مخکني رييس ډاکټر راج ولي شاه خټک ته
ورغلم، د خبرې زړې مې يې په مخکې کېښود هغه له څه ډول اختلاف پرته زما و رانديز
هرکلی وکړ، خو د اوسني رييس آغلې سلمی شاهين رسمي پرېښله ،اجازه، او منښته يې
اړينه وګڼله، دواړه سملاسي مخامخ د سلمی شاهين دفتر ته ورننوتو، تر روغبړ وروسته
مو خبره وورسره يو کړه، هغې هم په هند او پاکستان دواړو کې د علامه اقبال د کلياتو د

بیا بیا چاپولو د بېلګې په استدلال راسره ومنله. خو په ټوټکو ټوټکو کې یې اکاډیمۍ ته د یو څو ټوټکو د والۍ کولو آر او شرط کېښود

زه له دوارو ریسانو نه په منته راووتم بناغلی پټان مې له شوي پرمختګه خبر کړ هغه ډېر خوښ شو او د کار د بېل داد یې راکړ. بس متې مې راونغښتې. لټون، مشورې او د کار د ځنښې پر جوړولو مې سوچ شروع کړ او له ګران حاجي محمد عمر خېل سره د کمپیوټر پر چارو تر موافقې وروسته مې پر کار ګوتې پورې کړې

که څه هم د کار بنسټي برخه او لومړی لاس اخخ د اکاډېمۍ خپاره کړې پنځه ټوکه کلیات وو، خو ډېره نوره زیاتونه او خوارۍ هم ګالل پکار وو او هغه خوارۍ نن دادی لله الحمد ددې برېا له ترلاسې سره ستاسې په مخکې ده، چې

۱ په کلیاتو (پنځم ټوک) کې د کابل نیمګړې منظومه سفرنامه د ځانګړي چاپ شوي هغې له مخې، چې د پروفیسر داور خان داود په همت بشپړه چاپ شوه.

۲ له ,د حجاز په لور،، او نورو آثارو نه پاتې بېلګې.

۳. د بابا د درېوارو فلمونو (لیلی مجنون، پېغله، علاقه غیر) سندرې.

۴ د شهرعالم او مېمونې د منظومې ډرامې یو څو بېلګې.

۵ د اروابناد غلام محمد مقصد له ,, ویر،، نه یوه بېلګه

۲ د اروابناد امین الحق په نامه یو منظوم لیک

۷ تر ټولو لویه او ارزښتناکه زیاتونه، چې تر دې شېبې یې ,, د پسرلي ډیوه،، په نامه د چاپ لاره ځارله د صبا اکبر آبادي د پنځوسو ژباړلیو غزلو زیاتونه ده، چې له درانه پښتون دوست طاهر ابریدي نه په یې کچه منته په لومړي ځل وړاندې کېږي

هر گوره

د دې زياتو نو تر څنګ په چاپ شويو کلياتو کې ځينې راغلي مکررات نري وايستل شو.[۱]

خوله بده مرغه د دې ګټورو هڅو ار هلو ځلو پر یادونه سربېره دا هم بايد په خواشينی او نهيلی ياده کړم، چې د ښاغلي لايق زاده لايق او له ډاکټر راج ولي شاه خټک سره د نثار محمد خان بيا بيا زمنو او لوزونو مې د کلياتو د بشپړتيا هيله تکنې کړه. که د پېښور راډيو پخواني مشر ښاغلي نثار محمد خان لورېينه کړې واى، نو د حمزه بابا د ځلور سوه بيتيزې درامې «د ومانو ښار» چانګه به هم د دې کلياتو د منځپانګې ښکلا واى، خو اوس هم دنيا په اميد خوړه شي.

نمانځنه

محمد آصف صميم
۲۴/۱۷/۱۱۳۸۲

---

[۱] خو بيا هم پاڅوري نه يم، چې مکررات به چاڼ شوي وي، که پاتې وي، له مخکې نه به بښنه د

۷ گران خوا خوږی ښېنتون مینه وال ښاغلی عطاو الله حیران مې هم د ستاینې ور دی، چې زما د خبرنې شېبې شېبې لار څارنې او انتظار هم ستومانه او تهیلی نه کړ.

۸ گران او تولمنلی اسد جان د دانش خبرنخي ژمن خو مې څکه د بې کچه منني ور دی، چې په هره سخته کې زما په څېر د وېرو د مخ اړولو خای دی.

۹ ښاغلی لایق زاده لایق مې هم د منني ور دی، چې تر پایه یې په طول امل کې وساتلم، خو د ،لیلی مجنون،، د سندرو اره یې زما د خوب (اشتها) او انتظار په خوله کې راونه خغول

۱۰ او په پای کې مې هغه څوک د وېرې زیاتې منني او حتی دعاوو ور دی، چې د خوشال بابا د وینا له ډالۍ کولو پرته ورته هیڅ نه لرم، چې:

بدر که که محبت راسره نه وای
یک تنها به په خونخوارو لارو تلل څوک

که یې مینه، خواږه، زغم او لوړ اخلاق نه وای، بویه که ددې کلیاتو ستومانوونکې کمپوزونې ته چا زړه به کړی وای

هاغه ،،عمرخېل،، درته یارانو یادوم
زه بر له تا خوږم، ته بر له عمره

نمانځنه
محمد آصف صمیم
۲۴ ۱۷ \ ۱۱ ۱۳۸۲

یو ځو ګامه له حمزه سره

«۱۹۰۷ ستمبر ـ ۱۹۹۴ فروري»

> د ستر خوشال د نبته پیژ پېژند تر څېړنې «ګام پر ګام له خوشال سره» وروسته زه د خپلې څېړنې او څېړندو د پر ارزښت. اغېز او هرکلې دومره پوهېدم، چې د ستر حمزه په پېژندګلو کې هم د دوديزې هڅې پرځای له همدې دوده کار واخلم. نو ځکه مې حمزه بابا هم درنو لوستوالو ته په همدې انځور وراندې کول غوره وبلل. هرګوره!
>
> د خوشال تر پلوښو مې د حمزه بابا پلونه یو څه تت وموندل. ځکه مې د «ګام پر ګام» پر ځای په «یو ځو ګامه» راصحدود کړل
>
> صمیم

۱۹۰۷ ستمبر د خیبر په لوارګي کې د باز میر خان ملک په کور کې وزېږېد

۱۹۱۰ ـ د مور د مینې له غېږې بې برخې شو

۱۹۱۲ ـ د لوارګي د لومړني ښوونځي پر وره ورننووت

۱۹۱۸ ـ د پېښور د اسلامیه کالج دوېم ټولګي ته بدل شو

۱۹۲۴ ـ لومړنی واده یې وکړ

۱۹۲۵ ـ لومړنی زوی یې وزېږېد، چې پر هماغه کال ومړ

۱۹۲۵ ـ د تورخم په پاسپورټ دفتر کې په کار وګومارل شو

۱۹۲۲ ـ د خیبر اورګاډي د پټلۍ په نوې جوړه شوې پروژه کې منشي شو، خو پر هماغه کال یې کار پرېښود د همدې کار په بهیر کې یې په سپېرسنګ کې د کاریګرو په فی البدیه مشاعره کې دوې پښتو چاربیتې ووېلې

۱۹۲۷ ـ دوېم زوی یې «مراد علي»، مراد شینواری وزېږېد

۱۹۲۸ جنوري ۳۱ ـ د خواجه معین الدین چشتي# زیارت ته له خپل ورور بلخي خان سره اجمیر ته لاړ او بیا ډیلي ته ستون شو او همدلته یې دده خبره د فطري رجحان ډیوه بله شوه

۱۹۲۸ع ـ دخپل دوست میر عالم خان په ملګرتیا په قلمي کمپنۍ کې د کار لپاره بمبئي ته لاړ، خو د یوې میاشتې له تېرولو سره سره یې کار ونه موند

۱۹۲۸ فروري ۱ـ لا په ډیلي کې و، چې په چاندنې چوک کې پر خواجه حسن نظامي باندې دزې وشوې، خو بچ شو

۱۹۲۸ـ دویم واده یې وکړ، چې بابا د میني واده باله.

۱۹۳۰ـ له روحاني بومیا حضرت سید عبدالستار شاه سره یې، چې د دوی د مشرانو هم مرشد و، روحاني تړون پیدا شو. له همدې وخته یې د خپل مرشد په سپارښتنه د اردو پر ځای په پښتو لیکلو لاس پورې کړ

۱۹۳۰ـ له روحاني بومیا حضرت سید عبدالستار شاه سره یې، چې د دوی د مشرانو هم مرشد و، روحاني تړون پیدا شو. له همدې وخته یې د خپل مرشد په سپارښتنه د اردو پر ځای په پښتو لیکلو لاس پورې کړ

۱۹۳۰ـ لومړنی پښتو غزل یې ووایه

۱۹۳۰ـ د خپل دوست میر عالم خان په مشوره او هڅونه یې بیا له فلمي نړۍ سره شوق وپاراوه، په راولپنډۍ کې یې د پنجاب فلمي کمپنۍ له مشر هري رام سیټي سره لیده کاته وشول

۱۹۳۰ـ له راولپنډۍ نه له راستنېدو سره په پېښور کې و، چې پلار یې ومړ

۱۹۳۳ـ د خپلو دوستانو په هڅونه یې کیمیاګرۍ زده کړه، خو مرشد یې ورته پرهېز ووېل

۱۹۳۵ـ د آل انډیا راډیو پېښور ځانګړې لپاره یې لومړنی پښتو ډرامه ،،زمیندار،، ولیکله

۱۹۳۷ـ لومړنی پښتو اثر ،،تجلیات محمدیه،، یې په ۳۹۸ مخونو کې چاپ شو

۱۹۳۷ـ د عبدالکریم مظلوم په ملګرتیا یې د ،،ژنا،، په نامه یوه میاشتنۍ خپرونه واېسته

۱۹۳۸ـ د الحاد توري لړۍ یې د عقیدې پر اسمان راخپرې شوې.

۱۹۳۸ـ پر همدغه کال یې د پښتو منظومه ډرامه ،، د ومانو ښار،، ولیکله، خو وروسته یې نوم ،،د شوګیانو ښار،، کړ

۱۹۳۹ـ د خپل مرشد حضرت سید عبدالستار شاه په بلنه او هڅونه یې د ،،بزم ادب،، په نامه یوه ادبي ټولنه جوړه کړه. چې لومړنی مشر یې راحت زاخېلی او وروستي حمزه پخپله مشر شو

۱۹۴۰ مارچ ۲۵ـ د سید عبدالستار شاه په نوښت د جوړې شوې ادبي ټولنې ،،بزم رحمان،، د کالنیو غونډو په لړ کې د مالګې منډۍ په پارک کې د کاظم خان شیدا پر دې مسره.

سیاه مار په نظر نه راځي ماښام دی

دا غزل واوراوه

د دعوت یې رقیب کړی انتظام دی
خدای دې خیر کړي نوی رنګ د انتقام دی
تورې ستر ګې دې زما زړه ته به خیر دي
بیا جیشو په کعبه ترلسی لام دی

د همدې شعرونو اورول وو، چې د پښتو وتلي شاعر سمندر خان سمندر ورته د بادشاه خطاب ورکړ

۱۹۴۰ـ په لوارګي کې یې هم د طرحي مشاعرو تیره کښوده او پر
توره تیره توره، (ده) سپیني ته بکړ وایي
مسره یې بوه طرحي خندنی «مزاحیه» مشاعره وکړه

۱۹۴۱ دسمبر ـ د رفیق غزنوي په بلنه او وراندیز د «لیلی مجنون» پښتو فلم د سندرو او وراشې (مکالمې) د لیکلو لپاره بمبیي ته لاړ، تر دو میاشتو تیرولو وروسته، له هغه ځایه په اجمیر شریف کې د محبوب الهي خواجه معین الدین چشتي نظامي زیارت ته لاړ او د زیارت تر لمبولو وروسته تري د الحاد د پنځه کلنې دورې تودې لړې خوري شوې

۱۹۴۴ـ د «نوي چپي» نومې هغه ناول یې لیکلو یې لاس پوری کر، چې د ده د وینا له مخې بنیادي تصور یې د سرحد د بنوونې روزنې وزیر شمین جان خان ورکړی و

۱۹۴۷ـ وروستی ځل اجمیر شریف ته لاړ، له هغه ځایه یې د مولینا عبدالقادر په بلنه د
د راډیو په جوړې کړې مشاعره کې ګډون وکړ

۱۹۴۸ اګست ـ د افغانستان د خپلواکۍ په (۲۹) کالیزه کې د ګډون او د پښتو لیکدود د یو کولو په لړ کې د پښتو ټولنې په بلنه د مولینا عبدالقادر په مشرۍ په یوه پلاوي کې کابل ته لاړ.

۱۹۴۹ـ د بنکار غلی مورچه، نومې لومړنی لنډه کیسه یې خپره شوه

۱۹۴۹ـ کشر ورور یې «خلیل ومړ

۱۹۴۹ـ د کابل منظومه سفرنامه یې د ترکیب بند په بڼه په (۹۰۰) بیتو کې چاپ شوه، خو له خپریدو سره د حکومت له خوا بندیز پرې ولګید

۱۹۵۰ـ د اولسی ادبي جرګې په جوړیدو د جرګې مشر وټاکل شو

۱۹۵۲ـ مشر ورور یې «ملک باور خان» ومړ

۱۹۵۴ جولاي ـ مرشد یې حضرت سید عبدالستار شاه، چې ده به له مینې باچا خان باله، د حق داعي نه لیک وواېه، حمزه یې د مریني ماده دا راواېسته
د فخر علم شو بام ـ ۱۳۷۳
۱۹۵۲ ـ د غزلو او نظمونو لومړنی ټولګه یې د ،،غزونې،، په نامه په ۲۳۴ مخو کې چاپ شوه
۱۹۵۷ ـ په ۱۹۴۴ کې پیل کړی ناول ،،نوې چپې،،[۱] په ۴۱۴ مخو کې له چاپه راووت
۱۹۵۸ ـ د کابل سفرنامه ،،نوی پښتون،، یې په ۳۲۰ مخو کې چاپ شوه
۱۹۵۹ ـ ،،د خوشال خان خټک یو شعر ،، په نامه اثر یې په ۱۸۳ مخو کې چاپ شو
۱۹۶۰ ـ د پاکستان له پوځي مشر مارشال ایوب خان سره د کراچۍ ـ ـ پېښور د او ر ګاډي د سفر په ملګرتیا کې یې هغه ته د ښوونځیو په نصاب کې د پښتو د خپرولو وړاندیز وکړ، چې ومنل شو، خو
۱۹۶۰ ـ د غزلو دویمه ټولګه یې د ـ "یون" په نامه په ۴۲۰ مخو کې چاپ شوه
۱۹۶۰ ـ د پاکستان رایټرز ګلډ ټولنې د ایالتي څانګې عمومي منشي غوره شو.
۱۹۶۳ ـ ،،ژوند،، یې له چاپه را ت
۱۹۶۲ ـ د پښتو له ملي مشر فخر افغان باچا خان سره یې لومړنی کاته وشول
۱۹۶۹ جنوري ۲۹ ـ د افغانستان د شاهي حکومت د قبایلو ریاست له خوا له څېلو پوویشتو قبایلي مخورو ملګرو سره د څمکې له لارې د بیت الله مقدس سفر ته لاړ، پر هغه سفر، چې ده یې کلونه وړاندې د خپلو پښتو له قافلې سره د تګ ارمان کړی و

همزه سفر که د حجاز وې نو هم
زه د پښتون له قافلو سره ځم

دا سپېڅلې دوه میاشتنی سفر د مارچ پر ۲۸ لوارګي ته په رسېدو بشپړ شو
۱۹۷۰ ـ د حجاز په لور نومې یونلیک یې په ۵۲۸ مخو کې له چاپه راووت
۱۹۷۰ ـ د ،،پېغلې،، فلم لیکلې کیسه، وراشې (مکالمې) او سندرې یې فلم شوې
۱۹۷۲ ـ په اردو ژبه یې خپل ژوند لیک ولیکه، چې وایې لاسلیکلې نسخه یې له سید انیس شاه ګیلاني سره خوندې ده

---

[۱] ،،نوې چپې،، د داش رام ګمجه نومې هندي لیکوال له خوا له هندي ژبې هم ژباړل شوی دی، وګ په هند کې د پښتو ژبې او ... پراونه ۵۲۵۱ مخ

۱۹۷۶ـ له جعفر اخکري سره د ليکونو ټولګه يې د ،،انسان او خداى،، په نامه چاپ شوه
۱۹۷۷ـ ،،ژوند او يون،، نمي منظومه ټولګه يې په وړه کچه له چاپه راووته
۱۹۷۹ـ د ميا عبدالرحمن لوګي کاکاخيل په نوبت او زيار د حمزه په باب د خيلو مينه والو، ليکوالو او شاعرانو پيرزوينې د ،،سزه او حمزه،، په نامه له چاپه راووتې
۱۹۸۰ـ د دانا اور علم نومي فلسفي او عرفاني اثر يې په اردو ژبه له چاپه راووت
۱۹۸۰ـ د ،،علاقه غير،، لپاره ليکلي کيسه او سندري يې فلم شوي
۱۹۸۷ـ د افغانستان د دولت د قومونو او قبايلو وزارت له خوا يې اتيايمه زوکالېزه د پوه دوه ورځني سيمينار په ترڅ کې ونمانځل شوه
۱۹۸۷ـ ،،يون،، يې د همدې زوکاليزې په وياړ دويم ځل د باغلي زرين انځور په زيار چاپ شو
۱۹۸۷ـ د همدې سيمينار ليکنې ،، د حمزه ياد،، په نامه د ښاغلي زلمي هېوادمل په زيار او خارنه چاپ شوې
۱۹۸۸ـ ،،يون،، يې دريم ځل چاپ شو
۱۹۸۹ـ ،،سلګې،، ټولګه يې له چاپه راووته
۱۹۹۴ـ فروري ۱۸ـ او بالاخر، د پښتو د غزليزې او عرفاني شاعرۍ سرلاری او د هنري او داستاني نثر د وګړ ستر اتل خپل سترړب ته د خپل ۸۷ کلن وياړلي ژوند د امانت په سپارلو د پښتون او افغان اولس د سوکالۍ، سرلوړۍ او د پښتو ژبې د پرمختيا په ارمان جنت ته له پښتو سره لاړ.

انا لله وانا اليه راجعون

اروا يې ښاده او ارمان يې وتلي اوسه.

د حمزه بابا آثار

منظـــــــــــوم

۱ د کابل منظومه سفرنامه
دویم چاپ
۲ د زړه آواز
۳: غزوني
۴: یون
۵ د خیبر ووږمې
دویم ځل
دریم ځل
۶ ژوند او یون
۷ بهیر
۸ پرېوني
۹ پسرلی په آیینه کې
۱۰ ژوند او یون

پارسي او اردو شاعري
(ځانګړي ټولګې یې نه دي چاپ شوي)

منثــــــــــــور:

پــــــــښتو

۱: تجلیات محمدیه
۲ د خوشحال ختک پوشعر
۳: ژوند
۴: تسخیر د کاینات
۵. انساني انا او پوهه
۶ ژور فکرونه
۷. نوې چپې (ناول)

پوهنليکونــــــه:

۱ د کابل سفرنامه «نوی پښتون»
۲. د حجاز په لور

ليکونـــــــه:

۱ انسان او خدای د جعفر اخکزي په نامه
۲ ګوتې قلم ته په ژړا شوې د طاهر اپريدي په نامه
۳ د چراغ حسين شاه په نامه ليکونه
۴ د هما په نامه ليکونه
۵ مکتوبات حمزه، د ارباب عبدالرحمن په نامه

داســـتاني آثـار:

۱ لس لنډې کيسې ۲ په لسګونو ډرا

اردو:

۱ انسان اور زندگی ۲ وجود اور شهود
۳ تذکرة الستاريه ۴ انا اور علم
۵ جبر کی اختيار ناول ۶ سوانح عمری

ژبـــــــاړه:

لـه پارسـي نـه:

۱. ارمغان حجاز

لــه اردو نــه:

۱ د سپرلي ديوه، د صبا اکبر ابادي
۲ سپېڅلي ويناوې «حضرت علي کرم الله وجهه وجيزې»
۳ د حضرت علي کرم الله وجهه نهج البلاغه

اردو ته منظومه ژباړه:

ديوان عبدالرحمن

ســــــــريزه

ستوری پښتون
او
د پښتو شاعری بابا ادم

لويان وايي، چي انسان هله تر ستوري زيات ځلېږي، چي د هغو ستوريو په څېر نرلی او ښکېللی نه وي، چي ميليونونه کاله پر يوه چورليځ چورلي او د داريا (جبر) په څېر کړی پر غوږ له خپلي ګردی (دايري) ونه وتلای شي.

انسان تر لمر و ستوريو ځلند کېدای شي، خو هله، چي پښه له کړيو وا ړولای شي او پر هغه د هواله واوړي، چي زماني او پېريو ترې تاو کړی دی

هله، چي پر هېڅ لرغونيو د هوالو ساندي ونه بولي او د يوه د هوال په نړونه خوا تولی او خاطر جمع نه شي، ځکه خواتولي او داومن ژوند د فکر د آزادی ښښي وهي، لوی انسان خپل اندي او آزاد اندي وي، نه ښکېللي، خواتولي او داومن وګړي په لويانو کي نه را '

د لويو انسانانو د کږ مبږ د ښودو په رڼا کي سری د پښتون قام د نا داومن او د زړندي په څېر د ناکراره او لالهانده ژوند لامل او راز په اساني موندلای شي. يانې پښتون قام سره له دي، چي د خپلو او پرديو په لورېينه د خپل ژوند سمون او خپلي داومنی او سوکالی ته وزګار شوی نه دی، خو د نورو د سوکالی او داومنی وزلي او وسيلي د خپلو سوکاليو په بيه برابرو دي چندن همېشه د نورو ونو په خوږبولو کي لاس لرلی دی، خو پخپله يي د تولنيزو او سياسي پېښو او حوادثو د دورو څادر پر ځان غوړولی دی

خو هر څه، چي دي، خو د زماني او تاريخ په ګواهی يي د تاريخځازو مېړونو او نابغه وو پر درلودو څوک ستر ګي نه شي پټولای ان چي بدغواري يي هم دامني، چي پښتون قام داسي نوابغ هم لري، چي په يوه ځان د نورو تر څو نوابغو درانه څېږي

نوري وهي نه راسپړو. پر داسې يوه بېلګه پښتانه نابغه خبره لرو. چې خوشال نه دی، خوکم وکوز هم ترې نه دی په دې مانا . چې که تر خوشال وروسته په پښتون اولس کې کوم بل ستر نابغه پيدا شوی. چې پر يوه وخت يې د ادب، عرفان، فلسفې او هنر د ګڼو ارخونو په ډګر کې د قلم علَم اوچت کړی، نو هغه د آل انډيا راډيو ډيلي د مشر افتخار حسين خبره

د بابا آدم د زمانې که نه هم وي، خو د پښتو شاعرۍ بابا آدم ور دی.[1]

د ستر حمزه د هنري اوږده او ساره په باب د ډېر قلمونه ستړي شوي، د ډېرو د خپل فکر و خيال نيلی په دې ډګر کې خغلولی. خو د ډېرو لړو پکې په دې لړ کې نوي خبره او نوي ارزونه وړاندې کړې ده. په دې کرښو کې به هم تاسې د حمزه د فکر وخيال په باب له دې نوي اوږدون پرته د ډېر نوي څه ونه وينئ. چې د ستر حمزه د هنر هر ارخيزه نظارنه او احتوا وکړای شي

حمزه د پښتو د معاصرې شاعرۍ هغه غزلبول شاعر دی، چې غزل يې د زړ ،کلاسيکې شاعرۍ او معاصر غزليز بهير د يوه پله په توګه کارولی دی

حمزه هغه دورانساز شاعر دی، چې وينا يې په ژوند کلاسيکې بورې او مقام ته رسېدلې ده او په غزل کې يې د لهجې د خوږلنې او رواني تر څنګ صانيزه ښکلا ، هنري اعجاز، د فکر ژورتيا ، د خيال الوت او د عرفاني کړلېچونو انګازې اغېزلې دي

د حمزه ذهن فلسفي او منطقي ويرتياوې او وسعتونه لري، خو په غزليزه شاعرۍ کې يې دا دواړه په ډېر احتياط دومره کارولي دي، چې د غزل روح يې زغملای شي

له غزل سره د حمزه فطري تړاو او اشنايي حمزه د الفاظو او ترکيبونو د غورولو او چوڼلو او د غزل د لهجې او فضا سازولو په هنر پوه کړی دی

همدې هنر ورته د غزل لپاره د روانو او سليسو بحرونو د غورولو ګرانه هم اسانه کړې ده او همدا هغه ښبګړه او خانګړنه ده، چې دده غزل ته يې د ګرانښت او پايښت

---

[1] حمزه بابا يوځل د آل انډيا راډيو ډيلي په بلنه په مشاعره کې د ګډون لپاره ډيلي ته لاړ. پخپلو جامو او پښتنې بڼه نېغ راډيو ته ورغی. د راډيو د مشر افتخار حسين چپراسي ته يې خپل ليکلی نوم ورکړ. هغه چې افتخار حسين ته ورغی. ورته يې وې. د بابا آدم د زمانې يو حمزه نومی سړی له تاسې سره ليدو ته راغلی دی؟ افتخار حسين ورته ووېل د بابا آدم د زمانې که نه هم وي، خو د پښتو شاعرۍ بابا آدم ضرور دی. حمزه شينواري. ايک مطالعه. ۳۷_ ۳۸ مخونه

داسې پوري ورکړې ده، چې نفسو بې ګرده پښتونخوا او پښتني نړۍ اېللي او اېګازنه کړې ده

د حمزه په شاعرۍ کې د بنیادي او بنستي تکیو په توګه د عشق او عرفان له شتون سره مذهبي او ملي جذبه دواړه په دېر فطري او استادانه هنر غاړه غوټې شوي دي او دې فطري حقیقت، چې دین او ملیت نه بواځې ټکر خور نه دی، بلکې سره ملاتړ هم دی، خو د اعتدال او انډول ساتنې په شرط، حمزه ددې حقیقت منلو ته بناینسته ډېر پلویان او لاري پیدا کړې دي، ان چې خپل دې پیغام ته یې د یوه ادبي سیاست رنګ ورکړی دی.

په پای کې د خپلو نورو خبرو پر ځای ددې کرښو د لمن د راټغارلو او بنه پای حسن اختتام لپاره د ستر حمزه بابا د دوو سترو مینه والو او حمزه پوهانو د ربخونه راوړنه بسنده ګڼم

د حمزه زړه د صوفیانو دی، د ماغ یې د فلسفیانو، عمل یې د خوانانو او کړه وړه یې د شېخانو دي

د حمزه په غزلو کې سربېره په بنکلا نوی خیال او نوی خوند هم په داسې شان خان ښکاره کوي، چې زاړه او زلمی تري پر شان خوند اخیستلای شي دده په غزلو کې نوی خوند دادی، چې د عشق او مینې شعرونو ته یې د پښتو او پښتونولۍ رنګ ورکړی دی

د حمزه په غزل کې هغه ټول خوندونه او کیفونه پراته دي، چې د غزل د ناوي ډول او سینګار ورته ویلی شي

(د خیبر وږمې، پوهاند رښتین)

د حمزه غزل ده د هنر ښکلا او جامع مظهر دی، دده ټول هنري آثار دده د غزل او بداعت او نوښت نر سیورۍ لاندې دي، د حمزه غزل د اوسنې پښتو ادب پر اسمان لکه رون ستوری داسې بربښي، د حمزه غزل لکه روان سیند په نویو زمزمو ورو بهېږي په ښکاره خو ځینیا، تیکاو او تینګار لري، خو دننه پوست او متوازن دی معاني اومطالب یې خوځوونکي او پاروونکي دي د پښتو د فکر او تمثیل غوټه او کره توکي ېکې رانغاړي، خکه یې هنر هم د پښتني فکر ځرګندوی دی، ان چې په بزمي مضامینو کې یې هم همدغه جوله ښکاري

(پوهاند حبیبي، اسماني نغمې او لاهوتي سرودونه)

د پښتو ادب د سمندر د همدې دوو مرغلرو له والې کولو سره د ستر حمزه پر فکر ... دا خوږې وږې خبرې د بابا دد ارمان د ترسرايني په هيله رانغارم، چې

چې بې تا چانه تيت نه شي تنکيالي زما ژوندون کړه
زړه زما دې مسلمان وي، تفکر مې د پښتون کړه
خدايه زيات کړې بو په لسه د پښتو د ليلی حسن
بيا زما مينه هم زيانه بو په لسه تر مجنون کړه
زه دې وچ هدوکي شپېلم، خو ملت مې دې سلطان وي
دا زما د سخن سپوږي په معنی کې همايون کړه

د ستر حمزه د فکر و هنر د ونو د خپرېدا په هيله

نمانځنه

محمد آصف صميم
۲۵\۱۷\۱۱۳۸۲
لاله زار مېنه ـ پېښور.

غزلــــي

د برښنه یې احساس دی وړانګ سبا — یم چې داشنانه جدانن سبا
نه وتنغ که شي خومانه قضانن سبا — ماته جنون ستاګرواداننن سبا
کم شو په لیمو کي نظر هم د زړه — د یره که هر خوشوه زیانن سبا
ګوره په هرچاهسې وریښي نه شي — وخته چې تیریږي په مانن سبا
وصله چې په ژوند کي مي بیاړانه شي — ښکاري مې الفت کې خلانن سبا
ګوره چې موسکی نه شي اشنازما — د یره له ماکیږي خطانن سبا
راشه زما عشقه که ما بوهه کړي — ښته د زړګوټي صدانن سبا
ښکاري چې اشنا په مخاطب کړي ما — خیزي د هرخیزنه نوانن سبا
دا په هواګانو کي مستي چې دي — خوانه د حمزه شوه هوانن سبا

۱۹۶۰ سپتمبر ۲۳ ـ لواړګی.

خیر که زه اوس خو مره یم ارزان په تا — پسته به هم دومره شمه ګران په تا
ما خلله دوفا امتحان مه اخله — دا به زما هم شي امتحان په تا
پرسپوده بوپنهدلي اسویلي زما — ګواښي به دي نورجورکاندي طوفان په تا
کړي به اسویلي په بې خیالی کي بیا — زیادبه مې سلګی وي دارمان په تا
ژوند دي مدامي په برخه هله شو — مره چې شو حمزه خوندي خوانان په تا

۱۹۷۴، اګست ۱۲ ـ لواړګی

اماني په لوښو کي نه دي ګراني سترګي ستا — سیرلي هم دخوانی نه کړي اساني سترګي ستا
سالي په بو نظر کي تغافل هم التفات — د ژوند په راز دي پوهي استاذاني سترګي ستا
اوس ګوره چې ماده یې کړه زما د وینې نوش — کباب غواړي زما د زړه رنداني سترګي ستا
که ښکته شي هم ،نهښي دي وي خوکي د ښو — پښتو به راته زده کړي مسلماني سترګي ستا

محفل کي که درګورمه په دي خونه بم ګرم — دا سترګي دي د ښکليو زما خاني سترګي ستا

شايد اکريکرمـي د نظـر و ښتني — نن شوي په بي لوظي چي پښماني سترګي ستا

په غيبه دادا کـي بـي ستونه وي زلمـي — هوښياري بلاګاني دي شاداني سترګي ستا

بوم نهري د هوس غوندي ورمخ چي شمه زه — نابست دي بويه لس کري پرېشاني سترګي ستا

خواني بي تل تر تله د سخن شرله نصيب — حمزه چي دي ليدلي غزل خواني سترګي ستا

۱۹۵۶ ستمبر ۲ ـ پېښور

رنګين غوندي لمـون کري شفق بېزي سترګي ستا — موجب مي د شګير شوي سحر خېزي سترګي ستا

داځنګه بي وفا شوي ښتني پس له وعدي — پېغور هم تيتي نه کړلي انګرېزي سترګي ستا

سرور او کيفيت مي ساله قهره شي سوا — مستي دميو اکاندي خونرېزي سترګي ستا

احباب مي رنګ نه ګوري سپين اوسور اندېزاو نږد — داجاري تل په ماکوي رنګرېزي سترګي ستا

حيران يم دکمتري دي، دباز، که دشاهين — زرګي په يو نظر سره وري تېزي سترګي ستا

ملکونه بي د زورونو کره تـلا په هر طرف — کاته څنګه معصوم کوي چنګېزي سترګي ستا

حمزه بي نوايي کي خومره خوږ دي کيفيت — اوس نه لوري يو طرف هم غم انګېزي سترګي ستا

( )

چي خيشتي بي نن په مُل کري زلفي ستا — مشاطي هلـه کاکـل کـري زلفي ستا

عنبـره بويـه پريـشان داشتيـاق وم — مادبل په تېر کي ښکل کري زلفي ستا

چاوربخي، چـانيري کري، چادامونـه — چاځنګـل اوچاسنبل کـري زلفي ستا

زه سپين زره ساده پښتون وم قسمت مانه — سياه زره لکـه مغـل کـري زلفي ستا

چي مي خوښي دي پريشاني اوس پريشان يم — ماعـادي دتغافـل کـري زلفي ستا

دوربخـي زره راډک شـوور بدوته — چانجوري په منګول، کري زلفي ستا

اوس پـه قهـر مـا حمـزه تـه نـه ربـړي — چـي اشنا دتامـل کـري زلفـي ستا

ناربګل

(۶)

زلفې که ورېځې دي ښوري په خندا خندا — مسته د ښکلا جلوې پلوري په خندا خندا

لونګو ته مې موسکه شه، تا نه چې معلومه شي — خنګه کړي د نمر صفت ستوري په خندا خندا

دلښکلې ادا شمعې مزه زما له پاره کړه — وایي هر مین ماته ګوري په خندا خندا

ډک وي د اغزو چې بار، کوم ګوزار د ګل کوي — ماد خیر کتو په تور مزدوري په خندا خندا

ورک چې تصور یې شو، دادې کوم مقام حمزه — ماته هر کلی وایي لوري په خندا خندا

(۷)

دم د بې دمانو چې اشنانه کا پیدا — خدایږو چې بیې دم د مسیحانه کا پیدا

پرخې د سحر یوې غوټۍ ته وې په غوږ کې — هغه خه ژړا ده چې خندانه کا پیدا

خضر دې رهبر شي د هر چا لازمه نه ده — ولې لاروی دې رهنمانه کا پیدا

پوهه شه جذبه یې د الفت نه ده کامله — وېره د هجران چې تمنانه کا پیدا

بنا یې چې لیتون د حمزه وکړي هله په — بلونه چې د ټلیو په صحرانه کا پیدا

(۸)

بیانو نهال زما په اوښکو شو ګلشن دژړا — عشق مې له سوزه نه سوخته کړو پېرهن دژړا

لکه باران چې په لمن کې دوریځ وي نهان — داسې مې دکه د ګوهرونه دامن دژړا

دیده یې آب وي هر ساعت داسې بې رنګ وکړو خیل — جوړ یې شکال شوله خنداچې و دښمن دژړا

مره حسرتونه مې وو تړې د وصلت داوېرو — داسو پلو مې فاتحه ورکړه کفن دژړا

راغې په شکل د پتنګ سوزوالم بې شمار — سوزان چې شمع کړم د عشق په انجمن دژړا

لښکر داوښکو مې پسپا کړلو دښمن د فراق — د همدمانو نه خالي مې شو وطن دژړا

تار د فراق به مې قبا د محبت جوړه کا — حمزه بښو چې دېښار د رکړلو سوزن دژړا

(۹)

نن اشنا زما د بې پتۍ نه شکایت کا — بنه دی د رقیب د مخلصۍ نه روایت کا

ښکه دې شي سترګې ښتنې چې مخامخ شي — ستادې لوظې څرنګه ښکلې معذرت کا

خوند کړي چې سپږمۍ دې شپه اوږده وي ستا بېن وي — ستا د مخ او زلفو، شکایت او حکایت کا

ګوره چې طبیب هم کړي د خان سره ملګری — رانشي خپل رنځور ته څومره ښکلې عیادت کا

زړه يې که وحشي دی په رو، رويه به دي جوړشي / خان که ستاد سترګوليونو سره عادت کا
بسته يې بياکونج دګمنامی دزړه ارمان وي / هغه چې خواهش دناموري اودشهرت کا
مينه به زماکړي دقارون غونډي شته منه / سترګي دي دبخل په انداز کې سخاوت کا
خدای زده چې دی چاته،خوهريوي ګڼي خان ته / ستاساده معصومې سترګې داسې اشارت کا
وساته خپل خان دي دضمير دملامت نه / څه شي حمزه څه؟ که زمانه دي ملامت کا

۱۹۷۲ نومبر ۳۰_لواړګی.

(۱۰)

خوک چې پرېشانه وي ښکل د جمعيت کا / ښکلي چې خوک راشي زلفي غونډي په هيبت کا
بيت هنر دي مه ساته هر خوک به پرېشان شي / تابه لکه ګل د اسوېلوسره عادت کا
زلفي دي مغولي خوی يې سم نه شو کړی دي / شپې مې پېښتي دي،نه ګيله نه شکايت کا
شمع به زړا زړاکیږي د خندنو کړي / خدای زده چې دکوموسوېوزړونوحکايت کا
ماکه ستادمخ په حلقه څه وکړه نه ودنه / ترک به ملايان له کتابونو روايت کا
سيل دګلرخه کړم چې نرګس نه کتي نه شم / هغه هېري شوې سترګې بيادکتوست کا
ډېره پېرزوينه دسالي ښن به حمزه ده / سترګي يې سوادپيمانونه عنايت کا

(۱۱)

چې نظرمې زخمي زړه ته لکه تار کا / دبنو غشي دستنرخوی اختيار کا
مرم به دې چې مې په مرګ نه راضي کېږي / داڅه ژوندي دی؟ چې اقرار کا،نه انکار کا
که وزګاريه کونج کې ناست وي مېن څه شي / په دي ډېره بېکاري به خان د کار کا
زود رنجې دآينه زړونو صفت دی / صافي ډېره قبلونه دغبار کا
زړه ښکرمې دواړه وران د درد په وېش دي / که ثالث دبنو غشي ښکلی ښکار کا
راز د مينې پټ ساتي که يار مې سبخي، / په خندا چې د رقيب سره ګفتار کا
کرم که مينې لېونی خوديوبارشوم / خارله داسې غلطي چې خوک هوښيار کا
دوصال خوب مې ليدلی که خوب وينم / که خوک وينې مې له دې خوبه را ار کا
داصول په نقطه بنخ د زړه قدم کړه / زمانه دي که حمزه لکه پرکار کا

«آر سېرې

(۱۲)

نن هغه لشا مې چې جلوه د زړه په طور کا — کوره چې سرمه به مې د ... د سترګو نور کا
ستا په کونج د سترګو واکتو مې غم فنا کړ — ډېرې که تیارې وې رنوخې⁽¹⁾ به یې کافور کا
زه په ښښتنې شعله به ولې غره نه یم — هغه سروې قدې چې پخپل حسن غرور کا
ماته بیداری د شوګیرو دې ډېرې ګرانې — څه شې که په خوب کې مې جذبه راته حضور کا
سترګې خو زما د ټینبدو بلدې نه دې — سترګې پښتنې دې احترام یې ما ضرور کا
عقل به طلب د عاشقۍ څخه بې ونیرې — هسې نه چې لرې د فطرت نه دا فتور کا
مه وایه چې بیرته مرور نه بخلا کیږې — خوی به د وختونو نه خوک لرې د مرور کا
جام دې راته ونیوه ساقي د زړو میو — سترګې کره راپورته چې پیدا نوی سرور کا
ویې کړو قصور چې معطل دې کرم نه شي — یا نو حمزه ولې قصور وار شو چې قصور کا

۱۹۶۶، مرداد ۱۵ ـ لولوګی. — (۱) آر: رڼوی

(۱۳)

کله د یار سترګې ز... داسې استقبال کا — ماته مستقبل او ماضي ښکلې لکه "حال" کا
حال یې محرک وې چې هرڅوک په زړه قال کا — حال خو هغه حال دی چې مې حال لکه دقال کا
ژوند د عناصرو اتصال نه انفصال دی — ژوند د عناصرو اتصال او انفصال کا
زړه ګوشه نشین دی حو چې خوبې شوپه ګوټه کې — زغم یې یهانې نه دی په ذره ذره ملال کا
تور چې پوزې نه شي د نېکانو څه ښایست دی — څو مره افزوني د مصحف لو د حسن خال کا
حسن چې پرېشان شي زړه راښکون یې بیه وه شي — جوړه خورې زلفې سلسله د اختلال کا
کله خوږې قهر شي مرهم د خوږو زړونو — کله چې موسکی شي په مکهز مکهز لشال کا
تېرې هم ریښتینې کاندې داسې وعده وکړې — نه شول د روغجن هجرې سکلې څه کمال کا
پوخل دې څرګند شي خورې زلفې په نسیم کې — خیر د حمزه عمر که یوه جونه د تال کا
ژوند د عشق مې ولید چې ژوندون یې دی د خضر — ژوند یې دریابې دی حمزه ژوند به دې محال کا

(۱۴)

دی ساده خو زمانه به یې قاتل کا — چې شباب یې د ښایست سره شامل کا
سیند د عشق نه مه ګډېږه سپک فطرته — تا ګوزار به لکه خلی په ساحل کا
ستا دې ډېرې حیازه له حیا تېر کړم — څوک چې وشندې ایمان مینه حاصل کا

محویت خو اتها د بیداری ده — انتها د بیداری سری غافل کا
ما او یار که مخامخ کړي څه حاصل دی — آینه به آینې ته مقابل کا
زړه خو دادی چې اشنایکې مهشته دی — چې ککی مې هم درز الکه د دل کا
داهو ښیار له کومه راغی لېونتوته — اسوېلي چې په ګرمی کې د محفل کا
ژوند مشکل دی، که اسان دی خبر نه یم — خو طلب داساني بې لا مشکل کا
بې مهرې د مهرویانو غنیمت دی — التفات بې دا د دق نه سل کا

لېونی چې خان له رو غو حمزه ژغوري
چې رښتیا وي داهو کار خو د عاقل کا

(۱۵)

دا لوبکې چې د زړه نه زما سترګو ته نکل کا — چیستان د هغو مستو اشارو به ګنې حل کا؟
دوو ښهو ښېنغ کې چې خوک راشي خبرې نشه — دا نه د ژوندانه به یې مهجن د مینې دل کا
د هجر توري توري ګوري شبې خو به سپا کړي — لیکن د چا به وس کې ده چې خور د زلفو ول کا
واعظ به خو مره بوه کرم خو بوه دې زما واوري — بس دومره چې دا زړه دې لږ له ما سره بدل کا
منزل د عاشقۍ کې چې پر بوتې نه ورانهې — برېښنا به لاروو ته نښانې زما د پل کا
همدمه ددې سپند له غو اصانو تپوس وکړه — خوک شته دی چې معلوم مې داشنا د سترګو تل کا
چاره د استبداد هم چې غالبه په اصول شوه — دې ښکلې حوصلې ته لوس به کاردي چې سر کل کا
دوه کاره کړي وریل د ښېښې چې به خوروون شي — بوځای کې که مې مرکړي به بل ځای کې به اوریل کا
حمزه د محبت د تصرف نه به څه وایم — راغونډ بوه لمحه کې د ابد سره ازل کا

۱۹۷۰، اپریل، ۱۵، پېښور.

(۱۶)

که راسخ زما په لور هغه صنم کا — بتخانه به مې د زړه لکه حرم کا
ساقي زده له صراحي مې د زړه راز کړه — ورته ګوره چې عطا کوي سر خم کا
چې کرلېچ دې د هوس په وس کې نه وي — پاڅه مینې ته نعرې کړه چې بې سم کا
قام ته هغه دوه مخې تروره پیدا کړي — چې هم تروره هم کارونه د ظلم کا
عشقه د پر یه دي ژوندون شي مبارک شه — چې کاته به هر محفل کې رانه کم کا

تـل گـلان بـه دوفـاتري زرغـونيږي　　کرمـه خـاوره چـې مېـنې اوبـنکې نـم کـا
بـل قـدم بـه داشـنا په درشـل کېـدي　　کـه مـبن يـې دوه جهانـه يوقـدم کـا
حمـزه مـات بـه کـړي سنگـرد پهلـتون هغـه　　چـې لـښکر دارزو گانو منظم کـا
سـتامينوکي حمـزه هـم عجـب شـی دی　　چـې پوښـتنه هـم دتانـه سـتا دجم کـا

۱۹۷۲ فروري ۲ ـ پېښور

(۱۷)

سـردي پکې څه؟ سـرمې دفکرپـه زنگون کـا　　دلـې خوشحالي خنداچې گل په زړه چاودون کا
سـتاطمونو وچـه کـړه زمـاد وجـود ونـه　　وده يـې په خپلـه بـه مثـال دافنيـون کـا
زه يـې دم غلـط بـه سـخاوت دکـم سـتی　　مېخ ترې خبرنه وم چې خواني به يې قارون کا
بس په تول محفل کې چې يو مانه نه راگوري　　خدايو چې ماهم به دېتنگ غوندې پښتون کا
داخو جور زمانـه مروريـه رښـتيا لاړو　　پاتې شوم به دي چې اوس به مخ راته راسون کا
ماداشنازلفې زولنـې څکـه سـتايلي　　گوره ودي خپل غزل کړی که مې مجنون کا
تهښته وکړه عشق ونه که تنگ يې له حکمته　　خپل "جمهوريت" چې ورتاوان په افلاطون کا
ته که دخپل سرنه بکته زړه ونه وركوز شوي　　تابه دخپل خان هسې بې چون اوبې چگون کا
مـاوې سـتاسـاخو هر يو نن زمانـه ورک کـړو　　وي چـې داخبـره لېـونی دکـوم پـرون کـا
گلـه بـه تعريـف وکـړي زاهـد دمغرليو　　شـبـل چـې دشـرابو ورنـد انو تـه مـنون کـا
نن يې دحمزه نه له سحره سترگې سرې دي　　دلې راته بکاري چې جورز پرمه دشبخون کا

۱۹۶۲ جمرود.

(۱۸)

نـه بـه وي لـه دي چـې خـوی دسـپي وکـا　　نـه ښـايي پـښتون چـې بـې پتـې وکـا
گلـه داسـې وي چـې بـې سـيه هـم　　زړه مـې يوناځـا پـه خوشـحالي وکـا
نـن درقيـب ځنگـه تنـدی رون ويـنم　　چـا بـه وي چـې خـوی بـه دسـري وکـا؟
بيـاهم هغـه سـترگې پـښتني خـودي　　وخـو کړي نظر، کـه سرسري وکـا
پـام پـه هوس سـترگو يې غلط نـه شـي　　گـرانې بـه پـه يـورپ کـې دزمري وکـا
دامـې خـه اميدلـه هغـه گلـه و　　خـوی پـه بـه خنـداکې داغـزي وکـا
نوردې پښتوغم چې حمزه ونه کړي　　پـس دتانـه غـم بـه يـې زلمـي وکـا

(۱۹)

پـه زړه کـې مینـه بـه ظاهر کړکـه	فطرت یې څـه کااوښکلي څـه کـا؟
چې یې بـه خولـه وي زمـا د زړه وي	زما پـه خولـه شي چې څـه بـه زړه کا
لایې دیـدن شـي د دیـدن تنـده	ستـرګې اوبـه کاسـترګې اوبـه کـا
اشناچې وینې شي دیدن یې کېږي	ښېن نمونځونـه بـه نمرخاتـه کـا
اوس سنجیده شوخواني یې راغلـه	ګوزار، پـه وروځوګوابې پـه لېمـه کا
اوس چې څـه غـوارم هغـه نـه غـوارم	څـه چې زه غـوارم هغـه خونـه کـا
کلـه مې نـه وینې کـه ګوري سم سم	کلـه بـل خواګـوري مانـه کانـه کـا
زه اسـوېلي کـړم هغـه لهرېـږي	کـه زه سـاړه کـړم هغـه نـاوده کـا
طفلي بې صبره مستـه خواني شي	زاړه زلمـي کـا ،زلمي زاړه کـا
پـه موسـېدوکړي انکارلـه وصلـه	څـه پـه خوبو کـې تراخـه تراخـه کـا
فـرش دنظر مـې بـه ختمېـدودی	زه یـم نـاتوان اوبـې مهـره تلـه کـا
مینـه شـوه خوانـه سـاتم بـې پتـه	جل چې شي پېغلـه خوندپـه کالـه کـا
مړه دي لـه عشقـه چې ژونـدي بـایې	هغه ژونـدي دي چې عشق بې مړه کا
حمـزه ککـۍ دي یـار تـه کـړه کـوزې	هلتـه بـه څـه کړي چې لېمـه سـره کـا

(۱)اوږ: ګذار.

(۲۰)

رې چې دنوې بـه زړه تیـاره کا	شوخې دې ککۍ کړه چې مې دواړه ککۍ زړه
نه ده دا ژړا دې دربښناوو چې سېرلی دی	ګل تـه خـو دې ګـوره د وربـل دبـاسـه څـه کـا؟
اوس کله قصه دزړه به سترګوکې لوستی شي	ودرېږه دا تـور زمـا دسترګو چې رانجـه کـا
دهر زړونه تهږدنې ستاپه سترګو غلچکودي	خنکه دماشوم غوندې ساده ساده کانه کا
ګل چې سترګې پرانستې بې واکه به خنداشو	خان ته چې یې پام شو اسوېلې ساړه ساړه کا
زه پښنوسترګوته نیـازبین زړه درکومه	ګـورم چې نیـازېنـه پښتنـه ورسـره څـه کـا
نن خوښـه ګستاخ زمـانظره بـېرلی دی	ګـوره چې حیادهغـه ګـل اتګـې سـره کـا
پـوکړت خوخپلـه لاز بدلـه کـړه سـېرلیـه	ګـورم چې خزان تـه ،سـایه بلـه دلتـه راتلـه کـا
رور د بـېرلي دی هرهر شی راغی دیاندي	اوس بـه حمـزه واره د د نـوري مـاره کـا

(۲۱)

نن دې پوښتنه چې اشنا زما د زړه کا   خیلې برندې سترګې نه پوښتې چې څه کا
د ژوندي حسن په مړو سترګو لسم دی   چې د پرمرې مه ژوندي کا د پرسه مړه کا
دهمت زلمیو زړونه که بای نه کړل   نو به دوی د خوشحالی جونې واده کا
دا هنر زما نظر نه مینې زده کړو   چې بار خودې کله زیړاو کله سره کا
خیر که کم به تول محفل کې زه بنکاره شم   خو اشنا چې راشه د پرنه ګوري نه کا
د سربښت له زوره تود نظر دې څه شو   چې دغم ساړه نبضونه مې تاوده کا
زړونهی کې بې خپل حسن پرده دړ دی   په سبوږمۍ د پینځلسم کې به راتله کا
نه چې راغلې کوم دې خوښ دی چې بې وکړم   تشکر خو ځوک په زړه او ځوک په خوله کا
په ګل مخ کې بې بورا سترګونه ګوره   نه به واپې دمستې نه الوانه کا
برند بانه دې جوړې تیښت کړل زما او ښکو   احترام د ننواتې پښتانه کا
هغه سترګې چې ور وګورم کږه شي   څه کارونه په کږه کې دپاخه کا
تغافل کړه هدا سې د پېره ښه ده   چې سناخوی مې ارمانونه پښتانه کا
ګوره نیښت زما نظر نه که بانه کړې   پښتانه دې پښتانه به مېلمانه کا
حمزه ښکاري چې اوس پوهه په مطلب شو   چې اوس تاسره خبرې به لمبه کا

(۲۲)

حجره دزړونو یې چې پراخه پښتانه کا   بیاځای دې یکې پسه دحالاتو مېلمانه کا
حالات خو منګوټي دې په ارحت دزمانه کې   د کېږې اوښېږې اوبه خوږ دژوندانه کا
قربان دې همه لرې دې د مینې له ژورو   سرکش لکه فلک هم هسې سر په زنګانه کا
اخر د ازماښې به ګرېوان ګیرې داشناشي   خندا به مې تر خو سحر به خپرې ګرېوانه کا
تمکین د حوادثو نه پیدا لکه ساحل کړه   موجونه د وختونو که تیری کا پروا نه کا
لاکیف د محبت یې په خواتې راغلی نه دی   طفلان دې په دې لار کې چې فریاد له بیلتانه کا
ادم خو په صورت وې چې زامن دې د وختونو   انسان به هو مره نه شي چې وختونه پیدا نه کا
اشنا زه خو مېلمه ومه له شرمه یه ماخه وې   اخر مسلماني ده، دومره مست خو کوربانه کا
حمزه دارمانونو د رمې چې غم ونه کړې   حالات که شرمیان[1] دې محبت به یې شپانه ک

۱۹۷۴ مې ۱۳ پېښور.

(۱) آر شرمحان.

(۲۳)

غم خپلې مینې چرې دوانه کا
ددې رنځ د خلاصېدلو دعا نه کا

بې له اذنه یې بلا د زلفو اخله
څوک به ښکلې په سوالونو رضا نه کا

آینه چې راکړه عشق دا یې علت و
صوفي کوره چې حیران شو ثنا نه کا

زه غافل د تور او سپین نه تصور کړم
چرګه شپه به دې بانګونه سبا نه کا

و ساغر ته ګردن ښکته د میناشي
په صادق به ولې مینه اشنا نه کا

جمعیت مې د زړه زیات له پرېشانۍ شو
په هر دم راته بیا بیا کړي خو بیا نه کا

د پرهر د وینو دکې خولې ته ګورم
چې کوم خاخکې دې بنوته دعا نه کا

ستا د در خاورو ادب هسې رازده کړ
چې رانجه مې کړلې سترګې ژړا نه کا

زه د غم له د پره زوره ورته خاندم
په یو رنګ خو عشق وهلې ژړا نه کا

معشوقې شي جورولې طوفانونه
د عاشق یو اسوېلی به پیدا نه کا

زړه په خپله خور ماخور دی ورته ګوره
چې مېن شي دوه مېن به جدا نه کا

(۲۴)

هر کله نظر چې د اشنا مهرباني کا
ماد ښلتانه د تیرو ورځو ارماني کا

اوس چې اشنا ستاپه ژبه زه هم پوهېدلی
هره وینا ستا د یوانداز ترجماني کا

مه وراندې کوې ورته شرونه په بهاکې
لادې به هورته په دیدن کې به ګراني کا

د هر لباس که وکړمه خوحال مې څرګند یږي
ښېښته لکه څوچې د تصویرونه عریاني کا

څوک چې په طلب کې مرشي لکه مېږي دي
هغه به حاصله دمدبه سلیماني کا

نه ده چې ګرداب د ښلتانه شته په الفت کې
د هر چې تاو راتاو شي لا به د هره رواني کا

مه ګڼه عارف بې آینه یې د ناله
څوک چې کله کله راڅرګنده حیراني کا

زړه چرې د ښکلیو په وعدو نه جمع کیږي
زیاته التفات یې یو په دوه پرېشاني کا

سرای د دنیا ګي ته چې کاروان د سپرلي راشي
جوړه په هر لور د دښه نونو ارزاني کا

وروسته د حمزه غوندې هغه نه پاتې کیږي
څوک چې په طلب کې خپل سرونه قرباني کا

(۲۵)

اوښکې مې له ډېره ضبطه ډېره رواني کا   سینه چې خومره ډېر شي هومره سیمه طوفاني کا
پټ شي به دربخ کې کله وخې له وربخې   نرمې د شودو سرو د ژوند ترجماني کا
شوق او انتظار او اضطراب په زړبودی کښې   یار که ملتفت شو ترینه جوړه به خواني کا
بوره وي به خپل حسن چې تکل د آیینې کړي   بیا به خپل دیدن ولې دا ښکلي حیراني کا
ستر گوته دي وایه چې دا تېښته کاته پسه نه دي   پوهه داهند کې کړه چې خوبونه افغاني کا
پټ چې په لباس وي خو ښکر چې د حیرت وي   عشق ورته تصویر غوندې په برخه عریاني کا
وگوري په نرخ او بیا رقیب ته په خندا شي   کله ډېره ډېره چې په مامهرباني کا
ماته دي معلوم چې ډېرو نفس یې اسیر کړي   ملک یې دی د زړونو مسخر سلیماني کا
څو چې حمزه وینه د هنر ارزانېږي   زیاته په دیدن کې هومره ښکلې هم گراني کا

(۲۶)

چې اوتر کاته په خپر د غرځنې کا   وار خطا د خلقو زړونه ازمري کا
چې ارمان مې غوږ او خوله شي له هوسه   مینه پرله پسې څو څو ارغښې کا
شي له شونډو دي راغلي موسکا ورکه   پښه نیولې مې په لاره کې سپرلې کا
کله کله بیو نظر وکړي دا هسې   چې زه وایم مستقبل به مې غنې کا
صد رحمت که د رواج له واره نه وي   ارتینه چې خان د یار سره ستې کا
څوانان څه چې د هر زاره راته معلوم دي   کله ویر کې به فاني کې کرو کې کا
چې صوفي یې په خلوت کې هم نه وایې   ها خبرې په بازار کې لېوني کا
چې په مینه کې هنر د مېن زیات شي   په تکل د قرباني کې به کمې کا
په خیبر کې خوارج او نواصب دي   حمزه څکه صفتونه د علي ع کا

(۲۷)

هر ښکاه وایي سبا   هر سباوایې ښکا
ستاسبا یې ښکادی   دی ښکا ښکا سبا
دا ښکا دي سبا نه شو   نه سبا دي شو ښکا
شي ښکا به سبا هله   چې سبا دي شي ښکا

دبېګانه سباجوړ کړه چې سبادي شي بېګا
بامحکم شه اې پښتونه به بېګا او به سبا
بېګا وايې چې سبا کړم سبا وايې چې بېګا
دبېګا سبادي تېر شي د سبادي خې بېګا
دنويد و محتسب شه اې حمزه سبا بېګا

(۲۸)

سر و مال مې له تا خار کړو ايمان لا ته په ما دې وفا کړې ګومان لا
يو خو هسې خونړی دي د تا سترګې بل بانه په غشي روځي کمان لا
د ستا خال چې نشانه د کرم نظر دي شوم پېښې وړک شو له دنيا نه نشان لا
ستا بدن به مېسر په کوشش نه شي که مې جان د جان سره شي او جان لا
ستا رات د نور و زلفو په رات پټ دی نوره کافر دي خو کېدار دي ماران لا
د غم بار به دې حمزه څه رنګ او چت کړي چې عاجز ده ورته مخکه اسمان لا

(۲۹)

که هر څو ده ستا غمزه قضا زما خو اثر يې د ادا بقا زما
صفايې خپله رجبره وي د نور و څه به کار د آيينې خلاز ما
دنمانځه م به بېخودۍ کې تاخير مه کړه اې ساقي چې شي رنګين سبا زما
سېلاب نه يمه هر څو که بې شوايم سمندر لري د زړه نواز ما
لطافت د مهر و ګوره راته وايې اې تور ژبه نوم وانخلې بيا زما
د تقدير لېنده به ګورت کې د نظر شوه هر يو غشی شو مرهم رسا زما
د راحت به شي زما ده جهان ونه د زړه غل که چري شي زما زما
چاپه چنبل داو يو کب ليدلی نه دی رانده څه ويښې دروح غذا زما
انجمن د حسر تو نوزره مې شمع زه دوی زارم دوی کوي زړا زما
توبه سري سترګي رخصت شي به سېرلي کې بنا پيری د ميو وړي ملا زما

مشرکان دماسوامې ختم نه کړل — کړو طاقت دزړه غزاغذا زما
چې وصال یې دگوهر وخراج غواړي — پښکال شوه به خولې ژړا زما
نه حمزه ته یووهمې وجود ښکاره شوي — هیڅ اثرونه کړو عشق به نا.زما

۱) ار حمزه

۱۳۰

دا احساس دی دخودۍ کمر زما — دي په ښکته که شته پورته پرزما
چې ستازړه مې دبې کوره سوداځای شي — ستاپه پټ کې دي قربان شي سرزما
داحساس قاصده راغلې خورانغلې — ولې وايې نه راځي خبرزما
ستادزړه صداتري څې که مات مې زړه دی — څه زده څه؟ آینه سازهنر زما
دحکمت آینه ستان یې حیران مه کړه — دجوهر له باره سپک وزرزما
دحیرت کوربه خالي دمرآت کور کړ — چې پرې عکس شومبلمه بشرزما
دفلک گنبدمې مات نه کړیه چغو — دایره شود حسرت.سفرز
چې شجر دعشق مې تاندپه خیگرخون کړ — پوخ شو.بربوت.دارمان ثمرزما
نن قاصد جوړد سیلې په اوړو سوردی — حمزه وکړو اسویلو اثرزما

۱۹۶۱ ع.مزار عبدالرحمان بابا.

۱۳۱

چې هیڅ نه دی مقدر مآل زما — داماکان اوماېکون دی مال زما
په تسلیم مې حال ته راشه مستقبله — له ماضي چې خراج اخلې حال زما
دازل نه تر ابده یوه جوته شوه — اوس راستون دې شي د فکر تال زما
کاینات یوه لمحه ما د وخت ده — د قدرت یوه لمحه ده کال زما
د دنیا د ناوې حسن په یسول نه دی — په تندي یې دی د وینوخال زما
زه هغه یم نور همه اعتبارات دي — له خپل خانه دی کمال روال زما
هغه کند چې د فقیر په اوږه ښکاري — هم په سر د امیرانوشال زما
تنداره مې په جلال کې د جمال کا — چې خپلې دی هرڅوک جلال زما
عین علم شو وجدان وریې فکر — ده ولکه له هغه بحره خیال زما

(۳۲)

داحوصـله چـې وارخطـــاده زمـــا خپلـــه وفـــا بـــده بـــلاده زمـــا

تـــاچې وعـــده نـــن دوصـــال وکـــړه هغـــه دهجرشـــپه ســـباده زمـــا

نـــوره هـمـــه خوبـــه دتاکومـــه ستادصـــفت خوبـــه زمـــاده زمـــا

زه به هغـه کرم چې رتي مې پرې ته ستاپه رضـاباندې رضـاده زمـا

سردې چې نيت کړو زړور مې شو لاس خـه گستاخي ده خـو روا ده زمـا

کلـه موسکی، کله حيـران شي راتـه جوړدخنداغونـــدې ژړا ده زمـــا

تـه پـه حمـزه تـل مهربانـه اوســې اى مهربانــــه دادعـــــاده زمـــــا

(۳۳)

چې داشـناغمونـه گـران دي پـه مـا خومره چې گران هومره اسان دي په ما

خدايـه لـه دې بـې بـې خبرسـانه مهربـانى چـې داسـمان دي پـه مـا

گلونـه خيـري گرهوانونـه نـه دي ستاپه نظر همـه چشمان دي پـه مـا

تـاچې بـکنخادې نن رقيب تـه کړې خاره دې له خولې شـه تاوان دي په ما

شرلورخـصت دالتفــات ســره دى داکرمونـــه دارمـــان دي پـــه مـــا

اوس کجـاوې هـم برېـوکې گنمـه گلـــستانونه بيابـــان دي پـــه مـــا

حمزه دا نـن پـه ميخانـه کـې ولـې واره مستان چې مهربان دي په ما؟

[illegible]

۱

لـــرېږې دفکرسلـــسلې شـــوې زمـــا چې دغمونوشپې ورې شـوې زمـا

خـواني يـې زلفـې پـه بـارخو راولـې اوس نـو داور دپاسـه شپې شوې زما

داانتظـــار دى چـې ديـــوې بلـــوې سم له مابـامـه سترگې سرې شوې زما

پـوخ مې جنون شو کـه پـه خودشومه زه خوبـې زنځير او زولنې شـوې زمـا

ستـــادکاکل پـــه برکـــت خيـــرې نن دپښتون په مخ خورې شوې زما

شمعې کوتاه د   داکيـــه کـړه د سـوز سترگې خو گوره چې درنې شوې زما

مینه اشنا را سره کمه کوه / گوره چې زیاتې وسوسې شوې زما
د محبت له نازکیو توبه / پاتې پښې ابله فلسفې شوې زما
چې دې خوی بوی د سپیلنو شو حمزه / سترګې د چاپه لور کږې شوې زما

(۳۵)

د کاینات په چمن کې دی بهار د رنا / له هر یو رنګه عبارت دی هر یو تار د رنا
له کاینات ما وراء مې دی الوت د خیال / د محسوساتو نه وتې نه شي رفتار د رنا
بې له خپل خانه به روښانه حقیقت نه وي بل / زما تیرې دې چې بېدا کړې اعتبار د رنا
مینه هیڅ کله اشنانه شوه د کم لیچه سره / لکه صدام چې وي رفتار په نهفه لاژ د رنا
جوړ بلېږي ده چې به ښکارې خوبانه ښکارې / دانشوران چرې پوه نه شول په اسرار د رنا
همه تن زهرې د وصال نه داسې خبروې زړونه / لکه سپوږمۍ نه چې حاصل نه وي اختیار د رنا
ځکه شول زړونه له حسه څه بهره نه مومي / په کثیف څیز چرې کیدی نه شي اظهار د رنا
چې بېنواته مې زړه ورکړ بې نواشو مه زه / زنار نا شو مه حمزه چې شو مه یار د رنا

۱۹۷۷ اپریل ۳ پېښور

(۳۶)

مینه موندی شي د جنون په رنا / نه د علوم او د فنون په رنا
هغه چې نلو، رانه موسکی ځوندې شو / نن مې روښان دی د پرون په رنا
طلب د مخ نه و پخوا له زلفو / کښېنه تیاره ده، ګوره یون په رنا
چې فلک نه زده، هغه ګوره مه زه / جګ مې نظر ځي د زنګون په رنا
خپل تصور رانه وانخلې چې خم / پیر نه چې هم شمه راستون په رنا
در هغه چې زلفې بې پرتې وی به مخ / اوس خو کیدی نه شي شبخون په رنا
حمزه په مخ بې زلفې خنګه ریسي / ګوره جبش چې کړې لمسون په رنا

(۳۷)

شته په هر طرف کې زمونږ پام د بېنوا / ویم په شش جهت کې ویښم دام د بېنوا
جام به د اسامان ده ده محفل کې په ګردش شي / چاچې شوندې کېښودې په جام د بېنوا
خوند د بادشهۍ به بې سبب د انقباض وي / خوک چې له احلاصه شي غلام د بېنوا

موسکه مې دنیا د بوتراب په تصور ده — زیات به له دې نور څه وي اکرام د بېنوا
خلاص به کړم د ډېرو سلامونو نه په ژوند کې — پوکړت چې ماوکړو سلام د بېنوا
دا د زړه پولي مې هره زړه ده په معنی کې — بنکارې چې بريا دی پرې خیام د بېنوا
راشه د حمزه د هر وېښته نه به وتخوږ — غواړې که طالبه څه کلام د بېنوا

عالم کې د عدم مې شو مضطر شباب بیا — شاید د مخ نه دور کړو دلبر نقاب بیا
هم درد و هم دوا ده ژړا ما لره د عشق — باران فنا کړې هم ترې شي پیدا حباب بیا
واپس نه څې چې راشي جرې قاصدان د غم — اوس دا مې دی خیال نه لېږم جواب بیا
صابر خو عشق دی ولې گویا به حسن کړی — زخمک خموش سر کړي په نغمو رباب بیا
نن چشم سرمه گین نه راځي عتاب بیا — مینا کې خجل خمار کړو نشه شراب بیا
وحشت مې شو خروش کې موسکې چې یار شو — اوس بېخودې د عشق ده مخکې سراب بیا
حمزه جنون د عشق شو داعي تیار شه — اوس لاړ کړه اختیار د صحرا اشناب بیا

یاره لرې کړه د مخ نه کجه خال بیا — کړه حاصل د بونقطې نه راته حال بیا
شنه سره وابې د خوږ زړونو روداد ونه — رنگینی شوې د سپرلي، دجنون تال بیا
ننداره شوه د ناجانې راپاده شوې — نه حیران شه چې دوصل د کرم سوال بیا
د مستې نه دې صیقل اخلې ناز ونه — دې موسکې په آینه کې د جمال بیا
زړه مې جمع دی چې زلفې خورې نه کړې — شي به جوړه سلسله د اختلال بیا
پخوانې د زړه داغونه زما هېر دی — د زړه سره کړه تازه په جبین خال بیا
نه مرهې د کوهرو خراج غواړې — حمزه اوښکې په خولی، کړه پشکال بیا

(۱) ...

(۴۰)

دانقـاب دي دجمـال نـه دی نقـاب — داجمـال دي شـو نقاب لـره حجـاب
اي دیار د حجـاب جوشـه دریغـه دریغـه — چې پیري مې دی پـه برخه، نـه شباب
بـــاز د فکر مې کامتر د تـــصور ستا — لاندي نه کرونه پـه ویښه نه پـه خواب
بې نسبته حسن او عشق دواړه خاموش دي — بـې تبخیـره یـو دي ابر او د ربـاب
تـه بـدلېږه را بـدلېږه داسې ښـه یـې — چې دي خـان پـه هر انداز کړمـه سېراب
حمـزه سـپند کې د هـغې داهمه خلق — د ناکاسـې پـه سـر دي جوړ جـاب

(۴۱)

داسې بـه یم گرېوان څیري مست خراب — زه طالـب یـم د عذاب، نـه د ثـواب
داد خپل سوري نه داد د حسن غواړي — آهو چشمې کـه ترې تـه کړي اجتناب
د تـــوبې د مـــاتولو انفعالـــه — اوس نه نوې توبه کړی شم، نه شراب
راکـړې سترگې عاشقي دیار کتوتـه — بې لـه سپنده نور کتـل چوي حباب
پـه زنگـون مـې داشنادی، سـر د فکر — داچې ابنې په زنگون مې دی رباب
عشق ومانه داسې خوب د بیداری دی — چې په خوب د... اری مې تللی خواب
معلومېږي د حمـزه سره پخلا شوي — په نقاب کې هم چې کړي خپې حجاب

(۴۲)

د کوم جهان په سمندر کې داجهان دی حباب — اوریاد چاپه ننداره همه چشمان دی حباب
زره په ظاهر که ورته څېرشي، داشان دی حباب — خوپه محیط دزره کې گوره چې لسمان دی حباب
که یونفس بې هم ژوندون وي په مستي تېرشي — چې ورته گوري په گلالکه دخوران دی حباب
جوړ په دې بوه دی چې بې ژوند د یونفس راوړی — پیاله په لاس کې لکه رند هسې رقصان دی حباب
دا از د حسام دارمسا نو نوای فـناني ژړگیـه — بې دیوې کاسې نه بې سروسامان دی حباب
داغیرت پـه ما او تـاکې اضافي دی اشنا — دخپل محیط سره په اصل کې یوځان دی حباب
ژړ گیـه تېر لـه دوه نفـه شـه دوام وکتـه — له حبله خانه چې فاني شي بېکران دی حباب
تـه پوهلی ده چې خبمه دي دلېلی نه وي زړه — دنش عمل سره خوشک د هر کاروان دی حباب
د زړه چاودون به دي حمزه څه وي اثر به اشنا — که شي تناخوبه حیل خان یاندې تاوان دی حساب

(۱۴۳)

وایې چې تـوبې تـه روا .څه مطلب؟ — شـبخه ددې داسـې خطاڅه مطلب؟
مـاســـره وعـــدې دسباهرســـبا — نن خومې لږ پوه کړه .سباڅه مطلب؟
تـه ورتـه خیرګـوری زه نیـت ګورمـه — ستایه څه مطلب وي.زماڅه مطلب؟
بـل ور- راځـې چې لاړشې یولـه زړه — وایـه پـه عـالم کـې خلاڅـه مطلب؟
لاړې مرورشـوي لـه مـا؟ دېره ښه — ګوري چې دابیرته په شاڅه مطلب؟
څنګه دې حیران یمه.ممکن کړووصل[1] — اورمـه چې ستاله بهاڅـه مطلب؟
وایـه ګلـه رازدزړه چـاودون څـه دی — نیت دې کړوسر .خاندې.دناڅه مطلب؟
ښـه راغلـې حمـزه وتـه ربـاره خـو — سترګوکې چې ستاده خلا څه مطلب؟

۱۹۶۲ مصر ۱ ـ مشاعره پاره چهار. (۱) آر: ممکنې دي

(۱۴۴)

چې الفت دحدنـه تېرشي دحبیـب — بـاتې کېږي نـه ادب اونـه ادیـب
محبـت دانتهانـه هلـه تېرشـي — چې نظرهم ورتـه ښـل ښکاري رقیب
بُعدهلـه بُعدبویـه چـې قربـت وي — چې دانـه وي نـه بعیدشته نه قریب
دنـالې اودبلبـل نـسبت خوګـل وي — ګنـې چرتـه ژراچرتـه عنـدلیب
چې تپوس دزړه دزخم یې مژګان کړي — دازخمې دی پـه دنیاکې خوش نصیب
چې بیـان دیـاردخط اودخـال نـه کـا — بـې حاصلـه قیـل وقـال دی دخطیب
ستـاعلاج بـه حمزه بـل طرف ونـه شي — خوچې خدای دې بې نواکاندي طبیب

(۱۴۵)

دې غوږ کړو د مکرې دنیا پـه ست — پـه عقبی بـه دې نازلـه شـې عسرت
د اول دنبـال اول شـي د اول نـه — چې راستون شي ابتدا شـي نهایت
خودې کـور دی دنـاپوهې بـه دنیـاکې — شته په کیف د بیخودۍ کې معرفت
دنسبت غوږونـه ګـڼ دي اواز یـو دی — د وحـدت زنینـه دارګنـه کثـرت

دوصال حسرت مې ووت که ونه ووت — اوس کومه به حسرت بسې حسرت
بناپیرې غوندې دنیا ده چې دې پیغله — بیا بلا شې چې بې تېرشې بکارت
دمحبوب الهي لـه بركـه — حمـزه دی دې هريو شـعر كرامت

راغلو گله راغلو دګرېوان دڅیرولو وخت — دی به پسرلي کښې د. دراوتلو وخت
جام په لاس کې پورته کړه ساقي چې لاله گل شوله — دی دزړه په داغ مې ایله نن دخلېدلو وخت
غونچه دګلو غوندې پېغلو کې ولې ناسته يې — دی لکه دګل دغوړېدلو خندېدلو وخت
وابه وري دلاس نه مې پیاله راته کړه شوله — ای نرگس سترګو، نه دی دا په ترخ کتلو وخت
زړ کې مې کښې ده چې له خنګه مې جدا نه شې — بېکاري چې راتلونی دی زما دغوږ خېدلو وخت
وایم دسپورمۍ دېلوشو تاروته وغرم — راچې غلو په تېال دبې غمۍ دزنګېدلو وخت
کـه دزمري غونډې چې خوی دهند کې وانخلې — راغه شه په پېغله پښتنه دشرمېدلو وخت

۱۹۷۷ فروري ۱۲ پېښور.

برې مې پرده واعظه يم دپاره په انتظار کې ناست — بس خوټصورمې دی دسترګو په خمار کې ناست
سر که وي په نيغه مطمئن چې نه وي تلي نه شي — کري تيوس دلزې که هرخوږې څوک په لاره کې ناست
خارشمه له میو چې خمار د دېب لرې کا — دی چې درندانو سره شيخ په بوللطار کې ناست
شيخه طعن پرپېږده څه مسجد لره خېل کار کوه — وې دتولې شپې به رندان هم دچا په کار کې ناست
زه لکه نظرچې په ککۍ کې نيګيدای نه شي — راځلمه دبانډې څه بکار چې دم په غار کې ناست
څوځله دخپل حقيقتونو دکاروان سره — راځلمه دي سرای نه وبه بل زما په وار کې ناست
پوهه زه حمزه یم خو فرهب دعشق به څه کړمه — ازمانه سوال وي په انکار کې ناست

[۴۸]

داسې زه دیار په عشق کې يم په دارمست — لکـه ګـل وي دچمن پـه نوبهارمست
ماجې شمارنه کړې په مستولیونوکې — ای زاهده، یم خرمست، ولې هوښیارمست
دالست هغه نغمه مې لاترغوږده — نومه څنګه شم په میوددې دارمست

چي تمکین زمابدل په تلون شو — لاتراوسه خکه دی زماقرار مست
دازل نه ده مستي زمابه برخه — نقصان څه دی که شم اوس دجنګ په تارمست
ای حمزه به هغه مست دی له ر — چي دي تل دیاردمیوبه خمارمست

راز د درداو محبت مي حجر پرانست — داغ شو زیه د افشا چي مي سر پرانست
چي سنا خیال مي د زړه غوټي نه ارزي — تصور دي زما ور د بصر پرانست
په درو والي رسیده شي د منزل نه — نیک فطرت مخکي سامان دسفر پرانست
کره هوا د ازادی مي قفس هبره — مهر نه دی که صیاد مي وزر پرانست
سترګو ونه کړو دیدن په سوم د سنتي — د جلوي لاس مي دي تار د نظر پرانست
د خرد بخيي وحشت نه تینګي نه دي — خیاط هم خکه ګرېوان په تبر پرانست
حمزه وک یبي دی ول ول وربل له رازه — بي له عشقه وایه چا به هنر پرانست

(۵۰)

چي زمانه دي رخصت به سحر وغوښت — ضبط او صبر ا زت د سفر وغوښت
ستادیدن که به ژړا شوی یوسف مخیه — دیعقوب نه ورله مابه بصر وغوښت
خپل آیین دي د کرم هم پرپښوی، نه شو — آیینه دي راکره ماچي نظر وغوښت
ستابه سر چي مي خپل یاد درته غرض و — خفه مه شه که قیمت مي د سر وغوښت
خدای چي در کړل درله هسي بانه غشي — ماتري خکه د فولاد و ځیګر وغوښت
شوه معلومه چي ورک نه دي، قبول شري — دخپل زړه نه چي د زړه مي خبر وغوښت
حمزه روح دي پهلوان و له ازله — چي دخدای نه دي الفت دحیدر رو وغوښت

(۵۱)

مات شو تغافل یبي که دېر زور وغوښت — نازیبي، وپښتون چي یې پېغور وغوښت
ګوره هنر، جور یبي کړو ژوندون ترینه — عشق مي له ښایسته دیدن پور وغوښت
یوورلو نبایست یبي چي زرګی زما — سوال چي دوصلت شو اشنا کورو غوښت
ګوره دي بار خوته چي زرور دي کرم — مانه دي هم ماله سور اور وغوښت
بوه دي به مطلب یمه خو ګرانه ده — دېر دي کړو لاغم چي مي غمخورو غوښت

تادلدم بل د رقیب کور خخه — ماته اشارت کړو چې ماګور وغوښت
بې که ته ساحل غوندې بې نیازه چپ — سیند غوندې ماسروهل اوښور وغوښت
پېغلې خوشحالی کړې زماغم دیار — نور بې چې غم راکړلو مانور وغوښت
خورم لم اشناستادابرو په لور — خیر د دیدن ماکه په بل لور وغوښت
ناسره تابیادبلا نوش نه ده — جام دفلک ماکله نسکور وغوښت
پام کوه ای جذبه زما، سور نه شي — دا پر اسوېلی مې له تاپور وغوښت
پرانستې خوخو مې دحکمت غوټې — ماکله وربل چې دچاخور وغوښت
لې خو دي د سترګو نه پرسان کړه — وایه چې حمزه ولې ستا نور وغوښت

(بهار: ملزم)

سرچې مې نن دچاپه در نبروت — دالېرونی په کوم خبر نبروت
نور چې پښتون شي نوسېرې، ورکوي — واخله لېمې چې مې نظر نبروت
لاپښتنې زلفې خورې دي شپه ده — دچاپه جمع زړه سحر نبروت
مېنې ته لاړ د اوښکو عقل بابې — داکه هنر ګڼې هنر نبروت
دزړه رڼا بې خپله نه وه حمزه — خنګه بې دربغه دالحر نبهروت

(سرور)

چې دخودی په تلوسو نبروت — خود دعالم په رنګینو نبهروت
نور بې دعشق وویکې دید چرته و — یارمې دسترګو په ککو تبروت
زړه مې دحشت له خپله کوره کوي — جورې دښکلیو په ورشو نبهروت
خوی د زمرې بې په آهوکې ولید — څوک چې په سترګو پښتنو نبروت
په لهوتوب دمحبت څه وشو — چې په زنځیر اوزولنو نبهروت
ناپوهه زړه مې داشنا په نظر — لکه شبنم په پلوشو تبروت
حمزه ته کور شو په صحراکې وریاد — خیال د کاروان په برېوکو پرېوت

[۵۷۴]

اوس د عقــل مــې د ســرنه اثــر ووت ســتاکوځې تــه مــې ارمــان د سفر ووت
چې د سرنه مې زړه وویست ستا په یاد کې خود په خپله دخپل زړه نه مې سر ووت
چې لیندۍ ورو ځې دې ماته کړې له قهره لکـه غـشی مـې لـه سـترګو نظر ووت
دارمـان د مېلمنو نـه بـه خـه وایـم بـېـو راتـه شـو بل هلـه بهـر ووت
چې حمزه درسره نن سترګې خلور کړې خه خوشته دی چې له زړه بې خطر ووت

دګلـشن لـه زلمیتوبـه بهـار ووت ځـبن زړه لکـه بلبـل تـرې نهـار ووت
په توبـه کـې جـوړ مستې وه د شـرابو چې لـه سـترګو مـې اثـر د خمـار ووت
خنده روی چې لـه فطرتـه لکـه ګـل و د خوشبوی څوندي بې روح په قرار ووت
قافلـه مـې د خاطرېـه ورکـېدو ده چې لـه لاسـه مـې د صبر مهـار ووت
شمع رویـه ستا ژړا مـې ارمـان وویست نـن ارمـان دې چې زمـا پـه مـزار ووت
زه اهلـه وم خپـل ګرېـوان تـه خبرشـوی چې کانـه مـې د ګلـشن نـه بهـار ووت
چې راتلې درنـه راوراندې شـونمرمخیه خورچې راغلې لـه دنیـا مـې سـحار ووت
نغښ کـه خوشـلویدل،خوی بـې لاړ نـه شـو رنګ بې نه خې کـه پوستکی د مار ووت
لـوني خـویـس هـم دې تـه حمـزه وایـي راز د عشق دې چې د خولې نه په جار ووت
۱۹۷۰ ،جولای، ۱۴ ـ لوارګی

دی د زړه جهان مې په قرار ترېنه طوفان ووت دا سې معلومیږي ناامیده ، ارمان ووت
لاړ دې شې دعوی به خونړي هحرسمور لري غشی دا شنامې چې د زړه نه پرافشار ووت
اور لکه د شمعې چاچې تل به زړه وته زغمه راکه غلو محفل وته د ښکلیو خو ګریان ووت
غمه ده داسې خوآیینـه دبهار د حسن ده چاچې کړو لتون پکې دیار ترېنه حیران ووت
خومره راته ګران و د اشنا دمینې خاربه زړه لاړو چې ارمان بې حمزه څرنګه اسان ووت

(۵۷)

څه که په عشق کې لاجوابه ووت   ستا د محفل نه چې بې آبه ووت
زاهد د میونه پرهېز وکړو   خنگه نېکبخت و، له ثوابه ووت
جوړ ورپوسته گودې تالا کړو حسن   چې زړه رابکون دې له شبابه ووت
چاوغندلو په الفت کې جنون   ولې د مینې له آدابه ووت
تړلې پردې خودخبل خان وې زما   هغه اشنا خوځې حجابه ووت
دوېښو سترگو تصور مې کړو پوخ   خکه غفلت زماله خوابه ووت
اوس چې وحدت شو د حمزه په نصیب   خو د بیابت له انتخابه ووت

غم د بیلتانه که وخونکلیه په صاپرېوت   نه دڅه نیوس کوې له ما، خو په چاپرېوت
هسکه شو، سیوبهې دخوارلسې په تندې کې   سوري داشناچې په نیروکې په صاپرېوت
ځوک چې وې په خیال دوابسې غم دهغو دی   گرد د قاطلې څه که په خاپوز صاپرېوت
زړه به مې ترغرېورته کېدو به تسلیو   تاحو په هرخل کړو راوچت خو په لاپرېوت
پښومې ستا دلارې خواوه لاهر کړې نه دي   دلته بې نیوسه مې قدم په خطاپرېوت
ستوري د فراق د سبابې به خندا راغی   راغلو ما شامې چې د وصال په رنا پرېوت
څه به خندنو سترگوبې وکاته محفل ته   جام د صراحی نه حمزه گوره . اپرېوت

روح چې په پیکر کې د ناسوت د انسان پرېووت[۱]   غم د خان بې څه، په سرېې غم د جهان پرېووت
ولید چې ونه لید خان دژوند په آینه کې   ځوکه بې خبر که باخبرده حیران پرېووت
مخ شو له لضا، هره لمحه هره نقطه کې   ژوند چې په قالب کې د زمان او مکان پرېووت
غرېږدی د بلبلو په فضادیوسفزی کې   خیر د کوم چمن دباسه شرک[۲] د خزان پرېووت
خنگسه غرېو نېرلې فضاگانې دلاهورد ي   ښکارې د فطرت د صحیفې ترجمان پرېووت
ورځ د سه شنبې وه د شعبان نهم تاریخ و   لاس چې د اجل د یوسید په گرېوان پرېووت
گل و شنبې که بخارې محمدشاه و   شاخ د ژوندانه نه، که گرېان و، خندان پرېووت
ماوې کال یې وا یه،نوهاتف په زړا ووې   "زلنده کوکب د سیادت د آسمان پرېووت"[۳]

(۱۳۹۷هـ)   (۱) آ: پرېووت   (۲) ا: شرك.

(۳) د سید محمدشاه بخاري د وفات تاریخ، مرحوم د سید طاهر بخاري والد صاحب و.

(۲۰)

حیران یمه د ذهن په کوم لوري قدم پرېوت   ناڅاپه د سخن مې چې له لاسه قلم پرېوت
لاره یم د وجود په رنګینیو کې ورک شوی   لاړاغی په لیمه کې د وجدان مې عدم پرېوت
مرغان مې د سخن په دام کې نه راځي داولې؟   اشنادي پخواني که د حلقو نه یې خم پرېوت
زما د فکر لاس ته د جانان زلفي زولنې شوې   تصویر مې د جاکښه چې مې له لاسه قلم پرېوت
بیا ګرځي شاهدان د بتخانې زما په یاد کې   شاید چې په هنداره مې غبار د حرم پرېوت
ای دریغه تصور مې د اشنا ورت له فکره   یا جام ورته په واپې چې له لاسه د جم پرېوت
ما توره د آورد د ارادې په نیکې وکښه   یا غې چې را نه کوم یو تخیل و قلم پرېوت
آورد مې داسې زور شو چې آمد یکې پیدا شو   لښکر د جمود مات شو لوله قبضه علم پرېوت
ورکوز چې شو زور و د شعور ته زما فکر   هر لور ته د نسیان په ظلمتونو الم پرېوت
ای عشقه آیینه د سکندر دې درنه خار شي   پیدا نزې جام د جم شو چې له سترګو مې نم پرېوت
اخر مې برند نظر ته د یار سترګې د زمرې کړې   هر څوک په هغه ترنډ غرځنې ولـه رم پرېوت

(۲۱)

ای عشقه دا به نه یې چې په ما دې نظر پرېوت   ناڅاپه په تګ تګ مې شهسوار د هنر پرېوت
شاید ورته پیغور د بې لوزی(۱) مې نظر وکړو   داستاز ما په پېنوچې شرمېدلی نظر پرېوت
ګرېوان زما د شوق یې چې پاره ولید له شوقه   د غم په شبستان مې ترمې ترمې سحر پرېوت
بر بېښنا ستا د خندا مې ارمانونه سره وېشي   هر څوز ما نظر که د لیمو نه بهر پرېوت
داځنګه بې خبر شومه که څوک مې لږ خبر کړي   داځه دي؟ دا د چاز ما په غوږ کې خبر پرېوت
زړګی مې د اشنا د خمار وسترګو نه سوال کا   صیاد و ینو ما ورکړه لوکیف په خیګر پرېوت
لښاخو یه سحر کې دې تل تل پرېشانې زلفې   حمزه وایه په زړه کې دې نن ولې خطر پرېوت

(۱) آر لوطي

تندي مې خه پرېوت چې سر پرېوت   نن زما سر د چا په در پرېوت
لکه سپند په ګدېد و شرمه زه   خدای زده په ما د چا نظر پرېوت
داسې ناڅاپه بې خبر غوندې شوم   غوږ کې زما د چا خبر پرېوت
لامې همت دی د خواني په هوا   خیر که په برز ما وزر پرېوت

لکه غبار د انتظار په کونه زما په سترګو کې سحر پرېوت
مینې څه نوی ارخ بدل کړو اشنا ستانه مې زړه کې نن خطر پرېوت
تبرېږي بهارشو د خوانۍ راغی پوخ شو د ځانګې نه ثمر پرېوت
د هر تعلق د دنیا پرې وهستمه چې سیلۍ راغله درونه شجر پرېوت
څوک پسته له میخانې شو په خود څوڅوک دننه، څوک بهر پرېوت
خان ته په مینه کې کوم سر چې وي سر سر چې په مینه شو په سر پرېوت
حمزه هر داغ شو موسکی لاړو اشنا ستورو بربېښنا وکړه چې نمر پرېوت

۱۹۵۱ دوس دسمبر ـ پېښور.

د بهار د مینې په ماو کړو اثر پسته پسته نبض په زړه کې مې د ووځو خنجر پسته پسته
سرایت مې داسې عشق وکړو بدن کې لکه جز مې د فطرت دې عنصر پسته پسته
د بهار ووځې دي خنجر، بانه دي غشي چیچې زړه مې د زلفانو اثر پسته پسته
چې نقاب په مخ وور کړي داسې ښکاري لکه پون کړي په وریځ کې قمر پسته پسته
داسې زه یې تهمتي شوم په الفت کې چې د خلقو غشي ګرځم د ر در پسته پسته
په غلا غلا د رقیبانو له نګاهه څوره حمزه د سرو لبانو شربت پسته پسته

(۲۴)

څه مې پرېښي له ژړا، واشه وګوره وریځ چې باران وروي، سینه شي نوره وریځ
څه په دې غم که راشې سترګې لمدې نه کاندي چې بې بارانه راځي، څه به وي سپوره وریځ
فصل مو پوخ د ارمان، دادې رندانو شولو و... د محویل مو راځي، شوله سموره وریځ
غم ژړا راوسته خې، ورپسې نور به راشي په بشه کال کې راځي، نوره په نوره وریځ
اوس لېرېلې مې اشنا، چغوته خان جوړوي ساکنه نه وي مدام، دکه له شوره وریځ
ساره اخونه به مې ستا تغافل وسپځي کړي تندرونه پیدا، له خپله زوره وریځ
دیلتانه له خیاله، دوصال خوند ونېښتي په شین اسمان شي پیدا، له کومه لوره ور...
داسې د زلفو سودا، خلاص د سودا نه کړمه لکه دللمو په غم، اوري غمخوره ور...
خوی د کاکل حو ګوره، غم کړي پېرزو په رقیب په ورانه لاړه لاړه، حمزه شبکوره وریځ

۱۹۲۹، جولای، ۲۳ ـ لواړګی

[۲۵]

بې درد ورنځ وغم نه په الفت کې نشته هیڅ
بې فکرو دزړه تول نه په وصلت کې نشته هیڅ

هر څیز چې کړی حاصل ضد به یې هم شي درنه پیس
فارغ که له حشمت شې په عسرت کې نشته هیڅ

زاهده! ستا بدل دریاضت شو کرامت
خواهش یې درنه اوبه عطرت کې نشته هیڅ

حاصل خو معلومیږي دلبند دوصالت
بې زهرونه دشونو به شربت کې نشته هیڅ

لوس چې کانه کوي بیا به شي مرګ ته رالوحت
محشر دیار الیام دی په قیامت کې نشته هیڅ

دا تول دي حجابونه چې انبار یې کړل په مخ
درک یې په تفسیر.فقه.حکمت کې نشته هیڅ

حمزه که شي حجاب دماسوا دزړه نه دور
کثرت عین وحدت دی په کثرت کې نشته هیڅ

چې دي ماونه اشناکړو.نااشنامخ
ستا په مخ کې راته ښکاري دهرچا مخ

دهرمخ به مانه مخ شي دروغ نه دي
هغه ښکلې که کړومانه په رښتیا مخ

په نظر نظر کې فرق دی نور څه نه دي
په دنیا کې هریوشی لري زیبا مخ

چې شوي نهرله عشقه څه شي که لیلی شي
په هرڅه کې ومجنونه دلیلی مخ

چې موسکی شي څه زاره مې رابه زړه شول
داسې ښکاري چې لیدلی مې ودا مخ

زه حمزه که دهغو سترګو قتیل شوم
غروره نه ګڼم کل دمسیحا مخ

۱۹۷۷ جولای ۲۶_اولرګی

په مخونو کې ښایسته مې دی د یار مخ
دی حبیب د تصویر بل رخ د دلدار مخ

په لیدو یې مراوي زړونه تازه کیږي
عطا کړی ورته رب سدا بهار مخ

چې مشام د جهان صدام به معطر وي
دجانان مې دی داهسې مشکبار مخ

شي غالب یې رعب د حسن په خوبانو
په محفل کې چې ځرګند کړي ګلعذار، مخ

کړي وروځې دي زما د یار وګوري
که به مخ کې کتل غواړي د تلوار مخ

و حمزه ته دي رب بل مخ ځرګند نه کړي
چې یې لیدلی ترڅو نه وي د ستار، مخ

○ زما مرشد پاک.

(۲۸)

ستا حسن چې ښکاري د هر چا په مخ — خوک به ولې تېراونه خوري ستا په مخ
ولېږ بېدي زلفې به يو سوال زما — ښخې يې نوکاري کړې هم ستا په مخ
ستا د سبا لوظ ورته سم بربنبې جوړ — تولې د يوې مرې دي ديګاه به مخ
کم دي شي ژوندون خو چې غم کم نه شي — بيا مې نظر وکړ د اشنا په مخ
مر د محبت وته راخې وخې — رنګ وي پراو بېل د مسيحا په مخ
ګورمه اشناته څه زرور غوندي — ګوره څه اخفاده د افشا په مخ
چاته مې غم وکړو خبر هېڅ نه شوم — موسکه چې چپاشوه د صحرا په مخ
مانه چې موسکې لکه برهېنا شوې ته — سترګې مې جوړ نن شولې پيدا په مخ
ګورې چې حمزه ته په پښتون نظر — تل دي تاثر له هم دا په مخ

ستا جمال دی نمايان زما په مخ — ستا دي خداى کړي نمايان رضا په مخ
که هر خود سوری سوری لېده نه شي — ستا د زلفو سورې وينم ستا په مخ
ستوماني ترڅا بسته مه باسه بياوايه — که ښکاره کړ ملاحت سبا په مخ
نه ګل قند دا تنګوور کړه مريض ته — طبيب څه کړي چې دي شته دوا په مخ
که د چا په مخ خلاصې شته له عذابه — نو باده هم شي روا د چا په مخ
که خوله نه راکوې هغه ادا وکړه — له حيا کېده لاسونه بيا په مخ
په فراق کې د حمزه ديدن بنه نه دی — وي همدمه يې مبلمه قضا په مخ

هېڅ پروا مې نشته د دنيا په مخ — سترګې مې پرانستې د اشنا په مخ
ګوره جلالت د يار زما په مخ — ګوره تماشا د تماشا په مخ
مخ که د دنيا د ناوې ګورمه — ګورم يې بې شک خو د عقبى په مخ
سترګې سترګې جوش کې د منزل يمه — جوړ د بربوکې شوم د دريا په مخ

چرته د خندا نه مې موسکی چمن — یا چیه چپیا یم د صحرا به مخ
یار مې مسیحا مدامي ژوند لرم — زه رونق د ژوند د مسیحا په مخ
زه حمـزه ملهم د عاشقانو یم — لرلم چې قرآن د بې نوا به مخ

(۷۱)

چې اشنا مې له قفسه کړي صیاد — بس له هغې به بیا ماکاندي آزاد
جفانه ده، په دې خیال یې هېرومه — گوندې داسې شم اشنا ته ور په یاد
داشنا کوڅې ته باده چې رانه شې — څوچې نه کړم دغه خاورې به سرباد
ته قایل د پښتونه یې زه پښتون یم — مینه چرته اجتماع کې د اضداد
هره پاڼه اوس دوخت لرلم په ترهه — زماني راباندې دهر سبق کړو یاد
په شېرینه خوله اوس خلک نه تېروځي — خبردار په کم فهمي شول د فرهاد
جمعیت له هغه قامه ځغه ووت — چې خودبین اوپرېشان یې شول افراد
ده مې وینه دملت، داشنانه ده — اماتـــه ســـرمایه ده دجهـــاد
نن رندانو د زاهد لباس اغوستی — حمزه اوره چې به څه کاندي ارشاد

۱۹۴۹ اگست ۱۲ ــ لوړگی.

(۷۲)

وایه څه خوته د فراق لاس نه دی که بد؟ — ای واصله وایه چې دې لاس نه دی که بد؟
څرک چې غلامي ته د شاهانو هوسېږي — دوی زده د هېڅ نه زده چې نخاس نه دی که بد
اصل وي محفوظ هله چې نقل یې موجود وي — ودې پوښته فهم چې وسواس نه دی که بد؟
خط مې درلېږلی جذباتو ته یې گوره — دا خیال ونه کړې چې قرطاس نه دی که بد؟
خوږې د اشنا خال د عاشقانو وینې غوښتي — وپوښته هندو چې خون اوماس نه دی که بد؟
ورځ مې په کتو، په تصور مې شپه تېرېږي — پوهه شومه اوس د وصال آس نه دی که بد؟
څو خله کرم پېږي اشنا وکړو شکر نه کا — وایه حمزه زړه دې ناساس نه دی که بد؟

(۷۳)

بوی حیران وي درفتار په آیینه ګرد — رنګ وګل وي دبهار په آیینه ګرد
په تراخو میو لذت دتوبې نه خي — انفعال شو دخمار په آیینه ګرد
تصور د یاس خلا ده په بېلتون کې — مه شه مه دانتظار په آیینه ګرد
دبوسې په وخت مې وېره کړې له آهه — چې بې نه شي د رخسار په آیینه ګرد
صافي، مهل دزړه، قیام دصفایي دی — دآیین نه شي زنګار په آیینه ګرد
تل بیناوسه، که نه وي نوپیدا کړي — خسب د سترګو، ددیدار په آیینه ګرد
اختبار دې څه ورکړی د حمزه نه — چې بې دی د اختیار په آیینه ګرد

(۷۴)

چې اخیستی چا د مال او د کمال خوند — پېرې لازم شو چې به اخلي د زوال خوند
که بېلتون په دې خبر وی رابه نغلو — چې به درد کې بې دوار شته د وصال خوند
راز د عشق ورله کلی پاتې ګل نه شو — چا چې واخیست د پرهر د اند مال خوند
د عاشق بې چې نصیب د لیدو نه وي — د مهرویو به وي څه د خط وخال خوند
دجنت پیالې دفکر په خوله شومې — څوک چې اخلې د سرو لبو د خیال خوند
ای زاهده عاقبت دې ستا روزي شي — ما اخیستی د تهمت او د جنجال خوند
ای حمزه که سودایي شوې شکر وایه — چې دې واخیستو د زلفو د شمال خوند

(۷۵)

بس هغو زلفو چې خوړون بیاموند — ما د غزل نوی مضمون بیاموند
عشق مې دغم او خوشحالي په مېنځ کې — پس له کړاوه څه سکون بیاموند
نن دې چې بیا راکړه وعده دُ سبا — ما مرور تللی پرون بیاموند
بیا زه په طمع د وصال ولې یم — چې په هرڅیز کې مې بېلتون بیاموند
زه به حاصل کړمه د عمر وصال — که حقیقت مې د بېلتون بیاموند
سم د خرد مې کړلېچونه شو تېول — هغه ساعت چې ما جنون بیاموند
بیوه چې په راز د محبت شومه زه — نه مې لیلی نه مې مجنون بیاموند

بـره چې پـه خوی وي ستـادزلفو دمـخ — نه مي هندکي نه مي پښتون بيامونـد
مادنبايـــت دتعـيين پـه مقـام — چرتـه مجنـون نـه افلاطـون بيامونـد
لاالبوتـوب مـي اوړده سـاه رابـكه — چې مـي افكـارو غزبـدون بيامونـد
دهغومرووسـتركو سپندشـه حمـزه — تـاپكې راز چې د ژونـدون بيامونـد

(۷۷)

خرد تجلې زره زما چې کيف د جنون ومونډ — کرليچ مي دقسمت له هغه بستـه سمون ومونډ
برېښنا د مخ يې ونغښته د زلفو په نيږدکې — ليجـر ارزوګانو زما خکـه سکون ومونـډ
ننـ سترګې دې راګوري، دسبا په نظر ماته — اشناجورې مضطر زړګی مي تللی پرون ومونډ
بياځاى دشوندووزلفوسترګو نه وي په وصال کې — حريم د ذات کې چرته چا درک د شبون ومونډ
الفت چې مرتسي وتـه د عشق ورسيدلو — بيا علت حمزه ما، نه زيارت، نه سمون ومونډ

۱۹۷۵ اپریل ۲۹ ـ لواړګی

خدای زده څه مي دی مراد اوڅه مقصود — هيڅ خبر نـه يم پـه زيان اوپـه بهبود
كـرم پرېشانه تـردي حـده رلـيانو — چې وهمې اوس رانـه ښكاري هر وجود
هـر چې كـرم هغـه كـوم د يـار دپاره — اوكـه يم هميشه خان تـه پـه سجود
دي موسـى او ابـراهيم زمـا نومونـه — هـم پـه خپلـه زه شـداد يـم او نمـرود
ياخو هيڅ نشتـه دا واره وهم و خيـال دی — او كـه وي نـو بس د يـار بـه وي وجـود
هـم مـراد يم، هـم مريـد يمـه پـه خپلـه — هـم طالـب يـم سرګردانه هـم مقصود
د خپل نوم نـه هـم ثابـت لـه مـا دعوی ده — يـم حمـزه د هـر وجـود سـره موجـود

(۷۸)

وختونه چرته رانه وری نه شي سامان د و. — نه ودانيږي بې له ماچې هيڅ مكان د وجود
راشه تفسير چې درته وكرمه ``انسان د وجود — چې دهرڅيزسره احساس وي دخپل ځان د وجود
دا برموكې دې كه اشيا چې ظاهريږي ترېنه — دی سمندر په حقيقت كې بيكران د وجود
ته'' چې وجود له ذاته بيل كنې لرپوهه كره ما — دذات احساس به څنګه وكړو په فقدان د وجود
پس د تفصيل ختې نقطې ته د اجمال ورسيد — راشه لرڅير خو كاينات كره د انسان د وجود

بې له پوذانه مې احساس ته هیڅ حصول و نه شو — چې د وجدان پنجې مې پیاموندو گرېوان د وجود
هغه هم هلته چې سلوط د اضافاتو و شو — بس خوپو ته دی چې حاصل بې شو وجدان د وجود
ثم استقاموا دې حاصل نه شو هوا بو وري — وکړو رجعت دې چې پیدا دي شو عرفان د وجود
"هغه" او "دا" هم اشاره د يو وجود ده حمزه — پروت په وجدان کې دې که څو وشي نسیان د وجود

(۱) ار: وکړو. (۲) شیخ احمد سرهندی ته اشاره ده.

[۷۹]

زور د بنکلاو، چې ورېل دې الزول پرېښود — که په سینګار کې آیینې د رته خلل پرېښود
ما د صحرا د عطر بیزې خاموشې د باره — د ګلستان د هنګامو څکه تکل پرېښود
عشقه دانه بې، چې رقیب مې سلامت ګرځي — ګنې کېدی شي چې پښتون چرې بدل پرېښود
ورنه جهان همه روان دی، زه به هم ورسم — همدمه ما څکه د یاره لوړ منزل پرېښود
زړګیه سر ګونه رانه شي راز به ستاښکاره شي — دُرِ صدف له لاسه لاړو چې بې تل پرېښود
چې د ازل او د ابد په عینیت پوه شوم — څکه تمیز مې د ابد او د ازل پرېښود
بس خو مېنود منزل ته مې د یوې کښېودې — په هره لاره مې چې نښان ورته د پل پرېښود
نن څه په شوق بې د رکتل سترګې دې ښکته کړلې — هسې دې لاس ونه د رغلی ولې غل پرېښود
لاځو یه سبمه د پښتون به نور ګلان وکړم — حمزه شباب د تخیل مې که اجل پرېښود
که تغزل او س د حمزه په تفکر شو بدل — ولې په دې مه کړه یقین چې بې غزل پرېښود

۱۹۷۴ م نومبر ۱ سه‌پهانه د پېښور په لار

زما په پوهه کې چې علم یو خلل وګرځېد — چې تصور د ابد هغه ازل وګرځېد
ما د شوې بنکلا هلته لطافت کړلو جس — چې مې الفت د لطافت ځنې شدل وګرځېد
شول مې دېلو نو بنیا نو نه خند نې خند نې — هغه که څو مې د رقیب د پل په پل وګرځېد
د هغه بنکلي د کتو یه د رته څه وایمه — چې را کتل یې څو نظریې څه په چل وګرځېد
د دوه مینو تر مینځ مه راځه که ژوند غواړې — لکه دانه چې په میچن کې راغله" دل وګرځېد
دریغه چې عشقه نه همه عمر مهجوریاني شي — تنده چې شوه "سراب اشنا" د مینې جل وګرځېد
چې تصور یه ویرانه کې داشنا راغی — حمزه که څو هغه صحراوه څو محل وګرځېد

۱۹۷۲ م فروری ۲۱ پېښور. (۱) آر: راغلو.

(٨١)

ما د فرقت سحر صبا ونه لید ... یار مې په سوز او په زړا ونه لید
ده طائفه د معشوقو یې وفا ... یو مې یکې هم باوفا ونه لید
زاهد وصل طلب کوه، ما کوو ... یار مې په کور او په بیدیا ونه لید
نل شکایت له عاشقانو کوي ... ما د چا یار له چا رضا ونه لید
داسې کشتي کې سور سر کومه ... ما په کشتي کې ناخدا ونه لید
حیف و صد حیف دې شا په ژوند دې حمزه ... چې دې سپین مخ د بېنوا ونه لید

(٨٢)

روه مې زخمي ځاځې تري خون ما برې پرهر ونه لید ... عجیبه دا د یار په لاس کې مې خنجر ونه لید
که مې وصلت ونه شو، خوند مې د الفت خو ولید ... میوه یې خوړي په ځانګه چا ګل د اینځر ونه لید
ارض و سما په کل حکمت کې د فراق په نغري ... حیف دې چې زه شوم خاکستر یار مې جوهر ونه لید
چې په بې شراب د یار د سترګو خمار و نوش کول ... ځکه بل کس مې بې رندانو په کوثر ونه لید
داسې اثر د اشنا د برند و سترګو په ما ... وکړه ندا رانه نه رضوان چې دې محشر ونه لید
زه د فراق زنجیر په غاړه په وطن کې یمه ... تېرې شوې دوه میاشتې او ما اللّام سرور ونه لید
د بېنوا د غلامۍ مه کړه لافې حمزه ... چا وفادار په دې جهان لکه قمر ونه لید

(٨٣)

عشق مې محتاج د هیڅ هنر ونه لید ... برق مې حصار په بال و پر ونه لید
حیف په ژړا کې مې اثر ونه لید ... زارې اثر چې ما اثر ونه لید
چې کړې وروخې داشنا نه ویسم ... ځکه هلال مې د اختر ونه لید
د عشق په خوب کې مې چې خوب ولیدو ... د ځان په تن باندې مې سر ونه لید
برق نظر د بېنوا چې راغی ... حمزه وجود مې د عنصر ونه لید

(٨٤)

ما د اشنا د مینې خوند ونه لید ... ما یې د سرو لبانو قند ونه لید
د یار د ورو خو په خنجر چې شو غوښ ... خپل زړه مې بیا چرې پیوند ونه لید
صنم په داسې صفایي کړم شهید ... چې کړو یې ګوزار ما یې مروند ونه لید

تیر مې په درکې شو عمرونه دیار مخ یې ماهیځکله څرګندونه لید
بنده فاعل دبندګی ته وایي مابندګی کې سربلندونه لید
حمزه چه بې کړو بینوا رانه مخ زړه مې بیا خپل چرې خورسندونه لید

۱۸۵

لوی دالفت نه مې بل غم ونه لید زیات مې قاتل ددې نه سم ونه لید
چې شې ناکام، سینه زما وګوره زاهده، تاکه جام دجم ونه لید
چه چه مې دصحرا وکته ماځه نشان یې دقدم ونه لید
دګونګ او کوڼ نه څه ګیله ده په کار ګفت وشنید مې دصنم ونه لید
ماورته زړه کړو دسینې نه بهر نوم یې خپل بیاهم پرې رقم ونه لید
څکه پرهر مې دځیګر شو ناسور تل خوري ګوزار او ده ملهم ونه لید
دی په ناسوت کې چې په تا ای حمزه مابه بل داهسې تورنم ونه لید

۱۸۶

چې مکیز دې کړو دلبر ورسره ګډ نظر څه و.شو کوثر ورسره ګډ
زه له عقله خبر نه وم چې سر که ده مابه کړو دعشق شکر ورسره ګډ
عاشقی دهلاکت کمر نه بوتلم ماشا یوه چې کړو هنر ورسره ګډ
کجاوه وه دلیلی که بربوکی وه جوش دشوق مې کړو نظر ورسره ګډ
دقطرې نه سوانه شوې د زړه اوښکې څه که چاکړو سمندر ورسره ګډ
ده بهګاه دجابه مستو ستر ګو څنبلې واعظ څه وشو منبر ورسره ګډ
په خلوت جلوت دې خور شو حمزه شعر څوک دننه، څوک بهر ورسره ګډ

۱۸۷

چرې نه وې حق لیدونکې سترګه ترتر سودا نه برېږدې د غیرو چې وې سرسر
معشرلې دې په بر د بري بري ګوزې د دلبر د بر نه نښته د چا برسر
څوک چې خاورې وې د پښو د بایسته وو په اسرارو به یې چرې نه شي سرسر
اتکې د اشنا او د رقیب شوندې ګی ګی دې معلومه ده او زر زر

مابه چرې د رقیب سره سم نه کړې — اس خو اس دی خلق پوهه دي او خر خر
امتیاز لازمي ځیز و ،شک ونه کړې — د یو جز نه ښخه ښوه او نر نر
چې حمزه د بو تراب رض، د در تراب دی — خکه ګی ګی نه ګڼې نه زر زر

(۸۸)

د غلطۍ نه دی د عشق زما سفر — ما سوا کړو د جنت نه حور سفر
شي صافي زمانه روڼ کړي تنا مې — د رڼا خوږه کثیف هم وي ګذر
ښت ورک شو چې زلستون شوم ځان مې ولید — ویني عکس د آئینې نه ځیل بشر
عکس ویني ځیل معکوس د آئینې نه — د ښت دویې پرده ده پر بشر
د ښت آئینه صافه شوه پار نه د — مابه ځان نه ځان به ماته کړم نظر
ښا خندا مې زیر بشر شګفته نه کړ — د سحر به ښازده ګر نښته اثر
ځواني ځرنګ د سینګار اجازت د رکړ — لیوتوب خو کړي د عقل نه خطر
ځل د دید په بام موسکې شو ښکته پار نه — پورته بدر راښکاره شو ښکته نمر
ځر یو ښولي ارمانونه مې پخلا کړه — چې مې لړزنده ځواني ده په سفر
انتظار مې اسویلي نه جوړ شو ښتې — اضطراب کړي ځزونې د محشر
حسن، عشق او معشوقه او عاشق یو دي — کله هغه کله زه شم سرور
کله کله د ځیل شعر په اور سوځم — دا به دي چې مې اشنا دی سمندر
ښا ښا لره بلبل زما د فکر — ګله جوړ به شي چې خوري د زره ثمر
د سینګار په وخت خو ته یا آئینه وي — خو چې ته نه یې له عکسه کړي خطر
ښکلی پار مې ښا اشنا دی له حجابه — خو چې نه رسي پرده شي ځیل نظر
ګنګرسی دي په نیاره او په جیبا کي — په دي شور کي اشنا نه راځي بهر
ما حمزه جیران ګرهوان په سحر شه ده — چې دا وښکي دي، که پرخه د سحر

(۸۹)

اوښکو ګلرنګو ته مې ګوره حکایت څه بکار — زه چې ګوهر په مخکه ښندمه دولت څه بکار
خفه رندان دي چې توبه مې کړې بیا له میو — دیر معلوم توبه شکن نه شکایت څه بکار
په هزار ژبو مې خاموشه ښکلی یار دی خبر — رقیبه ځای دی د ادب ستا وکالت څه بکار
که عنایت په نهایت وي عنایت څه بکار — که نهایت په عنایت وي نهایت څه بکار

حیض و نفاس سبب د شرم دي مردانو لره واعظه هرش کوه خواهش د کرامت څه پکار
د زوروکان د کینه مخکښي پطن نه لري رلیـه ستا مجاهده او رياضت څه پکار
نوم د حمزه چي په نامه د بېنوا ستا به شي حقه غلط وا دا وايي شهرت څه پکار

۹۰۱

د غیرو ښکار نه وي هیڅري د شیرانو پکار د بل د خوان یخې توکري دي د شیخانو پکار
د عشق غمونه په قوت به اوچت نه شي له چا د دو دپاره لوی همت دی د مردانو پکار
پیرمغان جاري کړو حکم چي واعظ راولي په میخانه کي نن هغه دی د رندانو پکار
لري زنار د تسبیحو بي کړي د غاري خني دلـي خېزونه دي اکثر د ملکانو پکار
راضي به نه شي بي شرابو د الست دی حمزه نه دي نور څه د بېنوا د ملنګانو پکار

۹۱۱

په فراالجنرکه پري باسي ته خندان ـ ر سحره پريو خه په تيامي دګرېوان تندر
نن بي په مخ د طبیعت د تازګی نخښي وي ويه دي وخت بي تبسم دشین اسمان تندر
ذ اداګـانو تندرونـه دي زاره شواشنا اوس که پرېباسي په ما پرېباسه پوخوان تندر
غوسه دي لړه وه لابرق ودموسکا وريـي ساده مـن څه پېژند ودامتحان تنـدر
بلبلـه بيانوحيثيـت دتادجالي څـه دی چي هغه شوخ و غورخوي په ګلستان تندر
ته زمااوښکوته موسپړي هيڅ خطرنه کوي ښکليه خبرشه چي پيدا شي له باران تندر
حمزه په مخکي درقیب کوه ستاینه دیار اره خوله سهزل دغزل خوان تندر

۱۹۷۱ اپریل ۲۴ـ لوړګی.

ســـتا دزلفو ملامـــت او زمـاســـر مـن هغـه دی چـي وي پـه بلاسـر
مادیاريه زره کـي ځـای ونیـوو رقیبـه رعـب پرېږده دروهـه ستاويه چاسـر
تاچي مانه نه کتل په ټول محفل کي ستاالصور دی چي شو خلق په ماسر
څـه امیـد بـه دسکون کـوم لـه تاتـه چـي همـه نـاز و ادا يـي سراسـر
حمزه، ستاهمه خبري بـه شي باتي چـي يکـي نـه وي دخبـري خطاسـر

(۹۳)

ستاله هوسی ستر گوکه زمادی ترهېدلی نظر — داخوراته وایه چې ستاولې بورنهدلی۱ نظر
ستاچې راتـه بې سـبه نن دی پارهېدلی نظر — سم په خای د زړه سره زمادی دردهدلی نظر
حودبـه دککـو دا سـپيلنې فرېـانوم در — شوخه بې نظیره چې به تامې لګېدلی نظر
سپند عوندې بې بـاره که دې هیڅ نشته په ماوته — خدایږد۲، چې زماهم په ښتوکې لمبېدلی نظر
پم کوه دوخت غوندې په بېرته جاروتل نه کوم — بیارارسېدی به نه شي ستاداګرځېدلی نظر
ستاولداسا،۲مرېنه انوارورستادمخ کرو . — بېرته مې راتلی نه شي لېمونه نړېدلی نظر
دهر دي مالېدلې تندرونه داسې نورهم پخوا — پرې مې پړده واعظه خوخوځل مې لغزېدلی نظر
وار بې خطانه کرو که بې ولره دنظرغشي وو — خوخوځله پرېوت خوبښتون وياځېدلی نظر
اوس دړه قراردستر ګونوریه دي به دي رادرومي — خوځله مرشوی ژوندی شوی رنځېدلی نظر
اونکې دحمزه په بارخوود ريدې برېښنابې وکړه — تاچې کړو په ناز ورته راپورته موسېدلی نظر

۱۹۵۲،اګست۱۷_لوارګی.

(۱)بار بورګېدلی. (۲)بار حقیکو

ستا د نظر د تجلی سره چې تللی نظر — نر اوسه ستر ګو ته زما نه دی راغلی نظر
زما زمري نظر که ناته اوچت هم نه ګوري — ستا د هوس غوندې وې بیاهم ترهېدلی نظر
لاسرمایه د ارمانونو بې سوا شوه اشنا — ستا په ورشو کې چې ولجه و شو ګډلی نظر
دا غیرت خو پخوا نه و خدای دې خیر وکړي — خرنګه نن د هغه شوخ دی بورنېدلی نظر
حمزه په مینه کې تاثیرهم ابوته غوندې شي — چې مې د اونکو په اوبو دی سوځېدلی نظر

(۹۵)

هوب چې شـودمیوېه کاسـوکې زمـافکر — اوس دي اشنایکارې په لېمسوکې زمـافکر
بېرتـه راستنه چرتـه جبـه دماضې نـه کـړي — ورک چې دې بـه تېروور خوشبوکې رمـافکر
زه دمحبـت دمجبورېدېـه لـیون بـم — دی بـه کجـاوو ســه قـاطلوکې زمـافکر
رایـې دروخبرلګـه نـسیم لـه کومـه ګلـه — دی چې بـه لوېدوبـه هـسکېدوکې زمـافکر
پوهـه شـوم بـه دې دمحبـت پـه انتهـاکې — داخوهمـه ورک ووبـه بېښنوکې زمـافکر
خدای زده نور به خومره چیـتانونه دژوند حل کا — ګبرجـې دي بــه زلفوزولنـوکې زمـافکر

زه دي ګرانه عشقه څه داهسې مجرد کړم   دي حدالـه ذهنه به کتــو کې زمــا فکر
پوه د عشق په راز شوم له صحرا کورته واپس شوم   ومونـدو سـبق بـه بريو کـو کې زمـا فکر
پوه خوشوم پري بيه، که زه حمزه لېونی نه شوم   خوان شــو په صحبت دلېونــو کې زمــا فکر
۱۹۶۰ جون ۱۵ ـ لواړګی

خوب د مینې کړي بیدار شو زما عمر   بس خو واره انتظار شو زما عمر
که دمینې دبنو خار شـو زمـا عمر   دیباست دغاړي هار شو زما عمر
په معنی کې مېن شوی به ماشوم یم   خدایه څنګه بې قرار شو زما عمر
چې دیدن بې اوس دمیاشتې نه په کال کړ   وبر بې عمر شه، بسیار شو زما عمر
غم د زلفو ګريبـان دلېـونې کــړ   دخپل لاس نه تار په تار شو زما عمر
بنایسته شولکه زلفې دمهرویـو   په وسنخ دانتشار ° زمـا عمـر
عاشقي مې دفطرت تارونه سُر کړل   سندریز او نغمه بار شو زما عمر
چې کافر د تورو زلفو مې اشنا کړ   خکـه مالرهز ° ر شـو زمـا عمـر
چې دعشق په نقطه نه وبې قرار و   برقرار شو چې پرکار شو زما عمر
چې مې ګام پورته کاوه په لاز د وصل   خود فراق لـره پیـزار شـو زما عمر
اوس له خانه په وعده د یار بېزار شي   حمزه بکاري چې هربیار شوزما عمر

۱۹۷

تګ دی، پرله پسې تګ دی کاردعمر   په هیڅ حال نه دی ممکن قرار دعمر
پـه عـلاج سـره خـار دمیولاژشـي   لـري نـه کـړوهیڅ عـلاج خـار دعمر
هـره لاره کـېي خوینـد ترلی کـيږي   بنـدولی هیڅوک نـه شـي لاردعمر
وخت اوعمرلکه دوه غیرګوني وروڼه   تګ دوخت ورسره سم رفتار دعمر
خوچې زه یم عمرهم بويـه چې شته دی   چې زه نه یم وهم وخیال کردار دعمر
وفادار کلـه یـو نـیم خوییـد اکيږي   خووفاچاسـره نـه کـړي یـار دعمر
څوک صرفي اوفلـقي کـه ماخبرکړي   زه پري بـاریم کـه پـه مادي بـار دعمر

مادامونه ورته اینبي ووچي ګېرښي | په اخرکي ګوره زه شوم بنکاره عمر
دي زمابوخونفسه نورخه نه دي | ورته وايي چي داخلق تاره عمر
کوم سري سره چي وارد خيل ايمان وي | هيڅ اثر پري بانډي نه کړي دار دعمر
په همت کي برابروي دزنانو | چي په کم ښيبي هرچاته شماره عمر
په داخه چي دغفلت نشه يکي وي | که خواني ده سراسر بهاره عمر
۱۰ داسي وړي نشته چي مورنه شي | خومورته شو هيڅري بهاره عمر

۱۹۷۷ مارچ۷_لواړګي

ماته زاهد که کړي دنیاپیغور | هغه ته کړم به زه عقبی پیغور
میده کول کړي خوبنکالو دي نه وي | فلکه واوره د اسیا پیغور
مینه هیڅ وي د دنیا پیغورا | بس خو بو بدوي د اشناپیغور
پلونه مي بنکاري په ورشو کي د يار | وي به بي خايه د صحراپيغور
اوس چي مشغول د زړه د داغ سره يم | مه کوه سترګي د سبا پیغور
تا د اخفا دومره تاکيد به نه که | راکوي اوس چي دافشا پیغور
بنکاري چي روغ شو دکاکل لیوني | چي بي محسوس کړو د سودا پیغور
يم خو پښتون خو د اشنامي وي نو | پورته به نه کړم د بيل چاپيغور
نش دي خيل جام يکي جابه کړه ته | خیرکه وي تاته د دریا پیغور
واعظه ستاخونصیحت وي منم | ماته دي جوړه شي وینا پیغور
نن مي دي سترګوته اوجت وکنل | په تیتو سترګو وکړه داپیغور
همزه له خولي مي د رقیب واوره | وي به په وارو کمي زيبا پیغور

(۹۹)

زه شوم آينه چي ګورم ستا په لور | خیرکه اوس نظر نه کړي زما په لور
ته رتـل شـرل کـره زه وفـا کـوم | سترګي خو د سبي وي د آقا په لور
شو چي سپوږمي مخيه مي نظر په تا | نه کرمه نظر د توتيا په لور

گوره مې همت چې ستا طلب کوم — پورته مې قدم د کبریا په لور
سترګو ته زما توري تیري ووي — تور به موسپین سپین شي د سبا په لور
پرانېزه لبان چې زه رنځور یمه — پېښه اشاره کړې د دوا په لور
لور دي د هجران کړې دوه ټوټې زما — ګوري ما له رشکه نن زما په لور
زه حمزه د زړه له کوره تلی یم — یم لکه چې غږ وي د صحرا په لور

۱۰۰

ښکه شوي اشنا د نا اشنا په ښهر — نن خورانه بېکاري د بل چا په ښهر
خود راته علبی شوه د دنیا په ښهر — رنګ مې چې دنیا کړه د علبی په ښهر
ګډ مې اسوېلي وي د خندا سره — رنګ مې د اخفاوي د افشا په ښهر
ښوري د بوي ای د نسیا[1] لوزه ته — ښنا د ځه ربنا ده ربنا په ښهر
وابي چې ربیاره چې "بار هیڅ نه وي" — ښه ښکلي دروغ وو د رښتیا په ښهر
اوس ښوي صحرا ښته، نه بازارنوی — ښشته تماشا[2] د تماشا په ښهر
ووک مې شو حشت که غولی نشته دی — یارانه خپل کور و د صحرا په ښهر
عشقه د هرچانه دي ممتاز کړمه — ښکارم چې هرچانه، د هرچا په ښهر
شیخه چې رندانو ته قهر سې ته — خولې نه دي ښک راشي د صهبا په ښهر
هرکله ربیاره دلبر دي جار — نن خورانه ښکاري د حمزه په ښهر

(۱) پار: صبا. (۲) پار: تماشه.

۱۰۱

دا زه یم چې حاصل راته عرفان دی د تعمیر — فطرت ښخه نور څه دي، خو سامان دی د تعمیر
ز عمجن لوسه، تخریب که د الفت وي په ظاهر — غافل چې نه شي راز یکې پنهان دی د تعمیر
له کلکې ارادې جهان باني ده عبارت — مېړی هم به دي لاز کې سلېمان دی د تعمیر
ای عشقه همه ګرانې دي اساني کړې زما — اسان دی راته هغه کړو چې ګران دی د تعمیر
بنیاد د محبت مې چې تر څو وي سلامت — ژوندی تر هغه وخته مې ارمان دی د تعمیر
پېري د لېوتوب دي چې راځي په سېلتوب — روغ نه شو، تل مې ځیرې ګرېوان دی د تعمیر
سېلاب د بېلتانه که نزول کړي به دا څه؟ — همت مې مېړني، مجنتلی خوان دی د تعمیر
تړل ستا د هر نظر او التفات دی برکت — تر اوسه زما عزم چې افغان دی د تعمیر
حمزه که خرلرمه زه دماغ د بېنتانه — باک نشته دی چې زړه مې مسلمان دی د تعمیر

(۱۰۲)

دنبا یست بې د سپین مخ ختې اثر لاړ — ګویا ورځ په تیرېدو شوله چې نمر لاړ
زه ګړی ساعت له یاره جدا نه یم — خدای زده کله راځی کله نامه بر لاړ
خفه شوې رقیبان سره پخلا شول — د ورتلو مې د یار درته چې خبر لاړ
څه خندا وه چې غوسه بې بنا یسته کړه — ګویا وخندل به شبه باندې سحر لاړ
دنبا یست په جال کې ګېر دی یار پخپله — کله ښې چې د چمن ختې نښتر لاړ
سادګي د یار مې ګوره راته وایي — په محفل کې دې چې چا ونه نظر لاړ
عشقه تامې د زړه سترګې کړې روښانه — ستا له سره دې دې خار که مې بصر لاړ
سرمایه مې چې د ژوند ورکړه اشنانه — رهزنان د اجل نه راځي خطر لاړ
زه به دلته په صحرا کې ګلزار جوړ کړم — که چمن نه په الوت کې مې وزر لاړ
حمزه هله سر په سېر د عاشقۍ شوې — چې په دې لاړ کې دې دک له عقله سر لاړ

(۱۰۳)

عشقه په بنا یست دې اثر چرته لاړ؟ — ستاله هراندازه هنر چرته لاړ؟
خلاصه ده صهبا، که په رانګ زما — منده چې ساقي کړه بهر چرته لاړ؟
رامې غلو لېمو تــه داشنا سره — دلته چې اشناشو نظر چرته لاړ؟
(۱) په ارمان خومې داشک نه و — کاندې چې تل لوبې په سر چرته لاړ؟
ایه شبستان تــه دارمان مې ښن — ښــه؟ که راتللو؟ سحر چرته لاړ؟
خدای زده رقیب چا کړوله اشنا خبر — ګوره د رانګ بې خبر چرته لاړ؟
داخو جوړ حمزه و د مغرب په لور — بند د ګنا ګانو په ـــــ سر چرته لاړ

(۱) ار عدبګو

(۱۰۴)

دتفرقې خیال مې دنهک او د بدسره لاړ — د - ما - او - تا - چې تعین و د حد سره لاړ
ورلندې چې نهرشومه توحید مې د توحید ولیدو — هغه الف چې و خطې وته د مد سره لاړ
دتعین هله احساس و چې نسبت و به څای — اوس د معبود هغه نیاز د نونود (۹۹) سره لاړ
علله شک نشنه چې لاحد به دې هم حدګنلو — مینه چې راغله ستا الیاس هم ستا د حد سره لاړ

زه چې ځرګند شومه دا واره کاينات شو لويټ — دا ســماونومه رفعــت زما د قد ســره لاړ
تش د خرد سه شو بـکاره راتـه وجود د علم — علــم زما بـه تجـرد کــې د خــرد ســره لاړ
اوس نه زمانه څوک پيدا نه زه د جانه حمزه — چې تنـزل مـې د احساس داب وجد سـره لاړ

[۱۰۵]

شمعې هم زما بـه شانې انتظار کړ — د سـحر د تبسم نـه يې سـر خـار کـړ
د قدرت ستم زغمه چې لوی استاذ دی — پـه ژړا يـې د طفلانـو لا بـسيار کـړ
پـه يو وار يې همـه راز د ګلشن ووې — يو خل وخنديده ګل خان يې وزګار کړ
يو او بل ته خندنې شي چې ګل راشي — هـم ددې بـې خبرۍ نـوم يې ګلزار کړ
سپک فطرتې دې له عشقه کنار ګرځي — د دريـاب چپـو[۱] خـسنې پـه کنـار کـړ
شـي غـذا د محبـت لـه حوادثـو — ولـې چاکـه طبيعـت ورتـه نهـار کـړ
حيف چې قدر د خوانۍ خوخوانې کاندې — ماکــنـه ستا خوانۍ تـه انتظار کـړ
پـه اصـول د اشنايۍ هلـه خبـر شـوم — چې څو ځل مې ناقابل د ياري يار کړ
لا دې شونډې هم لمدې په ميو نه وې — حمزه خان دې وچ په وچه پرهيز ګار کړ

[۱] آر: د درياب په چپو

غم د بـکليو څـه احساس زما جميل کړ — د غـه عمـر دی کـه عمـر يې قليل کړ
چې په جاله ستا د زړه کې يې ځای ومونده — شـومې ستاد تـصور مارغـه اصيل کړ
چې پـه مرګ مې پرورش د ژوندون وکړ — بـايـسته يې راتـه مخ د عزرائيل کړ
امتحان خو اخيسته شي لـه طفلانـو — ازمايښت يې په خليل، که اسماعيل کړ
شمع هسې شپه بلېږي، هم پتنګ وي — وشوه بس د سوز داستان دې د هر طويل کړ
د نظر فرعون دې بوهـه کـړه ای شوخه — چې د بر نول مې هر يو کسی رود نيل کړ
داشـومې زمـا د سخت نـه ده نـوږ څـه ده — چې بې واکه تبسم يې ستا بخيل کړ
د مـېن د زړه کعبـه څوځونـه څـه کـړې — حفاظت يې ددې کـور پـه ابابيـل کړ
عاشقي يـوه کمـې ده بـه فطـرت کـې — عقلـه جـوړ دې و حمزه تـه څـه دليل کړ

حال یې ستا د زړه معلوم، هم یې بیان کړ
خدای زما نظر هم عقل هم زبان کړ

تصور دې چې دیدن راته ارزان کړ
تول عمري فراق یې خودرا باندې ګران کړ

زه خو ستا په اشاره له سره تېر شوم
شکر شکر آشنا تا چې امتحان کړ

ما ایله د اسوېلې تکل وکړی
چې بېغور دمینې جوړ راته طوفان کړ

چې د هر د هر سینګار یې دې په آینه کې
وایه خوک دې پرېشان، خوک دې حیران کړ

بلبلان د ارمانونو مې ګویان شول
تصور دې زما فکر ګلستان کړ

ستا نقطې د خال مې حال د زړګي دوې
ګویا طفل مې دې داغ د زړګي خوان کړ

کله مرګ پکې غوبه، کله ژوندون شي
سمندر چې د هستي یې بې پایان کړ

ستا بنو مې هر نفس لکه پنجه کړ
ارمانونو مې ژوندون لکه ګرېوان کړ

چې باغي له جمعیت لکه نکهت شو
مینې کل جهان حمزه ته بیابان کړ

۱۹۵۰ م وړمې دسمبر اولوګی.

آینه کې چې حیرت وجانان یوور
چې جوهر د اګاهي وحیران ور

ګله ستا به تول عمري خندا نصیب شي
خوکه روغ دې له دې باغه ګرېوان یوور

اوښکې زړه ته ستا په غوټه جبین لاړې
د سېرلي ښکلی باران وطوفان یوور

ستا دستر ګو په مستي اوبه ښکلا یوو(۱)
حس له مایې د مکان او زمان یوور

انتخاب وایه د جانبه و زړګیه؟
شور و وصل، ما د وصل ارمان یوور

نه مې کله شوې رقیب د صحرا باده
چې په مخ دې راته ګرد د کاروان یوور

حمزه، ګران که خو د یار د عشق نسبت و
ما د سر به بها خو مره ارزان یوور

(۱) اوړ. ګو

(۱۰۹)

زه حاجـت لـرم دناز .نـه دنیـاز — واخله سوز درخخه نشته راکره ساز
هر یو خیال مې بې بهاغوندې گوهرشو — چې لباس مې ورته واغوستو د راز
په ناز ناز کتومې څنبې دزرگي وینې — زما عمر. ستا بانـه دې وي دراز
تل دې یاد یم په دې بـادیم تل دې داوي — چې اصول دې شي زمانـه احتراز
دسکون له مرگه زوندغواري غلط شوي — اضـطراب دی زېږوونکـی د آواز
دخواهش پرده دې پورته کره .نظر کره — نشته هېڅ په حسن اوعشق کې امتیاز
چې حمزه شولومبن په مستوسترگو — ای واعظه دصهبا وشو جواز

۱۹۴۱اپریل۱۱ ـ لولوکی.

رقیب سور مې دی په سرلکه عسس — په زور زور مې غـږوي لکه جرس
په دا شان بې کرم عاري له عقل و هوشه — چې مې وهم شولو هر تار د نفس
په اتش به د هجران اخر سوخته شم — یم انسان په اصلیت نه یم ققنس
په صحرا کې د الفت پښې ابله یون کرم — د نېزې نه بې سوا دی خار و خس
نه پوهېږم اوس تلاش په کوم طرف کرم — په فرقت کې مې خطا کړو پیش و پس
سل قدمه چې اشنا وته نزدې شم — نـو هـزار قدمـه پرېوځـه واپس
زه حمزه په عاشقانو کې یم داسې — لکه وي بې مصالحې غورو عدس

(۱۱۱)

عاشق دې نېولی تل په لاس کې سرپاس — تل غرېږي بې په سترگو کې جگر پاس
قرباني غواري دیدن د تورو سترگو — منتظر وي پېري د وروځو دوه خنجرپاس
دعاشق د آه لـوگی بې حالـه شوی — که هر څو لري اسمان کې دی قمر پاس
دعاشق د صداقت نخښه هم داده — چې رقیب هم کښېنوي په سترگو سر پاس
په مکتب کې د فنا چې طالب نه شي — مهرویان دعفه نه کوي اکثرپاس
په محفل کې ادب وايي گوره بـکته — مستي وايي غنیمت دی پر نظر پاس
په دېگدان باندې حمزه د عشق سوخته شه — چې خارج دې شي د کل ځنې جوهر پاس

(۱۱۲)

اوس چې شوې داهسې ته زمانه په سرلاس
ابتنې دي اول ولسې زما وېه سرلاس

کرم به تنواني اوس دعشق په دکوسترګو
نش مې چې کړو عقله ستا له جیبه بهر لاس

دا ونکل چې پیماني سترګې دي ستايم
بنده خکه خوله کړه زما ستا دنظر لاس

خود زره ورشمه پرده به کړمه پورته
نه چې راوباسې د پردې نه بهر لاس

ما دخیال په لاس کړه ستا دزلفو زونده بېله
پورته چې د شپې نه کړو نقاب د سحر لاس

عشق مې پوخولوبنکې ستانظرکې ناپسته کړې
ستوریو نه مې خه که رسېدو د هنر لاس

پو دې داشناکړه حمزه بل دې د دنيا کړه
ګوره چې دې نه شي پو او بل نه خبر لاس

(۱۱۳)

جانان مې ګلفروش د طیلت چمن په لاس
ماهم ورته کچکول کړه د حسرت لمن په لاس

پوځل به قبرستان مې د زړه راشه بې حجاب
ارمان به مې راپاخې د حسرت کفن په لاس

پوځان به مخ د حسن چې پرده د عشق شي
نېښه شي د اجل ونېسې کړه کن په لاس

محفل کې چې وحشت مې شکایت نه کړي تیار
بهانه د ارومې کړي صنم پټ دهن په لاس

دلبر مې خکه اخستې له ملاس د اشنايي
اوس نه کړي د پخوا غوندې د ملسخن په لاس

حمزه له مرو بتر دی خو د ژوند یې دوکړو جام
محبوب الهي د نظامي حسن؛ په لاس

(جواب حسن نظامي)

(۱۱۴)

دښمن که و پکارمې هم داخپل هوس شوېس
داپو قفس چمن نه راشه پوپه لس شوېس

سالې نه مې بس نه وې راکول بې ماجبل
چې سترګې مې راپو نه کړې ماري چې بس شوېس

بلبل خوپه قفس درنګ اوبوی کې دې بندي
اوماتسه داشنادمحبت لقفس شوېس

راپورته دې کړې سترګې بې قراره غوندې شوې
اظهار دمدعاته مې چوپ سوغس شوېس

شايد دمینې جاله مې باد پوورو دهوس
اوس هم شته انتظار مې خو دسترګو خس شوېس

کاروان د ژوند روان دی زړه چاودون به هر قدم
اظهار ته دمطلب د پېبو کې جرس شوېس

محفل یې کړو بې خونده رقیب راچې غی حمزه
مجلس دخورو طعام و ته دا پو مګس شوېس

[١١٥]

سترگې دې شوې ښکته ځکه پاتې د پیغامه پس ... بویه څه جواب خو د قاصد له احترامه پس
شان دخپل دیدن دخدای دیدن ته وونږدې کړوتا ... فکر مې کعبې ته منتقل شو ستا له بامه پس
د هر چې در ته کېږې، دازمایه ولې تش درومې ... خو مې دی آشنا درته سلام له دې سلامه پس
اوس د تا د مخ نه د کاکل راښکته زیاته ده ... کفر غلبه راپانندې راوړه لـه اسلامه پس
خیر دی وورتل، خو چې رقیب وته موسکی شولې ... دا د م دي در واپس دی له انعامه پس
بې جلبه بیرته ستنـدل هم څه پښتو نه ده ... ستون شو دمیلمه نه د درشل سره دوه گامه پس
تش دې راته راکړو خو له هر څه نه یې ډک گڼم ... جام د جم شو هیڅ راته ساقې دتا له جامه پس
دام د تا د زلفو، د هـر یـو بنـده آزاد کړمـه ... خو دامونه واړه شو بې کاره ستا له دامه پس
بام کوه حمزه چې د نویې زره دې ازار نه شي ... گنبد ده پرې مرهم د پسرلي له اختتامه پس

١٩٣٧ مارچ ٢١ پېښور

به وې حمه گڼه چې حاصل شي له تاوانه پس ... مانه شوې ښکاره خپلې خامی د ابتلا نه پس
بیا خو به نو خدایه سلسله د دنیا گانو وي ... مخې نه که بلـه دنیا راعلـه د دنیانه پس
اوس ورته ناجانه ښوندي گورمه د غیر هسې ... مینې وکړه نوې ابتدا د انتهـا نـه پس
تا چې به محفل کې به خیر خیر راته کتلي دي ... اوس به تولې سترگې ماته خبر وې د بېگانه پس
پاتې به اخفا وه که بهیر بې داسې بند نه وی ... اوښکې زما ورکې شوې، دمینې د افشانه پس
ماته تا اشنا ښکاري که د هر شول اشنایان زما ... حفـه دلبري بکـې راغلـه د اشـنا نـه پس
لاخو به خو د نه دي چې یاران وو د محفل ز ... مري دي د یوې، مري گڼه حمزه د بېنوانه پس

[١١٧]

پټ شه نه پښېږي راته اوس د حفې شپې نه پس ... لاته راته د ویښې بې حجابه د پردې نه پس
نه یې هم حفه خویه هر خل راته بدل ښکاري ... شوق د تماشې شي لا سوا د تماشې نه پس
ضبطه پسرلی چې را رواں دی دا به څه کېږي ... زور مې د خمار دی چې زیاتیږي د نوې نه پس
بیا که مې سترگې شوې راوکې چې غصه شوې ته ... خشکې چینې ناندې شي اکثر د زلزلې نه پس
زړونه پرې آباد شول چې بهر یې تربه وویستل ... وگوره قسمت خو د بتانو د کعبې نه پس
ته لرې کېدلې چې خو خویه وراندې تلمه زه ... خان ته به نږدې شومه د هرې مرحلې نه پس

ستا له ادا ګانو ستا ښکلا ته وسېدلی یم — راغلم په غلطه کې شومه ورک د دایرې نه بس
ناو د اتکو نه دي چې زلفو ته په تهښته شوم — سوري دماښام به وي دتکندې غرمې نه بس
دپرو دروازو ته حمزه لاړو خوناکامه شو — خیر ورته چا ورنه کړو د تا د دروازې نه بس

۱۹۶۹ دسمبر ۱۵ ـ لوارګی

[۱۱۸]

عشقه چې شو خپل درنه صفات غلط — ځکه دي ښایست شولو په ذات غلط
هر څه دي منمه خو وجدانه نه — تل یې د ښایست په التفات غلط
خو چې مینه رنګ د حسن وانخلي — هو مره ددې دوارو ملاقات غلط
حسنه څه خبر وم چې طالب نګ یې — خدایه شومه ستا په عنایات غلط
شېخه د صهبا سره چې سم نه یې — غم دي شولو خو د کرامات غلط
غم به شي غلط په تــداروصحیح — ځکه به منزل شي د اوقات غلط
مخ چې صراحي ته زه حمزه کړمه — راشي په دي کار مې، شي برسات غلط

[۱۱۹]

ماچې وکړو له یاری قسم غلط — دغلط زره سره خودشي قسم غلط
وي عادت دویم فطرت. له ماخو هیریې — ستاکوخې ته شي زما قدم غلط
ستامکان زما په زړه کې ښار په ده — په توول ښارکې مې دتا[۱]کړو چم غلط
دا صحیح ده چې دې زه یم پېژندلی — ولې زه شومه په تاصنم غلط
دغضب طوفان دي وساته صاحبه — نن که ستر ګو ته د زړه شونم غلط
ستاپه غم مې غم غلط وغم خو دادی — یاره اوس به په کوم غم شي غم غلط
په خنزه کې د حمزه د زړه راګیرشوي — آهو چشمه څه دي سم دی رم غلط

(۱) آر. پي. ستاګرد

[۱۲۰]

"څه" په خپله هیڅ نه وي د "څه" نه مختلف — بیا ولې ستازړه وي دلهمه نه مختلف
یوورقیب که ظلي. بل پری راغی. فرق یې څه شو — نه وي یو کارغه د بل کارغه نه مختلف
نمر د حقیقت خو نه پرېږوزي نه راخېژي — وی یې که خاته د پرهوانه نه مختلف

خوی د ستا د ستر ګو ستا د زړه نه جدا ښکاري — بل به و زړه دي هم شته د دي زړه نه مختلف
ستاله برند و ستر ګو که څوزنګ زما الوځي — دي بـه الواتـه دالواتـه نـه مختلـف
خو چې پرورش یې په مرګې باندې وته شي — وي بـه هغـه ژوند د ژوندانـه نـه مختلـف
خیر دی حمزه خیر دی که جرګه یې را واپس کړه — وي بـې کلـه خوی د ښـتانه نـه مختلـف

(۱۲۱)

مینې چې سکون پـه اسـوېلو کړلو موقوف — حسن خپـل نمود پـه پټېـدو کړلو موقوف
نه چې شوې موسکې ورته برېښنا ښکې پیدا شوه — اوښـکو مې تکـل د ورېدو کړلو موقـوف
څه شي سـپک فطرتې که ښېنې دلبر نو کا — خس ګویا رفعت پـه ربړو کړلو موقـوف
څکـه خـراوس هـره لحظـه مـرګ د تغیـر دی — ژوند یې چې د زړه پـه درزېدو کړلو موقوف
ګرانـه ده چې نا ورـه شي پیدا پـه محبت کې — تا چې ای حمـزه بـه ژړېـدو کړلو موقوف

۱۹۶۲ جنوري ۲۳ پېښور

(۱۲۲)

ضبطه چې ستا ژوند شو په زېر ګوریاندې موقوف — ګرم به جمعیت پـه اسوېلو باندې موقوف
تل دې وي فراق د زړه داغونه پرې ژوندي دي — ژوند خو وي دستور یو په تیرو باندې موقوف
زړه مې په مجبور د محبت کې خوشحالي کا — رقص وي د سپند په سوځېدو باندې موقوف
ګوره به سبوم مې نه بې له وي مې کومه چاره — تا چې کړو دیدن په تورو شپو باندې موقوف
وي کـه زه خـراغ بـه انتظار بـه وم مرشـوی — ژوند مې ترسـا وبه سـلګو باندې موقـوف
شـه دي پـه صحراګې پربو کې هم د پرې د پرې — مـه بې شـه رونق پـه لېونو باندې موقـوف
پرېږده د مردانو ښېنې مـه کړه داهوس دی — مـه شـه د اجنـون پـه زولنو باندې موقـوف
نه په دې جمود کې ښې سترګې بیدار اوسـه — ژونـد دی حرکت پـه تماشو باندې موقـوف
وا بـه حمـزه نـه کـوي خـواهش د سکون ولـې — ژوند چې شو د زړه په درزېدو باندې موقوف

۱۹۵۱ پروس جولای لوړګی

(۱۲۳)

زه چې سـتا پـه چا کـړی کـې یمـه چـاق — د راحـت عـروس بـه دري شـرطه طـلاق
روح او تن مې مور او پلا دي تري خلاک کړم — یاره سـتا یـه شـم چې دوی مې کاندي عاق
چې په طاق کې د نسیان مې خودي کېښنوه — بـه تـولي کـې د عاشـقو شـومه طـاق
سـبوم مې مخیـه خامشـي دي تول ګویا کړه — د بنایـسـت خبـري سـتا شـي بـه آفـاق

داســرخې مــې هنګــامې نــه ده د ســترګو ... دا نــه رنــګ دی د حنــا نــه د اشــفاق

هر یو حرف دې ښایي چه ښکاره نه شوي ... د هــستی د کتــاب ختــم شــو اوراق

شي قلــمې بــه په معـراج د حـمـزه عقـل ... چې تــا وری دی د ســترګو پــه بـراق

(۱۲۴)

پارینــه مــې د هــستی شــو لــو اوراق ... رانه هېر شو ور اندې وروستو تول اسباق

ومه څاڅکی خوځې مل شوم له دریابه ... اوس په ما د څاڅکي نه کېږي اطلاق

تر لبا منــه ده ګــواه زما پــه وینــو ... دا سرخي چې درته ښکاري دا شفاق

د مطلق سره مې څکه اطلاق راغـی ... چې مــې نــاوې د دارینــو کړه طــلاق

ای حمزه! خوشحاله اوسـه خفه نه شې ... د وصلت مورد هجران زامن کړه عاق

(۱۲۵)

څــه شــول زما هغــه لیــدلي خلــق ... هغــه خــواږه هغــه ســپېڅلي خلــق

بــس خــوږم ناتــه رســېدلي خلــق ... کــرم چــې دتانــه تــښتېدلي خلــق

اوس څه منــزل بــې دژوند پاتې نــه دی ... دعــشق لــه لارې ګرځــېدلي خلــق

خپلــه وقلبــه بــې اخر کــړې اوجــت ... ســتا د نظر نه پرېــوتلي خلــق

دانــــالاروڅه خــــولاس ورکــــړي ... د پاڅېدو (۱) نــه دي لوېــدلي خلــق

رقیبــه زړه کــې داشــنایې ګــروره ... تــاچې بــه ســترګوکې ســاتلي خلــق

کــړي بادشــاهان بــې تمنــادلیــدو ... ســتا د محفل نــه چــې وتلــې خلــق

ښــکلیه دتــا د دوه لیمو دبــاره ... لــه دوه جهانــه دي وتلــي خلــق

ســترګې خوبورتــه کــړه بېې دمــه حمــزه ... چــې نــه راتلــل هغــه راغلــي خلــق

۱۹۷۶، جولای ۱۳ ـ لواړګی.

(۱) پاسیدو.

(۱۲۶)

مینه کې هم چې تنګیالی وي د پښتو نه وي ډک ... څوکه د ښکلیو هر انداز د زړه راښکونه وي ډک

په شهرېنی د هغو سترګو چې غلط نه شي ته ... ښکلی که ګل وي د نرګس خود ترخونه وي ډک

جوړې په کور کې بربوکې د اسویلو بې نه وي ... چې بیابان د ښن سبا د لمونو نه وي ډک

د صراحی غوندې په ونګه غړی خانده اشنا ... زما که زړه لکه د جام د اسویلو نه وي ډک

حمزه د ژوند په مرامونو کې به پاتې راشي ... د مَین زړه چې د بیواکه بربوکونه وي ډک

(۱۲۷)

کړ احساس مې دخپل خان رانه جانان ورک
کړو سېرلی مې په ادراک دګلستان ورک

داکثرت چې تول به ماکې ودتته
دي لهدورانه وحدت کړودخپل خان ورک

آينه کې دهستي که بنکاري څه شو
بوديدن دهغه بنکلي کړو حيران ورک

هم هغه چې دپاک رب دّ سترګو تور و،
په دي شن نوي رڼاکې شو انسان ورک

اوس نو خول درسرايي نه کړه زره جمع
ستادزلفو په خنګل کې شو پرېشان ورک

په خپل زړه کې رانه ورک شوې نه دې موهم
ارمان دادی چې له ماشو خپل ارمان ورک

افسانه دبي نښان اشنامې کښله
حمزه څه کړم چې له ما نه شو عنوان ورک

۱۹۷۰ پرومبي مي پېښور

(۱۲۸)

عشق مې بنا کړی جوړوې د بقا رنګ
وګوره په سترګو کې زما د فنا رنګ

ای د مينې رنګه په دې رنګ مې خبر دار کړه
ستا رنګ بې چې رنګ کړی، دی په تاکې دچل رنګ

رنګ د بې رنګۍ نه، بې رنګۍ له رنګه جوړه
رنګ چې شي بې رنګه، بې رنګۍ شي صفا رنګ

واره رياضت و د زاهد د رنګ دپاره
تهر چې شوله رنګه شوی هلته خطا رنګ

زه لکه بلبل په نولسر کړم رنګ د ګلو
ورکه که هستي کړم خوږه وي بېنوا رنګ

رنګ دی چې بې سر کړي طالبان په بلو بلو
ځان وته لازيباېږي د دلبر نه جدا رنګ

رنګ لره بقا ده خو بقا يې هم فنا ده
يو ځای چې فنا شي، د بقا شي فنا رنګ

دا هم يو تلاش دی چې حمزه يې تلاش نه کا
ګوري چې کړم رنګ نه هغه وي د اشنا رنګ

دا چې راته وايي نه يې ته زما په رنګ
ته چې يې زما په رنګ، زه يم د چا په رنګ

څومره خوږ فريب و د وصال په تصور کې
وچې سوه، بري بوه شوم چې پرده وه ستا په رنګ

حال دې رهبر ووې خوله رنګه دې خاموش و
نه لري هيڅ وس بغير له بوی سبا په رنګ

مه راځه تپوس ته پخوانی سترګه مې ګوره
شو به څنګه دن کې مې مهلمه لقا په رنګ

زه د بوی په ټېبه د وفا درته فريب شوم
ای کاغذي ګله زه دې کړم خطا په رنګ

ما دې يو سيرت په دهن دنيا دې غووره کړی
نه يم له حمزه چې ورکوي بها په رنګ

ای د گلرخانو د زلفانو مسته بوریه ستا به هر بورم کې شنه تازه جفا په رنګ
ای زلمیه وینه مې د زړه درته قربان ده سرې سترګې راخه پټه سانه بلا په رنګ
سوز به بې له دیده زیاتیده د حمزه ولې کاندې بلبلان د ګلستان نوا . رنګ

(۱۳۰)

په تصور د پیار ودان مې شو وطن د خیال باغ د ارم مې رنګیې شوې په لمن د خیال
نن په صحراکې د وحشت راغی سیرلی د سکون پیوند وې ستن د امید مې پیرهن د خیال
خلدې که زاړې ستا رضا خو په دې خای کې شمعې پس د مودې مې شو روښانه انجمن د خیال
د امید ناوې چې په عقد کړه زلمې د خیال حورې غلمان دې په معنې لونه زامن د خیال
څه شوېه دې که دا فلک د ورځو شپو کوې خلق میده دنیا بله پیدا مې کړې مېجن د خیال
پنجې د برق د باز لرې نه کوې تله خورسې پر د هانه د مراد راورې ښکارزن د خیال
ماته مهرو شو نن په تلو تلو کې موسکی حمزه که شر اشنا د نوبهاره مې چمن د خیال

(۱۳۱)

بربوکې مې کړو الفت سر و سامان خپل واخله تړل دې شو وحشته بیابان خپل
چې وې پوه، له پو اویله ګیله نه کړې تمدن کې هر انسان وې د خپل خان خپل
بس خو نه یې چې څه غوارې هغه وکړم نه لاسرنه زما خپل دې نه ګریوان خپل
نور خوځه چې له خپل خانه هم پردی یم نه مې خپل شه چې مې شې همه جهان خپل
اوسه خور د زړه د وینې وړکومه بې خزانه به ساتمه ګلستان خپل
بالاتر له حرصه روابه چې ولې لاتر اوسه انسان نه شو د انسان خپل
راته خپل مسلمانان نامسلم وایې چې له تولو ولې نه ګڼم افغان خپل
زه به تل هغه کوم چې مې فطرت دی نه جارې سانه هم داسې امتحان خپل
زه حمزه چې یم د تا .تانه منسوب دې نه ده ګټه زما خپلنه نه تاوان خپل

(۱۳۲)

واخلم بلا د زلفو دې زیات دې شه پیچ و خم کتل ستاد کږو بڼو نه لار پو خل . خو بیا به سم کتل
دم مې د عشق دژوند و . خومره و انتظار خوم خیر خیر هغه زما د شپې تمبو نه دم په دم کتل
غم مې د زړه دپاره و . پاکه مې زړه و غم لره غم ته مې زړه حیران کتل . زړه ته پریشانه غم کتل
دپردې په ما نظر اوسه . کم دې زما نظر دې خیر • مالره ستا دپدن وډ پر . تا به چې راته کم کتل

ښکه چې د وصل وه وو ب مې دې کړ ارمان د دید   تا ته زما ګکوکتل راغلې ککوته نه کتل
ماچې دیار د ستر ګونه وکړ تپوس د راز د ژوند   غرق مې په جام د مې کې کړل راهده جام د جم کتل
دی چې له نابښېرې تل حمزه لتون یې پرېږده اوس   وکړه حیا د خان نه، بس یې کړه جم په جم کتل

(۱۳۳)

تـــاچې دژونـــد (۱) پـــه انتهـــا وکتـــل   زاهـــده مابـــه ابتـــدا وکتـــل
ښـــکلیه اشـــناچې ماتـــه ناوکتـــل   ایلـــه پـــه عمر خـــان تـــه ماوکتـــل
ښکلیه بیان به یې حسرت کړمه څه   چې ستا القبل تـه مـې حیاوکتل
چې په احساس کې مې د بوی شوی بلې   داپـه محفـل کـې راتـه چاوکتـل
هلـه بـه و وایـم چـې ماولیـدي   څوکـه یو ځـل دې راتـه بیاوکتـل
اوس مــې جــوړ زده کړلــو هنر دژړا   نــن دې چــې ماتــه پــه خنداوکتل
دابـه دروغ وي چـې بـه روغ پـاتې شـم   کـه دې وماتـه پـه رښـتیا وکتـل
مینـه ښـکلا، ګله ښـکلا شـي مینـه   پـه هغـه ژونـد کې مـې هـم داوکتـل

هغـه حمـــزه هـم لـه حمــزه دی جـدا
وحقیقــت تــه چــې حمـــزه وکتـــل

(۱۳۴)

اخـر خـو اننګـر تـه یې زلفـان ورسـېدل   هر څوکـه پېچ و خم شو پرېشـان ورسـېدل
دامـان تـه چـې اوورتـه د ارمـان ورسـېدل   زغمېدن اسوېلې حولې تـه پښېمان ورسـېدل
قربـان دې د ستـم نـه د کـرم دې وکـړو حـد   ساتوان لاسـونه هـم پـه ګرېبـان ورسـېدل
ناڅاپـه خار ستېرې چې زمـا د پښـو تلـې   موسـم تـه جـوړ اغـزي د بیابـان ورسـېدل
(۲) او عشق لـه ناوه دې غوټـې شـوه درزه ګل   زړه چـاودې د مـراد بـاغ تـه خنـدان ورسـېدل

(۱۳۵)

ځواني تـه یې وختونـه موسـېدل او تېرېدل   حالات یې په کمځو کې زنګېدل او تېرېدل
یو ز"ه تېرېدم چې مې فلک تري احتـو   نور څه چه وو هم دلسې تېرېدل او تېرېدل
قربـان لـه مېړنـو چې پـه طلب کې د رنـا   د لیـارې د تیـارو تـه یو بېدل او تېرېدل

دا خوی و د پی مخیو چې هر دم به بدلیدو — ما وې گوندې وختونه بدلیدل او تیریدل
چې خوان شول ارمانونه نو منزل ته د وصال — نزدې شو ورنزدې : خوبسخیدل او تیریدل
تلاکه وسیلې شوې، مقصدونه وو ژوندې — هم داسې کاروانونه لویدل او تیریدل
حمزه زما وفا نه یې هم دومره ور و داد — وختونه مې د مخ نه شرمیدل او تیریدل

۱۹۶۶/اکتوبر ۱۶_ لوارگی

(۱۳۶)

(د اکرام الله گران د واده په موقع)

پسوه دې شي ارباب د غزل — بیرته شو بل بباب د غزل
ژوند شولو نغمو ته جوړ — شر چې شو رباب د غزل
گرانه مبارک دې شه نن — شو جوت نصاب د غزل
درته کړې هوښیاره نشه — دا نوې شراب د غزل
گرانه درته گران دې نه شي — دا غزل، جواب د غزل
لوله اوس، چې تالیکلو — خپله خپل کتاب د غزل
جوړې ترې د ژوند اوبه شوې — پاتې شو سراب د غزل
ماووې هاتفه وایه — غوارم آب وتاب د غزل
وې که لا نخوا شوی وی — وویه لا شباب د غزل

۱۹۷۵/اکتوبر/۳۰_ پیر هک چارسده

(۱۳۷)

لکه گلې دې موسیدل زده کړل — تا د منو زړه چول زده کړل
اوس مې په لاسو کې تسپې نشته — چې مې داونکو بهیدل زده کړل
ته چې خبره په خندا تیروې — ستا په وعده مې تیروتل زده کړل
پوی په ترون شوې د پرېښانو زرونو — تا د کاکل پرې غبتل زده کړل
ستا په خندامې د جامونه گله — لکه نکهت هسې وتل زده کړل
مینې مې ستا د تعلق په مزې — لکه پروتې پورته تلل زده کړل

لـه نرگسي سترګودي وکړه تپوس ولـي ماداسـې نیست کتـل زده کـړل
پـه حسن اوعشق کې امتیاز دادی تانـه منـل اومامنـل زده کـړل
داغ دتـوهين يې پـل.دلازي پـه مخ چـاچې پـه بېرتـه جاروتـل زده کـړل
ماتـه را زده نااميـدي کـړه اشـنا تـاچې دسـترګوبدلول زده کـړل
دبـه يې عمـر د يـادونو شي دېر حمـزه اشـناچې هېـرول زده کـړل

۱۲_لړونګی.

(۱۳۸)

زه يې څه کړم چې اشنا دی د جيب ګل خوښ مې نه دی د ګلاب او د چنبې ګل
لـه چـشمانو مـې رونـق پـه زړا لاړو مراوی کېږی د باران چې دي شبنې، ګل
په ديدن يې د يار مې سترګې ګل شوې چې نم ختم شي ښکاره شي د پوښې ګل
چې ښايست يې خو زيانېږي زه سوځېږم، بلبل ژاړي چې څوڅو کوي لمبې ګل
يار زما دی د رقيب يې تش ديدن دی ښايسته څه کړي د بورې او د ملبې ګل
څوکيدار د يار د سترګو تور مژګان دي کـه ساتي پـه حفاظت سره سنبې ګل
د زنځيـر سـتم د بـوی پـه ژبـه ښـايي پـه وربل کې چې تومبلی محبوبې ګل
د خواني لـه جوشـه خيـرې ګريـوان کـړي د اخفالـه زنـدګی کـوي تـربې ګـل
سترګې دركړي د خمار شيندي کيفونـه خلاص له اليده شي نکهت واکړي تبې ګل
بې لـه تـا زمـا نظـر نـه خې بـل خوانـه پـه کاکـل کې ای صنم ولې تومبې ګـل
حمزه سترګې ورته فرش کړه چې يې آل دي لـري يانـه کـې چـمن د زينبې ګـل

(۱)آر سوځېږم.

(۱۳۹)

چـې مـا د محبـت نهايتونـه لټـول پـه اصـل کې مـې خپـل حماقتونـه لټـول
وحدت پکې د خيال و.نه د يار سره وحدت مـاهـې پـه الفـت کـې راحتونـه لټـول
دا ښـې يې ځنګـه سترګو تـه زمـا راواوکتـل شـاهد چـې پکـې يـار شـکايتونه لټـول
يـې خاپـه دا ګيلـې شـکايتونه دي زمـا چـې مـا دښـکلي يـار عنايتونـه لټـول

خواهش مې د بارانو و پیدا مې کړه بیبار　　اوس پوه شومه چې ما مصیبتونه لټول

ستا غم کړې رانه ورکې، وې بو خوخبرې ستا　　ټول عمر مې بیا ستا اماتونه لټول

حمـــزه جـــور و جفـا او ستمونه د اشنا　　دا واخله چې تا داسې نعمتونه لټول

۱۹۵۹ اپریل ۱۷ لواړګی.

٠)

ستا یادونه به چې ما هېرول د هېر شول　　او چې د هېر مې یادول راځني هېر شول

د اشنا د وطـــن بـــاده رارســـېږه　　چې ګردونه له کاروانه مخکې تېر شول

ارمانونه مې لـه عشقه تغافل کړي　　ټل چې ستا په تصور وو ستا په څېر شول

چې الفت یې د تر مېنځه پخبل خای وو　　بې له هغه منقلب زیر او زبر شول

ستا تراخه وو د خوږو پیدا کونکي　　اوس خوږو ته دې چې ګورمه ګند هر شول

ښکلیه ستا د دېدن نرې شو لاتېرې　　څه تاثیر د دې اوبو دی چې پرې سېر شول

دا جهان کـه څـو پـراخ دی، غـزا وشـوه　　خو حمزه چه دې ته راغلل هغه ګبر شول

(۱۴۱)

ته مې هېر کړې خومه وایه چې دردومه لاړه سن شول　　که لمبه داور شوه تېره خوېخرې بوېه لس شول

دالفت رنګین خوبونه د خوانۍ په ګلستان کې　　چې خزان د پېرۍ راغلی تعبیرونه د هوس شول

رندهٔ مینه په ګرنګ وه بچ ضمیر له برېوتو کړه　　با په توره نیمه شپه کې اوازونه د عسس شول

نظرستړی شو پرده شو ګنې یار دی بې حجابه　　چې منزل ته رسېدنه شول هغه څکه راواپس شول

دنوستنې دې راوره چې خلعت د وصال خورشې　　په شلېبوله ورورشي ورځې ټول ناروونه دنفس شول

ده لیلی هم مضطربه فکر مه کوه مجنونه　　بود بل نه بې قرارشي دابانګونه د جرس شول

رقیبان یې که دمینې دعوېدار دي حمزه څه شي　　سرشنډل د ښنګ کار دی نه په برخه د مګس شول

(۱۴۲)

یو سره لېنبتي چې شو سیندونه شول　　څاځکي چې راد ېرشو بارانونه شول

یوکـه پښتانه شي سره سخ بې دی　　تېـږو سینې ورکړې سره، غرونه شول

بس خو چې بـایـست یې د اشنا ولیـد　　ګوره چې د سترګو کسې زړونه شول

سر په زنګانـه شول فکر واخیستل　　څوک چې په معنی کې اسمانونه شول

رنګ و وفـادار ورسره خـاورې شـو　　بیل د ښکلي ګل نه نکهتونه شول

جوړه څه نغمه شوه ددې شور نه يې ... ګيرچې په يوترکې اوازونه شول

خار دې د تناکونه بيلتونه شم ... څو چې د پرهدلي هومره زږونه شول

حيف دی په پښتو مهرونو څه وشو ... اوس ورته زلمي مه وايه جونه شول

زلمم مې خاموشی په زولنو کړلې ... جوړ تر پښه حمزه څکه شورونه شول

۱۹۶۰ فروري ۱۲ پورسکه.

(۱۴۳)

نظر چې شي له غبره خان ته سم د تخيل ... پخپله جام له خانه جوړ کړي جم د تخيل

پخپله چې ښکلا په هر محل نه شي ښکاره ... نقشه يې څه راښکي نه شي قلم د تخيل

خبر چې شي له هر څه پکې پاتې نه شي هيڅ ... وجود د آيينې لري عدم د تخيل

د زلفو په تشبيه کې چې ايمان شو ونيه زړه ... باران د زړونو وکړلو شبنم د تخيل

بتان که رنګارنګ وي نري ظاهر کاندي يو حسن ... کثرت نه جوړ وحدت کاندي حرم د تخيل

هر څوک په ظاهر کې وي محل د حادثو ... له قدمه سره پښه وهي قدم د تخيل

حمزه که يې وي کړي له دوه کونه اکتساب ... نغمه د ژوند کړي سازه، زير او بم د تخيل

(۱۴۴)

دا هم ويورنګ د جفا تږوتم ... تږوتمه، ستا په وفا تږوتم

بيامې د زلفانو بلا واخيسته ... دومره وم پرېشانه چې بيا تږوتم

اوراور کې وي، د هوس عشقه نه ... ستا په دي بې تاوه رڼا تږوتم

نن شومه واقف چې سبا نشته دی ... څو څو خله ستا په سبا تږوتم

يارانه په سترګو کې موسکي، خوشه ... ګرم به زه يم بيا که په تا تږوتم

ر د حيراني شوې مبارک دې شه ... ای زړګيه ستا په خلا تږوتم

غوارمه دا ،تږوخسه، بيا يرې هم ... چرته زه يو خل چې په چا تږوتم

پرپرده د زعد وخبرې پرپرده اوس ... وايه خو دا څنګه په تا تږوتم

ګل په زړه چاردون باندې خندل د چا؟ ... څومره د بلبل په ژړا تږوتم

کړو چې خپل الفت درته ځرګند يې راز ... برند اوسه حمزه ته په دا تږوتم

۱۹۵۱ سمبر ۲۷ پېښور ... () آو تږووه.

(۱۴۵)

ستا په تلاش که په سحر ووتم — ستا د موسکانه بې خبر ووتم
زه چې له خانه بې خبر ووتم — په مېنه انو کې د سر ووتم
بیا خو وجود ټول شو د یهي وما ته — له کاینات نو چې بهر ووتم
ښکاري چې اوس به هم خبر نه یمه — خو چې خبر دوم بې خبر ووتم
ځان ته د ناپه ستر ګو ګورمه اوس — د تاد ستر ګو نه نظر ووتم
مینه دي یاره ستندره منم — خو زه تري شور هسې بهر ووتم
اوس به جنت زما ارمان کړي حمزه — چې په رضاد یار له دروونم

۱۹۶۳ جنوري ۱۱ پېښور

په هر مقام که زه واکه بې خبر پر ېوتم — چرته چې پر ېوتمه ښکلیه ستا په در پر ېوتم
لکه د شمعې اوښکې تو ی شې نو یې پاتې نه شي — داسې زه هم یم چې د ښکلیو له نظر پر ېوتم
ما خوداوي چې به خمار د محتسب نه وځي — د ته بیا هم غنیمت وچې بهر پر ېوتم
ترنیمې شپې یې منتظر د التفات ومه زه — د ښنانه اشنا مېلمه ومه نهر پر ېوتم
خدای زده چې ستا وه عشقه دا که جوار د هوس — چې په حساب مې ځان خبر کړو سر په سر پر ېوتم
زما په زړه کې له حضورلې خطر پرې نه ووت — د چاپه زړو نو کې چې زه لکه خطر پر ېوتم
ستا بدر ګه د تصور را نه جدا شوه اشنا — ښکه خو زه په نیمه لار کې د سفر پر ېوتم
نه و طاقت مې خود بدن مې د نرمخې غوښتو — چې را ښکاره شو لکه ستر ګه د سحر پر ېوتم
د اتفاق وچې ترد پره مې بون د کړو حمزه — خو چې محروم وم د کمال او له هنر پر ېوتم

۱۹۷۴ جنوري ۲۸ پېښور

(۱۴۶) ز

انسان یم د فطرت په تقاضو کې نه راځم — شاهین یم د کارغانو په پنجو کې نه را
بورسینه یم د صهبا پېرزوینې وهم جوش — لېکن زه د کم ظرفو په کاسو کې نه را
هم تا خو زه مېلمه کړمه هم ستا غوټه تندی؟ — قربان دې د لېمونه په پېښتو کې نه را
تل تو دارسه محفل دي، زه خوښ ستا په تصور — بس نور د رقابت په کشالو کې نه را

وحشي کرم گله ستا د زلفو غم لکه نکهت — اوس ستا د غم په زولنو کې نه راځم
که سر د محبت يمه که سوری د الفت — نا ترسه زه اوس ستا په ورخوشبو کې نه راځم
شرمېږمه که جس د محبت کړو جا طلب — دې سرای وته د تن په قافلو کې نه راځم
خودبين دې کړمه عشقه. له نابسته دې قربان — باور شومه د بنګليو په لېمو کې نه راځم
د بدن نه هغه ګل چې تن بللی يم حمزه — نکهت غونډې وحشي يم په جامو کې نه راځم

(۱۴۷)

ستا په وعده باندې چې نه تېروځم — ته چې موسکې نه شې په څه تېروځم
خو مره چې بده دې بې لوظي پېژنم — جانانه هومره به يې د پرښه تېروځم
پل دې په پل وي د رقيب هوښياره — خو کله زه د پل په پله تېروځم
ته نه پوهېږې چې تېر باسه دې — که په ظاهر کې درته زه تېروځم
ستا د راتلو طمع پيدا شي زما — زه د خپل خوب په الوانه تېروځم
بيا سه وعده د رځي نه غوار مه — ته که تېروځې زه به نه تېروځم
داچې تراخه مې شول د عمر نصيب — ستا د لوظونو په خواږه تېروځم
زه ستا کلي پېژنم. خوځه وکړمه — په خپل ساده ناپوهه زړه تېروځم

وې اسويلي او که ګيلې کړې حمزه
زه به ساړه نه په تاوده تېروځم

تل به په لار د مېړنو سره ځم — يمه پښتون د پښتنو سره ځم
د ملت نمره د پرځې په خبر — ستا د دې شوخو پلو شو سره ځم
داچې خر د هم په ملت خار وي — زه دې هم داسې ليونو سره ځم
پام کوه زه هغه نظر ته يمه — چې به په دود د سپېلنو سره ځم
وا بې اغيار چې د دوزخ ژبه ده — زه به جنت ته د پښتنو سره ځم
راستنېدې چې نه شي وخت خونه يم — خو د حالت د تقاضو سره ځم

لاخـومې سـتـريه نمرخاتـه پراتـه دي — نـه لکـه نمـر د پرهوتـو سـره خـم

کرمـه جهـان چـې دپـښتـون زلمـې — دخپلوبيغلـو حوصلوسـره خـم

ورم مـستقبل تـه دماضـي روايـات — زه دخپـل حـال د ولولـو سـره خـم

خوچې راڅوند په يو مرکز بې نه کرم — هـرې تپـې تـه دجرګـو سـره خـم

حمـزه سـفر کـه دحجـاز وي نـو هـم — زه د پـښتـون دقـافلو سـره خـم

۱۹۵۲ پروص حوت ـ لوارګی.

دخپلواوښکواسوېلوسـره خـم — ښـکلې اشـنانه دجرګوسـره خـم

ښـن دي بادونـه مادخـان سـره وري — زه ددې ښـکليو مهلمنـو سـره خـم

هغـه لوظونـه نـاپوره راسـره — دښـکلې يـار د بـدرګو سـره خـم

مينـې دي خـوب دلېـوني کرمـه زه — راځمـه دپـر خـو د رانلـو سـره خـم

سـتا دمحفـل هغـه سـرور بيـه زه — سـتا د نظـر د اوربـدو سـره خـم

څوکـه الفـت مـې شـويو غږ دجرس — زه داشـناد قـافلو سـره خـم

ګلـه بـې پـت لکـه دپرخـې نـه يـم — چـې بـه دنمـر د پلوشـو سـره خـم

نن به موسکی شي دعادت نه خلاف — چې بې محفـل تـه دلبـو سـره خـم

زمانـه سـازلکه بايـست شـومه زه — لـه مجبـوری دزمانو سـره خـم

وختـه راګوزې پـه تـنګ تـنګ کې ولې — زه دبـې نيـازو مېرنو سـره خـم

په سپين او تور د مينې پوه، نه شوم — عقلـه چـې سـتاد ورخوشـو سـره خـم

عقلـه بـس لار مـې دصـحرا وليـده — مخکښې پـه نـور د بربو کو سـره خـم

حمـزه تـه ناسـت اوسـه دهوشـه سـره — زه دبـاغليولبونو ســـــره خـم

۱۹۵۲ ع، اکتوبر ۱۲ ـ پېښور — (۱) آر پوهه

۱۵۰۱

لیوني نه یمه، بېدیاته نه ځم — بربوکي نه یمه صحراته نه ځم
ښکلیه خوشحاله چې په مرګ یې زما — چارډي له ستر ګو مسیحاته نه ځم
ورته ور تلم چې نااشناو مه زه — اوس چې اشناشومه اشناته نه ځم
دااضطراب هم عجیبه دی زما — ځمه هر چاته خو هیچاته نه ځم
ورسېدمه ځان ته ستاپه لټون — په بل طرف بلې دنیاته نه ځم
تازه زخمونه مې سپرلي کړه د زړه — چې د ګلانو تماشاته نه ځم
حمزه دیدن یې په دنیا چې نه وي — څوک په دنیا یمه عقبی ته نه ځم

چاته به بدچاته به ښه ښکارم — وایه خوداچې تاته څه ښکارم
نه مې شه ستر ګې چې زه ستاستر ګې شم — څه که ته ښکارې چې زه نه ښکارم
ورک چې په ځان کې وم جهان مې لید و — تاکې چې ورک شوم همه زه ښکارم
سپرلیه ګل دې له نموده یمه — وایه چې ته ښکارې که زه ښکارم
دا به زما د ربنو ښو صله وي — چې به رنو ستر ګو وده ښکارم
ننده چې ځو دمینې سوی جوړوي — هرمره زه هم او به او به ښکارم
نامې "زه" واخستو "زه" نه شوې اشنا — ماديې "ته" واخستلو ته ښکارم
دلته پخوا خواشنانه وه دنیا — راغلې دلته په خپل پله ښکارم
ستادلبرولبه بسې قرارې ښکلا — زه حمزه سر تر پایه زړه ښکارم

۱۹۶۲، دوسمبر ۱۵ ـ لواړګی

۱۵۲۱

کبله او مسرت چې د فنا او د عدم لرم — خکه د الفت د عرش په سرباندې قدم لرم
اوسکې مې د زړه په وینو خکه آلوده نه دي — بت مدام په زړه کې حسرتونه د صنم لرم
فخر برې کوم خکه چې مخ یکې د یار وینم — ښه به وي که ووایمه زه چې جام د جم لرم

ماته رومبی ورځ چې جام دچشموالتفات وکه لا دهغه دم تراوسه زه سترګو کې نم لرم

ملرنه یم چې سوري له ورځم نوسرمې ښکته شي مریې زه پخوانی یم مدام سر د نیاز خم لرم

هیڅ رانه حمزه دا جلالت د بادشاهانو دی زه چې فخر علم ذوی اللواء والعلم لرم

(۱) ار مری

(۱۵۳)

د اویس قرني سترګې لرم بس دانادلیوني سترګې لرم

سنا د مینې په مجمر په نظر مه شې راخله ما د سپلني سترګې لرم

سنا د در خاورو دا هسې نظر راکړ بهامه د یمني سترګې لرم

چې مې سترګې سنا په سترګو عربدلې ګلزاري او چمني سترګې لرم

په تنګه کې مې کړه یاد که مې نظر کړه بس چشني د میهني سترګې لرم

چې په حُب د بو تراب مې زړه چراغ دی حسني او حسیني سترګې لرم

په ناخوله کبره مه پوده قدمونه زه حمزه د غرخني سترګې لرم

(۱۵۴)

غم د پښتنو د پښتنو اورم ژبه یوه شوه د زلمو اورم

د تصور نه مې خلاصېږي کله زه چې خبار دې د بنهو اورم

که شا په شارانه تېرېږي اشنا زه چې د سوري دې ښکالو اورم

وعده دې کلکه غونډې ښکاري رانه نن دې خبري د پښتنو اورم

بیا چې پرازي دا سې رانه شي ته غم دې د زړه د درزېدو اورم

اشنا باده جور په خودشومه زه نن چې شرنګا د زولنو اورم

د غرونو بازیم ښکنه نه راځمه جالونه وپسر دې د دبنو اورم

سنا د ژړا نه په نغمه جوړه شي شته تسلسل دې د سلګو اورم

زلمه باز نه شي دیل په منګول دی بندو بست دې د کولو اورم

په مستقبل کې دې دیوې کړې بلې حال کې دې چغې د نیرو اورم

پسته تهذیب وي ازادي مخکې ده قول د حمزه دې میړنو اورم

(۱۵۵)

لېوالږ خوراتــه وکــړه چــې ســتالورته وګـورم — تږې وراندې چې دسوي زړګي زورته وګورم
نظرېــه مــې دمرنـــه يلونـــې وشـــوکوي — لږ ښکه خوړانه کړه چې زه پورتـه وګـورم
زړګيـه جاروتـل دې هم خلاف دې لـه ښتو — الفت کـې دملګريو. کـه پېغورتـه وګـورم
داتور دمحبت خوراتـــه تــوردې دلبـــره — داده تـوره بوتوردی. توګـوم تورتـه وګـورم
رايادراتـه جنت شـي دوزخ بـه تـذکره — رخساردې رابه زړه شي چې زه اورته اوګورم
اخفايي څه امکان لري چې سينه دې محبت — حاصل مې اطمينان شي چې چې شورته وګورم
حمـزه داخوبـه نـه وي دوحشت نـوي دوره — صحرائي راته باده چې خېل کورته وګورم

ســتالېمه مــې وکاتـــه اوس څـه ګــورم — تــل ورپــه دې غـم کـې چې لېمـه ګـورم
خوږ د خانخانـی مـې زمانـي کــړو څــن — ګرڅـه پرېــشانه پښــتانه ګــورم
نـوان د پښـتنو غـشو د چابــه وي — نـه ښـم درکتـی چـې دي بانـه ګــورم
تـاخو آيينـــه راتــــه عطـــا کړلــه — د پېره شــکريه: خوزه لېمــه ګـــورم
خوږ چې وي د ښـکلیو اپوتـه غوندي — داسـې بـه راګــوري چې زه نــه ګــورم
عـشقه لــه جهـانو دې بيــرون کړمــه — پوهـه نــه يـم کـوم طـرف تـه زه ګـورم
خـار دي ښـم شـولي پښـتني خـواني — تـه راتــه خيــر ګــوري کـه زه نــه ګــورم

(۱۵۷)

هــې شـوم غلط پېري ســتوري نـه ګـورم — ورک بــه کاينـــات کــې راتــه زړه ګــورم
محکې مـې جـوړ نـه لېـدل چې څـه ګـورم — هرڅـه نـه چــې ګورمـــه د پرېـــه ګـــورم
نـه جـه حيرانــی کــړي زمــا. خبريکي — ســتا په آيينـه کـې ښـان نـه نـه ګـــورم
ســم کــه درتــه نـه ګـــورم احــول نـه يـم — راز يکـې بوســل دی چــې ګــاره ګــورم
د پېـر ښـکلې مخونـــه مــا ليـدلي دي — خولې لري. بې خولې دي. خوزه خوله ګورم
ښـنګ دي بـه الـراز بـې چـې مـا پېژنـي — تاتـه چـې بـه تلـه نـه بـه راتلـه ګــورم
دا نـــري کاتــــه د زمـــانې ســـره — زه خـــو دي کاتـــه هغـــه زاره ګـــورم
خلقـو وي چــې زه درتـــه خيــر ګورمـــه — بــه نوتــه راګـــوره چـــې زه نـــه ګـــورم
نـن چـې مـې حمـزه هغـه اشـنا ولېـد — ډوب شـوم بـه حيـرت کـې چـې دا زه ګـورم

(۱۵۸)

وېلبدل چې لکه شمع، د ايثار ميرونه گورم — چې حالات يې پتنگان وي، هغه سوي زړونه گورم

خدايږدا خو خېز رماد ې، داسې ښکلا ې چې په خود شوه — په کوڅه د ښکلي يار کې خپل ثنت شوي بلونه گورم

چې تصوير خوند ې تيرې، خو حيرت يې پخپل ځاى وي — د عالم په شيش محل کې زه هغه نقشونه گورم

که هر څووې يکې نشتې، دام له خانه سره وري شي — چې الوت يې تر لاهوت وي، زه هغه بازونه گورم

ځراغونه شول که نه شول، گورم زه د زړه داغونه — نن دنيا په جبين ښکليه څه تازه خالونه گورم

څه شوه؟ سترگو کې د ښکليوچې ساده د التفات وه — په محفل کې گرمي چرته هسې نشه جامونه گورم

جورنيجن يې رخنه نه شه، داچې بيرې يې اچښتې — د وقام طبيب يم له په ستانبخونه گورم

(۱۵۹)

خداى زده چرته يې کرم غونډ کله نرم — چرته دروم سم بار د مينې چرته ورم

بس خو دومره راته ياد يې که مې ياد يې — نه استازى راليږي زه يې شرم

لاس پيزوان ته بل د وږوخو په منځ جوړ کړي — لاتـدې سور لمـوې پورته تـور لـرم

په کره وره مې ستا شباب دى راخور شوى — وايي مه کړه چې څه نه کرم څه به کرم

ستاوعدې مې کړې مهوې خوخوندې يې نه و — ارمانونو د چينجو په شان خوړم

نه هوس کړه دنداسه کړه خوشحال اوسه — زه په وينو حسرتونه خپل لرم

نه چې ما خنگه گټي اختيار ستا دى — زه حمـزه دې هم هغه شاني گـنم

شومه واصـل چې يې نظـر لازم — دا مې هنـر شو يې هنـر لازم

اوس اشـاري راتـه کـوې دتـه — چې دريـې لـه خـان بهـر لازم

خـه خـو خبـر وسـه پوهيږمـه زه — د يـار کـوڅې تـه يې خبـر لازم

ښـکلى اشـنا خيگـر پـه لاس راووت — ره چې مخلـص لکـه اثـر لازم

اوس برابـر راتـه کتـى شـې اشـنا — زه دي پـه زړه کـې وم خطـر لازم

هغـه انـق ته، کـه يې عمـر وکـم — زه پـه خنـدا لکـه سحر لازم

حمـزه هـر در و د اشـنا خـو نـه و — ورپسې زه چې در پـه در لازم

۱۲۱

دتا شربت د وصلت زه بیمار غوارم لکه مجنون حال زبون شوم قرار غوارم
ورکه زما شوه خندا په فرقت کې ستا لب.شراب.هم کباب.هم خمار غوارم
درد فرقت کړه لت بت خوشنما خواني وصل وهجران دي ای جان وار په وار غوارم
ستا د ابرو خوبرو زه قتیل یمه روښن چراغ نیایسته باغ په مزار غوارم
خواهش د حورو قصور کړو رنځور زاهد زه ستا ای یار زلفو تار مشکبار غوارم
حمزه غریب کړو رقیب کوز وکړ بې حد هغه اسیر گدا په ویر خوار و زار غوارم

ساده تعریف به دتقدیر غوارم په آیینه کې دتدبیر غوارم
زه نه تقدیر او نه تدبیر غوارم دحسن او عشق درنه تفسیر غوارم
دحر مسته غخوني، دبار زه دټول عمر یه شبګیر غوارم
ستا د اوږدو زلفو بلا واخلم زه لیوني یمه زنځیر غوارم
خوب مې لیدو چې دوه جهانه دي خوب زه ددې خوب درنه تعبیر غوارم
زړه مې راتنګ به خاموشیږ کې شو خکه اشنادرنه تصویر غوارم
ماچې به ماپسې روان کاندي عشقه دتانه هغه پیر غوارم
زما نظر دښکلیو وړی نه دی زه په هریو کې ستانظیر غوارم
ماوې د زړونو به تخریب کې څه دي وې چې ته ژاړه زه تعمیر غوارم
سن دي ناځابه زما حال ویوښته لږ په جواب کې به تاخیر غوارم
که ستا جهان مې مسخر کړو څه پرې دخپل جهان درنه تسخیر غوارم
خبر دي یم زلفو ته دمخ په طمع زه دهندوانو نه کشمیر غوارم
حمزه به خوله کې دي تاثیر څه بکار به اراده کې دي تاثیر غوارم

(۱۲۳)

خاو به الفت کې د الف په شان لغړ غوارم
چې مې وبښو مې کړي تندی هغه لوز غوارم

ساګ وسوکړک اوشوملو بپازمې کولمې وچې کړلې
اوس به غوزوکوچوخوله مخ اولاس ککړ غوارم

شوملې هم بنې دي کله کله چې کړي دې یکې
زه د مستو پیو دتا نه کله غوړ ارم

پرانګ مزرې ته مبارک غوښه خوږه دې په
زه د ګیدړ په شانې یو پوستکی غوړ ارم

صنعت حرفت او تجارت زراعت غواړي هنر
زه ګوزارې لره فقط د قمار پیر غوارم

حمزه غریب وابې میوه دې عاشقان نوش کوې
زه چې خپل اخ ورنه نرم د وسې جر غوارم

(۱۲۴)

بـــده خونـــه ده چـــې کمـــال غـــوارم
لـــه خپلـــه خانـــه اتـــصال غـــوارم

هوش چې په خای وي مینه څرته راځي
لیـون د هـوش دی چـې وصـال غـوارم

پـــه کیفیـــت یـــې بوهیـــدل غوارمـــه
نـــه اتـــصال نـــه انفـــصال غـــوارم

حـــسن چـــې ســـتا ترینـــه مـــشتق دی اشـــنا
زه طلـــب ګـــاریم هغـــه خـــال غـــوارم

زه حمـــــزه چیـــرې تیروتـــی نـــه شـــمه
نـــه مـــې مرادیـــې چـــې جمـــال غـــوارم

۱۹۶۱ فروري ۱ـ کراچي

(۱۲۵)

نه هم بې بهایې اوزه هم که بهاو غوارم
څرنګه ګېدی شي چې بې شکلیه له تاو غوارم

خیردی مه شرمېږه که پرون مې کورته رانغلې
راشه نن به بیا درنه وعده دسباو غوارم

خدایه وکړې هغه، چې مې خه داشا خوښه وي
مه کړه هغه، که زه دعا په خطاو غوارم

ووې یو حکیم راته دژوند په رازبه پوهه شم
زه که په اخلاص چرې له خدایه قضاو غوارم

ستا په ثنا، ګله چې ګویا لکه بلبل شومه
ته چې داسې چپ یې زه له چا به نواو ارم

ګونجې به تندې دې ولې راشې خضره روایه
زه هم یو انسان یم که اوبه دبقاو غوارم

هسې خومې سوال به پښتنه ژبه رانلی نه شي
بویه دخالق نه چې ضمیر د ګداو غوارم

خدای ته مې سوال وکړو رایې نه کړې څو معلومه شوه
دا به بې منشا وي چې دتا ځنې تاو غوارم

سوری دشملې دپښتو اچې به ماشوری دی
سوری به بیا څنګه زه حمزه دهماو غوارم

۱۹۷۵، جوری ۱۵ ـ پیښور

(۱۲۲)

پرېږده چې لوزونه د درو ریښتیا کړم — ته را ته سبا سبا کوه، زه به بېګا کړم
توان لرمه دا چې د ماضي نه خراج واخلم — زه به پخواني شمع ستا مینه به پخلا کړم
ستا د تصور دا خاموشي به کړم ګویانه — جوړه د خپل کور به شور و شر کې به غوغا کړم
برند که حوادث دي د وخت نو به ککو کې — زه به حوصله هم پښتنه ورنه بېدا کړم
لاې د سپین مخ حالونه شعبرم وزګار نه یم — پر پرده الواته به د سپوږمۍ په لورې بیا کړم
لاس مې د اشنا په زلفو راکېنو د و تر خو کو — زه د پرېشانۍ به ابتدا کې انتها کړم
نه ده مانه داسې چې پردی پردی ښکاريږي — ستا هم دي ادا خو زه د نا سره اشنا کړم
ستا د طوفاني نظر به ساه شي لنده ګنده — داسې نوې نوې اسويلې به را پیدا کړم
خوند د خاموشۍ را ته غوغا د مینې راکړه — داسې را ته ښکاري افلونه به ګویا کړم
بو نه يې چې قد د هیڅ زما داو ښکو نه کړې — روایه چې خو مره مشتري درنه پیدا کړم
فرق د هیڅ انسان سره هم نه کړي به عطاکې — خکه خو را عظه داسې مینه به صبا کړم
چې به یم حو عشق به مې د نا په رنګ کې رنګ کړي — ستا د مینې راز به به اخفا کې هم افشا کړم
ستا په ا ننګر کې د حمزه د ویښو سره دي — ته شوې د ښتو غزله خوان زه دې بابا کړم

چه موسکا د تکلف په هر ساعت کړم — د نا روغه ارمانو نو عیادت کړم
په کونځلو د شهرت چې بهره ور شوم — خه د خلقو له کنځلو نه غیرت کړم
د محفل تیاري بې خود شي وسایلې — لکه شمع چې د شکلو حکایت کړم
چې محفل زما د ژوند برې باندې شود وي — د خوږ مناحساسانو حفاظت کړم
خلق دي نه جهانګرده چغه وابسي — اسويلې له زړه چې خولې ته را او چت کړم
مینه هیڅ بې بلات نه غماره نه وړدي — زه چې وېره د حسرتونو یه تربیت کړم
سود مې څه چې بې قتیبل د سترګو نه شوم — سودمه څه د شهیدانو یه زیارت کړم
که ذره زحمت د مینې بې کړو پوړنه — بسته زه به واعطانو به رحمت کړم
حمزه دا به د خوږمن زړه برکت وي — چې ساده وي حو خیرې د حکمت کړم

(۱۶۸)

د ژوندو مړو ځنې زه را ژنده عشق کړم — لکه تخم د بقا کړو سده عشق کړم

خال او وروځې زلفې سترګې ګرمې نه دي — زه د هغو مره حبشیانو بنده عشق کړم

خبردار یې کړم د کار د بې کاری نه — زه یه حال د بې کاری کارنده عشق کړم

بلبلان مې د ژړا په کوکو سر کړل — لکه ګل د خاموشۍ په خنده عشق کړم

د خرام چه مې ګل شیندی په باغ کې — په عطا کې د وحشت شرمنده عشق کړم

که ذره وم په فلک د شهرت بانديې — ره حمزه لکه د نمر تابنده عشق کړم

(پارزه)

څه به بې د زلفو د بنو درنه کیسه کړم — بس خو لنډه داده چې به ساه ورته اوږده کړم

بو خپل خوبه د ول د مبلمه را بېښه وکړه — بیا خو زانه ګوره زه مېلمه تا به کوزبه کړم

ماچې به توبه مجبوروې په بسرلي کې — هیڅ وېلی نه شمه واعظ نه خو توبه کړم

زه به کرم او به خو د هند کې اشنا په مخ کې — خدایه د که ټیټ سري خپله اوښکه بسته کړم

ستا د برندو سترګو بېو علاج او هغه دادی — بنده به په تا د پښتنو اوښکو جرګه کړم

خولې نه چې راځي دیار په مخ کې د پهار نومه — ود ربېږه حرګه داسې ټلو چې درسره کړم

خبر دی که چپاو بې د پهلتون لکه مغول دی — زه به د خپل زړه نه ورته جوړه تانره کړم

غم د پښتنې رباب که پېل هره برده کا — ددې تو لو سره پیدا به وه نغمه کړم

هله به د زړونو د جنون مقام نه رسم — زه چې د سبرلي دانګېترنه بدرګه کړم

رازمې د هسې دیار له سترګو دي زده کړې — راز د هغو سترګوره حمزه د جانه زده کړم

(۱۷۰)

نمود که د خپل حسن د نظطې نه درسره کړم — جاریږم د خپل عشقه نه چې بهرته یې خطه کړم

د زلفو خیال دې راکړه چې تري جوړه سلسله کړم — شوګیر چې یکې ورک کرمه له وروځې جوړه شپه کړم

ستا مخ نه کتې نه شم خو صورت د سوال مې دادی — چې پېوته نظر درشي او خوا و بیکې ورسره کړم

اسمانه هغو سترګو التفات که راته وکړو — ساقي که د خونېږنې ستا جام به هم چپه کړم

تالاچې غلچکي سترګې "د تاکړي مرغلرې — بایدچې اوس روانه زه داوبنکو قافله کړم

ستاد غه تغافل به یې پښتي د حوصلې شي — اخر به هره اوسکه بې قرار د بسته کړم

منزل نه د تکمیل سره د تا حسن ورسېږي
دژوند د چول ترپایه درسره یم بدرګه کرم

ای تل ترتله خوله لړ حو موسک شه چې زلمی شم
بیازو زشمه. بیا خوان شمه. او بیا خواني زړه کرم

دلخبر چې ورته ګورمه نن. مورمې دزړه سوی دی
چې ستا داستګو دباسه ټکړه د غرمه کرم

ستا مخ ته چې خبر ګورمه. أمې د محبت سم
شاید که څه سبق دې له هوښیار و سترګوزده کرم

نه مانه د رلب په خوله جواب کوې خوشحال شې
خوښ دلره ای ښکلیه چې اخر یه دې خفه کرم

ارمان ومه چې راغلمه. ارمان یمه چې خمه
حمزه دژوند تقسیر به درته زه یوه صب ٥ کرم

۱۹۷۲ . جون ۸_ کابل. (۱). ار: ظر.

(۱۷۱)

نوره څه به دې ارمانه بدرګه کرم
خو ګلونه د سپرلي به درسره کرم

زولنې به د ناز لفې کرم فراق ته
د تامینه مېلمنه به کورینه کرم

دزړه داغه مجبورې ده خفه نه شې
وبنه جرته؟ چې روښانه دې دېره کرم

په هرڅیز به اوس نظر کوم الوتلی
رازد ژوند به داشناله سترګوزده کرم

ساقي ستادنګې عمري سره سیالي کړي
جوره ستاد صراحې نه به کاسه کرم

استحصال مې چې بیلتون کوي د مینې
به هرګام به ورته جوره تاتره کرم

دخندا سامان به ستا ونه شي ګله
زه به خپله هره اوښکه پښنه کرم

عمر بومې نه راځي پښتون دی. خو که راغلو
ایروستا په تغافل به زلزله کرم

به واعظه که د مېونه توبه کرم
را. دا خواني څڅګه زړه کرم

حمزه هر ارمان مې خې به جدا لاره
داجوبي به نواوس څڅګه قافله کرم

۱۹۷۶ . مارچ ۳۰_ لوارګی.

زه همه امید یم د حسرت غلامي نه کرم
زه د زمانې د عنایت غلامي نه کرم

عکس د ناظریم د فطرت په انګو کې
کازمې باداري ده د فطرت غلامي نه کرم

سبوزکه لرم خوی څکه چې غرد استقلال یم
زه د حوادثو د زحمت غلامي نه کرم

بنایې چې کرم هبره ابتداد رواني
خدایبود منزل د نهایت غلامي نه کرم

منزل نه دتکمیل سه دتا حسن ورسیږي
دژوند دجوړ ترپایه درسره یم بدرګه کړم

ای تل ترټله خوله لړخوموسک شه چي زلمي شم
بیازوږشمه.بیاخوان شمه.اوبیاخواني زړه کړم

دلخیرچي ورته ګورمه نن.موږمي دزړه سوی دی
چي ستاداتګودباسه ټکنده غرمه کړم

ستامخ ته چي خبرګورمه.أمي دمحبت سم
شایدکه خه سبق دي له هوښیارو سترګوزده کړم

نه مانه دلبب په خوله جواب کوي خوشحال شي
خوندلره ای ښکلیه چي اخربه دي خفه کړم

ارمان ومه چي راغلمه.ارمان یمه چي خمه
حمزه دژوندتقریربه درته زه یوه مبهم کړم

۱۹۷۲.جون۸_کابل. (۱).ار:ظر.

(۱۷۱)

نوره خه به دي ارمانه بدرګه کړم
خوګلونه دسپرلي به درسره کړم

زولنې به دنازلفي کړم فراق ته
دتامینه میلمنه به کورینه کړم

دزړه داغه مجبوري ده خفه نه شې
وبنه جرته؟چي روښانه دي ډیوه کړم

په هرخیزبه اوس نظرکوم الوتلی
رازدژوندبه داشناله سترګوزده کړم

ساقي ستادنګي غړی سره سیالي کړي
جوره ستادصراحي نه به کاسه کړم

استحصال مي چي بیلتون کوي دمیني
په هرګام به ورته جوړه ښاتره کړم

دخنداساماني به ستاونه شي ګله
زه به خپله هره اوښکه پښتنه کړم

غربومي نه راخي پښتون دی.خوکه راغلو
ایروستا په تغافل به زلزله کړم

به واعظه که دمیونه توبه کړم
را. دا خواني خنګه زړه کړم

حمزه هرارمان مي خي به جدا لاره
داجوړي به نواوس خنګه قافله کړم

۱۹۷۶.مارچ۳۰_لواړګی.

زه همه امیدیم دحسرت غلامي نه کړم
زه دزماني دعنایت غلامي نه کړم

عکس دناظریم دفطرت په انګوکي
کازمي باداري ده دفطرت غلامي نه کړم

سپوږکه لرم خوی خکه چي غرداستقلال یم
زه دحوادثودزحمت غلامي نه کړم

بناپي چي کړم هپره ابتدادرواني
خدایږودمنزل دنهایت غلامي نه کړم

داغ به سر پټوب مې له هيڅ رنګه پېرزو دی — زهد د تقوی د طهارت غلامي نه کړم
تانه که ښکار بري چې خواني مې ده شوله — زه هم ستا د ناز او نزاکت غلامي نه کړم
خيري چې حمزه د اضافاتو پاتې نه دي — زه د پاکۍ او طهارت غلامي نه کړم

۱۹۶۲ نومبر ۱۹ ـ لواړګی

ښه دې کړمه خدايږو بلا ښه دې کړم — زړه دې شم له سترګو چې رانجه دې کړم
تانه مخامخ يم خو مانه وينې — داسې رانه ښکاري چې لېمه دې کړم
ښتې مې له زړه، چې راپه زړه دې کړم — زړه ته مې راځې چې راپه خوله دې کړم
لږ ساعت اول دې په لېمو کې وم — اوس چې بېکې نه ښکارمه څه دې کړم؟
مانه دې شوه تنده د ښکلا که نه؟ — برنډ دې راکتل او به او به دې کړم
لوږ دې کړه بار خو زلفې دې پټې کړې — سوري دې پناه کړه په غارمه دې کړم
تيت مې نظر، ستا چې نظر تيت نه که — پوه په هوا او تنګ د ښنانه دې کړم
نه بېې رانه پوورې چې تا پورلو — راکړه هغه زړه چې را، زړه دې کړم
غم کې ګله ستا لکه نکهت هسې — خدايږو د جامو نه په واته دې کړم
نن يم د فلک نه هم حمزه اوچت — عشقه چې دا سر په زنګانه دې کړم

۱۹۷۶ دسمبر ۷ ـ پېښور.

ستا مې افسانه کړه افسانه دې کړم — وي چې ستا نشان مې نشانه دې کړم
ستا ره د عاشقو نه پرده غرض — مانه مسرور شوې بهانه دې کړم
زه دانه ناخېزه وم په خاورو کې — ای د زړه قراره دُردانه دې کړم
عقل لکه شمع وم خپل ځان لره — ته چې راښکاره شوې پروانه دې کړم
زه چې په صحرا ستا له جلاله وم — ای جميله راچې غلې خانه دې کړم
خوله شوه د دنيا ګنبزه ستايي مې — ای د حق مضرابه ترانه دې کړم
خار دې زه حمزه شم د نګاه څنې — کړم چې ديوانه. تو فرزانه دې کړم

۱۷۵

پټې داشنا سره يو څو خبرې کړم — ويره د افشا ده په لږو خبرې کړم
زه د زماني سره په روغه رضا نه يم — وي دې که دا زه د لېونو خبرې کړم
بوه که پرې زما هند واشناوي او که نه وي — زه خو به هغه نه په پښتو خبرې کړم
وچې شم چې نن به د واعظ د راتلو ورځ وي — هغه ورځ به زه د لېونو خبرې کړم
تېښت بې چې حلالتو ته کتلي چرې نه وو — تاته د هغو چگو شملو خبرې کړم
ستا د نگه غرې زما په هوډ غالبه مه شه — نه يم صراحي چې په سلگو خبرې کړم
نور د گلرخانو خو صفت کړلی نه شم — اوره درته زه چې د اغزو خبرې کړم
وړ کړي امتزاج د غشو هم زما غزل نه — خکه دې د سترگو پښتو خبرې کړم
گورې به اسمان نه خوروښل کوې به مزکه — زه حمزه د ښکليو د بڼو خبرې کړم

۱۷۶

اوس شوم به دې پوهه چې منزل ته نژدې کېږم — زو زو چې دې خپل زړگی غافل ته نږدې کېږم
شوق مې د دبدن لکه د گرد به بربو نو شو — لاسري لري وخم چې محمل ته نږدې کېږم
نه دی حور ارمان د شهادت له شهادته — خدايږو!! مرغېچن شې چې قاتل ته نږدې کېږم
مانه موسېد ونکې مرحلې چې شونې برسېدې — داسې رانه بېکارې چې منزل ته نږدې کېږم
دي زما مراج د سمندر که زه قطره يم — ولې مې رټې که زه کامل ته نږدې کېږم
ستا د دوه لېونو التفات نرې عبارت دی — داچې زه د دوو گونو حاصل ته نږدې کېږم
نن چې مې ضمير په طوفاني موجو نو سر شو — خبر دې وي حمزه جوړې ساحل ته نږدې کېږم

۱۷۷

چې خندان شې زه د گل غونډې څور يږم — د خوشبوی هسې جاموکې نه ځايږم
چې نر مخې بهار مې وت له نظره — په تلوتلو کې لکه سوری فنا کېږم
د سحر سترگې خسه ووي انتظار نه — چې له خپلسه انتظاره هم بېرنېږم
نه خندان لکه د گل هغه ساعت شې — اشنازه چې لکه پرخه وژربږم
ورځه نه خو دې زه صبر کړه زمانه — بيا گيله رانه کوه که نه صبرېږم
چې خوشحال يې پياله ماکړي تېوس ولې — ستا بلا دې شې خبره که کړېږم
د فراق خزان مې عشق بېرنگه نه کړ — زه حمزه که لکه گل غونډې رژېږم

(۱۷۸)

پل یم د وفا چې شمه بېخ نه پورته کېږم — ګردیم د کاروان چې په تمکین سره تېرېږم

حسن یې سراب دی د رفتار طالته ورک شه — تنده به زیاته شي چې هلته ورسېږم

ترک مې چې مراد کړو راته نه دلرې غم شوي — اوږم دې اشنا خویه مطلب دې نه پوهېږم

ګرد د کاروان نه یم چې په تلو تلو کې پرېوځم — چغه د جرس یم چې په هیڅ نه حصارېږم

زه لکه د سپوږمۍ د نمر مخې له فراله — رو رو ټپاره کېږم په تنګ تنګ کې فنا کېږم

مخ دې رانه ستون کړه زه همه ګاه ګاه شوم — زه لکه د سوري نمره دم په دم غځېږم

زه ستا له جماله پوځراغ یم شمع رویه — پرېږده زه حمزه دې یم یو نخښه چې بلېږم

(۱۷۹)

غم کې دې د زلفو شو ګېر و ته خوشحالېږم — زه د فراق یخو اوږدو شپو ته خوشحالېږم

دامې انتها د لېوتوب ده که په خود شوم — اوس چې درته ګورم زولنو ته خوشحالېږم

پاتې لا یو څو زلمي دي، داهم غنیمت دی — زه یې دوقار لوړو شملو ته خوشحالېږم

لاد زړه حجره کې مې پښتو کور بنه ښکاري — وې که تنګدستي هم میلمنو ته خوشحالېږم

مانه چې ساقي په مستو سترګو مخامخ شي — کله یې لېمو کله کاسو ته خوشحالېږم

یخ مې په دې نکنده غرمه دارمان زړه شي — ستا حیا ځلیراتګو ته خوشحالېږم

ته په دې خوشحال یې چې خفه یې د حمزه نه — زه دې، دې خوشحاله خوشحالو ته خوشحالېږم

۱۹۷۱ مۍ ۷ ـ لواړګی

نه زه د ښکلیو په خوږو نه په ترخو پوهېږم — زه یې د سترګو ښتو په اشارو پوهېږم

لاله ما بنامه خوسلګی و کاندي ګل ونیسي — ستا د راتلو وعده رښتیا وې په دې پوهېږم

په نوروز پسو هم پوهېږم؛ خو یو هېږمه سه — ما ته پښتو وایه جانانه په پښتو پوهېږم

منصه داچې ته زما په زړه پوهېږې اشنا — زه هم ښکلیه ستا په سترګو غلچکو پوهېږم

نه ده اشنا ته په وعده پسې وعدې راکوه — نه مې تېرباسه خوږه هم په تېرو پسو پوهېږم

د محبت په راز خبر شوم بې خبرې کړمه — اوس خواشنا زه دې په تلو نه په راتلو پوهېږم

حمزه شاهد چې په رندانو کې د عشق یمه ره — د مستو سترګو نصور کې په سلګو پوهېږم

۱۹۶۳، جنوري ۱۴ ـ پېښور

(۱۸۱)

راز د هستي هيڅ را معلوم نه شو نه پوهيږم	درپخه مطمئين که شم به دي چې نه پوهيږم
زه چې اشنا بوه شوم ستا د سترګو په خبرو	اوس مې شو دا حال چې د هر څه په زړه پوهيږم
وي به هر انداز کي دي بې شماره اندازونه	څوکه فکر وکړم نه پوهيږم که پوهيږم
بس خو به بلنه دي ارمان راضي کومه	وګټي ډېر به دتا په نه راتلو پوهيږم
څه ربياره لاړ شه نن پخپله خپل ديدار يم	چېله خپل اشنا سره به خوله په خوله پوهيږم
کيف د حسن څه د رته عيان کړمه څه څه	هيڅ ويلى نه شم که پوهيږم نه پوهيږم
ولې ما حمزه نه بې له عشقه نور *	زه يم دنيا داره ليونى، په څه پوهيږم

۱۹۶۹ مـ سمبر ۱۸ ـ پسور

(۱۸۲)

التفات کې د نظر که ياره ستا شم	اميد شته چې به د غم څخې رها شم
ما چې يو ورځ د رقيب څه پروانه کړه	اوس چې مل يې شولې نه زه به فنا شم
ماکلونه ستا د در خاورې رانجه کړه	اوس به څرنګې دتا څخې جدا شم
که دې خوا زما په مرګ باندې سرېږي	اشاره بويه چې تاباندې فدا شم
نالاهو کرمه په داسې سفينه کې	نه پوهيږم چې ملاح که مرجونا شم
مرور که شي هزار به دې پخلا کړي	او که زه شم نو په خپله به پخلا شم
ستا رضا به حاصل نه شي په هيڅ رنګ	که هزار خله قربان به تا حمزه شم

ته به مانه شې ليدى که دې لېمه شم	بيا به نورو ته هوس کړې چې دې زړه شم
دا د عين او د غير غنې جوړ صحيح ده	زه چې کله کله ته او کله زه شم
نه زما په خوله چې ورد هسې روان شې	زه خبر شم چې وناته د ريه زړه شم
نه چې تل زما د بدو شکايت کړې	که خداى کاندې زه به زر تر زر ښه شم
در ليب او شمعې مخ ونه نظر کړه	زه حمزه دې د محفل نه چې به تله شم

زړه دې بد شي سم چې تاته په کاته شم
چې د ر نه شم.وايې خه شو؟ وايه خه شم؟

جګې جګې که مې ته په زړه کې زړه شې
در. دربغه چې دې زه په زړه کې خوله شم

خو مره زه يم پاره ستا د ديدن تږی
چې دې مخ ته کړم نظر او به او به شم

هېرونکيه بيا به وايې خه مې ور وو
لکه ياد کله دربېش چې ستا به زړه شم

خه خبرې مې به زړه دې خوسلګۍ شي
طوفاني سترګو ته ستا چې به کاته شم

زلفې پرانېزه پرېشان يم د شرګېرنه
به دې ګن سېوزې چې جمع زړه ويده شم

شمع رويه چې رقيب ته به خندا شې
لکه دود دې د محفل نه به واته شم

شور او زوږ مې حوصله دلوی منزل شي
ګنې يم د همت زانې چې به تله شم

حبش خال يې د محراب ورو خواسام دی
حمزه نيت کړه که وا اوکه باخبه شم

ځنګه دې بار خوتــه رسېدی نه شم
هر خولکه اوبنکه بهېدی نه شم

اوبنکه د ارمان دې به بېلتون کې شوم
راشه لېمو تــه خولو بهېدی نه شم

ګل غوندې موسکې به دې اشنا کړمه
يم هغه شبنم چې وربهېدی نه شم

يم که غوټۍ . غېږه کې ګلشن لرم
غم دی دانشاچې غوړېدی نه شم

تاچې روې داسې يې او داسې يې
داسې خواشناچرې کېدی نه شم

نشه تصور د ديرو سترګو يې
سوی دی.لوګېدل دې. بلېدی نه شم

داغ د محبت مې چې خرګند نه شي
خاورې مې هستي کړه چې لېدی نه شم

دلته او چت خوی به د پښتون کوې
عشله زه بل چاته تېنېدی نه شم

نن مې هغو سترګو کې خېل خان وليد
ګوره خو کوم خای ته رسېدی نه شم

جار دې له وينا چې دې داوې "خه يې"؟
زيات خوله دې خدايو خه کېدی نه شم

خوان مې تخيل کړو تصور د يار
خوان به زه حمزه يم زړېدی نه شم

۱۹۶۲ مصرد. لولرګی

(۱۸۲)

زه چې پښتونوا له له خیل زړه وبیتلی نه شم ... تا به اشنا پرېږدم، خو رقیب زغملی نه شم
تا سره مې ښکلیه چې سپېڅلې محبت دی ... ستا را سره نښته محبت، مثلی نه شم
کله که په شونډو کې موسکا په صابیرزو کړې ... ولې لکه پرخه د سحر زړلی نه شم
دام د نورو زلفو نه دی دام د ارمانونو ... هغه نه وتی شم خوله دې وټلی نه شم
بې له غمه اوس یکې بل چا لره ځای نشته ... نور د زړه حجرې ته مېلمانه بللی نه شم
بس دی لېږه وینه مې ارمان لره پرېږې اینبې ... ولې ستا په کور کې نور ګلان کرلی نه شم
نښتې له جنونه، ژوند د مینې بې برباد کړو ... اوس نو دا بې خونده خپل شعور بخښلی نه شم
کور د زړه مې ښکلیه دې ودان په ارمانونو ... ستا د زړه د پاره ماشومان وژلی نه شم
ګورم زه ... ه چې بې لباس د مینې واغوست ... ځای د احترام دی چې هوس کرلی نه شم

۱۹۷۱.

ستا په حکم کې تاخیر کولی نه شم ... د تقدیر سره تدبیر کولی نه شم
ستا نیتو د وصال خوب په خوب کې خوب کړ ... خو چې وینې نه یم تعبیر کولی نه شم
بس چې ستا مینې مې لاس د ناموس نو کړ ... اوس په غم د ناموس ویر کولی نه شم
ستا په مخ کې مې مجال د تقریر څه دی ... چې خلاف دې د تصویر کولی نه شم
په وروستی سلګۍ کې را شه د یار نومه ... بیا خو چرې دا تقصیر کولی نه شم
خدایه دا بې توجه ده که غفلت دی ... منتظر یم او تشګیر کولی نه شم
ګله ستا ښکلې ورشو دې وي سرسبزه ... که سیلونه د کشمیر کولی نه شم
چې د سرو اوښکو جرګه را سره نشته ... تو اتي د تاثیر کولی نه شم
ما پېښې دلهونو کړې چې په خود شوم ... نور توهین دې د زنځیر کولی نه شم
په کتاب د مخ د خط حاشیې، وشوې ... اوس آسان شو لو تفسیر کولی نه شم
حمزه! اوس مې د حسرت د وینې وار شو ... بس د اوښکو نور بهیر کولی نه شم

(۱) د مخ حاشیې

۱۸۸۱

چې ماضي ته وکرته کاهغه حال منلی نه شم
د ښکلا سرمایه داره سامراجې خوبونه بربېږده
که هر څومینه محور ده. دهغه وارو خیالونو
په عوسه کې شي لابنکلي.په موسیکاکې خولابرېږده
چې خیال پوښي اکې پوښي اومره شي بیا هم بایې
خپل مثال په آیینه کې جوړوه په خان مینه
چې بې ستا د پوه مخ نه.نه څه گورم نه څه وینم
دخپل خان په تصورکې خان له خانه جدا ښکاري
حمزه بې دپاره مخه چې قرآن دی په معنی کې
۱۹۶۶نومبر ۲۸_لوارگی

محالف چې وي له حاله - استقبال منلی نه شم
زه په مینه کې هیڅکله.استحصال منلی نه شم
خوچې ما دمانه اخلي.هغه خیال منلی نه شم
دا همه واړه جمال دی.ستا جلال منلی نه شم
بې له عشقه په بل څه کې دا کمال منلی نه شم
زه خو یو په تامین یم.ستامثال منلی نه شم
بل مثال منلی نه شم.بل جمال منلی نه شم
اتصال چې ممتنع دی.انفصال منلی نه شم
بې باوره راته ښکاري داسې فال منلی نه شم

سپور یم د سخن.خو په ستاینه کې دې پلی شم
ستا د زلفو لارې مې په رمل هم مېنده نه کړې
زه هغه مجنون نه یم.غولی مې چې دختو نه کړي
نه کړې بې پښې چې مې ترڅنو خوشحالولی شې
نه خو به دې پوهه یې چه څه به درته وایمه
مانه چې تعریف د یار د زلفو بنو وروخو کړي
ستا د حفاگانو روداد ونه پېري لیکلی دي
خوی مې که لباس د مغربي لولي بدل کړلو
پرېږده چې مې مینه اکتساب تري دخواني اوکا
ستا په تصور دي د وجدان سحې موسکی زما
ستا په تصورچې زما سترگې د تا سترگې دي
سترگو ته دې زه چې په محفل کې کله گورمه
څه د ارمان وینه لازما حمزه په زړه کې شته

چرته مې چې ستانامه ترڅو پښې هلته غلی شم
څه که زه له شکوې حکمت بېرې عرلی شم
یام ورته زما که شې غولی ترې جوړولی شم
زه به گرمه پت چې دې ترگومه زېږولی شم
ستانه اجازه غواړم چې دوایم که غلی شم
دا خوږې خبرې د رقیب کله کړلی شم
اوگښې یادونه دې بیا زړه ته رابللی شم
دا هم غنیمت دی چې پښنو خو لاوېلی شم
څانگه د خوانی د پسرلي دی که څنډلی شم
گوره چې فضا کې کړوندې د گل کولی شم
جاردې له دې سترگوڅکه سترگې خبرلی شم
دې سره رقیب په خپلو سترگو کې ساتلی شم
لاد مینې جوګې دې ترژونده خوبالی شم

(۱۹۰)

په چلم کې مې دود سه شو د اشنا غم ... لامې جوش لکه چلم کوي سوا غم
خوشحالي د غم کمې نه وابه کېږي ... د وصال په وعده کم شي د هر چا غم
خوشحالي نشته وصال کې مدهوشي دي ... پس ددې نه وي مدام سبا بیگا غم
مې نوشي د حد به هوږ ته سم نوشي ده ... اندېښنه کړي سري تنګ، نه په رښتیا غم
ګرد الود بې وي مرآة چې غم د غم خوري ... او که نه دی آیینې لره جلا غم
دا پر کیف د ملکوت دی خوشحالي ده ... ناسوتي خلک پو ځېز ګڼي جدا غم
چې صدف نه ګوهر وخي تاج ته رسي ... ای حمزه خه خوشحالي ده د قضا غم

(۱۹۱)

سنا په مخ بې لیکم، چې اسان لیکم ... ګران وي په ماد پرچې غزل ګران لیکم
هر کله داستان چې دافغان لیکم ... پوره شه پت اوننګ د مسلمان لیکم
ګل شو په خندخندا[1] کې شوک په شوک ... حال د جمعیت د پرېشان لیکم
زوند مې ګلدسته شوه د رنګ رنګ ګلو ... داده افسانه چې بې عنوان لیکم
زلفې دې ستا یم اشنا، که مخ دتا ... مدح د کافر که مسلمان لیکم
خو چې خپل کېږي نو خوا نېږي هم ... کم به وي تعریف چې د ارمان لیکم
وي بخپله لیک دي کړه محضر د مرګ ... ماوري اشنا چې په چشمان لیکم
پاتې لکه ګردشي د اسمان لیکه ... جرته چې اسرار د لامکان لیکم
خو چې حمزه پا یمه، حمزه به یم ... پیر شومه بې شک خو غزل خوان لیکم

۱۹۷۵، جولای ۷_لراړګی ... (۱) ار حنده حنده

(۱۹۲)

سوزه پره سپېلنې شه چې غزل ولیکم ... جذبه خه نور هم لیوني شه چې غزل ولیکه
دومره دې خیال کړم چې اوس خان ژاته بردی لیده شي ... نن خواشنا ژاته بردی شه چې غزل ولیکم
د حیا موجه، ګستاخي مې د نظر وبخه ... په اتنګوبې پسرلی شه چې غزل ولیکم
دي د مرد ونه مې پر کاله غزالان د خیال ... ښکلیه په سترګو کې موسکی شه چې غزل ولیکه
دیلنانه عربوه، قلم د تخیل مې رسي ... دپاره اسوېلی شه چې غزل ولیکم

نن دې به سترګوکې اشنا د سخن ست وینمه — بـه نولې ماته بخوانی شـه چې غـزل ولیکم
واسې معصوم ساده دې څه کرمه دیبا رنظره — لرغه خوشوخ اوغلجکی شـه چې غـزل ولیکم
فراق وهلیه. مرغیجنه. خوانـه فکره زمـا — ګلونه راغله. شازلمی شـه چې غـزل ولیکم
ای داشنـاســوره نظره. لرهواشـه لـه دې — زما حمزه په زړه کې سوی شه چې غـزل ولیکم

۱۹۷۶ مارچ ۶ پېښور

۱۹۳

ښکلیو د کتاب غوندې خوخوخل ونوستلم — وې وینسم د زړه نه بیا یې تاج تـه ر
بودغیر ترخنګه بل شوې سریه خندا ماته — مرګ مې کاڼې نـه و. چې په اور دې وسیځلم؟
زه زمانه ساز نه یم. خو ژوند مې ستاجمال دی — ځکه څنګ ترڅنګه د وختونو سره ځغلم[1]
وابـه وې پـه ما د نـاظر چې پـه محفل کې — تولـه شپه بیګا رقیب به سترګو کې ستلم
ستاچې پـه کتاب د مخ د خط حاشیې وشوې — اوس خو د پر اسان شو اجازت وکړه چې لولم
ستاد بڼو هـسې تـصور کړلـو مـا اوږد — ماوې راغله راغله چونړ پـه زړه یې وبیرلم
قام تـه بادشاهي ښیې[2]، زما د سخن سورې — خپله کـه پـه شان د هماوچ هدوکې شیلم[3]
زه حمزه لورتبا نـه د عشق سوتلم خیال د زلفو — سترګې مې تورېږي لاس دې راکړه ولوېـه لـم

(۱) ار وغلم (۲) ار ساې (۳) پښتورۍ شپنه نه شیلم وایي

۱۹۴

د مستـو سترګو نـه دې جـام اخلـم — زه د فلـــک نـــه انتقــام اخلـم
بس د ښکلا نـه پـه ښکلا پرېوځي — چې ستاپه لاره ګـام پـه ګـام اخلـم
زه د حـالاتو ښـکار کـولې شـمه — د هغـه زلفـو نـه پـه دام اخلـم
سترګو مې ستاهینه هوښیاره کړلـه — اوس چې زه جـام د رنـه پـه بـام اخلـم
د ثریـا فـضا مـې نـه ده پـه کـار — زه خـو فـضا د یـار د بـام اخلـم
د بـل وطـن پـه ګلبـدنو مـې څـه — زه کرغیجنـه د خپـل قـام اخلـم
ماوې چې سترګې رانـه مـه ګرځـوه — وې چې پـه سترګو دې سـلام اخلـم
ښکلیه پـه دا چې تـه بې لـوزه نـه شې — ستا د سـب نـه مـه مانـام اخلـم
د مغرب سرې سینې خو زړونـه چوې — زه غنـم رنګـه د خپـل قـام اخلـم
حمـــزه بهـا د محبــت خونـه ده — چې ملامـت د خـاص و عـام اخلـم

۱۹۵۱

خبـې خبـرې چـې بـه زړه زاولـم　　　　یـا بـې نـو ولـې بـه خولـه نـه راولـم

د زړه نـه سـتا د تـصـور قافلـه　　　　ولـې یـا زړه تـه بـه لبـمـه راولـم

بـو خـو خبـرې داسـې هـم لرمـه　　　　چـې یـې بـه خوله.نـه یـې بـه زړه راولـم

زړه خـو مـې سـتا دی خـو د زړه دپـاره　　　　د زړه خـبـرې سـتا بـه خولـه راولـم

چې بې د تـا نـه پکـې هـیڅ نـه راځـي　　　　وابـه چـې نـوز بـه بـه زړه څـه راولـم

بـه بـه وې دا چـې مېلمانـه د ارمـان　　　　څـه اشـنا تـه از څـه بـه زړا راولـم

نـوې حجـره د مینـې حـوزه شـوله　　　　اوس د دردونــو مېلمانـــه راولـــم

جمـع کـوم بـه پخـوانې یادونـه　　　　ورلـــه جرګـــه زاره زاره راولـــم

حمـــزه رقیـب تـه د اشـنا دپـاره　　　　بـه زړه بـه بـد او نـه بـه بـه راولـم

بـه سـاده سـترګوکې دې غلا بېـژنم　　　　هرڅـه دې پېـژنم چـې تـا پېژنم

ښـکلیه شـامل پکـې یوتـه هـم سـهې　　　　زه خوبـه هرڅـه کـې ښـکلا پېژنم

زه خوڅـه نـه وایم.موسـبرې ولـې　　　　بـې لوظـه بـاره زه خوتـا پېژنم

جـاردې لـه زلفو.نقـاب مـه اچـوه　　　　زه خـو هم شـبه اوهـم سـبا پېژنم

بـه حافظـه زمـاسـتم مـه کـوه　　　　څـه ضرورت دی چـې دې بیا پېژنم

کلـه سـاقي کلـه پيالې تـه ګـوري　　　　زه بـه محفـل کـې وارخطـا پېـژنم

وه سـنګدلي دې بـه ښـکلاکې پټـه　　　　اوس خوسـبوږمی هـم بـې رڼـا پېژنم

مینـه سـاده وې خونا پوهـه نـه وې　　　　ناخودتانـــه هـــم ســـوا پېژنم

ګرد دصفت نـه وې حـریم کـې د ذات　　　　اوس دې نـه ناز اونـه ادا پېـژنم

تـه بـه مـې پېژنـې دروغ بـه نـه وې　　　　زه خـودې ښـکلیه بـه ربـتیا پېژنم

لـه ویـره سـوخته بـه خنداشوې حمـزه　　　　دادو بـم رنـګ دې د ژړا بـېـژنم

تښتم د سري نه داستان سره کښېنم
چرته چي کښېنمه د خېل خان سره کښېنم

نه کېږي نردي چي د کاروان سره کښېنم
زه د خاموشي د بيابان سره کښېنم

رار د جمعيت او پرېشانۍ راته معلوم شو
زه چي کله ګل د ګلستان سره کښېنم

ورښم په بلنه د اشنا چي رقيب نه وي
کښېنمه مجبور خو د ارمان سره کښېنم

بيا هم يم پراخې که جانان سره کښېنم
خه پوهېږي خلق د خېل خان سره کښېنم

وي نوي الهام د غريبانو په صحبت کي
څکه دملک اونه د خان سره کښېنم

نکي د عرفان يم که نه وي سمندر يم
زه د افساني چي د عنوان سره کښېنم

ښا نراوو مي لمکه ښوره چنه نه کړه چري
نه چي لږ د ښاڅکو د باران سره کښېنم

لاړي مي د ذهن چراغان د معاني دي
خفل کي د سيالي د کهکشان سره کښېنم

لغتر ته پخپله آيينه کړه هترمنه
زه حمزه حيران يم د حيران سره کښېنم

۱۹۲۸ فروري ۲۲. لوارګي

(۱۹۸)

بدرنګي دي په ښايست کي سينګار وينم
دا غښونه ناز کي لره بار وينم

چي په عشق کي د خپل تن پاتي شوم سوري
ياره اوس راغلي په لاس کي دي هر وينم

په رګ رګ کي دي خواني کړي غخوني
وزک د سترګو د عاشق نه غبار وينم

د اصول په نقطه ښخ لکه پرکار شوم
د ګردش په دايره کي قرار وينم

هم يو عکس، ښت ښکاره له خپله خانه
خان په خپله آيينه د کردار وينم

کړه خوري زلفي وريخي ګونږي ګونږي
چي په سترګو کي دي ست د خمار وينم

په خندا مي هر غنچې د خواني ګل شو
چي په شرنګو دي خندا د بهار وينم

دا سپرلي دی ؟ چي په وير دي خوبلبلي
خو ګلونه ګريوان خيري په دار وينم

بدرګه به دي کړي لوټ کاروان د حسن
د رندي خواني په لاس کي مهار وينم

دا به زړه کي مي ستامخ دی چي موسکی دی
که زه تندر په فانوس کي حصار وينم

حمزه ښت بي د ليلى درنه محمل کړ
دا پرده د اسوېلو د غبار وينم

[۱۹۹]

نن دې رنګ د څېره بدل وینم — مستعد دې په خفګان او جدل وینم
چې نظر مې ستا د لب په بوسه سر شو — د ښو په خوګو خکه عمل وینم
د کوتر پر مخې سترګې دې د باز کړې — په صورت کې دې صورت د اجل وینم
په فتنه کې فتنه آب شوه بخت مې بند دی — بېدونکي دې په اوښکو کجل وینم
چې دندان دې د شانې ښخ کړه په زلفو — منتشره شېرازه د ملل وینم
تعجب دی چې د عشق د عرش د سره — د هجران د سمندر ښکته نل وینم
بې دنیا دالفت شاوې ده بې خاله — زه حمزه بې په بنایست کې خلل وینم

پرېږده چې زور د بهار د غم په ابتدا ووینم — چې نتیجه په ابتدا د انتها ووینم
هېره وعده شي درته باده چې نه مې وویني — او ما نه خان ا راياد شي چې زه نا ووینم
لامې کچه دی محبت چې درته ګورمه زه — لامې پیدا د و زور شي چې جفا ووینم
نه د کره وره نه نساني د پرېشاني کړه لري — قصه زما .و ما نه پټه کړې چې نا ووینم
عشقه شکمن دې د فطرت په صفايي شمه ره — چې په دنیا کې دوه مېن سره یخلا ووینم
ښته دروغ په دې کې زه دې هره ورځ وربنه — داهره ورځ نه همه ورځ چې دې ربښا ووینم
زوېده معاف مې کړه اشنا شومه د مرګه سره — ګرانه ده اوس چې ستا دپاره مسيحا ووینم
د زړه درد وسه خوښولي عوبدې سکارې رب — په شو ګیرو کې کمې د کرم که اشنا ووینم
نه مې اشنا وې چې هر مخ رانه اشنا وبخوا — اوس رانه ښکاري نااشناچې کوم اشنا ووینم
سترګونه بیامې بوږ ښدلي[۱] اوښکي وکړي هیه — شا به حبیب چې چرته نځښې د خندا ووینم
رانه که خاوره بې اشنا د حمزه،[۲]. مخ ووینه — رنه کړه حجاب چې زه حمزه و وینم

۱۹۵۲ .مارچ ۱۱ . لوم پاپا (۱) او ګیلي
(۲) ملغې په لړه زور (د پهوالف) وبل شوي دی (ث)

همته پرېږده نور سفر ماتوم — اوس به زه زور د خپل نظر ماتوم
چې د چاوې خوږچې سودا مې وخي — هغه درشل بانديې به سر ماتوم
مینه مې ناز له د څېره نیازه شوله — ښایسته نن به دې سکر ماتوم

ستا اننګونه مې ککې ونيوې — زه په دې سپاندو خپل نظر ماتوم
زه په تا پوه يم خو خان پوه نه کړم — بې خبرې باندې خبر ماتوم
وايي شبګير وهلې ستړې نظر — ور خپه عشق د سحر ماتوم
نوي زندان دې چې هوښيار شي ساقي — خم به در شل دې سر مهر ماتوم
مايې دعوه د محبت کړې ده — لوېه وېنا به په خپل سر ماتوم
حمزه اشنا چې بې نوا کړمه زه — بيا به کشکول د چاپه در ماتوم

۱۹۵۳، جوري ۱۳

زه له برموکړ ورته خاني بادوم — خې مې ارمانونه به سر خاورې بادوم
نه ناره په کوږکې خندني اوسه اى ګله — زه مسافر به بم په زړا دې بادوم
مينې خبردار کړمه چې دلته خان خاېي ده — زه چې بې ښرا به زړه به خپله بادوم
ستا د لېونو سترګو د بدن مې چې ننن کړې — ستا د زولنو زلفو نه خان ازادوم
راکړه تصور دې راته زړه مې دې ناشکره — زه حمزه پرې مهر ستا بې، مهره زېږدوم

... ستا دې مهره ...

ستا په عشق کې زه د زړه چاودون سره اشنا شوم — ستاله خوبه زه ګله حباب، ګله دريا شوم
شور کې دې قلم چې دستم و زه خاموش وم — د جفا خط ومه هم ستا په خوله ګويا شوم
به د دروغژن سهي ترديد نه څه حاجت دى — ز اقرار د نن سباوم چې رښتيا شوم
خوب د لېونې بم د تعبير لباس مې چرته — ز نه ور په ياد شومه، نه چاته د وېنا شوم
نه خو وې ترخنګه د رقيب چې وار خطا شوې — ز دې ماته به و چې زه ولې وار خطا شوم؟
دغه خلبدل مې د فتار د عمل دى — ستا د مخ د نمر نه که زه سترګه د سانشوم
هره شپه اسمان ځوندې به اوښکو سترګې د کې — خيرې کړې وار زه لکه سحر به هر سبا شوم
هره ورځ مې وينې شوق دې لا د لېنو ډېرشي — نوى نوى ښکارم څه عجيبه تماشا شوم
مايه حوصله د تاله شو خو سترګو يو کړه — بيا خوبه تصوير ګڼلى نه شم که ګويا شوم
شپه د انتظار که شوه رانجه زما د سترګو — زه د انتظار د دې هوسترګو تونيا شوم
خپل زړه هم زماله جېلې مې خبر نه دى — حسن د اشنا آيينه راکړه بې رېښا شوم

ورک شـه زه هلته چې اشنامې راپیدا شي
چرته چې اشنا زمانه ورک شو زه پیدا شوم

وې دره کلی مې چې داخای دی دره چاودو
سترګې مې چې برانستې چمن ته به خدا شوم

ورونه د وطن چې راته وروته دیوسف شول
محنت مې زا ... از شولو زه خوب د زلیخا شوم

یمه که کرمک او ... او ... کی کرمه سنامیني
زه به هره ساه جیلو تیرو لره رنا شوم

زه حمزه چې تاله سکلیو سترګویري وهستلم
غم د فنا لوز شه هغه اونسکه بهنوا شوم

[۲۰۴]

له فطرته به بدبخت ومه چې زد شوم
بدمې فهم شو چې ستاله فهمه بد شوم

زه ســـــرد دبد عملـــــه یوملـــــک وم
خوچې ستاله سترګو پرهونمه رد شوم

سوزمی هله نندز نبسې چې بوره شي
ناآشنا شومه چې تاسره بلند شوم

نیک عمل مې به زرګې کې زنا نه کا
په اوراد کــه هرسبا دنونود ۹۹ شوم

تیزګامې دخپل منزل زانه بلا شوه
زه له خپلې کم فهمی نه نیرله حد شوم

ستانظر دمحبت و نـوز خـه نــه و
چې په دوو کې زه یادستا په مدد شوم

هرخه وشوخو تفضیل رانه لاز نه شو
په هرخای کې ثناخوان ستاسو دجد شوم

دا رنا مې ده کافي کـه نورخه نه وي
جرې ګبر که به تیرو کې دلحد شوم

حاکـــاري مې بو اهم جز د فطرت دی
جرې بوهه په غرور نه بـه حسد شوم

ستاخفګان بــه بلوبلو بـم ســر ګــړی
په نامه دبې وفا ولې نامزد شوم؟

ما حمزه به مات کړو سد د سکندر هم
ولې خه کرم چې به خپله د خان سد شوم

[۲۰۵]

زه چې ښکلیه ستا د در خاورې به سر شوم
عجیبه چې ستا په در شوم در ... م

جې مې داغ د لالــه مخیوسه زره یسوزد
به سبرلې کې خکه ګل د بیغمبر شوم

شبه د وصل مې د هجر شوه نمر مخبیه
د زانلو سره دې ستوری د سحر شوم

عمرې حسن دې روزې شـه غښم رنګـه
خیر کـه زه دې د دیدن عمرې نهر شوم

ستاخواې ګلـه دتـه چې موسکی شوه
زه د عقــل د جـامې خښې بهــر شــوم

دا ښاپست دې چې ساده دی نه چې ښکلی
خومره ستا نه بې خبر وم چې خبر شوم

نه چې وابې چې حمزه دې خدای زما کړي
جوز تر اوسـه بـه د سل وم نن خبر شوم

[۲۰۶]

خوکه زه عایب دي دېنوسېروله صف شوم — هرخواته چې لازم خود غښوېې هدف شوم
هله شوم معمور د طيلست په مرغلرو — زه چې سرتېرپه همه غوېلکه صدف شوم
هغه بې طرفه مې ونه موند وصحیح ده — بیاهم دومره وشول چې په خپله بې طرف شوم
سل مې که وو زړونه په يودم دې رانه يووړل — بېښ چې د ښېرغوندي اشنادناپه کف شوم
ښکه مې معراج دصحبت په نصیب راغلی — ښکلیه چې اشنادي ددوه سترګوله رف رف شوم
نښه د خیبر د دروازې دي خبرغواره — زه حمزه حاضر چې په درګاد شانجف شوم

[۲۰۷]

کره مې طمع حرف په حرف سره مضموم شوم — خودلابښ د غروند و وصه معلوم شوم
هر يو کار د دنيا ښکاري زانه لوبه — چې په عقل عمر بوخ شومه ماشوم شوم
نه چې نه کوې خندا ولې به ژارم — ګل فشانه دُرشیند ونکی دم خو شوم شوم
چې خواخوږي دې همه په ګوته شمار کړل — مهربانه پاره وايه چې زه کوم شوم
اوس مې نه هم کله کله په بنوياد کړي — چې د سترګونه دې پرېوتم مرحوم شوم
که هر څو دې وم به هجر کې بوخ شوی — خوبه اوز د امتحان کې دې بيا اوم شوم
ما حمزه که خان شماره په محرمانو — اوس د دوله پياده ووتم محروم شوم

[۲۰۸]

د سکون له کله نللی د نکهت هغه چپه شوم — مې مقامه اضطراب کړم څه که سپند شوم پاوله شوم
د لوګي غوندې روان يم.بې مقصده يوحواسل خوا — د سیرې شمعې جوړزره وم اوومې واخېسترلمبه شوم
ای عاقل جوهر شناسه.. ښا د سترګو بلا واخلم — رانه وايه څه سبب دی مرغلره وم شه شوم
خو که زه يم، خو زه نه يم.کله يم او کله نه يم — که شنم او پلوشه شوم.نه شبنم نه پلوشه شوم
ماوې مل به د هرچا يم.هم زمري به يم په بت کې — جو تش نوم يم پاني شوی.نه حمزه شوم نه حمزه شوم

۱۹۲۷ مې ۴ ـ ډاکټر عبدالغفار مردان ته

اور د عشق له لیده خلاص کړمه لوګی شوم — دارمان لړګي ايرې زه اسوېلی شوم
ښادسترګو ښکارې چېل د دوزازده کړو — په صحرا د محبت کې عرخني شوم
زوند په رحمت کې دښالکه طوفان شي — داګوا مې ده فنا چې سېلنی شوم

چې مې خوف د رسوايي کړو مېږی نه وم — چې له عقله مې تېوس کړو لېونی شوم
خوند د عشق په سوم دسنې مې ومه لید — کله له تاوه بی د تار غوښدې نری شوم
چې سری مې خاورګنلو سری سه وم — چې شوم یوه چې سری نه یمه سری شوم
سربنوب د مصایبو غوبسل راوړي — چې خاوروی له عقله ګوی شومه نوی شوم
سه ده سه چې کوي قدر د عاشقو — زه چې ستا مینې جلیا کړمه زړه سوی شوم
ما حمزه نه چې خدای حب د علي ـ راکړو — د خیبر دشنو غرونو امزری شوم

(۲۱۰)

وران ویجاړ کنډر میخانه پیدا کوم — زه له خپلو خاورو نه پیمانه پیدا کوم
تغیر سه کاینا تو کې زما له ارادې دی — زه په خپله زمانه یم، زمانه پیدا کوم
جور ساماں د عیلنی کړم وایم وخت کوي غوښنه — وخت زما دی ګودګی خوبهانه پیدا کوم ،
وادنی نه شي اعلی زماد ذهن په سیبي کې — داویوله بوه خاځکې دُردانه پیدا کوم
چې صدا د تناسب نر بنه فطرت راوړي نه شي — دغفه بسرط د زړه نه ترانه پیدا کوم
ګروند د نمرسه زړه کې د تبرو شه کولی — دیو غلند حقیقت نه افسانه پیدا کوم
د فطرت په هر انداز کې زه خلهمه چې ژوند یم — په اضدادو کې نرمښخه یارانه پیدا کوم
زمانه زما احساس د خپل وجود بې نور خه نه دي — هم ددې سه دا روا زمانه پیدا کوم
ودانه مې په مینه شوه حمزه د زړه جونګړه — په دې ورانه کې د وصل خزانه پیدا کوم

یاد لره که چری د صورت خبري هم کوم — زه د پاکیزه شکلي سیرت خبري هم کوم
نه هیر یږي مانه پښتونواله په غزل کې هم — ستایمه که ښکلي د غیرت خبري هم کوم
مانه حقیقت د پښتونوالي اسلام وښودو — کرم که د ملت د قومیت خبري هم کوم
کار زما په اصل کې تسخیر د کاینات ګڼه — بس خو به دې ترخ کې د بهارت خبري هم کوم
زه چې ژوندیل یم پښتني سترګې به ستایمه — بیا له هندو سترګو د نفرت خبري هم کوم
هسې سه چې تل زما په خوله أحد او بدر وي — ولوله تاریخ د بیانې بست خبري هم کوم
بیامې هیر سبق په سیالکوټ او په لاهور ووي — بیا د مستقبل د شجاعت خبري هم کوم
هیر سبق به بیا د آهنا هندو نه یاد کړمه — زه د شاستري د طبیعت خبري هم کوم
هېر مې سومنات و جوړ کشمیر زانه راياد کړلو — حرج یکې کوم؟ چې د جنت خبري هم کوم

۱۹۶۵ء کال د پاک و هند د جنګ په موقع

[۲۱۲]

چې به مزه غوندې خبرې کوم   داسې چې غوندې خبرې کوم
ستا خوشحالي چې پکې وینم اشنا   خکه خفه غوندې خبرې کوم
څوک پرې پوهېږي نه، خو خوند ورکوي   څه عجیبه غوندې خبرې کوم
تیتې یې نه کړې ستا پخې سترګې   څه کږه کږه غوندې خبرې کوم
دا برکت د پښتنې ژبې دی   چې نازېږنه غوندې خبرې کوم
صفا صفا وي حیرانېږې ولې   آیینه غوندې خبرې کوم
راغلې ناڅاپه وار خطا دې کړمه   خکه مبلمه غوندې خبرې کوم
له هغې ورځې چې ستا مخ مې ولید   څه تماشه غوندې خبرې کوم
چې د تا سترګو نه مې سم کتلي   نن د حمزه [۱] غوندې خبرې کوم

۱۹۶۷ جولای ۱۹ کابل

۴۵٠ دور

دمېږنو غوندې خبرې کوم   د پښتنو غوندې خبرې کوم
ستا د لېمو غوند ې خبرې کوم   دلبرانو غوندې خبرې کوم
د مینې باده اسماني دې کړمه   د بربوکو غوندې خبرې کوم
نه وي الفاظ پکې مفهوم وي فقط   د اسوېلو غوندې خبرې کوم
باده د مینې مې نوشلې د بره   چې د سالګو غوندې خبرې کوم
نه مې کور سه شولې چې راغلې اشنا   دمبلمنو غوندې خبرې کوم
ستا د صحبت به برکت وي ګلمه   چې دا غزو غوندې خبرې کوم
ساده پښتون یمه خفه چې نه شې   د آیینو غوندې خبرې کوم
حمزه غزل به مې کوم رنګ نه لري   د پېرلو غوندې خبرې کوم

۱۹۶۷ جولای ۳۰_کابل

[۲۱۴]

ورک مې خمــب د ســترګو تماشـــا راتولوم   يو ستا تـــصور تولـــه دنيــــا راتولوم
حسن خودي يو، خوبه باربار چې ميبيوم   زه دخپل وجود خـواره اجزا راتولـــوم
بيابه بې د بهار دبنو غشوته چې مره شي   تـــا راژوندي کـــړي مـــسيحا راتولـــوم
جوړه مې خولې کره د دنيا او دعقبى نه   پس له دې مې واردې چې ترېنيا راتولوم
وکې شوې نرې سترګې به بنو پيرمه اوښکې   عمر بوڼيـولې زره تــه دې موســک راتولـــوم
پــم حقيقتو نوتـــه دحـــسن همـــه فکــــر   الـــوخم هکـــې، بـــه د عنقـــا راتولـــوم
خفلې چې نظر مې ستا دزلفو په ول ول کې   داخـــوره حمـــزه تربنـــه ســـودا راتولـــوم

۱۹۵۵ حمل ۲۲ پېښور   د ناروغۍ

[۲۱۵]

څوک چې باردبارد پاره ده وي هغه ياره نه ګڼم   هغه چې به ميوکې هوښيار نه شي هوښيار نه ګڼم
جيا زمې و، چې خوب زانه يادېږي نه که خوب نه وينم   تل ترتله وينې به که اهم د دنيا کار نه ګڼم
تلې چې به لاد بې لارې نه وي بې لارې به وي   دې که خان نه څورابې به لار، زه بې به لار نه ګڼم
کار چې دغارې ورته وه کړې بوږنېدلې حيا   وې به آيينه د خود بينۍ زه   رخسار نه ګڼم
الوزې به يادچې، هغه زلفې تار به تار نه ګڼم   نه چې نښلې بوېل سره داځه انتشار نه ګڼم
تاد غبر و محکې به خدا زه مخاطب نه کړمه   څوکه زه د غېر به محکې ستاله قهره عار نه ګڼم
لاځوزه بربند بمه چې تار مې دهستۍ بانې دی   وايه نه ستار نه بې که زه دې لاستار نه ګڼم
ماته دې به تربوتندې اختيار او کړودسوال څوخه بېرې   اى زمـــا خوږه لالبـــه داخواختيارنـــه ګـــڼم
ماوېل چې بوهه شومه ستامينه بوخوب واشنا   وې چې څوک به خوب کې کړې وبنا هغه بيدارنه ګڼم
بودبېمانې دېر بو تسوا وا: بـه يـاد وې ورتــه   دې که له دې نورخه لرې ياد، هغه ميخوارنه ګڼم
ستا هغه اقرار چې به خدا به وانکار به شولو   نن چې به خدا کوې انکار زه بې انکار نه ګڼم
څرکه منظمه داهستۍ لکه نغمه بنکاربرې   ولـې زه حمـــزه نـــه بـې مـــأل داتـــشار نـــه ګـــڼم

[۲۱۶]

زه لـــه خپـل دبــحن شبابه خبر نـه وم   تـــصور کـــې لـــه حجابـــه خبـــر نـــه وم
خار به زړه مې د سکون به بها خرڅ کړ   دماشـــوم لـــه اضـــطرابه خبـــر نـــه وم
زړه دهوش به او بولوندو عيش بې دوب کړ   ددې بحرلـــه ګردابـــه خبـــر نـــه وم

ماخو داوې چې داته بې بل څه نشته — ستا د ته بې له حجابه خبر نه وم
څو قامت دې قیامت جوړ کړی نه و — د حساب او له کتابه خبر نه وم
د اصحاب لکه اسمان وو ما حمزه ته — خو چې زه له بوترابه (رض) خبر نه وم

[۲۱۷]

ذکر و د زلفو ښو شپه وه زه خبر نه وم — دا سلسله لنډه که اوږده وه زه خبر نه وم
ما وې چې په اوښکو به لاهو ستا تغافل کړمه — هره زما اوښکه ښېښنه وه زه خبر نه وم
تولې دروازې چې راته پورې شوې خبر شومه — بېرته د تاماته دروازه وه زه خبر نه وم
بوی د رقابت راته راتلو له خپله عشقه هم — خدایږده چه دا ګرمه مې وه زه خبر نه وم
دومره زر له مینې نه تکلف ختګه ونلي و — پاتې به په مونږ کې څه پرده وه زه خبر نه وم
واخله ای واعظه چې نن بله درته وکړمه — کړې په نشه کې مې توبه وه زه خبر نه وم
مينې ښېښنې مې هوډ به څه کې زاوری دی — څه وايې او چه مې شعله وه زه خبر نه وم
ره پې د برهمو زلفو کیف له خانه وړی وم — خلق تښتېدل چې زلزله وه، زه خبر نه وم
دریغه چې احساس د ټینډ کونو هوماګړی وی — دا بې سره مینه خو رښته وه زه خبر نه وم
مینه کې خو دې د لیونتوبه نه هم زیانه وي — بس خو ورلېونلې مې جرګه وه زه
ما حمزه خو هسې په مستۍ کې ورکتلې وو — د رقیب په مخ لمبه وه زه خبر نه وم

مخ پټوې وایې سنګې سجدې هم — جار دې له اندازه ګلې شوې هم
ستا دا اینې دې خلا زیاته شي — ماته که ټهرېږي خو راګورې هم
هم خودې زه ښکاره تغافل شومه — شور د محبت دې شو راپورې هم
وایې به تنګ تنګ کې چې بس پاتې ده — بېرته به نسا ګورې به دې لورې هم
پوره په دښکلیو ستم حوښ وې د بېر — ښکلیه ته لس پوهه په خپل زورې هم
پوه په سپین او تور دې نه شوم حسنه زه — مالیدلې د بېرې سپینې تورې هم
ځکه عجب خوې لرې اسمان هسې — تندر چې پرې پاسې تو زاګورې هم
ستامینه که ژوند وي عجب ژوند خو دي — وژنې مې اوبیا مې په سر لورې هم
مل که تغافل کړې د چپیا سره — لا نه د حمزه، زړه کې شورې هم

۲۱۹

به ظاهر صورت جامه ښکاره ګدایم — بو تفسیر به حقیقت کښې دمعنی یم
منزل ما دعشق افق ته دشپې وکړو — دوصال په سحر سترګه دسبایم
بانوا عاشقان وارو راته هیڅ دي — خوشه چین زه دخرمن دبېنوایم
مستوریوت همه په سترد جد کې — زه یو برق بې پناه منجلی یم
دناسوت په څلور ګوټه کې بندي یم — زه مارغه دملکوت دکبریایم
وم داصل سره اصل خوچې بیل شوم — اوس پخپله خوله دخپل خان په ثنایم
حقیقي مې دابیلتون نه دی نسبت دی — زه دچا سره واصل وم چې جدایم
دجانان شرابونوي فنا اکړه — اوس بوه نه یم چې باقي یم که فنایم
په هربورګ کې مې جوش دشهادت دي — داپه داچې په حمزه زه مسمی یم

۲۲۰

زرغون شاه ماما چې پسته سردار داود قتل کړو

د خوش خلقی نه به څه وایم — که دی خو زمونږ عزیز خو زه یې ستایم
چې خبر شو د سیال خای ته په دو راغی — دهغه د ډېر خلوص نه به څه وایم
وې سحر مې د ډېر شینوار رابللې — راشه چاپو نه چې تا ورته ونمایم

۱۹۵۷/۷/ګست/۱۹ـ جلال آباد

ستا نظر مې کړلو مات که زه فنایم — سیلئی غوندې که سرخم په ګدا یم
که مې زړه دی که مې خوله ده، رمانه دي — خویس څه چې ستا په زړه شي هغه وایم
څه که ساز د زړه مې ډک دی د نغمو نه — عشقه ستا مضراب چې نه وي بې نوایم
لکه شمع د محفل په غفلت باندې — په پرده د خند ډېدو کښې په ژړا یم
ستا د زلفو مینې سوری د ماښام کړم — ستا د مخ په دیدن سترګه د سبایم
عجیبه ده چې مونږ دواړه یو و. د یو — چې بیا ګورم نه جدا یې،زه جدا یم
ماجې ستا تنا کوله یو هسې نه وم — چې په خپله خوله د خپل خان په ثنا یم
خط وار نه یم چې یو ناخاپه راغلې — هر کلې شو رانه ښانې وار خطایم
وړابه یو ځل چې حمزه څه شو — زما خاوري سه هم جغي کړې چې دا یم

۲۲۲

م انتظار زه چې ویښ سحر سبا
چې بوی د زلفو راشي تریقین مې دی چې پایم

چې دې حور شي بوی هواکې معطر شحر ححر شي
بس خوږه مې هم که را° دجانان نه خوښ په دایم

بیه روغ به لیونی یم. زه دې داسې مضطرب کړه
چې په کوڅې مطمئن یم اونه خوښ زه په بیه پایم

لکه خس هسې بهیږم د فراق د سیند په مخکې
چې د شپې په مخکې ننښتي زه هغه زیره ربنا یم

سرګردان لکه فلک یم به سفر د یار په عشق کې
چې رواز شمه د خایه مې ساعت کې هلته پایم

نه رقیب د چا د سر یم نه قبول د یار په در شوم
چې کاروان د غم یې وران کړي په صحرا کې غش پایم

چې سکون به و نه ژړاوه، هغه هم جدا له ما شوه
زه حمزه که اوس روایم بیوا، نو یې شوا یم

۲۲۳

ماوې نن به حال درتـه د زړه وایم
نه چې په غوسه شوې اوس به څه وایم

راته لږ غوږ کېږده چې زه وایم
تېر چې دي بخوا هغه به نه وایم

نه خواجازه راکړه چې دروایم
خیر دی څه به وایم. څه به نه وایم

تېښت دې شي بانه په خیر کتو زما
اوس به نو زه چاته پښتانه وایم

بد مې په اغیار هم پېرزو کېږي نه
زه چې ورتـه بد وایمه بنه وایم

تامې یوناخاپه لاس په خوله کېښود
پوهه وې چې نن درتـه د زړه وایم

ودې کړه لـه زلفو لـه بنو تپوس
زه حمزه چې سم کله کاږه وایم

۱۹۷۵ مارچ ۲۵ ـ لواړګی.

تاته به بنه نه بنکاري چې زه وایم
مانه خو دېر بنه بنکاري چې څه وایم

داسې جامعه نښته چې ورشمه
څه مې چې په زړه وي هغه ورایم

نه کېږي د بېښې د ضمیر نه کېږي
بیا به هم څه وایم که څه نه وایم

کرمی د وجدان دي په دې تریخ مه شه
زه خو حق پسند یمه خواږه وایم

څه وکړم چې لاس راته په خوله کېږدي
خود چې څه به زړه وي په لېمه وایم

ما وې پښتانه بانه به تېښت نه شي
اوس ورتـه هندکي که پښتانه وایم

بیا یې سبا ګوره چې د هجر سم به وي — نن دې خلق وایي چې کاږه وایم
تل به په وینا کې نوی شان لرم — ګوره یې بیا بیا که زه زاړه وایم
تلونکي دې یادونه دي که د هجر دې څه — زه حمزه هغو ته مېلمانه وایم

۱۹۶۷ می ۹ ـ لوارګی

[۲۲۵]

لږ غوښتي خو واوره نه، ډېر به درته نه وایم — ډېر څه مې په زړه کې دي، لږ به درته و وایم
پس نه بیا غوسه کوه، وا خو وره چې څه وایم — ستا چې ترینه وېره شي، هغه درته نه وایم
ستا د ښېښو سترګو، مینه مې موسدلې ده — څکه د ښو غوښتي ټول تېره تېره وایم
بس هسې څه خبره وه، تا وکړه نه ساوکره — تا به وي چې و وایم، ما به وي چې و وایم؟
نه که راته نه ګورې، زه به درته وګورم — نه که راته نه وایې، زه به درته و وایم
ستا تراخه چې او د مه خپل تراخه دي ورک زما — ټول خواږه خواږه شومه ټول خواږه اړه وایم
نن چې دې په سترګو کې نوی غوښتي ست وینم — لږ غوښتي به زه درته، بیا هغه زاړه وایم
څه د سروې قد اثر، څه د تا د زلفو دي — کله چې سم سم وایم، کله چې کاږه وایم
ستا غزالو سترګو کړم، ره حمزه غزل غزل — کیف د تغزل لرې، هر هغه چې زه وایم

۱۹۶۶ مارچ ۸ ـ لوارګی

[۲۲۶]

دا مې وعده ده، چې نه به وایم — او که څه وایم، نو ښه به وایم
برنډ چې دا هسې نه راته ګورې — که زه څه وایم، نو څه به وایم
زړه مې د خولې نه ګیله به څه کا — چې به زړه راشي په خوله به وایم
دا سې تراخه شته چې د هجر خواږه دي — چې د هجر تراخه وي، خواږه به وایم
هوښیار به وایي له چپله عقله — زه لېونی یم، له زړه به وایم
نه که "زه" وایي در سره ښایي — ما سره ښایي چې "نه" به وایم
مجبوره وې مې؟ مجبوره مه شې — چې خفه کېږې[1] نو و به وایم
یکې دروزونه ستا به کتو شول — آیینې وکړل، بانه به وایم
خو چې ستا وروځې راته ګوا بېږي — زه حمزه څه کړم، کاږه به وایم

(۱) ا: کړې

(۲۲۷)

هخوک مې خبل شنه عوغ به زه بم جانه وړابم
بس خو ستا کرم نه به کانه بم جانه وړابه

وار مې خطا و چې مې سوال ونه که
بنده مې ده حوله خو همه خوله بم جانه وړابه

مه عواره همدمه بحراني طبع مې جړنه ده
خرنګه چې وم هغسې نه بم جانه وړابم

خدایزده چې مې پښو ته زولنې دي اچولي جا
اوګنې په سمه نه به غره بم جانه وړابم

پښ په اضطراب بلدي لړلی د حمزه سکون
تللی له کاله خو به کاله بم جانه وړابم

(۲۲۸)

زه دخان په ننداره کې دخان حد یم
زه به خپله دخپل خان د. ره سد یم

اب وجد شرمه دمینې په منزل کې
په دي لاره کې لا طفل دابجد یم

بې قراربه دي ساتم په دي به زام شي
زه قطرنه ستا دخوی سره بلد یم

دعالم د دایري نقطه زما نه
هر عدد یم که به خپله بې عدد یم

هر سبب دژونه به ما پوري تړلی
وا مکان که وي خبمه زه بې وند یم

چې موسکی شم دازل رڼا ښکاره شي
خوچې لږ غوړنه جبین شمه ابد یم

دهر خبز امتیازي وجود نه خبر شه
بده نه وایم که وایم چې احد یم

چې بدانونه قهر یرمه دا ښکاري
چې نیکې وته مایل یم خو لا بد یم

زه حمزه چې ستا دعشق په حوب ویده ° م
اوس چې ګوري غزونې د خرد یم

(۲۲۹)

زه عاشق یمه لازم ده چې بربادیم
به ګوزار کې د ستم خو دې اباد یم

په شبرین خیال دي روغ کله رنځوریم
په بوتن امیر خسرو یم هم فرهاد یم

نه خفه په دي چې کله به دي هېرشم
زه خوشحال یمه به دې چې درته یاد یم

خوشبویي شوه وحشتونه سپرلي راوړل
هې به پرو مې به بند کې د صیاد یم

ای زمالـه پېرزوینې نـه پرېشانه
زه خوستادّ ورانولو نه اباد یم

دخاطر به آیینه دې ګرد رامه شه
زه حیران چې یاره ستا د کوخې یاد یم

جاودمې زړه ترې ارمانونه جاروخي
نامراد یم خو یا هم د چا مراد یم

ماچې نادې د الفت کړله به عقد
هې خکه د تهمت کره داماد یم

بس له ما دې آیینه کته موسکی شوي
که بې غم شوې زه حمزه دریاندې ریاد یم

(۲۳۰)

ستا په ککو کې چې زه آباد یم — ګران لکه سترګې به هر سواد .
ستا طبیعت به ما طبیعي کا — په زندقه یم نه په الحاد یم
شیرین یې نه بولم. که ژوند که مرګ دی — نه زه خسرو یم نه زه فرهاد یم
شوم یې په خاورو بربوکي منه — دیار له کوڅې وتلی باد یم
په دام د زلفو مې ځان اسیر کړ — څرنګه صید یم څنګه صیاد یم
تراوه د عشق له محله لاړل — دخپلو اوښکو په بهیر ښاد یم
ستا خط و خال به سینګار مهمل کړي — نه ته بدرنګ یې، نه زه نقاد یم
ستا له بیداده چې داد له تا کړم — د داد لایق یم. قابل د داد یم
زنځیر پخپله غوارم هوښیار شم — جنون مې کم دی چې زه ازاد یم
ما که تېرباسې ساده کنل کړه — از به دې څه کړم چې زوړ استاد یم
عمر دې د پېر شه چې هېروې مې — چې هېروې مې خو در
مراد پوره شي خو وصال نشته — مراد به څه کړي ابوالمراد یم
ار به سترګو انکار به خوله کړي — زه خو ژوندی هم په دې مراد یم
چې بیرته له حولې ... ستور سي — دجاله رعبه هغه فریاد یم

زه د ررونو په افق لکه د نمر یم — چرته روح د سحر چرته ماز یګر یم
په لمحو نقطو مې مه ویشه هوښیاره — له مکان اوله زمان بالاتر یم
در به در چې یم به دې مې غلط نه شي — که پوهېږې دا همه د یار په در یم
سر په سر نه وي د عشق به جوارۍ کې — د رقیب سره به ولې سر په سر یم
باخبره هم چې ویستم بې خبر دي — زه هم داسې یم خبر چې بې خبر یم
د سترګو مې ګونګې نظر ته مه ګوره — چې تصویر د حیرانۍ یم بې بصر یم

چې خبر به احاطه شوم ستا د حسن
اوس نو چرته زه د تنه نه بهر يم

نور مې نوم د اشنا مه اخله ناصحه
گوري نه چې له ژړا نه لر وبر يم

دبيلتون د سحر پرخه حمزه خه كرم
انتظار كې چې به خپله گريوان تر يم

لواړگى ـ ۸ مارچ، ۱۹۷۰

[۲۳۲]

دا ثبوت به خه كم نه وي چې شاعر يم
كه نهيغ نه گورم وتا ته خو ناظر يم

به خاطر د خپلو سرو سترگو خمارو
پرهيز ده د كه پيمانه اوس به خاطر يم

جوړ به خوله كې بمه ستا د حيرت گوته
چې تر مهنځه نيم د تنه نيم باهر يم

ستا محفل به لكه نمر ساتمه گرم
به دا خه كه به دې سراى كې مسافر يم

چې به شپه كې دې د زلفو د رنگ غلا كرم
دېلا سترگې لرم هغه كافر يم

نه ستم كوه زه رنگ يم د نكريزو
چې مې خو مره نكوې هو مره ظاهر يم

كه مې تا د زړه دانه نه كړه قبوله
زه حمزه د ژوند به درمن كې وافر يم

[۲۳۳]

د هستى د مور به سترگو كې خمار يم
لا يخوا د جگبدونه به رفتار يم

د وحدت د آيينې به كور مې گوره
له نسبته د يو عكس نه بسيار يم

د هستى له درانه باره نه خلاصيږم
بيا زه ولې د هستى د ... ره بار يم

د خواني اومه شراب چې بې سرور لاړ
اوس له خانه يم خفه هغه خمار يم

اوس مې داغ د هر حسرت بله ديوه ده
به بيديا د بې كسى كې يو مزار يم

بياره راشه ستا د صبر مې دويبري
به وانه يم اسويلى د انتظار يم

رقيب وينې خوگلان د خپلو سترگو
زه حمزه يم پرې خندان لكه بهار .

[۲۳٤]

نن اشنا دې راكتلي چې سرشار يم
به كاسه پسې كاسه ده خو هوښيار يم

چې ويده دې شم اشنا به تصور كې
خوب كې هم دې د بنو غونډې بيدار يم

مايوسي نشته د مينې به فطرت كې
زه ناكام د مينې هم به انتظار يم

ساقي د بره مې حياشي ستاله سترګو — ګني هيڅ انکار مې نشته چې ميخواريم
درندانو سره د برزماګډون دی — نه پوهيږم چې ناپوهه که هوښياريم
نوري سترګې که مزې وي ره يې څه کړم — پامته دار د پښتنو سترګو ښکاريم
د برې لارې د مقصد مرل ته د رومې — چې پښتون اشناپرې خې به هغه لاریم
که شراب وي پشربې پښتومې جام دی — له ازله چې سرشار يمه سرشاريم

(۲۳۵)

ستاد سترګو د صهباچې زه مخموريم — ستاد يدن مې دی درمل هغه رنځوريم
جاسوسان دي د شعورله عشقه څه زده — عشقه ستاد قلمرو ځنې مغروريم
د شعور چې کوم فريب وفاپوور — اوس د عشق له برکته لاشعوريم
پښتونواله به زمايې پته نه شي — که بېلتون وي زورور زه يې تربوريم
د ديدن په وخت دي سترګوکې څه وي — چې اخيستی هم هيبت او هم مسرور يم
چې احساس د ځان لرمه په وحدت کې — ځکه زه داسې به چپه خوله منصوريم
نسر دمغ دې کړو ښکاره داسې مرادو — واخله زه اوس د سحر غوندې کافوريم
د معنی هره ذره ده په کاربوخته — زه به ولې له چاکم يم چې مزدوريم
د هوس نه فريادي يم هم مې خوښ دی — خيل پرهرله بخپله جوړناسوريم
په دنياکې د دنيانه بهرګورم — جوړ بخپله د خپل ځان ځنې مستوريم
چې ذرې شوې سره جمع جوړترې نمرشو — که پرېشان وم. راغونډ شوم همه نوريم
ما حمزه که خوله خلقوخان کنارکړ — هغه هومره. دنياکې مشهوريم

۱۹۷۲، جوري ۷ پېښور

داره سره يم چې اخته په اور شوريم — د وحشت د لېونتوب د مستۍ کور يم
شعور د خپل زلفو مې اشنا شو — خو چې ورځ يې د مخ نه وينم شپکور يم
ځوکه ګرمې برمې وايې نه جاروزم — لېونی يم سره په خونه نه په زور يم
چې شعور د حيرانتيا دي په ديدن شوم — ګوره اوس له هرې ذرې ته په لور يم

لالـه مخیـه داغ زمـا د عـشق بـه یوسي
د خپل خال نه دې تپوس وکړه که نور بم

جام د رزه.لـه هوا دک دی خوک بې څه کا
تش به شار چې د حساب شومه سکور به

هغـه بـوی یـم د وفـا بـلا دې واخلـم
چې شانه به تورو زلفو کبـردې حـور بـه

د وصـال اوبـر دې اور د هجـران سـور کـړ
ما هوره به مرد حساب مه کړه که سکور بم

۱۲۳۷

پـه عـالم کـې د اسـباب کـه زه فقیـریم
خوځښتن چې خپل غني لرم امیـریم

هسې نـه چې زه شـاکي یم لـه تقدیره
مسلمان چې زهیـرووینم زهیـریم

هر یو گام بـه مـې دژونـد بـوه حلقـه وه
ما تـاوده سـاره زغملي اوس زنځیریم

ژوند پـه هر قـدم د امونـه غـوړولي
کـه قـوي لکـه دبـاز یـم خواسـیریم

چې عارف د سرپتوب شومه سعید شوم
زه پـیکـر د بـېـتانـه تـه د ملائـیریم

حواد نور نـګ بـه رنـګ بـمـه خپلـی
د نظر وېـره مـې نـښته بې نظـیریم

لکـه شـمع د مـاحول پـه تبـرو ژارم
اموخته دزه لـه تـاوه پـه شوګيریم

د ساحل غونډي جمود زما خوښ نه دی
د خپې غونډې خوشحاله به بهیریم

چې الفت مې خاکستر د هستی مس کړ
داجـادو هر یو نقص تـه اکسیریم

لږ زمـا د حیراني نـه تپوس وکـړه
د اسرار و مفـسریم کـه تـصویریم

دا ثـر غونـډې پـه بنـه خرګند بـړه
که چپیانه مې خوک وګوري تقریریم

یو لـذت پـه تبـروتـو کـې مامونـدلی
ګنې خوک مې تبر وهېتی نه شي وزبریه

نن مهلمه یم د سعید (۱) په کراچۍ کې
زه حمزه ګویا مېشته په خپل جاګیریه

(۱) سعید دیهیږو بوسوږ دغه چې په کراچۍ کې توسیږی چول خاى او حفیدار لري

۱۲۳۸

داچې زه لږ غونـډې کـم تاتـه پـه نـاز
اوس ایلـه خبـردار شـوی سـناله راز یم

چې نغمې مې ستاپه خوښه نه راوخې
داوراسـې وایـه د جـاده زه خوساز یم

ګونډې حدای مې د میربنکار په لاس کې ور کړي
بانـه ګرویـد مزاج کـرم ګنـې بـاز یم

که خوک عمر لږې هر خای مې اوربدی شي
د مـادې لـه قیـده خـلاص هغـه اواز یـم

په نیاز مې غلط مه شه که هوښیار یې
تابـه تاوتـه څرګنـد کـرم هغـه ساز یـم

ستارازونه مې د ډېر حل کړل خو لا يو شته   زه په خپله د خپل ځان د پاره راز يم
ما حمزه دي ستا محفل په دې موندلى   چې ځندان لکه د شمعې په ګدار يم

(پلار وطن)

ګېر په جال کې د عصيان لکه مګس يم   خراب شوى په خواهش او په هوس يم
پرهستي يم نه د ښو او نه د بدو   د صحرا يو بې فايدې غونډې جرس يم
مسئولي په کېږي زما اجل دى   سور په وار په تله راتله د هر نفس يم
كه صياد به ما هوا د دنيا بنده   زه بندې له ډېره وخته په قفس يم
التفات نه منتظر د خپل اشنا يم   ولې دا چې زه حمزه غريب بې كس يم

(۲۴۰)

اميدوار يم د كرم كه بد قماش يم   پرورده بېنوا ستا په نان و آش يم
هغه روح د محبت دې رانه واخيست   هغه ژوند چې په ژوند شمار دى زه بې لاش يم
چې ښتر نه د نازونو دې تېنګ نه شوم   زه د خپل انسانيت د زړه خراش يم
اوس شوه مانه دا معلومه چې ستا راز وم   چې مې ستا په زړه کې کور ونه کړو فاش يم
شرافت مې رعايت ستا د نظر و   ګنې څنګه چې اوباش ومه اوباش يم
ستا اختر خومبارک دى مبارک شه   د دې ستورې بركت دى چې بشاش يم
چې له نامې سكون يا نه موندو څه كرم   له فطرته يو جهان د ارتعاش يم
نه خورشيد د هدايت يې مخز علمه   مخل نشته هيڅ له تا خوزه خفاش يم
مابه ستا په ذرداسو كې ځان ګټلو   زه حمزه په دې څه پوه وم چې خشخاش يم

۱۹۵۴ مې ۲۷ لوړګى

(۲۴۱)

چې مې غم کړو زړه کباب به شراب خوښ يم   كه وحشي يم به نعمت د شباب خوښ يم
كه فنا د عشق به سېند كې ده ژوند هم شته   رواني کې به مثال د حباب خوښ يم
كه نغمه شاهد هوسى د خوب عالم دي   اى غافل اوده عالمه به خواب خوښ يم
خاموشي د بار له وصفه وفا نه ده   زه ګويا د هغه ښكلي به باب خوښ يم
د نوكر به غلامى كې عزت چرته   چاكرى د آزادى كې حساب خوښ يم
اضطراب مې د ارمان له زيرګو جوړ شو   زه حمزه لكه وک جام به التاب خوښ يم

[۲۴۲]

هم دا بو صفت مې بس دی چې فیاض یم
بالاتر د هر حاسد له اعتراض یم

ماتې داري به شي نغمه داري ماره
پرورده چې د فضیل بن عیاض یم

کجروانو ته لښه جوړ د لرم شي
پوهه شوی به بنګره د اغماض یم

د حرمان نمونه زده راته حکمت کړ
زه هر چال د زماني وته نباض یم

جوړ مسطر زما د ذهن پرې معصور شو
چې خیل خان ته فکر وکړم تش بیاض یم

د ریاض "پوي" مې شارې کړې اواري
دبقاله رنګه وک هغه ریاض یم

زه حمزه که پلتانه یمه سکښنلی
خو تلیس د رقیبانو ته مقراض یم

۱۹۶۷ مارچ ۶ ـ کراچی

پورجود چې ناسوتي لرمه خاک یم
بل چې روح مې لاهوتي دی ځکه پاک یم

له پوې ډډې خپلواک راته ځان ښکاري
چې له بلې ډډې وګورم بې واک یم

په رګ رګ کې مې سرور دانالحق دی
چې منصور یې دېوانه که هغه تاک یم

سالې نن دې چې په مستو ستر ګو زاکړل
ګستاخي کړه راته عفو چې کاواک یم

چې مې سریه مزکه ایښی سا په پورکې
زه ګنم چې سرونلی له افلاک یم

دربستا ویل جوهر زما ناظر دی
په صفا د آیینې غوندې بې باک یم

کمزوري د محبت ګریوان چاکې ده
زه حمزه په محبت کې سینه چاک یم

۱۹۷۲، جون ۳ ـ کابل

نه که شمع یې که ګل یې زه پرې سوی په هر رنګ یم
نه که ګل شې او که شمع زه بلبل یم که پتنګ یم

داچې هر ساعت بدلیږم، داچې دم په دم څه شوریږم
نه له جلسه په جنګ یې زه خو جلسه په جنګ یم

خو تصبر یې مدل نه کړې داصیقل به دې حیران کړې
زه په خپله چې د خپلې آیینې د پاسه زنګ یم

کشرې مشرې دواړه، اضافي غوندې لیده شي
که لحاظ دلوی واړه دی، ولې زه هم سله مسک یم

کله کله په الفت کې زړه براخه کله تنګ شم
دا خو ځکه زه دا وایم، کله کله زه او رنګ یم

ساده یې که هر خوګران دی خوګران نه دی ما حمزه ته
زه خپله چې د خپلې آیینې د پاسه سک یم

۱۹۷۰ حسمبر ۵ ـ لواړګی

[۲۴۵]

په طلب د د حباب غوندي چشمان یم ستا د مینې سیند اخستی یم روان یم

که قطره یم زه، خو ته د حسن تمر یې ستا د مینې د سپرلي نه گلستان یم

ساوي شوب دي لاوریل نه دی خور کړی زره مې جمع دی په دي چې پریشان یم

څوک به شپه لکه شبنم راپسې ژاړي په سحر کې چې د گل غوندي خندان یم

د زړو شرابو خُنبل سړی ژوندون دی شي توبه دي خوانیمرگه زه دي ځوان یم

د رانګ احساس دي څس هومره هم مشته اوس له عقله چې گرداب غوندي گردان یم

هندو خاله د بار زره دي رانه تور که معلومیږي چې زړه سپینی مسلمان یم

دا دماغ دي له سینګاره مخکښې نه وو آینې درته څه وویل حیران یم

هې ارمان دی وصله څه شندي دي وکړي همه تن په خیل ارمان یمې ارمان یم

جبر زما که دا سلکی د خنکدن شي خو چې تاوته درپاد شومه شادان یم

شمع رو به ستاله خوږه لمبه جنه بولوګی یم چې ګریان اونه خندان یم

اسویلي مې شور به زره کې پاتې نه دي جنګ د مینې لره نه خم بې سامان یم

حیرانې د هر شعوبر دبیاره روح دی چې کوم رنګ دي په لیدو م هغه شان یم

گله جبر دی چې مې ستا به زره کې ځای شته که د بوی غوندي وحشي او پریشان یم

ساقطري نه گله کم نظر ونه کړي په دویم څله رانګ کې به باران یم

حمزه څه شي که د هوش بخې بري شوي د عاشق په پیرهن کې ګریبان یم

۱۹۳۳، مارچ ۲۷ _ پېښور

۱۲۴۷

شوندي دي هم په ګرځي په ما زه دومره ګران یم
په ده چي دي شوندي په ارام دي چي اسان یم

ته چي مانه وایي چي زمانه خان قربان کړه
خان له خانه ځنګه قربانیږي زه حیران یم

خان درته کچه کرم ګنې زه د وفا پرخ یم
تل دي شرمنده له نیرهدلي امتحان یم

راځي دیهدن لره لیمو ته ارمانونه
ته مي په ارمان یې اوکه زه دي په ارمان یم

موم دي رایه زړه شو بوږنیدلي، سلګۍ راغله
څه سبب خوشته دي چي زه تانه ګریزان یم

پرځي ته چي ګورم زړه د شرهره قطره ده
ستاچي شوم اشنا زه پریشان همه چشمان یم

ښ دي به کړه وړه کي التفات جوري مهلمه دي
ځکه چي شکمن یمه په دي چي زه میزبان یم

ته چي موسبدي راته په سترګو کي ګلفامه
خبر دی که نظر مي څه تیري وکړو انسان یم

سترګو دي سنم کړو، زه دي پټ شومه په زړه کي
ښه یم او که بد یم اوس په تا باندي ناوان یم

خو دي په بنایست کي چاوهنلي که څه چل دی
ته چي آیینه په لاس کي اخلي زه حیران یم

خط دي دستم یم زه حمزه که څومي پټ کړي
زه له هرچاورلندي ورلندي ستا په خوله ګویان یم

۱۹۵۱ مورمی دسمبر پېښور
د)اړ بوګیطلي

۱۲۴۸

چي مي خیال دستا دمخ وي که هرڅو به یم خوښه یم
چي مشغول دي په تا یم نو زه بوه شم چي زه زه یم

چي زه زه شم نو نه نه یم حیران ټلی یم په فکر
په خرام خرام راتله کړي ای دلبره چي زه نه یم

وجونګړي ته مي راشه ضرفګته شه زه وایم
چي ته ته نه یې هم زه یم او زه زه نه یمه ته یم

که صغیر دي داعلی نه په اسفل کي جړي وارم
بیامه باني دلته نه شم دعلیین چي زه مارغه یم

نه چي وایي دجلوس نه مي خالي نشته بوخای هم
که یو غل راشي صنمه زه حمزه وایه یم څه یم

۱۲۴۹

اوس زما هغه مقام دی نه خوشحال یم نه خفه یم
نه د خان سره ملګري نه شامل د نا سره یم

چي اسباب یې متحد شي خامخا هغه کار وشي
نه مجبوره په رانګ وي، زه محبور په شکریه یم

چي ساحل مي په نظر شي وایم لري سمندر دی
خو چي سر شم هسکولی زه پوهیږم چي جبه یم

زه که ستا له لاسه جوړیږم، ده ستا صنع راکي پاتي
غالبت په نیکارزما شي نه نیکاري یې زه خره یم

تا و د عشق به مي فنا کا هستي خشاک مي ډیر کړه
چي مي سوزیه ګمون نه شي څوچي پایمه لمبه یم

نمرد عشق یم په سر راغلم سوري ورک د غیرت شول
د وصال روښانه وخت یم زه چي تکنده

ډیر حرص مي چي د ښکار و ورک مي غار وقناعت کړ
دهستی اوږد ځنګل دی په دا څه که ره

(۲۵۰)

تو به ستاله تصرفه، کله یم او کلمه نه یم — لږ مې حسنه په دې پوه کړه چه نه څه یې او زه څه یم
راته راز چې نن دلم او خوشحالي درته ښکاره کړم — چې کوم څېزوم خوشحال کړي، خفه کړي هم خفه یم
یو رغملي لمبې ولي دم عشقه څه شندي دې وکړي — طوفاني دمینې راز شوم چاره نشته په واته یم
نه زما په خوله رانغلې، زه دتا په خوله رانغلم — وایه نه زما په زړه یې، که نه زه دتا په زړه یم
که په بد وياد وې مې داغیارو په مجلس کې — زه پوهېږمه چې نه یم، دلسې دیر چې ستا په خوله یم
دجاسر ګرنه کوم نه شوم نه تراوسه باندې بارشوم — په دې څه شي که ره جانه دلسې سپک لکه بانه یم
له اغیاره ګیله نشته، چې خواخوږي دې خبر دي — چې قربان له مال او سره په ښېښو او ښېښانه یم
ستا د یو نظر له فیضه شوه دنیا زما بدله — اوس چه بند یې په مصرع کې، پو جهان وي خفه زه یم
د سرحد سیمو نه کوره چې همه له خدا ښني دي — وريدلی زه حمزه که، دیاران هسې په غره یم

(۲۵۱)

رم مې خوب د مېړتون شو غزاله یم — په ښکارزن د یار د سترګو حواله یم
وایه څه به مې خرید کړي څه به راکړي — چې بایع یم هم به خپله قباله یم
په ناله مې یې چېیا خبره نه شوه — چې په سیند کې شي فنا هغه ناله یم
تېروتل په رنګ د ښکلیو داغ د زړه شي — دسپرلي له جوشه چاود په زړه لاله یم
زه حمزه به وم صافي خویده نفسه — تل له مکره دي په خوله کې نواله یم

(۲۵۲)

دحسن زړه په درزا دي څه خبر دی خبر نه یم — نور خو هیڅ نشته په منځ کې ورله زه خو خطرنه یم
مخ دي نیم په زلفو پټ ونصر جوړ تندر و نیولی — د دیدن دي ارماني وم ارماني دنظر نه یم
ګله زه دي لکه بوی وم چې مې تاونه کړو قدو — مجبوري ده چې بهر شوم ولې بیا هم بهر نه یم
اوس همه هنر هنر یم چې مې ستا په زړه کې ځای شه — ماله نه بې هنري شوه پروا دار دهنرنه یم
زه وختونه دلسې نغرم لکه بیاره ستا څمونه — غلچکې دي دنیا بست دي د وختونو نهر نه یم
زه د مینې مبندي یم نه دحسن منتهایې — دومره ده چې زه خبریم، دومره ده چې خبر نه یم
ستا نمود و ته دحسن حجابونه کافي نه دي — زه وجدان کړمه ستا مینې که صاحب دنظر نه یم
زه هم ستا دروېزه ګرېم که صدا په هر یو در کړم — ما حمزه ګڼلې نه دي چې حاضر دي په در نه یم

|۲۵۳|

په دیدن د اشنا تول یم سترګي سترګي — چي دروغ هم اوريدي شي ګورې خونه یم
جوش د عشق مې رابرسېره جنون نه کړ — چي د سېند په مخ پیدا شي خګ خونه یم
که رنځور یم خو د حال له ښه صفت نه — ای طبیبه قال وبونکیه رګ خونه یم
زه نه تور یم اوکه سپین یمه د هر ښه یم — شکر دادی به بوحال یم مرګ خونه یم
سیاحت د ښکالي. دي عبث ښکاري — دعوېداره ستا په شان نه تګ خونه یم
چي بې بې آبه حلال کړي غېر ونه کړي — زه حمزه یم زور وزه مې خو نه یم

|۲۵۴|

بهرنه نه ستنبړمه روان یم نارینه یم — ستا طلب که پاتې شو زمانه ارثینه یم
خومره ښکلي راغله ملتفت شو لاړه بهرته — زه لاهغه شان حیرانه پاتې آیینه یم
ستا سمندري خوی مې چي ولید و خبرشوم — زه په خای غلط ومه.نه سېند یم.نه چپه یم
زه همه زره سوري شم بهورلوته چي ګورم — جرته ظالمان چي دي هغو لره کینه یم
تاچي ما حمزه ته په ناوده نظر کتلي — لاتراوسه هم په ګدېدو لکه نینه یم

۱۹۲۷ جولای ۱۳_لوارګی

|۲۵۵|

د ځني صاحبانو ددې وینا د تاثرنه، چي حمزه اوس غزل نه شي لیکلی.

لاپه افق د ښېښتونخواهم خلبدلی نه یم — زه هغه نمریم دآفاق چي راختلی نه یم
دخپل جرس په غږکې محویم سفرکومه — لکه غبار دچاپه سترګو کې لوېدلی نه یم
لاسخن خېزي دي زمادتخیل ژوري — زه دغزل له بلند بوړ بوتلی نه یم
یم هغه دُرچي له صدف وي ایله اوس وتلی — لاخوزه هارنه دخوبانو رسېدلی نه یم
په زیرېشرواره وجود زما غلط شوي ولي — لامې داور مرحله پاتې غږېدلی نه یم
په فیض دیار دبرندوسترګو،ځهرېدلو زلفو — زه دحالاتو دتیرونه بوونېدلی، نه یم
پیر دغزل شومه لایق دپیروي یمه زه — لکه ماشوم په اضطراب کي لوېدلی نه یم
بخښې بیاتې به دوختونویه تنقید شي زما — چي لاد"کیفه"خني"کم" ته راوتلی نه یم
شه انګازې دنوي ژوندمې دنکهت په زبه — لاهغه ګل یم زه حمزه چي غوړېدلی نه یم

(۲۵۶)

چې تا دیادونــه وېــتلی نــه یــم — خپلې هستی هم زه موندلی نه یم

دمینې سیندکې چې غوټه شومه ستا — بیالکــه شــورتربهنه وتلــی نــه یــم

دسېلنې غونډې مجمرکې دعشق — شــومه لــوګی خوګډ بهدلی نـه یـم

ســتا التفات نظرنظر کرمــــه زه — خــوف دافــشاوخلېدلی نــه یــم

خوبنې زمادې دبېلتــون وربخــې — زره مــې دی ډک خوور بهدلی نــه یــم

زه دبېلتون دګـونې رنـګ یـم اشـنا — ســتا دســتم نــه تــښتېدلی نــه یــم

څه که بېلتون دې اوښکې اوښکې کرمه — لادې دسترګونه لوبهدلی نــه یــم

دېـــښتونــتر ګوله فیـــضه حمــــزه — لــــه حوادثوبوږېـــدلې نــــه یـــم

۱۹۶۶، جوری ؟

(۲۵۷)

دروغ چې بې وفـا داســې یم — که نه رښتیا وایې رښتیا داسې یم

اوس چې زه هر رنګه یم، یم به اشنا — خونه پخوا وم نه به بیا داسې یم

د آیینې نــه زمــا عــشق زیوبــښتــه — ځنګــه چې وایــه صـفا داسـې یـم

داسې جدا چې هم واصل یمه زه — هـــسې واصــل لکــه جدا داســې یـم

لکه نکهت په ګل کې هم تری به ذو — چې تللی نه، تللی لــه تـا داســې یـم

راشه په بوټ تندي مې حال زیوبښته — د بر مرور یم خو پخلا داسې یم

اوس ابتـــدا د محبــت خــو نــه ده — چې زه حمزه پـه انتهـا داســې یـم

۱۹۶۶، رومنی اګست. لوارګی

هرکس سکاري قاصد راته چې تاشرلی یم — بیر هم به شر ګویانه چې اشنا بللی یم

غوبچې مې ستا دحسن رنګینی سره ګرهوان — مالیاره ولې ربېې مې هم تا کرلی یم

درو شمع مې شوه ستا دمحفل به ارمان ګل — فانوس نه د هستی لکه لوګی وتلی یم

ارمان دې همه اوښکه کرم او اوسکه شوله زیه — کباب عوندې دې خېل بانه په سیخ بېیلی یم

جې تانه زه حمزه نه شوم قبول څه شې به دا — دنیـا کـه د ادب او د ســخن منلـی یـم

(۲۵۹)

هرګل هم دانشا په ګلستان راغلی یم
خندان راغلی یم خکه پرېشان راغلی یم

غیرت هم په الفت کښې د یو جز د محبت
اشنا چې اوس خبر شوم پښېمان راغلی یم

دعوت و ستا د حسن، و رهبر د رقیب هل
ستا درته زما یاره په چشمان راغلی یم

عزت دلبرتوب را باندې ګران دی ګنې زه
خو خو خله درشل ته د جانان راغلی یم

حاصل له د پرونکلو مې وحدت کړو دنیا هست
کثرت د بتکدې نه مسلمان راغلی یم

داوښکې اوسلګی، دا سوېلو سره زېړ ګې
نن ستا دې نیازې په امتحان راغلی یم

محفل کې که ستا سترګې همه سترګې دې اشنا
زه ستا د مستو سترګو په ارمان راغلی یم

میزبانې سترګې یو کړه چې خوی نه کړې د مېلمه
میزبانه د خوبي زه دې مهمان راغلی یم

الفت چې کړو ګلشن د تجرد را نه څرګند
خوشبوی غوندې له هرڅه ګرېزان راغلی یم

ناغوخ چې تعلق کړو هم د خولې هم دلبرو
د پرد پر چې په تاګران شو مه اسان راغلی یم

در وابې خله ای عشقه مبارک دې آیینه
حیران له کوره لاړ مه حیران راغلی یم

شاید چې دې جهان ته په تلاش کې د خندا
داغای دی د خندا چې زه ګریان راغلی یم

حمزه چې مې الفت د ګلرخانو وفطرت
بلبل غوندې له خایه غزلخوان راغلی یم

۱۹۵۱،۲۸ جوری پسحګی

اوس ابله د مینې ابتدا ته رسېدلی یم
زه چې د ادراک و منتها ته رسېدلی یم

ستا د هغو برندو سترګو یو کاته توبه توبه
غومره بې‌ونهدلی، تېږهدلی، غورخېدلی یم

نن دې په محفل کې د اشنا غوندې ګربر وکړ
زه دې په دې نوي غېریت نه پوهېدلی یم

نېغ د زړه قدم مې ستا د مینې په غلطه وتل
څه شي که پرکار غوندې چاپېره ګرځېدلی یم

نه شو ګله به چې زما اوښکو په خندا نه کړې ته
زه که نرمې نرمې د شبنم غوندې لوېدلی یم

نود مې د پښتو ادب محفل هم څکه وساته
زه لکه د نمر چې تل پخپله سرخېدلی یم

مل د انتظار سره زما امیدې وه تل
هم به مې شوګیرو هم له خوبه زنګېدلی یم

ستا د هندو زلفو په څنګل کې ورګېدی نه شم
زه یم روهېلی په پښتونخوا کې زېږېدلی یم

ما حمزه به خود په سترګو سترګو کې اشنا ر
زه به د پېره پوهه کې ناپوهه پوهېدلی یم

۱۹۲۷ مې ۱۹ ـ لواګی

(۲۶۱)

ستا ستمګاره زه مفتون ولې یم — چې درنه لاړمه راستون ولې یم
ورځه نوتاچې زه لېدی نه شمه — بیانو یه تاباندې مفتون ولې یم
روغه عالمه چې مجنون مې ګڼې — لږ خومې پوه کړه چې مجنون ولې یم
خط دې چې راشي زه یې نه پرانېزم — وایه چې پوه یې په مضمون ولې یم
وېره د سر د کم ظرفۍ نخښه ده — زه به په خبر د اپلاتون ولې یم
د کاینات افسون مې نه بوږنوي — خو ستا د سترګو له افسون ولې یم
خامې له تا او که له ماده اشنا — زه د اغیارو په لمسون ولې یم
چې د زړه زړی سلامت و زما — حمزه پوهېږم چې زرغون ولې یم

۱۹۵۸،۱۰۵۰_لولوکی

بې نیازه د ساقي له پیماني یم — باده نوش چې د الست له میخانې یم
چې زمان و لا رهین د حوادثو — واورئ واورئ زه د هغې زمانې یم
زه په هره زمانه کې په بهل رنګ یم — خو عنوان مدام د خپلې افسانې یم
هغه ساز یم چې مې هره ادا سوز ده — زه د شمعې یم اشنا د پروانې یم
زه قاصد یم د مضراب د تار تر منځه — که چېه د ملکوت د ترانې یم
زه په خپله د خان یار یم چې حمزه یم — بې نیازه د هر چا له یارانې یم

(۲۶۳)

اسویلو ستې جوړ په زړه کې کړ طوفان — یاره لاړ شه چې هنګام دی د باران
ستا په غشو د ستم مې دید سوا شو — نه درنېږي په بڼو باندې چشمان
مګر تا وته معلوم نه یم ناجانه — چې ستم کړې په بهانه د امتحان
حیرانېږم چې زه څنګه درته ګران یم — بنکلیه نه چې زما خون ګڼې ارزان
هر چې غواړې د حمزه په سر او سترګو — ولې نه په بهانه د امتحان

(۲۲۰)

رابانې شو پښتون نه سعادت د خوشحال خان — دو ۰ او شجاعت او حریت د خوشحال خان

خراب خوبوسه ویسې پښتانه د قومیت — بیدار چې نل تر تله و همت د خوشحال خان

خور شوی مو جوړ کور دی د تهذیب او تمدن — کیسې مو د تخریب وایي تربیت د خوشحال خان

پښتو نه زده کړه ننګ. هله لاله پده په دستار — وداع دیې ننګی په زړه حسرت د خوشحال خان

زعملی د مغول د اس د سُم نه شو غبار — غیرت د آیینې و لطافت د خوشحال خان

قبلـه د شـاعرانو. د احـرارو و امـام — تلویح د ازادی و قدقامت د خوشحال خان

کوم قوم چې اورنګزیب نه و زهر کړی په شمشیر — سرخم کړلو د ورو خو اشارت د خوشحال خان

په زړه د قوم غمونه دښمنان د سترګو خار — محشر وکه جلوت وکه خلوت د خوشحال خان

په اوښکو د ادب او په خنده د شاعری — زړه شمع کړو حمزه په حکایت د خوشحال خان

(۲۲۵)

کلکې ارادې و نه منزل ښکاري اسان — زړه چې مطمئن وي هر مشکل ښکاري اسان

بربېږده په ماګرانه دا جهان دا اضطراب دی — اوس که درنه وزل زما د دل ښکاري اسان

مینه که حاصل د غم رنګونه شي خه شو — مانه چې حسرت بې د حاصل ښکاري اسان

زده کړه زړه چاودون اول. حرص د حساب ووې — هسې د ساحل نه خو ساحل ښکاري اسان

ای رحشنه ماکړه د کاروان له ګرده وراندې — پښه که لیلی وي خو محمل ښکاري اسان

مانه شوه معلومه چې ښېې ابلو د عزت نه — زواک په دې جهان د آب و ګل ښکاري اسان

غم د نامرادی چې مجنول په هر غش کا — خکه خو حمزه ته دق او سل ښکاري اسان

۱۹۶۳ مې ۵ پېښور

عشقه. شوه افشا دې داخفا په شان — پرهه راته ښکاري د سودا په شان

نشته ښکلی ژوند د تمنا په شان — دم مې وي هر دم د مسیحا په شان

خپل دې که اشنا کړم. د هرچا نه زه — هرچا ته به ښکارم د هرچا په شان

فن مې چې پستی و ته مایل نه شو — خو به یم عالم ته د عنقا په شان

تل دې ښکلې سترګې دروغ وایي خو — بربېنې اشنا ماته د رښتیا په شان

لږغوندي خوبیاراته موسکی شه ته ماته خوښکاره شوي داشناپه شان
چاته عقلمن چاته مجنون یمه ژوندبه وي شاید دمعماپه شان
عشقه چې یوسف دزړه صابروسنا حسن شو مضطر دزلیخاپه شان.
ګوره که تاوکړوهوس ښکلیوته خیربه دي ګرهوان وي د حمزه په شان

۱۹۷۶ اپریل ۲۶ پېښور.

واسرې لمحنې سترګې خوجلوت دی دارمان زړه بې مه کړه چې خلوت دی د لرمان
ماشوم چې وي به مم د تصور هم شي پخلا توبه توبه شباب خو قیامت دی د ارمان
دا حوی دی د هوس چې به طلب وي د وصال حاصل د محبت خومحبت دی د ارمان
زړګیه خان چې ژغوري د رقیب له ناکردو راعلی دې ښکاریږي چې شامت دی د ارمان
بیلتون مې که پرېشانه شیرازه کړي د شعور بیا بیا چې شي راجمع کرامت دی د ارمان
ارمان مې مطمین دی چې به نه شي خوانیمرګ چې ښکلیه ستا به زړه هم حکومت دی د ارمان
زاهد هسې عبث دناکامی کړي شکایت اګاه نه شو دې لاړ کې ضرورت دی د ارمان
پیدابکې ورو ورو به شي ستا خوی د تغافل چې ستا له تصور سره صحبت دی د ارمان
حمزه به دې غلطه کې شي فنا همه لمحې بس کیف خوله بوآنه عبارت دی د ارمان

خبر وي زړه ویښتو ورته غفلت دتماشا په لمن بیام کوره حلقې دلومو وېږوي د دنیا په لمن
ای غلطې پرخپ ژړابوېه دلاله به خپګر داغ دزړه چاودون راته ښکارېږي دخندا په لمن
نمونځ دي رواخنګه کړلوښکلیه دعاشق په حونه ماخوګنل داسي چې به نمونځ وي رواستا په لمن
پوهه مې به سترګوته معنی لره معنی څه پکار غازې داجزاوو به څوک وکړي دمعنی په لمن
ناکړوتغافل خوچې تاسترګې له ماواړولې پنځې دانشادې شولې ګونځې د اخفا په لمن
سترګوخمارولره دااوښکې نمک څرته پکار اوزخووي بهترچې به لمبووي دصهبا په لمن
ګوره که س مې چې اشنا کړي د حمزه نه ګیله ښکاري دګندون نه دي خای پاتې درسوا په لمن

(۲۶۹)

چې په يار شومه مفتون ‌ ‌ ‌ خکه شوم لکه مجنون
عشق په مابل کړی اوردی ‌ ‌ ‌ چې سوخته مې شو لړمون
په بنېر غشو مې ولي ‌ ‌ ‌ شو خوراک مې خيګر خون
په ظاهر مې روغ صورت دی ‌ ‌ ‌ سوری لري اندرون
نه مې خوب نه مې خندا شته ‌ ‌ ‌ يم ډېره په مېره نون
دا مې حال شو چې مې وکړو ‌ ‌ ‌ دنيا سته وو پيوستون
پوه ورخ تربل بنيريم ‌ ‌ ‌ راته نه ښکاري بېرون
په وصال کې دې مهجور يم ‌ ‌ ‌ لکه تېرې آب کې نون
ماحاصل کړلو په عشق کې ‌ ‌ ‌ درد و غم، سودا، جنون
هېڅ دارو علاج مې نه شي ‌ ‌ ‌ د حکماوو په معجون
بې اشنا مې دارو نشته ‌ ‌ ‌ څه لقمان څه افلاطون
په ساعت کې بندا اورم ‌ ‌ ‌ د الينا راجعون
په ماجور او جفاکاندې ‌ ‌ ‌ د اغيارو په لمون
خدای دې چاته ښکاره نه کړي ‌ ‌ ‌ د حمزه حالت زبون

(۲۷۰)

مستي د يار دسترګو مې سرورشو دژوندون ‌ ‌ ‌ موسکا يې په لېمو کې دمخ نور* دژ
د پر خوبس مې ودلزخم خونا سورشو دژوندون ‌ ‌ ‌ کرګس مې په معنې کې چې بانور
داژوند دی چې يې مخ په هر پوخيز کې دې خرګند ‌ ‌ ‌ بيا مخ به هر پوخيز کې هم مستورشو دژوندون
جنورمخ کې دي هم زاغلود جېشوزلفو خوی ‌ ‌ ‌ رونق زمايه شپو کې چې کافور* دژوندون
اثبات دخپل وجود په مقابل دکاينات ‌ ‌ ‌ کېدی شي دهغه نه چې منصورشو دژوندون
قالب کې دېکلاشو. دامصدادرمجموعه ‌ ‌ ‌ ژوندون پخپله ګوره چې ترېور* دژوندون
پر غل يې مرګې وکړلو په هوش او په خرد ‌ ‌ ‌ هر څوک چې يې دعشله نه مخمور* دژوندون
تا مهر په اسرار وکړو مې نوشه خنګه خونې ‌ ‌ ‌ پر هر دې دخمار چې وانګور شو دژوندون
حمزه د بېتوناوې شوه سيګار له هغه بس ‌ ‌ ‌ هر خاځکې دې دو بې چې سندور* دژوندون

(۲۷۱)

طفلی له بې غمی چې راوتلې دی ژوندون   ملګری چې زما شو بوږنېدلی دی ژوندون
برېښنا یې بو په دوه شېبه د ککونه دې قربان   هر داغ زما د زړه کې موسېدلی دی ژوندون
هر څوک سر کوزې یې د نیاز ګنله مرګ   له سترګو نازولو شرمېدلی دی ژوندون
د لمې راندلبرې په حیل خاوکې رنګ په رنګ   دا نه چې چرته تللی یا راغلی دی ژوندون
دا آب دې د هستی دی له همدغو اسوېلو   دا وریخ غونډې شو ورک چې وربهدلی دی ژوندون
بالله چې کوم نه وو د بیدارو زلفو خوی   وده لکه د سورې ګرځېدلی دی ژوندون
دا مرې سترګې راولره نیمګړی غونډې دی   د زړه په خوښو وینو یې پاللی دی ژوندون
وبوه یې یې له وینو د شهید وې په سلګو   تل تل هم په دې تېلو ځلېدلی دی ژوندون
"غازي" لکه د ګل د امانت په راز خبر   په دکه خوله خندا کې یې سپارلی دی ژوندون
له پلکه د حالاتو ویوښته دلاسه"[۱]" خان   څوڅوچې نکېدلی غځېدلی دی ژوندون
دا ځلند حقیقت دی چې وارث دی د حسین   پښتون و نه په برخه رسېدلی دی ژوندون
ارمان یې په زړه پاتې چې بیا بیا وی شهادت   لاله غونډې په زړه باندې داغلی دی ژوندون
حمزه چرته ښکلا وې چرته مینه په یوځان   په شمع پروانه کې ماڼېدلی دی ژوندون

(۱) د سر غازي دلاسه خان

نه کړې سر کوزې، دا طبیعت دی دژوندون   سر په هر حالت کې هم اوچت دی دژوندون
عمر که همه په حوادثو وې لړلی   نه ز غمې فناچې کوم لذت دی دژوندون
بټ که سپرلی دی خو محسوس په رنګ و بوی دی   نخښه د وجود هم حرکت دی دژوندون
خدا یو چې لباس د کائنات یې لنډ او تنګ دی   دومره بې انداز قد و قامت دی دژوندون
حسن چې هر چاوته جلوه په جدا رنګ کا   بې له دې څه نه دی یو صفت دی دژوندون
دا په سرا پاکې چې د ښکلیو زړه راښکون دی   دا شوخي او ناز او نزاکت دی دژوندون
مخ کې چې د مریو ښکلانه وې څه پوهېږې   دا ځکه چې شوی تېرې هجرت دی دژوندون
عقل دی که پوهه ده که علم که هنر دی   ښکارې مختلف خو یو صورت دی دژوندون
ژوند حمزه واحد دی چې ظاهر دی په کثرت کې   یو دی اګې یو دی که کثرت دی دژوندون

۱۹۷۳،اکتوبر ۲_ سه‌شنبه.

(۲۷۳)

وې په حقیقت کې لکه ګل هسې خندان مېن — خه که په ظاهر درته ښکاریږي بر... ز مېن
خدای یې پیدا کړی په اسلام او مسلمان مېن — خپله هم الفغان او هم یې په افغان مېن
عشقه په وحدت کې دې دوې څرنګه راغله تن — هم یې په اشنا مېن او هم یمه په خان مېن
وې لکه نکهت. په ګل کې هم وی هم بهرتري خې — څه شي په ظاهر که وي له یاره ګرېزان مېن
دا قابلیت دی دا سینګار د آیینې نه دی — خپل حسن که ګوري راشه وګوره حیران مېن
ویږمدو ځان بې چې دخدای دستګو کسی دی — بیا د دره له تل نه به انسان شي په انسان مېن
مشت او ګرېوانې مې چې یو ځل کړې له یار سره — څه وحشته اوس خو یمه زه په خپل ګرېوان
حوښ مې ساوون دی خولسون د سیم نه زعمې — پوري چې کړکی کړه په سېرلې کې د زندان مېن
س خپله جونګړه کې له سوزه ناو راناو به یم — نه یمه په ښان د برسوکی په بیابان مېن
ښ که به پردو کې یې حو هر چانه ښکاره یې نه — خلک حو بې وینې که نه نه وینې عریان مېن
څه که د دیدن ارمان ونه وتو. ونه وتو — اوس دیاریه څای به وي حمزه پخپل ارمان مېن

۱۹۶۹، نومبر ۲۰، پېښور

د خپل مرشد په مزار

چې جهان مې پرې روښان و هغه دا و — چې موسکی مې پرې وجدان و هغه دا و
په خوانانو کې چې ځوان و هغه دا و — په ادمو کې انسان و هغه دا و
تواضع او په سخا کې لکه مځکه — په لوړتیا لکه اسمان و هغه دا و
لا شنمن دی پرې د زړونو صدفونه — کوم چې څاڅکی د نیسان و هغه دا و
په ظاهر ساده. دته فخر علم — آیینه چې د عرفان و. هغه دا و
په معنی و سمندر. بې شوایی کې — بیا همه بیان بیان و. هغه دا و
چې به تل وې پرې تازه د زړونو للمې — د رحمت چې پرې باران و. هغه دا و
هغه نمر چې د سرحد په افق وخوت — چې روښان پرې هندوستان و هغه دا و
چې اسان به پرې مشکل شو د غمجنو — چې د هر د هر په نبې ګران و هغه دا و
پرده پوښ و چې "ستار" و د عیبونو — چې د زړونو بادشا جان و هغه دا و
د همره د ګدو ودو وینا ګانو — په رښتیا چې قدردان و هغه دا و

(۲۷۵)

شوخي زما دسترګو شوي خواني زما د شپو   خوي بوي د زلفو را وپريشاني ز د شپو
هرڅو ورته سبوږمي كه نقري وركړو لباس   ښكاره يږي انتظار كې عرياني زما د شپو
تېرېږي كه هرڅو يې تېرېږدل نه و په زړه   هوښياري زما غم كړي ناداني ز د شپو
تسبي دستورو پېرتري د سحر وتښتوي   زياديږي دا په چامسلماني زما د شپو
ارمان او اضطراب او انتظار او خاموشي   محفل د آبادو دي ويراني زما د شپو
خاونده دادي ياز دي التفات، كه تغافل   پيدا شوي په شبګير پښيماني ز د شپو
حمزه چې اشنا راغي خوب مې هم ورسره وه   بس دومره صبوه راوړه قرباني زما د شپو

(۲۷۶)

اشنا زه نا ګريمه انعام ته څه حاجت و   بې دامه دي بنده يمه د م ته څه حاجت و
دازلفې دي تېرې دمخ دشمعې برې فروغ دي   اوس پوهه شوم دکفر چې اسلام ته څه حاجت و
هوښيارېم كه خراب، خومحتسب دي دكار نه يم   ساقي چې بودي راكړو دريم جام ته څه حاجت و
اوس ماته د مېلمه په سترګو ګوري زه پوهېږم   دا ېس وه چې طلب دي كرم اكرام ته څه حاجت و
داګم وچې د بهار دپاره نظم د رليب كړ ته   كړو وريې راته بوري انتقام ته څه حاجت و
تمهيد دي آيينه دمه عاده په محفل كې   حيران يم دتقرير دي اختتام ته څه حاجت و
حمزه زلفې دي څه كولې خپل نظر دي بس و   كافي دړلره خپل و، دويم دام ته څه حاجت و

زما دســـوال د اورېـــدلو وخت و   وه په ســرو اوښـكو د منلـو وخت و
ســاقي لـه لاســه مې كاســه واخيســته   كلـه چې ســتاد يــادولو وخـت و
بــراخې راغلې نوموسكې، خنګه يې   دا خواشــناد بوږنېــدلو وخــت و
ګلـه ســپرلي كــړه دعطا بلنــه   دا دلمســن دڅنـــدوهلو وخــت و
ســـتارنګينېږيه خنداكرمـــه زه   كــه دګرېــوان د څيرولــو وخــت و
تا به چې خير كرم ما به تېت وكتـل   ښــكليه هــم دا دپوهېــدلو وخــت و
حمـــزه خوستر ګود ســـاقي ونيـــوم   ګنــې زمـــا دغور ځېــدلو وخــت و

(۲۷۸)

اشــنادنيمي ورخــي نمروختـــو　　گـــورو چــې بــبخ دکـــوم نظروختـــو
شـــومه خبربـــه حقيقـــت دخبـــر　　دېرچـــې خبروبـــې خبروختـــو
دهغـــه ستوري موســبدل څـه نبــي　　چــې بــه راتــگ دلــوی ســحر وختــو
زه نوبياداســـې بــې خبرولــې يــم　　چـــې هرخبرديـــار خبروختـــو
دمحبـــت ســـترگې مــرې کــه نـه وي　　حـــسن ددي نـــه هـــم تهـــر وختـــو
پـه عشق کې داسـې هـم مقام راغـی　　کـــوم چــې رقيـــب ونامـــه بروختـــو
داوه کاکـــل شوـــــتابه ســـر ظالم　　گـــوره داتـــور جش پـــه ســـروختو
يوحليقـت مـې پـه هرخيزکـې ليدو　　داحقيقـــت زمـــانظر وختـــو
حـــمزه ربـــنيا گنـي اقـرار داشـنا　　چـې نيمـه شـپه راغلـه قمر وختـو

(۲۷۹)

دبېلتانـــه دشــــپې ســـحروختو　　کـــه مــې پـــه يارپـــې نظروختـــو
زه لـــه ماشـــوم ارمانـــه څـــه وابـــه　　پـــه دلاســـه خولاپـــه ســـروختو
ســـناله ســـاده نظـــره توبـــه　　دســـمندر غونـــدې ژور وختـــر
دزره درزامـــې بـــې ســـبه نـــه وه　　دمـــــرور اشـــــناخبروختو
پـه کـوم طـرف چـې ترېنـه وتـښتبدم　　هغـــه دبـــــکلې رهگـــذر وختـــو
اوس يې پـه خـوی کې التفات ويـنـه　　دامـــې دســـوي زړه اثروختـــو
پـه لاردعمـل کـې چـې لـړ و حـمزه　　دعـــشق بـــه لار کـــې هغـــه بروختـــو

(۲۸۰)

خدايزده چې خوان شوکه دزړه نه مې ارمان ووتو　　څه حوسبب شته چې له لاسه مې گريوان ووتو
داجهان کوزدآيينې دی نوربې څه کرې تپوس　　څوک چې حيران وزلره راغلو،ترې حيران ووتو
په محبت کې څه دزړه په جمعيت اعتبار　　لکه خوشبو ددې چمن نه پرېشان ووتو
ابشاچې بيادې خبرنشته دی　　چرې دستادجمعيت نه که افغان ووتو
دزوند ،دزړه چاودون نه ديوگل زده کړو　　اراعلويه چمن هم ترې خندان ووتو

دکړلېچونو دګرځند و دکثرت په وجه — یوه قصه وه، خوله فکره مې عنوان ووتو
لاخو حمزه د سخن تاب مې په رګ رګ کې شته دی — چا هسې وې چې د غزل نه غزلخوان ووتو

۱۹۷۷، جنوري ۱۲ _ لونړ ګی

نیوس بې مه کړه چې کوم فال د یو مبن ووتو — په کوم وطن کې اوسېدو له کوم وطن ووتو
له اننګو یې حیا والوته له د یرې حیا — د چا نظر وچې صبر لی له پېرهن ووتو
کړه ارمانونو مې لاړ جوړه د رقیب په زړه کې — ګوره څنګه چې د سوم خنې دستن ووتو
له زمانې دې په ساسباو یل وو هېشم — وم دې برون پسې په ذوقچې رانه نن ووتو
زړه مې پښتون دی د قمری، غوندې الفت نه لري — د بې وفا د مینې طوق مې له ګردن ووتو
د خپل جمال شمع رمایه زړه کې بله شوله — چې مې له حیاله د بې مخبر انجمن ووتو
د مجبوریو لاندې ښخ زړه د حمزه مه چېړه — اور به کړي بل که دابخړی له خوړلن ووتو

۱۹۶۰ مارچ ۲۰ _ پېښور

[۲۸۲]

تندې د ساقي تریو، تښې کاسې شوې څنګه چې خو — ناسوبوتنګانو د یوې مرې شوې څنګه چې خو
بې لارې وو په لار شو چې رهبر شو رانه ورک — موسکي رانه له ورایه مرحلې شوې څنګه چې خو
یارانو په پښتون اشنامې دانه وګومان — جرګې له نیمې لارې راستنې شوې څنګه چې خو
شاید غرور یې مات که د ازمونه بلانوشی — رندانو د ساقي چې سترګې سرې شوې څنګه چې خو
محفل ته رقیبان یې په خپل ځای راواستول — اوس جوړې شوې نورې تماشې شوې څنګه چې خو
تل ستوري رهبري کړي یکې کم دي غلچکي — جوپو تېرې له پاسه راخورې شوې څنګه چې خو
واعظ که رانه نن کړي نصیحت په نوي رنګ — ملګریو القصې خواوس زړې شوې څنګه چې خو
شاید چې بله شوې ده د پېوه د میخانې — ماښام شو د اسمان لمنې سرې شوې څنګه چې خو
حمزه وايي بدل به کړي د وخت اګریکر — چې سترګې د حالاتو پټنې شوې څنګه چې خو

۱۹۶۲ سمبر ۲۸ _ مشاعره، سبي بلوچستان

ماد مستقبل داند پښتونه سکون وموندو — خور چې مې د "نن" په آیینه کې "پرون" وموندو
نوی کیفیت مې دی د ژوندیه هر ګرځندې کې — خپلو کې طلب او مرحلو چې سمون وموندو
خار ۱، دې داښاد ښکلیو سترګو اضطرابه خنار — نن مې به ژوندون کې حقیقت د لتون وموندو

سل خرده نور به مې ترې خاره، کړه ولسره که وای　ساجې به الفت کې حقیقت دحسن ومونده

سند دتمناکې دې هر دم نوي موجونه دي　وسې حمزه هغه چې عادت یې د یون ومونده

(۲) او: حلو.

ستادرد و رانه ګران که مې ارزان ونه مونده　اوران رانه بیکاریږي دامې ګران ونه مونده

صحراکې دخواهش مې اطمینان ونه مونده　سراب و. داوبو مې هیڅ نشان ونه مونده

پیدامې لیوتوب کړو چې ورک شوی وله ما　ارمان چې په دې چول کې مې ګرهوان ونه مونده

اسان وو دهستي دافسانو راته نیکل　لیکن چرته موزون مې کوم عنوان ونه مونده

عارف شو چې یې ماته آیینه کړه دنسبت　حیران شو چې دې کور کې یې حیران ونه مونده

یو غم خوداشو ماچې مسلمان نه کړو مونده ی　مل غم له دې سوا چې مې انسان ونه مونده

اخر به دهستی شي زما ورانه بربرکې　ماغفل، نه د ژوندون چې بیابان ونه مونده

ای عقله به پرواز کې دې انداز نیکړي. دعقل　بس تا ددې علت نه لامکان ونه مونده

خوله سیرته بندول هم د خودی نه دي حلاک　سببې د زړه که خاځکې دنیسان ونه مونده

(۱) او: کل

(۲۸۵)

دحافظ الپوري دمشاعري دپاره مې لیکلې وه

ځوک یې چې هیڅ دکتوتوان نه لرې چاولیدو　بس خوداخیل خان مې لیدلی وچې مارلیدو

په پښتانه کې یې لوظې دبې پټې نخښه ده　قاصده دلسې ورته وایه که دې بیاولیدو

اشناد تا نظر وژلی ژوندی کبرې کله　مخ به ترې ستون کړې به افسوس که مسجارلیدو

واربې خطا کړو د وصال. چې وارخطا شو دچا　شو وارخطا چې یې انجام دوارخطا ولیدو

په تبسم سره شن وبیش دتند روتوکوي　اوس به دجانه تبوس وکړمه چې چاولیدو

اوس دبیاچې هرهوشي رانه اشنا نیکاري　نن مې یقین دی چې اشنا مې به رښتیا ولیدو

نوم یې به زړه خوږه راځي. ولې به خوله نه راځي　نن مې محفل کې یوهېرشوی شان اشنا ولیدو

قاصده نه او دتاخدای چې دروغ ونه وایې　وایه رښتیا راته. اشنادې به رښتیا ولیدو؟

حمزه لیوال یې د دیدن وخوپارانو ویل　چې هغه یار مود حمزه به تماشا ولیدو

(۲۸۶)

که وبلبل د تصرف د گلستان خرو — دشاعری هم وطوطی شوابیان خرو
حود اندازه د شخصیت به بې اسانه مه وي — چې د محبوب د الهنی ته داسې گران خرو
د رماني د مودی گونجې به بې ورک نه کړي — تل به بې ښکاري به تندي کې درخشان خرو
سحر جینه خندا وکړه شاعری او ادب — کرو ددې فن د تاریکی څیري گرهوان خرو
لکه د شمعې څڅېدلو به خندا خندا — و د صاحول به تیرو باندې گرهان خرو
د چا د زلفو جمعیت و ررہ راسکون ورکړی — نه ونکهت عوندي بیواکه پرېشان خرو
حمزه پیدا بې انقلاب کړو په دنیا د ادب — زړه به درزا کړلو د هند او د ایران خرو

۱۹۷۵ ،اکتوبر ۱۲ ـ حشر حسرو

(۲۸۷)

تانه کتل چرته، خوانساچې به ماستانظرو — بیاچې رماخپل نظرودادمسجانظرو
رخت وچې هرشی به ددنیاراته اشناوخلبد — اوس راته دابنکاري به مادا خود اشنانظرو
دوده شومه، شمع به شوم، پروانه به شومه — خدابرده به محفل کې به مابانديې دچاچانظرو
مه نه گناه نشته داخفاسره عادت بمه زه — شوخه چې نامانه کتل حیردی به افشانظرو
گوره به خداچې به شا .بانللې خوابې وکتل — ساچې به اول کې کړی ماته وهم دانظرو
ساهغه برېښادموسېدوبه له ماهبره نه شي — گل شوي به محفل کې شمعې هرنظرعطانظرو
پوهه مې شوه خوانه چې تحصیل دلبوتروب مې وکه — هم مې به مکتب نظرو .هم مې به صحرانظرو
واوري وي طوفان وخودلرازگې نه چارابنکلوموښر — پابه د بهادر نظروبابه د کاگانظرو
سترگې بې درحارثه اشناسترگې هغه سترگې شولو — سترگې شوي اشناورنه گل ساچې به هغوه نظرو

۱۹۶۱ ،جوری،مونیارت بهادرسا

شرگبرو را' دمبنې هرمنزل زنارنما کړو — سنا د زلفو بلا واخلم. زمافکرېې رسا کړو
زه حوسا له تغافله دخپل تن باني وم سوري — ښ پرېښنادتبسدی هغه سوري هم فناکړو
داسې سوی لیونتوب دې عشقه چرته وساتلی — دشلولویه تکل کې دې گرېوان راسه حطاکړو
گدااگرنظرزماو .مې لـه ناسه چرته تللو — تاچې وکتل رقیب ته. نازمانظر دچاکړو
وفاته خوښنه بې ولې اوس به تېرېدوشوي — خوهم ته وي چې اشنا دې راته رږدي به جفاکړو
مه لهرېره ای دحسن داسمان خلنده نمره — دارمادزړه بخری خوشاروږدی به تناکړو

عشـله سـادېې رنګې نه وليـدا همه رنګې شوه — زه دې ښر کړم په معنی کې هر يو رنګ دې رنګ زما کړو
رنځوروندی دی خلیلت دی خودمرګ هم يو سبب دی — دغه رازد سباسترګې ښکاره مانه يو سباکړو
وفادار که زه حمزه يم په يو حلله بې وفا شوم — چې دنانه مې کولو شکايت مې هم له تاکړو

۱۲۸۹۱

يونظر دې وې حومونږ چې مخامخ سره چشمان کړو — چې حالت دمينې دوا په يوه ژبه بيان کړو
که دې خوښه وې لاليه چې داغم په خان اسان کړو — غم د يو ديل دمينې خان ته ګران لکه دځان کړو
دوجود اغزې مې ستاکه دخوب سترګو کې عريږي — ګله راشه سره يو د مدعا چې ښنان کړو
نه چې نن سره راجمع د تمام عمر ګيپ کړو — بيادتول عمر دپاره دادفتر چې پريشان کړو
ګوره نه په آيينه کې زه به ګورمه ستامخ ته — حيرانې او محويت چې سره مشت او ګريوان کړو
محبت په خپل محل کې تراوه نه بريږدي هيجري — ره پاره چې داونکې به ليوماندې ښوان کړو
نه زمانه قربانيږم، زه به تانه قربانيږم — ژوند به هله حسن موږ چې دامينه پرې قربان کړو
موسکې شوندې موسکې سترګې لتکې دی زير وي خبر دي — محبت هم زوروندی خه به بښ خه به عيان کړو
هغه جاويل په عشق کې چې هزار بدګوماني دي — راته وايه په يو يل په مومږه کله امتحان کړو؟
که لاته بسالي به سر کړې، مونږ به هم جام مونه واخلو — دوره دا محومو به خدا شې چراغان کړو
نن حمزه په ميخانه کې وي رندانو ته رادروجنې — پريږدې: دا واعظ چې مسلمان کړو

۱۹۵۱ مې ۲۰ـ لواړګی

راشـه مسروره چې بياروغـه سره وکړو — نن به ده له دې چې مباروغه سره وکړو
زور د مينې ګوره، که خوروغه زمونږ نه وي — يوناځايه مونږ به خطاروغه سره وکړو
بې لـه زره، دزره دپاره چرتـه آيينه وي؟ — غه چې لـه ريباره جداروغه سره وکړو
خاندو به سحر غونډې خفه يوکه خوشحاله — بس لکه تيباره او رڼاروغه سره وکړو
ښکلبه درقيب په خاموشې کې مالګه نشته — خوښه که وي ستاچې به دا روغه سره وکړو
بسته به لمې دزره چاودون لکه دګل کړو — خه چې دبلبل به نواروغه سره وکړو
اوښکې دناوبنکې زما، بيادوا ره موسکې شو — بيا به دې بربښنااو خلاروغه سره وکړو
برنـد کتل دتاواسـوېلي د حمزه ښکليه — خه چې دبلا او بلا روغه سره وکړو

۱۹۷۱، مارچ ۲۱ـ لواړګی

(۲۹۱)

نن چې اشنا په ما عتاب وکړو — ما یې په سرو اوښکو جواب وکړو

ویښ ارمانونه مې وده غونډې شول — د یار دیدن مې چې په خواب وکړو

خور دې په مخ شو د خوښی نه خلاق — کار د اغیارو دې نقاب وکړو

د پښتنو ښو دپاره اشنا — ما دې د سترګو انتخاب وکړو

خومره چې ده وې هومره ما و منل — سالې چې ما سره حساب وکړو

وې چې پخپله ولې رانغلو — زما د سوال یې څه جواب وکړو

ست دې د حسن و حمزه نه کم و؟ — چې لاغضب دې پرې شباب وکړو

چې ستا په لورې یې پرواز وکړو — خومره همت مې د زړه باز وکړو

حال مې حجاب د مستقبل لرې کړو — چې خپل ماضي ته یې اواز وکړو

دخپل ضمیر سره دې وران کړمه زه — د زماني سره مې ساز وکړو

مونږ ه بو بل ته سره هم نه کتل — داسې مو هم راز ونیاز وکړو

دتا په ناز کې یې د بوې کړې بلې — ماچې د هر دهر ورته نیاز وکړو

اوس به په هسکو سترګو ګورې درته — مینې مې بل نوی آغاز وکړو

حمزه دې لاخان ته نږدې کړو اشنا — تاچې ترې څومره احتراز وکړو

۱۹۲۶ اګست ۱ ـ لوړګی

چې دخوانی یې خپل ثمر وخوړو — بدر په خپله خپل ځیګر وخوړو

چې ستا د سترګو یې نظر ونه لید — دې د روسترګو خپل نظر وخوړو

خبرې سل، اوس مې یو واعظمه — بسې دالفت نه هرڅه سر وخوړو

ستا په راتګ خبر له خانه شومه — بسې خبرې زما، خبر وخوړو

هغه له ما هم و خطر خوړلی — چې د هرچانه ما خطر وخوړو

تلې د ښو زما سفر خوړلی — اوکه تلوزما سفر وخوړو

ما وې انجام به ترې یو ښتمه د زړه — حمزه هغه ستوری سحر وخوړو

(۲۹۴)

ښکاري چې سه تانه رسېدلی زما غمو ... بیرته چې راستون شو، زمانه و دناغمو
ستاد اتنکو سرخي بې لاکره شوخي زیاته ... شوی مې مطرته خنګه ستاد حیا غمو
ستابه التفات کې ولې برنده خاموشي وه ... ماخواوږ بېدلی د بېستون د سخا غمو
تس دپیماني مې شوتر غونډه به نشه کې ... دا خو جوړ د زړه د ماتېدو و، دجام غمو؟
سن رما د زړه ګنبد وانه خستوخه چل دی ... دا خو دي اي ښکلیه د پخوانه جدا غمو
شور به د حرس و، لابه نشه کجاوه وه ... ستاخواي زړګیه عمخپلی رسا غمو
پرهه یو سحرزه دبقا به حلبلت شوم ... سترګې د سبا نه جوړ، سبا د فنا غمو
پوه شوم چې مینې بې فطرت جاې کړی نه دی ... بدچې لګېدلی به هر جا د ګدا غمو

پښه د حمزه به رلې هره خطانه وه
د چې په دنیا کې اشنا ستاد عطا غمو

(۲۹۵)

چې ببل ببل یې مرتب کړو اثر، غمو ... یو په اصل کې، دښه بهر غمو
ګوره سخت دي چې اشنا اکر یکر شول ... داخو ستاد بود بدن دنهر غمو
ښکاري ته هم به لېتون کې دجبل خار بې ... اویاتانه چې ما وکړو ګمر غمو
دنیا به وهره لاسې ښکلاو بره ... سحر سترګې نه، موسکا د سحر غمو
عشقه نه اکړل زماکې دوه غوبونه ... اوریدلی مې د بار دنظر غمو
به بسیط حسن ورکړ شو لاقاني شر ... چې دښکلي په طرف به سفر غمو
دښانو سر چېنه شوه زامعلومه ... هلته نور څه ښکاره نه شو مګر غمو
دم بې غمه دتحلیز له اضطرابه ... دي سکون او اطمېنان نه خطر غمو
داسې ښکاري زه به ومه چې اوس زه یم ... چې خبري کړم له خانه، خبر غمو
جدایي دي الف قد کړه بکې جوړه ... ګنې خدایږوچې بسوز براوز برغمو
ستابشرمي به چاودلي زړه کې خلې ... به صدف کې بې قراره ګوهر غمو
چاویل چې به قبیح کې ښکلانه وي ... که هغه به مخ بدرنګ و، شکر غمو
حمزه نه دبهتو ا[1] یوه نوایې ... چې صادر لکه له شمه قمر غمو

[1] ومطبح حضرت سید عبدالستار شاه رحمة الله علیه.

(۲۹۶)

خپه وره چې ستا غم له ما جدا شو — غم یې د هر کړو جوړې شپه لاړه سبا شو
انتظار د رومي دیوه د شعور وږي — تیاره لاړه د ارمان زړه په درزا شو
غم دې ورک او سه په دې چې غم ونه کړې — چې مې ورک شو غم، چې ستا غم مې اشنا شو
چې رقیب مخاطبه را سره نن کا — که مې خدای نه کړي غلط هغه پخلا شو
چې طلب یې را نه عذر د قصور کړ — اې قاصده مبارک شه یار زما شو
د ورک زړه غل مې بې هغه بل څوک نه دی — په لیدو مې یې مخ سترن که په خندا شو
د سیوږمۍ غوندې هر چا نه نزدې ښکاري — حمزه وو ایه چې ښکلی یار د چا شو؟

(۲۹۷)

چې اګاه مې شو له عشقه که آشنا وناآشنا شو — مدعا شو لرې لرې چې خبر په مدعا شو
په ګاونډ کې د سر مخیو بانست اوسند لو زلفو — ناولتاژ چې شوې له سرخته زړه زلفکو بکې پیدا شو
مېن نه دی بوالهوس دی که مېن دی هغه دادی — چې خبر په ابتدا شو بې خبر له انتها شو
دکتو هوس لیجن کړ د نرګسه تپوس او کړه — چې مې زړه له سترګو نور شو. نورې او موند بینا شو
د خوشحال غوندې مې مینه بې نبازه ده را وړي — سر کوزی مې حو جسه ښه ده که پخلا کړه نا پخلا شو
چرې حسن به خلاص نشي د ښکار له احتیاجه — اعتبار یې به خان نه وي هر هغه چه خودنما شو
ګله ولې پریشانې په جمعیت کړ له نا غوره — نور یې هیڅ خواب ونه کړ په شالاړ په خندا شو
د غنی په باغ کښې ژوند مې د شبنم د ګل په څیر وه — چا به وې چې به ژړا شو چا به وې چې به خندا شو
چې کثرت د تصور دې حمزه سترګې کړلې سپینې — ورنه جوړ پحیل کاله کې بې جهان د تماشا شو

(۲۹۸)

د انسا النفاتونه چې له ما بېرته په شا شو — د نرخونه یې هم خاره شم خو خواره یې چې د چا شو
نه زما سره مروت زه به ستانه مرور شم — چې در به نه مرور نه وې موږ مخبله چې پخلا شو
هغه حسن چې نړې نه مرې او رد مینې تل برې بل دی — عجیبه ده چې څوک واعې بېدا ښکلې یې وفا شو
س مې حولې نه ستا په مخکې جوړ پېدلې زیرګې د علل — په خه هسې شان کې را غلې دل زعمحر هم وار خطا شو
حمزه په شوه چې دوا دې دا د عشق د ژدوسه شول — سا به عشق بسې به درد وې که دردوسه دې دوا شو

۲۹۹

خوخو خله چې مرشو بیا ژوندی هله شیدا شو	د مرګ اوژوند دحدنه چې بهرشو مسیحاشو
ماښې دانتظا ورته په سرو شوندو ژړلي	رو رو په موسیدو لکه سحر و په خندا شو
شاهد چې اشنا بې دغیریت لاړې پرانېزي	حیران یم هغه ښکلې اشنانه شو چې اشنا شو
خوا خوږ په استظاره اوس مې ته په زړه ورېږې	راځه دسترګو خونه مې روښانه کړه مېاشو
زه نه وم دزړه غږ چې دامې وې چې زړه مې ورک دی	اشنا چې تامې لاس په سینه کېښود و پیدا شو
پیداشي لېونې دېر بو کوبکې ښخبله	کوم زړه چې دېښتون دخوا دشو نه صحرا شو
ه جز دهوس دی چې خبر دې کرم له رشکه	بایست خود اسې خبر دی چې ښکاره شو دهرجاشو

راز هغه، چې یونه بیل و نه افشا شو	نه چې بیاتې په پرده کې د اخفا شو
مرد هغه چې ترجمان د سرپټوب شي	چې مَلَک شو یا حیوان هغه خطا شو
نه به وایې چې اشنا د هر یو کس دی	چې هر څوک دحقیقت سره اشنا شو
مرد د حق لکه دنمرچې کوم وخت پرېوت	ډک دستور و بو فلک یې په ثنا شو
بیا کمند په ذوالجلال شي غورځولی	که دخان کمندې وشلاوه رها شو
په چمن کې دهستی شبنمې ګل وي	څه به وایې په ژړا که په خندا شو
نه به وایې چې لېچن لکه نرګس دی	هغه تېښ کتل اختیار کا چې بینا شو
بیا په ژبه دآفان دده پیغام وي	سرتا پایه چې څوک غږ شو د هرجا شو
کله کله وي حمزه چې الـبـال راشي	له اقباله چې مقلوب شو لا فنا شو

۱۹۶۱ ع، اپریل ۲۱ ـ یوم اقبال پېښور یونیورسټي

ستا التفات کې چې خواږه پیدا شو	دمینې ژوند کې مې تراخه پیدا شو
چې په حیرت خپلې ښکلاته ګورې	دآینې ایلــه بانه پیدا شو
دپښتون زوی، او دپښتو نه خلاف؟	خاونده داد څه نه څه پیدا شو
ستا چې بانه سمې خبرې نه کا	خود به کاږه وي چې کاږه پیدا شو

مینې چې زېړه گونه غوړه کړله — نا یسته ستا په مخ کې سره پیدا شو
د محبت دا تصرف دې ولید — چې مې په زړه ووستا په خوله پیدا شو
نوې نوې به هم اثر وکاستا — که اندازونه دې زاړه پیدا شو
اوس دې زمانه آینه واخیسته — چې په تېر عمر مې لمبه پیدا شو
ستا نظر ونه ته حیران شو حمزه — په معصوما نو کې هم غله پیدا شو

۱۹۷۲ .نومبر ۲۹ _لواړګی.

بېلتون مې چې د عمر ملګرتیا وکړه وصلت شو — زحمت دلښایي نه چې خبر شومه رحمت شو
ارمان هله ارمان د چې په زړه کې مې مېشته و — له زړه بې چې لېمونه کړه راوړله حسرت شو
ښایست یې چې د تولو اواګانو سره راغی — تول مات شوا حساسات خو مقابل ورته حیرت شو
اجزا د حسن واره د نمود له وصفه جوړ لې — نمود چې له اجزاوو طواف وکړ و محبت شو
اوس عشقه کړه د حسن تداره چې د ړنه نیت شي — چې تولې کمزورۍ دې سره یو کړلې طاقت شو
ماوې چې التفات د ښکلیو نه وې مصیبت وې — اوس پوهه شوم په دې ځه التفات یې مصیبت شو
زاهده ماخو کړې د شرابو نه توبه وه — قربان دې د سرو سترگو نه ظاهر یې کرامت شو
ماهې کنل نانه باده حیله بې لوزې، شوه — شاید له انتظاره هر نظر مې شکایت شو
تاریخ د مینې جوړ شوله خاموش خاموش جذباتو — مونږ هیڅ به خوله ونه وې خو مشهور مو حکایت شو
تعبیر مې د خوانۍ د بربادۍ دی چې یار و ښم — شاید چې را ارمې په خو مونو کې طاقت شو
رومبی خل التفات یې اشارت د محبت و — بیا پسته چې یې سترگې کړې ناڅانه صراحت شو
اشنامې مخاطب کړو وې رقیب نه چې څه وایې — قربان له دې ادا نه څنگه ښکلې اجازت شو

حمزه، سبب یې وادی چې دې خو په گمنامې ده
زنه څه انتقام واخیستو شهرت شو

چې لگام د ضبط نفس مې پسند شو — بولدم د سخن ملک مې د سمند شو
سینه د طبعې مې صورت د طوفان جوړ کړ — کله کله چې به دې د قبض بند شو
زمانې چې خو په ښکته غور غوړلم — تخیل مې د پخوانه لا بلند شو
حقایق زما به ذهن کې موسکې شول — چې آزاد مې د هرې له قیده ژوند شو

امارت را نه شکاره شوې سکه
چې نعمت د مسکینۍ مې د خولې خوند شو

چې هوی د حکومت مې په زړه نشته
بادشاهي شال هم زما په اوږه کند شو

ردیکت را نه دولت چرې وسه کړو
بل چې څوک را نه سزدې شو دولتمند شو

به نظر مې د ریا بروې سوزې
که اشنا نه خیروم خو راځرګند شو

تصوف را نه تهذیب د نفس عطا کړو
که مې زهر جانه ورکړه هغه قند شو

واسې علم را عطا شو له علیمه
چې دا علم بې مقرو نه سپند شو

چې سیم د ملکوت دې پېرې الوتې
هر یو ګل د تخیل مې سپرلي خند شو

جې زندانو اشنایې را سره وکړه
اوس که هره بې لوڼه وا په بند شو

جې وخونه مې کړه ورک په خپله وخت شوم
بې پروا په بله هر څه نه ورک ګرند شو

جې مې طبع معتدل لکه اوبه کړه
هر یو زخم مې بخپله جوړ پیوند شو

حوادثو مې سېل کړه د نفس کړه
راپیدا د علومو ونه روند شو

د معافی تصوریه قدر ذکخلسی
د زړه سترګو نه په مخه کې الوند شو

کوم بو خیال چې لکه طفل ماله راغی
برخوردار مې د حکمت کړو ارجمند شو

تما که مې جیلې ،،وه په همت کې
خو چې غم بې پرورش وکړو فرزند شو

جست و خبر به مې د زړه ورته رسید کا
پروکې پروکې د نظر زما کمند شو

د حمزه د تخیل ښکاره مروند شو

د غنغ، ۲۰۵۰، پورې میدان د سخن جوړ دی
،، جینی؛

۳۰۴:

اخر له شمعې لوګي بهر شو
اشناکه نه وي راغلو سحر شو

فطرت زما به ،، بېلنو وي
داځکه د یار په ما نظر شو

تسکین د میو ،بېخودي راوړي
هر څوک چې خبر شو بې خبر شو

منزل د میني ،مینه زما شوه
حاصل د سفر ،زما سفر شو

قسمت کې زما در په دري شوه
تندی چې زما ،د یار په در شو

سلګی وه د ضبط اضطراب وه
فریاد نه و ،چې بې اثر شو

ماوي نه به وي خوشته نظر مې
شاید چې زما ،په ما نظر شو

ختمېږي که دا ،شو پیاله سره
پیدا په سفر کې نن سفر شو

حمزه د میني تور مې په سترګو
دا بار د میني د چا به سر شو

۱۹۵۲ دسمبر ۲۱ پېښور ،،تر به رما

[۳۰۵]

زاهد ماسره ناخاپه سر په سر شو چې پټ مخ د میخانې نه رابهر شو
انتظار شو خوبولي اوښکې راغلې ستورې دم په دم پرهوخې جوړ سحر شو
په وحشت مې هم لاس نه خې ګرېوانه ته چې ګرېوان مې داشناپه اوښکو تر شو
جاردنا دهر بانه نه سترګه ورې خو چې ما نه شو، خدنګ زما نظر شو
په دې شخړه کې جنون له مینځه یوړ غم د مینې شو د زړه نه د خیګر شو
عاشقي د اګهي په مطلب پوه کړم هر هغه چې خبر دا روبې خبر شو
محبت هم همره خورنګه بدل شي په اول کې اطمینان وا وس خطر شو

۱۹۶۲، جوزه ۲۳ - چهارشنبه، لوارګی

[۳۰۶]

ستا په مینه کې رقیب که په ما سر شو لرې فکر هم باید چې په چا سر شو
که یې عقل خورسا وي غزا وشوه چې له عشقه یې کړې مل په خطا سر شو
که مبهمه یې وېناده عیب یې خه دی چې معلوم راته مفهوم یې سراسر شو
سر په سر به وي د عشق په جوارې کې هغه مه ګڼه مېن چې صفا سر شو
زړه مې سترګې زمولوې اوکله زلفې په بلاکې جوړ په بله بلا سر شو
دمهر پرو چې شو سر، زه یې غلام شوم زما خکه وهغه ته ادا سر شو
حمزه خدا پروداسو داخو بهانه وه که قبول مې د دیدن په بها سر شو

۲۶ - لوارګی.

هسې مه وایه چې غم د لاړو نبر شو زړ په نبر بسې راخې وا به چې د هر شو
د بېرې د بېرې باد ګېړنې شنډې وکړې اوس دې دوه ره زانه یاد چې یارمې هبر شو
که نعمت انبار انبار د خوشحالي و غم د یسار لکه د ترکو زابر خبر شو
د حرص نیاره د عقل رنا یوسي د هر هوښیار مارغه په غبر ګوېښو ګېر شو
به واحد واحد ثنا دی تسبې خاندې زاره زاره چې تهلیل دې هم په شمېر شو
سبر د ګلو د بلبل مینه سوا کړه هغه وږې د بهار ګڼه چې سبر شو
که اشا نوې وربل نه وې حوړ کړې خنګه جال د ار حمزه نه راچاپېر شو

(۳۰۸)

ستا چې بې نیازي او سڅونه دومره ډېر شو ‌ ‌ ‌ نور مې ن لاځه رقیبان هم زما په خبر شو

دو یې که هډاسې وي ماځې نه کړي رالاندې ‌ ‌ ‌ وخت یې په شا بر پېو د وزلمې له حاله نبر شو

ته لکه سراب وې؟ که مې ن دې مې ن نه وو ‌ ‌ ‌ ستا د دیدن ترې خنګه ترې وو چې سېر شو

ستاد تصور په لمبو تللې مې یادونه ‌ ‌ ‌ زه تر بنه هیر شوی یم که دوی له ماڼه هیر شو

ښانو خپل خبر د هم ملګر تیا ور سره نه کړه ‌ ‌ ‌ څرک چې حمزه ستا لوري د عشق په جال کې ګیر شو

۱۹۷۶، جوری ۲۱ پېښور.

عشق په زړه کې مقام وونیو ګریوان تېر شو ‌ ‌ ‌ د وصال کعبه جوړېږي طوفان تېر شو

چې پخلا شو اشنا راغې زړا لاړه ‌ ‌ ‌ وریخ ورکه نمر راوخوت باران تېر شو

دبېلتون غبار مې پند د زړه په لارو ‌ ‌ ‌ قاصد نشته جرس تت شو، کاروان تېر شو

ای قاصده دروغ وایې یار که باد و ‌ ‌ ‌ وادي اوس زما د زړه په بوستان تېر شو

چې جنون د عشق نه عقل ساتې وکړه ‌ ‌ ‌ که دا غم له ګرانو ګران و اسان تېر شو

حمزه مخ یې چې ښکاره کړ بیا یې پټ کړ ‌ ‌ ‌ لکه برق چې د هستی په اسمان تېر شو

(۳۱۰)

لاجهانونه لاروان دي جهانونه تېر شو ‌ ‌ ‌ نور وویسې دي ترینه وراندې کاروانونه تېر شو

اوس مې جوړېږي نه یې خبر چې بره ګه یې کړي ‌ ‌ ‌ چې ستا ترسټوني مې بېلتونه ارمانونه تېر شو

دا تسلسل د تنداري دی چې وقفې جوړوي ‌ ‌ ‌ ماته احساس بیایې داسې چې کالونه تېر شو

نوی حجاب چې نه تېرېږي جوړ پخپله زه یم ‌ ‌ ‌ ګنې همه زماله لارې حجابونه تېر شو

اوس دې که هېروې خواجزا د طبیعت شول ستا ‌ ‌ ‌ چې که د یادونه دنا، زما سوالونه تېر شو

د خپلې تل ملګرې تندې نه جار یم صه زه ‌ ‌ ‌ چې مې همت پرې تېرو تلو، سرابونه تېر شو

ورځمه ګورمه زاهد چې به یې لاڅې کړلې ‌ ‌ ‌ نن مې خانې ته صراحې نوې جامونه تېر شو

نه د فطرت سره موافق، شونه پرې بر شوانسان ‌ ‌ ‌ که یې له ټسه دول د ول نظامونه تېر شو

اوس خو به مینه د حمزه کې خامې پاتې نه ده ‌ ‌ ‌ وحشته ډېر که ستاله لاسه ګرېوانونه تېر شو

۱۹۲۸ دسمبر ۲ لوارګی ‌ ‌ ‌ د «آر تروتلو» ‌ ‌ ‌ د «آر موفق»

[۳۱۱]

دعلامه اقبال دوفات په اثر په شاه نورپوري بري شاه لطیف کي(۱۹۳۸ ع)

خور دغم په هر طرف دغم اوازشو   چي مارغه دخلد اقبال نغمه طرازشو
اوس به ستوری داقبال زموږ اقبال شي   چي دروح یې ملکوت وته پروازشو
بربلبل هزار داستان بند په قفس و   گویا سوزچي دخوږ زړه ووتوسازشو
مرغلري د[۱] سخن یې داسې نوستي   جوړ په زړه د هرشاعرکي نقش طراز[۲] شو
دملت به غم ناله به یې خپره وي   باترحشره دفرقت شب درازشو
جي شیوه یې ده "شکوه" به خایې دشکر   ورداخل په جلوه گاه دبې نیازشو
سادگی کښې دمقلد دمرزاخان وو   اي حمزه خکه په وارو سرفرازشو

(۱) ار دې   (۲) ار نقش ناز

[۳۱۲]

نه مې هیرکړي خومه وایه ، دردونه لاړ. بس شو   که لمبه د اور شوه تېره خویخړي یې په لس شو
دالفت رنګین خوبونه د خوانۍ په ګلستان کي   چي خزان د پیرۍ راغی، تعبیرونه د هوس شو
رند، مینه به ګرېک وه، بیخ ضمیر له بربوتوکړه   پایه نوره نیمه شپه کي اوازونه د عسس شو
نظر سترې شو پرده شوه ، ګني یاردی بې حجابه   چي منزل نه رسید نه شو ، هغوی خکه راوابس شو
دبنوسنې دي راوړه چي خلعت د وصال جوړشي   په شلېدو د وروستې دخي تول تارونه د نفس شو
ده لیلی هم مضطربه فکر مه کړه مجنونه   بوله بل نه بې قرار شي دا بانګونه د جرس شو
رقیبان یې که دمینې دعویداردي همره خه شو   سرشیندل دپتنګ کاردی، نه په برخه دمګس شو

[۳۱۳]

نوره ګنه زړه مې دالفت په اور اهک شو   دیوکه په معنی د چي مهین شولو ملک شو
سادي هوس سترګوچي کانه دامزري کړل   نخښه دخوانی ده چي دي هربانه ناوک شو
سربې دساحل په ګتو وواهه موج ووي   خوک جي دخیل قام په لاره نه شرهغه ورک شو
سترګونه جي رامه شي درنې پښتني اونبکي   خوک جي یوکرت له سترګوپریوت هغه سپک شو
دومره سکلې نه وه خواحساس یې دښکلادی   جانه چي دپرده پرکیده نظرهغه نازک شو
راغلل موده پس اسویلي مینه بې کړه تانده   شین دغه وچ دکې په سوندک اوبه موندک شو
ښکلې وروخې لاکاندي شوخي دسپو دپره   خوچي لبنده راښکله شوه عشق یې جذبک شو
زیه جي بوه وي دپري خولې هم بوه خوله ده   • اپریدی شو که شینواری که ختک شو

(۳۱۴)

ذلت بې لرکولو احتشام دانسان ورک شو — سحربې لتولوچې مابـام دانسان ورک شو

تحریک چې داسان داحترام شروع انسان که — حاصل شوترېنه دا، چې احترام دانسان ورک شو

مجبوردی له خماره چې تکل بې داسمان دی — چې مې پکې دعشق ووهغه جام دانسان ورک شو

عالم بې چې داټول یوه دانه وه په حلقه کې — دېکارېوس بې مه کړه هسې دام دانسان ورک شو

همزه بې شکه دېردي آدم زادېه دنباد پردي — انسان به څوارې څه چې همه نام دانسان ورک شو

۱۹۶۲ نومبر ۱۸ ـ لواړګی

(۳۱۵)

خپل هوس بې دفنادمېجن پـل شو — چاچې عشق د غـنم رنګوکـاوه دل شو

جمعیت دپرېشانی نه مکمـل شو — چې چپـان د بهار د زلفـو راتـه حل شو

چې چرې وته دنفس دې اصول پربېنود — نابسته حوصلې لاړې سـردې ګـل شو

سـودايي دنـورو زلفونـه رغـهـږي — زړه پاره کړ پری شانې، خوبانې ول شو

چې دې هره لحظه نوی خوی مدلیږي — څه پوښتې چې بخوانی رنګ مې بدل شو

انګبـره بـې دانـسا دنبـسم نـه — خوبه چاکې چې خپل اور د اور پرې بل شو

په تـلاش کـې دمـنزل داشـتیاق یـم — چې کوم خای مې کړو مېده همه منزل شو

بدهغه وې چې دخان دپاره بد کړي — خوک چې ستا دپاره بدکړي بدعمل شو

چې کرم کـوم په بل نه راته بادشي — همـزه بـادمې ستـاپه بـادو کـې خلـل شو

۱۹۶۶ اپریل ۱۰ ـ حمزود

(۳۱۶)

چاچې حواهشونه کړه زایله لازوال شو — خلاص چې داطلاق نه دمثال شوبمثال شو

ناکه حجابونه راخواره په خپل جمال کړل — داشوسینګارونه چې سوا دې پرې جمال شو

ستادمېنې پت مې له زړه نه دروسې بې پښه — جبرمې چې هرکله پېرې وکړو اعتمال شو

عشـله همـه جرب چې جوهر دې دآبېن و — تاجي به قالب کې د   د واجود   ز شو

همه رنګ به رنګ چې شوېدل به محبت کې — هیڅ غلطه نه ده که خوک واېي چې ابدال شو

محکې بې کښل وو اوس بې ګواېي وې چې لبه کې — فرق پکې بس داوی چې تفصیل ېرنه احمال شو

عشـله درروهره مې لـه بېنتـو ده مخالفـه — بهانې داوصال بوېـه زمانـه چې بـه سـوال شو

تکې دحکمت دې د همزه له خولې بې واوره — خال چې به جبین شو ترجمان دېره حال شو

(۳۱۷)

هوس نبرو پسته مینه انفعال شو   حسرت د حدنه واوریېد و ملال شو
شوه معلومه دوه نوموته دیو څیزوو   چې غوسه شوي ستاجمال همه جلال شو
نرګسه وپسنم خودنمریسه رڼاوینم   ستاجمال راته څرګند ستا په جمال شو
ځایې سه .ورځه مطلق ښکلاکړې ښکلی   ملتفت نوولې نقص ته کمال شو
عشقه پاک مې د وحدان له مخه ګرد کړه   اوس بې لاړې چې کاروان زماد خیال شو
عقل بیایه کومه غلبه دروازه راغلې   چې مې خوښې دعشق په ژوند کې اعتدال شو
زه چې روح د زماني سره شامل شوم   که ماضي که مستقبل و راته حال شو
چې خپل ځان مې کړو میندو په حال خبر شوم   اوس حاجت د انفعال نه اتصال شو
کمالي چې د دنیا مې سنجولې   حمزه تولې چې راغونډې شوې یو جال شو

(۳۱۸)

په محفل کې چې له ورایه په سلام شو   جوړ تکل د اسویلي مې هم پیغام شو
کرم ګیله به د فلک د ستم هېره   په ګردش چې د ساقي په لاس کې جام شو
د نمر مخیو دیدن کله کله بیه وي   هغه حسن حسن مه ګڼه چې عام شو
مانبوس د زړه چاودون د راز نري وکړو   په خاموشه خندا اسرار ته ګلفام شو
اسویلو مې غرونو ته ځان جوړ کړو   زړه په دواړو لاسه ونیسه نمانبام شو
اموچشمه ته زما شوې که زه ورک شوم   چې رم خوښې تصور د راته رام شو
اوس په خاورو بادولو کې مزه ده   که هر څو د عشق مزل راته یو ګام شو
اوس د خپلې خودبینۍ نه ګیله بویه   عقیدت د حد په هورته انتقام شو
د حمزه فریاد به هله تمامېږي   که ناصحه د یار صبر بې تمام شو

(۳۱۹)

په ګوټ ګوټ د بلا نوش صبر تمام شو   ساقي څنګه میخانه څنګه دې جام شو
پیداوښت مې پس پېغور و دملګو   محبت مې چې په برخه شو الزام شو
سن له ورایه چې موسکې ښکارې قامه   زړه د یار دې سر مې نا وته انعام شو
وابسې زړه د ... د رنځور د خاله نور دې   خدای دې نه کړي چې اشنا عقل دې خام شو

ستا د ډنګې غرې پـاد و ساقي مست وم — صراحي مې لوبوله جور تـرې جام شو
چې د پـوره د انتظـار شـوه زمـا بلـه — خوب مې کوه کړي د سترګو نه تمام شو
د حمـــزه نظـر دې واخـيـست د بهار خالـه — بـه شوه بـه ددې دامې سره چې دام شو

خومې چې لټون کړو هغه ښکلې به معدوم شو — حد مې چې د علم چرته ختم شو، معلوم شو
هغه چې ټل ټيل سره له عقله هم ماشوم شو — زړې د احساس و چې په زړه سره موسوم شو
ما باندې يې چرې برند نظر هم پېرزونه کړ — وې به که سخي وې خو زما د پـاره شوم شو
ما وې زه به ټل يم ستا له غم سره پېزارې — جوړ به دې وحدت کې د کثرت څنګه هجوم شو
راغلې بوتاڅا په حيرانـۍ يـم څکـه ورې — زور او تـصرف د مايوسـۍ راتـه معلـوم شو
بس چې يو زلمی نظر مې وکړو هغه شرخ نه — ما ورته کاته په رپ د سترګو کې ماشوم شو
هېر مې چې خپل نوم شو ستا د نوم په يادولو — راته دا ښکارې چې هرشی زما په نوم شو
ثاجـه راتـه وکـړه اشـاره اوځـه دې ورې — راته په کيف کې هم الفاظ هم بې مفهوم شو
خبر دې دا به هم په محبت کې يو مقام وې — څه شي که حمزه يکې محروم او نامحروم شو

۱۹۷۰، مارچ ۲۶ ـ لولرګی

|۱۳۲۱|

ستا د التفات نـه چـې نظر زمـا محروم شـو — وکړه تصور يې چې څه حال ددې مظلوم شو
څـه بـه درتـه وايـم د هغـه قاتـل نظر سـه — شوه يې چې رضا په رپ د سترګو کې معصوم شو
زه د خپـل منزل پـه انتهـا ولې قابـل شـم — "مخکې نښته" حد د کم لهمې دې چې معلوم شو
نه چې د حورانو له بنـاپـسته ورانـدې نه خې — دادوزخ دې بس دی د جنت حال دې معلوم شو
هر عمل شي ښـنـه د وجود زده يې واخلي — خان به د رښکاره کړې هسې مه وايه معدوم شو
ټل کې د شعور يې لټوه هغه يې خاى دى — زړه مې چې له ټاکوې طلب او هر يې نوم شو
اوس لـه مېنځـه ووت تـصور د جـدايي — ستا دا تول عصري ستم زما ګويا مظلوم شو
اى زما زړليـه عـشقه نـه زمايښتې شـوې — عقل د افکارو په برغل کې چې هجوم شو
ستا مخ به ياد چې ما حمزه څه فرياد وکړ — حسن د ترتيب يې بلا واخيسته منظوم شو

۱۹۳۶ فبروري ۲۰ ـ پېښګی

(۳۲۲)

غلط شو داصول چې نور و رسل دي پر... ت شو زور کم شي د وحدت چې د کثرت په لور روان شو
فطرت سره احساس له خپل مقام د پرېوتو شته معري چې د انسان انسان وهي هو مره حيوان شي
فطرت چې د انسان شو په فطرت د سر پټوب کې ته وايه چې لباس شو .زه خو وايم چې گريوان شو
وازره د مهوس سه دي چې د زړ وزي پر پيو خې دازره دي د مين چې خو وهلی شي سندان شو
ميدان غوندې هر څوک چې شو د عشق ته مقابل و خو دي د خپل وجود نه لکه سيوری گريزان شو
هغه دي بې حسره چې محتاج د آيينې دي هغه وته عارف ويلی نه شي چې حيران شو
وحشت کې پر موکي هم کړي د خان سانتې فکر مجنونه راستنېږه چې په څنډه بيابان شو
رو .رو په بخند و شو چې رقيب ته پس دي خبر کرم اوس وايه نيم دي چې په چاباندې تاوان شو
وعده په سترگو ستر گو کې حمزه چې کړه وريباده نو هيڅ نړې نه و نه شو ټيټ نظر يې ترجمان شو

(يار) وگيهلی

غيرتــې زمــا ارمــان شــو چــې پښتون شــو مــسلمان شــو
تــاو د مينــې پــه زړا کــرم گرمــې د پــره شــوه بــاران شــو
آينــې نــه خــو موسکـی وه چــې پــې کېنوده حيـران شــو
پــه زړو ســـترگو راکــوري نــن څــه نــوي امتحــان شــو
پــه اســانه چــې رانغلــو خکــه يــار پــه حمــزه گـران شــو

(۳۲۴)

ستم دي چې سوا کړ واسويلو ته مې زړه وشو سره له ډيره ضبطه .ژړيدو ته مې زړه وشو
او به بې د کامترې غوندې خپلې ماليدله هر څوک ته تړې نه وم خو او بو ته مې زړه وشو
رښته د التفات دي چې موسکا کړه .راخر گنده پرې وتې غوندې شاد بام ختو ته مې زړه وشو
مبلمه نظر ته هم دي التفات چې څه ونه کړو پرې اينې پښتو نوالې نه .پښتو ته مې زړه وشو
نن داسې غزونې بې د بام د باسه وکړو په صبح د کاينانو خوريدو ته مې زړه وشو
سکلادې وي سراب .خو زمانده پرې ماتيږي خو د هر چې تېر و ته پرې .تېرو تو ته مې زړه وشو
گستاخ نظر مې حېر دی که د تاسگې سره کړل د هجر سرهيچ ومه .غرمو ته مې زړه وشو
حمزه چې بسرلی د منصور يې راز غون کړم خزان د سيلتانه دي وربدو ته مې زړه وشو

(۳۲۵)

زړه دې رانه بوورووړ پردې به وکړوه بريسه شو — داچې رانه بوتښي سناغه چې زړه شو
چـل دهېرولـو بسې زاوښـې عالمـه — هېرمې ښکلی يارشو چې مدام زمايه زړه شو
ښکارې چې به شمع خندنی بې دزړه سودشو — وېښ دښولې شپې و چې سحرشو لاړ ويده شو
ناخوخوخو خل رانه به حوله لاسونه کېښول — خدای رده ولې راز دمحبت رما به حوله شو
ووايې په ساار به رېبار کې به څوک پېروي؟ — ده به وي چې نه کېدو او مابه وي ونه شو
دهرسـکلي ور جمـع غلچکـې لبـه دښولـو — اوس به بې نېوس کوم له چاچې زړه مې خه شو
شده د ديدن دې به ديدن هم مانه نه شوه — څوکـه هرېوکـسی د حمـزه اوبـه اوبـه شو

۱۹۵۴ فروري ۲ — مالاکنډ

خولې نه چې هېڅ دم نه شورانلي خه شو؟ — پټ داشنانوم پکې زيرګی خه شو؟
جذبـه نـن اشنـاې کـره پرسـان دحـال — نـوردې خطاهرخه، اسـرېلی خـه شو؟
شــمع ده رونبــانه رنانــشته دی — خلقـه دمحفـل هغـه زلمـی خـه شو؟
ورک مـې نظر برنـدې هندوسـتر ګې دي — ای قـادره خدايـه روهيلـې خـه شو؟
نـن چـې مخـامخ دی اشنا، نشته نـم — اوس چې مې له سترګو بهېدی خه شو؟
مخکې بـه موسـکی رانـه هرګـل کې وه — يارو، کـه سېرلی، هغـه سېرلی خـه شو؟
مـابرې ملامـت کړويـه اظهـارد داغ — اوس چې برې رحمت کړمه، ړنډی خه شو؟
هرکلـه ريبـاره دراتلـودې جـار — خنګه تري وايس راغلې زر، دی خه شو؟
خـدايزده چامرو سترګو حمـزه وخـور — وايـې بې يـاران هغـه ژوندی خـه شو؟

۱۹۶۳ فروري ۲۰ — لوارګی

داتبسـم پـه لـب د چابـسکاره شـو — غريوچې زمايه شونډو بياښکاره شو
د زړه لالـه، پـه دې زړا ده پـه کـار — دمينـې داغ دې لـه خندابـسکاره شـو
خـه رايـادېږي خولېيـايي دکـره — داتبـسم رانـه اشنا ښـکاره شـو
بويـه سبانه چـې قاتـل شـي ثابـت — د نـن چـې مـسيحا ښـکاره شـو

اوس د کیلو چې ابتدا کړېده — زور د الفت به انتها ښکاره شو
وایي هرجانه چې رسوا یې کړمه — نن برکت مې دا حقا ښکاره شو
حمزه چې راغلو نن خبر د وصال — گوره چې سپوری د عنقا ښکاره شو

۱۹۵۱ء کوهرد پېښور — (وار مرل)

[۱۳۲۸]

خیال خان چې په الفت کې رانه تا غوندې ښکاره شو — هر څیز د کاینات رانه زما غوندې ښکاره شو
ماتې شو پسه نیرلې خوبه بیر نه راستون نه شو — شاید چې زما غرور نه اشنا غوندې ښکاره شو
ما غم د اشنا وژنې حو ژوندی په هره ساتم — زبیرگې رانه داچېل د مسیحا غوندې ښکاره شو
نن نشته تصور زېې هر یو څیز دی گوښې گوښې — خیال خان رانه په کور کې په بیدیا غوندې ښکاره شو
حمزه چرې سوسه کې چا دروغ ویلې نه دي — دانن الراز چې مانه څه رښتیا غوندې ښکاره شو

۱۹۲۸ جنوري ۱۴ پېښور

[۱۳۲۹]

داعم خونوی دی څه اشنا غوندې ښکاره شو — قاتل دی په ظاهر خو مسیحا غوندې ښکاره °
دنیاد هغه کس سه ده چې دنیا غوندې ښکاره شو — هرچالره درمل شو چې هرجا غوندې ښکاره °
نیرې که خوسواری شوق مې هم د سفره یو — شامخ به کله کله چې برېښنا غوندې ښکاره °
هرخل به دې د روغ شو. خو چې بیا به دې تازه کړ — الوارېه دې هر خل رانه رښتیا غوندې ښکاره °
هرخوکه چرته شکلې مې بل تا غوندې ونه لید — لیکن چې شو موسکی رانه. نو تا غوندې ښکاره °
پرده دې عجیبه ده چې هرلور دې تنه کړې دې — سار از خو رانه ښکلیه څه اشنا غوندې ښکاره °
حمزه داڅه طلسم وچې هر څیز به خیل حالت و — لیکن دا یو ساعت دهاره تا غوندې ښکاره °

[۱۳۳۰]

داغ د گنگو مې لاله رو به په زړه سه شو — نامې چې تیوس وکړ چې څه شو زړه مې به شو
ستا د مېنې ماد چې پرېشان کړمه نمر مخیه — اوس مې هر بخری ستا د حسن د نور زړه شو
اوسکو مې حیلب و یسره و کړو نمک رنگه — څاڅکی د ارمان د وینې بیانې په بانه شو
لا دې د ستم کرم ارماني ستم دې وکړو — ستا د بنو غشي چې د زړه نه به واته شو
ای زما د زړه د وینو نم په د بهار پیاده — خلاصې مې کړه اوښکې نو دې قرض به لیمه شو
ستا د تنگ سره ورله حرات د چیغې راغی — راز د زړه وستا سره. چې نه لاړې په خوله شو
حیل خان بی په تنه کې و موندلی خیر نه و — ورک شو لو چې اوس د تنه نه زړه شو

(۳۳۱)

یاد یې راپیښ چې ښن زړه ... زړه شو — اوس په لټون یمه د زړه چې څه شو
ماشوم ارمان د زړه زانګو کې زما — سنا د وعدې په الاهو وده شو
هغه مېن د مینې خوند وانخست — کوم چې راضي د خپل اشنا په کړه شو
شاید چې بل یې له دې ښه وته موند — چې دې پرې اینې زړه زما په وړه شو
یمه خوشحال چې زړه یې یوړو له ما — اوس چې په ما وو، هغه غم په ده شو
ستم خپلې زړه د یار په موسکا — که وه مهره لکه ږلې اوبه شو
حمزه څه نوې خوشحالي به راشي — رقیب چې تاسره پخلا شو ښه شو

۱۹۲۷ اکتوبر ۹. پېښور

روان دزوندانه، روان وغم یې بدرګه شو — حسرت سره د واړه ناکامیوو سره شو
اوس چرته دافکاروا واسرار وپرتوونه — دذهن دآیین نه شابندې لاړه ښیښه شو
اخرشوه ښکلا عشق ونه ناخاپه ملتفته — پېره چې دخوانی پرې باندې راغله ښایسته شو
ښکلا یې عاریت وه، که له خایه ښکلې نه وه؟ — چې مخ شو آیینې ته دخپل خان په تماشه شو
ښاکه په سینه کې دهستی ده، داچې زړه دی — بوتکی چې له عشقه عبرت ودایره شو
اخرېې هم فنابویه په سینه دمحبت کې — مین لکه دموج و، کله پټ کله ښکاره شو
خوانی یې دراتلو سره، ښکلا ونه څه ووې — حیران یم هغه شوخ وته، ناخاپه سنجیده شو
زمادمینې جذبه ښخنوره، مبارک شه — اشنا په موسېدو، به خپل ستم باندې داده شو
ه دېښتنې احساس ایله له ښکلېومه کره — اشادې چې به سوال اوبه زارۍ نه به جرګه شو

۱۹۷۲. ستمبر ۱۵ ـ لوړ ګی

لاړه خوشحالي مې یوړه غم جوړې داده شو — ساز د ناکامۍ او د حسرت پکې واهه شو
عشق چې نظر وکړه د ادم د سینې ددته — جوړه ... ویکې یوه ښاکه نوم یې زړه شو
دا د رلز تمهید و چې ظاهر ابن منصور کړ — پټ پاتې شو څکه چې د خوله نه به وانه شو
عشق زما له خویه یو تیوس د خودۍ وکړ — وتښتیده خوب مې چې خواب ترې نه ونه شو

مه بونسته زمـا او د اشنـا لـه ملاقاتـه وي به رهبر دادي منـه دا ويل چې څه شو
يار چې وېس له خوبه شي ديدن بې حله کېږي اوس مې وظيفه او عبادت په نمر خاته شو
دور چې شـوه دويـې حمـزه په لاره تېرېدلو نـه و د نظـر څـه امتيـاز بـه تلـه رانلـه شـو

۱۳۳۴

ښکلي اوس ارمانه سرو کاردي جوړله نوله شو يارچې نن موسکی راته خلاف له خپل معموله شو
خوی به د حيوان يا د ملک پرې غالب شوی و نه شو. دانسان انسانيت پې تر منځ پوله شو
عشله که بوهېږي ښاز و ندون خو هم به دې کې دی حسن حوزوندی دی هم به دې چې بې اصوله شو
غم مې چې د مينې تربيت وکړو کامله شوه ورک در ښې شخص د آفاتو لـه نزولـه شـو
دا به وي دروغ چې له اسلامه بې منځ ستون کړلو خوک چې به، رښتيا دبېنانه غبورله کوله شو
خوبه د اشـا ده چې قابل هم قبول نه کاندي زور پرې د چا څه دی چې قبول بې ناقبوله شو
عشله خوچې خوک دې له کثرت نه په وحدت کړلو خلاص د اقنومو د شـبان اولـه ذهولـه شـو
بس خوبه يوه نقطه پوهېږله څه نه څه جوړشي لري له زحمت چې شو رحمت پې رانزوله شو
فکر کړه حمزه چې ضابطه د زړه دې سـه وي غلاله هغه کوره کېږي ور پې چې بې جوله شو

۱۹۷۰، جنوري ۲، پېښور

۱۳۳۵

وم چې ارماني بې دليدو، اوس مې لبـه شو گورم مخامخ ورته خوځېږي کرم چې څه شو
ښاښر خوکتو مې نه وي اوښکې ياروليږ دا زمـا لېمـوکې ستانظر اوبه اوبـه شـو
حسن بې اشنا ستاد ککورا.. ارنه کسر څه که هر يو خاخکی مې داوښکولکه زړه شو
نه چې رانه لاړې زمـا زړه دې ولې پرېښود څه غضب دې وکړو تصور دې هم په تله شو
حلک په محفل کې گوري يو بل ته موسکې دي دکرمې دچاکړو دچانوم زمابـه خولـه شـو
ای زمامامشوم ارمانه بېدې ورځې پرېښوده بهار دې اسوېلی و د هوس چې لارو نـه بشـو
اونکه چې درره په تل کې يانې شوله زوند شوه خاخکې چې مېشته شوې په صدف کې څله ښته شو
ښکاری چې سباورته شمیم دزلفو راوړي جمع زړه پرېښان دشر گېرو لارو وېده شو
زړه دي کـه حمـزه ويوستانه دارماسونو پرېږده که ستانه و، خوستانه و چې ستا نه شو

۱۹۵۳، مړلاي ۲۴ - لوړگی

(۳۳۶)

خه وه د زغملي اسوېلي چې اثر نه شو — جوړې کړو طوفان خو نار زما نه صبر نه شو
یارهغه چې یار لره د عقل په مثال وي — نه که مني پند یې خو بیا هم مرور نه شو
حزبه کل کې څوک تو یښتی شي، نه وېښتی شي — هو د ته شوی چې څوک نه و بهر نه شو
خوښ مې ستا دیاره دی رقیب، خو طبقت دی — سم جوړ د زړه سره په خوی کې خبر نه شو
یار چې په محفل کې و د شمعې رڼا نه وه — محسر و راختلی خو په مونږ سحر نه شو
بیا هم تېر به شه د محشر په لو په لاره — یار و د بیکی که د ګناه مې په سر نه شو
لوره د نظر مې د کم لیږ رد عمل[1] وه — سم چې په ګوم دم شو بیا په عمر تېر نه شو
نه مې کتل پاس د رته خو د علم په مخه — ستانه مې خطر هم خه په رنګ د خطر نه شو
ښت عمر که ما په دنیا تېر کړو حمزه خیر دی — شکر دی چې لاس مې په هېڅ ماندي تر نه شو

(۱) ار: ردعملی.

(۳۳۷)

غم مې ستا د موسېدو سره لاړ نه شو — عجبه ستا د راتلو سره لاړ نه شو
جوړ د ګل د خبګرنم و بېرخه نه وه — چې د نمر د پلوشو سره لاړ نه شو
راز د عشق مې د خندا په پیخکه[1] پټ کړ — د بې صبره اسوېلو سره لاړ نه شو
چې د رمخ شوم رنګ دې والوت هوش مې والوت — به شوه نه چه د پردو سره لاړ نه شو
په بېښتو دې شوم شکمن د بیا ر نظره — چې خه مېنځ د مېلمنو سره لاړ نه شو
انتظار زما په ورځ هم ستوري شمېري — خه د [illegible] رو اوږدو شپو سره لاړ نه شوه
زما زغم لکه ساحل بېرې لا براخ شي — د بیلتون د سیند چپو سره لاړ نه شو
یار که تللی شته سر خې زما دسترګو — دا شفق د نمر د تلو سره لاړ نه شو
حمزه خه و شول که تللی دې جنت نه — چې په لاړ د بېښتو سره لاړ نه شو

(۱) ار: پیکه

(۳۳۸)

د ښکلا له هرې ډډې چې کامل نه شو — ما نه هغه کس په هېڅ د کر کې مقبل نه شو
تېره شوه خواني خو ما یې قدر پېژندلی و — نه ده تېره شوې چې حسرت ئې په حاصل نه شو
یم هغه سلطان چې له ماضي نه خراج اخلمه — حال د مستقبل له تقاضې را نه حایل نه شو
جاردې د اوږدو غشو بنو نه سترګې پوزته کړه — هغه ته شاهد ویلی نه شي چې قاتل نه شو
زړه بې د شکم له غمه ور کړو بې باز ګوندې — شکر چې حمزه و هغه لوري ته مایل نه شو

۱۹۷۰. اپریل ۱۲. بونیر - پیر بابا.

(۳۳۹)

ولې نوجبل زهد ستا دپاره حسنه نه شو — نه چې ګیله من یې خوږ له ږړه دې حرم نه شو
ستا بوه ادا خو به هرچا کې ښکاره کېږي — حسن دې وېشلی دی په ټولو، خو کم نه شو
غم چې غم کښې د خوشحالی نه بې خبر وي — غم مې ستا په غم کې که خوغم و خو غم نه شو
نیرله محسوساتو په وجود کې فکر ورک شي — بوهه سر هدې په حقیقت د عدم نه شو
ورک مې بوم ښان به شو که عشقه زه دې ورک کړم — بل بې پاتې شوی که مې پاتې قدم نه شو
نیرمه خوږه ژړګیه لکه پرخه هغه ښکلې — هیڅکله هم روح د بلوشې په قلم نه شو
خام یې حمزه وګڼه که کړې بحث جبري — سر یې چې هیڅا وته په عمر کې خم نه شو

۱۹۶۶ جولای ۳۳ ـ لوارګی

روږشو: خوارمان له ماشوم تونه اوربدی نه شو — خکه یې په برخه ناکامي وه چې زلمی نه شو
اوږخپلې راوړه وه، اخر یې بهید وشو له — پخ داشنا زره دمینې تاوته نینګبدی نه شو
ستانامه مې خولې ته راروانه وه مضطرومه — شکر دوباره چې په محفل کې اسوېلی نه شو
پام کوه ژړګیه پښتنې هره دې کچه نه شي — دومره بار دې ولې بورته کړی چې دې وړی نه شو
پرپرده اوس په مروسر کړ که خوراته نظر کوې — زړه جفاخپلې زمابېرته راژوندی نه شو
روابه هدمه چې خپل خکه، بردې خکه وې — خپل خوبردې کېږي، خوبردی چرې پردی نه شو
ستا په مخ کې عشقه ضروري ده خه نسک خوری — پاتې شویو خاخکی دلیمه نه بهیدی نه شو
هیڅ زما قاصدته دنظریې جواب ورنه کړه — زه په زړه ته ورکړم تله چې پوهېدی نه شو
روږچې دخواني دسپرلي راغی ورته وګوره — زد رنګ وسری لحوندې لحوبجه کې ښبدی نه شو
بکارې رقابت یې پیداشوی دسبوږمی سره — زانقلو حمزه ته خودانه ده چې راتلی نه شو

۱۹۷۲ فرورۍ ۲۸ ـ پېښور

(۳۴۱)

نیمګړی غزل

یې د اشنا خوی مې د زړه سوی نه سو — دود یې کړو ارمان خو اسوېلی نه شو
بس خو چې پرده وکړه ستاره تا — راغی پسرلی خو پسرلی نه شو
تامې نظر شو خلـه واده کړلو — خوی د سرو دی چې لړې، سبی نه شو

۳۴۲

پوهه دوه رور د ناتوانۍ شه راز نهان پاتې شو — چې د وحشت د جونۍ یار نه مې ګرېوان پاتې شو
دره نګین چې دې ورنه کړې دېې قدرو په لاس — د عشق په سینه کې موج د هوش د سلیمان پاتې شو
د خواب سترګې نور وې سپین روبې یار نه نه خې — دا چې قاصد څه دې خط جوړې جانان پاتې شو
د زړه بخرې د انسان چې کوم پو نمر نه رسي — ګرد بې په لاره د سفر کې کهکشان پاتې شو
د معرفت د آیینې د وطن خلق دې چپ — د څه روړ په څه ممکن وې چې حیران پاتې شو
قبوله راغله ستا د سترګو د براق په خیال — دا سې دعا وه چې آمین مې په زبان پاتې شو
خوب مې لېد وچې مې په خوب کې خوب د وصل ولید — که دا هم خوب وینم د خوب هډو بیان پاتې شو
چې په سکون یې غم د بهار د زلفو مخ پرې اېښی — ګوره فلک چې د شپو ور څویه ګردان پاتې شو
بلبله چپ شه لکه بوی سندرې وایه د ګل — چې خوش اوازه وې تر عمره سندېوان پاتې شو
د حمزه نیت کتل له رعبه د یار مخ پټول — که څوک وصال ترې نه تفریق کلندې هجران پاتې شو

۳۴۳

هغه مانوم چې څه زلمی غوندې شو — نیوس یې څه کړې مرچکی غوندې شو
پوه دې مېین چې زما سوال سه څه و — سترګې یې تیښې کړې موسکی غوندې شو
خولې نه راغلی سنبدی نه شو سوال — نه چې غوسه شوې لس ولی غوندې شو
نن بې د خولې نه نصیحت اورمه — ګوره رقیب هم چې سړی غوندې شو
ستا په نظر کښې التفات وینمه — بېښونه دا دې هر کلی غوندې شو
چې هوس سترګې دې بې ترهې ښکارې — څکه نظر دې امسزی غوندې شو
ستا د راتلو په خوشحالې کې حمزه — لیوې نه شو لیونی غوندې شو

۱۹۶۶ نومبر ۱۲ _ لوارګی

عشقه مبین دې چې مضمون غوندې شو — خومره هوښیار شو چې مجنون غوندې شو
رمایه پـه غم کې لا اثر پاتې دی — راستون که نه شو خوراستون غوندې شو
نن دې بیا کښېوده نبتیه د سبا — هر یو سبادې د بېرون غوندې شو
ست بې که کلک ونه که. وخوبې که — پوره به نه وې. خوبېتون غوندې شو
چې راغلې مخ ته خوبلو مه نیسه — دا خرو وهال هم دیلتون غوندې شو

پېرزوېږي نه دي موسـبدل هم پـه مـا — ښـتون اشـنامې دلــارون غونـدي شـو
عـشـله چې تادشش جهت نـه ووېـست — زره مې بې چون اوبې چگون غونـدي شو
حمـــزه بـــكلادغم رنگـــو بـــه ده — خومحبت يې زره چاودون غونـدي شـو
داسـتظـــــاردبوه ســـــالگرونيوه — حمـزه شـايد چې سـباوون غونـدي شـو

۱۹۷۴. جنوري ۱۰ـ لوارگی.

۳۴۵

كوم چې حجاب و د چشمان. خيري شو — لارو دفترمـــي دارمـــان خيــري شــو
مشت و گرېوان مې ضبط دشوقه سره — يكې گرېوان مې دارمان خيري شو
هلتــه ســحر زمايــه غــم وخنـدل — دلته مې گل غوندې گرېوان خيري شو
نـن خوبنـو ســتنوكتول كــول ســتا — وايــه زمــاولې گرېــوان خيــري شــو
ولولــه واخلــه افــانه مــي ده خــو — هغــه ورق يــې دعنــوان خيــري شــو
جرتــه قاصــدمي داشــنانه وي دا — داغبارخنگــه دكــاروان خيــري شــو
جـې پــه اغزوكــي دبنــو ونـښتي — نظره خيركـه دي دامـان خيـري شـو
جفــه بــه هلتــه تــه زمــا واوري — چاكه خبركري جې اسمان خيري شو
راغلـــه رنادتـــصوريې حمـــــزه — ښن مې گرېوان دشبنان خيري شو

۳۴۶

يار به آيينه كې خو سېرلى زرغونولى شو — سوال زما د زره چې يكې راغلى اشنا غلى شو
ستا غزالې سترگې جې اشنا رانه رامخ نه وي — وم بـه زه شـاعر. خوكله مـا غـزل ويلـى شـو
د رېښه كه. راياد شي چې مې څه ورته ويلي وو — تللو مرور خو به تنگ تنگ كې ښه نيولى شو
گردجې مې د حال به آيينه نه شي وعدي دتا — اوگني "ماضي" "هم" "مستقبل" "مي رابللى شو
سل زما سوالونه به سل دوله وو خو سوال ديو — يو خو دي ناترسه به دي سلو كې منلى شو
ستا د پښتنانه مظر نه دا طمع زمـا نـه وه — ماوې شاهسوار دي خو به تش كتنه بللى شو
ستا د مطر غشي مې زره ووېشت يكې ودرېد — خوس بې شودا كور گنې بهر هم تري وتلى شو
ناخوبه خوله وكړو خو لبمو كې دي ونه خليد — ســتا هغـه اقـرار كـه وصلي. نـامنلى شـو
° راغلي د دنيا ورتـه رامخـه شـوه — زره خو د حمزه وروكي كور و خو اوس كلي شو

۰ نومبر ۹ ـ پېښور

۳۴۷

ماتې مې پښتون همت ونه زغمله غلې شو — وګنې دخولې نه اسویلې حوراونلې شو
پوهه یم په رازد کاینات به مې وپلې شو — خه وکرم په مینه کې احساس مې خوسولې شو
نه چې راتـه وایې زماپادلـه یادوویاسـه — هربه دې کرم تشکلیه که خیل خان مې هیرولی شو
کیف دی په لئون کې داسې ورک ووېښې به یمه — چم دسکلي یارخومې دې ښهرکې موندلی شو
ستااوداظهار په سرګوښې زماپه حلقه وه — اوګنې چې زه درمخامخ شوم ولې غلې شو
تاچې په محفل کې به ساره نظراوکتل — یاداطوفـانې اسویلي ماکلـه زغملـی شـو
ستايوالتفات کـه وي اشنادنيم سره — صرج مې دوختونوپه شاېيرته ګرځولی شو
ولې برنـد نظردې بوناڅابـه راتـه وړوو — غشی خودې هم اوس دلیندې نه راوئلی شو
زره د حمزه خه و.دصحرابوه جونګړه وه — ستاپادونوستاغمونه راوړه جوړتري ګلی شو

۱۹۷۷.مې۳ـ لوارګي.

۳۴۸

ماسوا وچرته پاتې د سبت چې ورک حندق و — که منصوروې په منصورکې اناالحق به انت الحق و
دا سرخې زما دسترګو د ژړا نه ده نمر مخیه — هغـه ستا د تـصور د رنګینې نه بو شفق و
چې دې حال وخط نه ګووم کره ستا کتابې مخ دې — راپه یادې کره بخوامې چې زده کړې کوم سبق و
داناڅاپه لمنم رنګه ولې نه به خندا راغلې — وو یو خوغـه پاتې زره مې ستاله هجره شق و
شوه هستې د حمزه جوره په ناعشله پرېشانه — بس خبر شاکړلو راجمع دا دفتر ورق

۳۴۹

تـصور دې شـومهمان ز دسترګو — جوړ مهمان شولو میزبان زما د سترګو
جوړېدلې مې ستا دمخ په زره ورېږي — په شبو چې دې باران ز د سترګو
په تلوتلوکې دې نظر ونه کړو شانه — دکتلـو وارمـان زمـا د سـترګو
دې وجود د شبستان یې ستاله زلفو — دې خویونه چې پرېشان زما د سترګو
چې بهر مې شو حمزه دتصور نه — دې آیین خکه حیران زما د سترګو

۳۵۰

نیروېښې اشنا،کوموهندکوسترګو — خوی دې شو بدل د ښښتو سترګو
هم یې لیونی هم یې په خودکړمه — خـه وایمه ستادلیونو سترګو
چاوې چې بیانیروختونه نه راځې — نن چې راته ګورې په زړو سترګو

ســم رانــه راګوري خوزاګــوري نــه
داسې کــتـل هـم شـتـه دهغـو ســترګو
شــرکه بــه محفـل کــې هــم دزړه کــوي
ګــوره معـصـومي دغلچکو ســترګو
خیرکاتــه زمــا بې بــشــکلاډېره کــا
خوندکاتر هــــدل دغرځنوســترګو
پ له دې مې خدایږو چې ته خپل نه شي
اوس بــه درتــه ګــورم بــه پردوســترګو
ماتــه دوه نقطـې دوه جهانونــه شــول
دادې تــصـرف د هغــو دوو ســـترګو
ســکار به خودکــوم چــې زه حمـزه یــمـه
بــشکار دېبنـــوا د مېرنــو ســـترګو

۱۹۷۱،جولا۱۹ . پېښور

چــې وه وعـــده د بــېـنـتـوسترګو
زماګیلــــه ده لــــه هغوســـترګو
مینـه چې هـم بـې کـړه هوښیاره زمــا
رشــــمه ښادلیونوســـترګو
دزړه داغونــه دي بــې شــماره زمــا
خـدای زده ویــشـتلي یمـه څوســترګو
ناومې دمینـې یوبـه دوه شــي اشــنا
چــې رانــه ګـــوري پــه ســروســترګو
رازبــه دژوندشــې درمعلــوم زاهــده
وکــره دیـــدن دهغومړوســـترګو
ــل که بردې وي رانه پټ به نه شي
زه خوکاتــه کــړم بــه څوڅوســترګو
راتـــه بدبدکـــه رقیبـــان ګــوري
ګــرم بــه ســتاینه ښادېنوســترګو
بــه دوه جهانــه بــه یــې ورنــه کــرم
بــشکلي ادادهغــــودوو ســـترګو
اوس بــه زړه نــه ورمــه دخانــه ســره
حمـــزه توبــه لـــه غلچکوســترګو

۱۹۷۲،مارچ۱۸ . لواړګی

۱۳۵۲

داغرمکې ژوندون دي چې بارنه وینم به سترګو
لاکیف یې دي عذاب چې بهارنه وینم به سترګو
رباب نه مې د زړه مضمې راوځي به رنګ رنګ
شهبار دچابه لاس کې دي.تارنه وینم به سترګو
نبیار د ملتانه ده که دا څه دي نه پوهیږم
بې زړ بد به دوار وسترګوغبارنه وینم به سترګو
عاشق نــه به اګر کې چې دیارله غمه زاړي
لوګر مې رانه ښکاري که مارنه وینم به سترګو
حمزه ته خلق وايي چې به سترګوکې دي اوسي
زه وایم دي یکې خو خمار نه وینم به سترګو

ر،ار ګره

(۱۳۵۴)

به اخرکې چې زوال دی، څه مطلب بې د شډلو — چې حاصل بې فنا کېږي، څه د تخم به کرلو
سپرلې راشي ګلان راوړي، لاړشي تېرشي ګلان بوسي — څه مطلب بې دراوړلو، څه مطلب بې دې دوړلو
هسې وابې به اخر کې دا جهان به فنا کېږي — څه مطلب د جوړولو، څه مطلب د وراولو
دا افراد چې د بشر دي، پیدا کېږي فنا کېږي — څه مطلب د زېږولو، څه مطلب د مړ کولو
که هرکار دی بې مطلبه، بې مطلب خوهم مطلب شو — بې مطلبه مطلب څه دی، څه مطلب د کارکولو
که خندل دې له ژړل دې، پوله بله پیدا کېږي — که خندل او ژړل نه وي، بیا به څه وو د کولو
دا جهان چې اول نه و او اخر کې به هم نه وي — په اوسط کې راته وابه کوم دلیل بې د منلو
چه وهمي امره یرزیات شي، به بهې ګټلی کېږي — بدبهې او وهمي پر دې دواړه دې د غورځولو
که عرفان په وسیله وي، زه خیل خان خرنګه منمه — که زه دوه نه یم نو وابه، کوم مقام د یو منلو

۱۹۲۰ مې ۳۰ ـ لوارګی

مبه وه چې هوش دلراوبریې رانه یووړلو — خان نه څه خبرشم چې خبربې رانه یووړلو
نمرچې پلوشې وکړې اوږبووبهرې شبې تربه — ستا دمخ بربښا څه وه، نظربې رانه یووړلو
بوځه ستا دسترګو تصورپه شوکېرنه کړمه — کیف د مې سبدلې ووڼ سحربې رانه یووړلو
ضبطه هغه لالې دنینګاردې وابه څه شولې — لاچې څه مې هوش وسریه سربې رانه یووړلو
نشه په وحدت کې دستونوهیڅ شعور حمزه — وصل وچې احساس دلراوبربې رانه یووړلو

۱۹۷۷ جون ۱۷ ـ قلندرګړ، پېښور

(۱۳۵۵)

دی ناز د هغه ښکلي په نکل د رنګینو — سپرلیه درنه اخلي جوړښدل د رنګینو
حیران شو مې خبرچې مې داراز ورته ښکاره کړ — ابد خو آینه ده د ازل د رنګینو
بارخوله حیا سره وموسېده په ټینو سترګو — سپرلي دې د فطرت ورته شډل د رنګینو
زاهده د شراب نه توسه زما ګناه ده — راغلي د فطرت نه بم به بېل د رنګینو
سپرلیه د وحدت که فلک هم دې شي ملګرې — زه ستا به په مېچن نه شمه دل د رنګینو
ګل به پمه چې بت مې وزه چاودون شي په خندا کې — کېدی نه شي چې شم دې ګېدارشل د رنګینو
عالم ورته معلوم شو چې سراب دی هله پسه — کوم دم چې لاړې وواهه جل د رنګینو
رنګونه مې همه په یو رنګي کې محسوس کړې — دا هله چې مې ختم کړو منزل د رنګینو
م ګل د کوم یو رنګ دی چې بکې نه وي موجود — حمزه باغ دې سوز دی د غزل د رنګینو

(۳۵۶)

راسنون شوله حجازه کاروان د پښتنو — الله کړو په احسان پوره ارمان د پښتنو
شلېدلی په یثرب دی د الفت له بې واکی — خندان دی د سحر غوندې گرېوان د پښتنو
خاونده جمعیت بې کړې بدل په پرېشانی — هرچا چې جمعیت کړلو پرېشان د پښتنو
خاونده د پېر بې عمر کړې سره له مملکت — ساتي چې دومره خیال شه افغان، د پښتنو
بطحادې نرې بهر وې. په عراق او هم په کوهت — هیبت وهم چې پرېوت په ایران د پښتنو
د پاک نبي ﷺ په نوم بې شه نصیب جهان باني — مهږی دې په معنی شي سلیمان د پښتنو
بیا بهرته راواپس چې شو په خیر او په خوبي — د خدای د رسول ﷺ مینه وه سامان د پښتنو
حمزه کړه دعا چې اتحاد بې شي نصیب — پاک رب دې هر مشکل کاندې آسان د پښتنو

() دا غزل. ۱۹۶۹ مارچ-۲۵-د کندهار نه د کابل په لار.

(۳۵۷)

نه بې خلانه ده چې خیرن وی د پرېنه بنه وو — زړه که آیینې غوندې هیرجن وی د پرېنه بنه وو
درېغه حقیقي لذت دزړوندمې حس کولی — ژوند چې کله کله خنکدن وی د پرېنه بنه وو
وخې اسویلې مې خوشالوابی بې بې ښکالوکړې — پاتې که دامری بې کفن وی د پرېنه بنه وو
ماسره اشناچې تصوردې شو باغي شو — درېغه داول نه مې دښمن وی د پرېنه بنه وو
بس خوچې شکمن دې دراتلوپه وعده نه وې — بیاکه تل ترتله ماسخوتن وی د پرېنه بنه وو
راشي خو پیغام دناخوښۍ راوړي دتانه — ښکلیه که قاصدمې دروغجن وی د پرېنه بنه وو
ستاهغه اندازچې لاد تانه هم مخفي دی — ښکلیه که ښکلا رمادفن وی د پرېنه بنه وو
خه کرم چې پښتوکې لیبدلی دی زړور دی — ستامخکې نظرمې که داړن وی د پرېنه بنه وو

[illegible]

پو دنرگسي ستر گودېدن وی د پرېنه بنه وو — تول عمرارمان مې که لیجن وی د پرېنه بنه وو
زغم دلسوېلوموهغه بوشروهم مرکړو — ماکه پوک وهلی داخوږلن وی د پرېنه بنه وو
زړونه خو حمزه وې آیینې غوندې دښکلیو — گردکه دخفگان بې برسېرن وی د پرېنه بنه وو

(۳۵۸)

خیال د تا د زلفو پښتني و نور څه نه وو — دا جوړ تصرف د گوښې شپې و نور څه نه وو
تت دې تصور شو د لې وخت دپاره پاره — ښکارې چې دارعب دې د کعبې و نور څه نه وو
وراندې د منزل نه د منزل او لاد وراندې — پو د جرس غږ د قافلې و نور څه نه وو

زه چې له هې پته زور اشنا شومه بې تیازه — زور د پښتنې خوانۍ توبې د نور څه نه وو
بلې مې په سترګو کې دیوې وې په سحر کې — داڅه برکت د شوګیرې د نور څه نه وو
نن مې چې احساس دلبې خوشحال غوندې ښکاره شو — ښکارې چې شمال د تاترې د نور څه نه وو
نور یې چې کیفونه نول حمزه دې رانفر دلې — کیف د چشتیه د سلسلې د نور څه نه وو

۱۹۲۹فروري ۲۰_مکه مکرمه

باران چې نه وی دشبنم دګل خندل به نه وو — فتنه به خوب کې چې مدام وی کرېدل به نه وو
به دبوی سره خپل رنګ هم کړوله خانه بهر — خواشتغال به دبلبل وپېژندل به نه وو
خوب دغفلت که دالفت په مذهب منع نه وی — ښګیرو هلبوله ترحشره وبېدل به نه وو
که سلسله دعشق له عرشه ترزمینه نه وی — نه به وصال و، نه فرقت، مبېدل به نه وو
که لتارشوی ته په درد ببنوا کې نه وی — حمزه په مینه کې دې حدته رسېدل به نه وو

خدایزده چې ولې مې زړه خفه و — ستا تصور هم چې راسره و
ژوند په پرده کې اوسېدی نه شو — لا به فنا وی لا به نغمه و
همه خاوند و د خپلې خوښې — که څوک خوشحال و که څوک خفه و
حور له اقرارېې هغه انکار و — چې د هر په مینه، خو سنجیده و
به تش کاته هم راته غوسه شو — غوسه یې څه وه په بهانه و
پښتنې سترګې خو نه تیتېږې — چې دا به بل و که دا هغه و
اوس تماشه شته نه تماشه کړې — چې تماشه شو پسه تماشه و
بله نښه یې بیا راته کښېښوه — پښتون اشنا مې کلک په وعده و
حمزه چې تېر شو دا دومره عمر — کم له شیبته خو یو لمحه و

۱۹۶۶جون ۱_مرغزار والي سوات.

نن څه به د باصر نه درنه وواېم چې څه و — هېڅ بد به دې کې نشته چې دا وواېم چې څه و
پوگل و خو نرگس ګڼوندې بې سترګې نېتې نه وې — اشنا نه چې به ترخ بې نه کتل هغه لمحه و
چې ګڼو به به سخن شو. ترڼايه به زبان شو — چې وخت به داحساس شو سرترپايه به بې زړه و
مرغۍ نه د سخن به بې چې دير كړو دام د فكر — كتل به ورته ما چې نه به وېښ نه به اوده و
ناقص به بې اعلى كړلو چې وربه بې قلم كړو — بخېله بې دا نقص چې بې به لاس كې قلم نه و
ر د آيينې ګڼوندې ظاهر باطن بې بېر و — "فرق بې نه كېده چې كوم بې مخ لوكوم بې زړه و
ورځ به ورځ بې تلـه د الفت چې درنېدلـه — شايد چې دا سبب و چې له موږه نه به تله و
دغه ښكلي لفظ ګڼوندې چې خلک به ادب وې — باصر له هرڅه وراندې جوړاجل نه وربه خوله و
"ه دژوند كمندېې به لېدوچې دادې شلېږي — باصر بې پروانه كړه مخ به پورته به خانه و

۱۹۵۲ اپريل ۲۳ـ لوارګي

شک نشته دی خوږ بې دلـارون بـه و — نېت مې نظر خودشوچې ممنون بـه و
تـه اسـلام پـښتونګنه دوه. زه وايـم — خداى هم كـه انسـان وي نو پښتون بـه و
ښـكاري مرورنــه واشـنـازما — ماچې ورتـه سـوال وكړو راسـتون بـه و
بې لـه غمـه مانـه بې څه برې نه ښوول"۱" — دامې برې شـك راغـې چې پېلـتون بـه و
نـل كـه تـصوركې بې ستـاپام نـه وي — شـك نـشـته حـمـزه لـره. مجنـون بـه و

(۱) پاړ: موهل.

(۳۲۲)

بې له تهمنه عشقه ستا دمخ نمک چرتـه و — ستا دفطرت دنمـايش وابـه درک چرته و
ستا دامعصوم ښكلي نظر اوامتزاج دغضب — دېرتعجب. چې به ګلاب كې پولبولک چرته و
مانه هوس به هرقدم كړه دښكلاخبره — صادقه جذبه. بې دتانه بل محک چرته و
ستا نه "حرا" جوړ واقعه د "منتهى" خبره كړه — لږخو راياد كړه چې انسان چرته. فلک چرته و
خدايه كرم دې په ماحول دپښتونخوا كړى دی — ګنې شېنواري اومومند چرته. خټک چرته و

۱۹۷۲ اكتوبر ۳۰ـ سيدوشريف.

(۳۲۳)

که درک د انسان گران چرته و — اوکه وچرته نو اسان چرته و
هسې دې مخ وته پلو ونیوه — دلته د پاس کتلو توان چرته و
د پر لبوتوب مې لېوتوب کړو په خود — چې په تکل دی چې ګرېوان چرته و
سربې غوبنتو.زماهمت یې کتو — زړګیه لا بې امتحان چرته و
چې آیینې ته د هستی زاغی — مخکې حیرت چرته.حیران چرته و
بس خویو خدای دی چې خبر یې کړمه — زه په لټون وم چې انسان چرته و
که چرې "زه" نه وی "زما" به نه و — بې له "زما" نه دا مکان چرته و
د زلفو کور ته مې نظر تللی و — نور مې ونه لید چې پرېشان چرته و
هغه محفل ته به ورته شمه بیا — یکې هر څه وو.خو افغان چرته و
شپږو اوبنکو ته موسکی شو زما — ګوره برېښنا چرته.باران چرته و
حمزه کبدی شي په ابهام کې ابهام — وې چې ورخمه خوروان چرته و

۱۹۲۷می ۱۲_لوارګی

(۳۲٤)

ستاکه هراندازه پوانداززیاتي کبدی به و — رازدې دبنکلاکه هسې رازیاتې کبدی به و
مانه چې اشناکله رامخ شي سترګې تیښې کړي — حال که دماضي نه بې نیازیاتې کبدی به و
خوی دفضاګانوچې تکراردی نوسوابه شو — څه کړمه اوازمې که اوازیاتې کبدی به و
حسنه دنمودجذبه دې څه بنکلې دبنمنه ده — ټل دې دعه نازکه هسې نازیاتې کبدی به و
رازلکه طاهرابن منصورکړو.حولازازیه وې — داسې دعشق رازکه چرې رازیاتې کبدی به و
خوی یکې پیداکله دزړکې دکامترې شي — بازدیبنوسترګوکه بازیاتې کبدی به و
هغه یودیدن چې په اخربې بې دیدن کړمه — څه بنکلې آغازوکه آغازیاتې کبدی به و
بیابې خاته کش کړي حسنه ستادنجاذب جهان — ټل داسې پروازمې که پروازیاتې کبدی به و
وی هره لمحه دې خوبه یونقطه دې حسن وی — غشي که دخیال مې له پروازیاتې کبدی به و
مله نغمه ورلنه کړه چې سازکړم نرې صورت دتا — ساروزمادزړه که چرې سازیاتې کبدی به و
ویم یې حمزه چې یواعجازیې وي به سترګوکې — دااعجازیې که اعجازیاتې کبدی به و

۱۹۶۳اپریل ۲۵. لوارګی

[۳۲۵]

غمزه مې چې کړه د عشق راز خوښه دانه و
دم چې به غوټه تر بنه پروار خوښه دانه و

نن مې به خیر خیر ورته کتل د رقیب مخکې
وایه د جنون مې پوانداز خوښه دانه و

تا چې کله ناز کاوه نیاز خوښه دانه و
مایه چې نیاز کولو ناز خوښه دانه و

نن مې د چړکو که لېونی تر غونچه شوي
زړه مې وکړو غمزما آواز خوښه دانه و

نه مې چې ژړاوته په ډکه خوله موسکی شوي
ښکلي چې برې خوښ وې هغه ساز خوښه دانه و

دی چې د حبل حود نه ست دزرکې په تنګ وروت
وې تیهوس د عکس به دزره باز خوښه دانه و

سترګې د **حمزه** که وې خوښ د دیدن ورې
ستا به التفات و، حرص و آز خوښه دانه و

۱۹۶۳، فروري ۱۸ پېښور

سر کوزي مې هله زده کړه چې سر نه و
مینې لر د عقل ولید چې بر نه و

ستا په مخ راته ځرګند شول بې عیبونه
ذرې کله د لیدو وې چې نمر نه و

په شپه راغلې په شپه لاړې او لا شپه ده
خبر نه وم چې دې شپې له سحر نه و

تبسم له طنزه ډک دې هم ونه کړو
دومره هم مې په ژړا کې اثر نه و

دد بدن حرص د سپي په خوله کې ورکړم
نن خبر وم چې دربان دې په در نه و

اتکي دې چې شول سره زما تصویر نه
چې ویل د رند و سترګو نظر نه و

ده ویل چې بولیدل کوې ده سترګې
حمزه ستا له دورنګۍ نه خبر نه و

دېیه هو د به مې لا جام و زما فکر سه و
درنه چې مې ماکړی سلام و زما فکر نه و

شیره تیه د بیلتون کې مې تنسا به د و
وشوه بارانو خو سرسام و زما فکر نه و

مروي بخا به خنګه نن ښکلا ښکلا شوه مه زه
دا دي محفل کې به ماپیام و زما فکر نه و

هیرې وې مانه ستا د سترګو تصور کې دیوې
تیر چې غوبوجن راته ماښام و زما فکر نه و

لیونی زړه نه مې د هوش په لمسه غوږ نه نیوو
هر یو کلام یې یو الهام و زما فکر نه و

لاس مې زړور نه کړو ورته سافي بلې مې نه و
مات به دې مینځ کې راته جام و زما فکر نه و

حسن سراب و خوباهم لکه د ستد سکاریدو
بس خود دام د لا حدي دام و زما فکر نه و

زه بې محفل نه د اغیار په خوله بللی ومه
دا سوی رنګ د انتقام و زما فکر نه و

ای دېنخم اسمان بهرامه مه شه سور له غصې
په پښتونخوا کې هم بهرام ۲ و زما فکر نه و

وې چې حمزه که نه حمزه وې زه به ستا ومه تل
به دې وینا کې چې ابهام و زما فکر نه و

(۱) آر، مې. (۲) ارباب بهرام خان د تهکال

زه سوی سکاره شوم مخ د یار خو داسې نه و
چې ورېل کاندې په خمکه نوبهار خو داسې نه و

اوس نه خوف لونه رحانته خومه ولې هم شګریم
محبت خو داسې نه و انتظار خو داسې نه و

زړه د زلفو سوداېې دی، دی خوشحال په پرېشانۍ کې
جمعیت نه بې حیران یم، انتشار خو داسې نه و

خای دې راکړو په خپل زړه کې که دې وو وېستم د زړه نه
زما زړه بحواله دې نه بې قرار خو داسې نه و

ماچې ستا په وعده تل کړو اعتبار حقه هم و
اوس بې تل ستا به انکار کړم اعتبار خو داسې نه و

ماچې ستا په اختیار کې جذب کړی اختیار خپل
اختیار دې چې د بل کړې اختیار خو داسې نه و

تا ... ته سبا ... کړو سبا وایې دا خو ... دی
سبا سبا وا ... دا اقرار

(۳۶۹)

ستا مخ نه چې سم ګوري فرزانه به ورته وایو
غور خنک چې ګرې به شمع پروانه به ورته وایو

احساس چې د خپل خان دی، زمانه به ورته وایو
مکان: د صفتو نو، خزانه به ورته وایو

صهبا د مینې واخله، چې سرور یکې د ذات دی
ستا تن دی له صفاتو، پیمانه به ورته وایو

دا ویس کاینات وګوره چې دی بې نهایته
اشنا ده جوړ وېلې، افسانه به ورته وایو

یو رند چې د ساقي نه اخلي جام، حونه ور ګوري
ېېښې د فرزانه کړې، دېوانه به ورته وایو

دا ورنګه د اشنا په تصور د زړه سیی کې
که بیانې شوه دننه، دُردانه به ورته وایو

هر دم دې به لبمه کې نوې مې، نوی سرور دې
کنه او که نشه، که میخانه به ورته وایو؟

به زهد او به رندی کې د اوبو او میو فرق دی
زاهد کړې کوزه مانه، پیمانه به ورته وایو

حمزه دی کله کله بې تولې ۱ بې له خولې وو
د زړه نه خو دېر به دی، دېوانه به ورته وایو

(۱) آر، لوې.

(۳۷۰)

داځه دریاب ندې وشي ای ز دزړه دریابه
ګری کې طوفاني یې به ګری کې شي کریابه

درکړې لاشعور درته زما کومه خامي ده
اظهاریې درنه نه شي زهروې مې اضطرابه

جبلران خوبه لاځه کړې چې خپل زړه مې به کار نه شو
ژوند تری به سفر و، له سرابه تر سرابه

روزې يې كه په ژوند كې معرفت د مسبب شي — ترمرګه به خوږ نه شي نااميده له اسبابه
منطق كې دې كرى شته نه صغرى شته نه اوسط دى — اى عشقه توكـل تـه دې خردشـي لاجوابـه
دبدن چې ستاد سترګو شته غوښې دخيل زړه خورم — داخومره بې خوندې ده چې كباب وې بې شرابه
اوس پوهه شوم چې ناته رسيدل وهم وخيال دى — خيل خان نه ومه مخ چې حقيقت شوبې نقابه
بيدارنه بمه پوه شوم. بيدارې په خوب كې وينم — اوده يم. نه اوده وم. نه به وينې شمه له خوابه
خودعل دې له خپل خانه ګانه چې قسامه وې — بالې شوې چې دخپل اختيارنه پاتې شوې غرقابه
وختونو به تلوتلو كې څه سوالونه په ماوكړل — ماوې چې تښتيدونكي نمانځل نه شي له جوابه
سرسبزه ساته تـل داجبرى شنـدنه مزكـه — حمـــزه دې پاتــه دار دى دكـرم ابوترابـه

پېښور ۲۷ مى. ۱۹۷٦

حسنه چې ته نه اورې د عشق له احتسابه — نه ثابتيدى خوبه دې نه شې بې نصابه
هركله زماسترګې چې نه وې دناسترګې — هرڅـه هرڅـه ماتـه حقيقت شي لـه سـرابه
سوال كه زما څه هم لاجوابه و. پوهيږم — جـار دې لـه جوابـه چې دې زه كـرم لاجوابـه
ګلـه خوبـه شـې ورته وايمه دهغوسترګو — ګوره چې تـه سـرور نـه شې زمـا د زړه كبابـه
ماتـه بـه يـاديږې چې اشنا مې ولېدلى — اوس دې رانه هېر چې په حجاب كه بې حجابه
مه تښتـه د اور د محبت نه چې اكسير شي — مر شـه چې ژوندى شې اى زړ د زړه سيمابه
ما د خوب تعبير پخواله خوبه په خوب ولېد — خوب وتعبير نه و چې راويښ شومه له خوابه
عشقه ګوره اوښكې دې ساته په ضابطه كې — اور د جـواهرو وې تـازه لـه خپلـه آبـه
خان ساته په سيند كې د دنيا له درانه باره — سبک چې خومره شې وې. زر به شې له ګردابه
ما ديار په مخ چې مې نوستلې دې زوا د — واوره محتسبـه روايت دى لـه كتابـه
سيند نه مې د عشق لوړې ژورې شوې اوازې — اوس مې نوسكون د روانۍ شه اضطرابه
خوب مې چې تحمل نه شي بيدار يې لرې خدايه — بيا خودبدن نشته كه راويښ شومه له خوابه
تـل بـه بـرلې وې د حمـزه د قـن بـه خـاوره — ستا د محبت له پيو باران ابو ترابه (رض)

در آر ۱۰،

(۳۷۲)

هرخوا ته شوه عامه ستا د زلفو د حلقو ژ: — ګوره زولنې مې زده کوي د لېونو ژبه
بویه چې پخه وي په هر حال کې د پخو ژ: — ګوره چې کچه نه کړې د سترګو ښتنو ژبه
برند و بنو ستا که زما اوښکې باروړې دي — اوره بې شرمخیه اوس کوي د بلوشو ژ:
ګله په زارۍ مې په خنداشې خو هیڅ نه وایې — د خاموشۍ په خوله کې ښکارې د اغرو ژ:
هغه ساده سترګې چې ماشوم غوندې کتل کوي — زنه بنوږدلي ده حمزه د غلچکو ژ:

۱۹۷۱ مې ۷ ــ لواړګي

په تېند کوشي د سلګو په ژبه — احلم بې نوم د اسو بلو په ژبه
دامې قسمت چې لېونی نه شومه — پوهه خو شوم د لېونو په ژبه
پام چې توهین د لیونتوب و نه شي — ستا اضطراب د زولنو په ژبه
بې له احساس د کمترۍ خه به وي — ستا د دې اوښکو ښتنو په ژبه
زړه مې قصه ستا د بنو وایي — لکه شبنم د بلوشو په ژبه
راز د فنا راته لو رنیا ښکاره کړ — چې شوم آګاه د پربو کو په ژبه
اوښکې مې ستا له سترګو و ونبدې — جوړې دانې شوې د لیمو په ژبه
قصه وي ستا ذالنفات د ورخو — اوس د حمزه د وینو شو په ژبه

۱۱ ار وبوګېدې

سترګې دې ستا رانه کوي د اشارو په ژبه — خوخه باور نه شي کېدې د لبو په ژبه
مانه ویرو دي را ښودلي د سلګو په ژبه — جې بیادوم دي د سحر د اسو بلو په ژبه
ساده خوبه یې خو حیا مې خوړ له خولې احلې — ډیر مې خواستونه د رته وکړه د لیمو په ژبه
وختونه هم د حقیقت ترجماني سه کوي — راخې غلطې جدا اېې د لمحو په ژبه
د انتظار په طوفاني خولو کې ډوب یمه زه — ستا د یار خوستا په نل وي د عمرو په ژبه
ماخو واعظه توبه کړې واخله بیا توبه — اوس خو توبه کولی نه شم د توبو په ژبه

بله دې برده وي نه که ویس یې که وده بې اشا — تل وي د غشو تذکره د ښکلو په ژبه
و محبت د تصرف سره ورته څه وایمه — وي دسا به خوله چې څه مې وي د شپو په ژبه
حمزه ریښتیا شو که هر څومې ورته غوږ به ایښود — هغه دروغ چې به راتلل د وسوسو په ژبه

۱۹۲۷ اکتوبر ۲ لواړګی

۳۷۵

کیله مې ستا په مخکې راشي دلیمه په ژبه — ماوې چې کلک به همیشه وي پښتانه په ژبه
د تا د زلفو د ښکلا مې حق ادا نه کړو — که بې ستا به نه شه زما د هرو ښته په ژبه
ره د رقیب له نا کړدوو م له شعوره ونلي — همدمه عفر و مې دې چې څه راتله په ژبه
چې بې خوکې نه د ښکلا راشي ظالمه خواږي — ساده اشنا به هله پوهه شي د زړه په ژبه
ماوې پښتون کوربه په نه زړه هم څه ست خوړکا — پخپله هیڅ ویلی نه شي میلمانه په ژبه
تراخه وي حقیقت کې انتهاد خوږو — هغه د ښکلیو وي خواږه چې دي تراخه په ژبه
سمونه وتره ورکوه چې رغونې شي حمزه — حیردي که ارس بې نندي غونه شي د غره په ژ.

۱۹۷۵ مې ۳۰ ـ لواړګی.

خبر که اشت مې د وخونو ختې رده کړه ژ. — مابه اقرار د محبت کې پښنه کړه ژبه
دیار د زلفو د تعریف سلسله نه خلاصېده — خومره که شپې د انتظار ورته اوږده کړه ژبه
و زیات به له دې څه وي کرامت د میو — چې یې بې واکه زما رووږدي به توبه کړه ژبه
خوکه تعریف مې د ګلرخ اشت رقیب کوي ډېر — زما به حق یې د اغزو نه هم تېره کړه ژبه
په شول خوی مې د اشنا دی محبت ژوندی — په خنکدن، به شي که مانه یې بسته کړه ژ.
خدا به منظور ورته د ښکلیو وخطر که څه و — چې به هر لور دي اوږد و لره بسته کړه ژ.
په انتظار مې جوړې سوی د تسلسل ولګید — شمعې تسکین لره زما تله لعبه کړه ژ.
حمزه هر څه که آینه د لطافت وي غزل — ستا به جوهر د سخن دا وي چې ساده کړه ژ.

۱۹۵۲ فرورۍ ۹ ـ لواړګی — ()ژ رګکدن

(۳۷۷)

ښکلیه خانده خوشحالي که وي ستاوي به
غم دمیني که به ما وي به چاوي به
سرا راکړه چي مې غښت درته کتلي
نه که دي نه خطا وايي خطا وي به
د روغجن نه وم به دي چي زړه مې نښته
تاچي لاس پري اشنا ایبي ربښتیا وي به
مخ دي پټ دی شپه ده نیمه تګ نه جوړ شوي
نقاب لرې کړه سبا به ستاوي به
رشه بیا ربه ضد به وي د ښکلو
نه چي وايي پخلا نه شو پخلا وي به
نه دي سترګي توروه بلا دي واخلم
که غمزه دي ده بلا خو قضا وي به
به ستګار د حمزه څه ګیسو درازه
مینه هسي هم بلا ده بلا وي به

(۳۷۸)

بیلتانه کړه په ماتیل تر تله شپه ای سحره پخپل غښتي وله شپه
بس خو مور د زماني ده شوزه شته وه کله ورخ شري پیدا کيږي کله شپه
نن وعده یې د زانلو ده خو حیرت دی چي دا مخي نه بیا راغله څله شپه
به فراق کې بردی ورځي تېروم دربغه یوځل خو مې راشي څبله شپه
څه علاج د سپوږمۍ چي نه راځیږي خدای نه وګوزه وعده کړه مله شپه
نن څه کیف ورځ زما شو ګیري ور کړ را دبېره شوه په صبا دوه څلمه شپه
ماد یار د زلفو روی کړو ورته وزاندي پښه نیولي قدري نه شوه تلله شپه
به مفهوم کې د سکون که فکر مند یې نو بس دا چي څغله ورځ او څغله شپه
حمزه جار یې د نصرمخ د تصور نه سپینه ورځ غوندي به ماې کړله شپه

۱۳۸۰۱

پکار مې شوه ژړا د انتظار په توره شپه — خندان مې نمر د بخت شو راغلو یار په توره شپه

د خان سودې شوق یې مې نیاز دې نه رڼا — اشنا لره چې خې کوې سنګار په توره شپه

نور کړه وره چې وانخلي سنا د ذهن آیینه — پرسان لره دې راشه د بیمار په توره شپه

داغونه مې د زړه کړې چراغان په دېر فراق — اسمان به د پرو ستورو شي ګلزار په توره شپه

ویوې د ارمانونو دې زما په زړه کې ګل — سودا مه کړه اشنا ددې بازار په توره شپه

کړه ورکه د جبیا خبر،ملوخي سنا تصور — اوس اورم د مژګانو دې خمار په توره شپه

چې واخستمه سنا د زلفو شپې په رڼا ورځ — سم سم به ولې نه کړمه رفتار په توره شپه

خالونو دې په ما داسمان ستورې وشمېرل — سودا د زلفو ماڼري بیدار په توره شپه

حمزه د زړه کاروان دې چې کړو عشق ته حواله — رانده ته ورکوې د زړه په توره شپه

د ار مرغي

زه چې خپل لېونی زړه کړم بوره په پته — په خندا مې جنام د جم ته ورکړه لته

هغه خای نه کړي غلط چې تري الوځي — نه چې خوبه بورته دروم ګوره نېکته

نور خواهش به مې فتور ددې سرور شي — مه مې سبزه دسالي دستر ګوسته

سا په صخ که اوپیزان زما ژوندون شي — زه به ګرده دنیا ورکړم سنا په تنه

زه خو دا ګم چې زړه دې رانه بوزو — چې سلګۍ مې شي د زړه نه را اوچته

بې پروا شوې که اشنا شوې راغ — اوس دې لاس نه خې بلو ته له هېڅه

له تراوه خوبه دې ژوند دعشق مې خوږ شو — په شارنج کې وي ګلونه خوش بکهنه

د هېر شوې یار د کور به لور مې بیایې — په بدی کې خه بېکې کوې عادته

چې خواخوږې دې حمزه وسه نه کړل — په خواخوږو بې بېنبېره مه عینه

د ار بوړ

حیران به په اشنا کې مې بیمار ولې راته — پرسان لره زما غونډې بیمار ولې راته

رګ په رنو جوړ شه چې نه بنکارد هوس نه وي — بیا رابه چې زولنۍ دې په پرهار ولې راته

همدمه که باور مې په وعده د اشنا نه و — بیا خوب راته به شپه دانتظار ولې راته

شوم بوره چې مې تصویر د انتظار کړو په سل زخ　حیران وم چې فطرت کې اختیار ولې راته
موسکا دي چې په سترګو کې ککی کړې لکه شمع　بیاخولې نه دي په سوال وم انکار ولې راته
سې سناله بوو حمودچې وامکان د بل وجود　بیاخان نه ستا په شتو مې اعتبار ولې راته
ممکن نه ده احساس د غیر وجود کا بل وجود　موقع چې د انکار وه نو اقرار ولې راته
هیڅ بوه نه وم په حال　د رقیب مې کړو پرسان　بو رنګ دي نه بل رنګ دي په رخسار ولې راته
حمزه چې زړه　نه شي او پران شي لکه شمع　حسن این منصور وایه په دار ولې راته

د ار پوک

(۳۸۳)

هو نبار ووې چې ګل هسې خندان ولې راته　مجنون وبل چې وایه پریشان ولې راته
حاجت ولیونو نه د ناز د نناز د انخزو　حیران وم چې سبرلی په بیابان ولې راته
انسان چې د عقل نه په ګریبان خې د احوجیر　لیکن په دي مې پوه کړه چې ګریبان و　راته
صابر بکړه په خپل لاس د تعلق هغه رشته　بیاجذبه راته وایه چې ارمان و　راته
ساوې چې محبت که نه وی کوز د آیینې　تصویر څومدي په بیرته نړې حیران ولې راته
دابیکاري چې انسان نه دی له اسه عبارت　اشاچې بوله سل شرنونسبان ولې راته
ستنوم حویه ماګرانه . نه ولعظ داسان　بیا وا　زماخولې نه به اسان ولې راته
فطرت د هرمبن چې وي تل تل صنم پرست　وایس شوه کعبې سه مسلمان ولې راته
اوس نه بیکاري چې راعلم . نبیاني زما دیل　افسوس چې سم په صبحي ګدران و　راته
ای عشقه رسیدل دي لاکمال نه دي مشکل　واجاک دي د دزګونې په ګرسوان و　راته
رسدان ورته معلوم شو چې نه خسه وو مهر　واعظ له خرابانه پښېمان ولې راته
د لار د سې لاری وه پری تیندک ووا　وحشت　سیوهه د الفت په بیابان ولې راته
نابسته ورته ستاچې سه وی د اسې التفات　حمزه سه دي تر عمره غزل خوان و

(۳۸۴)

ستا هغه په ترخ هغه کاږه کاته　اوري مې په زړه هغه زاړه کاته
زه شول شول نازونه په ګنم　غوارم دي له سترګو پښنانه کاته
هغه نه کاته وو خومره ښه کاته　تا به راکتل چې ما به نه کاته
ژوند به مې تراوه چرې محسوس نه کا　هېر مې نه دي ستا هغه خواږه کاته

وکـوري اغيـار تـه بيـا راوګـوري — داسې که کاته وي، نو دا څه کاته
سترګې دې راګوري .خو راګوري به — پټ وي په کاته کې د تا نه کاته
دبر که شي ناجانه پټېدی نه شي — حال دې د خاطر وايي دا غله کاته
خير دې وي دا کوز خو دتا کوز وتل — نن دې کوي سترګې مېلمانه کاته
پام چې نني ستا نه شي دا خوږ نظر — داسې چاته مه کوه تراوه کاته
اوس دې ليدل ګران شو که د رګوري هم — ورک شوي د حمزه نه په کاته کاته

۱۳۸۵۱

هر بو به سل نه وي چې اشنامانه وکانه — اشناکه لږ مې بوه ، کړي چې تاجانه وکانه؟
اوس ماد جبل منزل د اهميت وکړو احساس — رهبرو ،نه ملګري چې ماشانه وکنه
اشنا به تمام عمر کې سن ماليدلی بې — مانانه کنس نه شول، خوتامانه وکانه
شاهد به مل عالم کې بې سامان وي دنګې — پيدا نه شو هر څوکه مې دنيانه وکنه
اى عشقه سکه ژوندوی دې مه دی خوس دربوکې — زنځيرشورانه ياد چې مې صحرانه وکنه
اشنا به رانه ساد ر چې جبل خان نه ماکښل — جبل خن شو رانه ياد چې مې اشنا نه وکنه
حمزه س بې به سترګو کې د زيرى د وصال — مې کيفه نبکاربدل چې مې صهبا نه وکنه

بېغله دي بلکاشوه چې ماتانه وکاته — موسکه مې خواني شوه چې تامانه وکاته
نور ي بلاګاني اوساده ساده کننه — نبکليه چې مې ستادسترګو غلانه وکانه
يو به بو اندازرانه هم ستا بکې ښکاره شو — بس دنانه ياره چې مه چانه وکنه
بياني فرد بست وي په اول او په اخر کې — هيڅ ملګرى نه وچې ماشانه وکنه
نل د بود نفي نه اثبات ته ديل کېږي — پېږنم دروغ چې مې رښتيانه وکانه
وس خرد غمونو ابله ښکاري ابتداده — ماجې ستادميني انتهاته وکاته
س رانه حمزه هنر دميني نه معلوم — ومې ليد رخان چې مې اشنانه وکانه

۱۹۷۱ ،جون۲۴ ـ لوړګی

[۳۸۷]

بس شو هفه سم له امتحانه روانه
خوک چي د حالاتو له زندانه روانه

حدایزده د بیلتون د شپي سحر رانه څه ووي
څنګه مي لاسونه له ګرېوانه روانه

د بر مېن راغلي ستا محفل ته شمع رو به
تول شري د لوګي غونډي پرېشانه روانه

تاجي خوک له زړه نه دي وېستلي خلقو هېر کړل
شته دي په جهان خوله جهانه روانه

ور څه لاروي چي د ماضي په تعاقب کي
وزاندي د وختونو له کاروانه روانه

شر ته مقابل چي خوک د علم او عرفان شول
ورک شول لکه سېوري له مېدانه روانه

چرته رسي خاته چي بي مخه وي خپل خاته
ورسېده خاته چي له خانه روانه

وخته جور بدل دي کړو فطرت د بلبلانو
وخت کي د سپرلي له ګلستانه روانه

ان . ورته سرنه و حمزه د عشق له سېنده
تل لکه کشتي شري په اسانه روانه

[۳۸۸]

هستي ، که ستاله دامه د پرېه ګرانه روانه
بېي شانه بختور دي به اسانه روانه

کېدونکي دي نه خود و د حالاتو بغاوت
ستالاس چي د وختونو له ګرېوانه روانه

شول ورک په خپله خانه چي خپل خان ته بي د مخ
حبل خانه دادي راغله چي له خانه روانه

موسکي چي شمع رو به شوي اعبار نه ستا مېن
محفل نه د لوګو غونډي پرېشانه روانه

خرک نېک وو او که بد وو . له ارمانه روانه
دا واره پښېمان له دي جهانه روانه

بي ستا د تصور نه په هر لور او هر طرف
دېره پېي که سامان وبي سامانه روانه

اوس ته چي کوم خلقو ته ناجانه کړي کاته
شاید چي سلامت له امتحانه روانه

اشناعفه مېن چي ستا نبان بي لتاوه (۱)
چي شول به مرحلو کي بي نښانه روانه

حمزه غونډي نورهم وو به محفل کي ګله ستا
ظالم که پېري رقيب رخوخندانه روانه

۱۹۶۸ اپرېل ۸ .. پېښور (۱) او لوه

چي سپرلي دي دنا بې راغي شاب ته
ن نبودني دي نعري کړي اضطراب ته

ته کتاب بي دهستي او زه دي حشن
دا اشيا دي حاشيه و دي کتاب ته

ته خوندي کړه ناروته دحواسو
زوند بخپله به نغمه شي ستا رباب ته

ستا د مهر د روازي شوي راته لري
زه چي خومره رانږدي شوم ستا عتاب ته

تا السرار دوفا وغوبتو . ما وکړو
اوس تر کومه به مي غوږ دي ستا خواب ته

ستا غمونو سره خلاص نه شي ترقیامته — پوه بله نیته غوارمه حساب ته
ستا بیا بیا لري چي حوصله بي د — لاحاصله تري نه خفلي سراب ته
ستا د احسن شو لونو د بیمې ورځې — چي شو گیرمې وري دنیمې ورځې خواب ته
نه خو مانه اجازت دا اصحاب را — خدایگو نه به مې حیران شي استحاب ته
دي رسان د شرابي ستر گو غمو سره — چي راغوند وي تل زما د زړه کباب ته
د هسره وحود .وجود دي ستا د مینې — لکه ستند چي نمود ورکاندي حباب ته

گله چي اشنا کړي د کرم دروازه — خبر دي رقیبان کړه چي مي جار نه باسي بهر ته
نه چي اشنا راغلي مابامس مي شو بي نوره — وک زړونه ډیوي نه مې ښیري کړي مازیگر ته
بس خو دوه ارخونه گرانه ستا د یو تصویر وو — وري چي چوړت وم نظر یي د خبر او شر ته
مینه د ښکلا خوښل د طرف به اندازه وي — پس له شمعي هغه ښنگ چرته کوي نمر ته
نه چي ملنفت شي هر یو در هم دنا در دي — اوگي جیران بمه چي لار شمه گوم در ته
خکه د اغیارو تر اخه اوروم ستا به مخکي — گوره که خواږه دي به نظر کي راشي چرته
سر به هیڅوک نه شي که ناجانه رانه گوري — هم به دا وصال وي، هم به خبر دي زما سر ته
ستا د تصور له فیضه خه وایمه ښکلیه — زه چي ستا په خبر شومه هرچانه شومه ورته
مینې دي حمزه نه خه هوښیار جنون ورکړي — نه کاندي تکیل له گوره سحې نه هم غر ته

۱۹۲۷ اگست ۲۲. لوارگی

اوس دي هغه بیغلي ببستني سنډري چرته — جذبه گوره نغو بهري دي اشنا خبري چرته
ننه ادیتي عشقه جي مل دي توکل وي — کت چي دي جنه کي هغه خاي ژوري چرته
جادي نامه واخیسته ویده احساس مي ویښ شو — پتني و ژوندي تراوسه اوږ دسري چرته
عشق مي مر غیجن به نزدیکت کي داشنا شو — راشه هغه راشه که مي سوځي لري چرته
ورک بي به دنیا دا ازوسو کي شوي فکره — شوري درته گورم دالسوت وزري چرته
هیڅ سره وي خرد بلناسه دیر غلو سو — لازي ستا د ضبط او استقلال لښکري چرته
بارنه محا مغ دي ښتنه جذبه سو زنبري — اوس حمزه دنیا به حوله راتلي شي ستري چرته

لوارگی

(۳۹۲)

که رقیب د راته نه کړلو در بیرته
ولې نه کېږي زما نه سفر بیرته

د چا شونډو زما خون د ارمان وکړ
چې دې راغله اننګو ته حیا بیرته

پر پرانستې به پنجره دغم کې خونې یم
هوایي شي خوشحالي چې شي وربیرته

اسوېلي مې هم ونه شو داسې لاړي
طوفان بند د لړ خو وکړه نظر بیرته

ماچې ستا د نصور په خوله دعا کړه
دروازه د اجابت کړه اثر بیرته

مالګربان به کړه په تا د اوښکو ستوري
خو زما نه دروازه کړه سحر بیرته

دا خبر مې د ورک شوي زړه راغلی
چې دی تلی راپې نغی خبر بیرته

سر دې هم د زړه سره د حمزه واخیست
زړه دې ستاوي خو سر راکړه نظر بیرته

(۳۹۳)

سوز د اضطراب مې شو رسید د صبر مغزنه
خکه چې راغللو اجابت د اثر مغزنه

سرکې مې دماغ، پکې خیال پکې صورت د یار
ګویا رسیدلی دی جینجې د ثمر مغزنه

چرته مسرت د عاشقانو په دې دهر کې
خې بې چې به خوکود مژګانو نظر معز نه

عشق لکه عرض عوندې محتاج وې جسم حسن ته
خکه چې محتاج د خپل وجود دی هنر معز نه

رنګ لکه او به څرګند وې په ببل ببل لوبې کې
خیال د بارچې ګرې د سر اخفا نه ګذر معز نه

لوله دوباره بې که بو خل پرې باندې بوه نه شي
ازبه د حمزه وکانې نظم نثر مغزنه

(۳۹۴)

سره دې لاړل خنګه زېرشوي زر برسته
اضطراب دې شو به برخه نحر برسته

داد عشق دبلندی هوی، دې بربرده
هلته پرد هوی، سوځې پرېر سته

پیاله سره خبردار شوم عقل راغی
زر خبر مې واخله عشقه سر برسته

خیرول دتاریکی دګربوان زده کړه
خندا راشي ستا به کار سحر برسته

په خپل خان دې پېرزوینه دخان نه ده
لاحیران کړي آینې هنر برسته

ښکلي تول نظر پرست دي پیدا شوي
لبسه مه خوره په ژړا بشر برسته

د حمزه داوښکو قدر دې ونه کړ
آب دې زیات شه د نظر ګهر برسته

(۳۹۵)

نه منع دوصال را کړه ما څخه بې سربها شته   ستا له نور و رشې ما څخه خاې دبلا شته
چې صورت دبهاردی خاې کړیه لیمو کې انتظار ه   له خب ر سره را د روضه نوې نوې تماشه شته
په اوبو دعشق و یابه یه دې سینه کې د زړه که   په نخوش د نګاري مقر کې دی چنجی د دبن دبنا شته
د ساده اشا به مخ کې می کړه وړه د سرلې حوزکړه   ګو مدې دا یوسته وکرې وایه څه دې مدعا شته
چې بوسه مې پې نیوسه دره واجبه څه شوي   خبرد ی حبر بلا دی وا خلم چې انسان لره خطا شته
چې حسرد وصال دې کړه په بیعه کې را غوخه   بیعه هیره بیعه واوره له حیاسره رضا شته
ب حسرد زمانې یه ولې رشک نه کوې بازه   چې به خاوزو شې د درکې د حمزه په شان ګدا شته

که دوه هلته بې سارې دلته جشم انتظار شته   یه چیو کې سندروان دی خوساحل څخه قرار شته
په رګ رګ کې موجزن وی محشروبه په بهار کې   په شمیم کې دګلانو دباده غوندې خمار شته
تصور کې د دلبرمې څه خلل به کړی افکار   ویثم عکس یې آینه کې که هر خوبرې ګرد ار شته
د زړکې هره ټوټه مې آینه ده ستا د حسن   خوش نصیب شکست خورده یم په غزل کې مې بهار شته
که څه ور سنم وې یانې دوحشت پنجې را!   د حمزه ګریبان څري بخوانې لاتاریه تار شته

د ګرېوان په دوو'

په نغمه کې بې د زړه سوز و ګداز شته   په هر تار کې د شاعر د زړه اواز شته
هر بو شې ورته جلوه په بیل بیل رنګ کا   زما کې د افشا بې شبه د راز شته
د پتنګ غوندې شې شمع له خیل سوز نه   په خرمن کې بې د زړه راز شته
که شراب د حقیقت غواړې سالکه   د شاعر په پیمانه کې د مجاز شته
د نسبه ناوې چې دی درته سنګار کا   وبه وایې دلته څه کار د مجاز شته
په صفت د رد العجز على الصدر   دوه په کړې یوه مصرع هم اعجاز شته

(۳۹۸)

غربیان وش که شته دي، په پښتو کې غمې هم شته — د هوښیارو په تولې کې لېوني فلسفي هم شته
ماداخیل هم راخیل به کړل له پردو نه خه کېله ده — خیلوخیل ملام که یرېښود، دې مقام نه پردي هم شته
په ظاهرچې درته ښکاري دعوسی ګوټه تر معصومې — خبرنه یې به دي سترګو پښتو کې زمري هم شته
دچا سربه دامنه، چې په پښتو کې د باداږ وي — خو یوځوپه پښتونخواکې، حدا بروسریه تلې هم شته
که مرحب د زمانې دی، سرتریا یه پټ یه زعرو — خیبري مزاج ژوندی دی، دوالفقار د علي هم شته
چې وې کندې هر ښمن نه یې دیرغې شنلې ګونجې — چې زاره دې خو زلمي دي، دلته داسې زلمي هم شته
که اغیارکې خوی دسې وي به دي سبه کې یرایکان دي — که په شان دسرې راشي، په جواب کې سري هم شته
دخیبر شرله سبعه، به دي کنو صه نیرو خه — هم به دي دیره، کانوکې خلانده لعمې هم شته
که هغه بې وفا بې کا، خودي ښکلي ورله شنې — حمزه خپله مینه خیرکره، به هغې کې کمې هم شته

۱۹۷۲، اګست، ۶ ـ لراړګی

(۳۹۹)

ستاشرمي په بصرکې بوقمرد — اری شته — زمانسبه ده بوونېدلې چې سحر دبیداری شته
اسوهلي مې دارمان شول ست ککبوسره حمع — پژماپه غفلتونوسـتانظر دبیداری شته
داسلګې مې چې نیر یې دازیرګې مې چې نیبېږي — وروخویه ګواښ کې څه خبر د .. اری شته
چې نظر بې ارخ بدل کړو دخمارډا لالتدې — دوزه کبې دخوبانولاثر دبیداري شته
په سحرکې ځنګه خوږو حمزه، ماته چې خوب را^[۱] — وبلې چې ثمر دبیداري شته

[۱] ار نرګیه لې

خکه په ښکلیو کې وفا نشته — چې په مینو کې جفا نشته
بیا بې منل دابتدا خه به کار — دمحبت چې انتها نشته
ضبطه پري نه ږدي د سلګو لمنې — لاسبانې خودسبانشته
داشرابې سترګې دي چاري کوي — زماپه ژبه کې خطانشته
دادمینو نه چې مخ یتسوي — ولې په ښکلیو کې ریانشته؟
چې حقیقت دحسن وپېژنې — نوره دمینې ارتقا نشته
چې ملتفت وزته محفل کې شي ته — سرلوري سوره دحمزا، ^[۱] نشته

[۱] دلفظي د ترتیب له مخې ورو په الف تلفظ شوی دی

چې ساقي راته ویل چې شراب نشته — جوړ بالي مې اوس سرور د شباب نشته

نه چې وایې ولې زړه بایلم به ښکلیو — شاګېلي ده ناصحه جواب نشته

چې وحشت مې د لباس نه تاریري نبود — اوس زما د بهار ترمنځه حجاب نشته

زړه مې وینې د جا به غم وله پخوا نه — اوس چې څک یم به لمحه کې مې خواب نشته

پولي جرته؟ ګرمې اوښکې مې خپې زړه نه — د باران له څاڅکو ژوند د حباب نشته

څوک چې کب نې د اخلاص د عشق په سند کښې — که صحرا پرې تول جهان شي سراب نشته

سر کوزې له حمزه مه غواړه رقیبه — چې په توره کې دلمسې دې آب نشته

که به صهبا کې اوبه جام کې غیریت نشته — ستا به دشنام اوبه انعام کې غیریت نشته

که دې کفن اوبه احرام کې غیریت نشته — بیا دې اغاز او به انجام کې غیریت نشته

حاردې د سترګو نه اشنا که نه ککی شوې زما — بیا به دې سام اوبه بل بام کې غیریت نشته

ګله الجبار سره بې دکړې ماته هم ګورې — ستا به خندا او انتقام کې غیریت نشته

واعظه برېرده زړه او ژوند سره جدا وې ګله — هیڅ به ښنو اوبه اسلام کې غیریت نشته

زړه مې اشنا دې که نه زړ به هر رنګ جوړوې — په دې مارغه اوبه دې دام کې غیریت نشته

حمزه ګرمې بې د احساس به زړه لمبې کړې بلې — اوس محبت او به سرسام کې غیریت نشته

(۴۰۳)

هوش مې نشته دی احساس مې د سر نشته — ګټې ولې به دې جول کې ججر نشته

سینه د عقل د کرونګ نه حالي نه وې — په دریاب د عاشقۍ کې کمر نشته

د خودۍ قبا اسره کړې بې استره — چې بروښۍ د حیا بې په سر نشته

پسو رنسه ان دی د اګی جهار د عقل — سترګې حبیبې د عاشق شې خوږ نشته

اسربلې مې دې په سترګو کې راجمع — تور چې ونه خورې د کسو نظر نشته

د مقصد مارغه حطا شو عشق کوز شو — چې نظر د بر نه بر شې نظر نشته

چې مې سترګې شوې بېګاپه ژړا سپینې — د خندا غازه په مخ د سحر نشته

خپل کمال د تصور زانه پرده شو　　پـه زمي زاشي ميرته لاز شي ظفر نشته
کوز په سري ارمانونه مي پخلا کړه　　کور بي پاره سنا د زړه نه بهر نشته
مخه به زما د ژوند سره ارمان کړي　　ای حمزه په عطري باز هم باور نشته

ستاچې اشنا په ما نظر نشته　　چوري په نظر کښي دي اثر نشته
ژوند يوه مسته اشاره ده منم　　يکښي نشي ستا د نظر نشته
ستاچې نظر زما نظر ته شي تيت　　چوز په نظر کښي دي اثر نشته
سور بو داو بنکو بور به درکړمه زه　　لاتبناني خود سحران نشته
زه د قسمت نه بي نيازه يمه　　چې مي تندي د چاپه در نشته
راشي غفلت د هر خبر سره تـل　　څوک به دنياکي بي خبر نشته
مادي دستر گو نه تپوس کړو د زړه　　دنته غرشوچې بهر نشته؟
ساني دي زړه کښي انتقام و خونه　　هيڅ دالفت تر ينه خطر نشته
ای رسوايي دميني تبنتي خوته　　بي له حمزه دي بل مفر نشته

۱۹۵۳، جوري ۷ پېښوري

۴۰۵

د زړګي د حسرت شمع سوځي زار　. رنشته　　دخران غم دلبه‌ودي چې زا　رنشته
صفايي دآيني مي کدورت دېر　　اوس دخان سره مشغول يم داشتاتظارنشته
دپ بست کوزاپيداکړي د منيب دنيانه عشقه　　د شهـ يه حشکه زبه نخعي جرنه چې تارنشته
د رقيب د کور تر دره کوم بوسل زما د ب ردي　　چې زما د حسر تونو يه هغه کښي مزارنشته
زړه اوسه بلبره، خونکل که د محفل کړي　　دازما او ستنر منخه زما شمعي الرارنشته
داناله منوستر کوبي خودي نظر ونويوزي　　يوساقي دوه پيماني دي د رندانو برې وارنشته
د عدم نه مسافره داجل بنكارون د برېري　　دهغوچې زړه يې نه وي له مزګانو به دارنشته
اسو هلې به مي شعار وکه مي خوف دافشانه وی　　به خوږلن دخاموشي کې د°　و°　رنشته

چې دنیاعقبی زاهده دواړه ته له خدایه غواړې   دده بنویه بو کور کې څه مزه د روزگار نشته
وارمرن دو بیوسید دی دوحشت دیتو بولی مې   بیابان مې لاله زار کړ بولی وایي چې خار نشته
ه به کوم طرف ځي د رقیب په کوزور دروهي   دنیابسته اشنا تر دره دوی تللو یې لار نشته

۱۴۰۶

سترګې دې راواړوه چې قبله برې د وار نشته   نن دې د رندانو چې ساقي په پیاله وار نشته
خبر دې دي نن دم په دم بسته دمانګي کړي   نور به څه علت وي څه خامي دې د سینګار نشته
عکس مې د زړه په آیینه کې بې له تا که وي   دا خو اتنشار دی برې اطلاق د انتظار نشته
مې داسې به چې برل خای کې سنګار نه که   خکه چې حیران څخه خو ژبه د اظهار نشته
خار د صحرا د ربلغب دیتو بولی ورمه   وایي مې مجذوب دعشق چې هلته لاله زار نشته
ای به زړه سنګینه په بو طور خو بخلاشه نه   کوم دی هغه عمر چې په بو ارخ کې یې لار نشته
نکده عرمه ده د خوابی واعظه برې مې زده   عمر چې په سر راشي عبادت د کردګار نشته
ماچې احتیار د بار رحب کړه بار زما کړله   ره اوب رچې بو شواوس وجود د اختیار نشته
کوم دا ... ه بکې رسوانه دي   کوم بو بیابان دی چې بکې ګرد و غبار نشته

۱۴۰۷

چې مې غم له حد نه زیات شو لو غم نشته   چې ژړا مې د بېره د بېره کړه نم نشته
شعور دې بیا له مانه مسرور دی   معلوم برې نن صبا دې ستم نشته
عاشقي دې راله هسې دم راکړی   دم مې شته دی، که په دم کې مې دم نشته
ستمونه دې له حد نه شو بې حده   هیڅ ونشه مې په زیات او په کم نشته
نه د ورو خوږه خنجر کړه ګوزار و شه   زه الف یم که ځوځ ځوځ شمه خم نشته
دهوسي سترګو دې ښکار یم که مې وینې   لاهغه شاني وحشي یم خورم نشته
سري نري تخیل نن د حمزه دی   خوبه جیب کې بې کاغذ او قلم نشته

۱۴۰۸

بس حیرت دی هیڅ نشان د حیران نشته   دجهان په آیینه کې جهان نشته
جې دګلو خندني مخونه ګورم   هسې وایم چې هیڅوک پریشان نشته
زه په عشق کې په هغه څمکه ولاړ یم   چې فضا یې د محشر ده اسمان نشته

بربوکي د چا د خاورو ده تاوېږي ... سودایي زړګیه کینه کاروان نشته
ارمان دادی چې ارمان مې پاتې نه شو ... خومره لوی لرم ارمان چې ارمان نشته
اوبلې مې په زړه ګرځي اوښکې جرته ... ددې ابر په جهان کې باران نشته
د حسرت وینه حنا د تمنا شوه ... جوړ حمزه زما د زړه ګریبان نشته

(۴۰۹)

چې زړه رانیکون مې دملګو نشته ... ستاهغه شان دموسیدو نشته
دازه چې سم درته کښي نه شمه ... زما په سترګو کې پښتو نشته
بانه دې تېول شي ملا نږد نظر ... چاوې بو غږد پښتو نشته
حوی دمغول چې کړې دزړو موسره ... پښتې حق دمېلمنو نشته؟
نرخوچې بیغلې حوصلې لرې څوک ... کمې په فام کې دزلمو نشته
خدایه په خود شوجوړ دروه لیونی ... چې یې ښکالود زولنو نشته
بربرده تو هبن دې دزنخیرمه کوه ... اوس خوغوغادلیونو نشته
زلمي دنمرغوندې سرپاکړي اوچت ... وېره یې هېڅ له غرغرو نشته
خبلوسېني ابلونه صحرلپاکوي ... ولې مقصد دیربوکو نشته
چې مخ ازلفودې خوی بوی کړېدل ... اوس هغه خوند دورخوشبو نشته
چې بهانې دې دموسکا سره شوې ... اوس مې امکان دنېرو تو نشته
نل دې دسترګو یه ویناتبروخې ... زما په سترګو کې پښتو نشته
زلفې دې بوخه.مخ دې بل خه کوي ... حیف چې بو خیال دپښتنو نشته
اوس به زبان دپښتنې غوارم ... قول اقرار یې دلیمو نشته
ضبطه چې اوښکې درته لاړې نه شي ... خوند داخفا. دارتینو نشته
حمزه خېل کوردته پردې ښکاري ... وخت دلېمو دغږ بدو نشته
حمزه ملت کې دې خواني وشینده ... لاورځې شپې دزړبدو نشته

۱۹۵۴.جوزا۱۳ ـ لواړګی.

۱۴۱۰

بـــه ده زمامـــلماني وړونـــته   مخکـــې زماپـــښېماني ورونـــته

د دبـد و ميـو دې ګرانـــی ورونـــته   زمــــادوبنوارزاني ورونـــته

ژونده چې تاونـکلی خـوب لـیدلی   ورشـه تعبیرېـې لـه خـواني ورونـــته

راشـه ناخابـه .خو بــوازې ګــوزی   بيــامې خوشــحالې حيرانـــی ورونـــته

وابـه جـې جـا دې بـرده وســانله   راشــه زمالـــه عريـــاني ورونـــته

دبربـــوتلې پيمـــاني نــــه زمــــا   تــــه دســـاقې مهربـــاني ورونـــته

دانـــې بــه جمـع زړه بــه يـې ترکومــه؟   تــــه خوزماپرېـــشاني ورونـــته

وبــــره خـــدا د پربوتونخـــبـه ده   ورشــــه دګـــل ســـرګرداني ورونـــته

خــه د حمـــزه د زړه   ورانـــې خــونې   دمبنـــې مـــــکې ودانـــی ورونـــته

۱۴۱۱

اوبکې مې د زړه بـه شوې جداراخې چشمان نـه   ضـط كـه مـانګې شې زړو مې نښـه دې طوفان نه

عوربـسې شونـه ورونـې بـکـنه شوې لـه قهـره   پوه شوې بړې زړګيـه غـښې خـه وابې كمـان نه

عشـقه چې دې راګـړه آيـيـه خوشـحالـه اوسـې   اوس ولې حيران یې چې زه ګورمه خپل خان نه

ناسـت مې علجکـی دتعلـق د زړه بـه لاړو   خیر دې وې د بار دتصور بېـکلې کـاروان نـه

زړه مې بـه داعونو دآســمان ســره ســيالې كـه   ناخـــ مې شـهــوارډنخيل کړی كهكشـان نـه

لاجې ګـوزار و   ري دفـوې نـه لاګـوې شـې   يلـک د حوادثو دې راخې د زړه ســندان نـه

راوړه شـبـه دغـــم ســـحر .زه بـه امیـد ونو   تلل جې بـه ژړا ژړا تـر غمـاره شـول ارمان نـه

سـروه د وحـدت بـم بـه بهـار خـزان مې خـه شـې   مـاجې دهرخـه نـه کـره لمـن راټوله خـان نـه

داد لـه حمزه غـوارې مـخ کړې سـتون دآيـنې نـه   خـام بـه دې ســنګارښې طـمع مـه کـوه حيـران نـه

۱۹۵۲ ع . مشاعره مراو وحدت بنا

راکـړې راتــه مينـــې دملـت دچمـــن بتـــه   راکـــړې قريـــنې دحريـــت دچمـــن بتـــه

قيدنکه مكهـت وې كـه بحيلـه پريشـان وې   لـــبکن شـــکاره کـوې دجمعيـت دچمـن بتـه

مرجونه دې راخې .خوداځه نوی کار خونه د   بايدنــــسيمه راوړې دغيـــرت دچمـــن بتـــه

اوس ماته آیینه به د عالم د رنګینو کړم زاهد که راښودی شي د جبرت د چمن بڼه
ښښومې د اسلام د لاالــه نه ده زده کړي هم دې خوده زاکړي د جنت د چمن بڼه
بېلتونه د صحرا اغزي دي لاله دي سراشه هر دم قدم نري لګي د وصلت د چمن بڼه
حمزه که ضد دې ختم کړي د اشنا حجلې اوبنکې مونـدی شي د اشناد سخاوت د چمن بـڼه

۱۹۷۶، دسمبر ۵ پېښور

اورم چې ښـېري کـړي د جاسترګوته خـــومره بلاسترګې، بلاســـترګوته
وربې کړي ګرېوان نه د سوغات په طور اوښکې چې الفت کړي عطاسترګوته
خدایږو، زماسترګې زماسترګې دي تاوکتــل نـــن چـــې زمــاسترګوته
وخت د دېدن داوې چې موسکی شې ته اوښکې شـې راغونـدې زماسترګوته
غــاړه غـړی خـوب و د صهاســـره مــادې سحر وکـړه دعـا ســـترګونه
عـشقه ددې اوښکوله نـېږدې خـار خُنګـه دې ورزده کـړه ثناسترګونه
چـل دکتوژوندورتـه ښـودی نـه شـو زده کـړو پـه اخـر کـې قـضاسترګونه
تل چې کړي نرګس غوندې په ترس کتل جذبـه زمـا وکـړه شفاسـترګونه
ښـنه د بـل جـز دې زږه رابـنکون هـــې حـسنه شـومرکز دې عطاســترګونه
حسنه ته خودبين بې زه ښښتون بـه مانــه ده ښـودلې ګداســـترګونه
خانـدې حـمزه ګـوره پـه اغـزو کـې ګـل ور دې کـړه دعـوت د ژړا ســترګونه

د ۱۹۵۵، مارچ ۱۹ دعبدالرحمن بادشاه

۱۴۱۴

خنګه په غوسه غوسه زاګوري زماسترګوته واک خوتول د زړه دی ګوري ښنه خطاسترګوکې
ښردې دسپين مخ زمابه سترګونيرې جوړي کړي زلفې زاخپرې کړه چې مې زاشي زناسترګوته
سترګې بې شوې تيتې بيابې وارولې سل ضرف سـکاري چې بې زاعلله وعده دساسترګونه
هـسې مه چې حيله بې لوڅي دړنه زياده شـي اپيونه دي وبري کـنـي نه ښم دناسترګونه
بدرانه تيرې د رقيبانوهم اوس نه ښکاري زه ښه نه يم، خوګورم دجاسترګونه

بیاخونوکچکول په لاس کې واخله څه حرج نشته تاجې ورزده کړې ده پښتونه ګداسترګونه
هسې خوبه شان د ربښوساده معصومې وې خبرجې ورته ګوزې نوې راشې بلاسترګونه
بیا که ره بر هښانه خوسرورپکې دمیودي وایه چې دې زلفوته که وکړم دعاسترګونه
ماجې نن هره دهغوسترګودیدن کړی دی اوس داشناسترګې دې چې ګورم دچاسترګونه

۱۹۷۲. فروري ۱ـ نوازګی

۴۱۵

پـانې مـې اسـرې دې هغوسترګوته اوس مې وینځي شپې دې هغوسترګونه
مانه بـه راکوزې. خوراګـوزې نـه وېښتي مې تروې دې هغوسترګونه
جـارمې تـرې د ژوند دانـه دانـه کړلـه اوښکي مې تـښتې دې هغوسترګوته
اوښکې دې، سلګی، داسوېلوسره تلونکې څه جرګې دې هغوسترګونه
اوس مې ترې بېلتون لرې وېښتي نه شي سترګې مې نـژدې دې هغوسترګوته
ګـوره د محفـل دپتنګانو حـال ترلې د سوې مرې دې هغوسترګوته
خدایزده چې پیداشي د حمزه نظر پـانې څـه ښتې دې هغوسترګونه

۱۹۶۱ مارچ ۲۸ـ لواړګی

۴۱۶

زلفې دې سر مخبه کړه ښکاره خپلو مینونه څکه چې علاج لره نیرې بویه لېجنونه
ګرد چې د بې وزلو د زړه نه شي که خلا عواړي ګوره آیینه چې وزمخ نه کړې اسویلجنونه
لاسې لېونتوب چې دګندوړله درده واخلې جوت وزم د زړه ګرېوان څکه د بهار د بېر ستنونه
لرې کړې مزاج د اختلاف د د دیاختې بـه مېره ضامن د اتحاد ګنـه دوه بنوتـه
لوی وې هم سبب زربې وې، حوزه ورنه حیران شمه خلک چې نسبت د سر بشوب کړي خپنوخپوته
هربه فلک هم د هغو جونیت اونګ نه ک توله شپه په کار ،سحربه ناستې دې میجنونه
واخه لیونتوب دی چې حمزه به بیابان کې زه لاس مې د اشنا د بنوجیال راچوې غنونه

۴۱۷

اوسکه ګداګره مې وایـې بـه خپګربرېوتـه ستاد تغافل اوبې نیازۍ لـه کمربرېوتـه
اوسکې مې دستاد التفات دغاړې هارکړلې حیف دی چې به خاوروداړي دګهربرېوتـه
ستاد بښنې لوزوته چې عشقه زبـه دی نه شوه خدابرودې تکـل کـې ستاره دهر بربرېوته

جــاردې لــه طوفانه.اسـویلیه لبوبـه شــم — کام ده که نه کام ده.خومبوه لـه شجربر بونه
اوس به رزبودې کې مې په اوسکورره تاره نه شو — خه که حمزه برخه به وچ شوې شجربر بونه

۱۹۷۷،اگست۲۹_لوړکی

مرم که له دې اوره خو موسکی شـه نه — راګوره خو موسکی شـه نه
کور مې د خاطر چې پرې روښانه شي — شم دې زه بې کوره خو موسکی شـه نه
ستا دې تغافل لـه زوره پرې وېښـتم — زورې کـه مـا زوره.خوموسکی شـه نه
ستا مرورتیا کـه د رښتیاوو وې — دا کره سـوا نوره خو موسکی شـه نه
ښکلیه په محفل کې مـا حمره وته — ر دې له پیغوره خو موسکی شـه نه

ښکلیه عظمتونه که نول خم وې دتلسنورې نه — تیښ د ، اوتګ دې لسلنونه زماسنورې نه
مه کوه نیوس بې د ښایست چې اشنا لرې وې — مانه چې سردې شي لکه نمرد سا سنورې نه
نه چې همه اوښکه شوې دعشق قالونه خه ګورې — فال چې نه پچیله شوې بیاځه شوه خطاسنورې نه
ستاموسکا وه ښکلیه چې مېن نه یې ورزده کړوچل — نمردی چې بې درګرلو عادت د ګداسنورې نه
وبرېښناوه ، داغ زمـا د زړه دبلښانـه تېرو — ډېره چې تیاره شي.راشي ډېره رڼاسنورې نه
خوک چې شخصیت لکه دمرلرې.خطرلرې — چرته د کسوف.راغلي نه ده بلا سنورې نه
ګوره به سحر کې دمېن به شاني ښکلی شي — بیاچې به خدا خندا کې ورشي زړا سنورې نه
ورک دې انتظار کړه.ترې نقشه وا شا جوړه کړه — خوبه به شبه ګوزې وارخطا وارخطا سنورې نه
وګوره حمزه هغه اوجت لکه سپوږمی وحوت — مابه چې نیسې د بربوتو کړې دجاسنورې نه

۱۹۲۸مارچ۲۵_پېښور ۱.۱۰.آر چې — ۲.۰.آر اوبرېښاوه

۱۴۲۰۱

فطرت کړې ګل نه عرچې د الخزو سره راځه — بلبل تـه اشارت چې دنغمو سـره راځه
اشنا انه موسکی شوله امیده نن خلاف — ای غربـوه د زغنا کوا سوبلو ســره راځه
بګاه مې انتظاره ښکلی یارولیدبه خوب — لبمې مې شه دز خاردشوګیرو سـره راځه
ان مه شه من اوښکې چې بې واره تویروم — ، هـم داخوناوېـل چـې دجرګو سـره راځه

ای عشقه سرکوزي دحدپه هوزنه دی هوس — پښتون سم دعـزت او دپښتو سره راځه

کاروان دسپرلي راغی حسن بې راوړ وحال — ای شوقه دنظر دغلجکو سره راځه

زه رانه ستـنې که يار لغي داشنا — دخولي نه دي قربان د زولنو سره راځه

وایس په ښکنه لاره. پښدلي اسوبلي — اوس وار دي شوارمانه دسلگو سره راځه

اوس وخت شو دگلاو خه ای زهده بې رخصت — بياتبرچې بسرلی شي دتوبو سره راځه

ای ياره داشنا رانه سه ته ښکاري اشنا — لېکن دهغو تيروزمانو سره راځه

پرېوني بېرې نظر دهغو شوخو سرگودی — حمزه ته که راځې دسپېلنو سره راځه

راغوند به وي رحمان ته بلبلان دمعاني — حمزه دخپل غزل د رنگينو سره راځه

(۱) په مشاعره کې په پېښور صاحب سعداله رشتو حای ستار شپې قوبوه تولپه دحلق صاحب په معرفت راليږلي وه
لوهمدغه شعرچي ورسره ليکلی راليږلي و (۲) په مشاعره کې مې دامطلع وېلې وه(حمزه).

(۱۴۲۱)

نـرد سوروښکليو لـه اندازه جدا تيروخه — جاردې له هوښيارو سترگوښکليه په ماتيروخه

خوک به اشنا تيرباسي چې يوځل دي بيا تيرباسي — زما هوښياره زړه چې تيروتې بيا تيروخه

کـار د يـار د مـخ د تـصور و سـاوون نـه و — چا وبـل مېنه د سـجودمې په رښا تيروخه

راز دمينې رده کره چې په راز د مينې پوهه شي — تيروخـه د ښـکليو پـه بهکاو سبا تيروخه

زه دې ښل پـه مسکو خندنو سترگو تيروخه — شوحه تـه خـوهم کلـه زما پـه ژړا تيروخه

سر ومال به څه وي چې مې زړه درنه قربان کړلو — تـه د ښش دبدن پـه دي ناڅيزه بها تيروخه

گېرشوې چې ښکلاد تور و زلفو ته دي هغه کړه — جاوېل حمزه چې پـه دي ښکلي بلا تيروخه

۱۹۲۸حوت ۱۱ـ لوارگی

الفت د ستا لرم چې زه بيا بـه روايه بد په څه — زړچې لري بها د خان.څوک به بې گاندي ردبه څه

باني له ليک نه کاتبي.دا و اثر د وصف ستا — وی که حساب د ناسره.وي به غني صمدبه څه

ماتره گل رقيب له اور يو مود عشق جوش دی — خپل ذی وهريوکس نصيب.گلندي به څوک حسدبه څه

کم دی همت شو.سره مې شوي جوشه دعشقه.داولي — عوارې د سرو شرايونه.خودبين نن مدد به څه

واې چې عشق دبوکوه بياهم له خلکوښ مدام — واعظ ونـاهي مالره.داسې به حدکې حد به څه

قلب ور ستا که موم وآبيه وه. حجرشو اوس — حمزه له نرموگرمونه داسې شوي اشد به څه

۱۴۲۳

بد کوم که ښه کوم، د. راسره څه
حوښی بم هر چی زه کوم، د. راسره څه

حال د ره مي څه پوښتي صبن بمه صبن
ار بـه حولـه کوم، د. راسره څه

لوی دي که واړه دي خو سې زده بي بیغوږونه
زده هر چي زه کوم، د. راسره څه

ما په دواړه کونه کي حبل یار دی غوږه کړی
زه وریـــي تلـه کـوم د جـا راسـره څـه

یار نـه مـي خـوږه هره ادا ده لکـه شـهد
ای کـه زه تراحـه کـوم، د جـا راسره څه

پوري دي دعقل کړي رابجه چي دیده بي سه شي
بـه ده زه کـاږه کـوم، د. راسره څه

زه حمـزه بـل کـار بغیـر د یار د نوم لـه وږده
نـه کومـه سه کـوم، د جـا راسره څه

۱۴۲۴

چـي خبرشـوم دالفـت دګـل دراحـه
توبـه ګارشـوم د دارینـو دنکاحـه

په وطن دعشق کي داسي خلک اوسي
چـي خبرنـه دي دشـام ودصـباحه

داسبب دیوي نقطي وچي عین نه وم
خکه کـارمي شـبه اوورخ ولـه الحاحه

مـی حرام دي یعنـی داچي محترم دي
پـه نمـک سـره زاهـدیي کـړي مباحـه

رسـیدل بـه دالفـت بـام تـه هلـه شـي
چـي قـوي دتوکـل سـاتي جناحـه

زه حمـزه چـي یارتربـنولاندي لتارشـوم
په اسـمان دعشق روښان بم ترمصباحه

ستا ژړا مـي کـړي مـاني د زړه آبـاده
ز دي دبر شه عندلیبه خوش فریاده

هېر مي مه شي نن چي دبر راته بادېږي
زه یـم غافـل شـوی ستاله یـاده

چي به سر کي مي شېرینه سودا ستا ده
په تېښـه مي سر دوه نیم کړو نه فرهاده

راکـوي چـي هـره ورځ نـوي غمونـه
جانه ستا نوي خواني دي تل وي ښاده

لکـه تـه بي هـسي زه دي فراخدل کړم
دل و حـان مـي درنـه خار عشـقه استاده

بال و پر دي رانه غوځ کړه نغمي څه کړم
چي نسیـبه پـه مـا اغزي لګـي صـیاده

د حمـزه زړګیـه مـه ژاړه بـام وکـړه،۱
خوشـحالي د مرګ خبر دی غم اباده

۱) ژړه کړه

۱۴۲۶۱

څه شي که بلبل دي په قفس کړلو صیاده
یا به دي منصه که دي بند کړوله فریاده

عشقه چې دعقل دوسواسه نه دي خلاص کړم
پوهه شوم چې ژوند حوپیدانه دی له تضاده

ذهن ته دي خیرشه چې ازاداو که غلام دی
پاتې دي که خوی دغلامی نه وي ازاده

ستامداومت مې ژوند دوصل یقینې کړو
ژوند چې دالفت مې دی بېلتونه ستاله داده

حیف چې دهجران به شیرینی لا پوهه نه وې
پاتې دالفت په لارکې خکه شوې فرهاده

بوی داشناراوړي هم یې خاوره دکوڅې دې
څه که له یوپام اوله بل بامه راشي باده

مه منه دعقل هسې تل اوسه دېنکلیو
پام کوه لارنه شې نېږ بدلیه اعتماده

بې له وسوسراوله اوهامودې څه ورکړل
مینه شوه بېزاره عقله ستاله اجتهاده

دابه عشق کې کومه مرحله ده چې دې هېرکړم
وابه ولې نه نه شې ونی زماله یاده

ګونه دلم دهرې شومی کړه درنه جوړه
خکه شوې بېراخې له ملګریوبدنهاده

څه چې درته وایې همه بنه دي بې له شکه
بدمه وره. حمزه دصالحانوله ارشاده

۱۴۲۷۱

دالسوبې لسبکرې ستاهوســه نـامراده
څه شي که چاپیره دې همه له عشق اباده

ژوند به هیجرې دمرګ دېنجې نه خلاص نه شي
عشقه چې یې ته نه کړې بهرله دې تضاده

وایه نواوس ولې رانه ته به هېرېدوشوې
تاچې ماسوی کړو رانه هېرداشنایاده

بس نوچې تراوسه مې لانه وې رانجه شوې
راوړه هغه خاوره داشنادکوڅې باده

بکارې چې اشان په څه ناڅه صورت بندي دی
مینه یې بندي کړې که بخپله ده ازاده

ناچې مې ګلشن ته به سېرلې کې قفس یوور
څه کړم نماستم به ماکوې صیاده

ستاله یخه خویه مې لاژوندارمان دېرشي
مرنه شو سیماب که شورسید ترانجماده

پوه نه شي نراحه چې دي دژوند به شیریني کې
ورنه نېوس دکره له خسرواوله فرهاده

عشنه که وصال دسرکوزې په بدل راشي
خدایږو بېښنوو هودمې انکارې دی له دې داده

زه چې ورنه خیرشم بې لوطې یې بانه نیت کا
څه دي تعجب که دعله وبېره وي له ساده

زه چې به دې بوه شوم چې هرپام داشنامام دی
اوس که دهرلوري نه راخې دسباده

خدایږو په مفهوم دلالــه علــه خبرشوم
تاچې یارانه راسره جوړه کړه الحاده

بنه ده هره بنه ده، تعمیري جذبه دې بنه ده
ولې بې له عشقه داماني دې بې بنیاده

۱۴۲۸

صد بهاره شه درخاره، د میني درده   د وصا د مخ مې سره ده ګونه زرده
منافـم بـه اسـوبلو د بـاني شـویو   چې موبلونه نه کړي بېب د کاروان ګرده
تصور لـره خلـوت بـې مـانع نـه و   ولـې دار بـې شـې رمالـه آه سـرده
بـه سـراب د بربوکـو ستومانه ستریه   پاڅه داکه وي محمل صحرا نور ده
په ګرداب کې د هستی یم غوبه شوی   ما حمزه کره نري بهر همنه مرده

۱۰او دربار

۱۴۲۹

دابې خبري چې شوه.   م خسرده   کرم چې بې نظري داعطاد کرم نظرده
سترګه د سپاهيې د حيرت څخوي اوڅکې   شپه د بیلتانه مې په لنون کې د سحرده
داخـومې د زلفو د اشناسره نسبت دی   خکـه د جهـان هـره بلا زما بـه سـرده
خنم مې تـدی وچې ستاد رته رسیدمه   اینې چې سجده مې د هربو شکلي په دره
فـرق د زړه او ستر ګو د حدا جدا ادراک دي   وګنـې جلـوه دي هـم دتـه هـم بهـرده
راشـه تـالشی نـه داشنا د نظر عشـیه   نن د غم په وبش جګره د زړه او د خبګرده
راز د عمري ژوندبه د الباس و خضره څه کړي   وبـاسه د سرنه چې سوداد خشک و ترده
زړونه د مېنوکه وباسې به تنګ تنګ کې   څه بري چې داسګه ښکلي سروي بې ثمرده
ره د خدای شان چې بې نوایم به کاله کې   د بېره که شـهره حمزه زمابه لروبرده

۱۹۷۸، جوزا ۱۶، لواړګي

د غريـب لـه اسـوبلووبره بکـارده   په خوږلن کې لـه سـپرغووبره بکارده
حاسـدان کـوي بستي بستي حجري   د ربـیـولـه رسدووبره بکـارده
په دنیاکې شته دي شکلي سترګې ډېرې   خولـه سترګو سبتنووبره بکـارده
دنیایـستوکه خوسترګې دهوسـی وي   کلـه شـې دازمرو وبـره بکـارده
کله کلـه بدرګـه هـم شـې تـرکماره   ای د دهر فـــــقلووبره بکـــارده
چې محروم کاندي انسان له فرابضو   لـه دي هــې ســتنووبره بکـارده
چې حمزه بـې د ګوبنـې نـه زابهر کـړ   د دلــسوز لـه نقاضووبره بکـارده

۱۹۶۰ ۱۱ غويی شلی   (۱) د محمد ملو مشهور شاعر دارنه اشاره

۴۳۱

اسـوبلوي، اهيـت داغـنا خـه رده — د وحـشيانو خاموشـي او اخفـا خـه رده

سوى كه خوجص زاده وي صحرا بي شي — دا حكـمت گلـستان خـه زده. سـبا خـه زده

كل دي خاندي چي مل خاى بي قدر شته — خـو د سـي مـشامو سـي لـه خطـا خـه زده

نـه عر خـه دى؟ دجـيل حـس جـبه صدا ده — چـي سـوى سـه وي دبلـبلـو نـوا خـه زده

سـنا مرهم رده بـيـو الله د قـام طبيبـه — زيحـور قـام دى فكـر وكـړه دوا خـه ز

چي دعقل پـه لـمـه كـي بـي آب شـته — هغـه سـنا د مرغلـرو بيهـا خـه زده

په كوم رنگ چي نيبي، خان هغسـي سه وي — ددي هـسي دړ لـجنـو زيـنتيا خـه زده

كړي كرسي دحكومت سي عرش كنونكي — بـس دطفـل واسـه بـي مـشغولا خـه زده

، ر سلي — سوطى

۴۳۲

اوس وصال دى كه فراق دى ز — ليـوني دمينـې كوراو بـد باخـه زده

پوله مر بل له ژوندى مريض دعشق يم — پـه حالـت زما طبيـب مـسيحا خه زده

آيـنـه خـوبي برنـسوه وي حيرانـه — چي جذبـه دمجنون نـه وي ليلى خـه زده

سرى بـه هله پـه قرارشي چي فنا سي — دعاشـق دعشق پـه ژوندكي رضاخه زده

په بلبل كي سوز. په گل كي خوشبوئي وي — نـه وفاكوه. زمـا بي ژړاخـه زده

دجلاد كـاروي وژل. ژونـدي كـوا نـه — اى نابوهـه. دبـي مخودواخـه زده

د همـزه د . اوايمان محبوبـه تـه بـي — سـي لـه دي بـي نـور روا ناروا خـه زده

جان نـه فكر وكـړه دبهر خبري پر بسه ده — نـه لكـه نكهت د اوب خبري پر بسه ده

لابي بي خفر كرم چي نظر بي زانه وكر — ده بـي خبـره دخبـر خبـري پر بسه ده

خوجي دقيـام دحقيقـت نـه خبـر نـه يـي — هـومره دمنـزل او دسـفر خبـري پر بسه ده

مبنـه سي هـر او بـاهنر كـولى نـه شـي — د بـي هنـر او بـاهنر خبـري پر بسه ده

زړه مي هم بيان كولى نه شي چي بي بره شي — راز دمحبـت كـي دنظـر خبـري پر بسه ده

لابـه حقيقـت دانتظـار چـي خـر نـه يـي — پر بـسه ده نـه همـزه دمنتظر خبـري پر بسه ده

۱۳۳۴

طبیب وایي چې دوا کړه دعا پرېږده ‌ ‌ ‌ حبیب وایي چه دعا کړه دوا پرېږده

خوځو خله کړې ښا ښا خوښا زانه شي ‌ ‌ ‌ ښایه ګوزو حو اوس راشه ښا پرېږده

ستا به ټله کې ده شفا خو خندا وکړه ‌ ‌ ‌ دلجویي نه مي غوټچه د شفا پرېږده

یار مې مېر دی د کاروان د تصور مي ‌ ‌ ‌ ای رقیبه بس اوس به غوغا پرېږده

غوټۍ سېل د ګلستان په خندا سر کړه ‌ ‌ ‌ نغمه لطیع کړه بلبله نوا پرېږده

چې موسکی مې مرغیچنه خواني بیا شي ‌ ‌ ‌ حجاب لرې کړه له مخ نه، حیا پرېږده

هوش مې بیا د نصیحت دفتر پرانستي ‌ ‌ ‌ ا د یار د کوځې باده جفا پرېږده

د ښا ستړګه وه تندر د وصال شپې ‌ ‌ ‌ درته چا وې چې لمن د ښا پرېږده

دمخ مالګه دي شوه ورکه شوې سې آبه ‌ ‌ ‌ ماخو وې درته به عشق کې ژړا

اوس مې قدر کړې د خاورو ګوهر شیندې ‌ ‌ ‌ پس له مرګه مې په قبر ژړا پرېږده

رقیب هم به دې اور سوځي خفه نه یم ‌ ‌ ‌ اشنا چا درته ویل چې جفا پرېږده

ای حمزه چې کړې الفت د زړه له صدقه ‌ ‌ ‌ راشه نه د وصال او جزا پرېږده

۱۳۳۵

ستېنې لره راخغله تهبنهر پرېږده ‌ ‌ ‌ استعمال د ټېلیګراف کړه، لېټر پرېږده

د مسواک زمانه لاړه سګرېټ راعي ‌ ‌ ‌ اوس فېشن د لنل سټک دی هنټر پرېږده

چېراسي که مغرور شي شکر باسه ‌ ‌ ‌ تصور د مجسټرېټ، کلکټر پرېږده

پلار او مور فرزند او ورور فقط دوستان دي ‌ ‌ ‌ دا موهوم د محبت کېر کټر پرېږده

اوس مېزې د ایسرویلن دي شوې شوې ‌ ‌ ‌ بې وزرو خوار خسته دي موټر پرېږده

چې مشام دې د دماغ تر وتازه شي ‌ ‌ ‌ دست بوسي کړه د ایکټرسو ایکټر پرېږده

اوس دي ښې نګار خانې د قلم جوړې ‌ ‌ ‌ هلته ورشه شور منشت د ښنټر پرېږده

دال خوری کړې داسې دل چې شوې بې داله ‌ ‌ ‌ ای حمزه اوس راشه ماش خوره مټر پرېږده

۱۳۳۶

غږ عونــدي د . ددرمسره مسس ده ‌ ‌ ‌ خوریه لراوبرشه واوره جغه د حرس ده

ژوند دغلامي دیونفس یوه پېړی دی ‌ ‌ ‌ ژوند د آزادۍ یوه پېړی د یونفس ده

جوړېږه سې نیازي باندې تقدیر دی دقاموتو ‌ ‌ ‌ جوړه دنیاوزانه. دقاموتوبه هوس ده

خو چې بې سالاره کاروان نه وي خار خاس دي
هغه قافله چې خومره پیش وه هومره پس ده

سل شي هغه لس چې بدبختي بې ابو ته کړي
نه که متحد شوي خوشبختي دې بویه لس ده

جاچې غم د اسلام او د ملت به سراخستی
فکرورته وکړه خوشحالي د هغه کس ده

لاس که به وطن کې د نعمت کولی نه شي
واوره له تجربه دا خبره ستا درس ده

غور که ده ضمیر ته چې تسري دې شاوخواته
ره شپه کې دعس ده

تواړګی

بیګاه به وعده کړه ستا یوه وعده
بیګاه ستاچې نه رشي کوي بیا یوه وعده

هر څو که وفا نه شوي خو وعدې دې خو شوم
اخر به زور وره شي به تا یوه وعده

اشنا که د وفادې پوره نه شوي پوره نه شوي
راځه راسره وکړه د جفا یوه وعده

س هم بې به جدا چې نېره نه کړي جګې جګې
لالیه درنه غوارم به ژړا یوه وعده

محفل نه درانلو خو دې د تولو سره وکړه
لیکن زه درنه غوارمه جدا یوه وعده

ماوې د بېنني به بې لوطي مې یقین نه و
وې هو .کړې وه ما .خو به خطا یوه وعده

ره نېر شو مه له سره او ته نېره شوي له زبې
داستا هغه وعده وه .دا زما یوه وعده

بیا هم ګوره چې سترګې پېرنګې دې تینې نه شوي
تراوسه پوره نه شوله د تا یوه وعده

خبر اوسه حمزه تر انتهایې لره بیاده
وه ستا د جا سره به ابتدا یوه وعده

۱۹۷۳ .پوهل ۱۸ ـ تواړګی

سپرلي کې شوه خفه .خو به تلو تلو کې د کنو ده
بیا که به نابیر نه راکښو کې د کنو ده

موسکې او سترګې بنکنه د ستا لو بنځکه به حوله کې
بیا خورنه سر به خمکه ګرېدو کې د کنو ده

ارمان هغه به سام د سکلي نیمه عروسي
ماخا به راکښو او بنبېدو کسې د کنو ده

خه بنکلي غیرت دې چې به مخه جرنه راشي
د لاې نه به دوه نیربېدو کسې د کنو ده

ګستاخ نظر .رما چې یو مرکز ته کړو راجمع
ربنا بې د بنایست به اننګو کې د کنو ده

بربت نه ده چې تري نظر و نه له هر حوا دي
د سکلي مبلغه به کوربنو کې د کنو ده

جاوې؟ چې ګل به ببرته غوټۍ نه شي جوریدلی
د شرم او له حیا به غونځېدو کې د کنو ده

ګرمي د ساوتوش وه چې واعظ د راغی
لوس توي تماشه به تماشو کې د کنو ده

سپرلي د امیدونو په جلب کې ورسره وي ۔ دا تللي تت مې په راتلو کې د کتو ده
ملګریه صباحت او ملاحت خو بې قیامت دی ۔ صحه خوبه پت او په بېښتو کې د کتو ده
حمزه منم چې حسن بې خوانی کې د کتو دی ۔ خوانې مې پس هم په خښدو کې د کتو ده

۱۹۶۵.جنوري ۵_ پېښور

(۱۴۳۹)

لا عملې په جدباتو زما تکنده عرصه ده ۔ لبه همه غرصه ده که مې پېغله ولونه ده
عزل مې د غزال غونډې رم وکړلو غایب شو ۔ زماله تراوه خوبه که داسې رو خو سر که ده
حسرت کې د لاهور یې خان په اور و نه سېځلو ۔ مره شوې په هندو کې د جیبال همه جذبه ده
اوس کوم په یو طرف به د تصویر په شان ګوري ۔ خوله داسې د دښمن زما په یو ګوزار
غلاسده دوه ارخونه دي زما د کامرانی ۔ غیرت مې مسلمان دی او جذبه مې پښتنه ده
دا واړه برکت د انقلاب دی د سن ورځې ۔ راغونډه او محکمه د ملت چې شیرازه ده
بره نه دي لاچې کوټ د سیالانو سیالکوټ دی ۔ خیر خو شو چې خاوره د ننګالو جونده ده
مېچن د حادثو کې موحد نه مېده کېږي ۔ سالمه وي نیرک سره چې مل کومه دانه ده
ګردونه یې نصیب د دښمنانو د لمه دي ۔ حمزه زموږ روانه مخ په وړاندې قافله ده

د ۱۹۶۵ کال د جنګ په موقع

(۱۴۴۰)

په سار خو دې د حیا سرخی غازه ده ۔ که غرور د دنیا پست کړي لمبه ده
که خوک خبر شي حقیقت نه به به بوه شي ۔ د ادم قصه د هر سړي قصه ده
په دې سترګو خند به و بکو غلط به شي ۔ د وره سازه خبردار اوسه خزه ده
خو سودا د زلفو لنډه کړو زما عمر ۔ داکسه د بوی شپې نه ده اوږده ده
که عالم متغیر همره لمحه وي ۔ خو اشنا د ښا جفا همه زړه ده
اوس خو غښي مې د آه وتلی نه شي ۔ سا به غم مې چې دښمن لیندۍ کړه ده
نمر نه ګوره چې د زې سه خه مظهر کا ۔ په داخه که سوال مې لوی.خوله مې وړه ده
تمنا او وفا خوبندي د ارمان دي ۔ خوږوه یې تا سکه بلسه سکه ده
د حمزه پریشانی دې به زړه سه کړي ۔ بس خونه یې آینه.زلفې. شانه ده

۱۹۵۰.جون۳_لوارګي

نن په بل طرف چې د ابرو بودي لېنده ده — ورځ راته داخپله داسې ښکاري چې کږه ده
مانه دانسا په خطله مه کړه تېروسونه — خکه چې زموږ له مينځه ورکه فاصله ده
سبني شوي له دبره انتظاره رمسترګي — خطله په قرار زمازړګيه شوره شپه ده
ما نه د خواني حجري مه کوه هدمه — مه رايادوه راته چې دالسعه زړه ده
عشقه ارمانونه دي راغونډکړه په هجران کي — څوځل ورکه شوي په دي شول کي قافله ده
زه هغه نه حسن.هغه مانه حسن ښکاري — بس په صونږه دوازړکي هم دالږه بړده ده
هغه د برد نسکلبوله خوبونو خبرنه دي — خکه لاناقصه د حمزه مطالبه ده

۱۹۶۲.مړه۲_نواګي

ښکليه که ستا د بربوکوژبه ده — زده کړي مادلبونوژبه ده
زه به پيدا لبوني پوهه کړمه — سخته که څودلبونوژبه ده
له خپله هوده بې بانه نه اوړي — بس خوسوه دپښتنوژبه ده
ژبه مو وکړه يو دبل سره نن — خوګوړي..دامويه پښتنوژبه ده
چې بې ساتي دخپلو دارو نه هم — سالمه ژبه دهغوژبه ده
ستادککو په ژبه پوهه نه شوم — څه عجيبه دغلچکوژبه ده
دګلرخانونژد هکت نبه نه وي — ګوره چې خشکه داغزو ژبه ده
ښکلي يوه وينا کولی نه شي — کله يوه دپرلو ژبه ده
په پيرانګواله هې خوله پاکوي — نه پښتنه مې دزلمو ژبه ده
چې يوه ژبه شي يوه ژبه شي — بس نوهم دادميږوژبه ده
ستادلبمودنور او سبين له مخه — زده کړي مادورخوشبوژ.
زاهده وخبه چې روانه دي شي — داچې تتې دي په توبوژبه ده
حمره چې زمول شومه کنه وه زما — هبره له مادتاترو ژبه ده

(۴۴۳)

خوکه عبارت هره هستي له يوه ذاته ده
بیاهم په هستی نه ده حساب چې بې صفاته ده

مبه کې اعباره زه قایل د سرکوزی نه یم
بساتې ميراثه درته دلات او د مناته ده

ښکلیه نن د خبر مې شکایت د بې بتی کوتې
ووایه صفا صفا چې دا اشاره چاته ده

ستا په التفات مې زومبی نه دی چې بې غوارمه
ښکلیه اوس حیاته څه حاجت چې روژه ماته ده

ست د کوز طواف ونه مې نیت ستا په ور و که
وخت چې د احرام شي ابتدا بې له میقاته ده

ته وایې چې ووایه چې هرڅه دي په زړه راخي
زه وایم زما د پاره دا خبره زیانه ده

هیڅ نشته رقیبه بې د باز دمخ له یادونه
ساده غور خولې هره ستا خبره شاته ده

زاړه په چموچې زړ عوض شي سبرلي ول د وصل
مایوه خبره او ربدلي له برسانه ده

زه حمزه شم د خبرو زلفو د سیوروونه
داچې حوصله راکړي خدای هری بلاته ده

۱۹۷۵،اګست ۳۱ _ ګلستان، کوټه بلوچستان.

ستا په ککیو کې زما د زړه ربا پنه ده
په توره شپه کې ګویا سترګه د

ستا د ستم په انتها کې ابتدا پنه ده
زما د غم په ابتدا کې انتها پنه ده

په انتظار کې مې قیام کله راتلی شي اشنا
په هر یو خصب کې د یو یوه بلا پنه ده

دانجاهل د بې لوظی زد عمل دی ستا
ستا د ظ هر په بې بې کې خوروپنه د

دا تغیر جوړ د هستي پر له پسې سه ويسې
داد ژوندون سه بې خبر وایې قصه پنه

څه چې زه وایمه څه چل دی چې رضا ښکاري
لږ خو مې یوه کړه په کوم کار کې دې رضا پنه ده

کوڅې نه ستا د حمزه سترګې نیم براستې کلی
لادې براستې زلفې نه دې که سبا پنه ده

د ۱۹۵۴ جنوري ۱۳ _ لوارګی.

د هر چې اشارانه یاد هري داختر مخه ده
زه نه د تېر و واقعاتو د لښکر مخه ده

زه مې د چاسره وتلی چې وایس راتلی
خدایزده کوم لور ته د پرېشانه مسافر مخه ده

هغه به لا زه د زاهد وي چې پري تلی شمه زه
چې تري بوز نیزمه چوپ دا د قلندر مخه ده

وسلې که د فطرت سبه سلاز راکړي
همنه مونه مې په کار بې د ستګر مخه ده

نمرچې څرګندوي دزړو زړونه روښانه لري   تل په مخښش کې کښرانوته دسترمخه ده
دعشق له لارې نه جاروځم که نبندګ خورمه برې   حوزرماصخ وتـه دبـل بـو دلاوز مخـه ده
ګوندي حمزه هم بې نوابکې نن پاتې نه شي   ده فـطـمي میخـنـه بیرتـه دسـاغر مخه ده

۱۹٦۹_عیدفطر

پـه حرکـت ده خـوبړی ګـبـره ده   ځنګه ګرداب ځنګه کښتي ګبره ده
جامونـه مـه کرنګـوه صـبروکړه   ساقي په ابرکې سپوږمی ګبره ده
مرګیـه ودرېږه لږ د بـردی هجـوم   په ارمانوکې مې سلګی ګبره ده
دصـراحی سـلګیو بوهـه کړمـه   اوپه صری کې دهستي ګبره ده
ستادلبانو شـــبرېني غـــواړي   نغمه په دوکې دشپېلي ګبره ده
ورکـړه چېوتـه پـښنني دغـره   که په ګرداب کې دې بېړی ګبره ده
حیف چې سلګی یې کړي له زلفوېوړن،   حمزه په جال کې امزري ګبره ده

بهار برګی

اورو سو ځکی مې دفس نشته ده   جاوې چې له ډزونه ګوبـه د   ن نشته ده
نه خو ورنه مخ کړه چې جواب یې دکوې که نه   څه که ست په خبال مې آینه دسخن نشته ده
نورو نه سه وکه نسکاره سه شي که بې وګوري   بې له هغه بنکلي مې دنیا د سخن نشته ده
هـوش مـې د کاکـل دنکهتونوهـوا وړی دی   خدابرو چې مشام ته مې ناغه د حسن نشته ده
اوس بې د شملو د لاندې هغه نهوړ څه شو   ښن له بنښي هوره څېره د وطن نشته ده
څومره چې نعره سي د انسان د بېرزوېښې ده   هومره د انسان له بېرزوېښې لمن نشته ده
نار دمېبې جرته چې جامه د اخلاص وګنډې   څکه څو حلقه د زماني د سورن نشته ده
ګل شته،هم سزه،خوله خرابه بو بېدلی دې   زړه راسکوسه شداره دچمن نشته ده
بس سوه اسره مې دېشرب د ساقي پاتې ده   بربېږده حمزه نوره میخانه د زمن نشته ده

۱۹۲۹ حوایی ۱۴_لوارګی

(۴۴۸)

کوڅه که ستا له لیونو ډکه ده — دلته صحرا له بربوکو ډکه ده
خوکه تعریف مې د ګلرخ کړي رقیب — خنکه وینا یې له اغزو ډکه ده
خلاصه به ستا په یوخنداشي اشنا — که افسانه مې له سلګو ډکه ده
ستا د مینا په دې زیبرګو ساقي — چې مې پیاله له اسویلو ډکه ده
وي به. کېدای شي خوبې تا نه زما — څه که دنیا د تماشو ډکه ده
ورک شو مردان که عشقه ته ورک شوې — نن خو دنیا له ارتینو ډکه ده
چې هره لاره اشنا ستا لاره ده — ستا کومه لار د غلچکو ډکه ده
پام به هرګام شته صراحی او پیالې — دا میخانه له تیند کو ډکه ده
ستا د لیمو نه مې ورشو د خیال — له نافه دارو غرڅنو ډکه ده
عقله ارمان دریې اوس کومه — مینه خو هم له وسوسو ډکه ده
د زړه فضاد حمزه ستا په نظر — له تخنو نګو پلو شو ډکه ده

(۴۴۹)

سترګو نه راغلې مې چې ستا په خبر اوښکه ده — سترګه کې ده سترګه هم د سترګو نظر اوښکه ده
بس خو د حذبې د محبت په مخکې سره سالم — وي د تنه وینه، چې بس ګورې بهر اوښکه ده
دلته شي اجل یوه ښکلا بلې ښکلا لره — اصل کې د سترګه د سحر، د سحر اوښکه ده
ستا بدن که موسکه کړه بور بېرې اوربېرې هم — ستا دې نامعلومه طبیعت په خطر اوښکه ده
نرم به برې ګټه عوندې زړه دخیل اشنا کړمه — شته چه د حمزه سره وینا د اثر اوښکه ده

۱۹۲۸ مارچ ۲۵ - پېښور

سو ز مې برې خاطر شي که شبه د ژړا ګرمه ده — دباره ښکلیه جې رانه شي فغ ګرمه ده
زلفې بې هم ښکارې تاو راتاو رانه په خیلو کې — داسې پخوانه وه خدا یږونن خوبلا ګرمه ده
چول د محبت ته په سره سینه راتلل بنه دي — دلته جې په هر یوه موسم کې هوا ګرمه ده
مانه خو قارون به یې جې ژوند د محبت مې دی — ښکلیه که هر څو دې هنګامه د سخا ګرمه ده
زه جې همېشه ترې توقع د التفات لرم — حق لري که نن هغه زما په خطا ګرمه ده

ښکارې ئن به ښه رابانده ځ یخ زړه په ښکنځلو کړي   بیاور ته الغیاز وه لسه کړي چې بیا گرمه ده
گل به نه خاندل چې اسویلي ساړه ساړه کوي   بیوه که وي به دي چې د بلبلونو اگرمه ده
ئن هم د سباوعده کوي پرون دې هم کړله   وایه راته یاره هغه گرمه که داگرمه ده؟
خود به طایفه د عاشقانو حمزه گرمه وي   خېژي ورځ په ورځ د تش دېدن بې "بهاگرمه ده

۱۹۷۱ .جون ۱۸ .لواړگی   (۱) ارزښ.

۱۴۵۱

دا پېره پیاله زماد وینو بهانه ده   خمار دي د سرولیو غه شېرینه بهانه ده
بس خو سرآهنگ بې به گنډ کې د وجدان وي   خه ده دا دنیا خو تېره شوي ترانه ده
سریه لړ غره شو دخواني اوس خوبې داوره   پاتې به لیمو کې مې سې شوره افسانه ده
بېسې خوشه هوسه د دنیا د سرپروني   مابه ترې کړو پورته ولې حیف چې زنانه ده
حداپرو، حلیلت دېـ راې ته رسېدلي   ماسره هر چـ چې جوړه کړې یارانه ده
ماچې پېژندلي محبت له کومه وخته   وخت راته بیو نیې ترجېدلي زمانه ده
پرله پسې ناچې حوداث کړه حمزه گپه   بس دا بې کونجې ره هسې تولـه خزانه ده

۱۴۵۲

ښاد خیاله سره ماچې جوړه کړې یارانه ده   په ماتل بیوه لحظه ده. که روانه زمانه ده
چې زمانه ملتفته. ښاد ستر گوییمانه ده   هر طرف ته بسرلي دي. هر بخرې میخانه ده
سرمې خه چې تول جهان هم. ښادوصل بهانه ده   ښکلیه راشه بهانه ده. بهانه ده. بهانه ده
ساقي وئې چې پس له نوشه چې خاموش وي. زه هغه دي   ماوي جار دي شه له ستر گو. داحېره دُردانه ده
ساله ئ زه قربانبږم. چې غناپې راعطا کړه   له دي هفربه خه وابم چې بې طمع شاهانه ده
تادخپل فروغ دباره. دزړه سوی دي قبول کړي   شمعې سوره پروانه کړې. په کوم حال چې پروانه ده
قدمونه مې بې واکه. داشناکوخې ته سمه کړي   خلقه زه که لیونی یم. زماهېنه فرزانه ده
مچې خومره فکروکړو. حقیقت دهستي دادی   چې وتاویلي خان ته. واره خپله افسانه ده
اشناناکه قبول نه کړم. آیینه دي دښکلاشوم   چې تندی مې جرته ایښې. ترینه جوړه آستانه ده
یوزماپه بسونواله. چې اشناغرض ونه کړې   تورمې سردي. که مې مال دي. همه ئانه ندرانه ده
حمزه ولې حیرانېږي. وي دزا   اودزغن به   چې بې. باتې دملک له تندرونو اشیانه ده

۱۴۵۳

د ساقي دالتفات چې بيرته شوي ميخانه ده
د فطرت په حوله مې څکه داسې خوابه ترانه ده

تروهوش نه خبر وکړه چې خارج کړي له نشه که
کوزه دلته به هر کام کې صراحي او پيمانه ده

د هبوټ وروستي سلګۍ مې د بنو خمار راوبس کړ
زما ستړه انتظاره اوس دې جوړه بهانه ده

د سرو سترګو تبدل ووچې مې خوانې وسکي راغلي
معلومېږي چې د مينې لانيمګړې افسانه ده

هغه لومه ستا د زلفو چې بخوا به وه دامه ده
هغه داغ د زړه ماړغه ته اول خال او اوس دانه ده

اوس لېبه زموږ د دواړو چې شي مخ نه سکته کيږي
غيرت دي كه تكميل ته رسېدلې يارانه ده

بر اوبه تدبير کې دحدم او صلک فرق دي
سلسله د ګوزو زلفو مزينه په شانه ده

زړه هم هغه زړه دی حواښنا چې ت قبول کړ
هم هغه جلوه ده کحکه اوس چې ګوري دردانه ده

حقيقت نه د وجود بې پولباس دي ور اغوستي
دا ډب چې د رنه بکاري دچا حيله افسانه ده

زه او يار چې سره بيل يو كه مې كوروي خو صحرا وي
زه او يار چې سره کښېنو که صحراوي خو خانه ده

که نه هغه شي چې نه بي. نه هغه نه شي چه نه بي
نه وختونه غلجکي دي. نه شوګ ره زمانه ده

ست غرض پرده کول وو له مينو. په محفل کې
سرور شوني له مانه څنګه بکلي بهانه ده

زغملی دي فراق شي شمع روبه نه د زړلی شي
ستا حمزه څنګه حمزه دی بې وزرو پروانه ده

۱۴۵۴

د سحر سترګه چې راغلې نه ده
وي به سحر خوشبه لاتللې نه ده

د زړه دنيامې خاموشي نه منمې
ستا د چوپيانه بوږنېدلې نه ده

ليوني اوښکه په بڼو شوه به خوړ
څو که راغلې څڅېدلې نه ده

يوه سلګۍ ده چې بې تانه اشنا
ماخنکدن نه هم ساتلې نه ده

جې اشنا راغی. حمزه چا اويل
چې د نمر سترګه راختلې نه ده

۱۹۷۰ می ۲۰. لوزګی

۱۴۵۵

جې بې چه د التفات را رسېدلې نه ده
لمحه د غم دهو غطي نه لېږ دېدلې نه ده

بکلې نيم مخ به بلوښ کاندي چې بيقله نه ده
لاسبوږمي نيمه ده تکميل ته رسېدلې نه ده

بيرته سته چې شوه له سترګو عوږ څېدلې نه ده
بستني اوښکي هر کلي کړو بوږنېدلې نه ده

سوي خواتې د محبت د اشاري به زړه
دا چې بلو په خوله کې بېسې بوڅېدلې نه ده

په حوله حومویږ بو سره یو چې تعلق عروج شي
خو دا خبره موږ په زړونو لګېدلې نه ده

سره دي یار خو شول حوزله حیله مخه وشرمېدي
چې آیینه د جا د مخ نه شرمېدلې نه ده

دا عاشقي نه ده هوس دی چې خبر شومه زه
کومه خواني چه له دې تاوه ښخېدلې نه ده

زه د میس د نسور قصه عاطله ګنم
هغه لمحه سې چې تر حشره غزېدلې نه ده

سې د هغه نه چې مرکز د عشق یې ونسو حمزه
زمسه هجري د جامه جوړ لسدلي سه ده

هغه نمر مخسې موسبدلې نه ده
سیوږمۍ د بخت مې ځلېدلې نه ده

زړه داغونه لا اوره دي زما
د سحر ستر که را ختلې نه ده

ستاپې رحي مې بشنه کره اوښکه
چې د بنو نه بهېدلې نه ده

رمایه اوښکه بسې غه کړې نکل
دا مرغلره بسې مونسدلې نه ده

ستا د مار خوږه نکنې غرمه کسې
سنه خواني چې ښخېدلې نه ده

عجیبه دا بانه بسې غشي ولسې
لبنده دورو خوبې را بسکلې سه ده

چې ستا به زېرونسدې بسې وکړو بهر
داهسدکې اوښکه مې بخسلې نه ده

زمانه ولسې مې کړېوان شوکوي
د جالمې خسومې شلولې نه ده

چې بې سرخم کړلو قامت نه د یار
د هغونسه بربسوتلې نسه ده

اوښکي مې ستا څه النفات ولېدو
چې بېرنسه زړه تسه ګرځېدلې نه ده

حمسزه بوزجل[2] کسه داشنالري وي
لا حوصله خسوې بسایللې سه ده

(۲) ار. بوحل

(۴۵۷)

س بې اسکو کې سر خې منته حیې سیبه ده
سکاري چې میږلې بې د خواښې شوګلې سیبه ده

بسکلسه یې زیکي د تعبیر کې باتې به شوله
خو که ده اوبه. به انجماد کې زلې سیبنه ده

د ململ لوښه تاوران ولسه رلفو کړه
ګوره چې زاګیریکې تو زمار دی نلې سیبنه ده

دا دزړه تیرې مې ځرکه موسکې شولې
دا ... راختلې جوږسیوږمۍ به بلې سیبه ده

واک دګرفتار د حرکت دسل په لاس کې دي   کړې په تنګ تنګ کې دا حسره نلي سینه ده

رنګ دا ضطراب مې دا شنایه سراپا و   یوري چې سیماب شي د سرورو دلي سینه ده

مانه یو حکیم وې چې لحاظ د٠ ا   مه ګوره حمزه چې جلي توره جلي سینه ده

۱۹۷۷ مارچ ۲ لواړګی

(۱۴۵۸)

بس خو چې ژوندی په تل کتنه آینه ده   خکه په غندنه په ستاینه آینه ده

زړه مې یې شین شو ستاپشرنه وریاد یري   رنګ شي له حسرته چې هیرجنه آینه ده

ښکاري چې ښې کړې دصفا او دساده زړونو   سرچې تل ترتله په یوښتنه آینه ده

ټول عمري بهاریې دطوبی ښکاري په غیږکې   څه رنګینه ستا دلدبه ونه آینه ده

نه ورمخامخ چې شي خان ورک شي دهغې نه   ستاله مخه جارشي که وارنه آینه ده

ورک به نجرد کې د حیرت یې شي عکسونه   یوه لکه دزړونو په بالنه آینه ده

رشه مه ویریږه دیو حال نه وایې سل ته   رویږدي چې دزړونو په ساتنه آینه ده

ماخوري حیرت یې نښانه د آګاهی ده   ولې دعکسونو په غوښتنه آینه ده

بیخه حمزه په دزړه له فیضه ناامیده   رنګ دهوس لرکړه پرې خچنه آینه ده

حسن چې له خایه یې په برخه یې بشي ده   جارچې حوصله زماد مینې پښتني ده

لاړې آینه کې خان نه ګوري حیرانیږي   نه په حقیقت کې یې جمل، که خوش فهمي ده

پرپرده رقیبان چې بو تر بله وراندي کیږي   زه ترې کناره یم، داجګړه زرګري ده

زه چې هغو ښکلیو هوسې سترګو وحشي نه کړم   خدایږو چې همت او حوصله مې دزمري ده

سره به بلوبلونسوي دمیو مذمت کړي   ښکاري چې واعظه، دنا پوهه سرسري ده

ن چې خونږي بانه دي داسې ښکلي ښکاري   وخت د تازه وینې، هنګامه دبسملې ده

نن چې به ساره نظر اشنا دي راکتلي   خکه په الفت کې مې حمزه نوې ګرمي ده

۱۹۷۷ جنوري ۲۰ پېښور

۴۲۰

دعـالم بـه رنگينـوکي دغـه برحـه دسـري ده   وايي چي بخښي ده. کله وايي چي گرمي ده
کوربـه سـرواسـوبلوکري کـړدی حوزي دتـاکو   خوبي بي گرم هيرادبه دی خومجبوره دي بخښي ده
دا   ورته واموازړمي مي دفطرت دی   داجي بوهـه ورتـه وايوداهمـه بـي خبري ده
خان . به مل کي عـشي احتلاف دعـسـوي   جاکه خان به خان کي وليد دنول عمري غمي ده
دکمـال لـه خوندامودب خان تـه کره ودامـه   به تيروکي دهرسـوزي ښکاره جبله رنايي ده
ای رمابشون ارمه اسري بربرده جي کامل شي   سناد ظرف امتحان تـه خوالازمه بي كـسي ده
عشقه ندبار نامه کړل دغوبجي هـسي حمزه ته   که وبل ورتـه هوس بـه جي پنجه دامروي ده

۴۲۱

بـي شـکه مادغـه خطـاکري ده   چـي تاجفـاکره ماوفـا کـري ده
تـن مـي پـه عمرستارضـاکري ده   چي مي خپل مرګ لره دعا کري ده
تاکـه دظلـم انتهـاکري ده   مابـه تـسليم کـي ابتـدا کـري ده
داجـي سـم رانـه نظرنـه کـوي   ښکاري چي نـامي د زړه غلا کري ده
ژارم بـه دا چـي تـه خنـدا نـه کـوي   خانـدي بـه دا چـي مـا ژړا کـري ده
تاتماشـه دتماشـو کره بـه بـام   ماتماشـا، دتماشـه کـري ده
کومـه وعـده دي مـا دروغ ګڼلـي   کومـه وعـده دي بـه رښتيا کـري ده
مابربشان بـه زنځيـر کلـک وتـړئ   د نوروزلفـو مـي سـودا کـري ده
چـي خپـل غـزل دجانـه واورم حمـزه   وايـم چـي چاهـي وينـا کـري ده

۱) از نسخه

باربـه خـوب ويـده دی دبنونګهبـانی ده   ويـي بی شوخي دي که غافله بي خرابي ده
برلاس به سبه. ګوته په شونډو. خوزي زلفي   ګوياوايي ستايم که جي نه شوي پريشاني ده
عشق جي لاکاپي دی ولي بازديوفاي وزي   حسن فاني نه دی جي شهره بي لاڼي ده
داسـي بـت وبـه بتـانو داور کـي   وشوه تويي پاتي اوس لـه مامـلـه ني ده
دحيات جينه در   به ظلمات کي   خضر دلـسمت کـه دي حمزه وي اسـني ده

۴۲۳

په ملت راعلي سبا د جمعيت سوي خواني ده — اوس ناتوانه عودي سکاري زړه شوي خاخاني ده
د ملت ناوي په لاس کي د تنظيم رمنځ نيکاري — زړه مي وروورو جمع کيږي چي روانه پرېشاني ده
د وحشتونو چپې دروسي سنا دپاره نه ودريږي — دبيري دهپاره کله د سبدونو رواني ده
و رلس بي دبستون کړي دملت گراني اساني — دلته گراني دي اساني چي د وينو ارزاني ده
چي آيين د سربنوب بي موږ پلروسوته سودلي — همه موږنه توره بريس دي. جيراني ده جيراني ده
چي دوه وروبه پونرمله په حوږه ړه کي سيل کړ — په ميراث کي ورته پاتي دا دجانه شبطاني ده
زه که څو همه يو موتي راخوږيږم لکه زهر — دا برهينا زما د نوري گويا تندر اسماني ده
سنگ او جنگ مي له فطرته لاپه ورته کي گډ شوي — نيکيږي ورته څوک نه شي چي حمله مي طوفاني ده

۱۹۵۱ مې ۲۷ ـ لواړگی

چي په زړه کي زما مينه د علي (رض) ده — تري وتلي بي پښتي او دزغلي ده
واخله سترگي مي د رجار چي په تا نو زشم — دوه سترگي به د رکوم پښتونولي ده
پربرده اوښکي چي په زړه کي په زړه نوی گرم — چي نظر داشت نشته وچ کلي ده
گله ستا يم چي خندان يم که پرېشان يم — له فطرته مي چي برخه بلبلي ده
زه حمزه د بوتراب په مينه مست يم — هم به داهره اداسي د ولي ده

۱۹۷۷، جوري ۲۶، پېښور

خو نه په خبر نه شوي اي زما عشقه شديده — حسن شوي چي نه شولي بهرله خپله بريده
زوږدي که ارمان شي هم خوبه دي پري پاتي — زوندلره پکار ده که غذاوي له قد بده
واخله د ديدن ارمانه. خوادي اوس سره شوه — اوس نو هبشه د زړه ووتي له ديده
حدا يبوتل د حسن دي ځالي زمايه برخه — څه شي که هر کال ببنه کوي دروژي عيده
هېرنه دي زما سه د مختي پښتي حسن — مه عوارة نقاده شاعري رانه جديده
مخکي به رانگ دعقه يار خوشحال بدمه — اوس خومي بياره حيرت يوسي له نويده
نفه زه چي خو د بره دوستي درسره کرمه — ماسره دي هومره دښمني شي لا شديده
ستا دبرند ورلفو تصرف خو زمس زړه زده — جمع وي چي خوبي پرېشاني شي لامزيده
بدي مي حمزه دامبه رامن شي داره — بي له خو افرا د و داول نه تريزيده

(۱۴۲۲)

فطرت چې منفعل د هراسان پاتې کېده — هم دا وه مدعا چې مسلمان پاتې کېده
یونې د . یه یوځل کې شو بنایست یه بل کې عشق — یې دې نه دا جهان فقط امکان پاتې کېده
احساس که د تلاب دې و نو و به یه نظر — قسمت دې چې دا بار مې یه چشمان پاتې کېده
خضر د محبت و چې ارمان مې کړو د ژوند — هیڅ یوه ، نه وم چې ژوند هم یو ارمان پاتې کېده
کرم عشقه پرسر کې دې ناتمامه مسافت — زو . زو به ورکېدم چې بیابان پاتې کېده
ای عشقه کړو اخر دې هم وحشت د جونې یار — داستا چې سلامت نرې نه کرهوان پاتې کېده
ای دریغه پسرلی چې دخوانی وی همیشه — حمزه چې دې ترعمره غزل خوان پاتې کېده

د نسیم صبا وعده وه . اوریده را اوریده — چې ژبه یې پسته وه اوریده را اوریده
زاهد نه و دریدی شو او نه توان د وتو — په ژبه مې توبه وه اوریده را اوریده
دریاب د محبت کې مې کشتی د تمناه — چپه وه چې چپه وه اوریده را اوریده
کېدی وه د گلونو د نسیم یه بلوسېدو — په ونبنه کې وده وه اوریده را اوریده
کالونه مې ترې جوړ کړه . دا په دې چې بد لېدم — هغه یوه لمحه وه اوریده را اوریده
وه لویه صحیفه د کاینات یوه صفحه — زما د ژوند قصه وه اوریده را اوریده
راغلې هر کلې ته د اشنا نه شوه ستنه — چې اوښکه پښتنه وه اوریده را اوریده
اخر د انتظار یې کړه د ژوند یه راز خبر — وعده یې چې خوږه وه اوریده را اوریده
سب د ژوندانه مې وه وعده د ښکلي یار — هغه یوه نښته وه اوریده را اوریده
حمزه زه د هستې له رازه م خبر — بس دا چې اندازه وه اوریده را اوریده

۱۹۶۶ مارچ ۲۷ ـ لوارګی

ستا یه د هر دېدن مې تمنا و ننبنده — حسد د تماشې شو . تماشا و ننبنده
راغله میلمانه ګنې شامت مې و راغلی — ګونجه د تندې دې له موسکا و ننبنده
مال یه وابسې کې مې شول وارداې نوسه — تله چې تر ینه . رنګه د صحرا و ننبنده
خاز دې له حما شه چې مشه زما د خوب ده — ستا وفا راوړې وه چې بیا و تښنبده
نه وې راوتلې چې سحر شو یه سیوزمې کې — ماځانیه . زما یې چې بېګاه و ننبنده

وي هم دغه سترګې چې سودا يې وه راکړې — اوس دي هم هغه چې تري سودا وتښتېده
نن چې ملتفت شو، حوصله به چرته ګورم — هغه خو رابېښ شو خو چې دا وتښتېده
مرګ د بېلتانه دي و، صحت د مرګ اخيستی — څکه حوصله د مسيحا وتښتېده
ستا د راتلو غم د حمزه اوښکه وه راوستې — ستا د رسېدو نه لا يخوا وتښتېده

(۱) او. لمحه

(۴۲۹)

پاس دشش جهت نه مې پرواز معلومېده — لاهم دالفت راته آغاز معلومېده
برنده نظر دې نن چې راته ساز معلومېده — ماته هر انداز دې آواز معلومېده
راز د پاره کوز چې شوم باطن ته دکوم څيز — پاسې يو ظاهر راته پرواز معلومېده
پورته چې پرده شوه دنسبت "زما" او "ستا" — پره شوم زما ناز و چې نياز معلومېده
زه به ستا دار کې د تصوير د يو اړخ وم — غه هم حقيقت وچې مجاز معلومېده
څرنګه کاشر عوندې معصوم شو په وصال کې — څوک دې ستا رڅن[۱] دستر ګو باز معلومېده
داخو ماته ستا د نرد هکت وه لنده لاره — ستا چې د برزما احتراز معلومېده
د پروونه محفل کې ستا بڼ خوشمع رو به — وايه کوم سوخته يکې ممتاز معلومېده
ساجې حمزه جام د بينا[۲] دستر ګو وخښه — کيف يې به هر ګوټ کې د حجاز معلومېده

(۱) او سکاروه. (۲) از مفتح رحمة الله عليه

نن ماته پوناغا به چې جانان و مومېده — بې واکه هر يو شی د وير جهان و مومېده
زړه زړه مې لپو تروب شو چې مې وليدې غولي — صحرانه مې له ورايه ګريبان و مومېده
موسکا هم به الفت کې ترجمانه شي د غربو — ګل ګوره چې نسيم کړل پريشان، و مومېده
ماري له هره ځلنه وي زړه تور د آيينې — پر څو ته داشنا د غه حيران و مومېده
کاروان سه ور ماد عشق دلاروپه لنبون — داڅکه په غربو غربو کې کهکشان و مومېده
ښادي کې مې شريک شو د چونګنې په تکبل — عادت خو يې داته و، خواسمان و مومېده
د برګران و، ما حمزه ته داشنا پخلا کول — ماڅان چې مرور کړو، نواسان و مومېده

۱۹٦۲، جولای د ـ لوارګی

اشناچې به ماستادمېنې تور ولګېده — به دې هم درقیب په خوسه اور اولګېده
دزلفو تصور دې ورته مخ وخلاوه — نظر چې به نېروکې دشبګور ولګېده
ساکم وتغافل ؟ چې لارقیب ته هم شوې موسک — په زړه زما د اور دباسه اور ولګېده
همدمه خه پوښني؟ به مې دنه زړه له اقراره — زړه به دې جنګ چې څومره روږ ولګېده
سحرچې خبردار مې شو دشپې نه دوصال — له رشکه دفلک په ګونه اور ولګېده
رابورته اسوېلې شول تصور بې شولک خک — ای ضبطه رامدد شه مدبرې شور ولګېده
نایسته درله بنایي په شوخی کې سادګي — کامل شوچې کرم نقش په انځور، ولګېده
همدمه څه پښتې به مې دنه زړه له اقرار — بیاهم لکه انکار دې چې برې زور ولګېده
قاصده نن دې څرنګه خبرې دې پښتې — ګفتاردې به هغه چې هسې سپور ولګېده

۱۰۵۳ مې ۷ _ لواړګی

چې افرادېې شي راځونه هغه شري ده — چې تارتار سره جدا وي نسوري ده
چې ننداره لحظه وي، باقي ښکاري — دجمال جلال مظهره دانړي ده
واجهان دتغیر پربرده چې بوه شي — چې بوآن · · دي که صدي ده که ګري ده
ددنیاناوې به بیاهم دتانه شي — که په وینوورلـه تاابنې درې ده
پسرلی دهغه مخ مې موسکی نه کړ — که جاري زما دسرواوښکوجري ده
په سلګوسلګو یې خوانه کرم راتېره — دزړه سودمې صراحې دنګه غړې ده
سرې نه ده چې درون پکې سرې وي — سرې نه دی چې دورن پکې سرې ده
چې ښکلا په پرېشانی کې ده دزلفو — ناخوښي مې جمعیت کې دغړې ده
حمزه اوښکې مې دزړه سه عبارت دي — چې بهایې دګوهرونه لسرې :۰

شـوی تخلیـق دی دعـالم دمحبـت دپـاره ❊ بیامحبت بـي کړوعـالم تـه دزینت دپـاره
ګوره که ستادخولې تاثیرمونږ ته تومه وبخښي ❊ واعظـه واخلـه شـرې بوګـوټ دبرکـت دپـاره
هغه حرشې چې خوګ رنګ دبې رنګۍ کړي غوږه ❊ آیینـه تـول تقشـونـه ورک کـړي دحیـرت دپـاره
څو چې دځان په غم کې ورک نشي راپیدابه نه شي ❊ هغه پیداشي چې ځان ورک کـړي دملت دپـاره
شمعې سلګۍ دځنکدن وکړه سحربې دوې ❊ بویـه سـامع چـې دي دسـوزد حکایت د. ره
خه شي که هارکړي ورنه ستړګي بیرنګۍ بدلې ❊ سپین دي خیل سرکړه ښښې صبنې دښت دپاره
دطوبی ونه شوه کوتاه په هـکبد وهـکبد و ❊ چـې بـې مثـال قـابعوو ستاد قامت دپـاره
حمـزه کـه غـواړې نودنږ نـه دساطن وونـښې ❊ لـه خپلـه خاسـه شـه مهر دلیـاعت د.

۱۹٦۲ اکتوبر

راغـــی پـــسرلی درنګینو ســره ❊ شـــرق مــي دنظر دغلچکو ســره
ضـبطه کـره یـې ګـد داسوبلوسـره ❊ شــوم داشنا راغلود سلګو ســره
ګــل ملګــری ښــکاري داغـزو سـره ❊ روندشـــومه دسترګوغړېدو ســره
اوښکو دسلګو داسوېلو ـــــــــــــــــــ سره ❊ وربـه شـم اشـنانه دجرګو ســره
دابـــکاره دنبارانــه بـــو راز شـوله ❊ ســتري ګلــی ستادموسېدو ســره
بـاتې یې وحـشت دی هوسـی نـره دۀ ❊ ښـکاري مــي دسترګود ورشو ســره
ګـوره تبنبـدل یـې د دیـدن یـه وخـت ❊ جنـګ بـه نظـر څـه کـړي دلبـرو ســره
اوښـکې مـې وې سـتاپه تـصور دیـوې ❊ نـور شـوتري رخـصت دبهېدو ســره
خیـال ســې دراتــګ واشـناباتې شـو ❊ غـم شـو د ســپوږمی دراختو ســره
پرخې ژرا وکړه بـرې موسکی شـو ګل ❊ پرخــه شــوه موســکی دبلونو ســره
ګوانې درقیب خیرخوچې موسکی بې ته ❊ داســي ســرې ښـې دي د نـودو ســره
تــګ د زمـانې نـه حمـزه زده کـړه تـه ❊ صـل دې نـه دی وخـت د تیند کو ســره

۱) از حداېکو سس

(۴۷۵)

زړونه ډک وم ستا د موسـبدو سـره — ژوند شومه د سترګو غړېدو سـره

عشقه وصل پرېږده مرغېژن به شي — او زخو وي ژوندی د بلبدو سـره

پرېږده چې سلګی مې شي اشنا پسې — داخو شنه د سترګو لګېدو سـره

دا رد عمل له جفا پس وي تل — غرېږو ونېوم ستا د موسېدو سـره

رسېده نمر لاله خو حسر بو به نه — خیبر شوې د اسمان د غړېدو سـره

هسک مې شولو بخت د ثریا نه هم — ستا د ښکلو سترګو ټټېدو سـره

اوښکه زما ستا به تصور وه شمع — نور شو نرې رخصت د بهېدو سـره

وکړه حمزه بیا د لیو تسوب دعا — غم شولو درپېښ د رغېدو سـره

(۴۷۲)

هیڅ له بیو اوبیل نه خبرېده سـره — تله به بیو لاره پښتانه سـره

راز د مینې بیا هم پاتې پټ نه شو — وي د زړه خبرې کـــه د زړه سـره

بس خو بو نرېخ ګوټ دی اشنا تېرېې کړه — راشه چې نن دواړه شو خواږه سـره

خدایه دا شملې دې مدام جګې وي — پاتې پښتانه دې بیو پنځه سـره

خوی مې نظر ستا له نظر واخیستو — غل خوشې، خوګ مل چې شي د غله سـره

کور دې چې اشنایکې جوړ کړی دی — خرمګـــه زړه درکړمه د زړه سـره

زړونه مو خواږه خواږه دردونه کړي — خوګـــه مو بره دواړه بیو تراخه سـره

نیغ ویشته کوې دا مې باټه لرې — خوګه دې پخپله کې کاږه ســـه

مینه هغو وکړه حمزه نر شولو — دواړه به چې اور نه برېوانه ســـه

۱۰۲۸ فروري ۳. لاهور

خو چې اشنانه وم د حسن د سرابه سـره — شوم پښېمانه به د پرزو دانځ به سره

اوس مه به زور کې لانیرې د بېلتانه شې به ما — بلې شابست کې دې ډېوې شوې دنبا به سره

دا اضطراب به تسلسل کې وسکون راغلی — زار مې په دا چې شوم اشنا د اضطرابه سره

بل کې به لا وزره رانکون چې به مې پوهېږته که — ونوی رنګ به دېنکلا د هرحجابه سره

دزړه لطري راورلې مامیخوارۍ وسترګوته ستا
زړه مې که ساز کړي. صدقه دخپلوشوخوښو
دزړه محنونه اوښکې وساته ناپوهه نه شې
ستادکتاب دمخ به نور اوبه سپین پوه نه شوم
حمزه ناکس. که ستادزړه نه دی لایق اشنا

کیف دشرابوچې سوانشي دکبابه سره
زه نغمه کړي چې شهباز وي دربابه سره
قدروقیمت وي دګوهردخپله آبه سره
که شبه اوورځ مې سرو کار دی دکتابه سره
لکه دخس به وي ګردان ددې ګردابه سره

۱۹۷۱ ، نومبر ۱۸ ـ پېښور

زړه مې اشنا شوستا دسترګودمیخواره سره
اوس دې معیار د خودبینی شومکمل شاید
په پسرلي کې به دوک دګلرخانو لګې
کوله مونږه چې پرده. پرده به مینځ کې نه وه
هم به دې تندرسه مې شپې دانتظاروي زونې
خوږې حقیقت د سرښوب به سمندر کې غوپې
ګلونه نېرشې خو لابرخه داعمرو بیاني وي
نه که ماشوم یې به معنی نوزړه رانکودی زما
کمی دعشق، حله پوره شي چې ستړه وزغمې
دخنکدن یې نه وحال چې یې کړې سترګې کوږې
واګې د زړه راکړې اشنا به یو ماجانه نظر
سحر زما به نوربخښي بانډې ګرېوان کړد خیري
نه ده حمزه چې به پښتون کې خان خاني شوه خوږه
(دار کي د حس

دلبرنو یاري کېدی شي د هونباره سره؟
مننت وګرېوان دې چې بناهست دی دسنګاره
صبن که جوړه اشنایي کړي د ماليازه
اوس که پرده نشته پرده شوه داظهاره
واتبسم دې چې شامل کړو دانکاره
ګوزه سرې دی د مجاز دکشت وکاره
چې سپینې سرې بلبلان د هره خاره
راشي قرار د بې قرار د بې قراره
کمی د حسن پوره کېږي د . اره
خکه اشنا نه شو د یر بیانې د بیماره
رقیب دې حوص وي دخپل زور اوداختباره
ویره مې سر شوه به سلګو د انتظاره
شي ضرورت د جمعیت د انتشاره

خوکه غرور وي ستا له نازه سره
ملل مې پښتو ده له نیازه سره
وزک په عالم کې د سکوت یمه زه
تللی یم ستا له یو اوازه سره
زه خو فضا یوه پنجره ګڼمه
بیا مې څه کار شو له پروازه سره
تېر دې خوږي په هېڅ یو رنګ نه شمه
یم دې اشنا له هر اندازه سره

یاد یې ژوندون دی خونغمه نه شولو   مل وي زما د زړه لـه سـازه سره
وبه یې نوش کړه واخله یاده د یار   نور دي څـه کـار د زړه د رازه سره
سترګې یې زړه ته رانژدې شوې حمزه   کوترې خوښې شوې لـه بـازه سره

۱۹۵۹، جون ۱۰ ـ لواړګي

بیـرا سـتا د رحمتونـو لـه کـالـه سره   د اطمینان وربخې راغلي ستا له کاله سره
ستاله حلاله مې چې سترګې د حودي شوې تيتې   نظاره غږي مې شو نظر ستا له جماله سره
درنه مارغان دي منتظر د بې قرارو زړونو   بیـرا راشـه درنګین نظر لـه جالـه سره
زړګیـه تاتـه بـه طواف کـوي عـالـم د مثال   چې شوې لشا شاه ستار(رح) له بې مثاله سره
لوک چې خلق به رښبا دی ستاومینې په تال   دجهان سترګې یې جلب کوي له ټاله سره
نه په خاطر د والـف شاه او مظفر خاونده   خپل التفات دې کړه شامل زما له حاله سره
اوس له میخورنه د مسکین حمزه خبر اخله وېر   وختونه وېر دي مخالف له بې مجاله سره

۱۹۵۵، جولای ۱۰ ـ لواړګي

سالې مجبور یم چې ناکام وي تل د کامه سره   سـتا پیمانـه نـه قبلـوم د احترامـه سره
سالې خمار مې باریږي درنه وسه کړې ګوري   یو تبسم دي هم ملګرې کړه د جامه سره
تنه رښا لا په لیمو د انتظار کې شته جوړ   چې شپې وېره زانه راپاده د ماښامه سره
زه هغه نسریم چې خانه وي پرپوانه هم رښا   چې یل آغاز دي زما نښتې د انجامه سره
نور څه خو نه د خو بس ماته راکنلې وو تا   چې تنداره هم زانه ورګه شوه د بامه سره
مینه دې راکړه خو بلا هم ورسره د فراق   خوږ دي تشوره ورکول دي د انعامه سر
سند د فکر مې د خفقل سه پاتې نه دی حمزه   که وي یې زد   د فلک د بد لګامه سره

(۴۸۲)

بېدل به واخلم د بېلتون نه د ناوانه سره   منتظریم که مې بارزاشې د سامانه سره
کجه خالونو دي بنیست لره پیدا کړو شریک   فـانې نقشونه کلـه بـایې د قرآنـه سره
خلاد روح په آیینـه کې مې پیدا کړه ژړا   برقونه سم کړې چشمکونه د بارانه سره
پرده کې یې راغی اشنا څه په متاع د وصال   نرخونه ګران شوبه خوارانو د کروانه سره
راشه صحرانه چمن بربرده عندلیبه د°   نغمې د غم وایه حمزه د غزل خوانه سره

(۴۸۳)

ربه اوس څه وي سوال جواب دپښېمانه سره
دلبر شمع مې ژړ، دجانانه سره

ابتدا وګوره دخپلې خوشحالۍ تو خطه
دماتم تخته دې خواني زاوره دخانه سره

دانتظار شبه په وتوده پخپل کور مې کړه یاد
یوه سلګۍ مې ده بس پاتې دارمانه سره

زه دخاورو که ارمان ستا دتلو پاتې شو
اوس لکه ګرد مه دې هواکړې ددامانه سره

نه مې له وصله دهوس غوندې زړه خوښي اوسه
زه په یم خوښ په مېړتون ستا دهجرانه سره

د زلفو یادمې دکثرت له دنیاګۍ کړو زړه تور
تن مې په کار دزړه ترون شود پرېشانه سره

غرض مې دادی چې مدفن هم دغمازونه وي
ګنې د اوښکو مې څه کار و د ګرېوانه سره

که وي د سر بند نه ګرانه ده اسانه په ما
لب مې پخپله رضا یوه کړه په ماګرانه سره

حمزه فنا به حاسدان شي که اسمان ته رسي
څه ده سیالي دبربوګۍ د بیابانه سره

۱۹۴۴، اګست ۲۴ ـ پېښور

درنه یې پټ کړو خپل درون وګوره
څه دا فریب خود بیرون وګوره

چې داضدادوله کړاوه وځي
د مرګ په سترګو دې ژوندون وګوره

چې تصوریې بې دیونه نه وي
عقل وخرد خود مجنون وګوره

ته دې خپل خان ته خوراستون شه کنه
وخت به هم بېرته شي راستون وګوره

سبا به پورته کړي پرده له مخه
دنن په سترګو دې پرون وګوره

بوه په افت دخان خانۍ چې شې ته
حال د پښتنو او د پښتون وګوره

په پرېشانۍ کې هم ښکلاوي پټه
ته خو یې ګل کې زړه رابګون وګوره

دېلار او زوی مخالفت څه عجب
لرار سطو او افلاطون وګوره

ساده انشاوي د حمزه خو ولې
بیا دوباره یې هر مضمون وګوره

۱۹۷۴، جنوري ۲۹ ـ لنډي کوتل

۱۴۸۵

ومې وبست دوزه سه سناخطریه وهره وهره   کې مې بنود وسردتایه دریه وهره وهره
محکې درنه سترګې پاکوې دغم په اوښکو   بیایه درته خواست کوي نظریه وهره وهره
ت له ګوانه بس لکه سلګی وي پښه نیولې   رامې شې ژړاوته اثریه وهره وهره
زه خیرې ګرېوان. ښکاره مره. شمع سلګی کا   ګورې شبستان ته مې سحریه وهره وهره
ناست ومحتسب حوزنګیدلی ښکاریدلو   تله چې میخانې ته له نهریه وهره وهره
بار دمحبت ورغبدل مې ځنې نه وو   رادې کړو. ماکښنودریه سریه وهره و
سترګونه دریوز" د حمزه نظرشرداسې   خنګه چې شنص نه خپې نهریه وهره وهره

۱۹۶۲ جون ۷ پېښور

ده په سرمې دالفت دیار اره   دیلتون ده دواده یکې جوره
رقیبان رانه چاپېردې زه مجبوریم   لاس مې بند دی زیانې کوم جګره
په دنیاکې کوم عالم دی چه اوس راشي   چې په بحث کاندې داطائفه پره
ستم ګوري؟ راپسې یې رقیبان کړه   هم نې بند کړورا په سر، چې ورځه وره
ای هسته خبردارشه استوارشه   چې هرڅه دیار رضاوي هغه کړه
په سبیل کې دعشق سکندرشه   په خرمن دي که دتن پریوځې داره
بومفهوم دانا الحق اوانت الحق دی   دمضره اشاره یکې دره
چې په رمز دانااوانت پوه شې   نه ګنهی ګرمي ګرمي، یخنی سره
ګلدسته یې چې دنبان دطالجې نه کړی   یادلره اقرارنامه خپله زره
چه دیار دپښوترلاندې لتارنه شوې   حیف حمزه دی ستاپه رنګ اوبه دره

۱۴۸۷

ښکاره دمینې تاوکړې اسوېلي ساره ساره   له اوره پیداکېږي نل لوګي ساره ره
سې ستاد تصورنه مخرونې په دیووته کړې   جې کړې مې ماښامونه اسوېلي ساره ساره
هرسه ارمانونه که دې وواوربخرې   جې میه زه ته راغله دادې خپې ساره ساره
سوزېږه صه. را . داسې پواخې راځه تل   سېرلي که وې شاوده. دا ګلابې ساره ساره

گرمي خو د ښـــتو تري رنګيـــــه وحشـــو زي — شودي کوي خبري دي زلمي ساره ساره
رفعت د زلفو زاغی کـــه مـــي مينـــه وسله وړدي — خانګونه دا مارغه ځنګه وهي ساره ره
خوک پاس ورته کتی نه شي ليمه يې په سکون دي — ښکاري چې ښته ګرځي غرځني ساره ساره
غونچـــه مـــي لاوزره پـــه اکتساب د رنګينی ده — سـاده تـنـده ګرمـه خـوسـبرلي سـاره
شينواريـه د پښتـو د ياره نن د پښتو وخت دی — داځنګـه دي شينـواري ابريـدي سـاره

۱۹۶۳. پريل ۵ ـ لوارګی.

۱۴۸۸۱

ارمانـه چـې خـوشـه يـې انـد پـښـتـو سـره تـرغـاره — الفـت بـه وي زما داسو پلو سـره تـرغـاره
شته څه خو مشترک په صنخانه او په کعبه کې — شي ګله چې مستي مي د تو بو سره ترغاره
شک شاه په رقاص کې پاتي به شوزره يې ښين شو — نظر چي شوز ماسناد ککو سره ترغاره
بې نامي څه ويلي او د بدلي نه دي خدا پهو — تـل غوږز. زمـا وي پـښـتـو سـره تـر ره
بـل داسي لـوي سـتـم بـه محـبـت لـبدلي نـه و — کوم دم چې مي شوي ضـطـه د سلګو سره ترغاره
اجزاوو د هستي نـه مـي صحرا ارتقا وړ کړه — اوس پورته دي زوان د برپو کو سره ترغاره
نظر مي شوزره ورچې ستا نظر يې شو ملګری — مېړه شي چې شي خوک د مېړنو سره ترغاره
حمزه هغـه بـه خـونـد د اشنايي نـه وپـوهيږي — کـه نـوز وګـرې شـي د پښتنو سره تر

د اړ. حدابګر

صـخ يـې بـېکـاره نـه کـړو کلـی لاړه — بـاغ نـه يـې وکاتـه مـوسـکی لاړه
ستا موسـبـدو تـه وه ايـاره اشـنـا — شـوه مـي خـواني بـوه سـلګی. لاړه
پـښتنه ميـنـه مـي لاخوانـه شـولـه — څـه کـه مـستي مـي د خـوانی لاړه
پيالـه پـه لاس کـې صـراحي نـه مـومـم — چرتـــه زمـا د ننګـــه غـــړی لاړه
پـه خنـکـدن کـې هـم چـې راغلـي اشـنـا — ګيلـه مـې ستـا دبې پتـې لاړه
د بـرلي بـې خـوده شـپې راغلـي — څـه چـې چيـه د بـې خـودی لاړه
تـاخـوي مينـه پـښتنـه ده زمـا — پـه سـتـه ځنګـه مېړنـی لاړه
تـو د شـو بازار د ګلرخانو د حسن — خو کافلـه چـې د يخنـی لاړه

زرغوني لښتي(۱) دبنجرو کړي سبا(۲) غرپوژنـــه راغلـــه خنـــدني لاړه
هـــرې کرکـــې تــــه دجايـــه تيــــوس پـــه بيابـــان کـــې بربــــوکی لاړه
دمينـــې فـــصل بــه زرغـــون وي دجـــا حمـــزه، کـــوم خـــوا تــــه دا پلــــی لاړه؟

(۱) ار لښتي (۲) ار سبا

بـــه شـــوه چـــې رمـــز بـــکلي خـــواني لاړه ســـتانه مودتـــرونکي پرېـــشاني لاړه
تله به خواني خود به تله. چې تلونکي وه لاړلـــه بـــې تانـــه ارمـــاني لاړه
ـــالبوني هـــيڅ بـــه لبـــاس پـــټ نـــه شـــو چـــاوي دتـــصوير نـــه عريـــاني لاړه
ـــتاچي التفـــات و راتـــه برنـــد غونـــدي نـــن مـــې گومـــان راغلـــو چـــې خـــواني لاړه
خـــوک بـــې آيينـــې نـــه مـــې د زړه وخـــه مانـــه مـــا نـــږدونکي حيرانـــي لاړه
واغوســـتو ارمـــان مـــې د تـــصوير لبـــاس ســـتا د لېـــوني چـــې عريـــاني لاړه
اوس مـــې لـــه رنـــدی پـــښيماني لاړه لاړلـــه اخـــر مـــسلماني لاړه
نالـــه راغلـــه پرهـــه د خـــواني ســـره مالـــه هلـــه راغلـــه چـــې خـــواني لاړه
حيـــف چـــې د رقيـــب بـــه خولـــه دي راغلـــه څنگـــه مـــې بـــې خايـــه قربـــاني لاړه
وبربنـــده دږ ه چـــې موســـکی شـــوې تـــه بيرتـــه د زړه اوښـــکه نـــوراني لاړه
نـــرخ مـــې چـــې د ز دږ زان نـــه کـــړ ســـتا د نـــيم هغـــه گرانـــي لاړه
ـــنا دگـــدا م خـــو وريـــوزې شـــو خبـــر کـــه د حمـــزه هغـــه خـــاني لاړه

(۱۴۹۱)

هجرانـــه خبـــرزې دي کـــه وختونـــه وخـــواره زمالـــه وصـــله گوزارونـــه وخـــواره
دمينـــې ارمانونوکـــه خوزونـــه وخـــواره نوزرونودمینوارمانونـــــه وخـــــواره
جـــې دهـــن مـــثالونه دخطـــرت وغورخـــول حـــالاتوبي دريغـــه تيندکونـــه وخـــواره
پرېـــشانودلولونه ســـيم راوزې زولـــــې وحـــشت بـــې ســـتادزلفونکهتونه وخـــواره
هرخوچې نه ستم کوې تمکيس مې شي سوا کرباب شولو کوم سبندچې ساحلونه و اره
راخه منه نظره دواړه سترگې مې نږحار غم تښته دی شرابوکه جامونه وخـــواره
بـــه نفرتـــه دخوبونو. زمـــاتبروت انتظـــار چې ستاپه سيوږمی مخ بې قرآنونه و اره
شک نشته اوس چې ستادتعامل نه هم شي تير پـــښترچې د حمـــزه دناپادونـــه وخـــواره

۱۹۹۱ ستمبر ٦ ـ لواړگی

۱۴۹۲

سـاقي رامـې وره تسـبې او شـراب دواړه چې همـدم کړمـه ثـواب او عـذاب دواړه
زړه مې خار سـتا لـه بڼو نه تـاو دې کم کړه چې ونـه سـوځېږي سـيخ او کبـاب دواړه
په خـواني کې بـا د پوشـه، يا د بـل شـه سـره نـه ښـايي مسـتي او حجـاب دواړه
فيـصله د هـوا لاس وکـړه ثـالـث شـو سـره وران وو سـتا جبـين او نقـاب دواړه
پـاره لـد دي قيـامـت شـو و حمـزه نـه تربـه هير دي کړل حساب او کتـاب دواړه

۱۴۹۳

ستا په زړه کې دې په جدا دول زوان دواړه بيـايې لـه ځـان سـره يقـين او ګومـان دواړه
دين او دنيا دواړو نه که تـا امتـزاج ورکـړ ورک به شي په تـا کې دا مکان او زمـان دواړه
ښکاري چې وفـا يې هم د نـمې پيـداوار دي يو چې دي په خوی کې حريفان او سګان دواړه
يو حريص د قـام ښـکره، بل غرض دځـان کا څه که يو روزګار کوي مېږې او مچان دواړه
ګران مې لېونتـوب دی لـه همـه وو لېونـونه ما چې وران کړي دي صحرا او مکان دواړه
اوس رانه خواږه تراخه دتـا، تراخه خواږه شي ما دې چې خواږه تراخه قبول کړه په ځان دواړه
ولې نو واعظه په يو کور کې مېشته نه وو ډېره زمانـه، سـره وو، خـدای او بتـان دواړه
يره چې په مطلب شوم هله پس ډېر هېدلم سـتا نـام و نـشان و، زمـا نـوم او نـشان دواړه
وران په نصيحت د واعظانو حمـزه نـه شـو وګـوره حـرم او بتکـده دې وران دواړه

۱۴۹۴

عـشقه ښکـه تنهـايي دې راعطـاکړه چې خانه دې راتـه هم لکـه صحراکړه
په داوخت چې نوشانوش دی د مېنو تـازه وينـه څکـه ماتـه سـبرلې راکړه
مونږ وکلـه يو د بـل سـره لېـدلي؟ تيروختونه لږ په کړه وړه کې پيداکړه
بـې مفهومـه دي خـبرې دلبـرشـوې نـښانه د تعلـق دې هـم عنقـاکړه
دادنـن وعـده دې هـم څـه دروغ نـه ده لکـه تـاچې پرونـې وعـده رښـتياکړه
دانقطـه لکـه دخـال پـه کـوم جبـين وه دايره د حـسن وعشق يې چې پيداکړه
ګله مخ دې چې څرګند کړو پرېشان شوې چې په غوږ کې نسيم څه درته ويناکړه
عـشقه هـسې ژوندي دې ورکړلو حمـزه نـه چې څېـره دې د مرګـي ور زيـباکړه

۱۹۷۵ مارچ ۲۱ پېښور

۴۹۵

درتـه وېـل دغلچکو سترګي پيـدا کړه زړونـه ورته ښکاره د مېرنو سترګي پيدا کړه

ېښي لـه جـادي خـودرنې درښې غږ ېږي داسې ښـتنې د ښـتنو سترګي پيـدا کـړه

ېرې وي کثرت کې که هم سترګي بولېدی شي پـوه نورڅه نشته دکتو سترګي پيدا کړه

عـشـلـه خـودي حسن پـه تکـل دفـناتـه و چادرتـه وېـل دامـزرو سترګي پيدا کړه

حسن پکښې پـوري خـوافراد وي دول دول تـه خـودافرادو دلـيـدو سترګي پيدا کړه

حلـه بـه کوربـه ددي جـهان وېږنـدی شي راشـه کنـه تـه دمبلغو سترګي پيدا کړه

کم ګوري خېل خان ته مغربيانو کړي بې خونده راشـه حمزه بياد خپرو سترګي پيدا کړه

۴۹۶

بـه شوه دېره بـه شوله خدای ژاله کينه راکړه بت کې دسينې بې نفس ماله ئينه راکړه

بـه ومـه کـه بدومـه رازوم سربـسـتـه ومـه خپل خان نه بې آبه شوم عشق چې آيينه راکړه

زه بـه ستاپه څېرومه خضره خوشيدايې کړم رايې کړې دژوندا ويه سترګي بې جـنه راکړه

زېردنومبـدي بلاناوي دهمت کړلـه ضردوم خکه ماله يې مرده ارتينه راکړه

باغ به دزنګ رنګ ګلو. جوړ کړم دبياض لمن ماله حمزه چې خدای طبع رنګينه راکړه

۴۹۷

هوس چې خومره زحمتونه جوړ کړه مينې تري هومره رحمتونه جوړ کړه

تـه يـې روان هـره لحاظـه بـدلېږي بس لـه يـو آنـه ٠٠ دي وختونه جوړ کړه

ستايلې بويـه رسـوايي دمينـې خوبوالهوس تري تهمتونه جوړ کړه

رندلـه دي کيـفـه بيغمـي ومونـده خـوتري زاهد کرامتونـه جـوړ کړه

عـشـقـه دتادسـر کوزی نـه قربـان تـاو حمزه تـه رفعتونـه جـوړ کړه

۱۰۷۲، اکتوبر ۱ ـ لواړګۍ

دمېـې شراب وځـنـه دکثرت دي ورک خلل کړه ژوند دي وګرځوه پلوکې اوريځله ګونه بل کړه

وا بـد لـه مقطـې بـسـته. که بيـادور د ازل دی راشـه ورک داتـصـور هـم دا اودازل کـړه

اضطراب دي ژوندون نه دی خوتکل دژوند عې بولـه په بوه نقطه چې بېخ شي. دانظر دې ګونګ ارشل کړه

په دې لارکې پلونه د پردې څه ورغلي څه راغلي — په راتللو کې دې نه وې؛ سه سهي، بکې خپل پل کړه
نه پیدا کړه د کب سترګې خوږوي په شکنه مه څه — شداره پخواله تللې، هم د برا وهم د تل کړه
په لټون کې د ښکلا چې، ورکه خپله ښکلانه کړي — چې د پل سره مل نه شي، که دې مل شو نه بې مل کړه
حمزه مخ په زلفو ولې، د ابلا ښایست پیدا کړي — پریشانې لوحس؟ داڅه؟ دا چیستان خورانه حل کړه

(۱) آر صحي

ښکلیه چې ما څو مره خطا وکړه — هومره عطا دې هم په ما وکړه
د تبسم نه دې قربان شم اشنا — د زړه داغونو مې رښا وکړه
ته چې پوهیږې چې په زړه دې زما — ولې به وایه چې دا وکړه
اشنا ته پوهیږې خو د تا شداره — ستا مرشین جدا جدا وکړه
زه منفعل به نا پوهه ومه — داچې وعده مې د وفا وکړه
نیاره د زړه مې په ورو زلفو د تا — سترګو دې لاپسې بلا وکړه

نشته سبایې همه نن دی حمزه
څو که وعده یې د سبا وکړه

۱ـ مکه مکرمه

ماچې د مینې ابتدا وکړه — تا په ستم کې انتها وکړه
نن مې ساقي ته چې انکار وکړ(۱) — دامې رواکه ناروا وکړه
ای د فطرت نه بې خبر واعظه — بس کړه رندانو ته دعا وکړه
زلفې مې ښکل کړې ستا، چې تابه ویل — چې د سودا دې څه دوا وکړه
یوا سوېلی مې د زړه داد پاتې و — داد خوانی خبره چا وکړه؟
د مینې غم څه عجیبه غونډې دی — چاترې خندا او چا ژړا وکړه
ما ورته وې چې څه اقرار و زموني: — وې چې ته دا خبره بیا وکړه"
را غلله خلوت ته د نکهت قاصدان — سبرلیه تا د پره خطا وکړه

دا به په نا هم ازمیښت وي زما — څه ازمیښت خوته به ما وکړه
ګل به پنجه کې داغ زو ښکاري — بلبله تا ولې ژړا وکړه
شوې د قفس سره اشنا بلبله — چې په بهار دې زړه هوی(۲) وکړه
که به څه دوله دې خان پټ کړو اشنا — په هر انداز کې دې ریا وکړه
ګل د رخسار دې په کوم خیز وغوړېد — چې شکریه مې ستا حیا وکړه
او ښکو سحر شو، که اشنا راغی — خنکه ناځاپه مو ږ نا وکړه

حمزه دوخت غونډې اتال نه شو لاړ
وایي یاران چې یې جفا وکړه

۱۹۵۴ مارچ ۱۷ ـ پېخکی. (۲) آر: هوا.

[۵۰۱]

ښکلیه نن بیا وا نه سبا وکړه — چرته پرون غونډې خطا وکړه
زما د صبر انتها څه کوي — نه دستم خواښه دا وکړه
ګل د غنچه په بې پتی وخندل — پرخې که تو له شپه ژړا وکړه
ستا د ښېرو د عمل وا اشنا — ما په اخلاص درته دعا وکړه
نه چې موسکی راته په سترګو کې شوي — بې نوره او ښکو مې بر ښنا وکړه
چې مې احساس د خپل وجود شو پیدا — دا به صحرا کې چغه چا وکړه؟
نن مې نظر څه نا محرم غونډې و — سترګو چې ستا ترېنه حیا وکړه
دا ز ما ځم وا وکه غم و د تا — خبره تا وکړه که ما وکړه
له خپله حده دې ناز کړو سوا — حمزه نو دا خو دې ریا وکړه

۱۹۷۱ مارچ ۳ ـ لوړکی.

[۵۰۲]

چې په خوب کې دبوسې دې ترې غلا وکړه — یو خل بیا و ښنه زړګیه خطا وکړه
ستا د تورو خمارو سترګو په غم کې — تو له شپه مې لکه پرخه ژړا وکړه
چې غماز دې د پل نه شي ګرد د لاري — د ښکالو نه پته پښنه په ما وکړه

د وصال د شپې سحر چې سند ریز شي … راوده کړه د زړه سازه نوا وکړه
بې له تا هم د تیاره به فراقجنو … شپې ته څه د راز خبره سبا وکړه
چې همه عمر مې ستا رضا نیولې … یاره یو خل خو زما هم رضا وکړه
په لیدو مې دې خوږې زلفې کړې تولې … په هیبت کې د پردې دې بلا وکړه
جور حمزه به یاره تا ویشتلی نه وي … په خندا چې ورته وایې دوا وکړه

امامه رضي ښا څه ابتدا وکړه … بس د ایثار دې انتها وکړه
د سرپټوب د اتکو رونقه … تا د الحاد سره غزا وکړه
ستا د اکبر په زلمیتوب مې قسم … عشق یې له جوشه ارتقا وکړه
په موسبدو شو د اصغر پرهر … چې سکینې ورته ژړا وکړه
وې چې قاسم ته لاړ شه وراندې له ما … ویش د کوثر په ځای زما وکړه
ستا په لاشه چې انبیاء یې کوي … هغه ادا زهن العبا وکړه
ستا د مدحت وه سپخلی کې عطا … هغه حمزه ته بېنوا وکړه

۱۹۵۴ محسر ۸۰ لوړګی

ولړ خطامه شه به ټله کې ځای د وار چې وي ولړو کړه … د منزل کړېې کړوسې لکه سیند هسې لاړو کړه
به رښتیاره کې کېږه د اقرار او انکار څه دی … اعتبار خو په عمل دی. ملادې ونړه کارو کړه
اوودې شپې رونوې هسې د الفت د ریکه لاړ ده … صوفي پوړنه کړه لاسونه. زلفې د زلفو په تارو کړه
نامسکن یې رانیوز دې منډې مه وهه چې تېر شو … دا رانلونکی وخت به هم شي د رنه تېر انتظارو کړه
دفطرت کارخانه پر بهر ده چې یخیله خوبه کارکا … نه به شي هغه چې نه یې به خپل ځان اعتبار وکړه
معلومېږي چې زړګیه. به باري کې صادق نه یې … نه چې مانه هسې وا [illegible] رمانیت دې به بار وکړه
چې وه پاتې له منصوره. هغه یو د راز خبره … [illegible] وا [illegible] د دارینو به دار وکړه

۱۹۴۸، حوري ۲۷ پېښکی

۱۵۰۵

ستا په تبسم يې حوصله وکړه — اوښکو بوږنېدو ځنګو مې شېبه وکړه

ګرمي عوض ستا مې اوښکې وچې کړې — اور په اوښو ځنګه غلبه وکړه

سترېه د کثرت څه خو راستون شه نه — لږ څه خو په ځان کې تداره وکړه

نن به تېښو سترګو ارمانونو مې — ستا په ښتو سترګو جرګه وکړه

په ماتې دې ورکړه عشقه هر خلې — غم که د دوران بده حمله وکړه

زاهد وايي چې پرېږده عشق — حيف چې له صهبا نه مې توبه وکړه

په رنه چې تله خو عشقه ستا په داو — شوه په وېښو سره چې مې اسره وکړه

پوه د خيل نظر په ګستاخۍ نه يم — ستا دې اننګو ځنګه خوله وکړه

بې به ستا لاړ شي اوس پروازي يم — ګرانه انتظاره نن خوشبه وکړه

وين چې شي حمزه دا خيبري زلمي — ياخه حيدري غوندې نعره وکړه

۱۹۷۰، جنوري ۱۹، پېښور

۱۵۰۶

عقل نه مې منې د بېده پاخبره وکړه — دلې د خوانۍ به حلقه چاخبره وکړه

زه بېرې له غرور وارشوم چې ماخبره وکړه — تا خبره کړې وه ما ستا خبره وکړه

ځکه دې زما د اشنا حسن وستايلو — نن خو دې رېباره نااشنا خبره وکړه

سن بې ايله سترګې کړې زما به کشوتې — وايي به نول عمر کې رښتيا خبره وکړه

نه له وصله وايي زه ارمان بې د ديدن کړم — تا به خاى د زاني د عقلا خبره وکړه

ماوې چې اوس سترګې پټښې ولې هند کې شوې — نېغ بې شوبانه وې تا د چا خبره وکړه

ماوې چې ساقي بهر زاهد سره دې څه وې؟ — سترګې بې کړې سرې وې نه بيا دا خبره وکړه

طرز د فرياد به محبت کې رنګ په رنګ وي — بېکلبو نه زراچا په خندا خبره وکړه

بوهه شو برې هله چې ستا کړو ګرېوان څېرې — کومه چې حمزه نه دې بېګاه خبره وکړه

۱۹۶۳، جنوري ۲۰ پېښور

ګل به موسبد و د تغافل خبره وکړه — خدايزده ورته غوټو کې څه بلبل خبره وکړه

وې چې د الفت به پرېشانۍ کې خندا زده کړه — ماوې اشنا خدايږو دادې ګل خبره وکړه

ماتر به نيوس د بلناسه د غم چې وکړد — ماته مستو سترګو يې د مل خبره وکړه

ـکاري چې لاړه بې زمانـه دی قبول کړی … وېې کړه خونن بې بـه منګول خـره وکړه

راښـه لبونـوب مـې زولنوسـره بلاشـو … بيارانـه هـدمـه دکاکـل خـره وکـړه

سوم مې داشـامری نـه راغلوسلګی نـه شي … هله نطفه مخکې بې کړه ښکل. جبره وکړه

ګوره چې نسیم بې هم فريب لـه زلفوزده کړ … وراسـدې بـې لـه زلفودسـنبل خبـره وکـړه

داخویـه تمهیدمې هم لـه ظهره سـره لـعبه شو … خدایزده بیابه څه شي که مې ګل جبره وکړه

ـن بـې حمـزه نـه واتحاددبنوسـنرګو … بودېښنانـه بـل دمغـول جبـره وکـړه

۲فروري ۱۹۶۳فروري ۲ پېښور

ـناد زلفوتصورمې سلـسلـه دغم اوږده … اوس به ښاپیرونه ګورو. که ګوناه بې داګبـه کړه

زمااوبنګوسوال کولو. بوبه بوبه وېره وېره … چې پیدابې حوصله شوه. بوناځابه بې شـبه کړه

ای زمابرېښانه فکره. تېرله زلفوشه رخسارته … هم به دې توروتیروکې راپیداسـینه غرمه کړه

زمازړه ښابه ککوکې څه معیاردمستـۍ جوړکړ … چې داګردجهان بې باره. بوه تنګه دابره کړه

داښاکوڅه کې ښکاري. راته خپل پخواني پلوته … زه په خودشوم نه پوهېږم. که غلطه مې کوڅه کړه

معلومېږي پس له دې شوه. دروازه دتوبې بوزې … ښن ساقي دمېخانې چې راته بوري دروازه کړه

چې تانه وبنم کوم بې. چې تاووينم شرم بې … اشناته خوزمانه شوې. مرږه مې توبـه کړه

داخبـره خوجدا ده که مانـه وې اوربېدلې … تاخبرې کړې ناصحه. ما به روږودرته نه کړه

سېرلی نېرنه وای رنداناد زهد سامان راوړو … دتسبو زنځیر دې بند کړم. زروره دې توبه کړه

زه که مست ومه هدمه. خوکوڅه دښکلې باره … نه زمابه تماشاوې. ماڅه نوره تماشه کړه

ناره بې قرارزړه نه چې سکون به عشق کې ورکړو … کیمیاګر بې چې به اوزکې راحصاره دې بزه کړه

دابنګارخوزېږرواج دی. داداغونه به بنایست دي … ـادګې دحسن روح دی. آیبې نه و زده کړه

ده ازمان کړ. بار وده به خواږه خوب ده … ه ولې به لرزان شوې. اوس راوبنه حوصله کړه

کـه فطرت مـې مینـه تکنـده غرمـه کـړه … انتظار وزسـره ګـده تـوره شـبه کـړه

اسـربلوراتـه سـنامخ هلـه موسـکی کـړ … چې ز دسـوي زړه دیوه بې مړه کړه

ښ چې نود غونـدې نظرمـې درتـه وکـړ … ښومې ستاداتګوبله دیـوه کـړه

بیرته لاړه چې یې غیرورسره ولید
خدای مې هره یوه اوښکه پښتنه کړه

چې تاواوږلې سترګې ارمان راغی
ولې مادمې نوشی جذبه خفه کړه

هغه هم ویومقام به محبت کې
چې زما به خوله به نه وتابه به کړه

نن چې سم یې راته وکاته محفل کې
ماکړه به بیاکی خپله شمله کړه

ست د زلفو صفت ساتر و بښتو د برو
خکه شپه مې دخپل ژوند د ومره اوږده کړه

سرې سپرلی راغلی به داشان دی
چې کوله یې دهرګل راته کاسه کړه

عجیبه ده چې زرحمان پکې مېشته دی
خلقو هغه هم مرسومه هدیره کړه

حمزه نن دواعظ خوله کې خه اثرو
ورته ماچې به تش ژبه توبه کړه

۱۹۶۳ فروري ۱۰ ـ مرو وحمان بابا:

۱

ستا له مخه شوله څار شمع مې مره کړه
اوس به کرم درته قصه نه راته به کړه

ستا له سترګو مې لوښل د سترګو زده کړل
اوس لوښل د خپلو سترګو هم رارده کړه

ما خو دې ژبه بسته ده هر خوا اوري
خو دا ستا ژبه یې کلکه پښتنه کړه

کله بیاس کله امید او د وعدې شپه
کله مابه دیوه بله کله مره کړه

د هسې له سبده هېڅوک سیراب نه شو
هریو حال یې د ماښې یوه جبه کړه

خوغمجنو اسرېلو مې نظر ښود کړو
چې د ښا به مخ یې تکنده غرمه کړه

ستا له بزمه مې شري خو بې نیازه
بیر الوني شان نظر خو رلیره کړه

ستا د مخ له برقه بېچ شو ستابه خال کې
جور نظر مې د سیوږمی به غار کې شبه کړه

چې دې سترګې څوک ونه وینې شو کبږې
دا باده زما دهاره به زره کړه

ستابه بام چې راغلې ودرېدې موسکی شوې
چې برېوښو به مبنغ لاز کې خه جرګه کړه

د خپل ښدې له ګونجو تپوس وکړه
چې ماهسکه له پخوا ولې شمله کړه

دا وختونه دې هسه د ښا حیالو سه
شرې د خپلې خوښې جوره زمانه کړه

چې به مینه تربه نه وی زړګیه
حقیقت و. تا شرې جوره افسانه کړه

زه که سترګې زلفې ستا یم حمزه څه شې
د غزل هره مصرعه مې پښتنه کړه

۱۹۶۶ نومبر ۱۹ ـ لواړګی

(۵۱۱)

تهر وختونه مې ارمانه را زړه کړه
ولې تا هغه تراخه راته خواږه کړه

د نظر په زوی شوې بورې هغه سترګې
چې بربښنانه ستا دسترګو یې کاته کړه

ماخو دې زړګیه لړ خوړه چې ژوندی یې
تا د یار هغه دېره بر غمونه څه کړه؟

د هند کو سترګو د حسن برکت دی
چې بانه یې ستا له هره بښنانه کړه

اوس هرجانه په الوتې نظر ګورې
جور خواني در درزده هسې کاته کړه

چې تا کړې دې ماخه ویلې نه دي
تا ویلې راته څه چې مارونه کړه؟

بس چې ترې وو د یار د سترګو ښکلو
دې جذبې خکه زما کسې اوبه کړه

د پیغور تراخه اوس مه توکه لالیه
ولې تا راته کاته خواږه خواږه کړه

خو چې یار له خوبه ویښ شي دیدن وشي
خدای مې نمونځ او وظیفه په نمر خانه کړه

ماته سبک چې رقیبانو وو کتلې
جار له یاره چې یې ښه راته درانه کړه

ماخو هیڅ ویلې نه شو خو تا ووې
هغه څه چې ما په زړه کړه تا په خوله کړه

حمزه سترګو ته پرې نښول ارمانونه
په ډېر زور یې بېرته زړه وته ستانه کړه

(۵۱۲)

په ماګرانه روندو عشقه هره اوښکه مې لمبه کړه
بیا په تنده کې د دید یې په لښاېسې اوبه کړه

زه سر خېږمه یې درده په غرمود تصور ستا
د نو د سور یو لاندې تصور زما وده کړه

پیمانې سترګې زما کړې ستا د لبو خمار تږې
ساقي خاردې شم له سترګو لرلمبه خوبه ماسره کړه

که هرخو په انکار سرېږې هسکولې سترګې نه شې
په خاطر دې حیادې تېر وختونه راپه زړه کړه

زړه وایې ما شهره کړه په خوله وایې فریاد پرېږده
زماژړه دې زمانه کړه که خوله دې زماخونه کړه

عادي شوی د اخفا یم تاویل او زه خاموش وم
د نظر په ژبه بو هغه کومه کومه مارنه کړه

سرمې خاردی له هر ښکلې. زړه حمزه د جبل استادی
د ښنګ خوږونه زده کړه د ښنګ خوږونه مه کړه

۱۹۵۰، حوت ۱۱ لواړګی

(۵۱۳)

د جبل قام په محبت کې خان فنا کړه ژوندون زده
لیلی ستا ته د هغې یې خوا پښار د مجنون زده

تهرونلیه لمم د قام کړه. د انسان غمونه پرېږده
اول خان دې یا جهان دې. د فطرت په قانون زده

ته چې تول عمر به خان .... ولیه دی چې خان په خان یې
ره هرد انجمن نه. اتحاد د پښتون زده

نازېږي ته به برېښوخې. ستا د ذات سره دولت هم — چې په قام دې پېرزونه کړ. ته انجام د قارون زده کړه
دالحاد به مېږوماسـت بې. جراثیم لرې د وړې — له اسلامه نسخه واخله دا علوم د طاعون زده کړه
ساه دې زاکاړه هوښیاره. دا غیار د کم بخښي نه — د لرم زهر عبث کړه. دا زما نه افسون زده کړه
د حالاتو سترګي سرې دي. خدایزده څه شي محکې پېښه — د حالاتو له دې سترګو. په حالاتو شبخون زده کړه
وا په کله نه ستاسترګي. دا عادت د ژړا پرېږدي — هم د دې نه نه موجونه. د سیحون او جیحون زده کړه
ستاسا نه هم روبار شي که دې تن مله دېره شي — کاږنامې د مشرانو د عشقلي پېرون زده کړه

۱۹۶۷ فروري ۱۱_کراچي مشاعره دانجاد پښتنون تور ډهېره له حرا

(۵۱۴)

بیا به وه ماته اجنبي که مې هرڅوزده کړه — ژبه که ما د هغه ښکلي دلبهو زده کړه
م بخبله نړي محروم حکمت اشنا خوشومه — غوټه "[1]خوږ نه شوم خوږ لرې مې لاهو زده کړه
داسې غوغا چې له الفاظو معراده اشنا — د تا د زلفو لهونې. له زولنو زده کړه
طرزېي د سترګونه څخېږي ګل ته خبر په مه زه — داسې خندا یې د شبنم له الوتو زده کړه
ستورې سپېږمې چې ګواهان ستاد رناپانې شې — لکه د نمر هسې انداز د پرېوتو زده کړه
دراز خبرې کړې په جهر څوک یقین برې نه کا — کارېه افشا کې دا خفا. له لهونو زده کړه
چې به حیا کې هم کانه کړې د زمرو غونډې — ماله دې سترګو مسلمانو ښنتو زده کړه
لاړه د ژوند به هم د تابه مـد عاجوره شي — تک په غرور خنګ لکه د سیند هسې د نلو زده کړه
حمزه پښتو به د تا هله به پښتووي حساب — که یه دې وحت کې دې زلمو ته پښتو زده کړه

۱۹۷۶، جون ۱۴_لواړګی. — (۱) آر غوټه

(۵۱۵)

تا چې به سترګو کې خندا زده کړه — ما دې د سترګونه ژړا زده کړه
غم د الفت د اتهاخه کوي — غم د غم پرېږده ابتدا زده کړه
مانه خندا ستا په ژړا راخسي — مینه وخانده ژړا زده کړه
ستا شرابي سترګې مې یادې وې تل — خکه زبان زما خطا زده کړه
دا تماشې خو ستا نظر جوړوي — ته لړ کتل د تماشا زده کړه
مه کړه پروا په لوړ زوړ د مزل — په چوتنګ لکه دریا زده کړه

به آیینه کې خپل جمال ووینه ‌ ‌ ‌ ‌ بیا د حیرت سبب زما زده کړه
زړه مې به ناخ کې د نسیان مه وړه ‌ ‌ ‌ ‌ ورسره لوبې مشغولا زده کړه
درته حمزه کړي د هنر خبره ‌ ‌ ‌ ‌ ووایه. زده کړه ماچې تا زده کړه

۱۹۴۸، مروره ۲۸ ـ پېښور

(۵۱۲)

مخ دې له نقاب نه د کثرت څو ته ښکاره کړه ‌ ‌ ‌ ‌ بیا به د وحدت به ننداره شې ننداره کړه
بې مقصده کرځم پرېشان لکه نکهت یم ‌ ‌ ‌ ‌ ګله ستا خندا مې د خرد جامه پاره کړه
شبخه د تسبو او د مسواک به بدله کې ‌ ‌ ‌ ‌ ښکاري چې دنیا او هم عقبى دې اواره کړه
بوځل چې واعظه ستا په پند مې غوږ ونه نیو ‌ ‌ ‌ ‌ کوره نابوهي چې نا خبره دوباره کړه
عقله چې له عشقه دې سیالي نه اراده وه ‌ ‌ ‌ ‌ راشه نو اول مې ارمانونه اواره کړه
ماچې د دنیا بې وفایي ثابتوله ‌ ‌ ‌ ‌ ستا د نظر خوی مې د غزل استعاره کړه
خوب د ټول عمري اضطراب څکه حمزه ولید ‌ ‌ ‌ ‌ ستا په تصور مې چې بیا بیا استخاره کړه

۱۹۷۰، اپریل ۸ ـ لوړ ګی

پښتونه چې پراخه دې وختونو میخانه کړه ‌ ‌ ‌ ‌ به خوانه. له میخوارنه دې اوس لویه پیمانه کړه
کامل کړه فردیت له هغه پس اجتماعي شه ‌ ‌ ‌ ‌ د ګلې له اسرګنې نه پخوا جوړه خانه کړه
وا نوري آسماني به د ربنیاوو آسماني شي ‌ ‌ ‌ ‌ رزومې که خپله خاوره د وطن دې آستانه کړه
دانوی ژوند دې به دی. خوشعور دې بخوای دې ‌ ‌ ‌ ‌ پښتونه راسته دې هغه تېره زمانه کړه
په خوی اوراور کی شه به خلا خو بې له تاوه ‌ ‌ ‌ ‌ په وخت د قرباني له خانه جوړه پروانه کړه
دا ستر ګې به تر څو د تندروسو درته سرې وې ‌ ‌ ‌ ‌ په بڼ کې د پرېوونو ورشه جوړه آشیانه کړه
زیبر ګو ته تسلسل د بو مقصد دپاره ور کړه ‌ ‌ ‌ ‌ پیدا له دې ژړا نه ملا نرلې ترانه کړه
پیدا به د ژوندون په پرېشانو کې جمعیت شي ‌ ‌ ‌ ‌ دا ګډې وډې زلفې د پښتو خو دې شانه کړه
د زړه به تل کې دا بې حبره غوندې اوښکه ‌ ‌ ‌ ‌ روزه بې. د ملت به غم تري جوړه دردانه کړه

۱۹۵۸، اګست ۲۹ ـ کابل

(۵۱۸)

دېر کـه د تراخونـه هـم تراخـه دي کـړه — خـودي کـه بـدرد ووي خـواږه دي کـړه

لاخـود زړو نـه دي زلمـي کـړه جـوړ — لاخـوچې زلمـي وونـوزاره دي کـړه

ښـکلیه د تـاوده نظـر دي جارشـمه — برنـد خورلیان ووخوســاره دي کـړه

اوس بـه دي مـبن ولـي سـم سـم غـشي — گوري چې لینـدي غوندي کاږه دي کـړه

نـن دي چـې راوکتـل پخوایـه خبـر — څـه چې رانـه هېرووو را. زره دي کـړه

کـوم دي بکـې خوبن شـوچې دي وزلـې وو — زړونـه دمېنوایـه ځـه دي کـړه؟

اوس اوســه بــراخې دغرورســره — لاړه مـبن لاړه پــښتانه دي کـړه

سترگـې بـښتنې دي ولـجـه ونـه کـړې — برېـږده دا مـبن چـې مېلمانـه دي کـړه

تنـده دي څـه ماتـه دمېنـوکړه — صخ دي کړوښکاره اوبـه اوبـه دي کـړه

داسـې يوناځايـه چـې بيارانـه شـې — کـوم چې کوربانـه وو ، مېلمانـه دي کـړه

کوم چې دي بـه خولـه ووسـتاپه زړه نـه شـو — کوم دي چې پـه زړه نـه وو ، پـه خولـه دي کـړه

سترگوکې موسـکې وې زړوردي کـړم — څه چې مې پـه زړه وو راپـه خولـه دي کـړه

تاتـه خوسـبېن روبـې د حمـزه لـه خوا — درغلـه جرگـه خوراســتانه دي کـړه

۱۹۷۴ ، مارچ ۲۷ ـ نوازکلی

چې کامله په الفت کې ، ماد سرواوسکوټري کړه — زنځير مې ستاد زلفو ، د سوداهره گړی کړه

زاهد وکړه نـردي حـده ، د جنت د ميومـدح — د ظهور طهور تکرار بې داده ژبـه ترتری کړه

خاردي ای غټبرني عشـله په جذبه د رقابت کې — چې هستي د ماسوا وه ، تاهمه يوه نمری کړه

کړه پرسان د صراحي نه چې بس هغه ده حق گويه — د واعظ خبرې پرېږده ، څوکه دنگه بې غري کړه

خلاص بې نه کړل د بې مخـو د زلفانو صـفتونه — توره بېره د حمزه بې تـسلسل سپـيه وری کړه

(۵۲۰)

بــه ده بــه ده جـوړې نـوري بهـانې کـړه — لامـضبوطـه دا رشـتـه د يـارانې کـړه

سوز او ساز بـه دې نصيب بـه بومحل شـي — زړه د شـمعې حوصـله د پروانـې کـړه

نـه لــه وصـله انکــارې اوســه مهربـه — شور بې کم دی څه خو زيانې افسـې کـړه

لاخو بنده دروازه دتوبې نه ده ... راته بیرته دروازه د میخانې کړه
مینې آب داخلاص به دې ستاپه سوز کې ... اوبنکې کم بها مې دُردانې کړه
عشقه مادیار تردره په سربوخه ... راته جوړې گام په گام کې آسانې کړه
حمزه: نوره نقاضا د میو پرېږده ... په گوټ گوټ سره دې نشې پیمانې کړه

په رفعت شوچې نگون شوز زړه ... فرزانه شوچې مجنون شوز زړه
دحسرت متاع یې خان سره راوړي ... هسې نه حې تش راستون شوزمازړه
ځه خبردي ستادحسن له دولته ... خوک چې وایي چې قارون شوزمازړه
بې سباوبې پرون به ولې نه وي ... چې بې چون اوبې چگون شوزمازړه
عقله اوس یواځې پاتې شوې تېرېږه ... په ناشونکوچې مفتون[2] شوزمازړه
که پخپله مینې مرکروعین ژوندو ... ستابنکلا ره ژوندون شوزمازړه
شوه له مادکامرانی ناوې واصله ... حمزه هله چې پښتون شوزمازړه

۱۹۶۳ مارچ ۲۸ ـ لوړکی (۱) ږاړ: تخلص
(۲) یعنې عقل چې کومې خبرې ناشونکې گڼي دوی هم په عشق شونې خبرې د

(۵۲۲)

چې وبنکلیونه محمل شوز زړه ... خودپخپله مې منزل شوزمازړه
ماچې پرېښودوبهرترې ووتمه ... دهمه بنکلیومحفل شوزمازړه
دالفت چپه له خانه بهرنه ځي ... به دې لاړه کې ساحل شوزمازړه
چې به حسن داشناکې لاړو ورک شو ... را... ارشوچې غافل شوزمازړه
عشق چې راکړه آیینه. له مبنخه ووت ... دخپل خان هله قابل شوزمازړه
دالهام به کیفیت هله خبرشوم ... چې به زړه زمانازل شوزمازړه
یوجهان داضطراب هغه طرف شو ... کوم طرف ته چې مایل شوزمازړه
دهستی اودنېستی له تصادمه ... نتیجه کې راحاصل شوزمازړه
عاشقی ترېنه نقصان دحدوث ووېست ... لاقانې شوچې کامل شوز
حمزه اوس دبې چونی به پېښوسردی ... ورلی بیرته که حاصل شوز

(۵۲۳)

خو یـه ښـکلیو ایـې پایمـال کړوزمـازړه ــــ پـه ښـکلایې مالامـال کړوزمـازړه
تـصوردې دامکـان پـه حـدکې نـه و ــــ ولـی سـتامینې فعـال کـړو ز زړه
ناویونکی خوشحالې محسوس کومه ــــ نـن چې تاهسې ملال کړوز زړه
خــه خاصـه دقبلولوجـوړیکې وه ــــ تاچې خان سـره اتبال کـړو ز زړه
هــې زه دې لـه جلالـه وېربدمـه ــــ سرترسره دې جمـال کـړو زمـازړه
داخـودې پـه زمابـده وې کـه ښـه وي ــــ چې بې پوه پـه انفعـال کـړو ز زړه
نورتعریف دې دنـابـت کـولی نـه شـم ــــ لکـه خـان بـې بې مثـال کـړو زمـازړه
عـاجزې کـه پـه ظـاهرکې بونقصـان وه ــــ پـه اخریـې باکمـال کـړو زمـازړه
حمزه زه اوس پـه زمـان اومکـان پوه شـوم ــــ عاشقی چې محض- حال" کړو زمازړه

۱۹۶۳ فروري ۲۲ ـ لوارګی

اسـدازد پواوبل نـــه وي ســـدا. ادزړه ــــ وینـاوې دماشـــوم کـه ماوراز مـادزړه
ارهښ دې دتـبرگرخې زاهـده شـبه اوورځ ــــ لـېکن لاوچوبې ده پـه سـاوبن دتـادزړه
هرڅوکـه دې انکـاردی داغبارولـه دوسـتی ــــ لـېکن منلـی نـه شـم هیچیرې خطـادزړه
کېـدی شـې لـه حبابـه تعلـی دانـاالحبر ــــ پوه نه یم دی په زړه کې مې مقام دجادزړه؟
دې سـتوري له مایـامه.هم بې نیازه زماشیې ــــ راورې شـې کلـه سـترګه دبـا. ـبـادزړه
دانـه ده برېـرکې چې پـه بوخـاځکې شې فنا ــــ طوفــان دانــاالحق لـــري هوازمـــادزړه
• ژوندپه مستی اوخوشحالی دروسې بـه لاز ــــ نغمــه مــې الـسـتې ده .سراســرنوادزړه

۱۹۷۷ .جون ۱ ـ لواګی

اشـــنا یـــوړ شـــو ژونـــدون دراز د زړه ــــ نــاوې راکـړی د ابـد شـوه ســاز د زړه
ګـل د خپلـې خوشـبویۍ مـزه وانخلـې ــــ لامـې زړه لـره هـم راز دی راز د زړه
چې یو دم وزګار له جـت او خبزه نـه وي ــــ پـه کوم دم پیدا شې حرص او آز د زړه
جې حاصـل یـې جنتونـه د ژونـدون دي ــــ پـه دوزخ کـې دی د تـن نمـاز د زړه

چي يې هره پرده غږ د اناالحق کړي — دامضراب مې څوک وهي په ساز د زړه
زاغ د نفس ويجاړوي د مينې باغ مې — په پنجه کې د عنصر دی باز د زړه
حمزه يار يې چې ليدلی لا په رقص دی — ددې نه به وي څه نياز د زړه

(۵۲۶)

قبول خکه په درګې نيازونه دي د زړه — په برخه رسېدلي چې نازونه دي د زړه
دانه چې اعتراض په زړه کوي لږ يې په بيازکړه — اې عقله خودسري، همه نازونه دي د زړه
اقليم کې دهغه، دسترګو کارکوي غوږونه — دا وينې چې څېزونه اوازونه دي د زړه
افراد وېله بېل چې وي ببدا تري جمعيت شي — حرفونه په خپل نوم کې هم، رازونه دي د زړه
خپل خان کې دی روان، له خانه • رازونه سپري — اوس تېرحقيقتونه، مجازونه دي د زړه
دانه چې شي داونه، بيايې زور دنمرود ګوره — شوريس له انجامونو، آغازونه دي د زړه
دشکلو اندازونه، دمينو حسرتونه — دا واړه حسرتونه اندازونه دي د زړه
شاهين دلدس يې ښکاري لکه چنې به پنجه — لاپباس دشش جهت نه پروازونه دي د زړه
معمه د • ازن په کاينات کې باتي نه ده — حمزه کله وران شري چه سازونه دي د زړه

(۵۲۷)

سن وچې کړلو ماونه اشنانظريه نه زړه — رقيب شود جامونه په دې هم بهريه نه زړه
په شپه کې دوصال مې هم ګريوان په اوښکولوندو — داخکه مې په حال شولو موسکې سحريه نه زړه
داوګوره ستم چې يې قاصد کړمه رقيب نه — اوس وړه په مجبوري ده داشنا خبريه نه زړه
بانه دي چې نن غشي کړل دبرند نظريه لمه — ظاهر مې ستاد پاره کړواشنا خطريه نه زړه
حمزه څه احترام دبېښتي جذبې خوبويه — اشنايې چې تاکړلو اختيار سفريه نه زړه

۱۹۶۰ مومر ۹ پېښور

روږدی عاشقی کړلو زمايه تېرو تورو زړه — به ده چې ژوندی اوسي دبنکليو په وعدو زړه
لاپرو سړنی روښانه شپه مې تېره نه ده — وشوه دبوي ولې جوړي نوردې به سلګو زړه
ماوي پرخې څرنګه موسکې به يلوشه يې — وي چې شي روښانه کړي نکل دالو تو زړه
لږ په بېښتي نظرشه خيرورتسه مه — وبه ګوري داچې زمازړه دی دبېښو زړه
خپل حس دي پرهود که خواني دي راسه يووړه — ستا به سادګي مې بې اختياره موسبد و زړه

خوچې زه زړېږمه، غزل سره مې خوانیږي — ماته چې حالت د زړونو اکړودزلموزره
ستادايي قراره ستړګي تل داهسې اوسه — چل مې زده کوي ترینه ورو ورو دالوتوزره
زه به کیفیت حوردالهام پسې یوهولم — ګوره چې به زره زما حمزه مازلیه وزره

۱۹۶۳ مارچ ۳۱ پېښور

(۵۲۹)

پرپرده برزخ دي د ښایست چې دلربا شمه زه — ماهمه تن کړه تماشا چې تماشا شمه زه
سټ له خروشه په حساب د دریا صفحه اشنا — بس مې حودی لره یوځاځکي چې دریا شمه زه
ماته اسنازي د خیال دي بوره ورخ وویل — چې په دزتلو کې اکار تشنه چې تنها شمه زه
که په کتاب کې دهستی بې بهاحرف یم دراز — واخله په شوندو د انشاس چې ګویا شمه زه
دعاشقانو زده ژړا چې په رنګ رنګ بې کوي — ته چې ستم دحدنه زیات کړې په خندا شمه زه
چې ابتداده عیش د غم په انتها بمه تل — اوس نه پوهیږم انتها که ابتدا شمه زه
زه د جبې نه د حمزه د ښرا حال وپوښته — ځله ملګر به چې په عیش کې بېنوا شمه زه

(۵۳۰)

ستا په ماز کې رنګینې دي ورته را ایکون زماله نیازه — جوربساران د بېرلي د زمانیاز دناله نازه
سراسر بې خبري وه چې خبر شومه له رازه — پابندي د امتیاز وه هم بهر له امتیازه
دښایست خود ساپې چې شوه ستګار ونه محتاجه — هحرهم شو خوبولی مېښه هم زمانه سازه
روګردان له حسنه مه شه هغه نېرچې دي په یادکا — حقیقت د مجاز دادی چې خبر شي له مجازه
اى د یار دتورو زلفو پرېشانه غوندي فکره — ژونده د عشق دی لاثاني کړ سلسله دي شه درازه
دکثرت په دي نېږوکې دکثرت په دي غوغا کې — سودایي دي یم د زلفو یم اشنا دي له اوازه
د حمزه د زړه مجبورنه که دنیاتو له نجد شي — حوګارواں ستا د مراد په ښکاره کېږي له حجازه

ړیاوله

یوسکون لرم که خوبې قراریم زه — د مرکز سره اشنا یم پرکار یم زه
چې په تنګ د وطن تل له سره تېریم — حق لرم ددي وینا چې سردار یم زه
هرپولاس چې د مردی کړي په مافخر — د مراد د کاروانونو مهار یم زه
که د سم زمانو مار وي په معنی کې — دایمان تریاق لرمه شُور

که ګلان مې رنګارنګ دي په داغه شي
د وحدت په خندا تللی ګلزار یم زه

جوړول د خپل ملت به څه مشکل دي
یم مسلم د قسمتونو معمار یم زه

د پېغور پوکي زما د ژوند ضامن دي
د غفلت د خوبولن لاندې انکار یم زه

اوده قام به څه راویښ شي چې په خوب کې
خوبولو ته په چغو کوکار یم زه

بیایې داچې زه یو خان ته جهان جوړ کړم
د تبر شوو مشرانو یادګار یم زه

دي غوړ غوړ اوده ګلونه حمزه ماته
په دې باغ کې خوش بیانه هزار.

[۵۳۲]

پوه شه نورو سترګو به خوږلی نه یم زه
څوچې ستاله باده بېهوشلی نه یم زه

ښکلیه زه به ستاد سترګو خوب یم ښنبهدلی
څوچې دالفت سره ښنبهدلی نه یم زه

څه ستا په غېږ کې چې مانه لرې نه شې
وخت هسې وایس راګرځېدلی نه یم زه

لاغوم مې د حسن په دربار کې بهاښته دی
عشقه چې تراوسه دې بایللی نه یم زه

وخت د وصال راځي ښتنې حوصلې څه شوې
سن غوندې په عمر بوږنېدلی نه یم زه

مینې کړم ناپوهه خوچې مینه شوه کامله
پوهه شوم خو وایم پوهېدلی نه یم زه

تاوې د رخسار کړمه فنا خو ستا لمبه ته
اوښکو غوندې څوڅله راغلی نه یم زه

عشقه له جسوده دې هنر د هوس جار شه
ورک لکه د پل شوم، خوځېدلی نه یم زه

خرلې د هوا د نو دېلکو نو واوریدلي
لارې سره دمیسې اورېدلی نه یم زه

ساز د ښېښ نځوادې زما زړه کړو دیار غمه
څوک دی چې څوځل یې اورېدلی نه یم زه؟

مل چې د تبرک سره حمزه زه د وحدت شوم
ژرندې د ختونو دلولی نه یم زه

۱۹۶۳ فروري ۱ پېښور.

بیرته د طلب نه ګرځېدلی نه یم زه
څو مره پورته شوی اولوېدلی نه یم زه

هغه شان غوټی یم، غوړېدلی نه یم زه
بس د تانه چاته رسېدلی نه یم زه

نرېخ مې جوړآهن د شخصیت دی، نوریې تود کړه
یم که تکېدلی، نړېدلی نه یم زه

بې د تانه هرڅه ته نسبت چې د نیستي کړم
وایم چې لاهرڅه" رسېدلی نه یم زه

ماته هغو سترګو د ژوند راز دی رازده کړی
سترګونه د مرګ چې بوږنېدلی نه یم زه

ستا د تصور دیوه مي هیچري مره نه شوه — غم چي سم په لاړه تېرېدلی نه يم زه
ستا دا تنګوېه تصور کې لکه اوښکه — ولي خوځوځله څځېدلی نه يم زه
عشقه څو که مرګ اوژوندي دواړه سره ګډ کړل — بیا هم په غایت یې پوهېدلی نه یم زه
څه مه مي علاج د غیرېت د وسوسې کړ؟ — په چې خپل محفل ته دي بللی نه يم زه
ولې به حمزه لکه سحریه وینو ژاړم — هېڅ د جابه غم چي خندېدلی نه یم زه

(۵۳۴)

په یو دیدن دي دېوانه کړمه زه — په بل دیدن دي فرزانه کړمه زه
ستا افسانه خویه دي پټه نه شوه — که په ظاهر دي افسانه کړمه زه
آب دي د مخ لاړ مه شه عشقه زما — خوندي به اوښکه دُردانه کړمه زه
چې حقو ستر ګو هوښیار کړی یمه — څکه خبرې رندانه کړمه زه
وایه د چا سره یې ورانه کړمه — چا سره جوړه یارانه کړمه زه
حقه خونه یم چې په هره شمع — زړګیه تا به پروانه کړمه زه
سترګې دي راز راته د غم نه وایي — ساقي چې مانه پیمانه کړمه زه
پر پرده تندی چې ستا په در کېږدم — چې تربنه جوړه آستانه کړمه زه
زړه په هر حال کې هم حرم ګڼي خان — حمزه که خوي بت خانه کړمه زه

پېښور، ۱۸ جنوري، ۱۹۷۲

(۵۳۵)

خدای زده نن ړوند او که بینا شومه زه — چې د عالم په تماشا شومه زه
غمه په تېره دي ارمان کومه — د خوشحالۍ سره اشنا شومه زه
تا د زړا چې مې تپوس وکړو — له د بره سوخته په خندا شومه زه
نه چې نفرت کوې زمانه په څه — وایه په تا ولې شیدا شومه زه
خلکو یه دي خوږ زه مې نه ومه — څکه د دروغ وو چې رښتیا شومه زه
دومره طاقت و د پرواز څه پکار — عشقه اوس څه شوې چې عنقا شومه زه
شوم زه حمزه چې ستا د سترګو قتیل — پوره په انداز د مسیحا شومه زه

۱۵۳۶

مېږې څه جاري په ماوکړي چې دستاشومه زه — عجیبه داده چې دستاشوم دهرچاشومه زه
ښکلیه شوکماري اداګانې دې ژوندی اوسه تل — دمینې ښکه مې سواشوه چې نالاشومه زه
اوس دې باور نه په ستم نه په کرم کومه — ستادستم اودکرم سره اشناشومه زه
ښکلیه دناد النفات له موجه څه وایمه — که مې هستي بوه قطره ده خودریاشومه زه
نه به وي داچې دهستي په زره کې رازیاتې شم — رنه به ستاد [illegible] اب شي که افشاشومه زه
مانه بل رنګ هم محبت دزړاچل ښودلی — نه چې رقیب نه په خنداشوې په خنداشومه زه
مخکې دروغ وو چې جاوې چې لیونی شو حمزه — نن چې موسکی په [illegible] راغلې په ریښتیاشومه زه

۱۹۷۳ مارچ ۲۰ ـ لوارګی

۱۵۳۷

چې دخپل ځان نه مخکې تېرشومه زه — اوس خو بیخي د یار په خبر شومه زه
اوس مې نه ذات اونه صفت پاتې دي — ستانظر په وم درنه هېر شومه زه
ورک مې حروف شو دهستۍ دلفظ — پسته زبر شومه نه زېر شومه زه
ستا تصوریه کاینات کړمه خور — وایه ازاد شومه که ګېر شومه زه
زه هم دتا په زبه تا یادوم — څه تعجب که درنه هېر شومه زه
اوس دې بې مانه بل مفر نشته — دتصور نه دې چاپېر شومه زه
که د شبنواري نه نفرت وي دتا — ورخه د سوات اود بونېر شومه زه

۱۵۳۸

داسې په نوي رنګ دې ستایمه زه — هغه به نه وایم چې وایمه زه
مسته نغمه د سرېتوب یمه اوس — چاوده زړګیه ستانوا.
دبرېزدنکهت لکه شمیم اودګل — ستانه جدا نه یم جدا یمه زه
دتحور نه دې ګیله ده زما — چې به بېلتون کې وارخطا یمه زه
ژونده زماسرته دعاکوه تل — ترهغه پایې به چې پایمه زه
لا له وفا دې ناامیده نه یم — داده وفا که بې وفا یمه زه؟

به کابات مې انګازه شوه خوره ناکامه عشقه ستانوا.
له دوه جهانه چې بهر ووځو یونه عالم وته دې بیا بمه زه
حمزه بیلتون چې مستقل شو زما کور د وصال وته رسا بمه زه

۵۳۹

که دهر چا یې ته خوستا یمه زه خکه دې ستایمه چې ستا یمه زه
ستا به نظر کې چې بربښا بکاري ستا به ککوکې به خندا یمه زه
هغه مې هر شول نه چې را غلې اشنا دامې دې یاد چې څه خوا یمه زه
ستا د کاکل په سلاسل مې قسم حلقه بګوش دې به رښتیا یمه زه
خیل حقیقت ته رسېدلی نه یم چې د دینا به تماشا یمه زه
ستا به خندا کې شونډک پیدا ستا به لیمو کې به ژړا یمه زه
زړګیه راشه خوند د ژوند واخله برند و چشمانو ته دې بیا بمه زه
راستنوې راته بار بار ولې مخ ورځه خوشحال اوسه پخلا یمه زه
دا چې هر مخ راته اشنا بکاري دا به د تا سره اشنا یمه زه
مبه قرار به اضطراب کې لري یومې محور دی که اسا یمه زه
حمزه وحدت چې د بنایست مې ولید هلته خبر شوم چې د چا یمه زه

۱۹۴۸،جون۸ پېښور

۵۴۰

بېرته له خانه خان ته رد بمه زه دخپل وجود به خپله حد یمه زه
وخته تېر بېره تېرو بستی مې نه شي دزمانې سره بلد یمه زه
بکاري چې سبندراته به دې نه وایې چې کله جذر کله مد یمه زه
داهمه زه یم چې آثار مې وینې به حقیقت کې لا ولد یمه زه
ایله مې زده کړلوا بجد د مینې اوس به دا دم چې اب وجد یمه زه

یم دوجدان اودشعور بنیاد — بوه نقطه چې اوس عدد یمه زه
په سرپتوب همه داري دي دغه — چې فرښته اوکله ددیمه زه
حیوانیت یم اونه مینه حمزه — اصل مې دادی چې خرد یمه زه

(۵۴۱)

م د صورت سره اشنا د چا نظر یمه زه — په آیینه کې د امکان چې جلوه گر یمه زه
نه خودي نمردمخ څرګند کړه که مې ګورې وها — د ګل په پانو باندې پرخه د سحر یمه زه
په تعلق د ماسوا کې چې طلب کړمه ستا — که په ظاهر کې درېښم پوښ یم قلندر یمه زه
بارمې رقیب نه وکړو غږ چې بهر خوک دی ولاړ — نرې په خواب شومه رومبی چې نامه بر یمه زه
چې راغلې نه هله خبر شوم چې ګورمه نه یمه — چې دمبلمه غوندې په خپل کور کې لښر یمه زه
که حادثو کړمه شبیلی نرې په رنګ رنګ ووتم — هره فنا مې په نقصو ده چې اکثر یمه زه
دانه د ژوند مې اماني که ماسوا وه صیچن — چې مې نیرک د مینې پرېښودو ککر یمه زه
دېوشکست نه چې غوندې بل شکست لره څي — غم د شکست یمه د چا چې په سفر یمه زه
په خپله خان لره تنوره شي جبه د فراق — چې نا اشنا د تلون وي هغه غریمه زه
لبونی خودشو چې دا روغ خلق بې تاب نه لري — راز د هستي شو رامعلوم په غرونو سریمه زه
که هبشه سحتي جبې لري دریاب د مینې — خبردی هدمه چې حمزه یم شناور یمه زه

(۵۴۲)

چې خبرشوی له نیاز یمه زه — له هغه وخته همه ناز یمه زه
ماپه ورو ورو بکاره کوې مانه — دکانیات په زړه کې راز یمه زه
پوهه دي لږ دنظربساز کره اشنا — چې غلط نه شې نظر باز یمه زه
وه نساپوهي داتهاغمونسه — چې خبر شوی په آغاز یمه زه
نه مې فنا شته نه وایس راځمه — ستاپه صحرانللی اواز یمه زه
ساز او که وران یم ستاله لاسه به یم — وایه قصور مې څه؟ که ساز یمه زه
نه ګرفتار دخپلو زلفو اوسه — حمزه له تا دور و دراز یمه زه

۱۵ جنوري ۱۹۵۱

(۵۴۳)

لکه ولفظ د آسان بمه زه — نوم خومې واخله که هر خود ریاندي گران بمه زه

زاهده پر بهیده د حورانو دغلمانو لمحې — بدیه مې نیت نه شي په خدای چې مسلمان بمه زه

اوس چې د زلفو سودایي یم نه شایق دگلو — بیا ولې بې سیبه داسې پرېشان بمه زه

لکه د موج سره ورسره فنانه بمه — چې په زور و دخیال کې دي پنهان بمه زه

کله دي گوري آیینه او کله خپل تصویر — اوس نه پوهیږم نه حیران یې که حیران بمه زه

سالې که وا زولې سترگې وار یې وانه روه — یو د رندانو بخوانی پیاني سشان بمه زه

سالې د سترگو سره وار هم په ما وا زولو

حمزه معلومه شوه محروم له دوه جهان .

(۵۴۴)

بې بدرگې غونډې کاروان بمه زه — لره جرس غونډې پرېشان بمه زه

حیف دی چې نن هغه افغان بمه زه — چې په خپل قام باندې تاوان بمه زه

څو چې گوزار خوري هومره لاسې لوي — ماخو په وې هغه سندان بمه زه

هغه ساده مسلماني مې څه شوه — د آیینې غونډې حیران بمه زه

گران ومه، څومره چې اسان لیده شوم — څومره چې گران ومه اسان بمه زه

په لېونتوکې هم حساب سه شومه — هسې عبث خیرې گرېوان بمه زه

څوک افسانه دبې تنگۍ چې لیکې — هسې بې کردار هم بې عنوان بمه زه

خرنه، خلانده ستوري اوس هم لرم — په لوړ هست لکه اسمان بمه زه

په نغیر کې که مکان بنکارم — خو په نمکین لکه زمان بمه زه

څکه حالاتو نه وسله کښېږدمه — وایه انسان او که حیوان بمه زه

د-نن-- سبا په گیر کې نه راځمه — بس د ماضي غونډې روان بمه زه

(۵۴۵)

بنکلیه ستا د لېونو سترگو ممنون بمه زه — په بې مغزي دعشق کې هم چې افلاطون بمه زه

چې د بل کس د حورې هم وې پرې نظر پرېوتی — رضوانه داسې حوره څه کړمه پښتون بمه زه

د انتظار په لوېو شپو باندې خدا راځې اوس — د بېلتانه په ظلمتونو سباوون بمه زه

په عمارت کې مې دننن د سباخښته عبث
بمه د دښمن د زماني چې تبې برون بمه زه

ستاذره غم به په بل چاپاندې بهرزونه کرم
دا زما ګنج دې روزافزون اوسي قارون.

خه دلسې شادبې رنګې په رنګ کې رنګ شوم اشنا
چې په عالم کې بم دچون خوبې چګون.

خه دې وېل وماحمزه ته رانه هېرشو اشنا
پښتني هومې لاپه خاې دې چې را

۱۹۷۴، جولای ۳۱ _ لوارګی.

(۵۴۶)

چې بیاتې شوی لـه در تلوبمه زه
بس خوتننګ شوی پـه پښتوبمه زه

نـه بسې دنیـاو آیني عـشـقه
ځان تـه حیـران بمـه چې څوبمـه زه

تـه پـه وعـده بـې وعـده راکـبوه
اوا موخـتـــه دشــــوګیرو بمه زه

بس رقیـان دي چې د برسې زمـا
ستـاد کرم نــه بـه پکوبمــه زه

څوکـه حمـزه لـه شپېنوتربمه اوس
خــو لاترتـــه غــزل ګوبمـه زه

۱۹۷۴، اپریل ۲۸ _ پېښور.

(۵۴۷)

نـه د انتظـار د سـبـد چې راولېږه
جـار دي شـم لـه زلفـو زولنـې راولېږه

بیا چې راستانه شي هغه تللې ماسامونه
کـور نـه مې د زړه سترګې ډېوې لاولېږه

وخـتـه حقیـقـت مـې د لـتـون وېږنـدلو
مانـه وروستو پاتې مرحلې راولېږه

مینه همه نیاز ده خو پښتو مې ناز ورو بنود
اوس د پښتنو سترګو جرګې راولېږه

ګېر مې شو کاروان د وسوسو په علیجکو کې
پـوه دي تـصور کـړه سـدرګې راولېږه

وایي چې مېن دي ښـول بللي دي بېګـا تـه
نـه شـوه خـو رقیـب راتـه په دي راولېږه

سـتـا لـه تغافلـه مـې ارمـان شـو خوبـولي
نـه کـه راتللی نـه شي، شو ګیرې راولېږه

خلنده روښـانه چې پـرې خوښه د ماضي ده
نـخـښـه ماتـه هغـه تـورې شپې راولېږه

پس لـه حمـزه راپـه څـه تهرسې په مهضو
حـال پـسې د محفـل د غلغلـې راولېږه

(۵۴۸)

سر په صحرا لکـه مجنـون یمـه د ستـا د لاسـه
پـه زړه زخمـي د ستـا د زلفـو د بـلا د لاسـه

نادې هم خدای کاندې مفتون د چاپه تورو سترګو
چې نوش کوې د کې پیالې د سم د چا د لاسـه

سور اسویلی د شپې ـ زرا دي د سحر شه نصیب
سوي خیګر لوغرن پر بوخې د جفا د لاسـه

خوب دې د سترګو نه قرار شه د بېلتون په نشه ورک دې قرار* د سحر باد صبا دلاسه
نامې جارې په خاې داوښکو کړوله سترګونه خون خوراک دې وینه د ځیګر شه د حنا دلاسه
بوخلې رنګ شې په تهمت باندې په شانې رما په کور و کلي کې رسوا شې د اشنا دلاسه
د سوې لوې زړه په درد باندې به بوه شې هله سوخته په برق چې شې د چشم فتنه زا لاسه
ستا که شعار جور و جفا وي نو جفا کړه نه ولې مجبور یمه حمزه خپلې وفا دلاسه

(۵۴۹)

ستا د سترګو دېوانه وم دېوانه یم لاتراوسه له هغې چې فرزانه وم فرزانه یم لاتراوسه
تا پرده کړه له مېنو، مرور شولې زمانه ورته زه دې بهانه کړم، بهانه یم لاتراوسه
خان نبود نه دې غرض وه خپله مینه دې عنوان کړه ورته زه دې افسانه کړم، افسانه یم لاترلوسه
هغه مې به و دلبر چې ستانوم زما په خوله وو په هغې چې مستانه وم مستانه یم لاتراوسه
ستا خوږ رنګه شراب وو، خو مېخولرې رنګ په رنګ و ور- زه دې پیمانه کړم، پیمانه یم لاتراوسه
لکه اوښکه ستا له سترګو هستي صدف نه راغلم که قطره وم دُردانه شوم، دُردانه یم لاتراوسه
زه له تا دومره جدا یم لکه عکس په آینه کې زه حمزه دې همخانه وم همخانه یم لاتراوسه

۱۹۶۲، اکتوبر ۲۱ ـ لوارګي.

(۵۵۰)

نر خوبه درد بې درده راشه نه خواوس دواشه نر خوبه زما نه بې چې زما بې خو زما شه
جرګې دارمانونو داغ آساد زما د زړه بې چا وې د عرشه بنکته شه خو شه د ثریا شه
په بحر د دوجود کې اې زما د زړه حبابه هوا د ژوندانه له سره وباسه دریاشه
که هیڅ نه وې نو لږ مې مخ روښې داوښکو کړه زه ناته په ژړا یم شمع رو په به خندا شه
خودبین شوې حمزه دومره چې له خپله خانه ورک شوې لرخان د زړه نه وباسه دخان سره اشناشه

(۵۵۱)

ستا په دید مې ور دسترګو نه خمبار شه زړه مې دود شه اسوېلی دانتظار شه
چې دې ستنې د بنوراکړې پرهرته په لیمه کې مې شه خاې د نظر تار شه
چې حیران غخه زبان د بیان نشته آینې وته رادرومه به سینګار شه
دغه کار کړه چې نه چپ هغه ګویاوي صحرانیه راشه غږیه کوهسار شه

په بهو د ورہ لمحه شه اوښکي اوښکي   لکه څاڅکي دشبنم به سرد خار شه
چې کلی د زره به غم وچوي نوګل شي   جمع څه کوي به عشق کي انتشار شه
حمزه لاړه قافله داشناملک ته   پرېوځی شه چې دیدن وکړي غبار شه

۱۹۶۱ م_ لوارګی

(۵۵۲)

ګډ به شي سرخېره سپېلني خوشه   بیا به عقلمن شي لېوني خوشه
نشته په دنیاکي څه چې ستا نه شي   خوی د تنګیالیو کړه مېړنی خوشه
ستا به تنتی خبري واورمه   ښکلیه نه لرمانه پښتواني خوشه
دابې واکه زړه به شي په څای زما   جار دي دوعدي نه خندني خوشه
خدا یوچې مرکز د ښکلا سترګي دي   مانه چې رامخ شي غرځنی خوشه
ښکلیه که داغواړې چې حمزه څه دي   پوه به شي په خوی مي پښتني خوشه

۱۹۷۶، جوزه۹ _لوارګی

(۵۵۳)

لاړه خوشحالي مې یووړه غم جور بې واده شه   ساز د ناکامي او د حسرت پکې راهه شه
عشق چې نظر وکړ د ادم د سینې ور ته   جوړه شوه پکې یوه تناکه نوم يې زړه شه
دا تمهید د راز و چې ظاهر ابن منصور کړ   بت باتې شو څکه چې له خولې نه په واته شه
عشق زما له خوبه یو تپوس د خودی وکړ   وتښتېدو خوب مې چې جواب ترېنه ونه شه
مه پوښته زما او د اشنا له ملاګانه   وي به رهبر دا دی، مابه دا وېل چې څه شه
نشته له سهورمي نه بل حاصل بې له رټانه   بد که د هر رقیب دی په محبت د اشنا نه شه
بار چې وېنې له خوبه شي دیدن بي هله کېږي   اوس مي وظیفه او عبادت په نمر خاته شه
دور چې شوه درېسي حمزه په لاړه تېر بدلو   سه و د نظر څه امتیاز به تله رانله شه

(۵۵۴)

د مسلم به زړه کې رنګ دخطر مه شه   به کعبه کې خونړی ستمګر مه شه
ګورته خان سره هنر مه وزه ښکاره کړه   چې ګل پټ ساتي به خانګه، اینخر مه شه
خانه ستا چې همسایه وزی برنده وي   سترګي وخوري جوردي شال د اختر مه شه

چې بې علمه کوي تله لاز کړي غلطه — د بینا ســره رانــده برابــر مــه شــه
زه به زره د چا په بغض خراب نه کړم — د خدای کور مې د هر چا رهگذر مه شه
د وصال معراج کـه اوږد و خـو لنـډ و — که هر څو مې کړه دعا چې سحر مه شه
چې دې ډکـه د ژړا شپه به دنبال ده — په تیاره باندې خندا د سحر مـه شـه
د عنصرو کـشمکش په اعتدال کـړه — رابرو ده بې حاصل قلندر مـه شـه
په نقطه مرکزي اوسه که پرکار یې — چې حاصل یې اضطرار وي مضطر مه شه
په وطن کې د عشق اوسه ژوند دې دا دی — د سپرغی په څېر لـه اوره بهـر مـه شـه
په سری چې څومره تریخ وي هومره خوږوي — مېچ د شهدو د ډمبري همسر مـه شـه
سپوږمۍ هېچرې تیاره لیدلې نه ده — دنیا یسته یار مې رقیب نه نظر مه شه
چې لـه بـدو حمـزه نـه اوړي دعـا کـړه — خدایه لاس مې په هیڅ باندې بر مه شه

(۵۵۵)

ای د محبت یقینه تـوري اندېښنې شـه — ای د صدق سپینې ورځې راشه توري شپې شه
څو به یې د ځان په معرفت لـه هوښه لرې — راشه چې دې پوه کړمه لږ ځان ته رانژدې شه
ستا په التفات مې هم قرار د زړه رانغی — څکه درته وایمه بیا بیا چې رانژدې شه
خواست کوي یه سترګو به محشر کې هم نګې کا — ای د انتقام جذبه سړو نه شې وریسې شه
سل سره پیدا کړه که مقام د لشنا غواړې — دا داسې منزل دی حمزه ټول پښې پښې شه

۱۹۵۰ ستمبر ۲۸ـ لوړکی

(۵۵۶)

جدایي مې یاره ستا شوله په برخه — ستا له ما سره کافي ده دغه نخښه
زما شو ستا صورت پخپل مرآة کې — ګټې توره د ستم دې وه نیم کښه
ده به ده مراد مند دې رقیبان کړه — د دوی خوا دې په تذلیل زما کړه یخه
تعجب څه دی که زه ملنګ صفت شم — چې مې قوت دخپل بدن شوه وینه خوښه
په اوبو دې د وصال یم صیقل شوی — فکر هیڅ ویره مې نه شي له دوزخه
ستا د ناز او د ادا په توره مړیم — څکه ماته عاشقان وایي چې بخښه
چې ستار یې نومستور هېچرې نه یې — دا خبره د حمـزه ده پـه زړه بـشخه

(۵۵۷)

زما زړه دې وي دا غدار به — ستا خالونه په رخسار به
ته رنګ رنګ جوړوه زلفې — زما عمر دې په دار به
ته په سترګوکې موسکی شه — بخ زما په زړه کې خار به
ګله تابهرته بوخې — له ربیاره نوبهار شه
نن دې کړې دنداسه ده — اور دې بل په هر ګفتار به
ته چې لږ پرې خوشحالېږې — غم زما په سربیار به
دوصال په شبه تلوار کړې — دی تلوار دې له تلوار به
وعده مه کوه خورانه — له ګفتاره وي کردار به
چې اشنا دچاطبیب شي — هغه درست عمر بیمار به
زه تیدي د رواج نه یم — ګریبان مې تار په تار به
ته مغرور او بې نیازه — زه نیازمند یمه خاکسار به
ستا د وروخوله دې ګونجې — د ببرې توري پرهار به
په ژړا زما ستوالونه — په خندا دتا انکار به
شپه دوصل سروه قده — له وصاله دې ر..ار به
اوس وصال دی ګیلې مه کړه — هر یو کار وي په خپل وار به
ته زما د کور په لاره — اوزه ستاد کور به لار به
ستا تازه ببرې نازونه — د حمزه تازه اشعار به

۱۹۶۶م ۸/۸

(۵۵۸)

یار چې یار وي هغه یار به — ګنې یار به څه اغیار به
چې د زړه صفت پیدا کا — تل مېن وي بې قرار به
دبرچې کار د بې کارۍ شي — د دبېر کار نه وي بې کار به
انحصار چې پرې د ژوند دی — دوصال نه انتظار به

انحصار یه خیـل خـواهش دي | نـه خـزان بـه نـه بهـار بـه
زړه مـې مینـه کـامنزل نـه | اې جرســـه تـاکو کـار بـه
عشق په صدق سنده بیزشي | پـه ربـاب بانـدې شـاه تاربـه
شـې یادګـار دګلوپـاتي | هـمې دپـسر عمر دخار بـه
چـې بـدګو او بـې حیـا وي | نـه یـې شوندې،نه رخـساربـه
نــه بنـده بنـایي مجبـوره | نـه بنـده بربـښي مختاربـه
نـه کمـې د دولـت پـه دي | نـه مالونـه دي بسياربـه
هـره تـوره بـه بـاد بري | خـو تـر وارو ذوالفقـار بـه
غـم دقـام چـې پـه سـر اخلـي | هغـه سـرهغـه سـردار بـه
ملحـدانو د دي وخـت نـه | دي مالـک اشـتر کـرار بـه
دجنـت مـاني خوبـي دي | پـه یـثرب مـې تـري مـزار بـه
حمـزه سـتاکردار چـې بـه وي | وي ضـرور بـه دې اشعاربـه

(۵۵۹)

یار مې شته کوز کې خکه ده ز | ګورمې دزړه وران دی خکه ده زما صحراخوبه
یار زما ویلي وو چې خوږ زړه به دې خوښي ر | خکه مې ده وېره د خندا په ځای ژړا خوښه
به لـږم طاقت د بیلتانه د سید چیـږ شه زه | خکه وایم زه چې مې د یار نه ده رضا خوښه
زهر وي،که شهد خو د یار دلاسه خوند کوي | ده د یار دلاسه مې جزا په ځای سزا خوښه
درد مې دی په زړه کې د جانان خکه ثنا کوم | خدای شه طبیبه چې زما نه ده دوا خوښه
حلک دې لیونی راته شیه ورځ وایي زما پری څه | عقل مې پکار نه دی د یار مې ده سودا خوښه
سر د ساز بنګنه په چوکات ورته حمزه ایښی | اوس که کړي وفا او که جفا د بېنوا خوښه

(۵۶۰)

تـادعقبی سـره دنیـا کـره خوښـه | مادیـبالي سـره میـنا کـره خوښـه
اوس بـه کامـل شـي ای زمـانظره | تـاچې دنیـا او نـه عقبـی کـره خوښـه
چـې دبنـو لاندي دي ماتـه کتـل | تادالفـت ولـې افـشاکـره حوښـه

چاپه دروغو چې اول کوله ... مینه یې پسته په رښتیا کړه خوږه
داخو یه دې چې بې اشنا پاتې شم ... ما اشنایې دهر اشنا کړه خوږه
یه ده دژوندمې یوه ورځ شوه سوا ... ما چې وعده ستا د فردا کړه خوږه
ته که مفهوم د زړه چاودون غواړې ... لکه د ګل هسې خندا کړه خوږه
ستا چې چیا لکه د ګل خوږه ده ... ما البونو غوندې خندا کړه خوږه
حمزه، دا داغ به بې یو ګنج ګټلو ... ګل د رهېدې خکه صحرا کړه خوږه

﴿۵۲۱﴾

چې سلګۍ کړې د روښن په غم چراغه ... نه له زړه پاتې کېدې ولې دماغه
د غفلت مواد هوس دړکړې تاته ... مینې اوس دې څه چاره بې استفراغه
هغه کوږ چې دیوه نه لرې څه کوږ دی ... زړه په زړه حسابېدی نه شي بې داغه
څه نسبت د تمنا او تلوسې دی ... څه سیالي به د بلبلې کوې کراغه
اختلاف د لیلو د پښتون څه دی ... دا ګلان دې همه واړه له یو باغه
جوړ اخلاص دې لا حاصل نه دی په عشق کې ... چې نه پاتې بې تراوسه له سراغه
عشق وزګار دی د راحت او زحمته ... طمع لطع کړه حمزه له باغ وراغه

۱۹۲۸ جنوري ۷ ـ جلال آباد

څه شي ګله سر دې خپل مېن که په صحرا که ... خپل خبرې ګرېوان په هر مقام کې په خندا که
ستا د تصور په ابتدا کې بې خان ورک و ... ستاد تصور په انتهاکې بې پیدا که
اوس به د سکون له رازه زړه زما خبر دې ... ساد تغیر دهر قدم سره اشنا که
زړه مې چې مشغول و د حسن په دنیا کې ... څه شندې دې و کړې زما خپل زړه دې دنیا که
ستا د ادا ګانو د وحدت نه خبر نه شوم ... خکه مې کثرت د جهان خان نه معما که
خای به زه هم خان کړم که اغیار دې وې په زړه کې ... نور چې د "هوا" په کور کې کور خان ته پیدا که
راز چې د هستې رانه صوفي وی بې له میو ... نه معلومېده څه مې دروغ څه مې رښتیا که
ستا د سمندر غوندې چپیا مې ماته نه کړه ... شور مې تول عمرې لکه د سیند هسې برپا که
زه حمزه نه یم خبر څنګه اشنا شو ... راز د محبت و چې تکل مې دافشا که

(۵۲۳)

اور دنغمې چې په زړه داغ راکه ربدي د حسن روڼ څراغ راکه
فطرت نه ستا په غلچکې خندا څه په زړا زړا دې باغ راکه
ورکو خوبونو غځونې وکړې چې مو دو ببش اشنا سراغ راکه
ستادي شيرينو غرېونيو ليو لبو څه په خنداکې تريخ اياغ راکه
اوس به زنځير شي د نهستې توتې بند د هستې نه بې فراغ راکه
غافله مه شې له زلفانو اشنا ماله هم بې څه دماغ راکه
حمزه وزر يې د ککو رپېږدي ماله عادت بې که د زا ' راکه

(۵۲۴)

کره وره دې اشنا دې په داغه که خوی دې نور که بيا هم زما لور ته يې که مخ دې په بل لور که
زړه مې له راحته رقيب نه چې مو سکی شوې تدر چرته پرېوتو اوبل يې چرته اور که
ولې مرګ او ژوند په يو محل نه يو ځای کېږي وګوره يو عشق يې دغو دواړو لره کور که
سکارې چې په حسن کې دې چاده خو زېښلي مادې چې صفت کولو خان ته دې پېغور که
نو ځي دې په محفل کې مخاطب کړه بې له مانه فکر دې ونه کړو شمع رو يه خان دې چور که
اوس دې لاله وهره النفاته که به شو ريم مخکې مې که ستا د تغافل له مخه شور که
لاس دې د جلوې که څو زما په نظر بر و سترګې مې همت د کتو ستاله سترګو پور که
ګل د پرېشانی او جمعيت راز و نه حل کړل غوندې خيل د مشرورق ورق کړو بيا بې خور که
خم لاګرد ش دکم نصيبه حمزه نه دی وارچې چرته راغلو برې سالې جام دې نسکور که

(۵۲۵)

بېلتونه څودې چې حسرت ور که زړه ته د مينې دې دولت ور که
عشقه چې څومره دې کلفت ور که هومره مېن ته دې حکمت ور که
عقل د عشقه سره روغه وکړه دلبو تتوب يې اجازت ور که
حسنه آيين دې عجيبه غوندي دی هم دې وحشت هم دې حيرت ور که

خوکه نـاخیزه دمبن اوبنـکي دي ولـي بنـکلا نـه يـې عظمـت ورکـه
چـې دهمـت عطـايې وکـره ورتـه هم يې شـوکت هم يې قوت ورکـه
حمـــزه گمـراه پـه بـدو لارو روان خـــو فخر علم(۱) هـــدايت ورکـــه

(۱) فخر علم زما شیخ سیدعبدالستار شاه رحمة الله علیه

(۵۲۶)

پوگوی ز زره دي دبنو په چوگان جور که احساس نه مې دي شوخه پردلوبو میدان جور که
نه غواړه داد د حسن دسینګار د آیینې نه ماښتاد محبت په حیرانی کې جهان جور که
ښکین دي په نابنو د فطرت جوړي راغلي دي حسن بې قرارچې آیینه کې دې ځان جور که
بنځونه مې دعشق وچلېدل په دغه ویـه الفت نه چې ماته پوره کېد ونکی لرمان جور که
نن کوم غوندي نظر دالتفات بې راته بنکاري اشنا و مرور راسره، کوم مهربـان حـون کـه
لذت له گنبر اخلي هیڅ له خلقو خبر نه دی اشنا چې ستاله کوبه لیوني بیابان جور که
بوغږ دي د راتلو و ،وار خطا به نه وم ولې راتنګ دیـرلې نه خکې مخ دخزان جور کـه
خاموش به وم که ستاخوږې خبرې دمرښت وی مجبور ومه له زره چې ماخبروته ځان جور که
وعده دې نن له نورو نه څه کلکه معلومېږي خوښادي تبسم مې دیقین نه گومان جور که
ماهر کلـه چـې ستاد هېرولو ابرراوســت یادونو دي زما د زړه په سیمه باران جور که
خوبونه وو پریشان دعشق په خوب کې مسلل شول ماښاله نورو زلفو چې اشنا شبستان جور که
چلنوم دلشاوا خپست چې زیبرګی دي له خولې ووت داخومره په ناګران و چې دي دومره اسان جور که
هېرشوی نه زمایې اوکه زه دتا نه هېرشوم باران دی دیادونو چې صورت دي طوفان جور که
وختونه چې کره واره زماني راته پلکوسه دېرزغم د حوادثو مې د زره نه سندان جور که
حمـزه دفنارسک نه لري چاري د مېنو تاولي د سرواوبنکو ګلستان په ګرېوان جور که؟

(۵۲۷)

بس چې دورک شوي زره لټون مې مکمل که حال دوینانه دی ستامعصوم نظر مې عل که
ستادتندې ګونجې مې پښتوز غملي نه شوي حوږ خکـه شـعله کـې مـې دول دېلـه ول کـه
ستانمکي حسن لتوچیستان دزلفونه و مایه اوږدوشپوکې دغه سوال په اوبنکوحل که
ستانه مې حیرت چې دنظر استازی راوړو ماتـه آیینـه یې تـول دحسن جایېر جـل کـه
ماته په محفل کې په هیڅ رنګ چې نظر نه کا ، درسوایي حقه اجمال بـې مفصـل کـه

تېرو هسې غرور دې دنيا هست. آيينې تېرو هست — شوق بې د سينګار درته په حسن کې خلل که
تا به اوربه دلې وې فنا شو پورته نه شو — ستا د کوخو لارو چې تعريف زما دبل که
شک مې د فطرت په بې محله چاروراشي — زړه چې دوه مينو بود بل سره بدل که
ماوې بد رګه به د شو کارو جارې سه کا — ستا ساده نظر و چې ماز ړه ورسره مل که
بس له ما د زلفو تستمنې به جدا اودلي — څکه خو حمزه زما په برخه بې غزل که

(۵۲۸)

داسې بې ګنم لکه چې ما په کور کې خوب وکه — ماچې نن غرمه د کراچې په شور کې خوب وکه
کله کله زړه د عشق په تاو کې هم غافل اوسي — څه دې تعجب که سمندر په اور کې خوب وکه
خدايزده چې به داوې التفات اوکه غفلت د يار — شپه د انتظار وه، خو ملنه په زور کې خوب وکه
عشقه زه دې څه د رسوايي نه بې پرواکرمه — ګوره عجيبه چې پښتانه په "تور" کې خوب وکه
خوب د يار د وصل وشايد په خوب کې خوب زما — څه عجيبه خوب وچې مې نور په نور کې خوب وکه
توله شپه بيګار ليب په سترګو کې ساتلې وم — ګويا ما حمزه بيګا په ګور د چور کې خوب وکه

۱۹۷۶ اکتوبر ۱۱ ـ کراچی.

(۱) ار تښکار وزلي

سالې چور خپلو مستو سترګو ته دې پام ونه که — نه چې دا وايې چې ما قدر ستا د جام ونه که
په يو ديدن کې دې بخښنه د عرفان وه هسې — چې په هيڅ خيز بې هم اظهار د استفهام ونه که
سر مې ونه کړه ملګرتيا له تېنو سترګو سره — پښتون احساس مې زيات له دې نه احترام ونه که
شربې آسرې مې اسرېلې چې له نسيم سره لاړ — روټرې غلط شو که تکل بې ستا د بام ونه که
نن مې سامخ د پرې پېرزو ديده مې پله نه کړه — نه چې زاتلې شو مخروني مې د ماښام ونه که
بشکليه معيار د مېنانو نن سبا شې بدل — کاروسيګاريه دې خفه کړې که دې خام ونه که
نه خو راغلى بې حجابه خاصو عامو ته وي — څه خو سبب و چې ديدن دې خاص وعام ونه که
زاهده مې و محترم چې يې حرام وبلل — جوړې محرم نه بې چې تا يې احترام ونه که
وراندې چې تېر شوې له ناکامه عاشقانو خنې — حمزه تا ولې له خپل قام سره ناکام ونه که

۱۹۷۰ مارچ ۱۰ ـ پېښور.

(۵۷۰)

چې بېلتون د جاناشنائي کړي پيدا په مخ کې مالگه
دزړانه پيدا کېږي د خندا په مخ کې مالگه

چې مې زخم وى لاسانلي، دي دا ځکه زړي اوښکې
چې دلن يې کړه پيدا سنادموسکا په مخ کې مالگه

لرمانونه چې ترسکون مې، په ژوټون ور، اوښکو وورل
پاتې شوې چرته نه ده ددريا په مخ کې مالگه

که سکتې اشنارانه شي هم وعده يې دسباده
تن به زه بله ديوه کرم دبيگاه په مخ کې مالگه

زه په رلز د مينې پوه شوم چې ککی زما په تلو شوي
کړه پيدا د پرې زړاسې د اشنا په مخ کې مالگه

بريوکې چرته ودې شوې لېونې د مينې څه شول؟
خدايه ود اخوځايې نه وه د صحرا په مخ کې مالگه

د عشق وګټه نه فضاشي چې وزر د خلوص پرې شي
د هوس څښې چې رلنې کړي عنقا په مخ کې مالگه

چې دوخت له تراوه خوفه شي اخفاد مينې گرانه
پو لطيف اشارېت کړه د افشا په مخ کې مالگه

حمزه ته چې بې نواشوې اصل تاد مينې وموند
داخو څکه د زړه ښکارې د هرچا په مخ کې مالگه

۱۹۶۰ ،اگست ۱۸ ـ مشهره،حلع هزاره.

(۵۷۱)

تاو د عشق زما جوشه کړله بد رنگه
و عاشق نه ده ښايسته د گل تر رنگه

عاشقي لره تکميل په هجران نه وي
پايېدار بوټلی کښې وي تل په لنگه

ورمعلوم نه شو نظر د امتياز مې
امان غواړي عاشقي زماله جنگه

د ظاهر په صفايي کې کدروت وي
آينې لره خلاصی نه وي له زنگه

که مې خومره تجارت وکړ د مينې
هيڅ پرې زيانه کمه نه شوه زما پنگه

د اشنا د سترگو مې در پوري نه وي
چې خيگر لره راځي؛) مژگان خدنگه

زه حمزه يم له هر څه نه ازاد شوى
ملنگان چرې زهر نه وي له قلنگه

() آر: خرگان.

(۵۷۲)

خم خپل خان ته نامه تر يمه په خپله
مبتدا د خپل خبر يمه په خپله

له گوزاره بې پروا او په صفت يم
چې مرهم دخپل پرهر يمه په خپله

خپل جوهر مې آينې د نسبت ورک کړو
ښايي داچې کور و کر يمه په خپله

انتظار د ازل خوب دى، ترابده
شوه ښکاره چې منتظر يمه په خپله

سپلني د زړه رقصان لرم له سوزه — بدنظرلري، مجرمه په خپله
د دنیا په خوب کې ورک یم پیدا ښکارم — هم مقام او هم سفریمه په خپله
زه حمزه به هسې وچ او پامال خود یم — چې وتړیوته ګودریمه په خپله

(۵۷۳)

ستا له یخه خوسه به نور څه راتله — بس خو اسوېلي ساړه ساړه راتله
ستا ښکلې موسکا مې پرې جرګه کړه خو — تللي ارمانونه مې بیا نه راتله
نه راتنه راګورې زه کښې نه شم — لاړه چې جوړېږي، نوېسه تلسه راتله
ما د ارمانونو لاړ نیوی نه شوه — وس مې پرې ببر نه و چې راتله راتله
زه ساده پښتون یم، خفه کیږې مه — رامې غله به خوله چې څه به زړه راتله
کړې دې وعده د ننن ماښام چې وه — نه خو به راتلې، وختونه نه راتله
کور د زړه دې وران کړو پښتنې زما — دلته خو رنګ رنګه میلمانه راتله
رامې غله لبمو نه که لوستې یې شي — هغه چې د زړه نه مې په خوله راتله
ومونډو منزل د غزل خود هغو — پس نه چې حمزه زما په پله راتله

۶۶/۱۱۹۶۶ ګست ۱۵ـ پېښور

(۵۷۴)

موازنه کړې د مینه داوصاف به تله — ښکلیو تلل زده کړې نه دې د انصاف په تله
لرتعلق نه د نکهت او د ګل خیرشه اشنا — نه خپل مین ولې تلې د انحراف په تله
عشقه ورېنم دژوند به هم ورسه قربان کړمه زه — که رانه اخلې بې اشنا د بوریاباف په تله
زاهده ښایې به ګومان به ګرځېد و نکو زړونو — ولې یې ګورې د روژواو اعتکاف په تله
په یو طرف د مین سرې د حسرت او ښکې واخله — په بل طرف ورسره تول کړه کوه قاف په تله
انسانیت د شجاعت، سخا، حیانوم دی — بام چې یې تول نه کړې د جنګ او (د) مصاف په تله
سبکه هرڅوکه د ازماد شخصیت تیږه ده — ښکلیه څوچنده دې درنه کړه د الطاف په تله
که خوشحالي ده د جنت که د دوزخ غمونه — پوره ختی نه شي الفت کې د اعراف په تله
حمزه معیارمې د ښکلا هجرې تیرونه خوړ — د ذرې فرق هم معلومېږي د صراف په تله

۱۹۷۶ مې ۱۲ـ لوړ ګی.

(۵۷۵)

به تیاریکي مي رقیبانو کړه رڼا بدله
د بـرلي خواني خزان کړه په بلا بدله

د غیرو خلقو د راتلو مي انتظار وي مدام
سختي د مخ چې داشناسي په خندا بدله

شبه د وصال ده د خفګان د لته موقع نشته دی
چې خوشحالي نه کړي جنت کې په ژړا بدله

پناه په خدای داسي نظریه وي هم چالیدلي
کاته یې څه وو چې زمايې کړه د دنیا بدله

وايي واعظ پرېږده الفت د دنیا کار کوه نور
دايې مطلب شو چې سودا کړم په سودا بدله

پټ به زمانه په نقاب کې مخ د یار نه شي
وربخ د برق به په تیاره نه کړي رڼا بدله

دبې قدرانو شکایت مه کوه چپ شه حمزه
ستا زمانه به په ګوهرو کړي وینا بدله

(۵۷۶)

څاڅکي له صدف سره چې جوړه یارانه کړله
دې خپلې جفاورځني جوړه دُردانه کړله

بس خوبي مقصد ه اسوېلي مي له خولې وتي دي
ګوره چې یارانو تر هغه جوړه افسانه کړله

هسې نه چې تندر ګنې ماسره اشنا نه دی
څه که ما په بله ونه جوړه اشیانه کړله

شمعې چاچې نه کړې عقیده په بزمونو کې
دا دې هم هغه چې یې یې کوره پروانه کړله

نن یې مستو سترګو داسې نوی غوندې ست وکه
مانه په لاس لاس کې ساقي هره پیمانه کړله

اوس به امتزاج سره رندي زاهدي بیا مومي
چا د صومعې په مخ کې جوړه بتخانه کړله

هره بهانه دې بهانه لري اشنا زما
بله کومه ورخ دې و حمزه ته بهانه کړله

(۵۷۷)

هنګامه مې نر غوېږنه شوه کله ستا چې صدا راغله
د کثرت د شور و شر نه، هغه ما ته جدا راغله

ستا پوره کمې د حسن چې سینګاره څخه نه وه
ما پوره کړه چې د رمخ شرم ستا بار خوته حیا راغله

زه د زلفو تصور کې الوول. ته نصیحت کړې
چې هغه نه شي واعظه که مې خولې ته بلا راغله

داخو ترک د محبت دی چې پیدايې غیریت کړ
هسې نه چې زما خولې ته ستا نامه په خطا راغله

عشقه ته هم غلچکی یې بېکاره لاړشي پټ موجود یې
ماچې هغه ته نېږې کړې ولې خولې ته دعا راغله

چې په لوبګو پېژنو مې جرته بل نه کړې اوروته
تول قصور زما د زړه دی دا جرګه په خطا راغله

په سحر کې چې پوګل مې و شبنم ته موسکی ولېد
په دې د بره سادګۍ یې حمزه ماته ژړا راغله

۱۹۶۲ مې ۹_لواړګی.

(۵۷۸)

ورخوکي زمالسینتوي ه

ل وکه چشمک پرېشاني مې بېرته راغله — دي وېجاړې دنياگې ته وداني مې بېرته راغله

سوي سريه بـل و ترونـه قابـل پيدا کومـه — چې په بل نوي لباس کې قرباني مې بېرته راغله

دا طوطي شوا بيان دی چې خوله پرانيزي ترتولي — که د زيبې سلاست او رواني مې بېرته راغله

د سخن ښاري والى په سرولاړي په ادب دي — چې په نوي رنگ د طبعې جولاني مې بېرته راغله

ارمانونو حسرتونو مې محشر جوړ کړويه تن کې — معلومېږي غم وملې جواني مې بېرته راغله

داسي وخوږه نمونه مې چې عدم مې هم وجود کړو — طوفاني کښتي د تن وه اماني مې بېرته راغله

لکه نمريه افغاني افق خلېږم زه حمزه يم — په ادب او په سخن کې سلطاني مې بېرته راغله

(۱) آر: شپوه.

عشـقه واخلـه د هنـر خپلـي راغلـه — د زنځيـر نـه د خـرد وتلـي راغلـه

تـه د بنـو د لاندې گـوري خـو پـوهـېږم — چې نازونـه دي لينـدۍ راښـکلي راغلـه

نه شوه دا هم غنيمت دی چې ورک نه شول — لرمانونـه کـه لـس خـدلي راغلـه

بانـه زلفـي دي برغـل کانـدي پـه سـپـه — اې زرگـيـه د هـر سـپاره اوبلـي راغلـه

شمعې اوس بې چې سبخې دا خو ابرې(۱) کړې — پتنگـان خـو سـتا مرسـکا بللـي راغلـه

گنده په شـول د عشـق پـه جـواری کـې — څـرک چې بـگـه د هـمتي بـا بللي راغلـه

چې تـورن د محبـت و پـه دنيـا کـې — وعقبـی تـه هغـه سـپين سـپيخلي راغلـه

اوس خـو بويـه چـې پخپلـه دتـا وار شـي — چې غمونـه دي خـو خـل راغلـي راغلـه

نـن دي درمنـد د ادب تـه حمـزه گـوره — سـتا لـمطـونه بروشـي كرلـې راغلـه

۱۹۲۷ مې ۲۷ ـ لوار — (۱) آر بشري

(۵۸۰)

دنيـا د حيرانـی کـې ورانـي راغلـه — چې نقشه دي په آيين کې ثاني راغلـه

خـې پلـو لـره دي لاس بـې اختيـاره — جوړ خوکی ته دي د حسن خواني راغلـه

چې کاروان د خط دي رانغی تر اوسـه — خو به جنس کې د ديدن دي گراني راغلـه

وفاداره وه د یار د مینې تبه — که اجل یې مینده نه کړو خانې راغله
دنیا شمع په خنداخندا کې کل شي — زرا ماله په نیمګړې فانې راغله
ګدایي د یار د در دې روزي نه شوه — حمزه څه که دې په برخه خانې راغله

[۵۸۱]

د پښېمانۍ نکې مې خوله نه په خطا راوله — په محویت کې دې ای عشقه انتها راوله
پرتبسم د سرو لبانو نه په لاز د مکېز — نه د احساس د خودداری نه په غلاغلا راوله
د پرې وعدې دې د دروغو نن سباوکړې — قاصده ورشه نن سبا یې په رښتیا راوله
هغه نرمخې چې وعده د نن مابام کړې ده — نمره که نرېږي نه خوستورو نه رڼا راوله
غوښته د زلفو دې تناشولې پرېشان حمزه — دا درنه چاریل چې خولې نه مې بلا راوله

[۵۸۲]

خدایه پسرلی په بیابان مه راوله — پرېږده په منزل کې مې نقصان مه راوله
ګرانه تغافل دې کرم بې نیازه مه موسبږه — سوال زما په خوله داسې اسان مه راوله
طفل د ابجدیم لا د عشق په مدرسه کې — زور مې کړه په دې کې امتحان مه راوله
لا په شپه عادت لکه شبنم د ژړا کړه — لا سحر د ګل غوندې خندان مه راوله
ای ناپوهه عشقه به ده څه چې د زړولې مې — بېرته مې خپل کور ته پښېمان مه راوله
زړه مې بربوکې غوندې لوړتیانه خوځناشم — نور وحشته شوق د بیابان مه راوله
لا خو د نسیم غوندې اثرېکې پیدا کړه — لا خو اسوېلې داسې خوان مه راوله
ماته د زېږګو دهمدمې نه بر راکړه — دا بښکلې یاران مې په پرسان مه راوله
نور مې شو همدمه زړه، د زلفو له سودا — پرېږده نور خیالونه پرېشان مه راوله
دا قابلیت اودا شهرت را الره بس دی — نور زما په پوهه کې نقصان راوله
ستا پرده خوما په عریانۍ کې هم ساتلې — پنجه زما بیا په ګرېوان مه راوله
ما د عشق ارمان چې په خودی دی ارمان کړی — اوس په خپل ارمان پسې ارمان مه راوله
ګوره که منزل وې رانه وروسته پاتې شوی — ګرد زما په پلونو د کاروان مه راوله
د هر علم دې راکړو شکریه ده — دا تیرې مې شورې په وجدان مه راوله

[۵۸۳]

دابې کرم ستم دې چې جفا بې کړله کمه — زیات شه داول نه اې زما دزړګي دمه
دم د زره مې ډېر و چې ته ډېر شوې دبهار غمه — دم دښکلي بار به دې سوا کړي د زره دمه
ظرف مې بې کټرچې سالې سترګې کړې رابورته — لړخوریه کـارچې لغزېدلې دې قدمه
لار دمحبت ده چې قدم وسه نشو بیږي — بیرته څه ګوګل ته سترګې مه لمدوه نمه
زلفې ناوراناو دې ستادحسن له کرلېچه — چاره دمبن دمحبت به نه شي ســمه
بې له خپله خانه که څه سورګني نور نه دې — ود ره جام چې درته څه وښیي[۱] جمه
تـاولې حسد دښخانې سره راواخیست — مخ به نور پرونس پښوي تبرې نه حرمه
زه دلدم نخښه بمه څرجې فنا نه بم — نښته هغه کس چې مې کړې پورته ستا له چمه
سم دې کړو هرڅوکه دې نظر د هوس کوږ و — عمر د حمزه دې شي درځار[۲] د زلفو خمه

(۱) آر وښیي (۲) آر جوړ و.

[۵۸۴]

لا تــوم خوښولی دسحر د د خرامه — دادې له کرم رنګه خبر راوړله ګلفامه
ذوق د مینوشي مې پاکیزه ضمیر لرینه — نه دې اموخته چې به کړې ګوټ له جونه جامه
ښجې مې د برق څونډې دې باز دملکوت بم — نیــــه ګرګـــان دې د مرداري دنیا دامه
خدایږوچې بېرزومې سرکوزې په مینه نه ده — وځه له چشمانو مې دښکلیو احترامه
بویم به څه شان به یو تسکین درته پیدا کړم — نه شه یک زیان دارمانونو ازدحامه[۱]
ښکلیو نه د مینې آیینه په مخکې مه وده — سم کانه که غواړې نه له دې سنګدله لامه
ښکارې چې زه ستا په طلبګارو کې ډېر بېه وم — څکه دې په وارد کې ډېر بدشومه له بامه
جذبه چاپلوسه نه دعشق دوطن نه بې — ورک شــه دهوس مخبره لـرې شـه غلامه
کبرې به کثرت درته بې واره سلامونه — خدای دې هسې نه کړي چې به تش درومې سلامه
نه چې رابې پاک دی زما حسن له خاص نه — تا[۲] زده چې باولې زما مینه ګنې خامه
خاې دې د خاصانو په لمو کې پیدا نه شو — ډېرې دې پیښې دخاص الخاصو کړې عامه
ملې چې ډېرې دانتظـار کړې د مینو — څکه مخ روڼی دې همیشه کبرې تمامه
عقل مکمل شي په لورتیا د لیوتوب کې — خاندې لیونې دې حمزه. ګروه بې له بامه

(۱) آر ازدحمه. (۲) آر: له وده.

(٥٨٥)

دستم نخښتې د روانـې زمـانې سـاتمه — زه پـه لېمـو کې بورنـدلي افسـانې سـاتمه
ساده اشنا رانـه ضـامن هـم دوفـا غـواړي — هم يې تاکيد دی چې به راز د يارانې سـاتمه
دلسې هم راشي چې ونه ځېږي اومدهوشه وځي — ځکـه زه بهرتـه دروازه د ميخـانې سـاتمه
شمعې مخ پټ کړو په فانوس کې په خندا يې ووې — چې زه پـرده د کـم همتـه پروانې سـاتمه
تـپې به لاس کې به زړه نوم يري د اشنا يادوم — رشته به منځ کې د کعبې اوبت خانې سـاتمه
ساقي راواچوه شـراب راتـه موسـپېږي ولـې — زه هغـه رند يـم خپلې پاکې پيمانې سـاتمه
نه يمه نه به شمه مست خوستاپه مستو سترګو — چې زه حرمت سـتا دبادې، دميخانې سـاتمه
زه که رنځوروم، رنځورنه وم، خورنځوردې کړمه — اوس به ارمان څرنګه ستا د خسمانې سـاتمه
هغه حمـزه يم چې اشنا د سـمندره، يمه زه — پـه هـر صـدف دتخيـل کـې دردانې سـاتمه

(پلار: غصصې) (سمندر ملوخوي په نشاره ؟)

(٥٨٢)

ستاسـره اشـنا چې زه پخلاخمـه — غـم دخـه دی بيا کـه لـه دنيا خمـه
تالـه بـه درخـم کـه لـه تالاړشـمه — سـتاخنې هـم سـتاپه تماشـاخمه
خـومره بـه مـاګران دي دا شناليدل — لاړمه، بيارا غلمـه، اوس بياخمـه
ورانـه بربـوکې پـه ابـادی کـې يـم — جـوړه چـې شـم لورتـه دصحراخمه
مابـه پـه دروغـه چې دې، دا چې خم — نـن دې دمحفـل نـه پـه رښتيا خمه
مـاوې کـه بيـامرمې کـړې اشنامې دی — ای رقيبـه نـن دې پـه وينا خمـه
دهـرې رسـوايې کـرم دحيـرت ګوتـه — ګـوره چـې اوس خـولې تـه داشـاخمه
مابـه زړه چاودون چې چمـن سـتاموند — ګـل غـوندې اوس خـورترې پـه خنداخمـه

۱۹۵۳ اپريل ۲ـ لوړ ګی.

نن دبهارله ښاره سترګې سرې خبرې ګرېوان خمه — ای د ديدن جذبه جوړ په تابانديې تاوان خمه
پر ديدن د زلفو چې خبر د ژوند په راز کړمه — اوس د جمعيت لـه دهره زوره پرېشان خمـه
وايم به هغه چې دتاسترګوراز ده کړې دي — ښکليه ځکه زه دې بې پرواله امتحان خمه

دا هستي له ما وه او که زه له دې هستي ومه — کور د آیینې ته حیران راغلمه حیران خمه
ناجي ما حمزه ونه به کنج د ستر گو کتل — اوس به لاپه پورته د عالم نه د امکان خمه

۱۹۲۹ مارچ ۱۵ـ د مدینې سورې نه د رخصتې په ورځ

(۵۸۸)

تل به د دنیا به رنګینو غلطېدمه — تول عمر به تال کې د بودۍ به زنګېدمه
بیا نو ولې تلمه چې به دې نوبو هېدمه — تا ته به رسېږم که له تاو نښتېدمه
اصل سختې داده لکه نرم چې سره زر وي — وخته ستا له ضربه غخېدم نه ماتېدمه
ماوې که خو نرم یم، درنه مې اراده ده — تاو نه د الفت لکه سیماب و نښتېدمه
دوه طرفه مینه او بنکلا وه غېږې یو وو — نه مې اورېدلې او که زه دې اورېدمه
نن یې د بنو دلاندې خیر کتلې مانه — تلمه او دخان سره بیا که موسېدمه
لاس دې را کړو نه ده، خو عادت مې پر یو تل دي — څه به کړې هدمه که زه چرته ولوېدمه
غشی به ترې خې، خو د هوس هغه لینده یم — بیا به هم کړه یم. که هر څو راسمېدمه
وخت وچې به بنکلیو اوبل ته اشارې کړي — کله به حمزه چې زه به لاړه نېر بدمه

۱۹۷۶ اګست ۸ـ پېښور

درته داشنا که په لېمه ورسېدمه — نه ورسېدمه، خدای پوهېږي ورسېدمه
نشته څه چاره چې مې فریاد ورته رسېږي — خو که آیینې ته یې دزړه ورسېدمه
ستا کوڅه زما د هر قدم نه مخکې تښتي — زه ور رسېدلی یم خو څه ورسېدمه
هر جابه درک ستا د بور جل راته نبودلو — هلته به بیانه وچې به زه ورسېدمه
جار دي له لدمه شم، رقیبه څه تپوس کړي — درته داشنا د تا په پله ورسېدمه
لاړې پر بشانی چې د نازلفې به لاس راغلې — خکه خپل مرام ته جمع زړه ورسېدمه
څه شو که دې زه کړمه غمونو همه اوښکه — سخ مې شه که ستا ترګړېوانه ورسېدمه
هیڅ که ما حمزه ته به خوله نه وایې نو څه شي — زه یې د ربیاریه تلمه راتلمه ورسېدمه

۱۹۷۲ جنوري ۱۶ـ پېښور.

۱۵۹۰۱

ستاله یادو وتی بی اسري مرمه — خودلکیه دتبري تماشي مرمه
اوس به نوملګروخه چاره کیږي — ایښي یي نښته ده،بي نښتي مرمه
ذکردمی هم کړه دتلقین سره — وګني اوس داهم بي توبي مرمه
ژوندیي زماستاسره یوځای کړلو — شمعي ته له ورځي زه له شپي مرمه
زه له ژونده خوښ کړم،ستاستم،په مرګ — خوښ دي زماژوندی،هم په دي مرمه
بي له هغوستر ګومي هیڅ سودنه شي — خوکه په حرم کي دکعبي مرمه
اري چي محفل نه مي حمزه،خمه — خه کړم له دي داسي تماشي مرمه

۱۹۶۳ اپریل ۸ ــ لواړګی.

ا

حیف دی چي زه ستاله جفاورمه — خنګه خطا،خنګه خطا اورمه
غوږمي چي بي ستاله غناناوري هیڅ — خوښ یم په دا لاچي غنااورمه
خانده ګله ستاپه زړه چاودون مي خه — زاړم چي نوست دصبا اورمه
اوبکو،دسلګوده زماتنګه ساه — ستاسو شکایت به جدا اورمه
حسنه دتسلیم نه مي والف نه وي — پرپرده لحن پرپرده زما،اورمه
دیدي شوممکن خوزه حیران یمه — ستاد دیدن غږدبها اورمه
ستابي نوایي شوه دحمزه نصیب — اوس به دي تل مسته نوا اورمه

۱۹۵۵ جولای ۲ ــ لواړګی.

نن هغه بنکلی دپرخفه ګورمه — زړګیه نن دي حوصله ګورمه
زه بي رهبره کوم زړه مه دخان — جوریه تیاره کي آیینه ګورمه
کورته په تلودي تیرهدلي رندان — زه دساقي په مخ دیوه ګورمه
مخ یي دنمر،زمانظروري دی — اوس یوه شوخه پلوشه ګورمه

چې د پښتو شونډو گفتار ته مې وه — هغه اسره په وینو سره گورمه
داخو همه یې د قدم نخښې دي — چې یې په هره مرحله گورمه
ستا په کوڅه کې ستا کوڅه نه مومم — ستا په کوڅه کې ستا کوڅه گورمه
چې د کثرت اثر ځپلی یمه — عمر مې تېرشو یو ډرگه گورمه
په عشق کې داسې مرحله هم راشي — ما هغه گوري، زه هغه گورمه
چې مې مجبوریه شو گیروکاندي — بس خو په شپو کې هغه شپه گورمه
حمزه محفل ته بې بلنې ورځم — نن د ښکلا د سیند څپه گورمه

پېښور ۲۰ جولای ۱۹۷۱،

بس خو لیتون دی چې زه څه گورمه — خدای زده چې بد گورم که ښه گورمه
پیدا مې نه کړه څه چې زه گورمه — عمر مې تېرشو یښتانه گورمه
چې راته نه گوري در گورمه زه — چې راته گوري در ته نه گورمه
ښکلا کړې د پېره خو پښتو لاړه شي — تېښت دې له شرمه چې بانه گورمه
ملگرو اوس مې ایله زړه وېږي — زه چې د زړه په سلا زړه گورمه
ژوند عبارت دی له کړو سوونه — چاته په سم چاته کاږه گورمه
د زړه حجره کې مې غوغا شوه کمه — خم د غمونو مېلمانه گورمه
سترگې کړه ما سره بد لې اشنا — چې هغه وگوري چې زه گورمه
بغیر له زړه د زړه بهانه شته دي — زړه ورکوم خو چرته زړه گورمه
بې ستاله مخه مې بل مخ ونه لید — په نمر خاته په برهواته گورمه
له ترېو سترگو نه مې دار مه کوه — دنیا په سترگو کې اوبه گورمه
ستا په نظر کې چې دي سپک واعظه — زه هغو سپکو ته درانه گورمه
جار له ترخو دي زه حمزه یم اشنا — چې په ترخو کې دي خواږه گورمه

(۵۹۴)

خبر د رته ربیاره چې درګورمه پروت دې په لیمو کې خبر ګورمه
بل راته رامخ نه شو خوک بې له ما خو چې له خپل خانه بهر ګورمه
بې نمره ممکن نه وي د نمر لیدل تاته به هم ستا په نظر ګورمه
ورمې کړه زاهد ته په شربت کې نن اوس د دعاګانو اثر ګورمه
تت چې تصور مې د اشنانه وي نن چې علامې د سحر ګورمه
وخته زه احساس چې د خپل خان لرم تاخکه هر دم په سفر ګورمه
خنګه نا اشنا شوې د حمزه سره مخ کې دې بیا رنګ د خطر ګورمه

(۵۹۵)

مجنون دې کړم په عشق کې صحرانه لاړمه بېګانه شرمه له عقل نه بېدیانه لاړمه
داستانیکلی بشر به فراموش نه شي له ما هرڅوله دې جهانه که عقبانه لاړمه
مشغول چې یو ګړی شمه د ستا په تصور ګویا د عشق بېړ د کې دنیا ته لاړمه
سودا د ستا د زلفو مې سودا د خان کړه مل بازار د لیوتوب نه دې سودا ته لاړمه
ماسر تریابه یاره تماشا به کړله ستا ناتوان د حال زار دې تماشا ته لاړمه
محروم به زه حمزه نه شم له فضله دستار ښېښې ابله چې د درد مداوا ته لاړمه

(۵۹۶)

چرته یې چې ستا نه جدا یوورمه خوک به وو بې تانه خر تا یوورمه
بې ګودره خفل کړم لکه دود چې وي ستا د ګورو زلفو هوا یوورمه
یوتربلسه غوندووسره د برښکلي خدایزده چې پرېشان یمه چا یوورمه
برندې پښتنې شوې چې رامخ شولې ستا د تیتو سترګو بلا یوورمه
ای د سبا سترګې زه هم ستا په خبر هوش او د تمکین نه سبا یوورمه
داد راته تر د بهره شمعې راکړو خو یوورمه ملګریو سبا یوورمه
ګبر که زه حمزه شوم د کاکل په دام اوس مې بلا چرته بلا یوورمه

(۵۹۷)

که یې ونه بلبلم یاد یې کرمه   که یې خفه کرمه هم ښاد یې کرمه

چې په شېرینه خوله خبرې کوي   څه یې قصور شو چې فرهاد یې کرمه

په زولنو زلفو یې وتړلم   اوس پرېشاني نشته ازاد یې کرمه

پښتو په مینه کې هم نه پرېږدمه   چې د پښتون بابا اولاد یې کرمه

چې زه حمزه دې هېرولم اشنا   هم داتکل وچې درياد يې کرمه

۱۹۲۸ اګست ۱۳ لوارګی

(۵۹۸)

زه که روان په هره لار اوسمه   دا یې حاصل چې بې قرار اوسمه

اختیار مې هم دې عبارت له جبره   زه خو مجبور یم چې مختار اوسمه

کله به یار کله اغیار اوسمه   کله به ګل کله به خار اوسمه

کرکه کوم چې محبت کومه   کله به روغ کله بیمار اوسمه

چې بې کارې مې هم ناخوښه نه ده   خوښ یم به دې چې تل په کار اوسمه

نه یې مجبور اشنا چې ستا په زړه کې   زه چې هم ستا په اختیار اوسمه

چې دې بنو د ستنو خوی کولو   اوس به هم ستا د نظر تار اوسمه

نه د بېګاه وعده سبا راکوه   زه به دې خوښ په انتظار اوسمه

ورځه په خپل حسن مغروره اوسه   زه به غره په خپل وقار اوسمه

چې ستا د لارې په لټون یمه زه   په بې لارې کې هم په لار اوسمه

اشنا چې راشي خطا وار شي زما   حمزه ترڅو به خطا وار اوسمه

(۵۹۹)

ردې له زلفو همه عمر که پرېشان اوسمه   دا شرابي سترګې راواړوه چې خوان اوسمه

په بېلتانه کې دې که تل خیرې ګرېوان اوسمه   ګله راګوره چې سحر غوندې خندان اوسمه

واعظه بس کړه به هر حال به مسلمان اوسمه   نور به څه غواړې ضمانت خرچې افغان اوسمه

دهري نعرې ورته وهمه چې خواني څه شوې ... دزړيودې سره به خوښت وګرېوان اوسمه

لکه نکهت چې هم په ګل کې هم دګل نه بهر ... درسره يم په که دتانه ګرېزان اوسمه

ستاافسانه چې په هررنګ ويلې کېږې اشنا ... اګرېکر دهغې، هم په يې عنوان اوسمه

دآيينې نه مې جوهر دژوندانه زده کړو ... دخاموشۍ ژبه پکارده، که ګويان اوسمه

ګله چې ګېرېږې داغزو په مېنځ کې خاندې ولې ... وي چې به لاپه غم کې غم وي چې ګريان اوسمه

ستاعجيبه غوندې رانګ وي به بېدول نه وي ... هيڅ نه پوهېږم چې مېزبان اوکه مهمان لوسمه

هغزه به مېنه کې څه ګران وي نېربدل له سره ... که اطمينان مې دی حاصل چې په چاګران اوسمه

حمزه پلکرنه دستم دزماني به څه کا ... زه چې به خيال کې داښالکه سندان لوسمه

۱۹۷۴، جولای ۹ ـ لوارګی.

(۲۰۰)

دهرله سرزه بدر، کله زه هلال دعيدشمه ... کله روند به سترګو، کله زه همه تن ديدشمه

سرخمه په قرب کې دهجران غم وي په بُعد کې ... نه پوهېږم تاته چې قريب اوکه بعيدشمه

ماته رقيبان ستاپه غيبت کې ستاصفت کوي ... خم بې شي په خوله چې به خدمت کې دې رسيدشمه

بې دتادلطف اودکرم نه ده ممکن کله ... زه چې دخپل درداوداندوه خپله کليدشمه

خوکه زه سعيديم خوبې تاچې يمه نحس يم ... ای درحمت سترګې نظروکره چې سعيدشمه

وخت به کله را؟ زه حمزه چې دې صبح وګورم ... سرچې به درود، به بسم الله اوبه تمجيدشمه

(۲۰۱)

دربغه چې هومره اسوېلي نه شمه ... څوچې دخوږو زړونوسوی نه شمه

په نېرونو کې مې، بوکيف موندلی ... بس خوتېروخم تېروهستی نه شمه

راته به مروسترګو نظرمه کوه ... چرته ناڅاپه رازوندی نه شمه

دې ته به څه وايو، مې لوظه ته يې ... له شرمه زه درته کتلی نه شمه

دادنسيم غوندې شوخي مه کوه ... زه لکه ګل خوموسېدی نه شمه

دازولنې موراپه پښوکړې ولې ... خدايږو، په دې به لېونی نه شمه

حمزه، ورتله مې له پښتودې خلاف ... زره خومې غواړي خوورتلی نه شمه

واعظه بس کړه دهستي نه خوږتی نه شمه … بیابه نوهم بمه بوشی که زه هیڅ شی نه شمه

په خیر کتومي خفه کېږي؟خفه کېږي ولې … داسې راوګوره چې بیادرته کښې نه شمه

زه سنګیالی یمه دتابه بې پتی مې خه شي … یمه پښتون له خپله هوده اوړېدی نه شمه

په محبت کې چې پرېشان لکه نکهت غوندي یم … دګوروزلفوپه ځنګل کې پټېدی نه شمه

ستاانتګرته رسېدل داسې مشکل خونه وو … ولې اشنالکه ذاوښکې څڅېدي نه شمه

هغه کاکل راباد وي،راته یې مه پرانېزه … هدمه پرېږده زولنې،چې لېوني نه شمه

دااسوېلي مې دي بېخې دښکال ورېخې … دعشق وقاردی په ماګران چې ورېدی نه شمه

بې پته اوس که راته خوګوري په مروسترګو … زره دپښتون یمه واپس به رازوندی نه شمه

حمزه ترهغې مې جذبه دمحبت خامه ده … خان ته به پرخ ویلی نه شم چې خودی نه شمه

۱۹۷۵،اګست ۱۴ پېښور.

(۲۰۳)

د زولنو په پرانستو راضي کېدی نه شمه … هدمه پرته شه له ماچې لېوني نه شمه

په محبت کې اوس اشنا دا څه مقام راغلی … د تصور په سترګوهم درته کښې نه شمه

ای د اشنا د پخوانی مینې زلمو یادونو … هسې رانګ مو څه پکار دی چې زلمی نه شمه

زه حادثو ته مقابل یم د مردانو په څېر … لکه د پل به شم فنا خوباڅېدی نه شمه

په محبت کې هسې هېرله خپله خانه یمه … لکه چې خوب د لېونې راپاد یېدی نه شمه

ماونه ښکلیه په ساره نظر کتل خو کوې … خوفکر بویه چې دې چرته د زړه سوی نه شمه

زه به دتا نه شرمېدم چې د رکښی مې نه شو … اوس چې درګورمه له خانه شرمېدی نه شمه

دخپل شعور ګنې پردې دې یکې یت یمه زه … یمه په خورنګه ظاهر خوپېژندی نه شمه

ستاپه ښکلاکې به شامل لکه نمک یمه زه … خو دې که ترېوراته تندی وې بېلېدی نه شمه

ستا غلامې قبوله کړې ده یې دامه حمزه … بلا دې واخلمه د زلفو خرڅېدی نه شمه

ارګی

[۲۰۴]

ستا په لاز کې د پل نخښه جوړېدمه تلمه
حاروتل مې ناممکن وو، وړانېدمه تلمه

حوادث که شو راسخ لکه بې واره تندرونه
دیانه غونډې ترې هم مه رېبدمه تلمه

لکه اوبنکه بې قراره، د نمر مخې به حسرت کې
د فنا په لور روانه ځغلېدمه تلمه

بربوکې به دې جاده کې سرلوړي زما نه زده کړه
که هر څو فنا کېدمه، جوړېدمه تلمه

که شو کمار و د کاروان مې هر یو شی د دې نړۍ
زه له هر څه بې نیاز وم، لوټېدمه تلمه

خیل وقار و راته ګران چې دا وقار زما د عشق و
ستا محفل ته بې بلنې، تېرېدمه تلمه

نه به سترګو کې مو سکې شوې، هوش مې وکړه لړزونې
ګنې س د پیمانې غونډې لوېدمه تلمه

تماشه چې شوه ځایه بې سودا راته بازار شو
کله بر نه، کله بل ته وډرېدمه تلمه

د حیرت کور به ځایب شوې د هستۍ د آیینې نه
زه مېلمه، پر ساعت وم تېرېدمه تلمه

نن بې ماته چې به برندو برندو سترګو راکتلې
زه حمزه دې له محفله، نازېدمه تلمه

۱۹۵۶، جولای ۲_ لوارګی

[۲۰۵]

که رسېدم نه رسېدمه تلمه
به هر منزل به ودرېدمه تلمه

نن بې کاته پېژند ګلوې غونډې وو
په تولـه لاړه موسبدمه تلمه

پښتني هوسی د محبت ښکار
که غور ځېدمه پاڅېدمه تلمه

زلفو رنا کې تیاري هم لرلې
په تنګ څو تلم څو تېرېدمه تلمه

څه خو دې وې: څو بیا دې هیڅ ونه وې
زه په مطلب ورسېدمه تلمه

لکه تصویر مې حیراني لا نه ره
د فنا لور ته تښېدمه تلمه

ستا اتګر ته رسېدل که وو ګران
څولکه اوبنکه بهېدمه تلمه

ستا د بلنې کیفیت، توبه
خوشحالېدمه، بوږنېدمه تلمه

مینې عطا راته صفت کړ د وخت
که تېرېدم، نه تېرېدمه تلمه

د باسترګه شو مه ستا به دېدن
فنا کېدم خوځندېدمه تلمه

د مینې تنده مې کاذبه نه وه
له سرابو نو تېرېدمه تلمه

د ژوند له جبره د رته څه ووایم
که خندېدم که ژړېدمه تلمه

نن مې د جا سترګې لېدلې حمزه
په تولـه لاړه زنګېدمه تلمه

۱۹۲۹ اپریل ۳۰_لوارګی

۲۰۶

ما خوري چې ستا د دیدن غم به یه سر واخلمه   به نو عاریت به اوس د جانه نظر واخلمه
زړه مې به جلب کې اشنا ستا سره لیرلی و   تا سره چې نشته اوس یې چرته خبر واخلمه
دلته خه آداب د میخانې دي چې مجبور یمه   خدایه پروا انتقام درنه واعظه بهر واخلمه
ستا له ساره خویه مې کرمې د مینې ریاته شي   د برخکه درخم چې دې بهره له سلر واخلمه
خدایه پرو دلاله به خبر دې عشقه رسوانه کرمه   پټ به یې ساتمه چې کوم داغ به ځیګر واخلمه
بد رسیین مخ ته که پلو دې نیم کښېنو کړلو   نه چار وخم "خو چې دا حجاب د لمر واخلمه
[illegible]ردې شم له زلفو شو ګیرې داوړ د شپو څه وې   خدایه پو بلاګانې د جهان خوږه سر واخلمه
وکړې بو الوتی نظر تیر دې به مېنو ښې   زه د خوشحال ژوند به هم د دې نه هنر واخلمه
زلفې دې که سترګې که بانه که برندې وو خې دې   زه حمزه د خو مره بلاګانو خطر واخلمه؟

پېښور ۲۷ اپریل ۱۹۷۳   (۱) آر ته جارووم.

۲۰۷

له سوزه د[illegible] زړه ولې د واره سترګې ترونمه   بیا ګریبان ولې سحر په او ښکو ترونمه
لاس د وحشت شه د وصال کړلو ګریوان خیرې   له هره جاکه یې خرګند مخ د سحر ونمه
ګند د بر هر دې په پرهر باندې پرهر جوړ ول   وادلاسه سراله جوړه د دلبر ونمه
[illegible]رد نظر یار ته زما دار مانو نوده لاړ   که په صراط سوي جنت ته به سفر ونمه
د پښکال سور اسو بلې پنځ نیسم د قصر   سر په تعبر و هې مارغه د خیل نظر ونمه
[illegible]رجې کوم پولرې رنعت خشکه یې تل دې خوکه   خوک چې درجې الري بلا یې تل به سر ونمه
د نصور سیرلې جنت د زړه د نیا کړه زما   داسو بلې به نیلې سوزتښتې سقر ونمه
کړې تراتې دې زلمی داجابت مرور   خپې د دعا په دولې ناوې داثر ونمه
بوسه د لب یې ده قاتل خودی لعاب یې شفا   لرلې زه به زهر و عمارې د کوثر ونمه
زړه حامه شوه د نوبې ورته دریر شوه شوی   شوله د نوش د زړه په کور کې دې اختر ونمه
یاره رخصت شه دې ظفلان دار مانو به خواب   ورو ورو اریاسې ستوماني رانله د سحر ویمه
خه به د ستا به هکله وایم بې هوښی د فراق   به پیوپولې کندې د ګونجو یه بستر ونمه
[illegible]ن به داجولې بیابان کې ورې تحفه چالره   ٭ روان ډک له وحشت په تلې سر ونمه

مشاعره د حمد ملا   (۱) "د وحې" به "دوو"

(٢٠٨)

مینه د ملت به انتها ته رسومه ګویا چې یې بېرته ابتدا ته رسومه
زه چې اسوېلي کړم زور یې چاته رسومه جال دې په خپل خیال یې زه عنقاته رسومه
هم به یې شي داخوشامدګري اوښکي خلاصي هم څه پیغامونه ښښتونخواته رسومه
نن مې ستا په مخ کې چې ارمان یخ اسوېلي شو دا د مړو مړي مسیحاته رسومه
تامې چې لېږلو نه اوښکې راوستې نسیمه اوس د غمه ډېري به زه بېګانه رسومه
پروخ لېږلي نه یم ابتدا ښکاري د مینې خان په اضطراب کې چې صحرانه رسومه
نه مې هم تکل کوي چې زه دې په تکل شم خان به کومه لاره وابه تاته رسومه
غم د ښېښتني مینې چې ما په سراخیستي توان لرم که خان همه دنیا ته رسومه
خپل زړه مې ربار شو چې پخته مې محبت شو خپل واردات اوس خپله اشنانه رسومه
خفل دملنودي دېیغور ژبه په کار ده دیداري زوږ و برناته رسومه
لري به داخت کړم د ماضي او مستقبل نه دانا جوړه حال به مدعاته رسومه
غفل نه چې حیرانه مې جرګه شي د پرېوونو خان دانتها نه انتها ته رسومه
اوبنکي به شبنم غوندې په ګل د ملت نوی کړم ورم دغه ژړا نن بې خندا ته رسومه
د ښتني مینې حمزه خواخوږي څاڅکي نن یې د ښتنو وچې صحراته رسومه

(٢٠٩)

ما خو به دا وي، چې زه هم ستا شومه هېڅ نه وم اګاه چې د هر چا شومه
ستا په تصور لکه د ستا شومه څوک به شي رسوا که تماشا شومه
غم درته چې ښکلیه د صحرا شومه څرنه به راستون شمه چېپا شومه
ستا له نېرنګو نه خبر هېڅ نه وم څومره چې اشنا وم نا اشنا شومه
حرف د تمنا دې محبت کړمه څه کړمه چې بیا شومه بیا بیا شومه
چل مې له منصور نه د اخفا زده کړ سر چې د عالم ته په افشا شومه
دا څه عجب سُر دی چې واصل به وم ښکلیه، په کوم دم به چې بې تا شومه
نه پرېږدي بې ذکره مَبن، نوم زما عشقه د تا جار چې زه اولی شومه
غم را- رنګ رنګ د ژړا چل وښود تا چې ستم وکړو به خندا شومه

دا کــه وي دروغ د لیونتــوب خبــر　　بند به يې بياځه کړي که رښتيا شومه

جور مې نه دی عشق له زماني سره　　پوه يې که هر څو به تقاضا شومه

سر وم د خپل خان به لټون ورک ومه　　ستا به لټون سر شومه، پيدا شومه

عشقه به اخر کې چې مقصد ته وي　　بــه شوه چې مجنون اونه ليلی شومه

څو که هما بون مې و حمزه کلام　　اوس خو خلک وايي چې عنقا شومه

۳۱_لولرگي

تــا(۱) سره اشنا شومه ستا سره بلا شومه　　خو دلــه واکــه وونــم تبرچې لــه خپل جدشومه

ماده سکه تردید کړي داچې جهان نشته دی　　گــوري اضــافت زمــا دي دبهاره ردشــومه

کــار د آيينې سره بوه نه شوم زمــا څه و　　خان کې چې مشغول شومه خان دبهاره سدشومه

تا(۲) سره وحدت زما راغلو خوموږ بونه شو　　ستا د الف قد به سر، تاج لکــه دمدشومه

طفــل د ابجـد ومــه لاړ د محبت کــې زه　　لاخــوزه، به لاړ کــې يم، څو کـه اب وجدشومه

ستاد التفات به وخت بــه بوره حمزه بمــه　　ستاچې التفات نه وي خپل نظر کې ردشومه

(۱) آر. سا.

ورک ومه له ځانه خوشابه چې ستابه زړه شومه　　نن له گومه ځابه راپيدا شوم چې زه زه شومه

نن دي څــه بــه دلسي عجيبــه نظر راوکتــل　　کله وابم بوه شوم کله وابم چې بوه نه شومه

نه چې رانه بــکلــه هــسې وايي وابه نه څه يي　　هيڅ ويلی نه شم، څه به وابم چې زه څه يمه

نه گوري له قصده رانه اوس، که درشه نه بــکارم　　وابه چې دي هېر کړمه اشنا، که دي لېمه شومه

مانه يې غوږ کړ واوکه خان ته يې غږ کړی دی　　څوک مې به دي بوه کړي خفه زه چې ومه څه شومه

جوړيږ چې بيان نه شوم احساس مې بغاوت وکه　　داو　وخت چې بوه به رازد ژوند انه شومه

د هر که مانعات وي څو منزل تــه بــه رسبږمه　　تينگ جرې حمزه که زه به هود د هڅتانه شومه

[۲۱۲]

چې د نظر ســره دې مـل نـه شـومه — څه خوش قسمته وم چې غل نه شومه
قرار مـې نشته پـه گـردش يمـه زه — فلکـه ستا په ژرنـده دل نـه شـومه
حسنه بې شـک چې دې بدل نشته — نـه کـه بـدلبرۍ زه بـدل نـه شـومه
وريـــې تـل شـومه داوښکې پـه رنـگ — دُر دانـــا د زړه دتـــل نـــه شـــومه
تېر شوم له عشقه هغه سوال شومه اوس — څوخلـه حـل شـومه خوحـل نـه شـومه
کـه پـه ژونـدون دې زماواربـل کـړ — څه چې لوگی دې پـه وربـل نـه شـومه
حمــــزه خـــواني زمـــاغزل وخـــوړه — خـامې مـې داده چې غـزل نـه شـومه

۱۹۵۵،دسمبر-پېښور

لـه حقیقـت نـه دې خبـر نـه شـومه — چې د نظـر نـه دې بهـر نـه شـومه
د ېـرې مـې وژرلـې شـپې دريـــې — خـو پـه خندا لکـه سـحر نـه شـومه
نـه خو پـه کسـبو کـې نظر بې زما — زه دې پـه کـسـبو کـې نظر نـه شـومه
څکـه بـې دريغـه پاماليږمـه زه — چې پـا بې مـال د چا پـه در نـه شـومه
تانـه کـه هـم زه رسـبدلی يمـه — خولـه خپـل خان څخې بهر نـه شـومه
پـه هـر منزل لـه خپلـه خانـه بغيـر — چا سره چرتـه سـر پـه سـر نـه شـومه
ستا پـه محفـل کـې کـه زه نـه ښکارم — خـو چې دننـه وم بهـر نـه شـومه
ستا چې برجـل د برنـه بـر دی اشنا — خیـر دی کـه زه لـه بر نـه بر نـه شـومه
غیریـت نـشـتـه خـو بیـا هـم شـتـه حمـزه — چې لـه اشنا نـه بې خبـر نـه شـومه

۱۹۶۹،دسمبر ۳۰-بازه جمار

[۲۱۴]

زه چې ستا د مینې په مجمر کې سېلنی شومه — لازمه فنا شومه، خوستا په زړه کې سوی شومه
نن يې په کره وره کې د غضب نخښې څه کمې دي — وبرد ې مبارک وي مرده بس ابله موسکی شومه
گوره عجیبه ده چې مې دی لـه زړه نـه وتـو — داخومانه دی ترهغې دی و، چې زه دی شومه

تول به مخکي تللي نا امیده راوایس شولو — عشله خفه نه شي که وروستی ومه، رومبی شومه

ماري د برېښنا نه زلفو خیال نه مي زړه جمع کړي — راعلي زولني راته شاید چي لیوني شومه

ما وي شمع رو به رقیبان ولې خوشحاله شي؟ — زه حودي محفل نه دلوګي عوندي ونی شومه

بره شوم چي ادراک د حقیقت په ما شو مشوب کې دي — لوبه دانړی راته بېکاره شوه چي سری شومه

زه دي دخپل حس آینه کرم به دي حوبن نه وم — دي حیران اباد و نه په خپله هم رانلی شومه

زه حمزه چي ستا په کابات کې خایېدی نه شوم — نه زما به زړه کې اوزه ستا به زړه کې ځای شومه

۱۹۷۰ ، حمسر ، ۲۱ ، پېښور

(۲۱۵)

مرچي شومه ژوند دفاني شومه — اوره مې اوس لې دتراني شومه

ستا دیو خیال سره همراه یمه — خنګه مخالف دزماني شومه

نبت مې نظر ستا د نظر مخکې شي — اوس خوابله ستا دنښاني شومه

بوګېه هستي شوه زما ستا دخال — بس خودداني وم ددانې شومه

زه حمزه چي ستا په تصور کې یم — سخ مې چي مالک دخزاني شومه

۱۹۵۰ ، فروري ۱۷ _ شهید اباد ، پېښور

زه اشنایي د هرانسنا کومه — زره مې په لاس کې تماشا، کومه

کار په دروغ او په رښتیانه لرم — زه که دروغ او که رښتیا کومه

رنګ دافشا د پرده اخفا واخلي — هغه افشاني چي اخفا کومه

په بې قرارو اوبکو برنه یمه — خدایه اخفایي کړي افشا کومه

نن دي جرات کومې ادا راکړی — هیڅ نه یم پوه خوابتدا کومه

تېر دوم لاس دي دکاکل ترڅو کسو — په پرېشاني کې انتها کومه

ستا دي بازار وي دنیا یست تل تود — زه دي تل تل یکې سودا کومه

چې سباخان سره بېګاه راولي — دسا غم خکه بېګاه کومه

شمعې محفل موندلی دی په هنر — چې په ژړا کې زه خندا کومه

خکه قرآن د یار د مخ ښکلوم چې هم ثواب او هم خرما کومه
هغه به نه وایم چې اوس مې ویل خبره واوره یوه، بیا کومه
خان به به مړو کې زه حمزه شمارم ژوند به دنیا کې چې بې تا کومه

(ار ـ لغه)

نن اجازه راکړه تنقید کومه عشقه په حسن باندې برید کومه
چاوې چې حسن مربي دی د عشق که اپوته یې کړې تایید کومه
ښکلی تخلیق د محبت دی حسن زه یې تایید هم یې تردید کومه
خامې د حسن ده، خواهش د سینګار دغه دعوی په روی د دید کومه
داخو هم زه یم چې حسین (رض) ستایم هم تعریفونه د یزید کومه
زه تنداری د خپل باطن خارم چې عاشوره او کله عید کومه
کله غندنه د صافي دي له ما کله ستاینه د پلید کومه
چرته چې خپلې نښانې وینم هلته سجده لکه عبید کومه
حمزه چې پوهه له کتوده زما کله خبرې د شنید کومه

۱۹۶۳ اپریل ۵ ـ لوبوګی.

سوال به کوم خو انتظار کومه مستې خوانې ته دې لاوار کومه
پریشانې ترنندې د مسې واوره درته په پوښتنه د بهار کومه
مینې در خار چې دې پُر کار کرمه زه اوس خو کارونه د پرکار کومه
له هغه ګل به درته څه وایمه زه خو تعریف درته د خار کومه
خدای زده پکار یم که پکار نه یمه سکه زه پکار یمه چې کار کومه
قاصده چوپ چې هیڅ ونه وایې ته درته پوښتنه به په لاز کومه
حمزه لسې د لـر الجن اورم ګند د ګرهوان به پردې تار کومه

۱۰۵۵، جنوري ۲۵ ـ پېښور.

(۲۱۹)

وار مې راغلی دی خو وار کومه — ښکته کارونه د هوښیار کومه
لوري ژوري څه معنی نه لري — زه چې د سینه غوندې رفتار کومه
ښکلیه زما په انتظار مه اوسه — زه لا وزګار نه یمه کار کومه
ستا د راتګ خبرې پس ته به وي — زه لا خپل خاتمه انتظار کومه
دا برکت د بې لارې دی زما — چې په بې لاره کې هم لار کومه
پخپله خو خلق ښکار شوي یمه — اوس خطا کېږي نه چې ښکار کومه
په تال د زلفو زنګېدلی یمه — اوس به له داره ولې دار کومه
درته موقع د بې لوظۍ درکوم — چې په وعده دې اعتبار کومه
حمزه غزل مې بې اختیاره ووې — ولې لیکل یې په اختیار کومه

(۲۲۰)

زه د هجران د ورځې نول به ماسخوتن کومه — په خنکدن کې ارمانونو له کفن کومه
عشق کې بیناشو سپین دستر ګومې د نوروپه شان — په ورځ د زلفو یې به شپه د مخ دیدن کومه
خالي له زرو د زرګر د دوکان خاوره نه وي — ښکه باور د عاقلانو په ګفتن کومه
زه په وله کې د خیال د سخن سینه راولم — رفت و آمد ګویا په سترګه د سوزن کومه
چې سېرلی نه راځي ګل نه وي خوسېرلی هم نه وي — یار چې مخ پټ کړو زه به څه غم د سوختن کومه
حمزه په شهدو کې خوګله اشنا درکړه زهر — بیا مې توبه ده چې باور یې په ګفتن کومه

(۲۲۱)

ګرد د بهار دېلونو دلبو ښکو کومه — ښکه خو کو څه یې په بنو جارو کومه
ماترې په ژړا ژړا کې سوال د یو نظر کړو — وې چې زه نېکې په او بونه لاهو کومه
ستا په ناوهوب کېښوه دزې ورپل دې خورشو — ښکه خونن خان په وینو سوسالو کومه
وار د اسوپلو یه هم ددې نه پسته راشي — وراندې ترې په مینه کې خپل خان ستر کومه
ته چې راته نه ګورې ماسره زنګون کېښود — ګورم چې به نه ګورې تر څو، جادو کومه
زړه مې چې په ډاګه غور خولې یې څه نه دي — ناست یم په خزه کې ورته لارې شو کومه
سوی زه حمزه چې یم یې مخیو، خود وېر یم — وراندې تره) نوشلو شروې ښکه یو کومه

۱۹۵۴ . دسمبر ۳ ـ پېښور — (۱) آر: ترې.

(۲۲۲)

که په الفت کښې کله "زه" وایمه — که فکر وکړې هغه "ته" وایمه
د وچو شوندو نه مې مه وپوښته — غوږ خوله کېږده چې "زه" وایمه
په سترګو سترګو کښې دې ورتلم — اوس به په سترګو هم څه نه وایمه
مینې شعور د اظهار راکړو هسې — چې نه په خوله او نه په زړه وایمه
یوې خبرې ته مې پرېږده اشنا — بیا به په عمر درته نه وایمه
لکه نسیم د هغه ګل سندرې — په تیندا که په پرېواته وایمه
مینو خې چې بې بلنې ورشو — وایې؟ چې بد وایم که ښه وایمه
د ښښتو سترګو مېن یمه زه — تیره تیره لکه بانه وایمه
که څه مې ووې، څه دنیا ورانه شوه — چې خفه کېږې بیا به نه وایمه
خوی د ښو دې د هندوانو وې تل — زه ورته هسې ښښتانه وایمه
پټ دې دفتر لرې د حسن اشنا — دغه کللې چې ورته زړه وایمه
قصه د غم په اسوېلو کومه — خنګه تاوده ساړه ساړه وایمه
ما حمزه نیمه کښې خبره پرېښوه — نیمه به بیا ستا په راتله وایمه

(۲۲۳)

که د انسان د پاره نه وایمه — ژوند د افغان د پاره نه وایمه
دا چې زه وایم چې ته خان یې زما — ګوره د خان د پاره نه وایمه
غم د پرېشان د پاه وایمه زه — ستا د زلفان د پاره نه وایمه
ښکلیه وفا خو د جفا نه ښه وې — د خپل ارمان د پاره نه وایمه
ښکلیه د ښکلیو آیینې خوښې وې — د زړه حیران د پاره نه وایمه
د تبسم تندر دې لاته په زور — د امتحان د پاره نه وایمه

که مې قصه خپله قصه وکړې بیا د عنوان د پاره نه وایمه
ته په ستم کې لاثاني یې اشنا دا د اسمان د پاره نه وایمه
حمزه نه کران یې کرانه. کرانې کوه زه د اسمان د پاره نه وایمه

۱۹۲۸ نومبر ۵ـ پېښور

تاپسې بې کورلکه بوشوریمه سیند د محبت غونډې بې زور یمه
مالکه نرګس به نېټو سترګو وي لاس مې کړه امسا ته اشنا کور یمه
خلاص به د همزولو د پېغوره شې به شوه چې لایق دې د پېغور یمه
اوس مې کړه راجمع به لمدوبنو وم دې زه قسمت د حُسن خور یمه
سترګې کړه راپورته چې بې باکه شم پتنګه د الفت یم به تا پوریمه
غابې مې د الفت د حرص مات نه شو ځکه به دې لور یم. به دې لوریمه
لوستې دې اشنا که زه حمزه یمه واروه دا پانه څه لرې نور یمه

(۲۲۵)

پاتې څه سپرغی دې چې تاوجن یمه اوګنې خوږلن شومه خوږلن یمه
څه کرم د خوارې نه تیارې بنې ګنم نمر ختلې دی خوزه لېچن یمه
سرمې د دې داسې خوشحالې نه خار سا به محبت کې چې غمجن یمه
مانه به مخلص کړې د معنې طلب ګل د حقیقت یم خو اغزن یمه
نرک رانه موسکا د بنو لاندې کړه جور نه یم اشنا ایله زولن یمه
فن د محبت که څه هم فن نه دی فن شو چې اوس پوهه په هر فن یمه
غواړې به مرهم د زړه پرهر زما اوګنې اشنا د موسبدن یمه
غوارې مې اوس؟ تا کړو تغافل ولې؟ بویه چې وزګار شمه خندن یمه
ښکار دې د ښبو چې زه حمزه وم اوس مې که لږ خیر کړې نو ښکارن یمه

۱۹۶۶ د وسې اکتوبر ـ لوارګی

(۲۲۶)

خبر لکه نکهت غونډې پرېشان یمه
ستا په مینه ګل غونډې خندان یمه

وم دې د زلفانو چیستان په حل
شپې یمه اخیستې پرېشان یمه

یم بوډ بې ملته فسانه دخوند
نه لولې ماخوک چې بې عنوان یمه

خوځې مې له بنګلیو زړه تورېږي نه
سپین مې که وېښته شو خولا خوان یمه

مابه دواعظ، نه اوریدل ولې؟
لاخو مسلمانه مسلمان یمه

حق لرې سرتیټ چې له ماغواړې خو
څه کرمه اشنا چې زه افغان یمه

څنګه بې کرم بوه چې تعلق شوغوځ
تنګ چې له ماشوم غونډې ارمان یمه

نوم مې دی اسان خونه بې ناځلې نو
به شوه اشناد ومره په تاګران یمه

داسې دې اشناکرم چې خپل خان دې کړم
ورک شوم له خپل خانه بخپل خان یمه

تاچې له دېر عمره پس ازاد کرمه
پوه شومه بهترچې په زندان یمه

ورانده دې دراتنګ نه دې مېزبان ومه
اوس راته دابنکارې چې مهمان یمه

داخوخکه ستانوم وګرځېدان زما
ستانه زه حمزه چې روګرځان یمه

(۲۲۷)

هیڅ په دې خبر نه یم چې څه یمه
ته که وایې یم، که وایې نه یمه

څوچې دې له سترګو غورځولی یم
هومره دربېښن شوې ستا په زړه یمه

مینه کې تاوده ساړه څه سوال نه دی
نه دې په تاوده نه په ساړه یمه

تاپه کونج دسترګو چې راوکتل
نن مې یقین کېږي چې دا زه یمه

نه پرېوځم پربېږده چې روښانه یم
ستا په دیدن اوښکه په بانه یمه

نه راګورې مه راګوره، ګوروبه
زه هم اولاده د پښتنانه یمه

ته زما په زړه یې په خوله نه راځې
زه دې په زړه نه یمه په خوله یمه

بدیم بلا بد، چې مې بدبولې ته
چارډې د ویتانه بلا بنه یمه

ستا د تغافل نه ګیله نه کرمه
ته که هغه نه یې زه هم نه یمه

سمې مې حمزه له خندا شنې کړلې"
څوکه وربدلې زه په غره یمه

۱۹۲۷ سنمبر ۲۵ لولرګی ۱۰ آر کړې

[۲۲۸]

ماته خو تول ته بنکاري اوما پوښتي چې څه یمه
اوس زما په خوله به څنګه دا راشي چې زه یمه

زړه راپورې مه تره لـه هرڅـه بیګانـه یمـه
یم د خان په خبرمه[۱] سبا یم اوبېګانه یمه

زه په خپل محیط کې چې د هرسړي په خوله یمه
بل په څه سبب وې،یې لـه دې چې ستا په زړه یمه

بدیمه که ښه یمه.دد ې نه هیڅ خبر نه یم
دا خوستا په خوله کې دې چې بد یمه که ښه یمه

ښایې په صحرا د بې ننګۍ یوه نعره وکړم
ګوره که څه یوه شم چې دا یم اوکه دا نه یمه

نن یې بوراسترګو په مستۍ کې راکتلي دي
سرلکه نکهت په بېې طرفـه الوانـه یمـه

ښه چې همه زه یمه اشنا،نو وایه ته څه شوې
وښکارې خپل خان رانه چې تانه په ګانه یمه

دا د قدم ښکنبې خو حمزه رانه زمانښکاري
خدایزده په دې لارې به ته شوې کله زه یمه

۱۹۶۸ م مۍ ۲۴ _لوړګۍ
(۱) وار: خرمه.

[۲۲۹]

چې د خوانۍ او زړبودي نه عبارت نه یمه
څکـه داده د ژوندانـه یـه نهایـت نـه یمـه

ګله ژوندون مې ستاپه خبریوه خندا مه ګڼه
چې بې مقصده پرېشانه وې نکهت نه یمه

شراب د شوق نه وو،دا ماخپله خواني وڅښله
اوس باسته دار د خمارې سترګو دست نه یمه

وینه مې څښه ده،زما د زړه همت وګوره
نور دې ارمانه د پرېشانه زړه همت نه یمه

پښتني هوډ مې پارېدلې اشنا ستا په جفا
اوس مې د زړه نه شه بهر پښتني پت نه یمه

عشله چې نه زما د هوډ سره بلد نه شوې
لاړ شه زما نه چې قابل دې د عظمت نه یمه

اوس چې ما وویني په ورو مخ ته پلو ونیسې
داڅه سبب دی چې په زړه کې دې هیبت نه یمه

یم چه ناداره نو هر څیز د جهان ما څخه دی
کـه تشـه شوره آیینـه یم خو حیرت نـه یمـه

لاپرهه نه یې برې پر خو خله یې بیا ولوله
زه څه لفظ یمه اشنا چې لا جرت نه یمه

پلویـه ورو ارچتوه،یمـه لـیچن د فـراق
چې دې د مخ د پلوشو سره عادت نه یمه

حمزه په کونج د ګمنامۍ ولې لا مور نه یې ته
تل به دې دا وې چه زه ووی د شهرت نه یمه

۱۰۴۶ مارچ ۹ _ پېښور

[۲۳۰]

چې دې لـه سترګو پرېوتلی یمـه
ایلـه دې زړه تـه رسـېدلی یمـه

عشقه دېرهې نه هم ستادی اوچت
داسې مقـام تـه رسـېدلی یمـه

زه دې محفـل تـه پـه ویـنا رقیبه
درتللـی نـه شـوم خـودرغلی یمـه

داخه مقام دی چې زه خیال کومه — نه چرته تلی نه راغلی یمه
ستا اتنګونه رسېدل ګران وو — لکه داوبنکي څڅېدلی یمه
په تمام عمرکښې بس دا یوخل — ستا په ککوکې موښېدلی یمه
راز د سکون مې حمزه اوېژندو — د هر یو جزنه تښتېدلی یمه

۱۹۵۵، جنوري ۱۹ پېښور.

وایه کنه څرنګه دې اوس ګڼلی یمه — ښکلیه چې دې ستا په تهمتو لړلی یمه
پس له ما، د خېلو زلفو مخ په ستم یوه شوې — بیا دې د توُل عمرور خوشبو وړلی یمه
زه دې په ربنجینه خدا ئیرونه ښکلیه — خه دې په پسته پسته کې کلک نړلی یمه
ستا له دره ستا رندو کتوشړلی نه شوم — ستا په تغافل خپلې پښتو شړلی یمه
ولونه مې دعشق او خرد دواړه سره یو دي — پېرې یم محکم چې سر پښوب غړلی یمه
حسن به دې اوس د جانظر خوړلی نه شي — زه دې چې نظر لکه رانجه خوړلی یمه
زه حمزه خو هېڅ نه یم، که یم نو به هغه یم — ښکلیه زما، څرنګه چې تا ګڼلی یمه

(٢٣٢)

دعشق په لارې خطا شوی یمه — چې لاپه دې کښې سرا شوی یمه
یخ اسوېلی لکه نکهت شومه زه — ګله چې تانه جدا شوی یمه
له خپله هوده درته نه وایمه — راځه راځه چې پخلا شوی یمه
په تبسم دې زه داوبنکې په څېر — په پرېوتو کښې رنا شوی یمه
حمزه پښتو د دین ایمان نخښه ده — خپل حقیقت ته رسا شوی یمه

(٢٣٣)

ولیکه قلمه بیا غزل په جانانه — پرېږده چې ویښېږي دا دوه زړنې زمانه
مینه د زلفانو بې له خاله پښېماني شي — نه ورتله تښ دام ته وي چه نه لري دانه
پورته شه بیان په افسانه کې حقیقت کړه — بیا د حقیقت نه رانسکاره کړه افسانه
ښکلیه داخو لادې نښانه د پرېشانۍ ده — څوکه دې کمځې د جمعیت کړې بهانه
خوې چې دساقي مې دریابې غوندې ښکارېږي — نن مې چور په کار شو لغزشونه مستانه

مـــاچي رانيولـــه تـــا راوارولـــي ســـترگي — لاړه ســـاقي لاړه پـــه دې مـــنخ کـــې پيمانـــه
حسن هغه بو دى که په هر محفل کې ښکاري — خـان چـې غورخـوي پـه هـره شـمع پروانـه
يا خو دا خپل غم راته پردی ګڼوندي ښکاره شو — پـامې جنـون وکـړه ابتـدا پـه ويرانـه
شېخه د ربنيا وېل به خوند به هله پوه شې — ستا چې د حمزه ګڼوندي مشرب شي رندانه

۱۹۲۷ . ۲۸_کابل

۱۲

وروخــي لبمــه زلفــي بانــه پـــښتانه — خنګـه پـر خـای شـول پښتانه پښتانه
لـې مـې نظـر تـه هـر کلـی ووايـه — رتلـــي نـــه دې مېلمانه پـــښتانه
زلفې کمڅـی کمڅـی ښـکلا ګنمـه — ولـــي دې وي خـــواره واره پـــښتانه
ستا په محفل کې مضطرب نظرونه — جـور د مـستى نـه الواتـه پـښتانه
ورتـه اغيـار يـې منـاره پـه لمـن — دنـګ دې محکـم لکـه د غـره پښتانه
چې پـښتنه پـښتونې هبـره کړلـه — د دولـــه يـــاده ووواتـــه پـــښتانه
کـــار يـــې د زلفـــو د بنـــو يـــو دی — لـه خوبـه يـو دې لـوی واره پـښتانه
خدايږو چې خپـل مـرام تـه ورسـېږي — کـه د خوشـحال پـه لاړه تلـه پښتانه
پـه خولـه خـو واره پښتانه دي نـه دي — وايـه چـې څومره، دي لـه زړه پښتانه
خو چې له "ته" او "زه" يو زه جوړ نه شي — نه بـه شـي جوړ لـه "زه" او "تـه" پښتانه
چې لـوظ وکـړي بيـا يـې نـه هـاتوي . — پـه ژبـه کلـک دې لـوی واره پښتانه
کـه دېـري خـولې وې چـې يـوه ژبـه وي — کـه دېـرې ژبـې يـوه خولـه پـښتانه
نخښه د ژوند بې شو شملې باتې دي — اغيـاره لاخـو نـه دې مـره پـښتانه
چې سـتا جبـين تـه مـې نظر ورسـېد — تلی شي سپوږمی ته او که نه پښتانه؟
جـار دې لـه سـترګو، دوه خوبونه لري — کلـه خـواره، کلـه تراخـه پـښتانه
ببل دې وې خيرچې ديو لاس ګوتې وي — دايـه نـری کـې يـو پينځـه پـښتانه
ســـت شـول حمـزه د ايـشيا نبـضونه — لکـه لـوګی چـې شـو سـاره پـښتانه

(۲۳۵)

ترکه لالندرچې کړه کعبه اوبُت خانه — داچې به وحدت کې ددويي وه نښانه

چاچې کړه رندانو سره جوړه يارانه — پوهې شول په زړه کې حقيقت او افسانه

څوک وچې دامونه دهوس پې تاريه تار کړل — سرشندلي چادي په ورېسل دجانانه "(۱)"

اوس پې واعظان ولې تفسير دقرآن بولي — وي هغه دچاخبري مستي رندانه

دلته شي پوځای دفرزانه وو هغه لارې — يون چې دې پرې کړی کوم دمينې ديوانه

وشي مخروني دميخانې چې اشنا راشي — موسکه دوپيوي غوندې شي هره پيمانه

بېکارې حمزه دابه استهاد عقل وهوش وي — نن چې راته وايي ليوني هم ديوانه

(۱) رحمان بابا ته اشاره ده.

زهد ته مې خدايه نظر ورکړې رندانه — مې دالفت راکړې د ضمير په پيمانه

لولم پې به دې چې پې عنوان انسانيت دی — خدايه د هستي چې تا وېلې افسانه

گرد د محنت کش د مخ غازه دې د ملت کړې — اوبښکه د غريب دناکامې کړې دُردانه

مونږ ته زاره شراب په نوي جام کې راکړې — هغه پخواني مستان پې بيا کړې فرزانه

بله کړه محفل کې د هستي د امن شمع — هر سرې د هر وطن به دې کړه پروانه

مونږ اوراورکې کړه چې رڼا دې سوې مونه وي — ستوروغوندې موسکه کړې زمونږه زمانه

جام دې د پښتون دې خو باده دې بشري وي — دا دې اصول او د حمزه دې يارانه

۱۹۵۲ فرورۍ ۲۳ ــ مزار رحمان.

په الفت کې زما رشکه چې سوا شوې د حسد نه — زه چې اوس په خپله بديم څه شکوه به کړم دبد نه

ستا د حسن نه خبرشوم ستا د حسن له اجزاوو — دخپل حد نه هم خبرشوم چې خبرشوم ستا د حد نه

ستاله کمه التفاته ستاله نازه ستاله کبره — خبردار دې شوم له رسمه د آثارو دمددنه

عشقه اوس ولې تېرېږې دخودی توهين دې مه کړه — ستا کمال خو لهوتوب دی مخکې تېرشه دخرد نه

دحمزه نه به ستالاره په هيڅ رنگ غلطه نه شي — تصور دې ورسره دی بې نياز دی دبلد نه

اوس بې به زړه رناشوه چې کسوف لاړولمرنه
دجانان ورکه بلاشوه چې بهریې کړم ددرنه

زه بلبل نه یم نظریم،بې اوازه بوسه اخلم
کله زه یانه وباسم دجانان دچشم ترنه

ډک نظر دمالګې مانه اشناستون کړومعلومېږي
چې دردونه په حسرت کې رخصتېږي دېرهرنه

دخودۍ فنامې نشته که ستم کوي همیشه
څه ترلاسه به جوهر کړي که کوشش کړي دجوهرنه

زه ترڅوبه بې نوایم دالیاس،خضرمحتاجه
کله مابه بې نیازکړي دحاجت دبحروبرنه

دوصال خواهش نیمګړې وکړوخای بهریې بارکړو
په فراق باندې فراق شرچې سوداپې څې دسرنه

څه نسبت د" وخاورودفلک سره حمزه!
دحیدرعشق به هله کړي چې قربان شي دلبرنه

ژاړي چې بلبل فاني بهار لره کنه
خاندي چې ګلونه موسیقار لره کنه

جمع په خوږو نهتو د بهار مه شه زړګیه
ته چې شوې پیدا خواتشار لره کنه

شمع هره شپه وایې یو راز چې خاندي ژاړي
رون چې د چاړره وي بنایې دار لره کنه

نه راخې اشناګنې دشمعې څه حاجت و
شمع بلوم خوانتظار لره کنه

ستا دنظر ستنې مې ساتلې دې په زړه کې
تار د زلفو هم به وي پرهار لره کنه

یادمې دې چې تېرهغه شهوارده لاتراوسه
اوري مې چشمان د زړه غبار لره کنه

دابه لاجنون وي چې علاج دخپل جنون کړم
خیرې ګرېوان پروت وي بردې تار لره کنه

خاردې شم له سترګو که نظرمې کم شي خیردی
ته خوالتفات به مابیمار لره کنه

جوړدې کړ مکش په مرګ اوزوند کې کړوچې زاغلې
مېنځ د دوو سلګیو کې بیمار لره کنه

نوربنابست بې څه کوي خوخال بې نمونه ده
بس ده دا یوه دانه خروار لره کنه

تن دې به یل دول دې زلفې جوړې چې پرېشان یم
پوهه شي "بلاخپله" هوښیار لره کنه

پس دخاموشي نه دې انکاروکړوموسکې شوې
خدایږونیت دې کړی و اقرار لره کنه

دلته حمزه هریوجنس تیاره ده بې له عشقه
ته دیوه راوړې وه بازار لره کنه

(۲۴۰)

ای لیلی دمابنام راوره بیاگلرنګه شرابونه — دشفق په حناسره کړل دفطرت ناوې لاسونه
دوصال چمن که مراوی دهجران دخزان بادکړ — ای امیده په باغچه کې دې رامه شه خزانونه
بې شماره خیالونه خدای زده خیل دې که پردې دې — آینه یم په بازار کې خودمې خه پوښتې حالونه
یم منظور په هرمحل کې چې لوېږی کې سرکوزې کرم — هره شمع تل دباسه په درشل کوې نظرونه
زه په مینه کې همدمه دخپل تن پاتې یم سوری — اوس پرې څه که اشاراورې دتازه ګلوهارونه
دا نه په زړ ګونوچې روښان پرې تن دعشق دی — که په یوفانوس کې بل دې بې شماره څراغونه
اوم خوسېرلې مې کړې په زړه کې سترګې جوړې — بیاپه وخت کې دګلونوشول تازه دزړه داغونه
دنیښی نه چې هسې نه خوک راځي سامان دجنګ کا — دنمرغښې پلوشې دې ګیاوبلسې تېغونه
په عاشق اومعشوقه کې تله راتله دساپرده ده — له دې دوره دمه چې تېرشې بیابې نل وې وصالونه
ژوندحمزه بوه چپه ده چې راتله یې بېرته نشته — دفناکاسې په سردې په دریاکې حبابونه

په مشاعره ـ ۲۵ مارچ ۱۹۴۰ ع.

(۲۴۱)

عشقه تادمعنوزلفوچې لیده اوږده خوبونه — سلسله دشوګیرویې راته راوړه تعبیرونه
رنګین راکښلې کاندې، ستادحسن زنځیرونه — خپله تنده په سراب کې جوړوې راته موجونه
ماخوړې چې له وصاله، بې له مرګه څه حاصل دي — عشقه ته یې هم فناکړې، چې دې نوش کړه ارمانونه
انتظار دې که خالص وي له یوآنه عبادت دی — چې ګدون بکې دشک وې ترېنه جوړبه شي کالونه
ستاله وېښوخوبونوجارشم، اروې بیې له ماولې — شوزخمونه مې پرکاله، خوبولې شوردرونه
تر ترمې ګل فناشو، نکهتونه بې خواره کړل — په خندا خندا بې ووې دژوندون همه رازونه
بې خبره راشې تېرشې، دسحرغوندې جانانه — په موسکاموسکادې خومره خبرې کړې ګرېوانونه
ستاغمونه دې وي تل چې وي موسکې دزړه داغونه — تل دې بل وي په دې کورکې، ستادپاره چراغونه
همه غږدجرس نشته، چې بې زه په انتظار یم — زه حمزه به ورته څیریم، چې تېرېږي کاروانونه

(۲۴۲)

همه ښکلې به وانه وړې له پښتونه — خلقه پرېږدې څه جوړېږي دجرګونه
تمنا مې کړه سلګی دمخ پرونی — ضبطه جار دې شمه زه دارمغنونه
خیبری مینه زما هې تازه نه کړه — یم خفه یې دشولو پرلونه

دا بانـه چې نـه راګـوري خـو راګـوري | نـه کاتـه یـې لابـلا کـړي د کـرونـه
لاړې ورکې شوې د وخت د تندي ګونجې | چې مو ګونجې لاړې نه شوې د شملونه
ستا د زلفو پـه سـودا کـې لکـه سیورې | نـه خبـر یمـه د تلـونـه د راتلـونـه
هــره لاره د تــا لار ده، خــولار نــشته | هــره لاره دې بــیرته یې لــه ورشــونه
دا چې کله وسله کښېږدې خه سبب دې | کـرم پوښتنه دې لـه ستـرګـو پښتنونه
هـر منـزل کـې دې زمـا د قـدم نخښې | خکـه پـاتې شـوم د پـېرو قافلـونـه
زاهـد اوس پـه برکـت د صـهبا پـوه شـو | سـره د مـغ یـې چې غایب شول د ترېونه
ګرانـه زړه زمـا حجـره د پـښتنو ده | چې هیڅ وخت نه وي خالي د میلمنونه
پـه هـر ګـام کـې صـراحي او پیمـانې دي | حمـزه هـوش دې کـړه خبـرد نیندګونـه

۱۹۶۷مارچ ۱۲ پېښور.

[۲۴۳]

کــه هرڅولــه کیفـه ډک وي شـبابونـه | ولـې تـل یـې پـه سـراوري شـهابونـه
لطافت دی چې ښکلا یې په پرده کړه | بـل ښـکلاته چابـو دلي حجابونـــه
کبابونـه دي کـه جوړ مالـه زړه کـړل | ماهم نوش کړه ستا دسترګو شرابونه
په هرحال د ښکلیو سترګې وي ښکارخني | وي کـه بازاو کـه باښـې، کـه عقابونـه
حمزه غوږ مې ورواعظ نه، هم مې مې ځښل | لمبـــدل پـــه ثوابونو عذابونـــه

۱۹۷۶، اګست ۲۵ پېښور.

[۲۴۴]

مورز دزړه مارغه دي ددنیاله نعمتونه | که عقلاسترمانه شوي دشپه ورځ دالوتونه
پټ د فهم وي بخري په خوړلو دناپوهي کې | بې پوهم حاصلېږي د هرڅل دتهروتونه
دزړا په خاموشۍ کې پټ دشوردي محشرونه | دباران څاڅکي کاجوړه هنګامه دپربوتونه
تن زما د ګلو ماغ شو چې اشنا رانه جدا شو | جوړ په ده خو دشفق شي تل دنمر دپرېوتونه
په فراق کې داچیانو ده دشپې څومره خبرلوځه | شوروشرمې دي جوړکړي راته زیات دنمرختونه
داتکل دمل غورځنګ وي چې پتنګ له شمع ستوړشي | بدګومان دي اشنامه شي ذحمزه دجاروتونه

(۲۴۵)

پټو کې د احساس مې بېلتانه بل کړه اورونه — جوړ مې کړل وحشت په بربوکیو کې کورونه

ونښتله(۱) فضا د خاموشیو انتظاره — لا د ناامیدو پکې پاتې دي شورونه

عشقه په تکل چې د سراب یې تږی نه یې — اوکه رسې حلقه ستا اوبه به شي زورونه

لاړ کړه د الفت رانه احساس د خودۍ ورکه — پو په دوه به عقله درنه اخلمه پورونه

ولې به حمزه زما د سترګو ککی نه وي — بس په پو دیدن یې چې راپیدي شو تورونه

۱۹۶۸ مارچ ۱ ـ لوړ ګی

(۱) آر ننښتله مجبوري ګول.

(۲۴۶)

عاشقي به فنا نه شي که به مایل کړي اورونه — په خاشاکو که لاس بروي به لوګي نشته زورونه

ته چې عقل ای واعظه له ما غواړې په الفت کې — که توانېږې ورشه حور کړه په سیندونو کې کورونه

ستا جلال و پروي هغه چې پخپله لوړ اوچت وي — د صحرا تړې څه نقصان دی زلزله دې کړي شورونه

چې سپین مخ زمانه عشق کې نور کوډی شو غرا وشوه — که مې پته اشنایي کړه خو راپیدي شو تورونه

په دنیا د عشق کې پل پل د عاشق د نوم یادګار وي — چې فنا یې حوادث کا دا هغه نه دي ګورونه

له رقیب نه پټ وصال چې د حمزه او د بهار وشو — خدای زده لوس به په څه خلاص شي چې ناخوښي دي پرونه

(۲۴۷)

ښکلیه د تا بنو خپلي زړونه — خومره وي ښکلي بو پو هدلي زړونه

ته لا محفل نه هم راغلی نه یې — زمونږه سترګو ته راغلي زړونه

د مینې دار دي سلامت اوسي تل — ژوندي خوسا یي زنګېدلي زړونه

لږ خو په سترګو کې موسکی شه اشنا — چې دیوې بلې کړي داغلي زړونه

لږ خو موسکی شه چې تیرې وتښتي — وارخطا شوي تبرېدلي زړونه

عمر دې دېر شه چې ستم کوې تل — درته دعا کړي دردېدلي زړونه

پام کوه ګل نه شي کلی به یې ته — چې پرک ونه چوي موښدلي زړونه

حمزه ژوندون یې مبارک د دوام — چې په وعده یې تېروتلي زړونه

۱۹۷۸ فروري ۲۶ ـ میرخشانه ورسک.

(۲۴۸)

پاتې مې اسرې دي هغوسترګوته اوس مې وینې شپې دي هغوسترګوته
مانه به راګوري.خوراګوري نه ویښې مې توبې دي هغوسترګوته
خار، مې ترې دژوند دانه دانه کړله اوښکې مې تسبې دي هغوسترګوته
اوښکې دي سلګۍ دي اسویلوسره تلونکې څه جرګې دي هغوسترګوته
اوس مې ترې بېلتون لرې وېستی نه شي سترګې مې نږدې دي هغوسترګوته
ګوره دمحفل دېتنګانو حال تولې دیوې مرې دي هغوسترګوته
خدای زده چې پیدا شي دحمزه نظر پاتې څه نهتې دي هغوسترګوته

(۲۴۹)

واوره عجیبه چې مې نشې لاړې دسترګونه نه تلې چې توبې دې.چې توبې لاړې دسترګونه
سالاره کتوکتومې تورز دسترګوپوړلو خاردې انتظارشه چې مې شپې لاړې دسترګونه
ماوې ورته سخت به د فولادونه هم زړه سانم نرم شوچې اوښکې یې دره درې لاړې دسترګونه
دلاګوم مقام دی عشقه،خلک چې مې ګوري اوس وابې دالفت دې افسانې لاړې دسترګونه
ښکلی شومنظرستادورشود تصورسره راغلې خودلښکلې مېلمې لاړې دسترګونه
ستاپه ګوابن مې اوښکې چې دزړه نه راجدا شولې څه په بوږنېدو، په موسپدو لاړې دسترګونه
زه چې دهرڅیزپه حقیقت پسې پوهولمه لاړې حمزه اوس هغه څپرې لاړې دسترګونه

۱۹۵۵،دسمبر۱۱پېښکی

(۲۵۰)

دابواوبل ته دي چشمان ګلونه اوکني څنګه دي خندان ګلونه
سپرلي روداد د زړه چاودون راوړي وزله پسې کېښودو عنوان ګلونه
فطرته ستاپه پسې پسې خاندم وېنم چې زه څپرې ګرېوان ګلونه
وچ شي بیاربږي خوخندایي نه خي جوړ دي څپرې دمسلمان ګلونه
داسویلو کړې په سرکاندي چې شي راپیښ په دې جهان ګلونه
تېروې جمع زره خندانه عمر مونږ ته دا وایي پرېشان ګلونه

هله به گل دا تنگور اوري ... چي وریسي مي شي چشمان گلونه
بلادي واخلمه ای پېغلی حیا ... تا اتنګي کړه دجانان ګلونه
داد حیا خولې چي پاکي نه کړي ... پرېږده موسکي داماشومان ګلونه
تل دي نرګس وي خوبه ترخ دي نه وي ... مه شه بیمار دي دچشمان ګلونه
حمزه سپرلي به دوصال راشي ... په ارزاني به شي داګران ګلونه

۱۹۵۲ مارچ ۲ ـ ګهری حکیم خان.

(۲۵۱)

والوتمه دبېر خو زه بهرته شوم له "څه" نه ... وته دا شري ده بیا په وته باندې وته
کله منقلب شي نښر خانه برېواته دواړه ... اوس شومه بې غمه له خانه او برېواته نه
هر خوا ته که لاړمه سفر مي د په زړه کې ... لاړمه له زړه نه خو وته وتم له زړه نه
مېنې له ښکلا، ښکلا له مېنې زوندون د موند ... حور شو په اخره کې وحدت د "ته" او "زه" نه
عشقه، له کبهد سپر دي ووېستم بهر نه ... خلاص شوم د نهکی او د بدی له زولانه نه
ووب چې وي په سېند کې ترې قلم وي پورته شوی ... څه به یې زاهد وایې د سم او له کاڼه نه
خورمره تقسیم شوی زه حمزه ومه حیران یم ... اوس شومه خبر چې تللی "زه" ومه له "زه" نه

۱۹۷۰ دسمبر ۴، پېښور.

(۲۵۲)

پروا د ساقي څه کوي چې جام لري که نه ... لېمه يې بادره چې په جاپام لري که نه
درانه غوښونه نه اوري ويناد سپکو خلقو ... درانه تکي ته خیرشه چې ابهام لري که نه
تا ترکي تداري که دېوبام او دبل بام کړي ... بیا ګوره چې جلوه په هر بوسام لري که نه
ښامخ چې کله ستا په واعظ مې کړي کافر ... حیران يم چې څه مینه داسلام لري که نه
طالب دهغو زلفو شه چې تا ته شي معلومه ... دي لاره کې هرخېزيه لاس کې دام لري که نه
اشناوي چې خبره درته نن يوه کومه ... ماوې چې مبارک شه خوابهام لري که نه
اي عشقه که بیا رونډشي خولې خیرشه په اول ... محبوب دي شرافت چرته د لام لري که نه
قاصده بس موسهې سترګي نه پورته کوي ... ستاسترګي خوشاید چې څه پیغام لري که نه
کړي زهری دراتلو بې دارمان بلې ډېوي ... داورخ دي حمزه ګوره چې نماښام لري که نه

۱۹۷۲ مارچ، پېښور.

هله به ګل دا ننګور اوري — چې وریږي مې شي چشمان ګلونه

بلا دې واخلمه ای پېغلې حیا — تا اننګي کړه دجانان ګلونه

دا د حیا خولې چې پاکې نه کړي — پرېږده موسکې دا ماشومان ګلونه

تل دې نرګس وي خوبه ترخ دې نه وي — مه شه بیمار دې د چشمان ګلونه

حمزه سپرلي به دوصال راشي — په ارزانی به شي دا ګران ګلونه

۱۹۵۲ مارچ ۲ ـ ګهري حکیم خان.

(۲۵۱)

والوتمه د هر خو زه پهرته شوم له "خه" نه — ونه دا نري ده بیا په ونه باندې ونه

کله منقلب شي نمر خانه پرېواته دواړه — اوس شومه بې غمه له خانه او پرېواته نه

هر خوا نه که لاړمه سفر مې د په زړه کې — لاړمه له زړه نه خو ونه وتم له زړه نه

مېنې له بنګلا، بنګلا له مېنې زوندون د موند — حور شو په اخره کې وحدت د "نه" او "زه" نه

عشقه له کهه سحر دې وو پسئم بهر نه — خلاص شوم د نېکی او د بدی له زوالته نه

ډوب چې دې په سېند کې تړي قلم وې پورته شوي — شه به بې زاهد وایي د سم او له کاږه نه

خو مره تقسیم شوي زه حمزه ومه حیران یم — اوس شومه خبر چې ظلي "زه" ومه له "زه" نه

۱۹۷۰ دسمبر ۴ پېښور.

(۲۵۲)

پرواد ساقي څه کوي چې جام لري که نه — لیمه یې پادره چې په چاپام لري که نه

درانه غوبونه نه اوري رېناد سبکو خلقو — درانه تکې ته خیرشه چې ابهام لري که نه

تا ترکې تنداري که دېوبام او د بل بام کړي — بیا ګوره چې جلوه په هر یوبام لري که نه

سنامخ چې کله مشابه واعظ مې کړي کافر — حیران یم چې څه مینه داسلام لري که نه

طالب د هغو زلفو شه چې تاته شي معلومه — دي لاړه کې هرخیزه لاس کې دام لري که نه

اشناوي چې خبره درته نن یوه کومه — ماوي چې مبارک شه خوابهام لري که نه

ای عشقه که بیارو ندشي خولې خیرشه په اول — محبوب دې شرافت چرته د لام لري که نه

قاصده بس موسیهي ستر ګې نه پورته کوي — ستاسترګې خوشاید چې څه پیغام لري که نه

کړي زېږي دراتلو بې دارمان بلې د پېرې — داورخ دې حمزه ګوره چې نمابام لري که نه

۱۹۷۲ مارچ پېښور.

(۲۵۳)

زمـا پـه آه و ژرا بـوه يـې کـه نـه   څـه پـه بـاران اوهـوا پـوه يـې کـه نـه
زلفې پـه مخ دې چې قیامت جوړوي   څـه پـه بېگـاه او سـبا پـوه يې کـه نـه
درتـه خير گـوړم خفـه نـه شوې ولـې   تـه بـه زمـا پـه خطـا پـوه يې کـه نـه
اوبـکوته راغلـه اشنا سـتا پـه موسـکا   پـه تيرپـدلې رنـا پـوه يـې کـه نـه
سـره يې بـار خوكړه زمـا ووړې نظـر   وې چې پـه خپلـه حيـا پـوه يې کـه نـه
زړونـه دې خوښ دي، وړه يې ،ډېره بـه ده   خوتـه د زړه پـه بهـا پوه يې کـه نـه
پکـې محسوس نـه دی پيغـام د جـرس   تـه پـه خپل بانـگ بـه ملا پـوه يې کـه نـه
پـه خولـه صـفا خبـرې زړه راولـې   دآيينـې پـه خطـا پـوه يې کـه نـه
تـه نـاروا کـوې روايـې گـڼـم   چـوړ پـه روا ،نـاروا پـوه يـې کـه نـه
کـوه پکـړې کـرم چې درمخ شـمـه زه   دپښتون مـرو پـه ادا پوه يې کـه نـه
سـتاپه بيابيـا بـه حمـزه تېرنـه وځـې   د سترگو بـازه پـه "بيـا" پـوه يې کـه نـه

(۲۵۴)

سـتا غمونه بـه ختمېږي هـم کـه نـه   دا دردونـه بـه جـوړېږي هـم کـه نـه
سـتا وعـدې د نـن سـبا خـوراً   وايـه   چې پـه چرې وفـا کېږي هم کـه نـه
د سـوخته وو پـه نعـرو او پـه ژرا څـه   کلـه زړه دې پـرې ژړېږي هـم کـه نـه
نه مې ځای شـه په صحرا کې نه په کور کې   گـوندم ځـای مـې چرتـه کېږي هـم کـه نـه
لـږ خـو واوره پـه دنيـا کـې سـتا د ظلـم   افـسانې وپلـې کېږي هـم کـه نـه
لږ خو یې ويوښته چې ستا په درد و غم کې   پـه حمـزه بـه څـه تېرېږي هـم کـه نـه

(۲۵۵)

هیڅ پوه نه يم له تا چې شناسايم او که نه   زه ستا په تماشا کې تماشا يم او که نه
هیڅ هاتې اعتبار مې د وېنا نه دی په خاق   اشنا زما پوهېږي چې گويا يم او که نه
برهم په دا مه شه چې زه اوس بې نياز   م   اوس دی دغه سوال چې شيدا يم او که نه؟
پرسان دې له پرېشانو توررو شپو کوه اشنا   چې ستا د تورو زلفو په سودا يم او که نه
عـــالم متغير، متغيـــر هـــره لمحـــه   لږ ما کره پوهه پاره چې حمزه يم او که نه

(۲۵۶)

تکی هم وېلی شم له خپله حاله نه — وتي ناطقه مې شي چې ستاله حاله نه
به نو التفات چې نه پایي ګله ناله نه — خدایه وسېر کوري هم جوره شوې ماله نه
خم پوره سېر نهی به چرته ګورمه سبالي ده — رخو یره وخي، خو زما به جاله نه
سره د عشق د مخ وي چې وي داغ دمبني پت — بنایي دښمن دپاره حوری دلاله نه
ستا د زلفو بوی راته الوت د ګوربت راکړ — وری شم که وتی نه شمه ستاله جاله نه
جار دي له وعدې شم که د کال وي لا به وي — چاوې چې به پاپه نه زېلې کاله نه
ستاورو خو حمزه په رنګینی د جهان پوره کړه — دی دغه شعورېې دبوږي له ناله نه

۱۹۶۳ جوزې ۲۳ پېښور

(۲۵۷)

داسې کیف مې کړو حاصل له مېکدې نه — چه توبه به اوس کومه له توبې نه
ضد د حسن به هم حسن در معلوم شي — خبر کړه ژوند له مخالفې زاویې نه
د بالې سرور احساس مې دلته وشو — شوم راستون د مېخانې له دروازې نه
تر دې دمه له یوې نه پاتې نه وم — څنګه پاتې شوم له هرې قافلې نه
و احساس مې د ساقي د کرم چرته — چې باده مې توېېده له کاسې نه
انتظار مې چې غافل دی راسره دی — چې مې زېږې یوه شپه له بلې شپې نه
ستا به مخ که حجابونه هر څو ډېر دي — خو امان غواړي زما له حوصلې نه
ستا د مخ څه عجیبه څرندې رڼا ده — رسوې مې چې تیارې نه له تیارې نه
کړي چینې د لېمو و چې کله تاندې — څه بې وایم د غضب له زلزلې نه
سر هېڅ د بېلتانه یم که نصانخې مې — د بیار څو له ګرمې نکندې غرمې نه
ایله سترګې مې راد کې دې چې لاړې — وچ به وچه وېرېدلې له شبې نه
بخت یې ګوره چې به زړونو کې مېشته شول — کوم بتان یې چې بهر کړل له کعبې نه
نصر د مخ بې لا پرېوتی له مانه دی — حمزه خوک به یې کړي دار له غرغرې نه

۱۹۷۰ جوروری ۱۰ پېښور

(۲۵۸)

اور شوم په لټون کې خې شعلې زما د سوري نه — خې به وراندې تښتي مرحلې زما د سوري نه
نه شوله زمری چې دهوسی ترهه دي ورکه شوه — څنگه تښتېدې به ښېښتې زما د سوري نه
کور د رڼا سنا به تصور شوهه نصر مخبه زه — وتښتېدې ووتې تیارې زما د سوري نه
ورک شو زما سوری چې زه سوری د اشنا شومه — مانه چې اشنا شو رالنزدې زما د سوري نه
تکېدې غرمې د بېلتانه بې چې زغلې وې — څنگه شوې پیدا د وصل شپې زما د سوري نه
غبر مې پانې نه دي اوس چې نه شوې آیینه زما — ورک شو. اشنا نه چې بروېدې زما د سوري نه
زلفې به حمزه اشنا پرانستې به سحر کې وې — شپې د انتظار چې څځېدې زما د سوري نه

(۲۵۹)

مخ دې راخرگند کړې سبا کېږې نه — شپه د بېلتانه هسې تېرېږې نه
سترگو نه راغوندې شوې چې راغلې نه — مه دروغه چې اوښکې مې توېږې نه
اوس د زړه گوهر راته لاگران شولو — ښکلیو نه ارزان شولو خرڅېږې نه
خبر دی که اصرار یې په سینگار دی نن — بیا که په دې خپل حسن نازېږې نه
داسې مې زړه خور دی په کاکل پسې — دود غوندې پرېشان شو راټولېږې نه
اوس چې زما سترگې دتاسترگې دي — سترگې له خپل خانه خوشې مېږې نه
ښکارې هغه ښکلې زما هېرنه دي — اوس راته حمزه چې رایادېږې نه

(۲۶۰)

رندان دې که د سترگو د کاسو کوې ستاینه — صوفیان دې د سپین مخ د پلوشو کوې ستاینه
شک نشته زولنې د لېونو کوې ستاینه — جا وې چې لېونې د زولنو کوې ستاینه
بانه دې چې اسمان نه دې کاږه مغروره نه دې — بې واکه دې د سترگو ښښتو کوې ستاینه
خیر خیر چې ورته گورم اننگې یې حیا سره کا — مېن خو هم د داسې اننگو کوې ستاینه
واوه زما نظر دې لې د سترگو په موسکا کړه — بابه چې کوریانه د مېلمنو کوې ستاینه
سېږمې چې ترږمې یې. ترږمې یې چې سېږمې وا — زړه چاودی انتظار د هغو شپو کوې ستاینه
خوانې مې سرمایه د حوصلې گټله اوښکې — چې اوښکې د خوانۍ د څڅېدو کوې ستاینه
که لوړې تراسمان شي. خو ترې نه وځي بهر نه — صحرا به تل د داسې بربوکو کوې ستاینه
حمزه چې دې ستاینه د ښښتو ده خپله کړې — بیا پس د تا نه ستا به هم ښښتو کوې ستاینه

۱۹۶۶ جون ۶ ـ لواړگی

(۲۲۱)

ستا په سترګو کې غړېږي زمانینه — ماته نه ګوري شرمېږي زمانینه
تاظلمونه کړه اوږده ګیسو درازه — عمرلنډشونه لنډېږي زمانینه
امیدونه مې سلګۍ دفناکاندي — سخ زمانشه چې خوانېږي زمانینه
په جلبه، کې ستاد حسن دبهار ده — که تېرېږي نه تېرېږي زمانینه
شمع ستا د تصور ورسره نشته — رنده نه ده چې تېرېږي زمانینه
حسن دا و؟ که فریب؟ که حسن بېل دی — چې په شابېرته ستنېږي زمانینه
ستا مخ د شمعې سوز کې یې بقاده — چې پتنګ شوه ترې څرخېږي زمانینه
که ستم دې وم ذ رم نه پرېوسنلی — په ستم دې ولاړېږي زمانینه
درته څه په غرور کې ووېل ستاقهر — چې په سترګو کې موسکېږي زمانینه
له ساره خویه دې خارشم لادې د هر شي — سره منه شه چې تودېږي زمانینه
حمزه! حسن یې خزان په مخه واخیست — اوس به ګل غوندې غوړېږي زمانینه

(۲۲۲)

ژوندی به نه شي په اشنا مینه — شولې غلط په مسیحا مینه
مینه یې تل په بربوکیو کې وي — مینه خو تل ده په صحرا مینه
له مخه مخ او زلفو هم شه خبر — ای په صبا او په بېګا مینه
د بنګلیو مینه په دروغو نه شي — مینه خو تل ده په رښتیا مینه
د انتهایي هم احساس ولره — ای د الفت په ابتدا مینه
ګوره تکل د محبت ونه کړې — ای په دنیا او په عقبی مینه
بکلیه خواهش دې د نمود شي پوره — خبر که ده مینه په افشا مینه
شور به د زړه په کوم طرف یوسم — که خامشي ده په بیدیا مینه
ستا په سبب کړې رقابت ورسره — تول له دنیا ده په حمزه مینه

۱۹۷۰ جولای ۳۰ _ لرلرګی

(۲۲۳)

شوه لاهو مې بې ګودره سفینه ... دا زما د وبـــــد ووده قرینه
چې کتل مې آینې ته آینه شوم ... اوس نه خان وینمه خپل نه آینه
دوصال دبور جل سرته ختل ګران دي ... په زینه بې راخې بله زینه
ددریاب او د سیلاب نه هم سوا وي ... په منزل د عاشقۍ کې بوه چینه
اى حمزه! له سره تیرشه که یار غواړې ... په رښتیا سره که مرد یې نارینه

(۲۲۴)

بت د عشق مې کړه هستي لکه نینه ... لا سره پرې د رقیب نه ده کینه
په بنو مې د سینې دهوال سوری شو ... منور مې دیار په حسن شوه سینه
چې پولی شې بیا په سطح د اوبو شې ... چوب چې دچ شي نو هغه شي سفینه
وم سنګدل ولې الفت د اشنا موم کړم ... خارجېې تل له کاڼي نه چینه
زه حمزه دشه، ستار د در فقیر یم ... که پوشاک مې دي زربفت اوریشمینه

(۲۲۵)

څې مې له خولې نه شا له جوره څنګلن کې وینه ... دزړه دداغ هسې مې داغ شوه په کفن کې وینه
زما د خوږ زړګي ساغر دی له شرابونه ډک ... یا مو جزن ده د لالا په پیرهن کې وینه
ما به اودس د عشق نماز سره په وینو وکړو ... دیار مژګانو مې بېرې نښتوده بدن کې وینه
په جامو سپینو به بهر د بهار له دره نه شم ... دبلبلانو خو تو یېږي په چمن کې وینه
په مېنځ دوروخو کې چې بل د اشنا راشي جرې ... ورکه له خوفه شي په دوست او په دشمن کې وینه
شا په داروباندې صحت نه دی ممکن د حمزه ... بیا به پیدا نه شي به عاشق غمجن کې وینه

(۲۲۶)

جوهر څانګونه نظارې شو پېران د آیینې نه ... جوهر روح، د تا نظر کړو ګرېزان د آیینې نه
انکار یې خپل وجود و، خو قربان یې له خلاشو ... بیا راغلو د جمود اخلې ناوان د آیینې نه
حیران یم چې ترهغې به میزبان ترینه غایب وي ... ترکومه چې رخصت نه وي مهمان د آیینې نه
تر خو چې وي هغه د استفهام نخښه پوښنه یې ... حاصل به هغه وخت کې شي عرفان د آیینې نه

خپل زړه د هر يو خپز نه پاکول د پوهې راز دى — خبر که شي سوا به شي حيران د آينې نه
مانه وې چې دې خپل حسن زما په زړه کې گوره — اوس خو ننگه راستون شوې پښيمان د آينې نه
سيکاردې پانې خام دى چې نظر دې سنگلاري کا — ما پرېږده ور° واپې خله ناوان د آينې نه
اشنا چې تصور ته زما راشې سکون راشي — سېرلي لکه چې جوړ کړي گلستان د آينې نه
غافل له خپله خانه په دېدن کې د خپل خان دى — حمزه ورشه که وينې دې خپل "خان" د آينې نه

۱۹۶۶، سنمبر ۲۲_کابل

(۲۲۷)

نـم زمـا د زړه دې نـوري بـاره مـه گڼـه — کمـه مـې د الپـه لـه خـرواره مـه گڼـه
ورېژه که دروح ترپنه بهرشوه په داخه شې — پروره مې د تن هم خه بې کاره مه گڼه
تـولې د بـارلارې دې دا هـم غلطـه نـه ده — بيـا هـم هـره لاره د بـار لاره مـه گڼـه
عشق په دايره کې د هستى کله بند بېږي — داجذبـه مشتقه لـه پرکـاره مـه گڼـه
مينه مې اختيار کړه نور زما اختيار د خه دى — مـا بې اختيـار بې اختيـاره مـه گڼـه
داد ذوقا چرتـه بـه پـه عمر د رلـه درکـړى — دا الهـلـه د پښـکليو لـه کـرداره مـه گڼـه
چاوې لاس په سر په شي حمزه د ناله مينې — مـه منه، دامـه گڼه، سـرداره مـه گڼـه

۱۹۶۲ ع

ستا مخ مې ستا د مخ په پلوشو کې ليداوه — قدرت مې د قدرت په ننداروکې لیداوه
زه ورک په اداگانو کې شوم پاتې شو ښايست — گلشن مې د گلشن په رنگينو کې ليداوه
ياران بې دښايست په ننداروکې وو سرشار — او ما تش التفات بې په لېمو کې ليداوه
هر خيز راته بېکاره بېې لکه گل هسې پرېشان — دا خوک مې د فطرت په اتگو کې ليداوه
احساس ورکه پنگه چې شوه ستانه دخندا — جوړ تا يې التفات په موسېدو کې ليداوه
ستا ازبنکې وې چې ضبط يې د زاهد وېهاوه — دا خيز وچې مستانو په شېبو کې ليداوه
دا سم چې کنټل نه کړې اضطراب بېولى دى — ور زړه مې ستا په سترگو غلچکو کې ليداوه
وا د نور او سپين نه دې هوښيار و سترگو کرم — ما راز چې د هستي په ورځو شپو کې ليداوه
رندانو ته حاصل شو په برحام کې د صهبا — کوم خيز چې زاهدانو په تسبو کې ليداوه
هر خيز راته پرېشان کړو خپل دفتر لکه د گل — دا خوک مې د فطرت په اتگو کې ليداوه

داخبره بي ګله ستا په موسېدو کې لتاوه — کوم تاجې د بلبل په اسوېلو کې لتاوه
بېبمانه وم به دې چې بې هيڅ راغلى خواب — جبل عم مې د صحراپه بربوکو کې لتاوه
حاصل خوېلوشو کړه تړې دنيا درنګينى — شبنم ولې خپل ژوند په بلوشو کې لتاوه
پيدادې شو په سترګو کې وحشت د غرغنې — زرګى مې ستا په سترګو غرغنو کې لتاوه
بوشور ود شهرت بې چې شوم پيښ په پيښور — حمزه مې په خاموشه مقبرو کې لتاوه

[۲۶۹]

احساس د ناکامى که را دام وغورزاوه — همت مې مخ د عشق په هر بوګام وغورزاوه
اعرخو يسرلى د تماشې شې محرک — سافرش ورته نظر په سر د بام وغورزاوه
خيرخبر چې شو پرغل ته د اشنا دنظرباز — ماجال د بنو خود په احترام وغورزاوه
مري مري چې کړي فلک د انتظار زما وبوي — ځادر د کهکشان بې په ماښام وغورزاوه
بار خو بې حيا سره اوکړو پلو بې نيمکښو — زړګى هم عجب شې دې چې ابهام وغورزاوه
حاصل مې چې وحدت شو نو ګلشن مې دخاطر — ستاهرناز و انداز و هر کلام وغورزاوه
مصحف بې ستا د مخ د زړه په لوحه کړو رقم — بر لوى جهان بې ماته د الهام وغورزاوه
عرفان چې نه شې چاوته حاصل بې له ا. ° ر — خالق چې بخپل کور باندې احرام وغورزاوه
بودام دا ستعماردې چې بدلهږي رنګ په رنګه — ظالم که په کشمير که په ويټ نام وغورزاوه
واعظه نصيحت هغه مېکش ته دې په کار — بې رنګ د انتګر بې چې بو جام وغورزاوه
حمزه اوس څه مزه شته د پښتو نه د حيا — اسمان چې دسترخوان د هر کدام وغورزاوه

[۲۷۰]

اى عشقه طور مقام ته دې انسان ورساوه — لېکن ووايه شاولې عريان ورساوه
ښکاريږي راته ستا په لېونتوب کې څه خامي — دا روغ دې چې صحرانه ګريبان ورساوه
اى رنده بس له نوشه ورته تاکښېودو غورې — مطلب ته دې واعظ څکه لسان ورساوه
اګاه شو بې نموده په عالم کې نشته هيڅ — کوم دم چې آيينې ته مې حيران ور و
رااوري بې ملګريه دلته بيابه زړه بوتسان — حمزه که دې کعبې ته مسلمان ورساوه

[۲۷۱]

ورخه چې څې داحال مې دسلګومه هېروه — طوفان زمادا وښکو اسويلومه هېروه
يادونه که زلمي ساتې دزلفو داشنا — زلميه شرنګهار دزولنومه هېروه
هرخوک ه درنه ګونجې وې تندى دزماني — لېکن جرى شمل دمحان مه ه..

داخبیز بې ګله سنا به موسېدو کې لتاوه   کوم تاجې د بلبل به اسویلو کې لتاوه

بنیمانه وم به دې چې بې هېڅ رانغې خواب   جبل غم مې د صحرابه بریو کو کې لتاوه

حاصل خوبلوشو کره تري دنیا درنګینی   شبنم ولې خبل ژوند به بلوشو کې لتاوه

پیدادې شو به سترګو کې وحشت د غرخنې   زړګی مې سنا به سترګو غرخنو کې لتاوه

بوشور ود شهرت بې چې شوم بیښ به بینبور   حمــزه مې به خاموشه مقبرو کې لتاوه

[۲۲۹]

احساس د ناکامی که را° دام وغوراوه   همت مې مخ د عشق به هر بوګام وغوراوه

امرخویــــرلی د تماشـــې شـــې محـــرک   سافرش ورته نظر به سر د بام وغوراوه

خیرخبر چې شو برغــل نه د اشنا دنظرباز   ماجــال د بنیو خود به احترام وغوراوه

مرې مرې چې کړې فلک د انتظار زما ډیوې   خادر د کهکشان بې به مابنام وغوراوه

بار خو بې حیا سره اوکړو بلو بې نیمکښو   زړګی هم عجب شی دی چې ابهام وغوراوه

حاصل مې چې وحدت شو نوګلشن مې دخاطر   ستاهر ناز و انداز و هر کلام وغوراوه

مصحف بې سنا د مخ د زړه به لوحه کړو رقم   بر لوی جهان بې مانه د الهام وغوراوه

عرفان چې نه شي چاوته حاصل بې له ا° ر   خالق چې بخبل کور باندې احرام وغوراوه

بودام داستعمار دی چې بدلیږي رنګ به رنګه   ظالم که به کشمیر که به ویټ نام وغوراوه

راعظه نصیحت هغه میکش ته دی به کار   بې رنګ د اتنګو بې چې بو جام وغوراوه

حمــزه اوس څه مزه شته د بهشتو نه د حیا   اسمان چې دسترخوان د هر کدام وغوراوه

[۲۷۰]

ای عشقه لوړ مقام نه دي انسان ورساوه   لیکن وواپه تاولي عریان ورساوه

بنکاریږي راته سنا به لیوتوب کې څه خامي   دا روغ دې چې صحرانه ګریبان ورساوه

ای رنده° بس له نوشه ورنه تاکښېودو لوري   مطلب نه دې واعظ څکه لسان ورساوه

اګاه شوبې نصوده به عالم کې نشته هیڅ   کوم دم چې آیینې نه مې حیران ور ه

رااوري بې ملګري نه دلته بیابه زړه بوتسان   حمــزه° که دې کعبې ته مسلمان ورساوه

[۲۷۱]

ورخه چې څې داحال مې دسلګومه هېروه   طوفـــان زمادا وښکوا ـــــوبلومه هېروه

یادونه که زلمي ساتې دزلفو داشنا   زلمیـــه شـــرنګهار دزولنومه هېروه

هر څوکه درنه ګونجې وې تندي دزماني   لیکن چرې شملې د محـ ان مه هـ ..

ورځـه کـه دي پـرواز دلرپانـه وي اوچـت — لـېکن حغــه مقــام دالوتومــه هېـروه
هرڅوک‌ه وي دچاپـه هوس سترګوکي نشي — تـه ترېوتـنـدي کانـه دامزورمــه هېـروه
پښتودي که کره هېره نه شي چاته به وریاد — وریادبـه يې هرچاتـه خوپښتومه هېروه
دي سـتاو پـنوسـره پـه اتنګـوکي دالسلام — تـــاریخ دغفوتېروزمانومـــه هېـــروه
راوړي لـه فطرتـه دي مـزاج دي دجمهـور — پـښتوکوه جرګـي دپـښتنومه هېـروه
حمزه که په حجازيې که پـه روس کـه امریکـه — بیـاهم دپـښتنوخوانيکلي ورشـومه هېروه

۱۹۷۷ نومبر ۱۰ ـ راولپنډي.

[۲۷۲]

بیـــاغې دجـــرس وږي قـــافلې راواړوه — ای جذبـــه لاخـــوتېرې زمـــانې راواړه
ربـاره ارمانونـه دي پرېمـو چې پـاتې کېـږي — پــه بیرتـــه تــبتېـدلي مرحلـې راواړوه
سـختې دېلتانـه زمالـه توانـه سـوا کېـږي — بوخـل خوهـــې سـترګې پـښتنې راواړوه
زاهـــد، دســــېرلې دنکهتونوســـره لاړي — کــه تـــوان دي وي زماهغــه تــوبې راوا
ای جذبـه دخودي کـه نـه قبلـه يې دنیازمنو — لـرمخ خـورې تـنـدې تــه دکعبـې راواړوه
داګرانـه بـه وي تاتـه خوړوندون زماپـه دي دي — اشناشـرابي سـترګې لـرې مـرې راواړوه
حـمزه، چې يې بـاغې درنـه دزلفوتصور دي — پـه بیرتـه هغـه تېرې ورېنې شـپې راواړوه

بـس داسـې بې عنوانـه افسـانې مـه جوړوه — بې شـوره اشـنا شـورې بهـانې مـه جوړوه
معلـوم دي پـه و ماتـه سـتا د سـترګو تلـون — از پـه کـې د تېرې زمـانې مـه جوړوه
راسـر شـوې لـه ماښـامه ولـې شـمعې پـه سـلګو — اوس ځانتـه خو پيغـور د پروانې مـه جوړوه
ای ښـکلیـه د ښـکلا خـو دي لـر د پرېـږه زکـات — قـارون غوندې يې خرڅه خزانې مـه جوړوه
لـر شـېخـه د دسـتاراود تسـبو دي غـواړه خبـر — رندانو سـره تـار د بـارانې مـه جوړوه
ای ضبطه پـه لېمـو خـو مـې لـږ بویـه عنایـت — دي ترمـو ترمـو اوښکو نـه دانې مـه جوړوه
همـزه چې اذانونـه د يثـرب دي راوړېـدل — نـور بـام کـوه يې کیفـه ترانې مـه جوړوه

۱۹۲۹ مارچ ۱۷ـ (له کویټ نه د عراق په لار)

[۲۷۴]

ښکلیه په دبدن کې دې ګراني مه جوړوه
پیام کړه د ویښو ارزانی مه جوړوه

نهر شو وخت چې تامې کړې له صبر سره لوبې
بس کړه راته سترګې پخواني مه جوړوه

پو دبدن دې کم و چې تصویر دې د حیرت کړم
شوري پېرې دپاسه عریاني مه جوړوه

ګراني به وروېښې دا تکل د خوشحالۍ کړې
پرېږده غم به غم کې اساني مه جوړوه

ماخورې چې غم د زړه د کور کوه چې وران دی
چا درته ویل چې ورانی مه جوړوه

ستا د هوسو سترګو چې زه ښکار یمه کافي یم
شورې نور وحشت وته خواني مه جوړوه

پرېږده ښېښې جذبه مې ای د مینې جذبه
پیام کړه په دوی خپلې خاني مه جوړوه

هسې نه نصاب دې د ښکلا شي له نظره
هره ورځ اختر د قرباني مه جوړوه

خوبن په دې هره دی چې انکار له وفا وکې
خوشې بهانې خو "افغاني" مه جوړوه

شار به تار واعظه کړې هغو کافرو زلفو
پرېږده د حمزه مسلماني مه جوړوه

۱۹۷۰ مارچ ۳۰ ـ لولرګی

خپل کور ته مو خاونده بې خطر ورسوه
ژر ته مو د پاک خیر البشر ورسوه

چې ستا د در د خاورو مې رانجه شي په نصیب
پخپل فضل و کرم دا بې بصر ورسوه

ستاره پېرده دارښه د پښتون د قافلې
په خیر سره اتمام ته دا سفر ورسوه

دشین ګنبد د لاندې چې نوښه ده د جنت
مونږ هلته هر ماښام او هر سحر ورسوه

هر څو که دی په بار د ګناهونو باندې خم
خپل درته دا زمونږ نیست نظر ورسوه

پهود وته د نفس بې لااله کړه زوالفقار
جهاد لره دا خلق د خیبر ورسوه

خاونده بیا اوچت کړې دا ملت د پښتنو
غازي او دلاور د برنښه بر ورسوه

مونږ دلسي راوابس کړه چې خالي یو له عصیانه
هم مونږ د حادثونه بې خبر ورسوه

۱۹۲۹ جنوري ۲۹ ـ کابل، حجاز ته د روانېدو په وخت

[۲۷۲]

مستو ولولو ته مې سلام ورسوه
وخته ناکامو ته مې سلام ورسوه

نه ورځه ارمانه ته چې خې په خدای سپارلی
بس تللې خواني ته مې سلام ورسوه

درله بند په لفافه کې کړو قاصده
پټ یې له هرچانه په د پیام ورسوه

لار د لیمـه داده ای زماسـکروتې اوښـکې
ورشـه د دیـدن ورتـه انعـام ورسـوه

نن سالې محفل وته په موسکوستر گوراشه
تولوتـه شـراب دیـوه جـام ورسـوه

داشـه دسوې نـه ده چې راغې په سپوږمۍ مخې
زهـري مـې دیـوو تـه دنمابـام ورسـوه

زلفې دې راښکته په بارخوکره څواني راغله
اوس خـودې ورشـوته لوهـه دام ورسـوه

دیـو ډیـر درلیـب پـه مخکـې ماتـه اشـناگوره
حدتـه پـې جذبـه داتـقـام ورسـوه

پام کوه حمزه چې دالفت نه په شانه شې
دابـــکلي آغـاز دې تــر انجـام ورسـوه

۱۹۵۴، دسمبر ۲ پېښور

جوړېږي د ارمانونو وې ترې جوړه:

اوده به رانه څنګه شې وعده دې چې اوده شوه
بیاد غـه دزره سیمه ماکشل چې هدیره شوه

خبره دبنـدي ده چې زلفې شـوې راپـادې
وده پرې زماپـنه وه بـس وېـنـه شـرګـیره شـوه

ډیرزونه بربوکي شول په ښیرکې د وختونو
که څومې لنـدولـه دا خـوږه قصـه اوږده

رانلمه نا ورې څه، چې لاړم، اوس د څه پیغورشو؟
ژوندون هکې چهـه کلـه پیدا ګلـه خـوږه شـوه

نسیم د اشنا زهري د سحر نه مخکې راوور
پـښتـوزمادمینې پـښتنې ولـې ګـجـه شـوه

اوس ناونه پې نظره لږ، حصارشه که دې زغم[1] وي
ز ادب شناسـه ډیره وګـوره چې مـره شـوه

سالودکهکشان له ستاروسې ورشه جوړ که
چې سـاله ګـستاخـې پـه اـنګـرکې بې غرمه شـوه

پخوا به منفعل په بې لوزي وې د حمزه نه
که ورځ وه خوځې ساد تصور دپاره شپه شوه

اوس څرنګه بدل شرې ډیره بـه ده ډیره:

(۱) از. غیم.

[۲۷۸]

کله کله ستا نه چې ګیله زما په زړه شوه
وګوره خلوص مې دجذبې چې ستا په خوله شوه

خدایزده چې ګستاخ نظرمې بیاستر ګوته راشي
ستاداتګونه جـې حیاپـه څـښـیـده شـوه

ماوې که ګرمې شې دلاسه کې د یار زیاته
ضبطه چې سلګې دې وه سانلې هغه څه شوه

ښه که اوس اشنازما دګوریـه لاره نـه وي
روایـه سپوږمې د خوارلـسم رنـادې څه شـوه

مینـه لیـونی سـهي، خـوداهریې ګـوره
جرې ترې کوڅه دخپل اشنا غلطه نه شوه

خلقو پېژنـدی نـه شـوه زمـادګوڅې لاره
ورانه دې په تله وه، بیادې جوړه په را[1]

ما ورته محفل کې چې تن خیر کتلي نه وو — خان ته خوخوخل په آینه کې په کاته شوه
زه او فلک دواړه د وختونو خالقان یو — داسې گرداني شوه څه زما، څه دهغه شوه
نه چې له حمزه حقه په بدو درلیب یې — داسې اشنایي کې که پښتوشوه، خوونه شوه

[۲۷۹]

چې ونم د عشق له بحره داغوته راله غوپه شوه — پر ناونی اسویلی مې د خرد هره چپه شوه
ماله سوزه دیار مخکې کړه په زړه کې گیله جوړه — چې دزېږ سر ته راغله ساز یې واخېښونه شوه
له سپین مخ نه په پرمنځې، چې یارزلفې وارولې — انتشار دفطرت زړه شو چرته ورځ اوچرته شپه شوه
اې مطربه ترانه کړه چې دې روح پیدا کونکې — دتن تن هره صدا دې د منزل د عشق کړپه شوه
دکوم غیزیکې کمې ده چې سرغات یې ورله یوسم — دجوپې حاصل مې زړه نه بس دټول عمر جوپه شوه
پر حمزه د پښتو شعر بابا دم ولاړو نېرشو — نرې پیدا د شاعرانو په سرحد لویه تپه شوه

دیار ښود

[۲۸۰]

اوبنکه چې بهر ته راغله سپکه شوه — څوکه مرغلره ده کونجکه شوه
ژوند د هر یو څیز په اعتدال کې دی — دیره چې شوه مینه، مینه ورکه شوه
تښتې د نظر د بلوشې نه مې — دا څو د شبنم غوندې نازکه شوه
دیره موده پس مې هوس ویېژند — داځرنگه مینه ده چې کرکه شوه
ملا مې چې کړه شوه د لیندې په څیر — اوس مې تمنا ایله ناوکه شوه
غیرو نه د سوال یې چې عادت ومونډ — خوله د پښتونوالي مانه خکه شوه
راوسته نیاز د اشنا غیرې ته — یورته د سپوږمۍ دپاسه خمکه شوه
حیف دی چې جذبه د پښتونوالي مې — لاس کې د اغیارو شوه نهنخکه شوه
غوره پښتنه لره حمزه مدام — ښه ده که شینواري که ختکه شوه

[۲۸۱]

په سپرلي د خار په زړ نوافسانه شوه — چې وصال د اشنا وشو بیابان که رخانه شوه
چې مې سترگې سنله لوړ کړې د پرهېزله لیده خلاص شوم — چې کوزه داودلسه مې شکسته کړه پیمانه شوه
زه په عشق کې بت پرست شوم جوړه لویه بهانه شوه — په حرم په بت خانه کې څنگه جوړه یارانه شوه

رنده راشه ترې وباسه ښکې مې دمعرفت شته   چې زما په خوږه وینه زرغونه د زړه دانه شوه
نه هغســې کبریـا یـې زه هغســې یـې نـوایم   شته په مالکه ښخوا وه نه چې تهره زمانه شوه
کرې بلا په دام کې ګېره دبلاګوټ لرې ته   چې دي بنده په کاکل کې دهزار غابنوشانه شوه
هغه شمع د زړه سوز نه د حمزه چې په کتو ده   په سلګواوپه زراشوه په غورځنګ شوه پروانه شوه

(۲۸۲)

رڼاکه دې د حسن څه ښېښتلې غوندې شوه   اوس څه چې زما مینه تپهیدلې غوندې شوه
زلمې زلمې سـونه دې چې ښځلې سترګې کړې   خولې مې په تنګ تنګ کې ښه نبولې غوندې شوه
په سترګوکې دې ګوانې وخوږه سوانډې غوندې ګوانې   جذبه د شکایت مې څکه علې غوندې شوه
چې وکړل سترې مشې یې د سـره اشاره   جرګه د حال په اصـل پوهېدلې غوندې شوه
حمزه او بـد ګومان پـه پـښتـه ز. داڅـه؟   لیکن هغه وعده یې خندېدلې غوندې شوه

(۲۸۳)

عشله په حواسـو کې مې ستانه دښمنې شوه   جوړه په ارمان اوپه خردی کې تربګنې شوه
بن کې یې د زلفو د لیمو نه شوخې نه ځي   څه که نګهتې وړشونصیب دغرځنې شوه
عمر چې په خوږ نشودومره پوهه شومه عقله   ژوند مې ستادلاسه افسانه د لیونې شوه
وروځونـه مستې دیښو لاړه سنجیده شـول   زړه د څشو کار شو مشغله یې تېغ زنې شوه
وې په تریخ ژبان خو د وصال وعده خوږه وې   شل دېیار دلاس وخوږه یې دګنې شوه
زړونه مسخر کړه د عنصرو تسخیر څه کړي   ګرد په دې هوا کې شهزاده د جرمنې شوه
راغلې بسرلیه چې دهر دهر وورپه مه   ستاپه تصور مې د زړه سیمه ګلشنې شوه
سوی د شمعې دهر دی قربانې دېښګ زیاته   حسن د سوز برخه شو شهره د مهرنې شوه
خود زما د عشق جونګنه ستاپه سر پرېبوځې   خوی چې دسیلاب لرې شهوه دې بیخ کنې شوه
اوس ورنه وصال هم د زکات غوندې ښکارېږي   خار د تصور نه خواره مینه مې غنې شوه
مستـو سترګوستاچې زه حمزه بیابانې کـړم   اوس په تیند کوشو مې خرمن د غرځنې شوه

۵ زوږ.

چې په ښکلیو زمامینه ازلې شـوه   خودبخود. دښـکلیو ابـدې شـوه
نمرد مینې مې راځېږي کـه پرېوځي   چې قضا زمادسترګو شفقې شوه
چې په زور کې زماسوال اوستاانکارشول   ښـن خبـره دلـرې اودبـرې شـوه

اوس لـه يـاره زيـات بـه تاغمـه مـهن شـوم
سوال به نه کرم که دعـامي اثـري شـوه

دامـيـد هـوامي سـتاد ديـد دسـترگو
پـه ورشـو د زره ښـكالو د غرخنـي شـوه

پـه کـانو کـې وم کـس پـه بـې کـس کـي
اوس چې کس شوم دکـانوپې کـس شـوه

چـې دهـر دهـر دې بـه ديـدن سـرابولم
اوس مې تنده دخواهش بې رغبتي شوه

سـتابه مخ لوښكې رواني وې موسكى شوې
ژرا خـه وه چـې خنـدا دې نمکـي شـوه

چې حاصـل تـري خوشـحالي دهمېـشه وه
حمـزه، مينـه دغمونـو مقتـضي شـوه

۱۲

بلار چې زه دو ٭ وم ښېښتو نه مې پرې نه ښوه
برنده زمانه وه خو ښېښتو نه مې پرې نه ښوه

گويـا تمنـا وه خـځيـدو نـه مـې پـرې نـه ښـوه
اوښكه ښېښته وه بهيدو نه مې پرې نه ښوه

شـوندې مـې د ‹ب› پـه تكـې بنـدې وسـاتلې
ناخلپه توبه راغلـه وتونـه مـې پـرې نـه ښـوه

كـار د سـوځيـدو نـه و پـكـار، د وصـل شـپـه وه
خلنده ديـوه وه بلېدو نـه مـې پـرې نـه ښـوه

خو چې سمه ما سره جلېل نه شوه په اوږ كې
نيغه مې شعله وه گرېدو نه مې پرې نه ښوه

هـود د ښېښتې تصـور ځـه يوښېښتې لـه مانـه
ستا دمخ سپوږمې وه، خپلوښونه مې پرې نه ښوه

ما حمزه خواني چې كره پيدا په خپل غزل كې
زوږ كه شرمه زه خو زرېدو نه مې پرې نه ښوه

۱۲۸۲

طاقـت بـه دې دگفتـار پيـدا كـوه
خوجوهر د بـه كردار پيـدا كـوه

كـه ديـوه دې داميدپـه هـره شـپـه مـري
نـوى ژوند دانتظار پيـدا كـوه

لورزور لاېښتنـې هسـت تـه څـه دي
دسـبند ونو غوندې لار پيـدا كـوه

اوازونـه خولـه ضـربه پيـدا كېږي
وخت خوكم نه دي خوكار پيدا كوه

يارهغـه دې چې دهاردبـاره يـاروي
ياركـه غـواړې داسـې يارپيـدا كـوه

زه بـه تاتـه پـه ژړاكـوم سـوالونه
تـه انكـاردې پـه رخسـار پيدا كوه

وارخطانـه شـې دښـكليو پـه رتنـه
پـه يوواريـسـې بـل وارپيـدا كـوه

همېـشه دگلرخانوموسـكانه وې
لـه خونابـه دې بهارپيـدا كـوه

حمزه خپـل تـه لكـه گـل پـه خنداوسـه
داغيارپـه لاركـې خارپيـدا كـوه

۱۹۶۲ حسن ـ خلفر

(۲۸۷)

مادرته ویل به چې چشمان مه راکوه — رادې چې کړه شپې خو دهجران مه راکوه
راځله واخله وایې خله واپس په کار مې نه دي — ماته دوه جهانه په احسان مه راکوه
زه لکه مېږی که په لوېده هسکېده خوښ شوم — خیر دې دبدبه دسلیمان مه راکړه
ته خوښه پوهېږې چې دچالمصه به لیکم — هرڅه هرڅه وایه خوعنوان مه راکوه
تاچې راکړله مینه، خودمې قبلوله — نه مې شوریلی چې ګرېوان مه راکوه
راکړه جمعیت لکه دګل به زړه چاودون کې — فکر لکه بوی هسې پرېشان مه راکوه
نور همه غمونه زه زغملی شم چې څه دي — بس خو یو غمونه دافغان مه راکوه
ماته اعتبار دهر یو څیز دی ستاله مخه — پرېږده سوګندونه په قرآن مه راکړه
به یم ددنیا په باغ چې ژاړم لکه پرخه — مخ راته سحر غوندې خندان مه راکوه
لاخومې ترمخې هریو څیزدهستي خس کړه — لاخواسویلي لکه طوفان مه راکوه
لامې په خپل فکر کارته پرېږده، لایې نه کړه — پرېږده ترلی ته مې نقصان مه راکوه
به دې خوچې مخ دمستقبل مې کاندې خلند — ژاړې چې ماضي هغه ارمان مه راکړه
به یمه بې سره نه چې سرمې نیت شي غیرته — واخله دادې سر، هم بې سامان مه راکوه
خوله یه زه دزړه دصدف ورانه په سوال نه کړم — داسې ماته څاڅکي دنیسان مه راکوه
ولې حیرانېږې اوس چې سوال دآیینې کړم — مابه درته نه وې چې چشمان مه راکړه
زړه مې دې آیین کړ خواوسېږم په ژوندو کې — کړه وړه دتصویر غوندې حیران مه راکوه
ستالامکاني ده څنګه؟ مخکې مې لېږوه کړه — هسې چاپېرچل دلامکان مه راکوه
تاچې رازده کړي هم هغه به راته اوري — ماته دې دبکې دامتحان مه راکوه
پوهه زه حمزه به حقیقت دمحک به یم — وېره ترهه ماته دشیطان مه راکوه

۱۹۵۲م ورمی فروری پېښور.

دحقیقت سره عادت دجفامه زده کوه — ته چې له آنه عبارت بې خطامه زده
ستاپه نظر کې دې کم لېچ لکه دزلفو نه وي — په سمه لار اوسه خوې بوی دبلامه زده
لکه دګل به خاموشي کې خبرلوڅه اوسه — لکه بلبل هسې بې واکه نوامه زده

تابه دخان سره راوړي دي مسلم چې یې نه   د له دژوند دپاره جنګ دی وفا(۱) مه زده کوه

دماضي باده که راځي نو د اغزو غوندي شه   وشوه عادت دخندوونکي(۲) سبا(۳) مه زده کوه

ستابه رحسار څه بدي ښکاري تنهاني دشکست   ګل شه په بڼ کې دهستي خوښرا مه زده کوه

خو چې مات نه کړي چې اخپښي دي عادت دقفس   څه شي که بردي سلامت وي هوی(۴) مه زده کوه

راشه هنر دکیمیاچي در زه زده کرمه   کیمیاخان نه دملت نه جدا مه زده کوه

ده پښتانه څه اښکلې په بخښش په عطا   خوږه خپل رنګ او امتیاز کې عطا مه زده کوه

په هم جنسانو کې د هر کار دبلاري هم کوي   له خپله سيله جدا شوره صدا مه زده کوه

دي ستا په وینه کې برانه کجګلاهي(۴) اخوږونه   کاسه لیسي دغیرومه کره ګدا مه زده کوه

دکامیابی دي دوه صورته که شوې ښک په رضا   ورځه بیاپسته نوراندازدقضا مه زده کوه

دملت لاس کې په بوحال، دغیر په لاس کې په بل   فلسفه شوره د موسی دعصامه زده کوه

(۱) ار: صنه ونکي (۲) ار: صبا. (۳) ار هوا (۴) آر: کبجکلاهي

(۲۸۹)

خبري په بنواوبه لهومه زده کوه   دزړه په ورو کې خوی دغلچکومه زده کوه

تر خودي چې اسمان نه دالفت نه رسوي   هو ښیاره پیچ وتاب دبربوکومه زده کوه

له توروزلفو کړه اکتساب دخاموشي   غوغااواضطراب دزولنومه زده کوه

شدل دي اندازونه کره، ساده ساده کښل   داچاوېل چې خوی دېښتنومه زده کوه

چې زړه دي کوکاریه حرکت لکه جرس   دمه په هر یو سرای دقافلومه زده کوه

تنهاکې دزړه څه دي؟ چې نن وي او سبانه   داکارد کورېسر بوله کېږدو(۱) مه زده کوه

چې سرخنه حمزه ګرولی نه شي دېښتو   هر یوزلمي نه وایه چې پښتومه زده کوه

۱۹۶۲، جرنده ۲_لوارګی   (۱) ار: ګردو.

په اشاره خبري مه زده کوه   د غلچکو خبري مه زده کوه

خیر په پښتو خبري مه زده کوه   د مېرنو خبري مه زده کوه

خو چې اوچت وي هومره زر شي فنا   دبربوکو خبري مه زه کوه

درله اجل یې دی تحفه د سکون   د منزلو خبري مه زده کوه

بس محبت دی وحده لاشریک　　د فلسفو خبري مه زده کوه

څه اضطراب چي نتیجه یي وي مرګ　　د سیلنو خبري مه زده کوه

سترګي درنسي پورته کوه پښتني　　ته د هندکو خبري مه زده کوه

آیینه ګوري؟ خاته خیر مه ګوره　　د زره ویښتو خبري مه زده کوه

حمزه ته تل کره د راتلو خبري　　ولي د تللو خبري مه زده کوه

۱۹۲۸ اکتوبر ۱۴ ـ لوارګی

(۲۹۱)

هیڅ یي د نظرنه د ښهرو پوښتنه مه کوه　　ګوره ته د غل نه خود غلو پوښتنه مه کوه

ګوره خو واعظه داوریځي جړی څه واني　　وخت د پسرلی کي د توبو پوښتنه مه کوه

تاریه تار دانه دانه دي زړونه د رندانو کړل　　اوس نو د دستار او د تسپو پوښتنه مه کوه

مانه د الفت د مرحلو پوښتنه مه کوه　　بس په هرقدم د تیندکو پوښتنه مه کوه

څنګه دي نظر زما نظرته نا آشنا کړلو　　ښه ده پښتني د میلمنو پوښتنه مه کوه

ګوره نکهتونه چي لمون دلیوتوب کوی　　نن د حکمتونو د نکتو پوښتنه مه کوه

مینه ده چي اوری زمی هم تري نه امان غواړي　　شوقي د تودو او د سړو پوښتنه مه کوه

وچي پوښي له پوا وړله پښت په پښت ګټی　　نوره د پښتو او پښتنو پوښتنه مه کوه

هیڅ پښپله نه واني، جواب تي اشنګی کوی　　پرپرده د بی مخیوله لبمو پوښتنه مه کوه

څوچي په غزل کي یي څواني به غزُو شو دي　　هومره د حمزه د زړه د و پوښتنه مه کوه

(۲۹۲)

څه وو کاینات خو د امکان پېره جبه وه　　زه وم او زما دار مانونو قافله وه

ستا د بې رنګی نه یې رنګونه شول په برخه　　عشق له ګني ژوند خو بس زمانشه خاکه وه

ستا د مخ او زلفو تصور چي وو سره و　　ژوند دده پېرېو سوه ورخ او پېره شپه وه

ستا نو و ناز و نو مي تعمیر نوی ژوندون کړ　　او ګني د مري مینې زما قصه زړه وه

ستا په تصور مي مخروني د هر مایا م وه　　بس خو کاینات زما د ژوند د څه د پېره وه

هغه چي په مهر د فلک به نازېدلو　　سر په زنګانه شو په آخر کي خوابې شنه وه

هغه تمنا چي د الفت بار خو سره وه　　خلنده پري ژوند و د حمزه چي ورسره وه

(۲۹۳)

وارولي سترګې دې چې بلـه پيمانـه نـه وه
هر څـه وو ساقي ولې څـه نوره بهانـه نـه وه

خود به مرکيدم چې خال مې نه ليد د اشنا مخ
خلک به هم دا وايي چې هاتي بې دانـه نـه وه

پټ رازېې څرګند شـه دښايست پلوچې لرې شـه
شـمع بلېـده اوپـه محـفـل کـې پروانـه نـه وه

يار چې له محفله لاړ،نو زه رقيب طلب کړمـه
خبر وکړو صياد د بـسرلي چې نښانـه نـه وه

يار چې مرده پس راغی حالت د حمزه دغـه و
مات يې ساز د زړه و، په لب هاتې ترانـه نـه وه

(۲۹۴)

د به جذبه دمې نوشي داحترام هاتې وه
چې پيرزوينـه د   په خاص وعام هاتې وه

دا ده اشناسره مې برخـه دانعام هاتې وه
ورځـه نن بوه تحفـه دتش سلام هاتې وه

شومه جدا د زمانې نه تار په تار يې کړمه
دوخت په زړه کې څه جذبه دانتقام هاتې وه

راغله سلګۍ خوبه مرې کې مې بوېن ونيوه
بوه تـبه په خنکدن، کې ستادنام هاتې وه

راته شو يادچې حوصله مې دديدن نشته دی
دښکلي يار کوڅه که ماوته يو ګام هاتې وه

زما په يادوکې نورهيڅ په مدهوشي کې نه و
بوه صدادشکسته پرهوتې جام هاتې وه

ستا په ورشومې هم کلې دزړه موسکې شوه اشنا
ته که په بام نه وې هوا خوستاديام هاتې وه

شودزاهد کـې روښان دميخانې په څراغ
ګويا خاصې په وظيفه کې دنمانبام هاتې وه

ساقي بې کيفه ستاشراب مې ترسباګنلي
چې اند بشنه زما په زړه کې دانجام هاتې وه

اخرې جام يې هم کړه پورته ستا په مخ ساقي
لا، حمزه په زړه کې مېښه داسلام هاتې وه

(۱)ار :زنکدن.

(۲۹۵)

دحسن په ورشو کې چې تېرېږي زما پوهـه
له برمه دالفت جوړې غرورلخېږي زما پوهـه

دانن دکرم مقام ځنې تېرېږي زما پوهـه
ترڅېږي دخيـل سورې نه بجونهېږي زما پوهـه

اوس غيرې ورنه خپلې جوړې کړې لارې ښکارې
شنګيزه،[۱] ترې تېرېږي چې شرمېږي زما پوهـه

پروازيې دې روان که ماوراء وي له عالمـه
خپل خان ته چې راوګرځي تېرېږي زما پوهـه

اوس راورمه تخنـي دنا پوهي لـه کومه خايـه
دربار کې دښکلاچې نه قبلېږي زما پوهـه

خپل خان له محسوساتو چې بهر په مخه ورشي
لـه خانـه بـې خبـره راستنېږي زما پوهـه

حمزه چې سره په مخ دعاشقي ورته ښکاره شي
پو نوره غوندې شخړه شي پسخېږي زما پوهـه

پېښور ۲۲اکتوبر۱۹۶۲،

(۱)ار:ځنګېځه.

[۲۹۶]

لباس د مینې د لباسه وهه — یاس هېښه قلعې د آسه وهه
چې دې رقیب له پاخېدو نه وځي — داسې یې تل د سر دپاسه وهه
نوم دې د یار چې پکې ښکلی نه وي — نامه د بل زره د قرطاسه وهه
تا نه په سر چې د اشنا خوري چغلې — سر په خنجر خپل له خناسه وهه
دا سمندر د یار پالنګ وګڼه — پکې غوټې ته یې وسواسه وهه
چې بېنوا نه دې اسرې شوې حمزه — ژاره خپل سر په دواړه لاسه وهه

[۲۹۷]

جار دې له سترګو جست وخېز لکه هوسی مه وهه — زړه خوږه پنجو د . ز زمری مه وهه
پرېږده چې ستړی شي پخپله په خاموشه کېښې — ای تمناد وسوسره ابېری مه وهه
اوس دې شعله رانه ښکاره شي د غیرت رېښه[1] — پښتونه سنګ چې درنه پاتې شوېګری مه وهه
دلته په شي د تاجتون خیر د اشنا بنه — پام په صحراګې داسې ګرېکې لېونی مه وهه
سم دې خبر، خوېښتنې جذبه مې مه لمسوه — لاړ دوفا مې په شوکمارو یې ښنی مه وهه
دلم خمار دې چې سېرنه کړې د تسکین په مېو — د صراحی غوندې سرخم مه شه سلګی مه وهه
د خودبینی چپه په هیر کړې درنه نمر د ښکلا — لاهې په خپلو پلو شوچرې سپوږمی مه وهه
نن التفات یې مې سرلې ول په امید ونوراوور — روانه وخته داګلی مې په ړلی مه وهه
حمزه د عشق منزل د کندو خر خوریږ ک دی — خفل په دې دشت کې په مثال د بربوکی مه وهه

۱۹۷۷ مې ۱ ــ لواړګی. (۱) رېښه، جاروګی

[۲۹۸]

چاپېروليې ښاد کور شوې د افلاس لښکرې وایه — چې عارې شوې له مذهبه. اوس د غم ښدرې وایه
دا پرون چې لاړونن واو ښا چې راځې نن دی — پروني خبرې پرېږده ننني خبرې وایه
د ښاخوهښې نوم دی، که رښتیا وایم خوښ دی — سباچرته وي چې بل وي به تاا ور د سرې وایه
د خوارې د سېند وتل ته خوش نصیب یې رسېدلیه — ترې بهرنه راویاسې ولې مرغلرې وایه
چې دې زهر په بدن کې کړه خواره د جهالت مار — اوس په روغ به د پر مشکل شي لاحاصل منترې وایه
چې به تاله د پره کبره د پنوپه خوکو یون که — اوس چې نه خوري نو په خه خوري به تندې جنترې وایه
اې غمګینه پرېښنه نه شکرلب شکردهانه — ای حمزه، شپوه بیانه خوره شکر شکرې وایه

عشق نه مقابل چې شو لاهو شو په زور روایه
حق دې دا ویل لکه د سپند بې په شور روایه

چې شولې جوړ نه د نصیحت رد عمل گوري
بیه چې بې دگوري واعظه خو نور روایه

زره دې چې مینه د وصال په بدل ورکړلو
خدای دیاره عشق خو ورته مه وایه پور روایه

وصل دوعدې خودې پخلې نه نزدې شوی دی
بیه که په خوله نه وایې د وروځو په لور روایه

زنگ د ماسوی چې آیینې د زره نه پورته شو
اوس چې شوې بې لوره نوهر لورې نه لور روایه

مینې مبلمنه شوې د ښتون بې ښه کېږه مه
اوس لکه میرمنې غونډې زړه ته مې کور روایه

ژوند د دنیا څه دی؟ د فطرت د پسرلي یوگل
جمع حمزه ښکاري، په ساعت ورته خور روایه

۱۹۷۰ مارچ۶ـ لوارگی

۱۷۰۰

گوښې غونډې ښکاري له صنمه پاتې شویه
اوس به دې اباد کړمه حرمه پاتې شویه

نیرویستې دې خیلې جذبې، تیرشوې له منزله
بیرته په شا راشه ای قدمه پاتې شویه

مرېه شې د وصل د بیواکه خوشحالی نه
واوره ای ژوندی له وېره غمه پاتې شویه

جذب دې کاذب و که غلط پخپل همت وې
ای د عشق په لاره کې بې دمه پاتې شویه

خیل وجود دې هم نشته که ته زما وطن وې
وېریه راته یاد وې ای عدمه پاتې شویه

څوک به دې حواهش د اوریدو نه کړي غزله
ای ته د ښینواري له قلمه پاتې شویه

۱۹۲۸ جنوري۷ـ جلال آباد

نیغ یې تل گرزار وي څوک تري څه ساتي
ښکلي چې بانه کاږه کاږه ساتي

زره په پېرزوینه داسې روڼ لره
څنگ چې آیینه د هر چا زره ساتي

مه گرځوه سترگې له مبلمه نظر
گوره حجرې بیرته ښېتانه ساتي

مینه د سنگدلو بویه هغه کړي
څوک چې حوصله لکه د غره ساتي

ښې دې محبت لره کامل چې شې
پیغله جینی خلق به کاله ساتي

ما د الواته هنر زده کړی دی
هر څوک که فطرت دامونه وساتي

ښه شو حمزه پوه مې په فطرت خو شو
اوس که تعلق راسره نه ساتي

(۷۰۲)

اوس چې ورشو د تصور نه مې اشنا تښتي — ځکه له سترګو مې هر رنګه تماشه تښتي
وحشته څه شوې؟ دلبې ښکارې چې په خودشرمه زه — خو چې په وراندې لاړو هم رانه صحرا تښتي
د جهالت د مرې داسې عجیبه ژوند وي — چې درمانده یې له علاجه مسیحا تښتي
ولې رندانو د واعظ په ملګرتیا تېروځې — ما ته معلوم دي چې سبادې که بیګا تښتي
د علبې سیورې دا سراب ځوندې دنیا وګڼه — چې عقلمن وي له دنیا او له علبې تښتي
لې په دې پوهه شه چې بیا به یې راتوله نه کړې — خوله د هر ګل نه په دې باغ کې په خندا تښتي
ستا په تندې کې به رڼا د کوم زلمي وي حمزه — چې درته مخ شي درنه ناوې د دنیا تښتي

۱۹۲۹ مارچ ۲۵ ـ لنډهار، د حجاز نه په راپسې «آر هنداسې تولماتې ده»

(۷۰۳)

بوي یې د یار د شورو زلفو عنبرو راځي — د زره بلبل ځکه ګلشن ته په نعرو راځي
اوس محافظ د عاشقانو د هستۍ شه مولې — جانان محفل ته نن په ناز او په نخرو راځي
صومعه نه ده دغه ده صحرا د عشق واعظه — دلته لړلي لېونې په وېښو سرو راځي
سم قاتل واخلې پلوشې وازه جهان کړې مسموم — سحر چې خور د یار په زلفو منګرو راځي
د عشق رنځور سره دوا ده رنج وغم د حبیب — دا څېن نه دی چې صحت یې په دارو راځي
ه جوش لومستی وارمورواخی اوس مرحبا — د کې پیالې د یار د سترګو خمارو راځي

(۷۰۴)

یاره چې داستارانه په خوله راځي — لې خوزماهم درته په زړه راځي
هېرمې که اشناکه خولاهېرنه دی — نوم یې په خوله نه راځي په زړه راځي
دابه وي دژوند اوبه چې ستاپه نوم — ناڅاپه چینې ته دلبه راځي
بیامې مینه ځوانه شوه که چل څه دی — ما ته اسوېلي هغه زاړه راځي
څوک چې په معنی شي داسمان په خبر — بې واکه یې سر یه زنګانه راځي
بنه وایې ناصحه منم بدبه وي — عشق خویه چابدا وبه چابه راځي
پل داشنا لاندې وي تر پل زما — وربه شي هر څوک چې مې په پله راځي
مخکې دې مقصد دخپل منزل کړې هېر — پسته دې حمزه زما به پله راځي

۱۹۵۴ جنوري ۱۰ ـ پېښور

۱۷۰۵

خزان چې تېرشي بيا گلونه گلستان ته راځي   يوسف كه ورک شي خوخبرېږي بيا كنعان ته راځي
خان په منزل دعاشقۍ چې ستړي نه كړي چرې   زړه دخدای كوردی عشق پخپله دې مكان ته راځي
زړه داسې كوردی چې سوځته شي نوشي هله ودان   شانه چې خيرې خيرې شي زلفې پېچان ته راځي
په اتكوكې يې سرخي دي دعاشق دوېښو   چه تصورمې دیار چشم خونچكان ته راځي
په محبت كې كېږي داسې التضاده دعشق   پاڅې له خايه نه خردطاق نسيان ته راځي
زماد لاس دلاسه ژلړې گريبان خوځه كرم   وحشي چې زړه شي نولاسونه گريبان ته راځي
په مهروبانړيسې ځې لرې نگاه دحمزه   ناگاه په بياد بېنوا رخ قران ته راځي
دزماد مرشد سيد عبدالستارشاه مرحوم لقب

شمعې دپتنګ په سوزدې ولې پروا نه را   وې چې جاړېدو ته شوې شوې پروانه راځي
زمانه بې رخې يې شوه، تمهيد دالتفات نه وي؟   زور دتبارو زيات شي چې رونبانه زمانه راځي
حط چې يكې ښكارې جورسالې نوې راغلي دي   نن زړو رندانو ته چې كومه پيمانه راځي
ښكلې خپله هم نه وي خبركه نړې تېوس وشي   خولې ته يې ناځاپه دكوم خوانه بهانه راځي
كوم وخت چې خبرې دواعظ شي اثرې غوندې   پوه شم چې تړدې جرته په لاركې ميخانه راځي
حال ويلي نه شم شي خندا ژرامې گومره   زړه ته لكه شمع چې دمينې افسانه راځي
اوښكې مې نسيې كړې خو حمزه دیار د نوم په ورد   شي خپه مرۍ مې چې په لاس كومه دانه راځي
۱۹۶۳ ع اپريل ۳ پېښور.

ولې كړو غمونو د زړگي مې صدا نه راځي   نم مې د الفت په اور كې وسو ژړا نه راځي
نشه بوی د زلفو له سبا نه هم شويت صنم   زه يم په دې فكر كې چې باد سبا نه راځي
نقش مې په فرلت كې په دماغ دمرگ صورت شو   هره سا چې وباسم شوواېم چې بيا نه راځي
زه طالب د بهار يمه رقيبه د جيفې نه يم   مردچې وي، گونكت هسې بياكورته په شانه راځي
داسې دورنگۍ د خپل اشنا متحير كرمه   غم كې ژړامالمه، خوشحالۍ كې خندانه راځي
خلک داسې وايي چې له خوف سره رجا وي مل   ولې مې د زړه تورې كوتې ته رڼانه راځي
لطف او كه جفا كړې همه ښايي بېنوا لره   بل څه د حمزه په ژبه بې له ثنا نه راځي

(۱۷۰۸)

ښکلیو نـه هـر دم چـې بهانـه راځـي. — خـدايږو چـې بـې چانـه بهانـه راځـي
تـاچې سـبا وکـړو سـبا نـه راځـي — راشـې بـه هـر چـا خوبـه مانـه راځـي
بیـا بـې نوبـه بیـا دی څـه باوریکـار — خوخلـه بیـا وکـړي خوبـا نـه راځـي
ښکلیه چې موسکې په تیټو سترګو شې — هـېڅ دې انـدازه د ښـکلا نـه راځـي
غواړې چې هرڅوک د خوشحالۍ ورځې — چـا وې د غـم شـپې دې بـه چانـه راځـي
ووایـه واعـظ تـه ګنـاه زه کـړمـه — زور خـوبې نیکبختـه بـه تانـه راځـي
بـس حـو پـو ګـوهر د محبـت نـه غیـر — نـور څـه خـو هېڅ بـې لـه بهـا نـه راځـي
ــــتاد کـــرو برندو بنودا غــشې — هېڅ بـې پـه ویښتـو کـې خطـا نـه راځـي
خدای دې مُبن د بر کړه چې ښېرې کوې — هـېڅ رانـه نورچـل د دعـا نـه راځـي
بـې څـه دې تنـدی د کـوڅې برنـد نـه د — هـېڅ یکـې نـن غـېږ د ګـدا نـه راځـي
هېڅکلـه ممکـن نـه وې تېنـدک د وخت — سـتا بـه تغافـل کـې خطـا نـه راځـي
عـشق دی لکـه وخـت اوسـه حمـزه پکـې — تـل وي بـه تـنګ بیرتـه پـه شـانه راځـي

۱۹۷۰ حوت، ۱۱ ـ لولوګی

ترڅو چې بې ښکلا ته شـابونه نه راځـي — پـې مخیرنـه هـم څکـه حجابونـه نـه راځـي
بهرې که ګرندی نه ده مانګی مې نه دی ګرم — دریاب کې مې د ژوند چې ګردابونه نه راځـي
پوستاد مخ کتاب و چې مې ولوستو بوخل — نـور مانـه حسـابونه کتابونـه نـه راځـي
ارمان بـه مې زلمی شي د اشنایه تغافل — سـوالونه مې ورځي خو جوابونه نه راځـي
غم مه کړه به دې لاړکې که ستا تنده وې رښتیا — صـحرا د محبـت کـې سـرابونه نـه راځـي
ښخـښنه راتـه وکـړه د لېمـو د بـوه جـام — دا چـا وېـل چـې تللـي شـبـونـه نـه راځـي
مرکب د ژوند رغمی شي کله.زین د عافیت — بـه خفـل کـې څکـه بـیـرته رکـونـه نـه راځـي
ملګریـه د اشـنـاله رلفـو بویـه دا تیـوس — هـېڅ مانـه د دردونـو حسابونه نـه راځـي
حمزه د چا دپاره معطل شو داسې ژوند — محفـل کـې تنـده زور ده شـرابونه نـه راځـي
حمزه د هغه مخ به بل مخې نه شي پیدا — نـور بـس لـه دې کتـابـه.کتابونـه نـه راځـي

۱۷۱۰

نیمگړې غزل

خه عجیبه شپه ده سحر نه راځي نن هغه سپوږمۍ چې بهر نه راځي
نن چې هسې خان نه خبرشوی یم بنکاري د اشنا مې خبر نه راځي
راغی تصور یې په بیلتون کې نن چا ونې چې وچ ښاخ کې ثمر نه راځي
لاړو هندو ستر ګو سره خوښ شو جوړ بېرته چې لېمو ته نظر نه راځي

تازه په ماهره ګرۍ دعشق چچې راځي نوی امید لره زما د غم ځوېي راځي
شاهباز د جهر به وهل وې په رباب د مینې ګنې نو ماله هم دغم سوې نېي راځي
واعظه رشک مه کوه زه که شبخېزي کومه؛ ګوره لست کنه په شپو کې کله شبې راځي
رباط د درداو دالم دی که زړګی دی زما چې پېرې د هر طرف نه تل دغم جوږې راځي
زما دیوان به دغزل تازه بچې کړي پیدا تر هغه پوري چې په ده وخت د چاپې راځي
وحشت مې زیری په اغزو کړو چې نیرې کړي ځوکې ستا سو دعوت لره حمزه پښې ابلې پښې راځي

۱) اړ ګوی

ګرې ګرې بنکاري صهبا ۱ بکې پیالې راځي حمزه زیری مې دریاندې زولنې راځي
بیا تصور د شوګیرونو سلسلې راځي داوږدو زلفو په سودا لړلې شپې راځي
سالې بېګادې تواضع د کوم زاهد کړي ده چې نن مې خولې نه د هر ګوټ سره نوې راځي
اوس خو داغشې دبنودې راته مه ګورتوه په تسواتې زما او بنکې ښښتې راځي
دلته د بنکلیووې کړدې داچې تماکې دې اوس د زړونو سرای ته څسې رنګه قافلې راځي
دامحبت دحد نه زیات راسره مه کړه اشنا زړه راته نورځه نورځه وایې وسوسې راځي
ستا التفات او تغافل دې ماحمزه وته یو په محبت کې خوتودې او هم سړې راځي

۱۹۵۴، دسمبر ۹ پېښور ۱) اړ صهبا

(۷۱۳)

ستاغم ستادښکلاخني ماموردی چې راخي
اشنا په سر او ستر گو مې منظور دی چې راخي

ما او ښکې بارانونه اوورول چې کړل اختیار
سېرلی د یار د وصل خو مجبور دی چې راخي

د زلفو په تیرو کې سپین سحر د ښلتانه
اسمان دانتظار نه مې کافور دی چې راخي

دزړه په تل کې مې څه پاتې دې شاید
ستاغم چې په معنی لکه باتور دی چې راخي

ای عشقه د وفا له هوډه وانه وړې هرگز
داشک اوید گومان خودې ترپور دی چې راخي

کېدی نه شي، غلط یرې فراست شي دالفت
پردو کې هغه ښکلی که مستور دی چې راخي

دا یادیې چې بیابیا پېښه کوې زما په زړه
دزړه دخوږې رنځې مې مخمور دی چې راخي

ای ضبطه ستا په ماتې کې دی دار د محبت
یو غم مې ورد هن ته دمنصور دی چې راخي

سالې که حمزه کړې اوس د مینو نه توبه
لیکن دزوړ کرم خودې مشکور دی چې راخي

۱۹۷۲م ورمنی مارچ پېښور.

(۷۱۴)

حیران یم د اشنا راته جرگې دې چې راخي
او ما ته بیو ښوونکې وسوسې دې چې راخي

راخي پخپله هم، خود مېنو کړې ازمینت
محفل ته په کاسو پسې کاسې دې چې راخي

سېرلي کې مې په وېره وېره ما ته کړه توبه
اوس خولې ته مې هرگوټ سره توبې دې چې راخي

خوبونه د کاکل نه وو اسان چې ما لیدل
اوس پربرده په ما گرانې شوگیرې دې چه راخي

موسکې په ابتدا وې، څه فریب و د ښکلا
اوس گوره بیو ښوونکې مرحلې دې چې راخي

نش نور مې ارمانونه په ستنه د زړه په لور
دې سرای وته لوټ شوې قافلې دې چې راخي

روغ نه و چې بس کړله بدرگه د لیوني
یو څو لیونې وروستو رابسې دې چې راخي

قربان دې د وعدو نه، زما عمر یې کړو دېر
هم داسې په نېښو پسې نېښې دې چې راخي

حمزه په هر دېدن د یار تنده شي سوا
الفت کې په پردو پسې پردې دې چې راخي

(۷۱۵)

زه کلک لکه د غره یم طوفانونه دې راخي
همت مې لاهو نه شو سېلابونه دې راخي

چې نفرم ارمانونه لا مې مینه شي سوا
ژوندون مې په ارمان دی ارمانونه دې راخي

کرم سوال چې ره ماکړی اوس برې زه یم پښیمان
د ېره پر که دېلنې جوابونه دې راخي

سـاتلي مـې ده سـتن داطمينـان اوتـسـلـي
راخې دې همه څيرې ګرېوانونه دې راخې

بولمدی''چې دې وکړو خوحيران يم چې اوس هم
اشنادهرطرف نـه اوازونـه دې راخـې

لايومې هم خوبي نه شوافسانې ته داشنا
اخرپـه يکـې راشـې عنوانونـه دې راخـې

لاخوانـه مـې هغـه زړه جذبـه ده دجهـاد
غم نشته نوي نوي ميدانونه دې راخې

اشـادزړبودی مـې ولـې اخلـې امتحـان
ورکوتيه ګورې نه،چې شبابونه دې راخې

اشناوکره جفادزړه بندونه کره محکم
حمزه چې اوس داوټيکوبارانونه دې راخې

۱۹۷۳ ستمبر ۳ پېښور.   (۱) آر ۵۵.

(۷۱۶)

هرسـاعت رالره نوي ارمانونـه خـې راخـې
يم هغه وطن چې تل پرې طوفانونه خې راخې

ای ملـله دبهارځه خوشحالي پربهړده خزان ته
چې سېرلی شنه،دې چمن کې به ګلونه خې راخې

بونفس دحـسرنونودک بهرشي بل پرې راشي
دی ودان مې دزړه سرای پرې کاروانونه خې راخې

برګوزاروبې اوازه چې پرهرترې پيدا نه شو
خوهمدمه لاراوسـه بـې دردونـه خـې راخـې

خپلـه سـترګه آيينـه نـه بندوي پـه پر"
زه په غم کې والړې سترګې يم خوبونه خې راخې

دوصال دشپې دخرڅ يکې هيڅ جوړه څښه نه شوه
دبياض هـسې مخ نورشو،خيالونه خې راخې

ای حمزه جوړ دليلى قافله تېره پـه دې لاره
په فضاکې بوخوابل خوانکهونونه خې راخې

(۷۱۷)

ګلـــه مـــبن دې نـــاقلاره''ګرځـــې
لکه نکهت چې بې اختياره ګرځې

پـه مخـه مـه راځـه چـې مـخ پټـوي
زمـاخومخ درتـه بـې واره ګرځـې

ماخولاځـه کـړې چـې سـتاپه لټـون
لـه خپلـې لارې هـره لاره ګرځـې

چې به محفل کې هغه سترګې نشته
دايپمـــانې دچادپـــاره ګرځـــې

مادوصـــال خپلـــې هـــم ليـــدلې
چې په بهار کې بې بهاره ګرځې

لـه مابـه مـخ دبنـکليواوري ولـې
چې آيينې تـه بې اختياره ګرځې

بکـې ديـوې مـې تـودنظرکړي بلـې
اوس پرې پتنګ شوله رخساره ګرځې

گـل پـه خنـدا ، دیوه تـرې ســر یـه ســالگو — خـدایزده نـسیم دچادپـاره گرځـي
بـه کـه پـواخې زه مَـښن نـه یمـه — نوګوری ښکلي هم بې شماره ګرځي
عـشقه، جذبـه دي دلتـون نـه بـه ده — نالـه دحــسن بـې مهـاره ګرځـي
واعظـه ســتانه بوتپـوس کومــه — ربـتیامَېن درنـه بهـزاره ګرځـي؟
لـه پـښتني مینـې بـه څـه وایمـه — بـې بـدرګې اوبـې ربـاره ګرځـي
دزره پـه وینـه چـې سـرابه کـړه مـا — تـل بـه پـښتوشکرګذاره ګرځـي
عجیبـه داچـې ســتاپه نـوم مـې زبـه — ګرځي تـل تـل خـوبې تکـراره ګرځـي
حمــزه هغـه بـه بـې دیـاره وي تـل — چې بـه الفت کې بې دَ یـاره ګرځـي

۱۹٦۳ مارچ ۲۰ ــ لواړګی (۱) ار. مطالاره.

(۷۱۸)

عقلمند چې دخپـل عقل یـه لمـون خي — لیـونې پـه اشـاره دخپـل جنـون خـي
تلـه رانلـه وې همیـشه دتـن" رباط لـه — "نـبا"، خي نه چې راخي نـه چې "برون" خي
ســرکوزي زمـانظر زده کـړې نـه ده — نامـمکن چـې سرلوري بـه دپـښتون خـي
دمقـصد دیـاره خاصـه زلزلـه وي — تـل دخمکـې تـه هـرآن کلـه قـارون خـي
خبرنـه بـم سـتاله برنـده التفاتـه — هرنظـر دروبـزه ګرولـی ممنـون خـي
دوه جهانه یې دوه کامه دي دنفـس کـړل — خدای زده چرته به د دوو سرګو مفتون خي
لیونتوب بـکارې حمزه چې عقل بوخ شي — ـل مفهومه بوګفته شي نور مضمون خي

(۱) ار صا

نـوزې تیـرې"' راغلـې نظرچرتـه خـي — دابـې خبرچاکړوخبرچرتـه خـي
ورک پـه موسبدو پـه خندبدو کې شي — چرتـه یې منزل وې سحر چرتـه خي
خوان چې شي راکوز به له پنداره شي — پوخ چې شي بیاګوره ثمر چرتـه خي
خـدای زده د اشنا دتـصور سـره — شـوق د تنداري مې بهرچرتـه خـي
کـښت کـه دزعفرانو دبارخوکړې تـه — بیابـه دبـې مخیـونظر چرتـه خـي

سریې چې تل تیت وي په درشل دحسن — ګـوري دالفـت نـه هنرچرتـه خـې
څوبـه لـه رندانوکړې ساقي تېـوس — خیرشـه د دوی ګـوره نظرچرتـه خـې
موسکې دې که سترګې کړې له ګوابـه پس — اوس رانـه احـسـاس دخطرچرتـه خـې
اوس یې له تاهم نه شي کېدی علاج — ســتاد اداګـانو اثـر چرتـه خـې
دابه په خپل خان کې نیمګرتیا وني — پرلـه بـسې ژوندپـه سـفرچرته خـې
مخ د حمزه بښکاري دمغرب په لور — بارد خطاګانوپـه ســرچرته خـې

۱۹۵۴ جوسر ۱۸ پـېښوي. (۱) ار لېږي.

(۷۲۰)

دمې خورنه دتوبې پښېماني نه خې — ســتادمســـتو غزونو خواني نــه خـې
نه تازه په جبین خال کړه لاله رویه — که داغونـه مـې دزړه پخواني نه خې
څـوچې وینـــه دمینـــوارزانېږي — ســتادوصــل دشـرابو ګراني نــه خـې
ســتادزلفو پــه نکهـت زماقــم دی — لـه جامې چې شوم بهرپرېشاني نه خې
آینـه دې دجبین دکــه لــه آبــه — دبهـزاد او د مـاني حيراني نـه خې
دنظـــرلمن دې راکـــاږي تېرپېږي — اوس خوسـتادنهتې عريـاني نـه خې
ســتاخنداته دي حیران ودانــه ونکیــه — دحمـزه دزړه د کـور نـه وراني نه خې

(۷۲۱)

خواني زما شوه دود له غوبوه ددلبر سره خې — څراغ د هوش مې په سلګوشو دسحرسره خې
کورمې د زړه شولکه ګور.غلابه خورشه په مخ — دې غـاري وتي ارمانونـه د نظر سره خې
چې له شوخي دې لبې جام کړلې په ست دوصال — شراب د وينو مې د اوښکو د در سره خې
جې د اشنا د اوږدو زلفو تصور رانغسی — د انتظار شپه مې کوتاه شوه د سحر سره خې
رانه موسکی شه که خبر دې وي د یار راوړی — قاصده پام کوه چې هوش مې د خبر سره خې
عقله بخښي دې برهرونـه د سکون په زړه دې — جې دوحشت پنجه پرې ورشي دلبر سره خې
نمر دتوحید دسپرلي ورکاندي شبنم د جنت — تاو د الفت کړي تقاضا چې دی د نمرسره خې
په صفازړونوي ښکاره که وي بخري دعیب — دغم غبار د آینې نه د جوهر سره خې

جې دې له سترګو په ماخبل هغه شراب نه وینم — زړه مې په لاړه د چشمانو د نظر سره ځي
اشنا خو رادې شي که کلکې دې بخښي د کفن — داخه سودا د محبت شوه چې د سر سره ځي
توره وه سترګې چې دعشق له توره نور ونه خوري — نور د بصر مې په زړا کې دنظر سره ځي
دحافظې نګار خانه يې تصور نه لري — شوق مې محروم د تخیل د مصور سره ځي
جوړيه مجاز او حقيقت کې څه نسبت شته ضرور — حمزه په مينه د حيدر کې د سرور (ص) سره ځي

(۷۲۲)

ځان نه شه راښوون چې دې د وهم نه کثرت وځي — خو پاتې وحدت شي چې له فکره غیریت وځي
زړه چې دې فعاله پکې شک پاتې کيدې نه شي — خلې له ګردابه، د ګرداب به حرکت وځي
ښاله يوې سختې چې اشنادرپه سختنه وي — وکړه انتهاکه مې دخولې نه شکايت وځي
وخته په نقطه د محبت د زړه قدم لرم — زور دې په رفتار کې کړه پیدا چې دې حسرت وځي
ښکليه په ديدن کې دالفراط مې دنا خوښی نه دي — هر څوک چې اسراف کوي له ماله برکت وځي
پام کوه دنياته چې دمينې، هوس برې نه دي — بيادرنه جذبه به دايثار او عزيمت وځي
داسې سپکاوی به دې ښتونه عشقه ونه کړم — خلق يې له بزمه د رقيب په اشارت وځي
ګوره دعادت به ماتولو چې عادت نه شي — بيابه هم عادت وي پاتې شوی که عادت وځي
حسن شي خندا، د سپين سحر د ښاستر ګه کې — چرته وي ښکلا د صباحت چې ملاحت نه وځي
ته پخپله پټ ساته حمزه اويې پروا اوسه — نشته هيڅ امکان چې د رقيب نه خيانت وځي

(۷۲۳)

هر ګل به بهرلې کې ګل نه خاندې خندان وځي — راغلی دې چمن ته وې پريشانه پر ... ن وځي
لمحې دي، که جبې دې دو خښتو چې تيرېږي — هداسې بوتر يله دونياته ياران وځي
اى عشقه ته به خپله جوړ مقصد زمادژوند شه — خواهش چې له دې منځه دوصال او هجران وځي
ښتون لرمان مې داغ دريدې ګلې شويه زړه کې — داچاوې چې وصال داشنا وشي ارمان وځي
بس بوشو تبسم، بهاز مادو ينو او ښکو — څه وايم له دې جنه چې ګران راشي ارزان وځي
عالم وآيينه د کوم يوې جهته ښکلې — حيران شي چې څوک راشي هم ترې بيرته حيران وځي
محفل کې يې حمزه د ښکلې مخ چې تذکره شي — تاييد کې مې دخولې ځني قسم د قرآن وځي

۱۹۷۵، فرورې ۲۵ ـ لوارګی.

(۷۲۴)

چې ستا دمخ نداره وکړي له کتابه وځي چې ستا دزلفو بندیوان شي له حسابه وځي
یام کوه یام، که محبت مې له حجابه وځي ستا دښکلاځه رنابه له نقابه وځي
له حسنه تېر مه شه، وصال به دې الفت کړي فنا تنده شي ماته دهغوچې له سرابه وځي
ای دمېن دزړه ګوهره چې برباد یې نه کړي دازړه رانښکونکي تجلي خوستاله آبه وځي
بې دعفت نه وایه چرته وې زهور دجمال څه پرې حوهردزړه رانښکون چې له شبابه وځي
دفراق سختې رانه یادې په وصال کې نه وي سینه چې شي ګډه سمندر، له اضطرابه وځي
خدای زده چې سترګو کې دتاڅه تاثروي اشنا چې مې قاصد دتاددرنه بې جوابه وځي
ژوندبه دنمراودسپوږمۍ نه رانه نورجوړ کړي دعمر خفل دی، څه که پښې مې له رکابه وځي
حمزه شوګیر دمحبت ته هدایت وکړه ستا به دې دپروانوپلویه څوک له خوابه وځي

۱۹۷۴ ستمبر ۹ پېښور.

حیف یې په ژوند، هغه چې ستاله ملاقاته وځي چرته چې لاړشي دهر چاله التفاته وځي
اوس په رانلوده په محفل کې هنګامه دمستي وایه زاهد ته چې بهر له خراباته وځي
دا سخاوت دی دساقي اوکه رندان دې شوي چې له محفل نه پیمانه، پیمانه ماته وځي
څو چې سبق له محبت نه، دوحدت زده نه کا نه شي کېدی چې دکثرت له اضافاته وځي
اېله به پوهه په رموز د ... اری شي دعشق چې به دې لاړ کې له ګناه اوله بیلا ته وځي
ښین هغه چې مینه ګروي دپښتو په محک څه شي که ښکلیه هغه ستا له عنایاته وځي
مانه چې وګوري نظر په بل طرف واړوي خدایه قیامت دی چې پښتون له مداراته وځي
پودرندی مینې ښندک وي رانه کم مه ګوره څه شي اشناکه مې له خولې خبره زیاته وځي
دبردې نصاب نه چې حمزه نه بې عطا کړي اشنا دا به څه کم وي چې زکات دې له زکاته وځي

۱۹۷۰ مئ ۸ پېښور

خدایزده چې واعظ نه مې دخولې نه سالي څه وځي ته ورته موسکی شه، لږه ماته یې چې خوله وځي
ښکاري چې ښکلا زمایه زهد کې پیدانه ده حسن ته چې وګورم له واکه زما زړه وځي
هر دپښتو هم رانه ستامینې رازده کړی دی هغه خای ته نه ځي چې تري بهرته پښتانه وځي

خې مې ارمانونه هم چې نشته تصوردیار　کورکې چې کوربه نه وي له کوره میلمانه وځي
دا　رانه ښکاري چه ښکلا دي دمحفل زه یم　کله چې دریهښ شم درلیب له مخه سره وځي
زرونه دوه مهن چې یوتریله کړې بدل سره　ورکې تولي لاړې شي له مینځه تله راتله وځي
خبرداغیارسنفې،خوستاستغې داغیاریه خوله　هغه مې اساني لـه زړه وځي خودانه وځي
مه خانده بیواکه درته لاړبه شي نکهت دراز　گله پیالـه واکه به دې خولـه راتولـیده وځي
پاڼشه دکاکل ورته حمزه که رسیده غواړي　چانه چې سفردلري یهښ دې به تیاره وځي

(۷۲۷)

ستا که هستي د حوادثو لـه ادرا　وخي　نه شي کیدی چې به حالات دناله راکه وخي
څرچې به دارد محبت دي نه شي هوش اوشعور　چرته باده؟ چې د خم خم زلفوله تاکه وځي
که الوده .　د دنیا داسې فطرت راکړه　لکه هیلي چې د اوبوله مینځه پاکه وځي
بس خو بوه د زړه دانه ده چې فنا نه منې　نیغ د بقا د جنګ به لاس اخلې له خاکه وځي
ستا دهست د کوتاهي اوناتواني نخښه ده　داچې نعري دې به دبر زور کې له افلاکه وځي
خاوري ابرې دي هغه زړه چې محبت نه لري　بیادې خه کاروي رابه،اورچې له خاشاکه وځي
به اشنایانو دې ازمینت د صداقت مه کوه　بیا بې خه خوند د تعلق چې تش نباکه وځي
هغه نمر مخې زړه نه راځي چې وحشت راځي　خکه رښا مې د گرهوان لـه هره چاکه وځي
دحمزه لور تـه د رندانو سترگې واورېدلې　سالې چې غږکړوله محفل نه دې کاواکه وځي

۱۹۷۰ می ۳ــ لوړ کې

اوس مې رنگین رنگین خیالونه له دماغه وخي　خې بلبلان دارمانونو لـه دې باغـه وخي
ستادفراق تیرې خورې شوې به ماحول زما　بوه رڼا ده چې زما د زړه لـه داغـه وخي
چې پتنگانوتسلسل به قرباني کې دکړو　لوگې نعرې داحتجاج دې لـه څراغـه وخي
زمابه سترگوکې ښکاره دې ستاجمال اشنا　مې که وتی نه شي خورنگ بې له اباغه وخي
یاد بې له ویښې نه شوتېرله خوبه هم ورتو　حمزه بهار دې د ژوندون لـه باغ ورالحه وخي

(۷۲۹)

دتاپه زبه کـه هرخوراتـه تراخـه پربوځي　له برندوسترگودې زمابه زړه خواږه پربوځي
سکلبه پوهیږې؟چې اعدازدې دخرام څنګه دی　چې کوم قدم پورته کوې زمابه زړه پربوځي

یون به مې خه ري چې زه ستا د "داما" نه لرم — څوکه همت لري، به لاړوکې رانده پرېوځي
ن دي حوزسم راته کتلې به محفل کې اشنا — په سمه لارچې قدمونه مې کاږه پرېوځي

هله خبر به کیفیت به د سجدې شي حمزه
که دي به عمر کې نندی دیار به پله پرېوځي

لوړ کی ـ ۱۸ اگست ۱۹۷۵، اگست ۱۸ ـ لوړ کی.

(۱) آر: اصلا.

سوسن دي غوټه پسرلیه د اخفا پرانیځي — ستا د دفتر به حلقه زړه د افشا پرانیځي
خومره فریب د پسرلي په تخیل کې دی — بوډن نهولي غوټې سترګې په خندا پرانیځي
په بربوکې کې مې د خاورو خه تاثیر خوشنه دی — خومره چې خفلې خومره غم ورته صحرا پرانیځي
زه چې عارف شوم، د دنیا یوه کونجې بې راکړه — چې راته ور هم به دنیا کې د عقبې پرانیځي
ځان ته موسکې ګله به غم کې د عدم به نه بې — ستا د وجود تکل به غوټې د غوغا پرانیځي
څوک بې د زلفو څوک د سترګو په جبین کې دي ګیر — دي بې خبره څوک به هغه، څوک به دا پرانیځي
سره د ضمیر په اتګو کې د وختونو نشته — بنکارې چې اوس به نوی باب د ابتلا پرانیځي
د بیلتون مې خه درمل د پریشانې کوي جوړ — وایې نسیم ته چې مې زلفې د لشنا پرانیځي
ه دروغ دي چې په بار کې د دنیا وي وفا — وي به جفا لره، که زړه به رښتیا پرانیځي

(۱) آر: پرانیزي

نامهربـــــانې ســــترګې د تـــــا دي — خوږېـــــه مـــــاګرانې ســــترګې دتـــــادي
په خیـر کنـر مـې نـه کجـه کـېږي — ســــــاده نادانې، ســــترګې دنـــــادي
چې نـه نېغېږي او نـه تيتېږي — دامـــــسلمانې، سترګې دتــــــادي
زلمې زلمې بـې خنګـه زاره کـړل — ظـــــالمې خوانې، ســــترګې دتـــــا دي
نـــــن دي کتلې، جوړ آیینـــــــــه ده — شکـــــه حیرانې، ســــترګې دتـــــا دي
چې لالـــانې مې، زمـــا غـــزل کـــړ — دا غزلانې، ســــترګې دتـــــا دي
کاتـه خـر کاتـدي خـر الـوتلې — خـــه استادانې، ســــترګې دتـــــا دي
چې نـه شـرمېږي، بیا وشـرمېږي — دا ماشومانې، ســــترګې دتـــــا دي

یون به مې څه ري چې زه ستا د لداسا"(۱) نه لرم — څوک همت لري، په لاروکې رانده پرېوځي
نن دي حوږسم راته کتلي په محفل کې اشنا — په سمه لارچې قدمونه مې کاږه پرېوځي

هله خبر په کیفیت به د سجدې شي حمزه
که دي په عمر کې ندي دپاره پله پرېوځي

لوړ ګی_۱۸ اګست ۱۹۷۵، اګست ۱۸_ لوړ ګی.

(۱) آر: ابصا.

سوسن دي غوټه په سرلبه د اخفا پرانیځي — ستا د دفتر په حلقه زېږه د افشا پرانیځي
خومره فریب د پسرلي په تخولو کې دی — یوون نیولي غوټي ستړګې په خندا پرانیځي
په بریوکی کې مې د خاوروڅه تاثیر خوشه دی — خومره چې خفلي خومره غېږ ورته صحرا پرانیځي
زه چې عارف شوم، د دنیا یوه کونجې بې راکړه — چې راته ورهم په دنیا کې د عقبې پرانیځي
ځان ته موسکې ګله په شم کې د عدم به ښه یې — ستا د وجود نکل په غوټې د غوغا پرانیځي
څوک یې د زلفو څوک د ستړګو په جهان کې دي ګېر — دې بې خبره څوک به هغه، څوک به دا پرانیځي
سره د ضمیر په اتنګو کې د وختونو نشته — بنکاري چې اوس به نوی باب د ابتلا پرانیځي
د بیلتون مې څه درمل د پرېشانی کوي جوړ — وایي نسیم ته چې مې زلفې د اشنا پرانیځي
ه دروغ دي چې په بار کې د دنیا وي وفا — وي به جفا لره، که زړه په رښتیا پرانیځي

(۱) آر: پرانیځي.

نامهربـــاني ســـتړګي د تـــا دي — خوږه مـــاګراني ســـتړګي د تـــا دي
په خیر کتـو مـې نـه کجـه کېـږي — ســـاده نادانی، ســـتړګي د نـــا دي
چـې نـه نیغـېږي او نـه تیرېـږي — دامـــسلماني، ستړګي د تـــا دي
زلمـې زلمـې بـې خنګـه زاره کـړل — ظـــالمې خواني، ســـتړګي د تـــا دي
نـــــن دي کتلي، جوړ آیینـــــه ده — څکـــه حیراني، ســـتړګي د تـــا دي
چـې لالـــاني مې، زمـــا غـــزل کـــر — دا غزالاني، ســـتړګي د تـــا دي
کاتـــه خـــر کاتـــدي خـــر الـــوتلي — څـــه استاداني، ســـتړګي د تـــا دي
چـــې نـــه شـــرمېږي، بیا وشـــرمېږي — دا ماشوماني، ســـتړګي د تـــا دي

دتاپه شانې، سترګې زما شوې — زما په شانې، سترګې د تا دي
ته چې موسهږې نو په لوستلو — ډېرې اسانې، سترګې د تا دي
چې ېرې بايللې حمزه خانې ده — هغه خوګرانې سترګې د تا دي

۱۹۵۶ مارچ ۱۹ـ د ټانګ نه د پېښور په لور بس کې

(۷۳۲)

حقيقت وي نه مجاز چې بې په لب وي — دنيا يسته د کوم کلام چې وي عجب وي
خپل ايثار به مې واصل کاکه خدای کاندي — که مولوفه نتيجه په خپل سبب وي
مېن غرق د عشق په سيند کې خولاز ونې — چې بې سترګې تل پرانستې لکه کب وي
خوبه پوهه کې قچروي نور څه نه وي — چې منکر له اهميته د نسب وي
که د ېنه نسب انسان ډېر ګنهګار وي — خو مظهر به د شرف اوادب وي
دروغ نه دي مرسې به د مخلوق شي — چې بنده څوک په رښتيا سره درب وي
حمزه عشق وي د هغو مهرنو برخه — ديارنوم بې چې په زړه وي، نه په لب وي

(۷۳۳)

ښکه بوږنېږې ستورې اوتر دي — چې څه وېلي ورته سحر دي
تورد بدن دي ورلره نه شو — داکه ککې وي اوس بې نظر دي
په خان بودنه دېار غلط شول — څه بې خبر دي داچې خبر دي
لکه سپندې په ګډ هدو کړل — مېن مشکوره ستاد نظر دي
څه بې خطر دي ددې خطرنه — څوک داشانه چې بې خطر دي
څوک دي په زړه کې څوک په لېموکې — پرېشان دتنه، حيران بهر دي
اظهار دمينې اشناته نه کا — څه نه هغه دي چې بې هنر دي
يادوصال دي يادبهار دي — هغه وختونه چې بې ثمر دي
هغه چې کور دي نه دي په کور دي — څوک چې بينا دي توکور په سر دي
حمزه چې اونکې دي پاتې نه شوې — تراوه دعشق له خونې بهر دي

۱۹۵۱ روسي نومبر ـ پېښور

مینه چې کچه وي په لمحه کول پکار دي — سوز لره خبرې اوس په زړه کول پکار دي
مارسل زاهده! میخانه په مخه راغله — وي چې بنه ده وایه نواوس څه کول پکار دي؟
فکر وکړه خان ته چې منشا د صانع څه وه — به بې چې پیدا کړې نو اوس به کول پکار دي
مه نیسوه سترګې خپل شول دي ساته حسن — ښکلیه درته خوې د ښښانه کول پکار دي
ورولې کړه لیندې ورته چې کوږ د چانظروي — داسې د کړوسره کاږه کول پکار دي
خبر دی که په خوله دې فریاد ونه اسویلې دي — څه چې دې یوه مینه په زړه کول پکار دي
ګرم چې په لمسه د رقیب شو حمزه ګرم شو — ګرموسره تاله ساړه کول پکار دي

[۷۳۵]

مقراضونه دستم دي دلبر د ښر دي — خو زما د الوتلو وزر د ښر دي
دنمر زیږپلوشو راته دا ووې — په سحر کې وښېدو نکو له زر د ښر دي
که ماره دې د دیدن هم پکې شمار کړم — غنم رنګه ستا د وصل نهر د ښر دي
نور بختې د رقیب تلې نه شي نمر مخیه — تور دا څونه په روښانه قمر د ښر دي
خوشبویې مې دلوګو رهینه نه ده — سوز که غواړې په بازار کې اګر د ښر دي
ګوښې به یم چې اخر به شمه ګوښې — که ملګرې مې هر څو د سفر د ښر دي
ساده لوح مې الهي لرې تر ژونده — فریبونه چې د یار د نظر د ښر دي
حمزه زړه او سترګې هم بې څه محفل دی — چې دننه پکې لمر او بهر د ښر دي

[۷۳۶]

را لره اوس نه اند ښېښې حمه اوږدې بس دي — ماته د زلفو د فکرونو سلسلې بس دي
د ښار په سترګو کې انداز د بې خیالۍ شو پیدا — د سترګو ست نه مې دا ګونګې اشارې بس دي
سترګې د ښار مې هام غلط په انتظار کې ساتي — د زړه پتنګه دغه دوه بلسې د ښرکې بس دي
د لیونې دا لاس اوږښې وهل عبث خو نه دي — روغه عالمه وشوه دومره زوګلې بس دي
اوس که حالاتو التفات بې ښاغې کړی حمزه — ماته بې بیا هم حقه تېرې ورځې شپې بس دي

۱۹۵۹ نومبر ۲۶ـ لوګرګی.

(۷۳۷)

دریاب که وایې زړه ته، طوفانونه یکې کوم دي
درزېږي دامنم، خوارمانونه یکې کوم دي

صحراکه دې پراخه دخاطرده په داخه شي
غولی دې برېوکې دي، کاروانونه یکې کوم دي

په زړه کې دې نه غم شته، نه الفت، نه پهرزوینه
داکورخولکه گوردی. سامانونه یکې کوم دي

سپرلی ددې چمن څه خنده رویه ستمگردی
بې شوکې پاتې شوې گرېوانونه یکې کوم دي

دښکلیو مینه چارې چې ښه نه ده خوداگوره
سپېڅلي بې علته دامانونه یکې کوم دي

دزوند دې افسانه دلېونوخبرې ښکارې
مفهوم دی یکې چرته، عنوانونه یکې کوم دي

لاتوریه هم قوې شي دحالاتو په پلکونو
زلمې خوشه، خوزرونه سندانونه یکې کوم دي

دانه دزړه دې چرته بې له اوښکوزرغونېږي
گلشن چې کړي سرسبزه بارانونه یکې کوم دي

حمزه شته مسجدونه خوچې زړونه رازوندي کا
اوس هغه تکبیرونه اذانونه یکې کوم دي

۱۹۷۴ مې ۲۴ ـ لوارگی

(۷۳۸)

په زمان خبري کې د فاروق د دعوت په موقع

که جوهر د مصفارنمایان دي
آیینې غوندې خپل ځان وته حیران دي

دردمن چرته؟ چې بیا اوښکې ځنې بود کړي
سوز[۱] به پټ ساتې چې بوه[۲] په سوداوزیان دي

د خولو گوهر[۳] وېښته په پېچم شبندي
د فاروق سره راغلي شاعران دي

فلک خیر له کچکول د هلال راخیست
که نوري دې نالـصان، خوسرگردان دي

نه گوزار د ستم راکړه سوز مې گوره
په بکر کې مې د زړه چې څه پنهان دي

که طوطي مې د آمد په چغار نه دي
د آورد مې زرزبانه د بیان دي

لوار گیني د شاعرانو قدر نه کا
غور غولي بې لعلونه په دبېران دي

د خیبر له غرونو نسر د شعر وخوت
چې خوږي بې پلوشې تر هندوستان دي

حمزه قدر په خپل کور کې د چانه وي
دعربو خلک کم دي چې حاجیان دي

(۱) آر غو. (۲) آر: بوقه. (۳) آر: د غوږو هر.

(۷۳۹)

ښکلي د سینگار تیونیولي مرغېزن دي
نن تاوده نبضونه د دنیا دانجمن دي

رانه سالي دجام سره کړونظر داسې
خدای زده چې شراب هغه پخوا ورکه دا نن دي

خوک دي په معيار چې به د ښکليو وفا وکا — خوک چې دي رښتينې په دي کار کې دروغجن دي
سترګه د نرګس کړه د ګل په مقابل شوه — ښکليو چې سيالي د يار د سترګو کړه، لېچن دي
اوس راشه حمزه ته دادی وخت د مينې باره — د اميد يې څه بخرې په خوږلن دي

اوس مې ن له ياره و خپل خان وته روان دي — يوه په طليعت چې شو جانان وته روان دي
څه دي اشنا غواړه اوس د دهرو حجابونو — ګوزې مې لاشونه چې ګريوان وته روان دي
کمې جهرو د خاورو د مهتو پرېوکې شوې — څه روح الهوتي چې بيابان وته روان دي
نه کړل بنه نيولي، تداوي د زړه چاودون هم — خلک په سپرلي کې ګلستان وته روان دي
خام ګڼي خپل حسن چې تکل د آيني کا — ګوره څو حيران و ته حيران وته روان دي
فتح د سپوږمۍ څه عجيبه شوه چې دا خلک — تل له يو جهانه بل جهان وته روان دي
دا خونړي سترګې، دا تېره پنجې غابونه — دابنې آدم دي خراسان وته روان دي
ښکاري پښتانه لکه مهېږي غونډې د نيانه — دا په دبدبه کې سليمان وته روان دي
څې به تاترين نه دا چې حق ته مقابل دي — څوک حمزه څه نن اسمان وته روان دي

۱۹۶۹، اګست، ۲۶ـ کابل

(۷۴۱)

پسو کړت خوږې نيازه د کتو دي — مسېن زړونه که هرڅو د غرور څېدو دي
تصرف دا انتظار دی که څه چل دی — چې وختونه مې روان په دانګورو دي
خپل نازونه که شمېرلی شي خو په — چې زما په تنکي زړه داغونه څو دي؟
بس خوږې سپيه ناڅاپه پخلا شي — ښکلي نه به منتشر نه په زارو دي
چې په زړه د خاموشۍ کې يې هم شور دی — بس هم دلې خاموشي زما د شپو دي
چې زما د ورځو شوريمې دی نغر دلې — دلې دوې خاموشي زما د شپو دي
کيف يې سنا د مستو سترګو منتظر دی — ماتوشلي شرابونه په کاسو دي
برندبانه دی همېشه په ګراتي کې لوسه — کله ټيټ غشي نهسزي د ښېشتو دي
چې د روګروم ښېشتون نظر دي ټېټي — دالېوې خوده خندا د تو غلچکو دي
خدای دې د يې خوشحالي عيب کړه ښکليه — چې همرنه دي په ماباندې پهسند دي
په خندا خندا کې هم کله ليرهېږي — کوم وختونه طرر د زلزلو دي؟

بیاتـازه د زړه زخمونـه مـې سـپرلي کـړل
اوکـه سـترګې غړولـې مـې تویـو دي

تـرلي لاړي پـه بـوټون بـوټون شـي وړکـي
همـزه تللـې چـې د ښـکلي تـر وړشـودي

۱۹۲۸ مارچ ۳۰ ـ جلات کوټ

ځوان مې چې خیالونه ستادمخ په رنګینو دي
خدایږواچې سپرلي مې تښتېدلي له وړشودي

ستادزړه سنګر(۱) نه طوفاني پرغل پکاردی
اوښکې مې راغللې په ملاتړدا سیلو دي

ستاچې شوبانه سرمایه دار زمانه وینه
خپردي(۲) ښېښانه دي لـه درمن دمهلمنودي

بې لـه خـه مثالـه دي تفهیم د وجود نشته
دي چې هرخه هرخه ستادمخ لـه پلوشودي

ستادمخ ستاینه بې پـه ډول ډول وکـړه
زړونـه پـرې چـولي د اَزل نـه پـرلو دي

دالاخـه مقام دی چې مې ورکـه شوله ترخـه
نه شي تلی پـه وراندي عمري مره د بدرګودي

مینـه پـه جرګـو جـرې همزه نـه پیدا کیـږي
اونـه چرتـه ښـکلي پخلا شوي پـه جرګودي

(۱) ار: خندیګو. (۲) ار: سـکرو (۳) ار: صروی

۷۴۳

خه پـې روان که خه بې راوړل پـه سلګو دي
خرنګـه بادونـه د سحرپه نیندکودي

تتې تقاضې د طبیعت چې محبت کړي
اوس نوتقاضې مې د فطرت پـه خلیدو دي

نمربې دخواني ترنیمایي(۱) اسمانه راغی
اوس داتنګونه بې بخري پـه لوبېدو دي

پورته پرې فضامې دوجدان خلنده ښکاري
ښکـه له فراله مې که اوښکې په شپېږودي

بـه ده نـوم دي نـه اخلم، اقرار شـو تر قیامته
دارنګـه لوظونـه د شـډلو پښتنو دي

عقل مې کامل شو چې مې مینه شوه کامله
اوس نـوې ارخونـه د فطرت د تقاضـو دي

چـرل کسې د دنیـا د راحتونولېونیـو
ستاسـو امیدونه عبارت لـه بربوکو دي

سم کاته چې غواړي څوک د ښکلیو د بیتونه
پس هغه ختلي جوړپه تال دپلوشـو دي

ساز چې مې د زړه د نورو لاړو پـه لټون دی
تش د کیفیت نـه کالبوتونـه د نغمو دي

بس دی هغه غم چې مې یوخل و درتـه کړی
اوس زما دبـاره قضـاګانې پـه نـارو(۲) دي

ستاپه تصور چې همزه ستررو تـه کاتـه کړل
اوس چې ورتـه ګوري ترجمان دي دلبـودي

(۱) ار: نیمایه (۲) ار:

(۷۴۴)

هجـره سـتا دظلـم اجـاري پـه دوبيـدو دي — سـيند د مينـي چرشـو، كـناري پـه دوبيـدو دي

اوښكوچي دب نه شي دي پوڅوالدمه پاتي — خـي دهغـه ښـكلي اشـاري پـه دوبيـدو دي

لاري رنگينـي شـري د ځـواني د پسـرلي تـتي — ښكلي سـيل ته نه خي شـداري پـه دوبيـدو دي

لاره بربـوكي شـول ارمانونـه خيرېـي نشـته — لورشـو، خـو دا لـوري منـاري پـه دوبيـدو دي

جذبـه مهرنيـمه خبـر لـوخ كـبره افلونـه — اوس د نـاتواني نـه مـي نـاري پـه دوبيـدو دي

ستاپه لوپته كي مي پيرلي، پوره نه شوي — اوس لـه انفعالـه سـتاري پـه دوبيـدو دي

ځان نه ملـوي چي رابـكه زره د حمزه عشـقه — سـتاپه شـوركي هغـه بـلاري پـه دوبيـدو دي

۱۹۶۱ فروري ۲۵ ـ سوات.

(۷۴۵)

اى عشـقه پكي ستادتنداو نه سـواځه دي — په حسـن كي هم سـتاداتنگو نه سـواځه دي

دمينـي دوجود سره پوځاى څه مناسـب دي — داوښكوپه فطرت كي د تراوونه سـواځه دي

دپر زړونه په هوس اومحبت كي فرق نه كا — شبنم كي نور د تلونكو پلوشونه سـواځه دي

رقيب چي كاپه خلكو كي خبري ستادمهر — نوماځخـه اشنادا سـوپلو نـه سـواځه دي

خيالونه لـپوني مـي اسـتقبال دتصـور كـري — صحرا كي دبي صبره برپوكونه سـواځه دي

پـوه خبـره واوره چـي دي ژبـه راكولـه — سـاتنه كـي د ژبـي دپښتونه سـوا ځه دي

سالي ستادغري كه تصور دصراحي دى — رندانوكي دي پاتي دسلگونه سـواځه دي

وخشونه پومضراب لري دخيال دي لاري دپري — كه خبرنه شي هستي كي دنغمونه سـواځه دي

حمزه د اسـتغفار نـه د ديـدن نه وزگـارپري — لـپمرځخـه داوښكودنـپرنه سـواځه دي

۱۹۵۴ نومبر ۱۱ ـ پيځگى.

ژوندونه تقاضي دي پريشاني نه دي نورڅه دي — چي زړه شي په تاجمع ناداني نه دي نور ' د

راځـه عشـقه راځـه خوپـه جامـه دپښتانه كـي — سـتاخپل چي كوم لباس دى، عرياني نه دي نور ' د

منزل راته موسكى شو، خوچي لوږ زورمي لركرل — دالوپي كارنامي د رواني نه دي نور '

كوم ښكلي چي راوگوري نظر مي تري تېتېږي — دا واره تيندكونه دځواني نه دي نور '

عـارف دعغـه مـخ یم، پـه یوخیزنـه حیرانیم	دالوس چې کله راشي، حیراني نه دي نورخه دي
خواهش مې په خواني دی، خودیدن داشنانه کړم	ماشومه عشقه داپښماني نه دي نورخه دي
حمزه اوس یې بهاشوه دوه جهانـه سردپاسـه	داهم چې ستا په خیال کې ارزاني نه دي نورخه دي

(۷۴۷)

چې یـې ورک یې، بې رنګي واپه ملنګه خه وي؟	اخلي چې رنګ دبې رنګیه، له مې رنګه خه وي؟
دزره خلادې دهستي دی یوه ونیاسانه فریب	صوفي په دې د آیینو کې یې د زنګه خه وي؟
په عاشقي کې زره دخان سره ساتل بنه نه وي	په تعلق کې دپې مخبو یې له جنګه خه وي؟
دانه چې شمعې په خنداخنداکې ژاړي هسې	تاپه طواف کې به زده کړي له پتنګه خه وي؟
یوه سپرغۍ دجمال هم یې ښکاره شوې نه ده	ګنې حقه نه د حمزه د هستي پنګه خه وي؟

(۷۴۸)

دادفطـرت پـه انګـرکې خـه د	دزره رابنکل پـه تندارو کې خـه دي
دتـصـور لـه رنګینونـه سـوا	نور مې د سترګو په ورشوکې خه دي
لـه غفـه ګـل دې خـه پیغام راوړی	نـسیمـه ستاپه تیندکوکې خـه دي
هـره خنـدا" د ګریـبان څیـره ده	دیـرلو پـه موسیدوکې خـه دي
تـه خوبلـو لـه مخـه واخلـه اشنا	چې شي معلوم په پـرلوکې خه دي
رنـده سـلګی لکـه مینـازده کـره	بې اسویلونه پـه کاسوکې خـه دي
بنـه ده د پـښـو یـې نـتراتې کـوې	حمزه نور اوښکو پښتنوکې خه دي

۱۹۵۲ ء هروري ۱۹ ــ پېښور.	(۱) ار: خنده.

(۷۴۹)

راغی مرده پس چې دجانان په زره کې خه دي؟	زره کې زماخه دي داسمان په زره کې خه دي
مانـه ده کـښتني دګـودر لورتـه ګرخـولې	خنګه راپیداشو، دطوفان په زره کې خه دي؟
ګل یو خندنی اسویلي دګرو سرېې تیت کړ	زه شوم په دې یوه چې دیرېشان په زره کې خه دي
خـه لـه آیینې کـړې دخپـل حسـن تپوسـونه	ومې ګوره مخ چې دحیران په زره کې خه دي
ګل کړوګرېوان خیرې دنکهت په خوله یې ووې	یې د دې نه نور دیرېشان په زره کې خه دي

خوند دلبو تروب دی په بې واکه خندېدو کې
لاس خوکړه وروتېر چې دګرېوان په زړه کې څه دي

لې خوندې پوېل ښکلې ته ته التفات وکړه
د به شې حمزه چې دجانان په زړه کې څه دي

۱۹۵۲ فروري ۴ _ پېښور.

(۷۵۰)

عالم دتعین دی چې څه بد دي او څه ښه دي
احساس دبېلتانه دی چې ترڅه او ... اره دي

ادراک دی د وجود او نور سواچې دی عدم دی
داڅه چې مونږه وینو هم هغه دي نور څه سه دي

حالت چې دوصال دی په خوبو ماندي موسوم شي
وارد چې شي دهجرنه حالت هغه ترخه دي

محسوس په حقیقت کې دی هغه چې تفهیم نه شي
په پټو سترګو ګوره چې داوینې دا لیده دي

عالم متغیر دی په لحظه لحظه کې ګوره
دزړه نه نیوس وکړه چې پکې څه و اوس څه دي

(۷۵۱)

که ګورې دازمادو ښو ښو نخښې ښکاره دي
لېمو کې داښادشو ګېرو نخښې ښکاره دي

بادونه بربو کی لـه آبادی راپیـسې راغلـل
شاید چې په صحرا دچا دپلو نخښې ښکاره دي

مېلمه خو رلیب نه وچې لاړ نه ګورې ومانه
تراوسه دي لېمو کې دهېښونو نخښې ښکاره دي

یم خیر دلبو تروب د حقیقت هرې کرې نه
چې پېښوکې مې ترخو دزولو نخښې ښکاره دي

الغزې هم راته ګران دي چې بېلتون په ماالسان کا
که نښته پـر لـې، دپـرلو نخښې ښکاره دي

واعظ چې اوس دمیو کرې غندنه لېمه تیت کا
رندانو جاره بویه دتوبو نخښې ښکاره دي

اوس هره مرحله خو خوږنې نه ده بې هڅه
حمزه دهغه ښکلې دورشو نخښې ښکاره دي

۱۹۶۱ مې ۲۱ _ لوېرګی.

(۷۵۲)

وخترنه ددې خلند انتظار څنګه خرابه دي
شاید چې دې کېدونکې هرهغه چې مې په زړه دي

دا ګوابې یې څه غضب شو زما جذبه میرنیه
لم راپې وله خولې ته اسوېلې په پرېواته دي

بانه یې بې قرار دي څو که سم نه ګورې ماته
که سترګې یې رنګی لرې بانه یې ښتانه دي

بس دا مې راثر د اسوېلو د تمام عمر
کاڼه چې کله کله راته هم کوې، ساره دي

چې برندې ښتنې سترګې دې نه کړې اسوېلو ته
بېواکه بېنوا دې دعاګې په مېلمانسه دي

زه ستاله التفاته اجازه غوښتلې نه شم
زما په زړه چې څه وو راغله ټول زما په خوله دي

٥ اوس دې خوانی شوې د سخن نه مرورې
جامه ور کوه نوې که خیالونه دې زاړه دي

۱۹۵۷ اکتوبر ۲۶ _ لوېرګی. (د آر پرتو

(۱۷۵۳)

خوښ دي مېن ستا په عطا، د پرښه دي　　داچې دي شپه ورځ په ژړا د پرښه دي

ستا د بنو څنګه صفت وکړمه　　جار دي د لمونځه بلا د پرښه دي

یوې موسهدل دي شرمهدل یې بل　　دا بیه دي شک نشته، خو داد پرښه دي

عقله چې کوم تاکړه رسا هیڅ نه شو　　عشقه چې کوم تاکړه خطا، د پرښه دي

بد دي چې زاهد ورته بد وایي تل　　کړل چې د چاستر ګوروا، د پرښه دي

نن راته کم ګوري چې یاران دي کم　　خلق یې په محفل کې سبا د پرښه دي

څوک چې وي مخلص د دوه لېمو په څېر　　تل یې نظر یو وي جدا د پرښه دي

ستا شوخي او ستا ناز و انداز همه　　یو د تغافل نه سوا، د پرښه دي

خیر که حمزه وړکي د خیبر دي بد　　ویاړي د حیدر په ولا د پرښه دي

۱۹۶۳ لړوریځه پېښور.

زړانتګي مې بد دي که ښه دي　　خوښا د حسن په مخ کې سره دي

لږې دي پرې پرده د الوپې چارې　　ارمانونه زما واره دي

چې ستا په زړه وي زما به خوله شي　　چې مې په زړه دي د تا به خوله دي

د ښکلیو زده وي بهاد او ښکو　　د مرغلرې اصل اوبه دي

خو چې ژوندي وي کوم ما با مونه　　تل چراغونه، د مقبره دي

په خبر کړچې، کله کجه شي　　لېمه د ښکلي، بلا پاخه دي

اوس چې ناجانه غونډي کاته کا　　هغه لېمې دي که نه دانه دي؟

سترګې هندکي دي کله شي تېښي　　یانه دي ښځ وي چې پښتانه دي

د نظر و نو خاطر مې وکړه　　ته پښتنه یې دا ملمانه دي

مینه بخبرې، خوبه دوه رنګه　　یا صبر بده دي، یا ښیروانه دي

چې ژوندي پاتې، د یار کوڅه کې　　څه همتونه زما د پله دي

ؤ په خوب کې، هم را ویښ نه شول　　چې څوک د مینې په خوب ورده دي

چې "نه" هم "نه" یې اوزه هم "زه" یم ... نو لږ مې پوه کړه چې "څه" نوځه دي
هغه وختونه چې د ېر تراخه وو ... اوس چې تېر شوي، ولې خواږه دي؟
اخر به هم نه گوېنې شي پاتې ... خو حمزه بنه دي، ملگري بنه دي

۱۹۶۴، جوري ۷ ـ مو

(۷۵۵)

چې زما په تش نظر پېر ته ستانه دي ... داشنا هغه لمحه چې وو، دانه دي
ته که سپک وایې اخباره وایه وایه ... زه یې نه اورم غرورونه مې درانه دي
گل سحر د بېلتانه ورته پېښېږي ... خندېدل چې د مېن د گرېوانه دي
ارتقاد ماراتو حامي نه ده ... تل به وي چې څوک پسونه څوک شپانه دي
چې سرلوړي په غرور لکه فلک وو ... اوس یې وگوره چې سر په زنگانه دي
زه به خان ته د مېلمه په سترگو گورم ... چې تر څو مې ستا غمونه مېلمانه دي
چې ورېځ د اسوېلو مې هم رنگې شوه ... ورک شررونه د ژړا د بارانه دي
٭ خیر که سترگې تېښې کاهند کې شي ... تیغ ولاړ دي چې بانه یې پښتانه دي

۱۹۷۲ جوري ۲ ـ لواړگي.

(۷۵۶)

ستا په جور مې چې لېمه په شپېو نه دي ... جور لېمه مې اشنا ستا په لېمو نه دي
شرابي ورېځې راغلې برسات مات شو ... ساقي منع ماتول د توبو نه دي
حسرتونه مې خون خوري او بنکې زړاتېږي ... پرېږه لېمو بنکاره، بل په خولو نه دي
بونه نه یې چې په سیل د گلو خوښ یې ... دا بهانې د چا د بام د ختو نه دي
د منزل ستړیه بېنې ابله سکون بنه دی ... چې زخمونه دي ماره په اغزو نه دي
خود څراغ چې د امید زما ژوندی دی ... ارمانونه زما، لا په سلگو نه دي
چې حمزه د عشق په سیند کې دي ورک شوي ... لا سرونه یې راوېستي څپو نه دي

(۷۵۷)

ستا یادونه هره لحظه نوي الهامونه دي ... نوي کیفیت، نوې صهبا، نوي جامونه دي
دومره قدم تېز کړه چې د اور سره خرې کا ... څه که پیا په لاړکې دي پرکې دي که دامونه دي
ستا په التفات مې ارمانونو د یوې بلې کړي ... شپې مې موسکې موسکې دي، روښانه مابنامونه دي

بس بوه هوا ده، د بري نه وي چې خبر شومه — بوته بې بويام دى، كه د بوټـكلي د بريامونه دي

مینه چې ترې لرې شي بترشي له حيوانه هم — وا مې په انسان باندي رښتيني الزامونه دي

۱۹۲۷ نومبر ۳۰_لوارگی

(۷۵۸)

لريږي بې طرفه، چې بهواكه مې گامونه دي — دا د خه نشه ده كه مې غرند مرامونه دي

نشه هغه ستر گې تصور به خه خلاركا — سته، د مستى نه كاكه پيالى دي كه جامونه دي

مره به خلا جواب كوي، كوه وو سره خه چې كري — تا چې د ژوندون بري لگولي الزامونـه دي

زه چې له خيالي جهانه والوتمه پورته شوم — د تله خو بيو زه بيم نه دانه شته نه دامونه دي

لوس به په لټون يم د پښتون چې رلېدا رېي كرم — ورک زما لـه مخي د انسان واره قامونه دي

رازيي په كثرت كې د وحدت، له بوه كيف ومونډ — بس بوه هوا ده بې شماره بې بامونه دي

كرم خوا ته چې لازم هغه تور د محبت بمه — خلقو راته تـل كري لـه ورايـه سلامونه دي

رلنه كه مې سر درنه تيت نه شي پښتون هو ولري — ستر گو كې مې جمع درته د بر احترامونه دي

ستا په هر انداز كې حمزه راز د ژوندون ومونډو — ستا په هر يو ناز كې نوي نوي الهامونه دي

۱۹۲۸ اگست ۳۰_كابل — ۵ آرستـه

(۷۵۹)

د بر مې ساقي نوش كره خو هيڅ يكې نشې نه دي — ستر گې دي راوارو، ستر گې مې لاسري نه دي

بوخو بې لوظي كري، نـيغ كاتـه د پاسـه بري — ستر گې خو دي ښكلي دي، خه چې ښتني نه دي

ستا د وظيفې اثـر، لا وده زاهـده دى — ويـنه ميخانـه نـه ده، لا بلې د بوي نـه دي

راغلې زما ستر گوته، گوره چې بر ښنا كوي — ستر گې دي بينا زما، اوښكې مې رندي نه دي

خه واعظه ستون شه نه دا خو مينوشان دي ثول — راغلي ورېسې چې تـه هغـه خـو دلې نـه دي

(۷۶۰)

اوښكې مې لاړي خو نابـادي نـه دي — دا خـو پـه دي چې ادم زادي نـه دي

هـري سـندري رايـاد بري ولـې؟ — تبـري قـصې خـو راتـه يـادي نـه دي

ستر گې كه واردي چې جام شته زمـا — مر مې ارمان ستر گې مې مراوي نه دي

دا حوصلې پـه محبـت كـې زمـا — خـواني دي خـواني خـو ازادي نـه دي

داخو هوښیارې وې ساده شوې ولې　　ښکارې چې سترګې دې صیادې نه دې
تېرې خو ورځې د خوانۍ شوې حمزه　　تېرې به خود وې چې برېادې نه دې

۱۹۵۵، جون، ۲۰_لواړګی

(۷۲۱)

چې وایم لونکې مې په سترګو کې اوس پاتې نه دې　　وا　دروغ دې چې داسترګې دې لاسپینې نه دې
زه به فرقت کې چې ژړا له د پېره درده کوم　　وایې اثر چې برېهوده اوښکې دې لاوینې نه دې
چې وایم تېر به به تا له مال و سره ختې　　وایې جامې دې په تهمت کې لارنګینې نه دې
زه ترېنه سوال په وېره وېره د بوسې چې وکړم　　وایې چې سم دې دواړه لبې مې شیرینې نه دې
وایم پتنګ یم مخ دې شمع وایې دروغ مه وایه　　چې سوخته نه یې معلومېږې چې دامینې نه دې
چې ورته وایمه ژړګی مې کړو سوخته غمونو　　وایې طایفې کوم دې د عاشقو چې غمګینې نه دې
وایم چې ستا مینې الفت کړمه شاعر زه حمزه　　وایې مصرې خو دې څه دلسې بهترینې نه دې

(۱)پاړ:ونه کړې چرې.

نن چې زما یادې حفه غارې صراحي دې　　خوب مې اسویلي کړې رالیدراې مې سلګی دې
زړه مې ښښتو بیو ته لوبې دې ورکړی　　تیغ ورځه نظره څوکه زلفې غلچکی دې
زده به زړه چاودون ګلستاد حسن په سېرلې کې　　زروته لاد خان په تداره لکه ګلی دې
اوښکې ښښتې مې راغلې ستا به ترواتې　　څه به کړې ښښتوده د رقیب سره سیالی دې
وخت نه چرته خې اوته راځې نه یې وجودشته　　دادتغیر څه ناتاروته په نړی دې
مانه دوه ښکار یې نه، چې شې جوړه جوړه دې　　ایږود نسبت له اتحکله مې سترګی دې
دانظر د چادې. بیاپه چاباندې برېرخې؟　　زه چې په وجود کې دا اشیاګورم ککی دې
سوریوکې دزلفو یې د ښکلیو سترګوترځه　　ښکارې به ورشوکې غورځنګونه دهوسی دې
غاردې ر حمزه دستادزلفو له ستمه　　هم ورته لمسون دلبوتروب کا. هم کړی دې

(۱)آر حثهګو

(۷۲۳)

ستا په انتظار چې تېرې شوی زماني دې　　لاخو په نظر کې رماحفه ورځې شپې دې
لامشت وګرېوان یې دفناسره دې پلونه　　تېرې به دې لاره دجاخوانۍ حوصلې دې
ګوانې د برمدوسترګو دې له ضبطه پرې وېستلی　　تامې به سلګیو چوړګومان، کړو چې رندې دې

ای د باسان له بریوکیو وپرېدونکیه — داخوا سوېلي دکومې تپسري قاتلي دي
گوره په ساده کتوبې غلط نه شې! — پټ بکې اجل دی دواړه سترګې يې خزې دي
بنه دي دفطرت نه بېلوی شمه عادته — ستا به تقاضو کې تو دوخې نشته ببنې دي
پرېوت به مغرب کې دحمزه د زړه نمر مخې — خکه يې دسترګو دافق لمنې سرې دي

۱۹۶۰/۶/۱۱ ـ خصوصت هراره. (۱) آر: گمان.

(۷۲۴)

ورنه عطاکه دفطرت نه دالحزوزې دي — دوفابوی کې لکه ګل دېښتنوزې دي
دزړه شبنم مې چې رنګ رنګ کړي دحکمت خبري — دادنمر مخې دبنودپلوشو زې دي
بنکلیه منمه، چې بوره دېښتنوزېه وي — خوراته وایه چې دتابه خوله کې خوزې دي
خوکه بستې وي اوریدل يې په هرلوري کېږي — کلکې به لوظ اوبه اقرار دمېرنوزې دي
دابه قسمت وچې منزل ته رسېدل ونه شو — خومې زده شوې دالفت دمرحلوزې دي
خدایه چې پوخ مې لېوتوب شوکه په خودشومه زه — خکه خاموشه نن زما دزولنوزې دي
بنکلیه کوریه، چې راته ست کوې په دې پوهېږې — چې دلته بندې له حیاد مېلمنوزې دي
په سلیمان مې دزړه چرته وسوسې کړې اثر — چې راته پاتې له هرونګه دمهوزې دي
پوته دګل دي اروې بل "نه دالحزویه ژبه — حمزه بدلې بوموسم کې دسپرلوزې دي

۱۹۷۴،اګست۱۹ ـ لوارګی. (۱) آر: پلې.

(۷۲۵)

ماد زماني نه پورته کړې چې پردې دي — شپې ورځې زما چې وې اوس ورځې دې نه شپې دي
مینه شوه کامله که کامله شوه فناشوه — اوس پېرې نه پوهېږوکه وبله اشارې دي
اوبنکې مې په زړه کې چې نه وې کورنې دي — نه چې راغلې هله شوم خبرچې مېلمنې دي
خلم لکه ستوری چې په برخه مې تیارې شوې — خکه غوره کړې مې رڼالره تیارې دي
زه چې دکثرت نه حمزه راغلمه وحدت نه — دلته پاتې شوی نه زنار او نه تسبې دي

(۷۲۶)

خوکه په زړه يې تراخه پاتې دي — لاېې په سترګو کې خواږه پاتې دي
دمېلمه قدرپښتنانه پېژني — نن چې له ګوانه دي بانه پاتې دي
دتندې ګونجې دې خوږې کړه اشنا — يو خوخبرې مې په زړه پاتې دي

خمکې[1] تـه وګـوره چـې مـخ شوسـره — نورنو زموږ په مینځ کې څه پاتې دي؟
کلـه راغلـی دي کـوڅې تـه ومـه — دا تـښتاني دچادپلــه پــاتې دي
ستاپه دیـدن بـسـې قنایـمـه زه — یو په بدن کـې مـې لبـمـه پاتې دي
لـک نکهـت مـې دوحـشت نـه ګلـه — لاد جـامې خپنـې واتـه پـاتې دي
بس دهـشي په خوب کې خوب ویني تول — څوک دي وینې شوي څوک اوده پاتې دي
خـواره پښتو په یـې پرونـې نـه شـي — لاځـه پکـړي دپښتانه پـاتې دي
وکړه تپوس یې دحـمـزه لـه سـترګو — هغه خبرې چې په خولـه پاتې دي

۱۹۶۱ اپریل ۲۷ـ لولړګې — (۱) اوږمږګي.

(۷۲۷)

لامـې پیکـارلره زلمـې پـاتې دي — هجره لاپټ مې څه زیړګې پاتې دي
څه چې رو عشقه تول مې جارکړه له تا — بس یوڅوسترې اسویلي پاتې دي
بـه دې چـې اوس راتـه ګـلان یـادوي — عمر یې دېرشـه چـې اغزې پـاتې دي
دارتینـو خبرې پرېـږده اشـنا — وایه چې کوم ځای کې سرې پاتې دي
لابـه دې نـورې جفاګـانې زغمـې — څـه ارمانونـه پښتنې پـاتې دي
لاد امید پـه تـصور کې زمـا — یوڅوروبـانه مابـامې پـاتې دي
لږ به تلوتلـوکې راتـه غـوږ کېده — یوځـوخبرې سرسرې پـاتې دي
ستاپه محفل کې چې یورنګ نه راځي — څـه پکې روغ څه لیونې پاتې دي
حمزه لیتون کړه درنګ رنګ ګلونو — لاځوځوږخې دسبرلې پـاتې دي

لولړګې

لاڅـوتنې دګرهوانـه پـاتې دي — وحشته ستاپه زړه کې څه پاتې دي
داخوتـه ولولـه چې سترګوکې دي — نورې خبرې مې په زړه پاتې دي
ستامې ښکلا، زمادې زړه واخیستو — تاسره څه، ماسره څه پاتې دي؟
سوال خومې اورې، خوجواب نه کوې — لابـه خوږوکې دې تراخـه پاتې دي

اوښکې هوښیارې شوې بهرنه راځي — جونه شوې پېغلې په کاله پاتې دي
ستا د اهند کې بانه که نبغ وي څه شي — لاځه شملې د ښبتانه پاتې دي
چې په یو وخت فلک پیماو هغه — مینه کې سره زنګانه پاتې دي
ورلې خواني دې زما څه کړه اشنا — تله دې په خاې، لادې راتله پاتې دي
په خلاص بد وشوه دزړه وینه حمزه — لا د پرغونه مېلمانه پاتې دي

۱۹۶۳ اپریل ۷_لوړګی

نه ولولې نه وسوسې پاتې دي — بس هغه یاد او هغه شپې پاتې دي
ماته له مانه هم د لوی اشنا — وړې خبرې یو دوه درې پاتې دي
ښن یې زما د حال تپوس کړی دی — دا د غمونو سلسلې پاتې دي
تپوس د نوو، د زړو څه کوې؟ — بس خوشه نوې او زړې پاتې دي
حمزه چې تېرې په موسکا ونه خورې — لاخو څه د ېرې مرحلې پاتې دي

دوران مجله/۵ ۲۰۰۵ اکتوبر، ستمبر

[۷۷۰]

لامې خمار له لبې پاتې دي — ځو تندرونه د نورې پاتې دي
د مینې ژوند وې په منزل کې منزل — تل په دې لار کې قافلې پاتې دي
نور به مې څه په بې خودۍ کې وې یاد — بس هغه ښکلې سترګې سرې پاتې دي
مرې که دېوې د انتظار شي، څه شي — لاحوصلې زما د شپې پاتې دي
ترڅو چې رانه شي حصاره به وي — لا دسلګۍ منې حوصلې پاتې دي
ستا ملاقات له ساتلې دې مسا — اوښکې هم ځومره خو دوه درې پاتې دي
نظر مې تکنده غرمې اوبه کړې — چې په بار خو یې لاځولې پاتې دي
د ښېښو نوالې څه پوښتنې کړې — نه ښېښانه نه پښتنې پاتې دي
خور چې وربل د ښېښتې نه وي لا — څه تنواتې څه جرګې پاتې دي
حمزه په عشق کې هم فریب وخو — چې یې تراوسه وسوسې پاتې دي

۱۹۷۰ اګست ۱۱_لوړګی

(۷۷۱)

عقله چې خودې سلسلې پاتې دي — هومره زنځیر او زولنې پاتې دي
ستا التفات چې ورته ست ونه کړ — چرته دي اوښکې پښتنې پاتې دي
لېمه مې تېت خو مضطرب غوندې دي — لا د دیدن مې حوصلې پاتې دي
دکې مې سترګې شوې لا غرېو پاتې دی — بس له بارانه زلزلې پاتې دي
حمزه اشنا به خامخا راشي — نوې سپوږمۍ ته خو لا شپې پاتې دي

(۷۷۲)

ماوې سپرلی شو دوصال دارزانی ورځې دي — وې، خبر نه یې نن سبا خو دګرانی ورځې دي
زلفې کړې جوړې که وراني دخوانی ورځې دي — جوړه خنداکې لکه ګل، دپریشانی ورځې دي
نن چې اشارا ته موسکې دی له امیده خلاف — ښکلې چې بیا راستنې شوې پخوانی ورځې دي
خدایه عطادې هم خالي له استحصاله نه ده — سپرلیه پوه شه چې بوخودې دخانی ورځې دي
ګله زمانوې غزل کې به دېبوې بلې شي — راووره دېدن دطبیعت دروانی ورځې دي
ښبنمې ګل جوړ آیینه دی دخندا اوژړا — داپه اضدادو کې وحدت دحیرانی ورځې دي
زلفې دې ښکلیه په هوادلوبو سره دي — جوړ دخلوت او دوصلت شبستانی ورځې دي
چې هندوبار دهفوستر ګوروته خم لیده شي — زړګیه سخ دې شه ځه ښکلې "درانی" ورځې دي
حمزه خرد کړې اشارې دګلستان په طرف — مینه اصرار کوې چې نن خو صحرانی ورځې دي

۱۹۷۲ مارچ ۲۰ـ لاهور.

(۷۷۳)

ستاکه غمونه مرجونا غوندې دي — اوښکې زما هم بې بها غوندې دي
واعظه وشوه ښې مې داورېدلې — خدایه خبرې دې اشنا غوندې دي
ګله بنوته کله ستر ګوته شي — تاته مې اوښکې وار خطا غوندې دي
لږ خور او ګوره چې پوه شه زه — نن زما سترګې دبل چا غوندې دي
خدایه الفت او که نفرت دی دا — رقیب او یار سره جدا غوندې دي
چې مې رشته دانتظار غوڅوي — ستا موسبده دسپین سبا غوندې دي
جار دې له زلفو لږ تپوس خو کوه — شپې دحمزه توري بلا غوندې دي

(۷۷۴)

اشنا غم جبې چې وي اوس تهري غونډي دي / وعدې خوږې خوږې دي له ماهېرې غونډي دي
لاړ پر شراب مې خپل چې به توبې کړي ډېرې ما / اوس کم شوخو توبې مې هسې ډېرې غونډي دي
نن هم مې زړه داده کړ ستا په "بیا" چې راته تلې / سلګی مې به دې دام کې چې راګیرې غونډي دي
راتــک دې و ناڅاپــه خفــه کیــږه مــه اشــنا / دا اوښکې به کرم توی چې رابرسېرې غونډي دي
دا تــورلې بلاګـــانې ســـتا د زلفو، دلبـــر / قربان چې له حمزه نه راچاپېرې غونډي دي

۱۹۵۳ جنوري ۵ ــ پېښور

(۷۷۵)

بس بې له خپل ځان د بلې مرستې نه منکرې دي / ګوره مسلمانې حوصلې مې قلندرې دي
وورځې دې رابېکه شوې بنوته یې ځه ووېل / ښکارې چې کړلې دې زما سمې خبرې دي
زه چې عاشقي وکوم مقام ته رسولی یم / هلته عقل ځه، چې دالوت سوې وزرې دي
سترګې پښتې به مې وې برندې خو چې پایمه / ځه که د حالاتو راته تل ووروځې ببرې دي
خپلې بورنګی داسې فضا ته رسولی یم / ساز دې اسوېلې دلته سلګی همه سندرې دي
مانه د فطرت که هرېوشي وښکلې تووره ده / روغ به بمه ماچې د وحدت اغوستې زغرې دي
دېرشته داسې لرې چې حمزه وته نژدې وي تل / ډېر داسې نژدې شته چې لاډېر ورځې لرې دي

۱۹۲۷ جولای ۱۲ ــ لوارګی

ســترګې دېې مخیــو چــې ســرشــارې دي / ښکارې خومیخوارې خوخونخوارې دي
دالکــه نــرګس چــې کاپــه تــرخ کتــل / ښـــې دي بلاښـــې دي خوبیمـــارې دي
برندچې کتل زده کړې ایله سترګې شي / اوس غــشــې وېــشــتولره تیـــارې دي
ســترګې دي دســترګوته شــرمېږي نــه / وایــه چــې ښاپوهې کـه هوښـیارې دي؟
پوهه دي کړې سترګې، دزړه سترګې شوې / اوښکې مې واپس شوې حیادارې دي
نــوی بـــرلی دی دخـــوانی ایلـــه / لاپــې د دیــدن ورځـــې بـــبارې دي
وصـــل حمـــزه کېږې خـــوبې لاړې شـــه / لاړې دخوبـــــانوچې بـــــې لاړې دي

(۷۷۷)

د مينې لارې درته څه وايم چې څه لارې دي — بس خو چې څوک دې پکې ورک هغه به نه لارې دي
ښاد لدم نخښې مې بس دي که ته باتې نه شوې — ښدې هر چاته پس له دې زما د زړه لارې دي
ستا د کاکل د کږ ليچونو د گرځندو سوا — تيرې هر لورې ته په سمه هم په غره لارې دي
هغه هم وخت و چې زمانه به پې مخ پټوو — دغه هم وخت دی چې نن ماته په کاته لارې دي
مهر(۱) چې ماتړې په کږې "وليدو گل" دې اوسې — دی چې پرې يون کوې هم دا د ښښانه لارې دي
تنگ و غيرت نه دې خلاف د مينې څه وکړمه — ښکليه خفه مه شه هم دا د ژوندانه لارې دي
لکه سراب وې وچې کلکې چه ورتلمه پرې زه — اوس چې په بېرته پرې راځم اوبه لوبه لارې دي
هام چې په مينه کې بې لارې بې گودره نه شې — چې ډېرې ډېرې د پې مخبو د کاته لارې دي
په پښتو نواله به تبندک چرې ونه خورې حمزه — په پښتو سترگو پرې تېرېږه د کاله لارې دي

۱۹۴۶ اپريل ۱۶ _ پېښه، افغانستان. (۱) مهرگل حاکم شينوار، کړی افغانستان.

(۷۷۸)

ره ستا زلفان پرېشان سوري دي — ستا د مخ د نمر نه لړزان سوري دي
اې چې دې پرتو د تن هم ستا رنا — ستا رنا هم ستا په ارمان سوري دي
آينه مکان په کې پرتو شي عکس — سوري عکس، او عکس حيران سوري دي
ستا چې چاته مخ شي عصيان چرته دی — نمر په مخ کې تل گرېزان سوري دي
ستا لمن اشنا که دا اسمان نه دی — کوم طرف غايب د اسمان سوري دي
ستا دې شملې همايوني نه خار(۱) — ستا د مېږو پر سليمان سوري دي
سر د حمزه ستا له سوريو خار(۲) دی — ستا د سر نه څو که قربان سوري دي

(۱) ار زو. (۲) آر زو.

(۷۷۹)

بل د تيرو نښته اثر سوري دي — داد رنا گانو ثمر سوري دي
دی په وجهد و مې چې ماشوم د زړه — دا څو گله ستا د نظر سوری دي
نښته حقيقت کې تيرې نښته دی — گوره د هر تن نه بهر سوري دي
اوس به د بېلتون لوغړن خوب وکا — راغله په خندا د سحر سوري دي

زلفې دې راتاو شوې د سپین مخ په تاو نمرنه په لړزان په خطر سوري دي
هم خ نښته پرتوې په آیین کې دی سیوري بشر. گوره بشر سوري دي
خغل، چې شو حمزه دلطافت په لور ستا په کثافت کې هنرسوري دي

۱) ارزغل

سترگې دې پیالې نه دې میخواري دي ښکاري خه ساده سادہ مې چوري دي
سترگې د اشنا بدلې ښکارې نن خیر دې دې نن تورې په مانورې دي
خنم خو گردش دفلک لاته دی خم خه شو؟ پیالې ولې نسکورې دي؟
نن چې پردې ښکارې، پرون خنگه وې دادې هغه سترگې؟ که دانورې دي؟
یو رمه رفعت ته دکاکل خیال پرې به وخم سترگې په مانورې دي
اوښکې استقبال ته خې، سلگې زما خولې وته راتلی نه شي کمزورې دي
خار، دهغه قهر له تا وایه اوس ستا که د حمزه خبرې سپورې دي

[۷۸۱]

وایې اشنا د شگیانو خبرې شورې دي پوره شه د الفت د لیونو خبرې شورې دي
دا لره قصه زما د غم وه چې دې واوریده مه کره بیره، ودربېږه بیو شو خبرې نورې دي
ولې یکې ستا هغه خواږه لوزونه نه ښکاري نن خو دې دسترگویښتنو خبرې نورې دي
بې نه د الفت لکه نینه هسې په تیښته یې ما خوړ نه دې د سوځیدو خبرې نورې دي
راز د مینې زده کره نرې چې سوځې او گډیږې هم دادې اوکه نه ؟ د سپیلنو خبرې نورې دي
پرېږده یې لوتې واعظه وخت دی دبلبل اوگل بیا به اورو نن د اوریدو خبرې نورې دي
موسک ر د رقیب سره په تریو تندې مې پوهه شو وې چې په تاباندې مې یېرزو خبرې نورې دي
خه یې وې قاصده، وې چې ماته جواب وروسید؟ و ... ه بس د تلو او نه راتلو خبرې نورې دي
بنه دې ستا نازونه، خولالیه زور استاذ یمه مه تېرباسه مادتېروېستو خبرې نورې دي
خه به د پرومیو چې سالې راته راگورې نه ستا دپیمانو او دلېمو خبرې نورې دي
گوره حمزه خوله په خوله چې نه شې د رقیب سره تا نه دې ښکاره چې د سرو خبرې نورې دي

(۷۸۲)

ستاکه په تندي کې سجدې د پیرې دي — هر خواته قبله شته کعبې د پیرې دي
سوی د زړګي، نم د سترګو، زېږ بشر — ما سره ستا دانخښې دري د پیرې دي
ستا دغم همدم مې اوس ختمیږي جوړ — نم شو کم د سترګو چې سرې د پیرې دي
زغم د زنځیر بویه پښتون جذبه ته — وګنې چې کښېنه ګجرې د پیرې دي
وار د تروږمې دی سپوږمۍ مخیه لا — غم نشته راتلو لره شپې د پیرې دي
سوال درنه اشنا د لیو تسوب کوم — سوال د میرو پر پرده میرې د پیرې دي
هېڅ به مې خواهش د ژوندون کم نه شي — تا سره د درو غو نیتې د پیرې دي
ګران به حمزه خو مره و منزل د عشق — تاکړې د سترو پېښې د پیرې دي

۱۹۶۳ اکتوبر ۲۰ ــ دوره اسماعیل خان.

(۷۸۳)

چرته خې شکمن شومه، ربیاره په ماتېږي دي — دغه مرحلې خو په خو واره په ماتېږي دي
زه یې منتظر د واپسۍ یم خو واپس نه شوې — د پرې لسافلې په دغې لاره په ماتېږي دي
زه د ژوندانه په کشالو کې څه شا پوه نه یم — وېوښته په عشق کې چه هو ښیاره په ماتېږي دي
وسوم لو ځرن شومه چې ستا پرده ساتله ما — دا پټې لمبې خو ستا د یاره په ماتېږي دي
بې د یار د ذکره په ګوښه کې مې بل کار نه و — شېې ور ځې واعظه څه بېکاره په ماتېږي دي
خانده چې خو خاندې! خو ملګریه ته خبر څه یې — ستا یرې څه که تېرې دي خو یاره په چاتېږي دي
خدای دې زما سرې لوښکې لرې که په هر خای یمه — نه ده چې شپې ور ځې بې بهاره په ماتېږي دي
وایې چې تېرېږي وار په وار سره لمحې د ژوند — جار له خپله جذبه چې بې واره په ماتېږي دي
نولې رسوایې د زمانې په ما حمزه باندې — بودتسا د بهاره ده داره په ماتېږي دي

(۷۸۴)

ای عشقه مختاره، چې تاراله چشمان راکړي دي — خو د خاک د خپل قدم بښکلې جانان راکړي دي
اشنا دې بې نیاز وي د نا بست په هوا مست — پاک رب چې اسوېلې لکه طوفان راکړي دي
هر کانې د تهمت راته ګوهر دی د مراد — دا ګران غمونه یار څنګه ارزان راکړي دي
ستا بو دبهدن و نورو رنګینو ته کرمه کور — کاته یې د تصویر غوندې حیران راکړي دي
حمزه د بهار بشر مې اوسه ګل پیغمبري — دا غمونه چې یې ما له د هجران راکړي دي

(ا) از رلو.

(۷۸۵)

ستا په مینه کې چې تېرې خوامحې دي
هم هغه مې د ژوند خلندې لمحې دي

پر کالي د ژوند به څه پوښتې هغه مه
عبارت ترینه پر دوه خوږې جونې دي

کم لیچونه هم د حسن ترجمان وي
چې د ښکلیو د وربل لازې کږې دي

جوراحساس مې داضدادوناپوهې وه
ستاخوږې ترخې، همه ترخې خوږې دي

اشناستادمه رانګ او تنګ له فکره
څه بیداري څه پر کالي زمانې دي

نن وسواس راسره مل کړو ستا خبرو
دومره دېرې خوږې لګي چې ترخې دي

د وصال او انتظار تر مینځ پر حال دی
چې مې شپې یکې نه لنډې نه اوږدې دي

چې همت مې بوم نهېده له اوږدې لارې
په تلسیم پې ماښاکلې مرحلې دي

دا رښا د ستاوون ده که بیار راغی
حمزه ګوره دېرې بلې دي که مړې دي؟

(۷۸۲)

څو چې ساده دي، دومره پخې دي
نه کچه کیږي، سترګې یې غلې دي

چې تصور شته د هغو سترګو
لاسحرنه دی، بلې دیوې دي

زاړه یادونه، دي تل ژوندي وي
چې دمینو پرې خواني شپې دي

نن چې سالي دی د پر مهربانه
دبې باکیومې دا صلې دي

خسب مې د سترګو انتظار یو ور
هم مې خوبونه، هم شوګیرې دي

ښکلاپې ژونده، ژوند پې ښکلانه
عبث خبرې، خوشې لیکې دي

د عشق محل کې، د تراو څه کار؟
پرېږده چې اوښکې، بهېږي ښې دي

زړو یادونو، لړخوراپیښ شي
زمانه هېرې د ځواني شپې دي

کړې دې مړې سترګې ژوندي ستونه
پښتني سترګې زمامړې دي

سالي دی، جام دی او میخانه ده
مطلب یې یو دی خبرې درې دي

دعا مې کړې، د تا د ژوند وه
هغه نېرې دي لارا پې دي

له خانه تللیه که خان ته راغلې
بیا نه منزل شته نه فاصلې دي

زړې مې بهرته، جوړ نوې کیږي
کاته یې نوې، سترګې زړې دي

د دنیا ښکلې، ماپېژندلې
بس تشبیهات او استعارې دي

به هغه سترګو چې غلط نه شي — دیداري نه، دکې نشي دي
هومره سوا دي، په لنډیارۍ کې — چې ښکلي زلفې، څومره اوږدې دي
حمزه بدل شو، جهان بدل شو — خو هغه سترګې، هم هغسې دي

(۷۸۷)

زاهده ته به دې خفه وې چې برقعې ورکې دي — اوس خویه دې شه لږ خوشحال چې لوټې ورکې دي
چې وې زمري په هوس سترګو، په لټون بې یمه — پوښتنې ډېرې بې کوم خوښتنې ورکې دي
چې زما شبو بیدارولې په صد کور دزلفو — اوس هغه خوانې خوبولې شوګیرې ورکې دي
چرته به اور کې دشرابو سرخیدلې نه وې؟ — ځیرمه کوم ورپسې ډېره خوتوبې ورکې دي
یم په تلاش بې چې جنون مې کجه پاتې نه شي — ورک مې اشناګروچې زمانه زولنې ورکې دي
چې دهوس په لسه تلل، په مرحلو کې شو ورک — چې عاشقان وو په هغو کې مرحلې ورکې دي
عمرونه تېر شي دهشې په نور لوسپین نه شي پوا — دچانه ورځې ورکې شوې له چاشپې ورکې دي
دمیخانې په عطانن زاهدان پوه شول ایله — چانه شانه، چانه مسواک، چانه تسبې ورکې دي
عشقه، پوه اندېښنه ته هم بې دعقل په خبر — نه بې بیاهم چې خودې تولې اندېښنې ورکې دي
سالې داستاد نمکې مخ دی اثر که شه دي — چې دم په دم په خوله راتلې هغه توبې ورکې دي
اوس مې ایله سترګې راډکې شي چې تاووینم — مینه شوه خوانه دباران هسې شپې ورکې دي
په نورد نظر به دحمزه، چې ستار خار کړي پیدا — وایه اشناولې دي اوس هغه خولې ورکې دي

(۷۸۸)

امکان مې والعې کړو واقعات راته موسکې دي — ماځال کړو هسې جورچې محالات راته موسکې دي
ناسېر دي حقایق چې دخېل ذات راته موسکې دي — آیین دمستقبل کې خپل صفات راته موسکې دي
تسخیر دکاینات چې مقدرزما په شوم و — رازونه داجزاء دکاینات راته موسکې دي
خالق په حقیقت کې دمکان اوزمان زه یم — ناطې راته بربښنا کوي، لمحات راته موسکې دي
پیکر مې دجور د محبت په تاو کړو ویلې — فطرت مې چاکرې کوي حالات راته موسکې دي
بنا هست مې په ورو ورو په پورتنې عالم خورېږي — بروږنېږي خوملک دسمارات راته موسکې دي
لبکرې دکثرت راته تسلیم شوې چې "زه" زه شوم — توحید چې خلاوکړه اضافات راته موسکې دي
حمزه چې په خپل خان کې زه دخان په تماشه یم — مضمر حقیقتونه دخپل ذات راته موسکې دي

(۷۸۹)

لوړې ژورې مې په سترګو کې دي — کندې کپرې مې په سترګو کې دي
سترګې مې سترګو ته راپورته خو کړه — د زړه خبرې مې په سترګو کې دي
لورې د حسن دې روزې شه اشنا — د عشق ژورې مې په سترګو کې دي
دا د ځواني څه روستني سلګۍ — راغلې سندرې مې په سترګو کې دي
ستا د نظر هرې ادا ته رسي — داسې وزرې مې په سترګو کې دي
عشقه فطرت دې د نکهت راکړي — ګنې کمرې مې په سترګو کې دي
پاس چې اغیار راته کتلی نه شي — جوړې بمبرې مې په سترګو کې دي
وایم په زړه کې وونړدي به شمه — څه لرې لرې مې په سترګو کې دي
حمزه په طمع تیتې نه شوې چرې — چې سترې سترې مې په سترګو کې دي

۱۹۲۷ اپریل ۳۰ ـ لوارګی.

(۷۹۰)

ښتنې سترګې یو دتا سترګې دي — ګنې محفل کې خو بلا سترګې دي
وار مې خطا و چې مې سوال ونه که — دا وار خطا ولې د تا سترګې دي
وواېه ته څوک یې او څوک یمه زه — چې زما ستا او ستا زما سترګې دي
ځان نه به ګورمه دتا په نظر — دتا په سترګو کې زما سترګې دي
اوس چې ناجانه غوندې ګورې راته — هغه وې نورې او که دا سترګې دي
دا نمر د صبح په شپه د چا ښکاره شو — چې همه سترګې د سبا سترګې دي
چې په وقار سره یا نه کړې ښکته — بس دغه سترګې بې بها سترګې دي
وار د کتو دې نه کتو راکړی — ګنې زما خو وار خطا سترګې دي
ما په جفا مجبوروولی نه شې — ستا که څو ښکلیه بې وفا سترګې دي
حمزه هر دم دی تجدد هستی — هغه جداوې، دا جدا سترګې دي

۱۹۶۶ جون ۷ ـ لوارګی

مالیـدلي خـدای زده دچاسـترگې دي — نن چې زماسـترگې زماسـترگې دي
سترگې خو یو سترگې همه سترگی دی — سترگې د اشنا مې جدا سترگی دی
خیر کـه زما ،وایـه خطاســترگې دي — چرته خطا؟ ستاچې رماسترگې دي
گـوره بـلا حـسن داشنا شـوډېر — څنگـه بلا ،زلفـې بلاسـترگې دي
گـوزه دشبگیر وهلـې سـترگې هـم — تالیـــدلي یودسباســـترگې دي
اوس یکې ښکاربږي نه اقرار ،نه لوظ — وایه چې داسـا ،که دچاسـترگې دي؟
سـبرې بـه شـې سـتاپه دیـدن دا ولـې — سبرې په کوم وخت د گداسترگې دي
نـور کـه شـو درپـورې دچادی قصـور — یور مې چې ای ښکلیه په تاسترگې دي
ماوتـه موسـکی چـې دتاسـترگې دي — بـس نـو دتاسـترگې زماسـترگې دي
ماتـه هـر یوشـې دنـرې سـترگې کـا — څنگـه دې دوه سـترگې بلاسـترگې دي
سـترگویې چـې سـتالیدلي سـترگې دي — خدایږو چې حمزه ته عطاسـترگې دي

خدای چې درکړې عتابې سترگې دي — په هرحالت کې عقابې سترگې دي
چې دزړه وینې یې نشه ماتوي — هغه دښکلیو شرابې سترگې دي
سترگې مې ستاله تصوره اشنا — دتادسـترگوجوابې سـترگې دي
زمادزړه غمونه تول وشمېري — څه بې حسابه حسابې سترگې دي
عجیبه داچې یې کاته وې د. — که په ظاهر کې مرغابې سترگې دي
دزړه تارونه په شهباز دېنـر — وهي بې دریغه ربابې سترگې دي
حمزه چې هېڅ یکې لوستی نه شمه — داسې دښکلیو کتابې سترگې دي

۱۹۷۱،اپریل ۲٦_لواړگی.

(۷۹۳)

خوی دهند کبانزخه په کارچې پښتنې سترګې دي   چې اشنا نه شوي لاتراوسه مېلمنې سترګې دي

د سوال جواب دی پکې بیا نه مونده زما نظره   چې نه ربهږي، نه ترټیهږي پښتنې سترګې دي

ای د مجلس ملګرو، یو دوه چې خطا دي زما   چې تري داشعې هم شرمهږي هغه دري سترګې دي

زه د فطرت لـه حېثـه وږی زړه پـه‌دلی نـه یم   درته چا وې چې په دیدن زما مرې سترګې دي

جورخه پخې شوي چې پېغام پکې دروغښته اوس   اوګټې اوس هم کچه کېږي هغه مرې سترګې دي

په ډک محفل کې چې په مینه راکتلي وو تا   لـه هغه رخته د یارانو راپسې سترګو دي

ماکره ولجه د تورو شیو خنې کجل د تبارو   اوس تصور ته د اشنا زما وږې سترګې دي

نوی انداز یې هم په ما اوس څه اثر نه کوي   ورسره نـه پـه بلـد هغـه زرې سترګې دي

حمزه چې یار یې یو خل ولید بیا ونه غوښتي   خومره بینا لوخومره بېې دغه رندې سترګې دي

۱۹۶٦، نومبر۵ ـ پېښور.

جـې پـه محاسـته د ســلف تلـي دي   نـه خـوري تېـنـدک چې کـوم طـرف تلـي دي

ښن دبنو لاندې مې نـه کسې اشنا   غـشي پـه لـور د کـوم هـدف تلـي دي

جنـګ دالفـت نـه ملاترلـي حـواس   څـه پـه مرانـه صـف پـه صـف تلـي دي

داخولـــت دی چاپـه عـمر وکرو دیـد   څـوک ورلـه پورتـه پـه رف رف تلـي دي

حمـزه پـه سـترګو یـې تلـي ښـکلوه   څـوک چـې ګلـشن نـه دنجـف تلـي دي

(۷۹۵)

دا څنګه خوږ یې سوی دی، څه خوږې لوندې لیمې دي   ستا اور د اتکو د مینې تکندې غرمې دي

طوفان شي چې د ورزرونه یو مقصدو ته روان شي   داګر چې درته ښکارې دا وږې وږې ذرې دي

بو ونهږې اوس چې تود مې دککو چرته وانخلي   شاید چې ستا د حسن پېغلې شوې بلوشې دي

سوداکې ستا د زلفو چې زه شپو به وم اخیستی   اوس مایه سراخیستي هغه توري ورځې شپې دي

ښکالوشې په تیاروکې د ارمان چې شي ساه لنډه   بس د   څوک وایې چې ستا شپې ولې اوږدې دي؟

یو اورېمه د مینې په خاطرکې په دې ځای شم   اوریه د اور قاتلې هم په اور باندې تودې دي

ستا نمرد تصور مې په فضا د زړه کې نښته   داځکه خوزما د اوښکو ستوري وو بوې سرې دي

... کې مېند د عشق که وهرخوخولي ته رانغلی   ګرداب شوي په بهیر کې چه مې اوښکې پښتنې دي

دستا په ښکلاچې دا د ژوند یله نامه ده   بې دي نه بل تعریف د وږي خبرې د وږي خولې دي

(۷۹۶)

تل به کړي الوت چې دي وزرې حوصلې دي — فتح به وي ستا چې دي لښکرې حوصلې دي
خمکه يې رنښتيا وي چې په بله وارولـه — چاوتـه عطـا چـې غابـورې حوصـلې دي
پام کوه چې خان دې به ورو کیږو کې شمارنه کړې — ستر به شي ورو کيه که دي سترې حوصلې دي
ســاز د کاينـات يـې منتظـر د غـولــو — پټې ستا به زره کې چې سندرې حوصلې دي
ايه چې نامه به وي د ښخوېرې چا ايښې — زه چې وتـه ګورمـه خـو نـرې حوصـلې دي
ښـتي مـې لـه مخـې بلاګـانې د حـالاتو — ګـوره بدرګـه مـې سـرېرې حوصـلې دي
نفـرتي د دنيـا او د عقبـى شـوې بـې اثـره — ماسـره ملګـرې قلنـدرې حوصـلې دي
وي دي حوادث په توره برېښ کې به دې خه شي — لم به مخ په وراندې چې مې زغرې حوصلې دي
سولې به همزه که وي د بېرې د بېرې غمونه — مانـه عطـا شـوې اور د سـرې حوصـلې دي

۱۹۷۰ اکتوبر ۱۰ _ کابل

(۷۹۷)

دا ستا د يـو ديـدن پـه ارمـانو راغلي دي — دا واره منفعـل پـه بـدو کـړو راغلـي دي
زما پـه ډکو سترګو کـې کـم ليچ تـه د نظـر — ستا در کې موسکې غشې د جلوو راغلي دي
اې درېغـه کـه وي يـو يـکې مسلم خراسـانې — ښولې کـه درتـه ډېر ډېـښتو راغلـې دي
اوس بېرتـه وړنـه بويـه داسـرار او د روازې — درشل پورې چې ستا د دروازو راغلي دي
زړګيه ديدن غوارې خويه شمبر کې يې؛ دچا؟ — لږ شمېر کړه پتنګان د ديدن، څو راغلي دي
دنيا شوه د هغو هم يې برزخ هم يې جنت — زمکـه پـه هـوا کـه پـه اوبـو راغلي دي
ناپوهـه غرېوه، نښـه دلتـه کـار د زلزلـو — وارونه اوس د نياز او لـوېلو راغلـي دي
وختونه سرګردان مې په مطلب کې د رڼا — دې شپو تـه تـوانې پـه جرګـو راغلـي دي
همزه خومره به به وي په دې درجې شي قربان — دا اوښکې دي که ډُرجې په شپو راغلي دي

۱۹۲۹ مارچ ۳ _ دربار آنحضرت ﷺ مدينه منوره

(۷۹۸)

نـوري قـصې وايـه چـې اسـانې دي — پرهـوده دالفـت خبـرې ګرانـې دي
رامې شي لمونه د ديدن په وخت — اوښـکې څـه ناپوهـه رقيبـانې دي
خدايږو چې کافر خومې صهبا نه کا — لاخوزما اوښـکې مـسلمانې دي

ستر گي مي لوستی شي دفطرت کتاب   مـخ تـه داشـناچي شي اميـاني دي
ستادجلب شوق يې وي راپېښې شي   دامي کـه سـلګی دي خومهماني دي
ګران شوهـسې ستادوصل مې ولي   تـل چې دعاشـق ويني ارزانـي دي
غـم دهجريــو رتلي يـل جـواب   داسـې مـرض داسـې دوايـاني دي
بـکاري چې حمزه پـه زرېدو يې اوس   لادي چې جذبې لـه پخـوا خـواني دي

۱۹۵۱اپريل ۱۰ پېښور.

(۷۹۹)

جنـګ د پيمانو د ده نوشـر ترانـې دي   لرزند چې هوشونه وي ورداني ميخاني دي
شـمع ده ګـل شـوي خـو فريـب دحسـن ګـوره   لـري لاسـحر دی ورتـه جمـع پروانـې دي
نمرد شباب لاز پـه غـر غـره شـو کـه بې لـولي   باتې مې لـمو کې څـه يې نـوره افسانې دي
پوهه دي کره هوش چې خبردار وي لـه تيندکـه   دلتـه پـه هر ګـام کې صـراحي او پيمانې دي
غـم د ماسـوی خـو بـو د ميـو پـه اور سـوځي   مينـې جوړي کړي څـنګـه پـاکې بهانې دي
دومره خـو راوګـوره چې تاتـه شـي معلومـه   سـاروميې نظر چې پـه ماکړي څـه کانې دي
ولار دي شـر خطـا پـه خولـه دي راغلـه قسـونه   دلتـه څـو خبـرې د دروغـو نـښانې دي
پـه شـرلـه معبـاردي دبنايـست چې مکـمل شـو   کې دي بـوه باخـه خالونـه باتې مې داني دي
زه حمزه چې پورنه کـتی نـه شم خورند سـر يم   دلتـه پـه قـدم قـدم دبـکليو آسـتانې دي

دپلار:دی.

خدای زده پيداشوي چې دجاپه دعاجای دي   خبلـه يومرض اوهـم بخبلـه دوا چـای دي
لري صـبوحي کره چې نن مانه قضاچای دي   راوره سالي.اصل کې خمارنه عطاچای دي
زماتـه کـه نشـه يې ده لـه پويلـه زاهـده خـو   بيـاهم ناروا شـول تماکوا ورواچـای دي
وايي چې دوه دري صدی چې عمردکارغانووي   داخوهم پـه دي چې ددې تولو غـذاچای دي
بنې دي چنی.خوره يې:خوږوسکي يې ساته مدام   ګرانې پـه وطن کې دهرې نن اوسـاچای دي
لاز چې شي بازار ته نوريه هيڅ په نظر درنه شي   هرخواته چې ګورې حقـه چای دي اوداچای دي
هرڅـه رانـه هيروويـه سـحرکې بې دچايوتـه   ځيـلي پـه روژه کې ياره مابه خطاچای دي

بدنه دي نـوارهم، چي تيري دفکرماتي تـا — يـاددي دپاسـه هـم دذهـن رناچـاى دي
پټي دبني ادم کله خفه کله خوشحالي کا — څه شعبده بـازي سـحرگري بلاچـاى دي

ترمي پري دهن دخماراوسه په کوښنوکي
تېزي په تاثيرکي له کوښنوسوا چاى دي

[۸۰۱]

څوک چه مې غم په انتها ښکاري — لاړي کـرم پـه ابتـدا ښـکاري
چين په جبين شي چي دي ستايمه زه — پـه هـر انـداز کـي دي رياښـکاري
چي په خنـدا کـوي کـلام راسـره — لامـې دوران د ابـتلا ښـکاري
ښندي راوشوي چي مېن شوم په تا — وهمـي دنيـا راتـه رښتيا ښـکاري
دُرچـي د اوښـکو راوباسـې د زړه — غـم د پـي مخومرجوناښـکاري
سترګي لـه يـويلې پناه بنـي دي — يـو دي مـېن کـه دوه جدا ښـکاري
کـم بـنـه وادي خلـم د سـترګو بـلا — د پـري اودي يکـي بـلا ښـکاري
نـم مـې د زړه نـه شـو لپمـو تـه روان — راز دي پـه لاړه د افـشا ښـکاري
دانتظـار دي خنکـدن شـو حمـزه — ديـوه سـلګى کـوي سـبا ښـکاري

[۸۰۲]

جانه مېن لکه تصويريه بي بصرښکاري — مانـه هـمـه نظرنظر، بصربـصـرښکاري
هريـوبلري شـولـبه زمـادزړه دفـضا — تانـه اشـناتوانايي دخپـل نظرښـکاري
له خپله حسنه مې پرده چي دنسبت کره[۱] لري — اوس نوزمايـه انتظـارکي منتظرښـکاري
زاهده دومره دباطن به دنياګى کي شوي ورک — چي اوس عـالم درتـه دخانـه نـه بهرښکاري
منمـه تانـه داجهـان بـه رهګفرښـکاري — مانـه خومـسته اشـاره ديونظرښـکاري
دسپرلي نه بي خبره ر· وبوى کي ورکه — جوړي خرد دي د وجدان کوه پـه سرښکاري
رامخامخ چي شي لـه شرمه ليلوواخلي — لاتکميـل پـه مرحلـوکي دالمرښـکاري
عجيبه داچي نن مې تنده دشوګيرده سوا — جوړدماضي نه راستون شوى کوم سحرښکاري
دسـرولدويهرزونه وي تـل ښنـده حمـزه — دتوقـع ونـه دي تولـه بـې ثمرسـکاري

[۱] ار: کړه.

[۸۰۳]

خوکه مې خپر دزړه په ښکار هغه صنم ښکاري — دخدای کرم دی چې مې لا په زړه کې دم ښکاري
ستا تغافل زما په زړه کې التفات وګرځي — په آیینه کې اپوته لیکلی سم ښکاري
ژوند د هغه به داضداد وپه تیرو کې دي تل — چې د وجود په مقابل ورته عدم ښکاري
ستا په کوڅه چې اشنا نخښې دخپل پل ویني — هر یو مهن ته همه دادخپل قدم ښکاري
د پردي سنم شه چې له جذبه مې کړ لیچ وخي — راته سم وګوره چې سوزمې دزړه کم ښکاري
ښ درلیب په خوله اشنا خان ته پللی یمه — زړ ګیه پوه شه چې بې دانوی کرم ښکاري
همدمه داچې دسحر په ګلو پرخه وینې — دا دحمزه غونډي مهن دستر ګونم ښکاري

۱۹۷۲ دسمبر ۱ پېښور.

وي به که تاته دا جهان ښکاري — ماتــه خوپرهغــه اوخــان ښکاري
دزړه تخلیـــق دي جهانونـــه همـــه — دزړه نقشه کې هرجهان ښکاري
چرتـه کمـی چې وي دپـاکې مینې — هلتـه دحـسن امتحـان ښکاري
تـه چې صـورت دآیینې تـه یې خیر — کلـه بـه تاتـه پکې خـان ښکاري
خـار دي اشنـاله رنګارنـګ خوبونـو — ماتـه هـم داجهـان روان ښکاري
ستا دوصـال خبـره ګرانـه نـه ده — سـرچې شنـدل راتـه اسـان ښکاري
خــه دی عالم؟ خوستا دزلفو اشنـا — یومـلـــل ښـکلی جهـان ښکاري
ښـکلیـه نـه ترهـه نـه بـورنـد،لـري تـه — داخـو خوبونـه دافغـان ښکاري
حمـزه چې شـه کـوي رضـا یمـه پـري — هـره ادایـې امتحـان ښکاري

() ار: مولی.

[۸۰۵]

ګران ورته خان چې لـه جهان ښکاري — ماته خو تول عمر په "خان" ښکاري
منم غـرور بـه دي پـه خـای وي اشنـا — خوتـل بـه ګوینـی درتـه خان ښکاري
زمـا د مینـې ورې ســترګې جذبـه — داسې ژوندون خو راته ګران ښکاري

هر یو انداز یې څو ارخونه لري ‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌ هره ادا یې امتحان ښکاري
داسې ښکاره نه وي خاوند د نشان ‌‌‌‌‌‌‌‌‌ لکه ښکاره چې بې نشان ښکاري
زه یې کرم خبلې زړبودی نه خبر ‌‌‌‌‌‌‌‌‌ دا پسرلی خو راته خوان ښکاري
دتللي غم به څه سایه پاتې وي ‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌ کور چې د زړه راته ودان ښکاري
دا به مېن وي بل به هېڅوک نه وي ‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌ ار چې په خان نه په جهان راشي
حمزه پخپله به بهر راشي ‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌ بس پسرلی خو را روان ښکاري

۱۹۶۵،جنوري۱۷ـ ارگی

په پښتنې وینه زرغون ښکاري ‌‌‌‌‌‌‌‌ چې په دې بن کې زړه رابڼکون ښکاري
د پښتونخوا په زړه کې ناست یمه زه ‌‌‌‌‌‌‌‌ چې په رگ رگ کې مې ژوندون ښکاري
"تن" د پښتون نوې لهجه کړه پیدا ‌‌‌‌‌‌‌‌ ورته "سبا" او هم "پرون" ښکاري
د ملیت جنونه خمار دې شمه ‌‌‌‌‌‌‌‌‌‌ چې هر افغان دې افلاطون ښکاري
جوړ به ماحول یې کړي موسکا د گلو ‌‌‌‌‌‌‌‌ دا برکت د زړه چاودون ښکاري
د پښتنې فضا د ژوند نبضونه ‌‌‌‌‌‌‌‌ تونده اوتاوده لکه پښتون ښکاري
لاس یې وروا چرو گریوان ته د وخت ‌‌‌‌‌‌‌‌ څومره هوښیار د غمه مجنون ښکاري
راغلي له ستوریو نه موسکا شو کوي ‌‌‌‌‌‌‌‌ خبر زما اوښکې په شبخون ښکاري
"تن" لکه "سن" چې دی، بخوابه نه و ‌‌‌‌‌‌‌‌ یکې "سبا" او هم "پرون" ښکاري
غم د جرس رانږدې کېږي حمزه ‌‌‌‌‌‌‌‌ زمونږ کاروان بېرته راستون ښکاري

۱۹۵۷،اگست،۲۱ـ کابل.

چې اضطراب مې دلبمو ښکاري ‌‌‌‌‌‌‌‌ زړه یکې ستا په درز هدو ښکاري
نخبه د زړه دماتېدو خو نه ده؟ ‌‌‌‌‌‌‌‌ چې مې زېږگې په کمېدو ښکاري
آیینه گوري اسویلي مه کوه ‌‌‌‌‌‌‌‌ چې یې جوهر په ژړېدو ښکاري
چې بربوکی ورته کاروان لېده شي ‌‌‌‌‌‌‌‌ داسې خرد دلبونو ښکاري

سپیني مې مرې شولې دتندې په یاد ــ دک چې سراب دیربوکوښکاري
دښښتنې حسن به خوښ شمه اوس ــ په هرانداز کې مې ښښتوښکاري
سعالي چې سترګې ختې وارولې ــ خیرشه چې ډک جامونه څوښکاري
هره څپره کې ده څپره دظهیر(۱) ــ نن چې څپرې دخیروښکاري
زلمي ستونه کړي زلمي وختونه ــ چې مستقبل په موسهدوښکاري
حمزه بهار لا د خیر نه نه ځي ــ ډېرې غوټۍ په غوړېدوښکاري

۱۲مي ۱۹۶۰ع. جمرود. (۱) دظهیر د ودې په موقع.

(۸۰۸)

ستاچې ککې په موسهدو ښکاري ــ داغ مې دزړه په خلېدو ښکاري
سپرلي لمدې بې خوده شپې راوړي ــ اوښکې زما په وچېدوښکاري
اوښکې په سترګوکې راوب شوې زما ــ ستا اشاري په دوبېدوښکاري
اوس به دزړه وینه ګیلې نه کوي ــ اوښکې زما په کمېدوښکاري
بیاکه موسکې شې دمرهم نه دې خار(۱) ــ دزړه پرهر په رغېدوښکاري
شوې زرغونې داسوېلو وربخې ــ یادونه ستا په وریدوښکاري
په زنګدن(۱)، کې تېرېدلې سلګې ــ نوم ته د یار په رسېدوښکاري
چې سره مخ شې سترګې اوړې ولې ــ څه به کوشش دپټېدوښکاري
ښښتنې سترګې دښایست په قدم ــ مه شه رندې په ټپنېدوښکاري
اوس چې همت یې په خوانۍ راغلو ــ خیرکه حمزه په زړېدوښکاري

۱۹۵۲ مارچ ۲ سېخکي.

چې پسرلی په موسهدوښکاري ــ ښکلې خوانۍ په ویښېدوښکاري
پیاله په سرګلونه بیاراغلل ــ دزړه دفتر په خورېدوښکاري
پیاله دګل شوه دَ شبنم نه ډکه ــ داغ دلاله په دوبېدوښکاري

دنرگسي سترګو په ست مې قسم — پیالــه لــه ما پــه کړې دو بنــکاري
زور د ګلانوشوا شنارا شــــــــــــه — ســترګې زما پــه مړې دو بنــکاري
پیالــه زما شــوه دنګهت نــه ډکــه — نــشه زما پــه کمې دو بنــکاري
خریدار کم شو حمزه د ټرشو ګلان — پــه دوړې دو، پــه رژې دو بنــکاري

۱۹۵۵ فروري ۲۴ ـ پېښور

بــه چې زاهد تــه هغــه نــه ښــکاري — نور پــه وجــود کې ورتــه څــه ښــکاري
زلفې هنــد کې دي کړلېچونــه لــري — بانــه دي نــیغ دي پــښتانه ښــکاري
دښــکليو خوی دښــا پېرو غوندې وي — اوس به ښکار یې، اوس به نه ښکاري
نــن د محفــل شــمع ســلګې کانــدي — څــه خــو پراس دچاپــه زړه ښــکاري
زبــه چې نــه ســاتې پــښتون، بده ده — چې ســاتې زبــه، څومره ښــه ښــکاري
ورې مــــن کــــه د دیـــدن و د یـــار — دتغافــل نــه یــې مــاره ښــکاري
وار د ککوشوا وښــکې خلاصې شولې — ما تــه جهــان اوبــه اوبــه ښــکاري
دابــه تــه ســم راتــه نظــر نــه کــوې — ما تــه چې زړه همــه لیمــه ښــکاري
زما پــه زړه کــې دي لېمــې دي اشــنا — ســتا په لیمــو کې ماتــه زړه ښــکاري
ته چې په مخکې درلیب یې کوې — هغــه خــواږه راتــه تراخــه ښــکاري
وچــه لرګــی مــې دنظــر شــوه ژبــه — لېمــه حیــرت وهلــې خولــه ښــکاري
مینــې رازده کــره منتونــه نــوې — تېرشــوې تــول ورتــه زاړه ښــکاري
حمزه بنا بــست بې محافظــه نــه وي — بانــه یــې ویښ، اشــنا ویده ښــکاري

(۸۱۱)

عشق چې هونیارشي نوبه نه ښکاري — عقل چې مست شي هله به ښکاري
لــه کــم نظــرو څــه ګیلــه ده پکــار — ســتوري دلــرې نــه واړه ښــکاري
خواهــشه ســتاله اضــطراره امــان — شــګې چې هــم راتــه اوبــه ښــکاري

داني ګړ تياده ده ستي که څه ده — چې هر يخرى راته خوله ښکاري

داسې خبرې هم رازده کړې مينې — چې نه په خوله اونه په زړه ښکاري

دااثر به ستو يردى غوندې وي — تېرچې له زړه شي په لبمه ښکاري

مينې داغونه دي غوټۍ شوپه زړه — ستا پسرلى جوړې په تله ښکاري

يادونه لاړل ارمانونه نه ځي — خدايږو (۱) چې داخوږښتانه ښکاري

داسوېلو کړدي په سرشوي حمزه — د زړه نغرې ساره ساره ښکاري

(۱) ار: حمهګو.

(۸۱۲)

څوکه رانه تللي دى خفه ښکاري — لاهم د پښخوانه راسره ښکاري

ستاستم که راوسته،ستنه ښکاري — خدايږو چې سلګى مې پښتنه ښکاري

رازدهستي ماته ستاككوودي — اصل ده نقطه خودائره ښکاري

پرېږده چې زړې ورته برسېره كړم — نن چې زماخوانه حوصله ښکاري

مورد ي لادسترګوپه ديدن نه يم — كښېنه په ماګرانه،لاخوشپه ښکاري

زه ورته بدرنګ ولې ښكاربږمه — ماته چې اى خدايه ښايسته ښکاري

اور دى دمېن داسوېلي دنيا — هسې په زړه روغوته سره ښکاري

جس دتهرېدونكي جهان،څه وايم — ماته زړه رانښكونكې وسوسه ښکاري

خانده چې حمزه درته ژړا كوي — ښه ده اشنابښه،چې تاته ښه ښکاري

(۸۱۳)

څوچې هغه ښکلى مېلمه نه ښکاري — څه شي که دنيامې مېلمنه ښکاري

ستاپه تغافل چې په ستنه ښكاري — ماته هغه اوښکه پښتنه ښکاري

زه خوهم هغه يم څه بدل نه يم — نن دې په بارخورولې خوله ښکاري

تاته مې دكړوخبرې دېرې دي — تولې چې راجمع كړم يوه ښکاري

ورک دي دککوبه دایره کې یم — ماته چې امکان یوه نقطه ښکاري
دېرڅې راسره وي دېر جدا بریښي — خومره چې جداوي راسره ښکاري
ورک چې شو نور هرڅه، پاتې زه شومه — اوس را زمان یوه لمحه ښکاري
ستاله بې نیازۍ چې زړه ته جاروته — ماته هغه اوښکه پښتنه ښکاري
ګوره یې خواني، څومره استاذه ده — اوس چې راته مخ شي سنجیده ښکاري
خوله مې نه جوړېږي خو مجبور یمه — نن دي په بار خو ولې خوله ښکاري
تاته یقیني دي حمزه داجهان — ماته دا یقین هم وسوسه ښکاري

۱۹۷۲ نومبر ۳ پېښور.

ښکلیه چې خبره دې ترخه ښکاري — راته دې وخت کې خوږه ښکاري
خوله چې در لیب داسې پسته ښکاري — نن خوځه جدا غوندې قصه ښکاري
زه واعظه ترک د مینې بد ګڼم — ستا ورنامنم چې دېره ښه ښکاري
نیت چې شي ښتون څه عجیبه ښکاري — لاهسکه غرې خوتساتره ښکاري
سره یې شي بار خویه خبر کتو زما — شات او که غوري دي خوږه ښکاري
داچې په کردار کې یې پښتونه وي — وایي چې پښتو څه عجیبه ښکاري
وي بلبلم، راغلمه، شرمېږي اوس — واخله په خپل کور کې مېلمنه ښکاري
تاچې کړله نوي په موسکا موسکا — داوعده دې هم هغه زړه ښکاري
مینې ته حمزه چې فکر وکړو ما — داهم د ښکلا یوه جبه ښکاري

۱۹۷۳ مارچ ۱۹ ـ جلال آباد.

که مې پکې له دېره غمه زخمي زړه ښکاري — خو په لېمو کې مې د زړه خبرې نه ښکاري
تانه هغه ښکلې اشناچې چرته نه ښکاري — مېنه وایه، نورجهان کې درته څه ښکاري
ستا د مروستر ګو یداری ته منتظر ومه زه — چې ارمانونه مې تراوسه لا وده ښکاري
که دې بانه کړه حیا ښکته هم او چت ګوري — خوی دهند کې که کوې هم خوښتانه ښکاري

سپرلیه بیادارنګینی له کومه راوړي وایه ستاد کاروان چې دغه خپل ګلونه غله ښکاري
لکه چې زه لېونې سبې یمه دارلی اشنا رقیب چې تاسره وي مل ماته اومه ښکاري
چې بادشاهي لرې دحسن. ګدایان لرې دپېر (۱) پرچې ښمن وي نوخوده پرې مېلمانه ښکاري
لېږي "داګونجې دتندي خودرخېږي"(۲) ګره اشنا خبرې نورې هم یوخوزماپه زړه ښکاري
خاى دغرورنه دى حمزه. دېښوادي نظر دسخن سیال دي چې په سمه نه په غره ښکاري

۱۹۷۲ پرومبی کوټی_مشهدشریف. (۱) آر: لرې. (۲) آر: دخېږي.

(۸۱۲)

مانه یې هرشی لکه دزره ښکاري تانه داجهان زاهده څه ښکاري؟
ګوره اتـهاد تـصورته مـې ګورم مخامخ ورتـه خونـه ښکاري
جذبه بده نه ده، نورمې مه چېړه خومره چې غوسه شې هومره ښه ښکاري
واګـې دسـتم دي ګلـه راکاږه اوس مې څه دخولې نه په واته ښکاري
خومره په الفت زاره زلمي شوستا
خومره دي زلمي دي چې زاره ښکاري

۱۹۷۳ نومبر ۲۴_پېښور.

(۸۱۷)

ده منم چې مونږ ته څه ښکاري هغـه هـم ومنـه چـې نـه ښـکاري
بیا هغو نورو تـه خوید مـه وایـه ستا په نظرکې چې څه ښه ښکاري
پـام چې فریب د تمنا ونه خوري سراب خـو تـږي تـه اوبـه ښکاري
"راتله" ایجاد ګڼه د ژوند د ارمان ګنې که خیرشې همه "تله" ښکاري
چې چرته تنګ چرته راتنګ وښیي(۱) دا نـښاني د چـا د پلـه ښـکاري
چې بیداري شي ترحد تېره د چا هغـه پوهـانو تـه وده ښـکاري
مونږ چې لېمه د پو او بل شو حمزه اوس زه هغـه او هغـه زه ښـکاري

۱۹۲۸ ستمبر ۱۲_سنګان (۱) آر

[٨١٨]

باتې شو الفت که دنیا کـل بدلـه ښکاري　　یارمې شو بدل، که یې منګول(١) بدلـه ښکاري

پوه مې شوې په مینه که مې خوساتله پته　　ستا هغه حیا یـه تغافـل بدلـه ښکاري

څه دې وې رقیبـه! چې الفت پرېشاني ده؟　　ستا دغه خبره خویـه ګـل بدلـه ښکاري

دې ګرمو نارو!(٢)نه غوټۍ غوړېږه داده خوله شوه　　ستن خـو دا نـوا څـه دبلبـل بدلـه ښکاري

ستا نظر خو زړه ته دحمزه ښکاري خواخوږی　　تن غوسـه پښتون ته دمعمل بدلـه ښکاري

(١) ار. منګل.　　(٢) ار. نعرو.

ماکـه خطـاوکړه خطانـه ښکاري　　شـبخه ولـې تاتـه روانـه ښکاري

پوهـه چې دژوندپـه حقیقت شـومه　　دلتـه قـضاهم اوفنانـه ښکاري

ورځ دفراق جنو، خطـــالاره کـــړه　　تېره که ده شپه خوسبانه ښکاري

ورکه شي سپوږمۍ په مسلــل کتـو　　دېره چې ښکلاشي ښکلانه ښکاري

پورخ مې جوړ حمزه شو تصور دیار　　ماته چې لـه خانه جدانه ښکاري

[٨٢٠]

خیـال اودزلفـو سلـسلي ښـکاري　　څه مهربانه غونډې شپې ښکاري(١)

ستا انتظار شـو دنمابنـامه سره　　سترګې زمـابلې دیـوې ښکاري

رقیـب چـې زلفـې داشنایادوي　　جوړیه قسمت کې یې تیرې ښکاري

ستادېنوغـشي پـه زړه کـې زمـا　　څـه تـښتوونکي پلوشـې ښکاري

نن دواعـظ خبرې کیـف راولـي　　ژبه تتې سترګې یې سرې ښکاري

تاتـه اسـانه بـې لـوظي ده، وي دي　　راتـه خـوګراني شـوګیرې ښکاري

لـوبې خبـې کـړې مـېن دوصـال　　داهـې خـولې ماتـه ورې ښکاري

پـه ترلـي مـې شـوجنون کـه څـه دي　　بدې مـې پښوکې زولنې ښکاري

اوس یـې مـدام زلفـې خورې وینمـه　　دغـه څـه نورې سلسلې ښکاري

چې مخامخ شي، سترګې بیاشي ټیټې — دا د کـوم ښیز تبـادلې ښکـاري
پـروت یــې پــه ښواوســه زمــانظره — پورتــه څــه ګرانــي مرحلې ښکاري
حمـــزه د تنــدي انتهــایې ګټــه — سترګې د ښکلیو چې مرې ښکاري

۱۹۵۱ نومبر ۱۳_ مشن کالج پېښور.

(۱) دا مشن کالج په مشاعره کې ماوروولې وه، په دې مشاعره کې یوځلې حبکې هم وې، چېکوابه چې مشن کالج له موټر ورځلوتو ده حال نه و مزمله دې حلقه وروسپه، حقای زده چې لس شل کاله پس به څه حال وي او ښځود نسل به څه حال ته رسي (حمزه).

سترګې د واعظ چې هـــې سرې ښکاري — خدایه وچې خمـاري د تـوبې ښـکاري
خیال کې چې د زلفو سلسلې ښکاري — هلته پرېشانۍ اوشوګیرې ښکاري
خومره چې تراخه تراخه کتل کوي — سترګې راته سـاهومره خوږې ښکاري
اوس چې مخامخ شي سترګې وا روي — خدایه ود چا سترګې راپسې ښکاري
ستاله یخه خوږه به څه وایمه — شپې داورې هم راته اوږدې ښکاري
ښکنه شــي زما پــه خیر کتــوولې — ما ته خودا سترګې پښتنې ښکاري
نــوی تغافــل یکـې پیداشـونن — سترګې داشنا هغه زرې ښـکاري
پـام کـوه خبروکـې افـت وي پـټ — لویې ترې پیداشي که ورې ښکاري
خلنده ککونـه دي حمــزه شـه خـار — لایـې د قســمت بلـې دیـوې ښـکاري

(۸۲۲)

وعده د ښکلې یارمې نږدې شوې غوندې ښکاري — ښکالو د احساساتو چې سندرې غوندې ښکاري
زاره شـول امید ونه که ایفـا یې د وعدې ده — داشې ورځې اوس ماته هسې نوې غوندې ښکاري
زه لـرې د مـودو وم، که دی لـرې د مودو و؟ — اوس ماته چې نږدې شو هسې لرې غوندې ښکاري
ماوې چې زه اشنا ته به دا خیرې ګرېوان ښایم — چې راغلو هره خیره یې ګنډلې غوندې ښکاري
راخبرې څه نرې نرې لوګی یې له محفله — که خوانه حوصله د مېنې سوې غوندې ښکاري
هره اوس به د جانه اوښکې پورکړې په دا وخت کې — داستانونه اوښکې وسې زرې غوندې ښکاري

(۸۲۳)

قاصد مې نن تازه تازه راغلی ځوندي ښکاري | اسمان راته په بېرته چورلېدلی ځوندي ښکاري
شاهد چې تودو خې د محبت مې اسوېلي شوه | کالبوت چې د ارمان مې ننښتلی ځوندي ښکاري
معیار د انتظار چې ایله نن مې مکمل کړ | رفتار د وخت خوګوره دربدلی ځوندي ښکاري
الفت مې اشنایي د بې نیازۍ سره کړه جوړه | نن څکه تصور مې بورنبدلی ځوندي ښکاري
راځوندي ګهرچاپېر چې تري اسري او وسیلې دي | همت مې څکه داسې ښوېدلی ځوندي ښکاري
سندان ځوندي چې سخت و حوادثوته مې زړه شو | اوس مخ د بد وور ځوګر ځېدلی ځوندي ښکاري
داڅکه کیفیت دی هرڅه چې مې اشنا شو | اوس ماته ولې داسې پېژندلی ځوندي ښکاري
داڅکه زمازړه د عشق په بټ کې قرار ومومند | چې ګل ځوندي موسکی او ځوړېدلی ځوندي ښکاري
حمزه په ښتانه نظر دي څه وشول پوهېږي | چې نن له هندوزلفو مومنېدلی ځوندي ښکاري

(۸۲۴)

دنیا د تخیل مې ګل وریښه ځوندي ښکاري | خداچې ستا په سرو شونډو رېښمینه ځوندي ښکاري
ناګاپه راپه یاد شي چې راپاد شي نو راپاد شي | پخوا خو داسې نه و دا خوږینه ځوندي ښکاري
راتلل دي د ربار سره په توره شپه خوښ نه دي | اشنا نن دي خبره راته سپینه ځوندي ښکاري
چې ستا په تصور کې په بار بار ګورم اسمان ته | ځېره د نیمې شپې سحرجینه ځوندي ښکاري
فرهاد نه ویکا چې دا یې نه وي تېشه کېږده | فرهاده دا فرهاد خودي شیرینه ځوندي ښکاري
حمزه جوړ تماشادي د اشنا مهر لیدلی | زر زر مرورېږي څه نیازینه ځوندي ښکاري

(۸۲۵)

داچې ودان پېرې بانډې کلي ښکاري | ستاد مېنورانه ځلي ښکاري
که وې هرڅوپه بدرنګی تېرشوي | خوهغه تېروخت نه ښکلي ښکاري
زړه مې د نمر نه پلوشې شوکوي | چې دي بانه تېرې نه وتلي ښکاري
څوکه کتسل راته ناجانه کوي | ماته لیمه یې څه لیدلې ښکاري
غمونه راشي خوموسکي ځوندي وي | اوس د پخوا نه پوهېدلي ښکاري
په پښتنو بهو دي څه شوي دي | نن چې یې واکه بورنبدلي (۱) ښکاري
حمزه طوفان وکه وصال د اشنا | چې اسوېلي مې دم ختلي ښکاري

(۱) ار. بوګېدلي.

(۸۲۶)

نن چې هغه سترګې ښتنې بدلې ښکاري   نه راځي داوښکو بدرګې بدلې ښکاري
ستاپه تصور همه خبرې بدلې ښکاري   زه شوم تماشا ، که تماشې بدلې ښکاري؟
کله په خود شوی وم ،له خانه خبرنه یم؟   نن را- داخپلې زولنې بدلې ښکاري
اوس دې جوړ ارمانه ښتنه خودي اشناکړه   نه ګوري اشناته دې لیمې بدلې ښکاري
په نوکه ریبارمې نن رقیب نه وي زړګیه   ولې مانه دا لارې کوڅې بدلې ښکاري
نن یې التفات سره لښکردیښوستون کړ   نمرشو نمردزمې پلوشې بدلې ښکاري
اوس به نو حمزه باور په چاڅرنګه وکړي   غم دې دقاصد ګاوه جرګې بدلې ښکاري

(۸۲۷)

چې اطمینان وي دناښکلې ښکاري   نـوژرا هـم ورتـه بـدلې ښـکاري
داسې سلګی. هم په بیلتون کې راشي   چې وتـې نـه وي خـوږلې ښـکاري
جوړ رسوا شوی ده دسترګو یه تـور   داتمنـامې خکـه ښـکلې ښـکاري
نـن یـې دعواونـاجواب رانـه کـړ   خـدایږوخبره مـې منلـې ښـکاري
:ازمانـــه پـــه تـــصوردا شنا   حمـزه نـه تللې نـه راغلې ښـکاري

(۸۲۸)

نـرروتـه هغـه لیـونی ښـکاري   مـات چې کـوم سـري سـري ښـکاري
چې یې وجـود دی د اشیاوو اصـل   څکه په هر شي کې هر شي ښکاري
مـشاهده د بیلتانـــه نخـښه ده   کـه پـه هـر څـه کې راتـه دي ښـکاري
په دې تیروتـې یـوري خانـدي ګـلان   چې رنګینـې ورتـه سپرلي ښـکاري
هغـه ارمـان چې وي بیلتـون څپلـي   چې کلـه وګـوري زلمـی ښـکاري
د یـري چوپتیالـه څانـه وری یمـه   نن چې خپل غم راتـه پردی ښـکاري
شو سنجیده څوندي زما په لیدو   زړګیـه دا یـې هـر کلـی ښـکاري
دیوه کړه بلـه کـه څـه وي کـه نـه وي   د ماښـامونو مخرونــې ښـــکاري
وران شـو دخاپې غوندي، پورتـه نـه شـو   حمـزه ارمـان دي مـړنـی ښـکاري

۱۹۲۷می ۱۴ ـ د فاروق کلی

۸۲۹

نن اختلاط چې د دلبر سره غمازلري   خکه دلبر مې دقاتل هرېوانداز لري
جبې د غم به تل تر تله وي په زړه د عاشق   په کمان ورو خوجې بانه غشي دراز لري
په زیر شرکې منعکس دی ستا جمال زما   سوزنه حیران یم چې نغښه خان کې دسازلري
رندان خراب او ناتوان شي په خمار دمیو   بیاهم مجبور دي دعادت نه حرص وآزلري
زاهده طعن څه په کار په مې خوشاتونه دي   پرحقیقت دحقیقت هر یو مجـازلري
راځي سجدو لره سجدې په دپرنیاز وآداب   دجاجبین لره جبین چې د نیازلري
درکې پرانه دبیتواچې دارندان دي حمزه   مې د الست به پیمانه کې دحجاز لري

۸۳۰

رقیبان مینه دبې زړه عاشق وزل نه لري   که لاس یې پرېـه شي مو زبه خو کنځل نه لري
د دنیا کونده به زلمي په نکاح نه کړي چرې   چې ورسره غاره غړي وي هوس بل نه لري
پخپله هم شي تار په تار چې عاشقان کړ دي   نا پنه لصد اول د ناوې نور وربل نه لري
غشي دشوق چې څومره یخ وي هومره تېزې ګیه   ملا شي د پېرلکه لېنده خومینه جل نه لري
ستا د کاکل توري مستي د بېنو دم ترلی   لیونی زړه په توره شپه مینه څنګل نه لري
د جاهلانو خوی رخمه ترینه کار اخله حمزه   عاقلان حیال د باري خردنو کښې زل نه لري

۸۳۱

څوک چې عاشق وي په ریښتیا په زړه کې خار نه لري   د رقیبانو په غوغا هډو څه کار نه لري
راځي خکه خریدار زما د بهار د خیال   چې بې له غمه مې سودا د زړه بازار نه لري
زړه یې زما دی خوافسوس چې د رقیب له غمه   کور نه زما به تله راتله، خو اختیار نه لري
د آیینې له زړه نه بار د بېو وهېښته وپوښته   زما په زړه که ګړ د غم ګېدې نو بار نه لري
زه په څنګل کې د عشق باز یم چرچنګ نه یمه   چې د تنزرې کوې ښکار په دانه کار نه لري
که محبت وي د ذلت سره نو مرګ په ښه وي   د سرکوزي وصف صفت خو کوهسار نه لري
بار به د عشق دباره پر ېږدم خوشریک نه منم   اور سلامت چرې د خان سره یو نار نه لري

په برکت د بو تراب سر د حمزه په فلک
څه شو په دا که سجاده خرله دستار نه لري

(۸۳۲)

دا کوم طرف ته اوري زما سترګي لوري لوري — اشناچي ليدی نه شي چرته ګوري، څه ته ګوري
نرمخی یار چي لاړ زما دخیال له دنیا ووت — نور واره مهرويان و راته برېښي لکه سټوري
نسبت دميني ورک شوچي خپل خان نه په کاته شوم — غایبه آیینه شي چي خوک خپل عکس نه ګوري
بیا سترګي زما دکي دکي کېږي پسرلی شو — وریخي دکي دکي دصحرا دپاسه ښوري
اشناچي راته مخ کړو . کدي واخیستي غمونو — پاتمر شو راخرګند په پټيد وشو واره سټوري
اشنا خمار دسترګو دي چي خوک توبه ګار کړي — ملګري د زاهد شو دشرابو نه ځان ژغوري
دایخ بخ اسوېلي په حمزه ته کوي تر کومه — باران دبېلتانه به تل ترتله په تا اوري

(۸۳۳)

خنکه دډېوي ختي ځرګند شولرزان سوري — ښکاري چي به تلو کي شوله پاره قربان سوري
څرګه ناامیده ووت ستاله التفاته — لامبي په انګن کي شته دزړه دارمان سوري
کله پلوشو غوندي رنګين وي لکه غشي — شته چي دنظر دپاسه ستا دمژګان سوري
نمر دالتفات بي چي رو رو په غر غره شو — لاړه د کالبوت نه مي د ژوند شو روان سوري
ستا په آیینه کي چي عالم وګوري ځان ته — پوهه به په دي شي چي داټول دي حيران سوري
لور شوم په معنی چي ستالمن زما په سرشوه — ورک مي داوجود شو لکه ورک داسمان سوري

زه حمزه مضطر لکه د سوري ستاله غمه
ورک دي ستا دحسن دجلوو په ارمان سوري

(۸۳۴)

یاره چي اسمان ته دي بانه ګوري — سترګي دي زما په مخ کي څه ګوري؟
ښکلي نظر ستاچي بس لساره دی — زړه تر ېنه ورک شوی دی که زړه ګوري
شوندي دي خواږه خواږه ستونه کړي — سترګي دا شناولي تراخه ګوري
سترګي چي دسترګو په لاړ زړونه وړي — خوک دتوري شپي به چرته غله ګوري
غل دمحبت غلطېدی نه شي — خوک چي په محفل کي چاته نه ګوري
ښکلي چي ارمان مي چيني سترګي کړي — لاړ دزړه به تل کي مي اوبه ګوري
زه حمزه به زړه هم ورکتی نه شم — څه بري که اشنامي به لمبه ګوري

(۸۳۵)

خیـردې کـه حـالات راتـه تراخـه ګـوري — سـترګې داشـنارانه خـواږه ګـوري
وګـوره سـتم.چې رقیبانوتـه — مانـه شـکایت.خومانه نـه ګـوري
بـه وسـالي شـوم دسـخاوت پـه خـای — کیـف دمیوچرتـه چې تـراوه ګـوري
مـاوې چې اسمان تـه یې بانـه ګـوري — بیابـه نوزمابـه زړه کـې خـه ګـوري
پـاتې راخـې عقلـه.انتخاب دتـا — تـه یې کتـی نـه شې چې یې زړه ګـوري
زړه دې کـه حجـره دپـښتنوزما — خـومره چې دپرېـږې میلمانـه ګـوري
سـم دزګـسې سـترګوکتل نـه وې — زړه خوهلـه یوسـې چې کـاږه ګـوري
پـل بـه بـې پـه تـوره چې واهـه زمـا — اوس مـې نـښانې ولـې دېلـه ګـوري

دپـرې دپـرې مـرې دحمـزه زړه کـې شـوې
ګرخـې پـه زونـدوکې پـښتانه ګـوري

۱۹۷۴،جوري۹ـ لوګر.

داخوبس غروردی دښکلاچې چاته نه ګوري — یوخل یې الوتی نظرواچوې بیانه ګوري
پوهه یم پرې بـه چې بـه دروغـه مرورشولاړ — ګوره خوهوښیاراشنانه بېرته په شانه ګوري
داسې خآی مې کښېنوه رهبره چې اشناز ما — ګورم په محفل کې که ماګوري که مانه ګوري
مینـه تـصوردښکلاپورته لـه دختونوکړې — ورکه په یو ۱ن ُکې دې بېګااوسبانه ګوري
ښکلیه دحمزه په خیرکتوچې ته خفه شولې
بـه نورو ـ داسـې نظروکړه چې بیانـه ګـوري

۱۹۷۶،اګست۵ـ کابل.

(۸۳۷)

د الفـت مینـه د صـبر سـتنه غـوازې — دې یکـار د انتظـار ورلـره لاړې
دتهمـت لوخـرالی بـه دی نـه پنـدوتـه — خـه یکـار د عـشق جامـه د عقـل غـارې
د عاشـق لـه جذبـه څوک زده عاشـقان زده — وي وینـا یـې عقلمـن تـه شـارې شـارې
معشرقې چې لـه ازلـه بې پـروا دي — عاشـقان زده کـه خـدا کوې.کـه ژارې

اور د عشق وته وانبه د هستي څه دي — د همت خس به دي اخور شو زاري
رقیب لوبي کاني وکړي بیا منکر وي — لک څوک چي اوبن له باره سره نغاري
د خرد سخوندره وخت د بهرلي شو — راشه واردي شو، که خوري دعشق غوباري
حمزه خوند لاد وصال اخیستی نه وي — رقیب راشي د بهلتون به لاس څوباري؛

آرزوبلوي.

که کیفیت څوک د وجود غواري — وجود هغه دی چې نمود غواري
د هر وجود ونه وي ممتاز وبله — هر یو صفات او څه حدود غواري
وي تصادم به یې په وخت د نمود — داسې حالت چې هست وبود غواري
د هر وجود ونه یو صفت او یو رنګ — هغه د هر نه دي یو وجود غواري
وجود خو یو دی ناممکن یې کثرت — خو یې کثرت کې خپل نمود غواري
دود وي له اوره که د هر څیز وي — څوک به ګند هر او څوک په عود غواري

(۸۳۹)

د مینې غم مې له زړه نه غواري — زړه یې سوا، سترګې یې کم غواري
له هوسې سترګو یې دې څه وایمه — زړه مې بې واکه شولو رم غواري
څه عجیبه مطالبه ده د عشق — چې یې عرب او نه عجم غواري
خالي تر څو یې مې کعبه وي د زړه — چې له هر رنګ وي یو صنم غواري
خدای زده دا کومه مرحله ده د عشق — چې اوس ستم او نه کرم غواري
زړه دي چې یوړه اوس به یون څه کوم — دا مرحلې خو د زړه دم غواري
داګـــدا ګردی عجیبه لبوني — خیر هم چې بنکلیه ستا به چم غواري
تبرشه له هر شه هم، چې تبرشوې له سر — مینه د تانه یو قدم غواري
حمزه "موجود" به جوړ وجود نه لري — څوک چې پخوا تر هغه عدم غواري

۱۹۷۲ حوت ۱۶۵ ـ کابل

(۸۴۰)

د ښېښو د ناوې زلفې، ګډې وډې مضمون غواړي ای پرېشانه زړه په خای شه مزولې خو جنون غواړي

عالمونه په ګردش دې، ساکنان يې سکون غواړي د لټون له حيثه لټ دې، خو حاصل د لټون غواړي

د سپېڅلي پاکې مينې، ای ساده باده پروته خفه نه شي نن وختونه رانه نوی مضمون غواړي

په تازه رنجودې لېکې د سرو سترګو نه پېښېږي دا زما د ويښو تهې، جوړې نوی شبخون غواړي

څه هونبهارې غلجکې دې زړونه پوسې داده نه وي دلغند کيانې سترګې څه دې، برغ نظر دېښتون غواړي

د ښا "مهلمه په اوس نه مساد" نن "صورت اختيار کړي ستاپه مينه دخاطر کې رنګ وبوی د "پرون" غواړي

حليقت د مينې دا دی که حمزه رانه تپوس کړي بس خوخان په فنا شمار کړه نه علوم نه فنون غواړي

(۸۴۱)

دا يو حليلت دی چې ښايست له مينې زړه غواړي مينه پښتنه ورته تياره ده، خو خوله غواړي

ودرپېږه دزړه سره چې لږ مصلحت وکړمه ماته يې معلومه شوله څه دي چې بانه غواړي

راغلي راځه، خو دا سلګی هم په ماګرانه ده باده دلشاکه يې پخلا کړي، رانه تله غواړي

سالره فلک دمندو ترړو په تکل کې دی مينې ته خوګوره چې مې سريه زنګانه غواړي

باتې حليقت نه شي اشناچې حليقت شي کوم داسې حليقت له سره نشته چې يې زړه غواړي

وخت وچې په ژبه به دستوريويوهېدمه زه وخت دی چې لوس ستوزې مې په ژبه بوهېده غواړي

اوښکې مې دې خلاصې کنې ای دانتظارنيرو ستورې مې دعمرهمدمان دې موسېده غواړي

مخه دلشاله سپينه مخه کړمه زلفوته سترګې دلبجنورنانه غواړي تياره غواړي

ستاسره به باده داشناخانونه خاورې کا بس خو ستاوجودمې ارمانونه پېښانه غواړي

غوارم سوځېدونکی زړه، په کار مې آيينه نه ده مينه نه نظر اوښداره اونه لېمه غواړي

عشقله دحمزه دزړګي اورپه سرېدوشولو تودېې چې محفل شي اسوېلې ساره ساره غواړي

(۱) ار: سکل

(۸۴۲)

زړه مې خبرنه يم چې په نه غوښتوکې څه غواړي دلسې رانه ښکارې چې دا هيڅ نه غواړي زړه اړي

مينه له ښايسته نه خواړه اونه تراخه غواړي بس هغه جذبه، چې دجاموخنې واته غواړي

ښکليونه غروردزړه غوښتو عجيبه چل ښيي ګورې يې بانه په بره، ګوياچې څه نه غواړي

راته اشنا داسې په کوم نظر کتلي دي زړه مې چې دخان سره بېواکه موسېده اړي

ستاپه تبسم چې مې داوبنکومحرومې وشوه — بیرته دبنوپه لاره زړه تـه سـتنبده غـواري
پرېږدې کورپه سرو لمبونو.له کوره څه غواړې — تاسره پوهېږې چې کورونه میلمانه غواړي
خپله حیرانې مې په زړه اوري هوش به څهٔ کرمه — ښکلیه آیینـه مې دصیقل هغه بانه غواري
مادې تصورته هم رنګ رنګ نازونه وښودل — ستاغوندې انکارکري دراتلونه چې راتله غواري

اوردانګومې چې زیاتیږي همزه دم په دم
څکه خوخوانې لکه داوبنکوڅڅېده غوري

(۸۴۳)

اوس له د پرو د پرو پوه پاتې ده چې زړه غواړي — سخته تقاضاده خو حال نه وایې چې څه غواري
مینه پټېدی نه شي که څومره پټېده غواري — حسن کې رابنکته بې پناده چې کاته غواري
زړه هغه ماشوم دی چې ترعمره هم خوانېږي نه — کله کله هغه رانه غواري چې بې نه غواري
اوبنکې ته زما دې عجیبه غوندې نظر وکړو — اوس نه دې بانه نه په سنته څې،نه لوېده غواري
نوربنکلې مې هم که زړه ته راغلي اشناڅه وشول — پوه خو یې حجره د بستر خو میلمانه غواري
تت کانه یې ورک کړه،برندې سترګې دې ورواړوه — ښکلیه آیینـه زمـا د زړه درنـه بانـه غـواري
بس چې مېن زړه مې دایره د مینې جوړه کا — ستا ددې ککیو د نقطې نه چورلېده غواري
نن د سحر سترګې را" راز د مینې وښودو — زړه مې په ژرا ژرا کې څکه موسېده غواري

عکس د اشنا دې همزه زړه ته رښا را"
اوس چې ترې تصویر تیار دې لېره"۔

۱۹۲۸اپریل۲۹۔لوارګی

ملادهمت چې پل په پل وتري — ترندهوسی به دمنزل وتري
پرې دژوند دبل په لاس مه غوره — ستامستقبل به ول په ول وتري
دخپل ژوندون دتیروغم دې نه کا — هغه،چې ژوندون په وربل وتري
زه یم دهغوآزادیو"غلام — چې دابدسره ازل وتري
چې دې زمان اوله مکانه بهر — بندبه یې وایه څه اجل وتري

بیایې حرمت دسریتوب دی محال   زړه چې په تاج اوپه محل وترړي

زیات چې دحدنه کړي پرواز دشعر   خیال چې تړي همه مهمل وتړي

ستاله شوکمارساده نظره توبه[2]   لاس به نوڅوک دداسې غل وتړي

تاردې دژوند لکه حمزه کړي په لاس   چې گلدسته پرې دغزل وتړي

۱۹۷۱،اگست ۱۵ـ لواړگي.   (۱)آر:آرتو.   (۲)آر:نظرتوبه.

(۸۴۵)

بلبل پوه په عالبت دگل ژړا کړي   گل پې پوه نه دی په ژبه چې خندا کړي

د سپرلي په تله راتله کې فکر به وي   چې طلب د رنگ اوبوی کړي خطا کړي

له خپل نفس سره د پرجنگ مه کړه عاقل شه   هسې نه چې چرته صلحه پرې بنا کړي

له شیخانو لرې گرځه که راز غواړې   په رندان دي چې رښتیا صفا صفا کړي

گل له خار سره پوځای راخي بهار شو   عاشقان به په تش ست صنم پخلا کړي

زه سپوږمۍ د بهار له نوره پم خبر شه   چې له نمر نه گواهان غواړي خطا کړي

زاهد په کرامت مست وې نو وې دي   خوتر کومه به دبام په سر گدا کړي

د وصال له بېخودی نه به شه واېم   چې په دوو ښنو کور لکه بیدیا کړي

ځان د ځان په آیینه کې گوره پاځه   ځوک چې ورک شي په حیرت کې تماشا کړي

عاشقان به ولې زهرې گوټې نه وي   دنیابست میاندې چې سره بچې پیدا کړي

چې د درد په اوبو عقل اودس وکا   سهوه نشته که بیا مونځ د عشق ادا کړي

میلمستیا د زړه د غوټو کرم بخروته   کړي اغزي رنگین اودس، دگل ثنا کړي

زه حمزه د چا د سوې زړه لوگی پم   چې فنا مې منزلونه تر بقا کړي

(۸۴۶)

حق به ادا نن د غزل نه کړي   پل چې هرڅوک زما په پل نه کړي

عشقه چې مور یې په نفردلو نه شي   دا حوادث دي چې بدل نه کړي

سم به د زلفو کړلیچونه نه شي   ځو دي چې عقل په خلل نه کړي

د زلفو ولونه تېزنده و غوټندي دي   لاس مې د فکر چرته شل نه کړي

مینې پرېـږده يې، خپلـه لاره وهـه پرېږده چې عقـل توکـل نـه کـړي
ورتـه پراتـه چې بـدلول يې وي بيـا زرونـه دې خـوک سـره بـدل نـه کـړي
درتـه خير نـه گـورم بې لوظـه اشـنا چې پښتونواله دې خجـل نـه کـړي
نـورو تـه گـوري ماتـه هـم گـوره دانـه كتـل دې چرتـه غـل نـه کـړي
مينې بهر لـه شش جهت كـړو حمـزه د فلـك ژرنـده بـه يې دل نـه کـړي

۱۹۶۵ مارچ ۲۵ ــ لواړگی.

ستاد کاکل کړی اشنا غوټی دزړه پرانيزي نوري بـه خوک دازادی لاري لاځـه پرانيزي
دتاسـتم کـه خوزمازبـه پسـنه کـړه اشـنا خوبه دي يوه شه چې گرېوان به زما خوله پرانيزي
چې په تدبير دشبرينوبې رانه هېر كه چمن اوس نوصيادمې دقفس دروازه څه پرانيزي
دادلجـويي دي لاسـتم دتبسـم سـره دي لږشه حصاردزړه زخمونه مې لبـه پرانيزي
گرانه ده خوک چې پکې رازکړي دهستی پيدا گوره فطرت وته څه پرانيزي څه نه پرانيزي
اوس چې دخط په حاشيوېې مزين شورانه كتاب دحسن به اشاراته اوس بـه پرانيزي
حمـزه دعشق بـه تـاثرکې وي بلاوحـدت عشق ودېږي، هـې ښكاري چې بانه پرانيزي

۱۹۷۴ ۳۱ ــ لواړگی.

سـوز وژرامـې حجابونـه ددلبرپرانيـزي غوټـــه دمهراودکـــرم زمـــااثرپرانيزي
طبيبه رو رو مې دواکړه دمرض كـه نـه وي جوش دلذت كې به مې دردخوله دپرهرپرانيزي
پرېږده په زړه مې چې بې واره گوزارونه كوي كاركې دلاس وي دكرم كـان دگوهرپرانيزي
ده تـاريكې دزړه رڼـا ،دزړه ظلمت دی ر ٔ شبه دوصلت ،درد فراق لاس دسحرپرانيزي
پرمحبت ،درقيبانود بسـتنی دي هـــزار سبې ورته عاپې چې كوم دردوېزه گرپرانيزي
دژوندون لره خوپې قبره سكون نشته دی ستري ستومانه مـــافرملابه بســترپرانيزي

غوټې هزاربه دحكمت واكړي سحردی حمزه
شانه به لاس كې اشنازلفې معنبرپرانيزي

(۸۴۹)

څه که په ښلتون کې اندامونه مې زرېږي　　　　مینه مې بخلې مومې همت زما خوانېږي

مخې ته مې مه راځه چې لاړ به شي ختنه　　　　پرېږده په خپل حال باندې چې فکر مې پېېږي

کرم به د وختونو نه ولجې دخوشبختيو　　　　لاړه بې په ساده په کوم لوري به تېرېږي

کیف د تصور بې دراتلو به شپه دې همې　　　　نه ښکاري رښتيا چې که ډيوې راته بلېږي

پام کوه لمن دې راته مه خلاصوه ګله　　　　نه ښايي چې لاس مې دې ګرېوان ته ورسېږي

ستوري بې د نه راتلو او تلو ترجماني کا　　　　ګوره ګله تت شي ګله بېرته وځلېږي

راز د زړه چاودون خو هغه ګل به خوله ونه وي　　　　بس ساره ساره کړې اسوېلي او هم موسېږي

بل علاج بې نشته خو بيو تندر د موسکا دي　　　　ښکلبه وړې سترګې دښمن ګله مرېږي

عقل بې کامل شو که ساده دې لا تراوسه

خير ورته حمزه چې نظر وکړې نه شرمېږي

۱۹۷۱، جون ۲۹۵ پېښور.

(۸۵۰)

داسې جنون راجې لېونې ورته پسخېږي　　　　جنګ له طبيعت چې فلسفې ورته پسخېږي

دې دژوند لدرونه مې موسکې د مستقبل نه　　　　حال مې چې پرې خندشي، ماضي ورته پسخېږي

عشق چې پکې نه وي حيواني شعور مې بس دی　　　　هيڅ دی هغه عقل چې سړې ورته پسخېږي

راکښم رنګينې د نکهتو نو به زنځير کې　　　　وري رانه دماغ چې پسرلې ورته پسخېږي

سور د مينې اور شو به نشايې مجبورونه کرم　　　　دادی نسکنت چې سپېلنې ورته پسخېږي

جار شم له هغو چې له زمرېو خراج اخلي　　　　سترګې ښتښې چې غرځنې ورته پسخېږي

صايې د ککويه پادساتلي دي په زړه کې　　　　دې پوځو ډېوې چې ماښامي ورته پسخېږي

واکه خلې نقاب د ظاهري حسن د نيعونو　　　　پټ يکې زرښت دي چې زلمي ورته پسخېږي

ما حمزه تخليق هسې سپوږمۍ کړه په خاطر کې

شپې د خوارلسې اوپتخلسې ورته پسخېږي

بیا هم هغه تېرې ورځې راپیادېږي | زړه دلې ماڼۍ بیرته اباديږي
پنډې پنډې خفګان بورته کړه زړګیه | چې اشنا دې تل ترتله خوشحالېږي
د اشنا کوڅې ته باده چې راشي | خو چې خاورې مې په سرپاندې بادېږي
دی که وایي خوروخم به بې محفل ته | خدای دې نه کړي چې احسان مې پرې زیاتېږي
ای د بهار خیاله لاړ شه اباد اوسې | د حمزه د مینې خونه بربادېږي

(۸۵۲)

تېرو ختونه بدوواو که بیه راته یادېږي | ستا هغه تراخه او که خواږه راته یادېږي
ما چې حاصل کړي وو علوم وو که فنون وو | نه چې راته یادشي هغه نه راته یادېږي
ستا هغه په بونظر دستر ګو یدلېدنه | هغه نظرونه لکه غلې راته یادېږي
پرپرده دازاره نازونه نوې راپیدا کړه | نه دې هغه نوې نه زاړه راته یادېږي
کله چې تاوړینه پوره یې په درزاشم | ستا سره جوړراشي تللي زړه راته یادېږي
هغه چې شملوې دفلک سره سیالي کړه | خدایږو هغه ښکلې ښتانه راته یادېږي
کله سپک مېږونه کتي شول رقیبانو | هغه مهرویان ښکلي درانه راته یادېږي
تاچې نن مېلمه ته بوټ تندي ښتنې ونیوه | خوچې زه ژوندې یم نوره څه راته یادېږي
داسې مرحله هم په الفت کې حمزه راغله | دلته دچابد ،نه دچابنه راته یادېږي

۱۹۷۲ مې ۲۲ ـ لوړګی.

(۸۵۳)

چې په ضمیر ددې جهان تېرېږي | هغه همه زمانه خان تېرېږي
وختونو ستانه تغافل زده کړې | رانه ځنګیزدناپه شان تېرېږي
ستا دیاد ونو دستم څه وایم | څه مې په زړه ،څه په ګرېوان تېرېږي
نسیم خوشحاله په ګلشن راشي | خو چې تېرېږي پرېشان تېرېږي
له آیینه زړونو حمزه څه وایي | حیران راغلي دي حیران تېرېږي

۲ ـ لوړګی

(۸۵۴)

عالم د حوادثو شور و شر دی چې تېرېږي   د سیند غوندې بوتلونکی رهګذر دی چې تېرېږي

رڼا د خوشحالۍ شته خو د غم په تاریکۍ کې   روڼا مه په شپه ستوري کاندې سحر دی چې تېرېږي

ګرېوان خیرې کړل د خوشحالۍ وې د خندانه   چور د ېره رڼا یې شوله سحر دی چې تېرېږي

بس کورمې دی دزره او مېلمانه دې ارمانونه   یو ور غلی وتنه بل بهر دی چې تېرېږي

ساکي ښکارې په دې چې تماشه ده واحساس ته   جهان لکه د سیند هسې منظر دی چې تېرېږي

د ژوند د مرغلرو څولۍ دکې ورې وختونه   هر څیز د کاېنات څکه مضطر دی چې تېرېږي

قبا د دېن دنیا کړې تعلق د دنیا چوره   رفتار د بخۍ ستني په اسر دی چې تېرېږي

مومن د تعلق صراط کړې جور د مراد جنت ته   مذهب ورته نبودلی دا هنر دی چې تېرېږي

ر ۰ ه د ابتلا چې په حمزه راغلې نه وه   بې کیفه بې سروره بې اختر دی چې تېرېږي

(۸۵۵)

که په برخه مې د مستو سترګو مینه ورسېږي   توجذبه به مې مطلب ته رنګینه ورسېږي

نه موسکې سترګې به سترګې چې بار خودې جباسره کړل   چې زما مروني ارمان ته، تازه وینه ورسېږي

ستا د ورخو بنو زلفو، علم کله زده کېدی شي   که له هند او له تاتاره، ان ترچینه ورسېږي

که فرهاد شې په معنی کې د تېشې کارول زده کړه   کړه باور چې ستا په برخه، به شېرینه ورسېږي

حمزه کم به یې دوستان وي، هم به تور پېرې وابه کېږي

چې خبره به فطرت کې د چا سینه ورسېږي

(۸۵۶)

ماریبل چې په منت به رضا کېږي   خبر نه وم چې په خپله بخلا کېږي

چې غوسه د معشوقو وي د دروغو   څکه تمسه د مینو سوا کېږي

نه که سپین د محبت شوې ای زړګیه   خفه مه شه نخښه نه ترې خطا کېږي

زه د هسې کلبې نه مستثنی یم   څوک چې د ېر د ېر واصلېږي جدا کېږي

د مینو عجیبه غوندې مرض وي   چې کثرت یې د دردمنو دوا کېږي

څوک چې اوبنکې تویوي ګنه به وکړي   ترېو خوبې به محبت کې فنا کېږي

په دا بنکلیو مستو سترګو غلط مه شه   حمزه دا د سترګو رپ کې بلا کېږي

(۸۵۷)

مالګه ورځ په ورځ دساقي مخ کې سوا کېږي — نور واعظه وايه چې مې خندګه روا کېږي
مم دتصوريې و. کافي چې ماشومان وو — خوان شول ارمانونه اوس به دې نه رضا کېږي
وخت مې اشنا ستا په تصور کې فنا کړی — کېږي به. په چاکه بېګاه کېږي سبا کېږي
غم دبېلتانه نه سوا. غم درسوايې دی — هغه که زما دی ګله. دا دچا کېږي؟
زور چې دخوانۍ شو. حسن ووت له حجابه — دغه حرارت په انتها کې رنا کېږي
نن په انتظار کې څه خوږه بې قراري ده — داسې راته ښکاري چې وعده بې وفا کېږي
هغه ښکلی خدايږو حمزه هرچاته موسکی دی — هېڅ ويلی نه شم خدای خبر چې دچا کېږي

(۸۵۸)

خندګه چې غوټو نه له ګوزاره پيدا کېږي — دغسې وختونه مې له کاره پيدا کېږي
وايه چا به کړې وې ګيله له جېله ياره — چاوې چې ګيله له خپله ياره پيدا کېږي
پرېږده دا احساس دکمترۍ پښتونه عشقه — پام کوه چې دا له انتظاره پيدا کېږي
هغه تبسم چې دمحفل شمعې بې ګل کړې — ګله ګله دا د چا دپاره پيدا کېږي
شته څه چا پېرچل دمحبت په تعين کې — خلق خو دا وايي چې له واره پيدا کېږي

زړه مې شو داغونه چې هغه زلمی مې وليد
خود حمزه ګلان له نوبهاره پيدا کېږي

(۸۵۹)

اوس دوخت په سترګو کې عتاب نه پيدا کېږي — ځکه چې زمانللی شباب نه پيدا کېږي
چاويل چې جزو د خپل کل به خلاف نه ځي — ولې تو له سينه ځنې ګرداب نه پيدا کېږي
ستا خلا د حسن نه جوهر هم وار خطلشي — هېڅ په آيينه کې ستا جواب نه پيدا کېږي
څوکه ستا لېمه هسې شراب نه پيدا کېږي — خدايږو ز زړه غوټۍ کباب نه پيدا کېږي
ښکلبه چې قامت دي له قيامت نه بې خبر کړم — سوال د هېڅ حساب او دکتاب نه پيدا کېږي
چرته خار جسې او ناصبي او بيار دعلم — ور وولړه بې له بوتراب نه پيدا کېږي

څه کړمه حمزه خپله ښکلا راته بلا شوه
ځکه مې نظر د انتخاب نه پيدا کېږي

(۸۲۰)

اشناله د ږړه رشکه عنادونه پیدا کېږي
ـ اچې یو عناد شي فسادونه پیدا کېږي

هر څوک به یادوم دې هېروي مې هومره هومره
ناڅوکه هېروم نزې نه یادونه پیدا کېږي

الفت مې نوی ژوند وموښی ستاله هره عاره
څوستا لـه بهانو کـه میعادونه پیدا کېږي

ناڅاپه چې ښایست په کوم عمل کې جلوه ګرشي
اختیار د زړه نه پورته شي دادونه پیدا کېږي

ګرمی د یهلنانه مې غم افزون کړ لـوبلې کړم
وریځ د اورې رالشي نزې بادونه پیدا کېږي

پیارې لکـه د د . . ده یکښې لاز دعقـل نـشـتـه
دعقـل او ځـرد نـه الحادونـه پیدا کېږي

خاموش یمه خو چرته مې قابو دعشق په زړه
خولې چې خاورې کېږي رودادونه پیدا کېږي

جذبه دشهادت لـه ربـه غـوارم کـه یې راکه
کثرت همه کافر دی جهادونه پیدا کېږي

ه. دخاموشۍ سره نسبت د یار دخوی دی
دشپې په خاموشۍ کې فریادونه پیدا کېږي

(۸۲۱)

د ږړ چې په کوم وزړه کې امیدونه پیدا کېږي
د ږړ یکښې غمونه هم وهمونه پیدا کېږي

حیف دی چې مازره دونه پیش کش کړناوانه خپست
نـن سـبا نېروتـبه چرتـه زړونـه پیدا کېږي

نـه خـو د الـوت وزوې خـان لـره پیدا کـړه
هم د ږړې دانې شـنه، هم دامونه پیدا کېږي

لاخو فلـک پېړیـه بلـه خـوا خـوړلی نـه دی
یار کـه د رندانو شي جامونه پیدا کېږي

ښکلیو نه چې کړې د خپلې مینې پرده پورته
پـوه شـه هـم ددې نـه جنجالونه پیدا کېږي

لاز د محبت کـې پیدا کېږي کـه سـیندونه
لاددې پـه هوونـه سـرابونه پیدا کېږي

سوال دې ورته وکړو دجواب طمع یې مه کړه
تـل یې د چوپتیانـه جوابونه پیدا کېږي

زه بـه خپـل جنون نـه خپلـه خونه بیابان کړم
روغـو لـره بـه وي کـه د ښتونه پیدا کېږي

څو کـه زمانې کړه کار څـه خوبـه ښتونواله
تـل بـه پـه دې بن کې څه بازونه پیدا کېږي

وخت به درته خپله پیدا کېږي چې ته کار کړې
ورچې کـړې ضـربونه اوازونه پیدا کېږي

ګرد غونډې حمزه زما نیلې نه کهکشان دی
لاپـه مخکې مخکې میدانونه پیدا کېږي

۱۹۶۷، مارچ ۲ـ کراچي

(۸۲۲)

سالې، خردمندان دمیخانې نـه پیداکېږي
عرفان دهستی ستا دپیمانې نه پیداکېږي

وحدت که په کثرت کې هم څرګندوي خو وحدت دی
دانـه کـه شي بیاونـه، ددانې نـه پیداکېږي

داواره مرتبې دلوی شعوردي چې یې وینې
حالات چې دروا- زمانې نـه پیداکېږي

ربیار کړه غیرت چې اشنایي دماسوی کړي — غیبت لـه خانـه هم، دیارانې نـه پیـدا کېږي
روداوي دادجادسوي زړه چې پـه سحر کې — یو غړیو چې شمعې ستادپروانې نه پیدا کېږي
داخنګـه رېنـدي دی دعـالم پـه هرپـوخیز کې — داژونـد دجادغږدترانې نـه پیـدا کېږي
حمـزه دا انګـازه چې دروبـانه شمعې اوري — غوغـاده دخاموشـه پروانـې نـه پیـدا کېږي

۱۹۶۳ اپریل ۲۱ ـ لوارګی.

نـه چې هغه وایې، تروږمې کې به راتله کېږي — نـه نورادبره چې سپوږمې شي بیابه څه کېږي
وېره موده کېږي لاړ دمینې مې پرې ایښې ده — بیـا مې کلـه کلـه ژړېدوتـه ولـې زړه کېږي
مایې په غوسه[1] کې دبار خوکرمې لیدلې ده — څه پوښتې هغه مه خوتراوسه مې ساره کېږي
ګوره ورته کېږي دهرخوانه سلامونه دي — ځکه نوتوهین دخپل سلام خوله مانه کېږي
وایې چې بدي درته خواهش راپیدا کړي ده — څه چې دقدرت لـه وډي کېږي ولړه بـه کېږي
هله به اوحت شي چې عروج کړي دین دنیاسره — ورګوره مارغه، بـه دوه ځانګونوالوانـه کېږي
خپل هست دي خوان لره نکل کې دوصال اوسه — پرې پې پرده حالاتوته چې کېږي اوکه نه کېږي؟
ته زما دزړه نه به هیڅ ډول چې وتی نه شې — ښکلیـه په تاهم به وي چې څه زمابه زړه کېږي
خیر دپیښوردې وي، که غم وي په خیبر حمزه — سې به خنداکړي هغه واوري چې به غره کېږي

۱۹۷۲ اګست ۱۲ ـ کابل. (۱) آر: غصه.

(۸۲۴)

سپرلی شو د ګلزخو تماشا نه مې زړه کېږي — هرڅوک مې غوږن یم خوخندا نه مې زړه کېږي
توبـه بـه پسرلي کې لـه رنګینـه لبوتوبـه — باغ پرې دمه دبوی غوندې صحرا نه مې زړه کېږي
شبنم وي د فطرت په کار زړا نه مې زړه کېږي — ربدي پیاله په لاس کړه چې صهبا نه مې زړه کېږي
وارنګ په رنګ ګلونه چې حال نه وایې بس خاندي — وره چاودو راشې چې افشا نه مې زړه کېږي
سنبل کړه تښتنه د یار د زلفو د خیال جوړه — په هوش یم خبردم دي چې سودا نه مې زړه کېږي
ورانېږي مې هستي په ودانۍ کې بربوکي یم — وحشته پیچ و تاب مې کړه صحرا نه مې زړه کېږي
اغزي هم ځنګ ترځنګه شو دګل سره ملګري — خالقه د سپرلي ښکلي اشنا نه مې زړه کېږي
راغلی چې فریاد یې د جرس و په خواب کې — نن بیا هغې چیغې نا رسا نه مې زړه کېږي
حمزه دعشق په ګل کې مې هستي لکه نکهت شوه — روان یم نه پوهېږم چې کوم خوا نه مې زړه کېږي

(۸۲۵)

سېرلی شو، دګل مخېو تماشاته مې زړه کېږي — بې کور لکه نکهت شومه بېدیاته مې زړه کېږي

ظالمه اضطرابه یو کرم خو پسه ماو کړه — پس دومره مې خبر کړه چې کوم خواته مې زړه کېږي

چې زده د بربو کونه دوحشت نوی سبق کړم — ورځه هوشه رخصت یې چې صحراته مې زړه کېږي

لمسون د نکهتونو چې مستي د مېور اوږه — اشناسترګې راواړوه افشاته مې زړه کېږي

شاید چې لېونی شوم د بېلتون له ډېره غمه — ګرېوان ته مې لاسونه خي خنداته مې زړه کېږي

شاید چې دی هدل مې د منظر ددې نه پورته — دنیاته مې زړه کېږي، نه عقبی ته مې زړه کېږي

توبې مې د چلسترګي دي لېدلي چې تېرېږي — جامونه راته ست کوي صهباته مې زړه کېږي

هو نېاره اشنا ګونجې د تندي دې کړه اواري — خه ډېره مرده وشوه، خه وېناته مې زړه کېږي

حمزه ملتفت نه دی په ظاهر خو ملتفت دی

داځکه خو اظهار د مدعاته مې زړه کېږي

۱۹۷۶، اکتوبر ۳۱ سپتمبر ۱۴

بې مخې د هرچانه خپل اشناګڼلی کېږي — هرڅوک ه قتلول کا مسیحا ګڼلی کېږي

جولۍ کې د سېرلي د پرېشانونه سوا څه دي — ګرېوان چې ګلان څیري کړي خنداګڼلی کېږي

اخر به یار از روکړي چغلي د رقیبانو — دروغ چې مسلسل شي نو رشتیا ګڼلی کېږي

نن دلسي پټ الوتي چې شاید بیا به راته شي — نامه یې ده موجوده خو عنقا ګڼلی کېږي

مرې غنې نوري سترګې، لوی بانه، درازې زلفې — بس داسې یو پیکر چې وي زیبا ګڼلی کېږي

داځه عجیبه راز دی چې د هېچا اشنانه وي — خو بیا هم هغه بېګلی د هرچا ګڼلی کېږي

تعریف د یار د شرنو په مشرب د عاشقانو — زاهده هم ثواب او هم خرما ګڼلی کېږي

کثرت نه وي کاروان د لبو متوب کې د جنونو — وحدت یکې د خیال وي چې سودا ګڼلی کېږي

حمزه ستا د فطري دې سادګۍ سره حیران یم

ستا شعر په هرځای کې معما ګڼلی کېږي

(۸۲۷)

داغزل مې د زلمو د پوهې دامتحان دپاره په ادبي ځونډه کې مهمل ليکلى وړاندې کړى ؤ مـ ۱۹۶۱ء کې او نن سبا د اردو د ترقي پسندو شاعرانو مهملات هم دغه شان دي.

نيضونه دژوندون چې دارمان په مخ ځلېږي   نمرونه د وحشت مې دګرېوان په مخ ځلېږي
ماڼګې اوښکې چېر دغرېوله مخه شوې اوترې   طوفان دا سوېلو د اطمينان په مخ ځلېږي
داځنګه اسوېلې دپېماني په ست حلال شول   زېبرګې دصراحۍ چې دمېزبان په مخ ځلېږي
اغزي چې مخ په پورته اشارې کړي بربوکوته   بوکيف او مسرت دبيابان په مخ ځلېږي
داځاځکې دبقاچې مدح خوان يې دي ګلونه   استازې دفناد ګلستان په مخ ځلېږي
کړې کوم دسباستوري په قصه کې غزونې   مرګوديلتانه چې دعنوان په مخ ځلېږي
داځنګه انفعال وچې يې مينه کړه پرکوته   حمزه دانوي رنګ چې دجانان په مخ ځلېږي

(۸۲۸)

پښتون اشنانه اوښکې پښتنې ولې بوږنېږي   دې فکر کې حيران يم چې جرګې ولې بوږنېږي
بل هيڅ دا سې مقام زما وجود زغملى نه شي   منزل خو مې خپل ځان دى مرحلې ولې بوږنېږي
جوړ خاوره د مينې دجرس په غم ژوندي شوه   دا هغه پرېوکې دي قافلې ولې بوږنېږي

مطلع ثاني

لېاڼې انتظار دى زما شپې ولې بوږنېږي   وعده يې لاپه ځاى ده شوګيرې ولې بوږنېږي
تت شوې پکې نه دي او زما پخواني پلوشه   پوه نه وم چې تر اوسه ستا کوڅې ولې بوږنېږي
معلومه شوه چې نن به دراتلو وعده پوره کړي   که نه نو سپېږمي څه شوله ډيوې ولې بوږنېږي
ستاسترګې څه اوترکوې کاته يواځې راغلې   کورسه خووار خطا شو مېلمنې ولې بوږنېږي
اشنا مې راروان دى که نسيم د سحر راغى   بېدار ناسوري شوه بوې ولې بوږنېږي
سبرلي نه لاړ ږغې په ژړا دراتلو خواست کا   حمزه شو لاړ اوس نه مې توبې ولې بوږنېږي

۱۹۶۳ جنوري ۶ پيښور.

هغه څه ليکم چې په بيان کې نه ځايږي   هغه افسانه چې په عنوان کې نه ځايږي
څرک چې مجرد له تعلق شي دهرچا شي   ګوره چې نکهت په ګلستان کې نه ځايږي
وينم بې تنګي دې خوباور زما پرې نه شي   دا بېده جذبه خو په افغان کې نه ځايږي

زه دهغو سترګو ښتو په تصور یم | نور مې دوه جهانه په چشمان کې نه ځایږي
وصله دا شنا د مخ دېره دې واخله دروسه | دا دارمان په شبستان کې نه ځایږي
یو دی مېن زړه ورسره څو داوېنکو ځاځکي | داسې ښرا وستوري په اسمان کې نه ځایږي
درمن دې سبال کړه ته چې خېرېږې په جېرلو | تندر د ورېځو په دامان کې نه ځایږي
خاوره د حمزه د یار له دره چرته مه وړئ | شوره که بربوکې، په بیابان کې نه ځایږي

۸۷۰

اوس مې هوش ته پښه نیولې نفس رسي | چې تت غږ د لرې وتې جرس رسي
د حریص دوستي اخلاق ته بد هضمي ده | زهرناک دی که شکر ته مګس رسي
هیروه مې چې ترڅو د ریاد بدي شم | یادوم دې چې ترکومه مې وس رسي
رسېدل د شیطان عرش ته ممکن نه دي | کله زړه ته د مهنو هموس رسي
د ضمیر غږ دې ضامن د عمل نه دی | حمزه وایه چرته چرته عسس رسي

۸۷۱

چې مې دیوې د انتظا ته سپین سحر ورسي | د اطمینان سره بستر ته منتظر ورسي
د هنرمند و د غرور کړه دا سزا قدرت | چې بلندي د اقتدار ته بې هنر ورسي
هېڅ د بلانشنه نزول چې وي الفت ناقص | راشي بري تدرج تکمیل ته روڼ لمر ورسي
همته هلته معلومېږي به مېړانه د تا | چې بې حاصله انتها ته لوی سفر ورسي
په تصور کې مې تل تل لره اسپند د ککو | زه به رند یم مه که تا ته بد نظر ورسي
هغه دې پوهه شي چې وار د لوی خطر راځي | څوک چې مېنار د ناموری ته بې خطر ورسي
کاش د رحمت له بې خبرو خلقو پټ په پټه | حمزه محشر ته د ګناه پېټي په سر ورسي

۱۹۴۸، اګست ۷ _ لوړګی.

څوک چې د عقل انتها ته رسي | هغه د مینې ابتدا ته رسي
سناپه ککو کې التفات لټوم | څوک چې مقصود غواړي بلا ته رسي
اوښکې مې راغلې ستا د مخ په لیدو | نن ارمانونه مدعا ته رسي

لکـه دیـوه پـه انتظـار کـې د یـار — تش اسوېلي مې سپين سبانه رسي
خوچې اشياء په پورته تګ پرې نه ږدي — خوک څه مطلب دار تقا تـه رسي
حيف چې ګردابه زړه دې سترګه نه دی — زور دې لـه غرېـوه مرجوناتـه رسي
رانښتېدی نـه ودرېـدی شـې حمـزه — څـه کـه نعرې دې ناخـدا تـه رسي

(۸۷۳)

چې له عالم سره صحبت نه کړې جاهل نه رسي — چې بې په حق نه وي نظر هغه باطل نه رسي
چې دې په مخ د غم چپې واخلي مراد به مومي — مرجونه تلل دسيند په مخ کوي ساحل نه رسي
هغه قطره شه چې قرار دې بې له بحره نه وي — چې د ناقص نه کړې صحبت هغه کامل نه رسي
خوب د حمزد کله پرېږدي بانګ د عمل د جرس — (۱) لله تېره شي ګردونه بې غافل نه رسي
په لېونوېوري خندا د عقلمند ده عبث — څه زده هغوی چې تېر له سرنه شي څه دل نه رسي
د ناتوانی نه پسې شوې په چپا کې چغې — قيس له جرس نه بې خبر وايي محمل نه رسي
پل، که غبار، بانګ د جرس، که کاروان دی همه — ډېر عاشق لـه منزلونونـه منـزل نـه رسي
ګوره حمزه لا پوره نه وې چې هوس شي پوره — خيني ترې کور نه دې وا، خيني منزل نه رسي

(۸۷۴)

سترګو تـه ستا زمـا نظرنـه رسي — دا شـنا ور دومـره ژور نـه رسي
زړه به مې خوان شي ستا د مخ په رڼا — بې لـه سپوږمۍ نـه هيڅ ثمر نه رسي
دا بـه د تـا نـه بـې خبر ىـه زه — تا تـه چې هيڅ زمـا خبر نـه رسي
چې بـې همـت وې انتهابـه منـې — خواتـهـا تـه دا سـفر نـه رسي
عـشقه هنر تـه دې حيـران دی خـرد — دا شـنا درتـه بـې هنـر نـه رسي
مينـې عجبـه جـوارې ده د تـا — خوک ترېنه کور ته سر په سر نه رسي
درپغه لوګی مې درته زړه شوی اشنا — حيف چې محفل ته دا اګر نه رسي
مـه راکـوه داسـې غمونـه اشـنا — چې څـه د زړه، څـه د ځيګر نـه رسي
حمـزه خطـر د محبـت بـې ګنـه — دې کې چې تا تـه کوم خطر نـه رسي

۱۹۶۷، فروری ۲۲_کراچی

(۸۷۵)

مهربـان چې پـه هرچابانـدې مـولی شـي — نواختــــه دیاردزلفویــــه سوداشــــي
پــــه فنـــاکې دبقاخوندونــــه اخلـــم — چې فنالــه حـده تیره شـي بقاشـــي
حسن اوعشق لکه فتحه اوکسره شمارکړه — چې بهرشـي تـرې الف،الـف پیداشـي
خپل محل چې کړي مرض لکه دخان خپل — چې دسم سره لحیگرسم شـي دواشـي
پــه وفــاکې کــه وفــاغواړې جفــاده — معلومتیــادتعلق هــم پــه جفاشـي
ماگیلــه کــره سراســرمې غلطـــي وه — بېنوالـه چې څـوک ورشي بې نواشـي
دي زمـــاابوتراب،ثبوت بــــې داشـــو — چې شـامل دحرف الي سره حمزه، شي

(۸۷۶)

کلـه پـه دروغـو چې بـاور زمـا پيدا شـي — لـوز بـه د ښـکلي پـس دهغـه نـه رښتيا شـي
پټ د غیریت شي همـه سوري پـه وجود کې — خط د لستوا بانـدې چې نـور د مینې راشـي
حسن په ترخو کې هم خواږه لري که پوه يې — عشـقه مـه نیرېږه کلـه هغـه، کلـه داشـي
سـتا لـه التفاتـه بې خبرچې وې اشـنا وې — ښـکلي چې ددې نـه باخبر شـي نا اشـنا شـي
مړ کله ژوندی چې شي په مینه کې څو خله — بـس نوپـه هغـه بانـدې اطلاق د مسیحا شـي
زړه خو دې زما دی خوله سترګو دې وېرېږم — دالـي خای کې ګرځم چې اخفا شي نه انشا شي
پوه په راز د مینې شوم د مینې په لوړتیا کې — هلتـه مجـرده شـي هستي،مینه عنقا شـي
نه چې یکې تنګ شوې دازاهده وحدت نه دی — خبر د زره مرآت کره چې پیدا د "ما" "نه" "تا" یې

نه وایې دروغ ور خو حمزه نه رښتیا ښکاري
بلـه د دروغـو وعـده وکـره چې رښتیا شـي

(۸۷۷)

ستا په مخ که ښکلیه دموسکا زمه چپه راشي — بیرتـه راستنه بـه زماخوانـه زمانـه راشـي
ستادسروې قدسره سودادزلفوځه واېم — سـمه کـه خبره وې پـه خولـه زماکړه راشـي
زړه مې احترام کادهرښکلي چې خفه نه شي — څه به کړي ښتون چې بې حجرې ته مبلمه راشي
وې به څه سبب یې،څوزه هیڅ برې نه پوهېږمه — ماتـه دمحفل سترګي راواوړي چې هغه راشـي

ولې نریوتندی دي دمېن اوښکونه ونیوو بویه هر کلي ورته چې کورته بې جرګه راشي
ورځې خماري،بې خوده شپې دېسرلي ګوره خه وایم واعظ نه خویه زبه مې توبه راشي
بېکاري خه ګردونه،خوحمزه وبلې هیڅ نه شم ٥ دلیلې شوه که به دلته قافله راشي

۱۹۷۵ اپریل ۱۹ ـ لوړ ګی.

چرته ډک له جوشه چې کوم خوان په مخه راشي مانه نا پوره دی ارمان به محه راشي
پوکه نه پوره اونه،چې زه دي تصورکرم ولې مونیا ماونه خپل خان په مخه راشي
مانه شي صحیح،داې ملصده لرتقاهم پس به هر قدم چې امتحان به مخه راشي
لاه میخانه کې چې رندان په مخه راشي ګویا مابلده اشنایان به مخه راشي
را۱۰ رانه کیف دپښتونخوا په هندوستان کې کله حمزه علته چې افغان په محه راشي

۱۸۷۹

اختیار کرم کومه لاره چې صنم به مخه راشي پرسان به تري کومه که حرم به مخه راشي
احساس دغم مې نه وچې طالب دخوښی نه وم اوس زه دم چې هر قدم رانه یوغم به مخه راشي
دابېکاري چې زه بیا به تېروشو لاروسم یم چې ګوردم خپلې نخښې دقدم به مخه راشي
مانجام دفلک هم دتاله ستر ګو صدقه کړم پروا به بېړې ونه ګرمه که جم به مخه راشي
غیر چرته د "وجود" داحاطې نه بې خبره ستا خیال به منم هله،که عدم به مخه راشي
کربلېږ بې دخپل خوی لکه دخپلو زلفو نه خې ای دربغه که یو خل خوچرته سم به مخه راشي
ستا جم نه بې راغلی خوستاچه خویو جهان دی اوس خنګه به دي جم کې به ستا جم به مخه راشي
شاید چې علجکی شعور مې هم به نامېن دی ستا تېر یادونه خیال نه دم به دم به مخه راشي
حمزه داشنا وروځې شوي برهمې ستا په شعر انجام بې خه؟ چې توري نه قلم به مخه راشي

۱۸۸۰

ده چې به ښادا سوېلونه کېله راشي زره چاود به ګله مانه دسېرلونه کېله راشي
رنګ به رنګ دمرحلونه کېله راشي نیروخې ګام به ګام دقافلونه کېله راشي
لوطونه کوي ولې چې بیا سکته نښکته ګوزي اشنا دتا دسترګو سېتونه کېله راشي
محروم له ګل چې ستون شم دلمن نه مې رانیسي چې خاندي به ماپوري داغزونه کېله راشي
حوله خپله،بیاخبري به بردي زبه داولي دغرهوه سوزه دکه دزلمونه کېله راشي

کړي هغه هغه لورته چي پري تخنيږي دکاروان شي — خودمانه دصحرا دبربوکونه ګيله راشي
په غنوغنوګوري ماته ګوري خونه ګوري — داسترګي که ستاسترګي دي ددونه ګيله راشي
پښتوکه رانه پهاني ده پښتوخوده راپهاني — تل ماته په پښتودپښتونه ګيله راشي
مهلمه رانه خان ښکاري په خيل کورکي چي نه راشي — کوريه دتادسترګومهلمنونه ګيله راشي

بلبل چي دپښتو يې لاګونه کړيه سندرو
حمزه ستادغزل درنګينونه ګيله راشي

۲۰_لوړګي.

چي په سپرلي زاره ګلونه راشي — زمايه زړه نوي داغونه راشي
که شي لاهودزماني په چپر — په نوي رنګ مي ارمانونه راشي
زمادتن غولي بي ورانه نه کړه — که پري له غرمي بارانونه راشي
هيڅ دفلک له خويه نه زده دچا — کله طوفان کله جامونه راشي
دزړه نهال دی چي فنانه لري — غوڅ چي شي نورنوي ښاخونه راشي
دزړه په وينوکړي زلمي سوالونه — چي ورته ښکلي جوابونه راشي
چي توجه وي همه خان ته دچا — څه تعجب که الحادونه راشي
اوس انتظاردپسرلي به کوم — چي بيابان ته پيغلي جونه راشي
نوي نازونه چي اشناکړي حمزه — خرلي ته زمانوي سوالونه راشي

۱۹۷۶ مارچ ۲ _ پېښور.

(۸۸۲)

چي ګونجه په تندي مي دتقصيرنه مخکي راشي — تدبيريه هرڅه بوه وي دتدبيرنه مخکي راشي
واعظه دبهوا که زړه مقصودمي وايه څه دی — جذبه دمي نوشي چي دضميرنه مخکي راشي
بود بيد دنوروزلفولپوتوب راوبخښلو — داجاوي چي وحشت خودزنځيرنه مخکي راشي

مطلع ثاني

برداسي کيفيت مي دتقريرنه مخکي راشي — لذت چي دتاثيريې دتاثيرنه مخکي راشي
اى عشقه نه ښکارځي ته دښکلاولي ظاهرشه — اندازچي دنخچيريې دنخچيرنه مخکي راشي

کانه ورته لاځه کړې چې تکل بې هم مشکل وي — طوفان دنتداري بې دتصويرنه مخکې راشي
الفاظ ويله نيشي ستاصفت نه چې رادرومې — غويل دمعاني مې دتحريرنه مخکې راشي
اې عشقه ستا په خوب کې وينم زه هسې خوبونه — مصداق يې په بوآن کې دتعبيرنه مخکې راشي

شامل دې چې پيلتون شي حمزه دوصل وروستي دي
تحريک دتخريبونو دتعميرنه مخکې راشي

۱۹۶۳ اپريل ۲۰ - اوړ ګي. (۱) اړ پسکاور.

(۸۸۳)

چې يو بېنوونکي پـدې شـهر راشـي — دا يـه الفـت کـې ورځـې بـې راشـي
شـراب د حسـن دې نـشـه کـري سـوا — چې د صبح مالګـه دې پکـې راشـي
لـبم خوزمـا د زړه دپـوه شـه اشـنا — چې مخروني د شـرګيرې راشـي
ورشـه، خوږا په ورتـه هيـڅ مې نـه وي — قاصـده ګـوره کـه پـه دې راشـي
تـه اداګـاني نـوي نـوي کـوه — ماتـه پـه نـوري ولـولې راشـي
په بيونت نـدي مې اسـويلي کړه سـوا — ګـوره کـه اوښـکې وروسـې راشـي
نـوي سـوالونـه درتـه نـن کـومـه — کـه دې پـه خولـه هغـه زړې راشـي
راتـه محفـل کـې التفـات مـه کـوه — خيـر دې کـه ماتـه وسوسـې راشـي
پښتون اشنـاچې نـنواتې غـواړي — سترګو ته اوښکي پښتنې راشـي
خـودچې دزلفوپـه طلـب دې روان — لاړې دلاري تـه کـږې راشـي
چې اشګوتـه دې خيـر وګورمـه — ورتـه دحسـن قـافلې راشـي
نـوم چې دعقـل راتـه واخلـې حمـزه — بيـامې پـه خيـال کـې زولنـې راشـي

(۸۸۴)

چې لـه نـورو سـره هـم لـه تـانـه داشـي — کـه پـوازې دې پـه مـاپورې خنـدا شـي
چې هـمـه ګنـاه ګنـاه شـوم ګنـاه جـرتـه — خنګـه سوري بـه لـه سوري نـه پيدا شي
فراق اوږد شي چې بند بې د بند يز کړي — چې تيـاره نـه کـوي بـون کلـه رڼـا شـي
زه ښايسته وو يم په سترګو کې اخيستي — دچينـولي چـې يـو خـاي شي دريـاشـي
و حمـزه تـه ستمګر تـروه را واخلي — چې صـادره لـه رقيـب خنـي خطـا شـي

(۸۸۵)

درته ګورم ستا په مخ خو په نقاب شي ... که هر څو زالره خپل نظر حجاب شي
چې ستا مخ ته څوک په ډېر هوس ترګوري ... خو دغه به لکه زلفې پېچ و تاب شي
په تو په تو په سوې لا اختیار ستوا وي ... دغه شونډې چې کباب او هم شراب شي
زه په هغه چې زاره په دېر زلمي کړي ... د طفلي بې قراري ښکلي شباب شي
چې څه رنګ د افسانه لري عشق نه دی ... دا اخفاده چې پیدا تري اضطراب شي
په دا خیال ومه غافل چې وفادار یې ... چې کوم خیال په زړه کې ځای ونیسي خواب شي
چې مې پس له وعدې ورنې مخ ستون کړي ... ستا حمزه ته دې هم دا ادا جواب شي

(۸۸۶)

الفت به زما له ښکلي یاره څرګند شي ... اغیار چې کله ونې زما تویې کړي خرسند شي
چې سپین وینه ویاسي لاپې نور به عذر راشي ... واعظه تور ویاسه چې د سپینو راتله بند شي
نزاځه د بېلتانه چې څورنه شکې هند مه ... نرخولې به دنا کله دا شاد شونډې وخوند شي
ښکلاد ښورو لود اشناکې اجل پست وي ... څه زوند به وي چې عشو او نېغو نو سره ژوند شي
واعظه څه خبر یې د خو په منو یتو ورونو ... بیا به یې حقیقت چې دالفت درته څرګند شي
بیا وخت د بېلتانه به دې یاد یې درته وایم ... زړګیه که حاصل درته د یارد وصل خوند شي
غم څه چې حوادثو د الفت او به او یه کړم ... هر څو که ګوزارونه خورمه زخم مې پیوند شي
کړه وره دا جنبي د هغه ښکلي سره بویه ... ظاهر دي که الفت شو ورته، بند به وند روند شي
اشنا خو دا اغیار سره بیوا که ازادي کا ... لیکن چې زه ورمخ شم هسې دروند لکه الوند شي
حمزه دې شو ګیرو دې هیڅ اثر اپیدا نه کړ ... ای دریغه که دې خوب د هغه ښکلي په مړوند شي

پېښور، ۱۶ جولای، ۱۹۷۷

(۸۸۷)

چې د عشق حیران اباد وته څوک ورشي ... ورک یې عکس د آیینې نه د خطر شي
د نظر په غشو وله زما ستر ګې ... ستا کتو ته به هم دا زما نظر شي
څپور په مخ دې تور نقاب لره چې راغلې ... هسې نه چې په دا توره شپه سحر شي
خبردار د عشق وهغه وته وایه ... چې د عشق له دېره زوره بې خبر شي

زه په سمه لاره ورک د محبت یم — څه که خضر مې دلاري همسفر شي
کاینات د زړه، هم دا یو اسویلی دی — څه به پاتې شي که داخنې بهر شي
خوخوخل پرې زما پوهه تېر یدلې — له ساده ساده مخونو دې حذر شي
د نکهت غوندې بې کوره شه په عشق کې — څه په لار کې دې میدان او که کمر شي
د نرمخې په دید شبنمې گلې دي — په ژړا کې هم حمزه په خندا سر شي

۱۸جوری ۱۹۷۱،

که ناپوهه په کوشش کې بې قرار شي — هم له دغې ناپوهی نه به هوښیار شي
د اصول په نقطه ښخ د زړه قدم کړه — که په برخه دې گردش لکه پرکار شي
د بدانو په صحبت صافي بدنام دي — مجلسي آیینه تته په زنگار شي
کار له وخته پیدا کېږي خبردار شه — چې مرغی د چانه والوخې وزگار شي
د پاسته خوی په سنگدلو اثر نه وي — په خپل مخ د سیند څپېره به کهسار شي
د هوسی غوندې ارام په مېړنون کړه — چې جمود دې هم لرلی په رفتار شي
د حمزه د زړه مارغه جور لېونی یې — چې قرار دې په خزان او نه بهار شي

۳ مارچ ۱۹۶۱ پېښور.

(۸۸۹)

چې نظر د یو له بله برابر شي — که حبیب دی که عدو وبله سر شي
بېکاره عشق چې یمه بېکار د مرگ به نه شم — غشی څه کاچې سېوږمی د جابر شي
سا خیال دی چې په مخکې مې موسکی دی — سپوږمی خاندې په رڼا چې مخ په نمر شي
پرېشان لکه د گل شوې خانده خانده — د هجران شپه دې په غم ولې سحر شي
زهر گلاب به لاس کې خکه ورم اشنا ته — گوندې چرته یې زما په مخ نظر شي
عاشقان یې ارماني یار په گوشه کې — خضره خنگ او به د ژوند به میسر شي

حمزه تل چې کړې صفت د زلفو ستر گو
د قلم به سیاهي مشک وعنبر شي

(۸۹۰)

عشقه په داغه که شوګیرۍ په مخه درشي   هم به دلشناسترګې دېوې په مخه درشي
هرې مرحلې به راته دا په موسیده وي   لا به در لـه نورې مرحلې به مخه درشي
عکسه داشنا به بیله بیله کې موسکی شه   تاله چې مې اوښکې پښتنې په مخه درشي
وخته لې به خمګ نرۍ را تېرېږه زه ناتوان یم   چرته چې دحسن قافلې په مخه درشي
باده داشنا ورسره ګـره بـېره وکـړه   چرته که مې تېرې ورځې شپې په مخه درشي
هلته به چینه وي دژوندای دفکر خضره   خبر اوسه دزلفو چې تیرې به مخه درشي
خو دسخن تیغ دې له جوهره اشناکېږي   دېرې به حمزه تردې سرې په مخه درشي

(۸۹۱)

که دعکس مېلمه واېې چې مېزبان دجهان تنګ شي   دحیرت کوره ګیله کړه چې مهمان دجهان تنګ شي
چې ککې دمهرویانو یو زندان د وېښې عالم دی   دې رڼښا چې به مېن یې شبستان دجهان تنګ شي
لېونـو سـره دمېنـې شـودوي چې تـه خبـرې   بربوکۍ ځوندي به نابه بیابان دجهان تنګ شي
به پنجه د زمانه کې حوادث دي نوکې نوکې   به تود سرپټوب که ګرېبان دجهان تنګ شي
ستاله سترګو یم زړه نه بیا د زړه نه به ستاخیال شه   خپل جهان دمېن دادی که جهان دجهان تنګ شي
پته خوله لکه غونچه شه خرلوغ لکه نکهت شه   ستا ظهار نه دهستی به ګلستان دجهان تنګ شي
هر لدم به تغیر کې دژوندون یو نوی سرای دي   هسې نه چې له سکونه دا کاروان دجهان تنګ شي
له سکونه اشنا مه شه که ازاد ژوندون دې خوښ وي   ګنې یوه، شه چې به نابه دا زندان د جهان تنګ شي
شې راغوندې دې حمزه داسې به یثرب لکه ګنبد دی   داغبار وله برغل که مسلمان دجهان تنګ شي

(۱)ار یوه

(۸۹۲)

بیا یوه شه چې ختم دالفت به دې منزل شي   هر څیز چې ددنیا درته به مینه کې محمل شي
یو ښنې دې کیفیت دښکلا، هیڅ ویلی نه شم   کوم څیز چې د بر ظاهروې نو تفسیر یې لا مشکل شي
اشنا چې کله زه به تکـل ستادتصور شم   حیران شمه به دې چې مې خپل خان یکې حایل شي
دعـوی دخپلوونـوسـه بـه چـاکوې مینـه   هغه چې بې خبره له خپل حسنه وي قائل شي
حمزه چې نور همه واړه غمونه راونغاړي   دژوند به راز به یوه شي که داغم درته حاصل شي

۱۹۷۲ مارچ ۲۸ ـ لولړګی

(۸۹۳)

که میده شي اودانه دانه راټول شي خوچې یوني. دالفت په لاړ به ګول شي
زر او زور به دې راز پر کړي زبردسته که زبریې. زاردتاچې زور به زمول شي
بیادې هم له بې نیازۍ رد کوی شي که هر خو به وه د بنکلیو په تل تول شي
لاس وابه د هغې سپورمۍ ښکلا شي که غبار شي د هستۍ لکه د شپول شي
خان دې ز غوره همېشه له لوپه برله درته چاوې چې به کم په واره سول شي
که دریاب وې هم حساب یې په سراب کړه بس خوخفله چې داخل د عشق په چول شي
چې خلا دې کړه پیدا نوخان ته خیر شه چې اوس بویه چې شپېلۍ شي اوکه ډول شي
د مغولـــو پر غلګرو پــــره نــــشته که خواخوږی د خپل قام لکه بهلول شي
سرلوړي دې د پښتونه که زده نه کړه حمزه پوه شه چې غلام به د منګول شي

۱۹۷۵ ع اکتوبر ۲۷ ـ پېښور.

(۸۹۴)

هغه چې د زړه رنګا رنګی ته بې سر خم شي لوی جهان بې جام په لاس کې وګنه چې جم شي
مینه مې پخه شوه، اسویلي وې کلـه کلـه خو چې شي لړګې په وجهد و لوګی بې کم شي
جوړه آیینه شوه راته ستاله پخه خوپه دامې زړ ته ګنه تاوده اسویلي نم شي
اوښکې زما به اندازه کړی شي ستا د حسن تول د پلوشو خو د سحر په پرخه سم شي
دوه ارخه فریب دې د نظر په هر یو خیز کې نغې چې له خیاله خوشحالې کړې هغه غم شي
نمر د حسن ستا نه دې پناه د سترګو نمه چرته دې که ولیدو د ګل نه به دې رم شي
دم د زړه حمزه اوس په دمه نه پیدا کېږي شوم دې د اشنا کړه وظیفه چې د زړه دم شي

۱۹۴۶ ع مارچ ۱۲ ـ پېښور

(۸۹۵)

کوم بو ظلم کار د حکومت نه چې محروم شي هغه په ظاهر کې د ایوب غوندې مظلوم شي
بام کړه اشنا دې چې په مینه بوهه نه کړې تل به وې د نورو ته سخي تاته به شوم شي
ژوند د هغه څه چې د اشنا له سترګو پرېوځي بس لکه د اوښکې غوندې ولوېږي مرحوم شي
مه وایه بخرا ورته چې پوخ د محبت دی ګوره که ثابت د امتحان په وخت کې اوم شي
تاچې د یقین په سترګو ولید پټ مې بویه جانه که ظاهر دې کړو هم تاته به موهوم شي

پټ به کړه اشنا که پوه زما په محبت يې | او ګنې خبر شه زما نوم به د نا نوم شي
ښه به بې غمانو ته هوا د پسرلي وي | چرته به مېن باندې چې وبلوسي سموم شي
کله کله زه چې شمه ګویښی له غمونو | پوهه هغه وخت شمه چه زور به يې هجوم شي

مه کړه حمزه د رسوايي وېره په عشق کې
حق ده چې پيدا د هر لازم سره ملزوم شي

۱۹۲۹ مې ۵ پېښور

(۸۹۶)

سر تر پایه که په مینه کې معدوم شي | که عالم ته نامعلومه وي معلوم شي
دار ن به ملګرتیا شي زړه بیا که | که سری دي د ملشوم سره ملشوم شي
دا پخې سترګې دي ونښه زاهد ته | سالې هسې نه چې پياتې درنه اوم شي
شکایت چه د جفایې را په خوله کړم | هغه شوخ په رب د سترګو کې معصوم شي
چې تکل بې د موسکاکومه چرې | عجیبه چې تصویبې را نه شوم شي
عقله ستا د ضابطې نه ژوندون نه خي | اوسېلي شي چې په خوله مې د بار نوم شي
د دیدن خواږه بې کله کله به وي | دا غم چې تل تر تله شي زقوم شي
هغه پېر د مینې غم، وروسته حیران یم | چې نا ځایه جوړ تري ځرنګه هجوم شي

نشته شک، د خوښې شاوې د حمزه ده
که هغه دلربائي کره زړم شي

(۸۹۷)

ځوکه د سموم غونډې غلیم وي خونديم شي | بیکلیه ستا په بام چې رانېرشوي وي شميم شي
خدا پوه که طوفان د سیلې هم راشي په زور کې | ستا د قدم نخښو ته نژدې چې شي نسیم شي
ځوکه کله کېږدي زما زړه کړوجوړ دې نه که | نشته فکر نشته، خو موسوم به په حطیم شي
بخل خو هر ښه دی د مېهن مینه سوا کا | دې ته حیرانېږم چې پښتون ولې لئیم شي
نه به وي وحدت د محبت ته رسیدلي | زړه د کوم مېن چې په دې لاره کې دوه نیم شي
کمر د هجران د روژې چرته ممکن نه دی | ځوک که د دې لارې مسافر او که مقیم شي
زړه نه دي حمزه د ماسوی خزلې لرکړه | دا به مهرو یانو د جهان لره حریم شي

۱۹۷۵ فروري ۲۲ لوار ګي.

[۸۹۸]

ختم چې دا پاڼې لږ ضمیرهم د اسان شي
وایه بیا به جور له دې جهانه کوم جهان شي

چاوې چې ماضي خو دی ښخ مري مه یې سپره
ذکرد خوشحال مې رالژوندی کړې زړه مې خوان شي

جوره ارزاني به شي د ښکلیو په دېدن کې
قدر د خودی او سرېتوب که په ناګران شي

څه به درته وایمه د عشق له ستوماني
هر انداز د حسن چې ورده ته امتحان شي

شرط یې دی همت که د مهرې په پل روان وې
لیک به یې په برخه د بدبه د سلیمان شي

هره افسانه ده، افسانه زما ترحشره
څه شي که پیدا ورته خوخورنګه عنوان شي

مینه لیـوني د امتیاز قابلـه نـه ده
وکړې د لمن سره هم، څه چې به ګرېوان شي

تاچې په محفل کې دی رتلی شمع رویه
عمر د هغه به د لوګي غوندې پرېشان شي

پوارمان د وصل نه خو وګوره په عشق کې
جونړې په تنګ تنګ کې پرعظیم غوندې کاروان شي

دا نوی کرم او که ستم مې د صیاد دی
بیرته مې کړکی په پسرلي کې د زندان شي

غم د بیلتانه خو بلا ګران دی هم مې خوښ دی
څه چاره د هغه چې هم ګران شي هم اسان شي

مخ چې آبېنې ته کړې ساده کانه کړې
بیرته چې راستون شي په خاې ودرېږي حیران شي

راشي حمزه داسې هم مقام په محبت کې
هلته پیرزوینه چې په بل اونه په ځان شي

۱۹۲۸ فروري ۴ ـ د لاهور نه د پېښور په لاړ

که لـسـت زمادګل غوندې ژوندون شي
چې حاصل د موسیدومې زړه چاودون شي

نه خوخوان شـوې خوخواني لاړه ارمانه
لږ خو وخت وته غږ وکړه چې راستون شي

ستاپه سترګو کې لښون چې د سکون کا
د هوس غوندې بې ژوند په مېږنون شي

خـې جرګـه دانتظـار مې دلبـونـه
په الفت کې د سحر په وخت شبخون شي

خو بس روغه د یار خیال ورسره وکړې
چې کثرت د خیال یې ختم شي مجنون شي

سرد حسن به یې ښکته شي په پښو کې
هره د مینې که په شاني د پښتون شي

دایره د ګرد فلک یوه نقطه شي
د حمزه چې سر د فکر په زنګون شي

[۹۰۰]

رالشي غريزوچي بس له ظهره هغه شوخ په موسيدو شي   هلته لبې خندنې شي دلته لب په ريډوشي

دبنگ غونډي مې پرېږده خپل طواف ته شمع رويه   په گرمي د دېر ديدن مې حوصله دسوخېدوشي

خانده خانده خوروفا به دشنم درته نماشي   په ژرا به شي گلابه خوچې نمريه ځلېدوشي

چې کامل دچاجنون شي دادعقل پختگي ده   بيلوحشت له روغونه کړي چې سوداپه ډېريدوشي

زره امين دميني نه دی چې گودر د حادثودی   چې گرداب لره څه ورشي خامخاپه بهېدوشي

که دي خوندگناه واخيست ورپسې به گناه کاندي   داحصه دمهرنوده دضميرپه ماتېدوشي

که خپل خان ته ملتفت شوي التفات دبېگليو غوازه   نه به ستاپه چېغوشي نه ډ دوی په اورېدوشي

خپلې ميني لره زه هم کله کله محتسب شم   زه لتون دخوشحالی کړم چې مې غم په کمېدوشي

حمزه رنگ دي لاد لوس نه په وحشت دغه لباس کړه   ناردعقل شي اومري چې الفت په پخېدوشي

[۹۰۱]

خوبن يې چې کړې هغه دي دخولې نه په واته شي   راز نه دی هغه چې په غوږونو اورېده شي

زور هغه زلمی دی چې له عشق نه ناخبردی   هغه زلمې بوله چې په مينه کې زاړه شي

داخوته کيسي مدام دخپلې جفاکاندي   څه وکړم علاج چې مې په زړه شي ستاپه خوله شي

ته چې دسباسبا وعدې په هر سبا کړې   هغه سبا رانغی سباته خدای زده څه شي

ته چې هسې وايې چې زړه صبر کړه له مانه

دامهم خوگران دی له حمزه به پوره نه شي

[۹۰۲]

نيمگړې غزل

گرمې که چې نمر دمخ يې موښې ته رانژدې شي   بياکوم ساعت زمونږه نه چې لرې شي ساړه شي

لهمه نه دې حباب دې دهستۍ پوه هوا ده   بس داهواچې لاړه شي بيا هيڅ نه وي اوبه شي

محسوس پکې جهان هغه محسوس دی په جهان کې   لهمه په داجهان وي خوکه ستالهمه لهمه شي

مشوله ورځ وي لنډه چې وزګاره شي اوږده شي   دلستاوهم وخيال دی که څه لنډاو' اوږده شي

داځه چې بديهي گڼې ضدهم يې بديهي دی

که هغه بديهي نه وي نوداهم گوره نه شي

(۹۰۳)

څه چې ستا د خولې نه شي بهر ز دزړه شي
څه مې چې په زړه بانديې شي بوره نه ستا په خوله شي

تنده به دیدن کله ماتیږي د مېنو
یار ته چې کوم دم شي مخامخ اوبه اوبه شي

بیا د زړه به خواکې پخواني غونډې ښکالوده
بیا که محبت پېښه راوکړه دا به څه شي

خاره دې چې ورلاندې وتم زه دمیني یار نه
اوس ورلاندې تله نه غورېږي داونه بې وره شي

زه دعشق د ستغ سره پلد بعه پوهېږم
ستغې چې په خوله کوي شېرینې په لهجه شي

زه دمحبت په خاموشیو کې هوښیار شوم
کوم چې خبرې د مطلب وي به لهجه شي

هر څه چې حمزه ته وايې وايه ښکلیه وايه
ستون چې کړې جواب درته هرګز به دلونه شي

۱۹۵۰ سپتمبر ۲۷ ـ لوارګی

ښکلي چې اشناپس له سینګاره بوېه دوه شي
حسن بې دحسن مستعار وته لعبه شي

عشقه لم په خود شه کله ښه او کله نه شي
ښه اونه دحسن کله نه او کله ښه شي

زه دسترې زړه نه تصور دا شناغوارم
زه ترې کرم طلب دخوشحالی هغه خفه شي

فکر چې زما دیار دزلفو په تاوال زانګي
شپه دانتظار دې دمحشر هومره اوږده شي

۰۰ دزلمیتوب دی که ګناه وي ګناه چرته
بت په تن کې سوری شي چې نکنده غرمه شي

بوپرېشانه خیال دی کله زړه چې تخنوي دي
یا دزړه بلبل چې اسوېلې وکانغمه شي

ته دحمزه څه یې که رسوا شو نو رسوا شو
مستا به مخ پیدا دانفعال ولې خوله شي

۱۹۵۰ سپتمبر ۱۵ ـ لوارګی.

(۹۰۵)

اشنا که مې له حاله خبردار شي رابه شي
اوس مست به خیل جمال دی چې هوښیار شي رابه شي

محسوس له دېره حسنه کړې خوبروکمې دحسن
اوس بو به بوېه خلاص بې چې سینګار رابه شي

بایست بې کړه خواني دبې نیازي به خوب ویده
بوخوږ ورخې خمار دی چې بیدار شي رابه شي

دشبوورخوبه رنګ کې مې چشمان دي لاځلط
حاصل دانتظار چې انتظار شي رابه شي

حمزه وصال خو مرګ دی ته بې غواړې نه راځي
وار وکړه چې دې ژوندي چې بې ولارشي رابه شي

(۹۰۲)

زاره اخلاق دي پـه ورورستوسـلګو — داخنکـدن دجهـان څنګـه بـه شـي
داتغیـر پـه کـوم طـرف دی روان — خدای زده ضمیرداناـن څنګه به شي
قـدرت څـه نوي افسـانه کره شروع — خـوتعین دعنـوان څنګـه بـه شـي
تولوګلانوتـه یورنـګ شـوغوره — اوس ګلستان، ګلستان څنګه به شي
اوس هرانسان آیینـه ساز عوندي دی — خان بي که وموندحیران څنګه به شي
مینـه اوحسـن دواړه ګډشوسـره — وایه وصـال اوهجران څنګه به شي
پـه فردیـت کـي جمعیـت شـوپیدا — اوس جمعیت دپرېشان څنګه به شي
څـه تقاضـاکوي فطـرت خوڅـه ده؟ — ولـي پنهـان ده عیـان څنګـه بـه شـي

(۹۰۷)

وایي چي موسکی شمه مجنون به شي — پوه خوبه اسرارو د ژوندون بـه شـي
چـاوي محبت چي کـامجنون بـه شي — وي بي په خندا پـه زړه چاودون به شي
بـه شـوه چـي الفت رتلی کـهي تـل — چرتـه کـه احساس وکاپښتون به شي
څوک چي په معنی شي داسمان په څېر — سرېي که څو لوړ وي په زنګون به شي
ستاناشوني، ستاخبري، ســـتاویل — نشته په قانون کي، خوقانون به شي
یـــو دغزل شــعردي اشـــناولي — لړکـه مرصـع شـولو مـوزون بـه شـي
غږدمحبـت کـه پـه صـحرا وي هـم — غږېـي دګنبد ګنـه راسـتون بـه شـي
کور ته مي مرګی نه شي راتلی چري — دار بي له دي کېږي چي ژوندون به شي
غـم کـه دبېلتـون پـه کمـهدو شـي هـم — غـم د رقیبـانو دلـمـون بـه شـي
زمول که حمزه ستاشـو د هستي زړی — اوبنکي دي ژوندي اوسه زړ ن به شي

(۹۰۸)

خـوف مـي کـه هـر څولـه خراباتـه شـي — تـنـده مـي لازیاتـه لـه برسـاته شـي
رنـګ بـېـي د حـالاتو، بي لوتـو وي دا — تبـه د فطـرت چـي کلـه ماتـه شـي
پوه که شوهر څوک چي ده هستي سراب — تـنـده بـه بـي څښود هغـو ماتـه شـي

دا لا عجب کار دی چه رامخ شې ته　　زور مې د غم لاشې چې غم شانه شي

خوند د کتو دا چې کتل هېڅ نه وي　　مخ چې د تا مانه، زمانانه شي

تېت شي نظر ستا په بوړن دا ولې؟　　خوف يې د پښتون له ملاګانه شي؟

مخ دې که هرڅانه وي خوبيا نه دي　　خاته يې رامخ کړه چې هرڅانه شي

ورک تر هغه منزل کړې تصور د تا　　تېر چې مې ستا له مضافاته شي

يو د سحر ستر ګې حمزه راکړلو　　داغ يې دويم خير لوه بېګانه شي

۱۹۶۷ مارچ ۲ ـ کراچي

په خبله بې لوظي که ستومان وې په داخه شي　　هر څوک که وعده وکړي پښېمان وې په داخه شي

سېرلي د رنګينيو په جامه کې راغلو الوت　　ګلان که ورېسي خېرې ګرېوان وې په داخه شي

چې ګردوته د بار د قافلې رسېدې نه شي　　الوت لره که تنګ يې کهکشان وې په داخه شي

جوهر د اګاهي په د برتراش خراش پيداشي　　بې دې که آيينې غوندې حيران وې په داخه شي

بنياد د تعلق دې وي قايم له هغه ګله　　که څوک لکه نکهت ترې ګرېزان دې په دانه شي

مشکله مرحله خوېو اوېل ته دکتوده　　اسانې که خبرې په چشمان وې په داخه شي

ارمان دې خوانمرګ چې د پېغور له وېرې نه کړې　　بياتل که دې ارمان پسې ارمان وې په داخه شي

واعظه چې نه نه اورې بوهېږې چې هوښيار دې　　غافل که په ظاهره کې رندان وې په داخه شي

حمزه لکه غولي به شي فنا حاسدان پرېږده
غرور څنګ يې که په لورې د اسمان وې په داخه شي

۱۹۱۰

څومره مهن ته چې اسان ليده شي　　هومره بيا غم د مينې ګران ليده شي

اوښکې مې ستا د مخ په يادا ورې　　تا و د غرمې لکه باران ليده شي

چې آيينه د حقيقت نه لري　　هغه به تل د رته حيران ليده شي

څوک چې له عشقه اشنا ستر ګې لري　　زور که مهن وي ور ته خوان ليده شي

چې نه پايېږي خو سراب يې ګڼه　　که په ظاهر کې د اجهان ليده شي

هغه چې په خیر کتو خفه شو سری وخوښتو
سخ دعاشقۍ شه که په دومره تاوان جوړه شي

یرون دي که په لاره و دوفا یوه یوه کعبه
خدایږو چې د تا د هر قدم په نښان جوړه شي

بت چې غلجکي وي د هوس پکې حمزه کله
عشق دی؛ خو د نیا تر ینه د وهم وګومان جوړه شي

۱۹۷۲، جوري ۲۳ پېښور.

(۹۱۴)

بېرته چې نوي شي پخه جوړه شي
که اشنايي هغه زړه جوړه شي

زه چې زاري تر انتهايه بوخم
ستا د انکار نه به وعده جوړه شي

حسن دي چې هر مه ګستاخي کومه
چې د ښکلانه دي لمبه جوړه شي

ورځ نه ده، ستاله مخه ورځ ښکاري
را خپرې زلفي کړه چې شپه جوړه شي

زه په خپل کور کې د مېلمه غوندي شم
هغه چې را شي کور نه جوړه شي

چې مې په خوله شي د مطلب خبره
لکه ماشوم هسې ساده جوړه شي

د خير کتو رانه خواهش مه کوه
په اشنګوره دي غرمه جوړه شي

چې د صحرانه آبادي ته نه ځم
هره کوڅه د تا کوڅه جوړه شي

د هري ګناه چې شي را جمع سره
تر ينه کچه غوندي توبه جوړه شي

چې کله مهر کله قهر کوي
نو يارانه به د هره بڼه جوړه شي

د دې پښتو نه بس جدا ږيره حمزه
له کوره تېښتې چې جرګه جوړه شي

(۹۱۵)

ښکلې که کوزه وي چې ير ناڅاپه بازه شي
بس شو بس له دې نه حقيقي يارانه سازه شي

اوس دي التفات وېښم خوسوال د وصال نه کړمه
ښکاري چې تکميل ته مينه ورسي بې نيازه شي

اوس د مينې زړه له هغه کعبه سره خوښ نه دی
خدای زده اشنا ولې چې اوس وارمې ستاله نازه شي

غم خورانه وشو اجازت که يکتايي را کا
وار د جدايي مې په جواب له خپل اوازه شي

ته پخپل مکان کې د ومره نور وسعت خوراوله
خير د زړه مارغه مې که بيا پاتې له پروازه شي

خدای زده چې لتوردی د وصال لوکه څه يل سبب
نن د غيريت جلوه چې ستاله هر اندازه شي

عشق له د حمزه په خوله دي ښه چې مهر وراغه
حسن به بې آب شي که پرده پورته له رازه شي

(۹۱۶)

نوم د مین چې داشنا په خوله شي — نوم د مرده د مسیحا په خوله شي
بنکلیه نامه دې د هرچا په خوله ده — نه، که دجانانه دستا په خوله شي
د ژوند دروبېزه چرته غوارم — چې به دنیا کې یو دتا په خوله شي
نوربه نو نوم داشنانه یادوم — گوره که نوم مې داشنا په خوله شي
چې دې ببلتون راته غانبونه چیچې — ور زماخکه خندا په خوله شي
ته که موسکی شولې حمزه ته اشنا — هغه خبره به یې بیا په خوله شي

(۹۱۷)

پورته کړه نقاب دې چې دنیا لمبه لمبه شي — را دې شه په مرو چې مسیحا لمبه لمبه شي
راښه کړه د گل او د نرگس جگره خلاصه — هغه چې غوبږ غوبږ شي درته، دا لمبه لمبه شي
زه به زره داغونه چراغان پورازې نه یم — ستوري به هم تول درته بیگا لمبه لمبه شي
گرانې د پښتنو بنو که خوږ وي به دروغه — زخم به هر یو ورته رښتیا لمبه لمبه شي
هر شی د دنیا درته په خپر دې خفه نه یې — برته شي چې کوم دم درته حمزه لمبه لمبه شي

۱۹۵۹، اکتوبر ۲۵ ـ کراچی

خیال چې یوشي کار یې یوشي فرزانه شي — خو یه خیال کې دې د هر کاري دېوانه شي
که حریص لکه مچی لري سل خونې — خوا خر لکه د مچ به بې خانه شي
ستاثنا ته به تسبې شي ساه د خلقو — که راتولـه دې د ژوند دانـه دانـه شي
چې اشنا د بهانې سره کړې طبع — لغزېدل د هغه کس به بهانه شي
د رباب د هر یو تار که بېل بېل هنگ وي — د مطرب په لاس تري سازه ترانه شي
حمزه نشنه ادیبان په پښتو کې — څه به کار که خزانه به ویرانه شي

(۹۱۹)

ستا مې شمع رویه په سوختن چې پروانه شي — ستا مین به بې له دې شي څه چې پروانه شي
بو طرف دچابکلې خواني به ورانېدو وي — بل طرف ته جوړه دچابکلې افسانه شي
رند غوندې زاهده دوه جهانه یومفهوم کړه — مانه دا کوزه کړه چې ترې جوړه پیمانه شي

خودشي ورته کنده، دصحرا دتندي ګونجه ‏ ‏ ‏ ‏ څوک چي بربوکی غوندي ناڅاپه ديوانه شي
تاکه پري پيرزد ښله سبۍ دالتفات کړه ‏ ‏ ‏ ‏ اوښکه دارمان به مي ښاغلي دُردانه شي
ولي ورته زه به بي لوظي وړيادومه ‏ ‏ ‏ ‏ ولي دخفګان يي راته جوړه بهانه شي
هره ورځ ګنمه خه خامي به وظيفه کي ‏ ‏ ‏ ‏ بله به تماشام کي چي ډېوه به ميخانه شي
څوکه التفات يي بوړښدلی غوندي ښکاري ‏ ‏ ‏ ‏ جذبه زوردي دپرشه اوس به جوړه يارانه شي
خبر حمزه که مست نظر يي تل ترتله برند وي ‏ ‏ ‏ ‏ کوز چي ميخانه وي دچاڅه به فرزانه شي

۱۹۵۰، اګست ۲۳_ لوارګی.

طلب د يار زرګيه پاڅه په پالنګ نه شي ‏ ‏ ‏ ‏ حقه صادق نه دی چي يار پسې ملنګ نه شي
څکه حيران يم چي لاسونو د صنم له حنا ‏ ‏ ‏ ‏ د زړو زړونو که وي خون، نوبه په رنګ نه شي
منزل چي شپه کره اختيار په سينه ورځ مه کره پوه ‏ ‏ ‏ ‏ واصل په شمعې سره بې له شبې پتنګ نه شي
در ډېوه د سپين بشر که راعطا کړي صنم ‏ ‏ ‏ ‏ چي بې قرار زړه مې په نورلحد کي تنګ نه شي
وازه خوله لکه برزخ په انتظار نبولي ‏ ‏ ‏ ‏ حيف چي دلبر مې پس له مرګه هم ترڅنګ نه شي

چې په کوڅه دفخر علم کې لشار نه شي
ستا به حمزه جامې دعشق په خم کې رنګ نه شي

۱۹۲۱

شيخ به ساقي په بل څه رام نه شي ‏ ‏ ‏ ‏ څو يې ترخولې د ميو جام نه شي
زه آينه دزړه ستا تم درښيي ‏ ‏ ‏ ‏ چې ښکل جمال ورته دې بام نه شي
زه دې مېلمه ته مې کوربه شوې اشنا ‏ ‏ ‏ ‏ کور مې درخارڅه انتظام نه شي
زما او ستا مينه دې ګوري رقيب ‏ ‏ ‏ ‏ سود مې د زړه په انتقام نه شي
وکړه د زړه د تعلق نه تېرس ‏ ‏ ‏ ‏ اوس جدايي په تش سلام نه شي
ته که مدام په بام يې عام نه يې ‏ ‏ ‏ ‏ څنګه دی خاص حقه چې عام نه شي
ته سلامت اوسې ريباره زما ‏ ‏ ‏ ‏ سوال د وصال ورته مدام نه شي
راشي په خلقو کي تنها نه راځي ‏ ‏ ‏ ‏ مينه يي شته څو چې بدنام نه شي
د زړه سره واخله نظر دَ حمزه ‏ ‏ ‏ ‏ ددې داني سره چي دام نه شي

(۹۲۲)

پام چې تمنادې بې نشې نه شي — لندې مرحلې دې چې اوږدې نه شي
خانده هم داهسې زما اوښکو ته — توله شپه دې ښکلیه دیوې مرې نه شي
عشقه پښېماني به میومستي کره — پام کوه چې جوړې ترې توبې نه شي
داسې اوبه هم ساقي لرې که نه — کیف بې وي سرا خوستر کې سرې نه شي
دومره ستم مه کړه چې دزغم نه وي — چرته دعاګانې مې ښېرې نه شي
جارله همه ښکلیو ښتانه زړونه — بندې به داښکلېه حجرې نه شي
هومره مې خواني دغزل پاتې دي — خوچې ورکې ستا ښکلې غمزې نه شي
مینځ کې زمونږ خای داغیار چرته دی — دوه خودوه وي تل، چرې به درې نه شي
تللی دی حمزه پښتون اشناوته — بیخه راوا پس به مې جرګې نه شي

۱۹۷۷ حسمبر ۲۰ پېښور.

(۹۲۳)

چاوې چې اشنامې موسېدې نه شي — څه کرم چې مې سترګې غړېدې نه شي
راشي محبت دمحبت سره — اور چرې بې اوره لګېدې نه شي
ګډ مې په فطرت کې ستادمخ"(۱)" — اوښکې مې له سترګو بهېدې نه شي
پل غوندې چې ستاله دره ستون شي څوک — بیرته په شا پاراستنېدې نه شي
راشي خوارمان بې لمن تېنګه کا — اوښکې مې له سترګو څڅېدې نه شي
څنګ به کړي حاصل دمحبت مقام — څوک چې په بې مخیو غولېدې نه شي

۱۹۵۴ م ومنی نومبر پېښور. (۱) مصطفی دی.

(۹۲۴)

اوښکې مې دسترګو نه لوېدې نه شي — اوس مې خیګرنور اوبه کېدې نه شي
پنده به خاطر مې شي ورېبخ دغم — راشي ورېدوته، ورېدې نه شي
جوړې ترې دانې کړې جوړې ستاکتو — اوښکې مې له سترګو بهېدې نه شي
اوښکې مې راتلې پکې موسکې شوې ته — ودربدې، روښانه شوې، لوېدې نه شي

تازه چې داستادي د نرگس کتل   کوږچې کړي بېلتون راسمبدی نه شي
نن يې دمابام وعده راكړې ده   ستوري دهيبت نه خلېدی نه شي
اوبسكو حمزه غم كړو نمک خوړزما   اوس خواشاري دي دوبېدی نه شي

(۹۲۵)

ژوند په بها بيار استېدی نه شي   زړونه ورکېدی شي خرڅېدی نه شي
واخله زړه درجار که غورځوي يې نه   داپاره خوبيار اتولېدی نه شي
نن مې چې مشعل نه کاکاروان دشعر   هومره له دې چوله تېرېدی نه شي
نن يې درانلو وعده رښتياده جوړ   ستوري دهيبت نه خلېدی نه شي
ستاد بدن داسې هنرمندې دي   اونسكې بهېدی شي څڅېدی نه شي
خوږي د زړه دې سترګونه وزده کړو خو   غلا چې نظر وکړي پټېدی نه شي
راشي زما اوښکې خوتېږيږي نه   ستوري که غرگند شي ورېدی نه شي
مړ به شي په خدا زړونو کې عشق ته   اور خو په دي بادکې بلېدی نه شي

سترګې چې حمزه لکه شاهين لري
څوک نري دخپل ځای نه خوځېدی نه شي

(۹۲۶)

بلوسه[1] دسکون چې محبت ژغملی نه شي   څکه مرحلې يې حوصله لوټلی نه شي
مينې زه پرداسې بې طرف مقام نه بوتلم   هلته زمانه چې په لمحو وېشلی نه شي
څکه لېونې دابادې نه خې صحرانه   تاوراتاوچې نه شي بېرېوکې ختلی نه شي
مانه اظهار روايې نابللی، شمع رو په   وې په خومحفل نه بڼگان بللی نه شي
شه غواړې، څه نه غواړې دښکلیو دااندازې   بې عشقه، په ثله دشعور ژللی نه شي
ژوند راکوې، ولې چې طلب يې درنه کرم   دې نسه خوانداز دمسيحاويلی نه شي
ستاشنې گله دهستې له رازه څه زده   ويه خاندې څرنګه چې څوک ژړلی نه شي
څوک ه سترتيابه ترجمان دنیاز دعشق دي   بياهم څوخبرې دمحبوب منلی نه شي
ستا به خيال مې برنه شول په زړه کې نور خيالونه   دېرې که تياري وي خورناشړلی نه شي
ورسېدو ناته اوس يې کوريه زړه ورېږي   راز دمينې نور درته حمزه ويلی نه شي

۱۹۶۲ اپريل ۱۲ پېښور.   (۱) آرام لوحه.

(۹۲۷)

رانـه انتظاره ورخې هم چې زما شپې شي — داسې شوګيرې چې مې خوبونه شوګيرې شي
مـه وهـه پـرې ورسـره عـشـقه لاز دې تېـــه — بڼې بـه پخپلـو کـې دا واړه اند پښتني شـي
زه د هغـو سـترګـو لـه انـدازه خبـر نـه شـوم — کله شي هندکې او کله برندې پښتنې شي
عشـقـه نـه چـې هـسې مخـالف د زمـانې يې — خدايږو چې تېرې بـه د وختونو درېـسې شي
هـره مرحلـه د تـا منـزل دی کـه پـوهيږې — ستا د خودبينۍ نه وروسته د پرې مرحلې شي
لرې دې که زنګ د ماسوی کړو د خپل زړه نه — تانـه بـه ذرې د کايـنـاتو آيـيـنې شـي
راشي پرې خزان د بېلتانه قسمت يې ګوره — تل چې د مـين د ارمانونو شونډې شنې شي
عـشـقه عجيبـه خـصوصيت دې دی موندلی — څومره چې اشنا د تا نه لرې شي نژدې شي
نـه چې دې ممـزوج پـه محبت طبيعتونـه — ما حمزه ليدلي هغـه واړه وسوسې شي

۱۹۶۶ ستمبر ۲۸ ـ لوارګی.

همدمان کـوې اسـرار کلـه پټـودی شـي — چې ستا راز مې په خوله راشي اسويلی شي
کـه اشـنا راسـره يـو دی خـو بيا بېـل دی — په کوښښ سره څوک خپل سيوري نيوی شي
په سروشوندوکې موسکې شوې زړه مې يخ شو — لږ څو کښينه هـسې نه چې د زړه سوی شي
قربانـه دې خـوی دسـترګو دی اخـېسـتی — کلـه سـتن د اطمينان، کلـه اغـزی شـي
ستاسرې خبرې واپسې خـوی دې سـور دی — څوک به څرنګ تاوده نه خوړې چې سړی شي
ستاسـتم مـې بيابـان د زړه ګلـشن کـړ — کـه وچ ډاګ وي د شـودپارې نـه پټـی شـي
دحـمـزه د زړه د بـاز برخـه شـوه مينـه — وښې نه شي جال د خان سره که وزې شي

(۹۲۹)

چې مين د خپل اشنا د کوڅې سپی شي — عـاقلانو دې ويلـې چـې سـړی شـي
مـين مرنـه دی چـې تـاز دتعلـق وي — د پروتـې غوښـدې بـسام وتـه خنـی شـي
عمر پـر بـرده چـې پخپلـه خوښـه دروغـې — چې لمن وتـه يې لاس کړې کړندی شي
پـرېـوتی اثـر پـه مينـه. د مرګ نـه وي — کـه سـلګی دخـنکـدن وي اسـويلی شـي
هريوشی به چرې شی نه شي که شی دي — چې په مينه کې لاشي شي هغه شی شي
خيـرن زړه چرتـه دمينـې پـه حلقـه کـې — خوتراش خراش چې وزغمې غمی شي

راکوه راته اشنا نوي غمونه — کوم یو غم چي ملامي شي پخواني شي
څه تپوس به په هوا کي د وری کري — بار د مینې په هوس کي کله وری شي
چي د ښکلیو خط او خال یې وظیفه وي — ای عاالله! هغه خنګه لېوني شي
نظرتت کري چي رڼاشي ترحد تېزه — عقلمند له خپله عقله تېروتی شي
داد غم خزان سپرلي راوړي امېده — له خراني پخوا د ورکیو سر کلي شي
چي په هسې سور نظر راته کاته کري — ګوندي ستا دغه ادا مې د زړه سوی شي
حسن غیر دی چي پري ښکلي خوشحالېږي — آینه کي چي مخ ووینې موسکی شي
دفراق تبې نیولی پرته وایم — خوستانوم چي په خوله راشي یوزېبرګی شي
حمزه ستاسکون دیدن د اشنا یووړ — مرغېجن سیماب چي تاو وخوري ژوندی شي

(پلار)جوړي.

۱۹۳۰

مانه راپه زړه چي داشنادنګه غږي شي — ورک دي اهمیت دپیماني اوصراحی شي
زغم چي پکې نه وي هلکان هم جینکی شي — راشي اسوېلي چي بې همته ري سلګی شي
جنګ په محبت اوپه خرد کي نه ختمېږي — بل به وي لاځوک چي بې قابل دلالئی شي
مه چهره تناګه چي زماپه مجنون زړه ده — هسې نه چي ورانه دلیلي ښکلي کېږدی شي
دابه شي خاموشه پېکسي دزړه دنیاته — زوریه در معلوم در ‌زمادبې وسی شي
ګل غوندي خندان ښکلي ته خیرکاته ونه کري — غونچ به بې حیاګري ترینه جوړه به غوټی شي
خلق بې دروغ ګني چي حال د مینې وایم — څه ربښتیاخبري په حالت کي د مستی شي
غوره بې پستی کري، داهنر دمینې ګوره — ښکه به اخر ورته دحسن بلندی شي
هغه هوس سترګي چي له خایه پېښتني دي — نه چي حمزه خیرورته کاته کوي زمری شي

۱۹۷۱ ،جون۱۲۵_لوارګي.

۱۹۳۱

هجر کي زما نه په وطن کي وطن یاتې شي — څنګ چي د بلبل نه په خزان کي چمن پاتې شي
آب و هوا دلسي د کابل مې مخالفه ده — ذوق د ښکلا لاړشي هم مې ذوق د سخن پاتې شي
پټ که په جامه یم،محبت دلسي عریان کرمه — بس لکه لباس چي د تصویر په بدن پاتې شي

نه چې رلبكاره شي د وجود نه مې وسوځي
نوڅه پاتې نه شي دوه لمحه مې د تن پاتې شي

نه كه په غوسه كې هم غاسونه سره وچيچي
بياهم په ښكلا كې ورته دُر د عدن پاتې شي

دغه سپين رويي درسره بس ده په مينوكې
تور د محبت چې د عزت په لمن پاتې شي

تېربه شي حمزه خو دا يقين دى چې تر ډېره به
ستابه لاره وو دپاره خايي د فن پاتې شي

۱۹۷۸جون ۲۴ كابل

۱۹۳۲

زړه كه بياهم درقيب دزره تيرې تېرې شي
كه په مرى دي دمهن تورې تيرې تېرې شي

اى داشنا دزلفو خياله لنډپارې مه كوه
خنكه بې تابه اوږدې لړمې شوګيرې تېرې شي

نرمخبه زړونه به دنياپه يونظرشي ګلزار
پرپرده چې څاڅكو دشبنم نه پلوشې تېرې شي

په تصوربه داشنا .بې بدرګې تېرې شي
دعشق په لاربه دسرتېرو قافلې تېرې شي

كه هرمقام وې خومقام دناكامي بودى
داچې تېرېږي لابه نورې مرحلې تېرې شي

لويه ګناه مې په نظركې بې له دې نشته
چې مې خالي دتاله يادو ورځې شپې تېرې شي

دعشق په لاركې دفنانه هيڅ مفرنشته
لكه په لورچې دساحل دروې چپې تېرې شي

ښكلبه واروكره، موده پس دې زماحال وپوښتو
چې مې له غرېږه دابه شوندوزلزلې تېرې شي

حمزه اشنامې سه پښتو كړې، نه پښتو پرېږدي
بېرته دمانه مرورشي چې جرګې تېرې شي

۱۹۷۶مې۱۹ پېښور

۱۹

كله چې له خپله خامه تېرشي لارې جوړې شي
دوه مين چې يودبل په خبر شي لارې جوړې شي

يادچې داسې يادوي چې سورهيڅ ورته ياد برې نه
بياچې هغه يادهم ترې نه هېرشي لارې جوړې شي

لارې پيدا نه كړي كه بې تنده د لښون وې خه
بس خوچې له نولولازو سېرشي لارې جوړې شي

ګرانه ده خوږېږ نه د وصال چې ورسېږي خوك
هوكه مانسوى ورته ګنډېر شي لارې جوړې شي

لاخوحمزه كم دى چې په روګودر پوهېږې نه
هوكه جېږي غم له حد نه ډېرشي لارې جوړې شي

۱۹۳۴

ډېرچې خومره ښكلې جمالي شي جلالي شي
ډېرچې جلالي شي كله كله جمالي شي

غم مې اوس په كور دزړګي نه را ' ډېرېږي
چرته راغلط چې شي ترې جوړه خوشحالي شي

عشقه وادسر ګوكچكولونه دې خداى تېب كړه
محكې كه خوك رونغشي بسته خبردى كه سوالي شي

حال راته په کوکوشپیلی ووي د مینو — وک شي تل به مینه کي خوهله چي حالي شي
زه په هر یو رنګ کې اشنانه غلطومه — واره کاینات که مشهود ي شي که خیالي شي
واهسي که خوب ده تښتېدل بي هله بویه — ورکي په دیدن یسي چي سترګي مثالي شي
ناوي د عقبی ته هم حمزه ملتفت مه شه — ټولي رنګیني د دي دنیا بي که کالي شي

(۹۳۵)

انتظار د ټولي شپي مي سودايي شي — کري یقین مي رڼا وینې چي سبا بي شي
شي پرېشان چي خای بي زړه شي د ګلرخو — لکه بوی چمن زاده وي صحرايي شي
د امید څراغ مي بل شي د زړه کور کي — ته چي زلفي راخوري کري بېګايي شي
چي دیدن ته به درځي په پښو بي اور شه — که دي لاس د چا د پاره حنايي شي
حمزه ویښ ژوندي اوس د مینې رنځه — خبر نه و یو زیبرګی دي دوايي شي

(۹۳۶)

د شرابو پيالي د کي کره ساقي — یو خو ښاڅکي که د مبووي باقي
چي تهمت په مونږ رندانو هر څوک وايي — په تحقیق به څوک جاهل وي عراقي
زه ویره ېږم پیمانه به شکسته شي — چي پري وا چوم نظر اشتیاقي
عقلمند واره رندان وي په نشه کي — ګومان مه کره به هغوی د مراقي
رونق یوسي په یوه نګاه له مخه — حمزه سترګي کري د ترکو قزاقي

(۹۳۷)

زما نه بېرته په پیر شوه عاشقان بي دي بللي — رقیبان شول د کتب سوري جوري تلي ژړه دلي
یوه ورځ چي په محفل کي عاشقان شول راجمع — ساده توب د اشنا ګوره وي چي ولي دي راغلي
په شوخۍ کي د شفق نه چي سوا حنا د یار ده — د واره لاس یې ترمنګولو دي زما په وینو لللي
د ملیام بېخودي راوره د سحر دستي پوري — چي ناکامه ارمانونه مي پرانه وي د م ختلي
نن زما د هوش لمن ده، په پنجه د لیونتوب کي — په محفل کي صحرانی یم به بید یاکي وینم کلي
د وصال د امید شمع چي وي بله زه صابر یم — اسویلي د خنکدن مي ناامیدی لره ساتلي

کري له ما سره سلا هم کوي بیا خپله رضا هم
ما حمزه واره منلي کوم چي مانه دي منلي

۱۹۳۸

مینه ده خواهش چې هم له دې محوره چورلي — ستوري بو ته خو ځیر شه چې همه له نمره چورلي
زه دانسته چورلم د اشنا د مخ له شمعې — مه ستا په پتنګ راته چې بې خبره چورلي
ستا د بڼو ستنې چې ترې داوربدې بل خوا ته — ښار مې د نظر شو بې نوا مضطره چورلي
زه بې چې په غم کې پرېوکې هم د دښتونو — اوس مې خو د اشنا د ټول عمري بستره چورلي
کیف د تا د سترګو دی ساقي چې دا جامونه — هم دا صراحي هم رندان سر ترسره چورلي
باز مې د نظر په رنګارنګ ښکارونو بوخ دی — چرته به ترې بو حوا بل خوا دا کوتره چورلي
وېره د حمــــزه ده د ښاغلو له ازاره — څکه له حرمه هم په وېره وېره چورلي

۱۹۶۷ جنوري ۹ _ لوارګی

ګرهوان که خېرول ګله عادت دی د سپرلي — خندا وږزه کول هم طبیعت دی د سپرلي
راغونډه مې لمن کړه لکه سروې د هرڅه نه — اوس وېره د خزان ده نه منت دی د سپرلي
هرڅې راځي دباندې که نه هم راشي نوڅه شي — بې لوظه اشنا داخو عنایت دی د سپرلي
بوراز دی چې اغزي نه ژوند له ګلو ور کړي د پر — داڅنګه عجیبه غوندې فطرت دی د سپرلي
هېڅ نه ساتي په زړه کې خکه خلاص دی له پیرې — بیا ګوره په خوانۍ کې چې رحلت دی د سپرلي
ګل راز په پرېشانۍ اوبه خندا ایې د ژوند — حاصل د پرېشانۍ نه جمعیت دی د سپرلي
هر ګل یې آینه ده د قدرت د رنګینو — پښېله خپل وجود خو بو حیرت دی د سپرلي
بو هم یې نوی ګل چرته په ژوندنه کړو تخلیق — حاصل د زړه جاودون ختې حسرت دی د سپرلي
حمزه نشته په ترک د محبت کې هم سکون — ملګری چې تر عمره مې هیبت دی د سپرلي

۱۹۷۱ اکتوبر ۳۰ _ پېښور.

۹۴۰

در پښه وحشت مې ابادي ته له صحرا راولي — ګوره خبر مې که اشنا په تماشا راولي
خوری دې اشنا کله زړا کله خندا راولي — بس خو حاصل د مینې دادی چې سودا راولي
په پسرلي کې ارمانونه پښخواني شي پیدا — داسې موسم دی چې فناګلونه بیا راولي
د خپلو مستو شرابي سترګو نه وکړه تپوس — هغه کوم څیز دی چې زیان ته مې خطا راولي
راځه قاصده را٭ راشه پښه نیولی مه شه — اوس مې که بو د مرګ خبر هغه اشنا راولي

هغه نمر مخې چې وعده د نن ماښام کړې ده — ګورو کوم نمر دی چې به ستورو ته رڼ راولي
د ښول حسن سره ښه شوه ګرانفروشه خواني — چې سره وصل ورته زر خل بوه ادا راولي
نه شي کېدی، غواړم که نه غواړمه شپه د وصال — هغه ظالمه چې د خان سره سبا راولي

سرمې ورخار هغه رهبار ته دی له ماله سره
بې د رقیب سره دې حمزه چې دلربا راولي

(۹۴۱)

الفت د جنون نوري مرحلې نه راولي — اوس هوش راته زنځیر او زولنې نه راولي
چې ښاد خوشحالي نه خپل وطن دی ورته ګران — لیونه مې غم، اوښکې ښېښنې نه راولي
یادونه دې راخي د مخ او زلفو مسلسل — اوس ولې هغه تېرې ورځې شپې نه راولي؟
اشناله خونړو ښېښو دې وکړه داتپوس — جذبه چې زما اوښکې ولې سرې نه راولي
د استاد مخ رڼا وه چې بیا که شول ښېن — محفل ته پتنګان خوږه بوی مرې نه راولي
ښېښنو چې بې سالاره وه خوخل وشو کېده — لوټ کېږي قافلې چې بدرګې نه راولي
پخلا مرور چرته پخلا کېږي په جرګو — یارانو ته مې وایه چې جرګې نه راولي

حمزه جوړېد اشوی څه مثبت پکې اثر
اوس غریبي راته برندې اشارې نه راولي

۱۹۶۲ فرورۍ ۱۰ پېښور.

تا چې لاس زما د زړه په وینو ولالې — رقیبان دې نظارې ته دې بللي
ناست څکه رقیبان شو ستا په در کې — چې د خاورو دې په ما جوړ کړې ځلې
پوخاى ما مره په ګور غریبان کې — وا زه مل دې هغه تا چې دې رټلې
هلا هسل دې په پیاله د سترګو راکړه — دلبانو مسى دې چاله ساتلې
داسې مره دې پس د مرګه د مړو تهر دي — د ښېښو په غشو تا چې دې وژلې
نه جنت وینې نه حورې نه قصرونه — کور دي تا چې په دنیا نه دې کتلې
امید شته چې په مرقد مې بېره راوړې — ما بې حده منتونه دې منلې

په مرقد د حمزه هله راتله بویه
چې ګلونه په دستار دې وي ترملي

[۹۴۳]

داخلـد حقیقت دی چې امکـان ویـږني — علت دهـر ممکن بـه بـه لـسان ویـږني

خپل خان هله خپل خان شي چې خوک خان ویـږني — یې دي نه څه امکان دی چې جانان ویـږني

وحشت ورتـه وابـه شي چې خردشي وارخطا — دانـه دی لیـونی چـې گریبـان ویـږنـي

یوگل دروه چاودون له خوشحالی په خنداووي — حاصل به جمعیت کړي چې پریشان ویـږني

لاپـري مرحلې شـته لـه انسانـه ترانسـان — هرڅوک چې شي ملک هله انسان ویـږني

کره وره که مې لوستی شي نوربیان نه څه حاجت — اگـاه د قـمـانې ولـسي عنـوان ویـږنـي

حمزه هغـه مهن شي چې ارمـان یې شي کامل — لیکن هغـه کامـل وي چې ارمـان ویـږني

۱۹۶۱.۳ جوروری کراچي.

بـــکليـه دا خلــک چـې مانـه پیـژنـي — هغــه خوخکــه، چې تانــه پیـژنـي

کلـه بهگـا کلـه سبا کـړي اشـنا — جـوري بهگـا اوسـبا نـه پیـژنـي

ستا تبسم بـه پـه مـهن څـه وکـا — هغـه د تنـدر خلانـه پیـژنـي

گوره چې خان يې څه ناجانه کړلو — لکـه لـه سره چې مانـه پیـژنـي

خوږ يې چې ستا د زلفو ویـږندو — هغـه بیـا نـوري بـلا نـه پیـژنـي

نـوي مـهن تـه څـه ویلـی نـه شـم — اوس خوگرم نـه دي چې تانه پیـژنـي

چې پـښتنو سترگو تـه خیـر گـوري — خوښـتانه دي قـضا نـه پیـژنـي

پـه زړو سـترگو ورتـه گـوره اشـنا — زره مـې سـتا نـوې ادا نـه پیـژنـي

مینې حمزه او اشنا یـو کـړل هـسې — څـوک يـې ویلـه جـدا نـه پیـژنـي

۱۹۷۰ فروري۲۰ ـ لواړگی.

[۹۴۵]

هغـه گردوسـه د رانلونکیـو قافلونـه وینـي — باتې نخشونه چې د تېرو زمانو نه وینې

بخپلـو دکـو درمنونـو خـو دېـمن کـوي نـاز — زمـا پـه وینـه کې برلونـه پـه چېـو نـه وینـې

قـام دي د علـم شـکوری تـه پحوا بند وتري — دورخې ستوري څه دکارچې يې په شپونه وینې

زه بـه طلـب د هغـه نصر کـې رنگینی نـه وینم — خـان کـې شبنم لکـه بهـار د پلوشـونه وینـې

دا به څه رلز وي چې واعظ له میخانې نه سوا — دويمـه لار او کـه گـودر چرتـه د تلـو سـه وینې

[۹۴۲]

هوس وطلی کـه دتـاچرې بانـه وویني　　گویاتیارعشي به گورت کې بنتانه وويني
رقیب چې ماسره اشناجرته په تله وويني　　لکه دازلي لیوني سبې، چې اوبه وويني
دېرې دېرې مې همدمان که په مدفن کړې بلې　　کله کېدی شي چې داغونه مې دزړه وويني
ورځمه، ښ بې په محفل کې هنګامه جوړوم　　پرپرده چې ښ خوښې شلېدلی ګرېوان به وويني
بیاپه ترخوکه ګېله من بې شي بې خایه نه وي　　چې کوم مینن دکوموستر ګونه خواږه وويني
ته چې بخېله بې له خپله خانه هېڅ نه ويني　　وایه بې تانه که بل ګورې څوک به څه وويني
پښتون اشنادې حجره بنده کړې دخپلې ښکلا　　غوته جبین شي لکه شوم چې مېلمانه وويني
ګوره بیاهم چې دې روان درسېدوېه امید　　خوښې که پیرته راستنې نخښې دپله وويني
هغـه کـرم وې دسـالې، دمیږوزمه ګنـه　　پیاله په لاس که څوک حمزه په پرېوانه وويني

۳۱ـ اول لړ ګی.

یوه سترګه دعقبی اوبلـه ستاکه ددنیاوې　　غایت به په صورت کې دهرڅیزدرنه نماوې
مین چې دم جفامې ستاپه مخ کې نه لېدلـه　　تېروځې په سراب هغه چې تږی په ربښاوې
ماخودکړودغرورونه نسبت چې بې کاسې دم　　بس څکه[۱] غرې حوره تواضع نه دمبناوې
محبوب دڅوکانودعشق تنده مانه نه کړې　　تلاش[۲] کړه دهغه چې دهرچاسره اشناوې
ارمان دمرګ دې نه ږمنوچې مرشوې لاړې مرشوې　　لیکن رازوندی نه شوې مسیحاخومسیحاوې
موسکې چې مهروبان شي زړه روښانه کړې منمه　　خبرخوښي چې تندرهم استاځی دفناوې
تپوس بې دبلبلولـه زړاوکړه چې بوه شـې　　جواب کولی نه شي ګل، چې ولې په خنداوې
دېوزرانـه ګـوره دخنداسـب دبـل شـې　　څوک دې لره بیداوې، څوک هغې لره بیداوې
له خانه چې بهروې حمزه روندشته هم بیناشته　　چې خان نه نګران شي نه بیارونددې نه بیناوې

۱۹۶۳ ـ فروری ۱۵ ـ پېښور.　　(۱) اړ: زمکه　　(۲) اړ: لټاش.

[۹۴۸]

مـاچې پـه خـوږه خـوږه خنداعـذابوې　　سـخ دې شـه پیرې چې دې اشناشـابوې
نن راتـه صـحرادوېرجهان یوه قطـه ده　　خپلولیونـوکې مـې اشناحـسابوې
ستاپه تبسم راغلې اوښکې بېرته ګرځې　　جـاردې دکـوتـه چـې سرکانـرابوې

خبر که التفات یې اوس بدل په تراوه خوی شو — تېرېه ولې خورم که راته سیند سرابوي
ساشرابي سترګوته دزړونوهغه ګوره — هریو مضطرب دی چې به ماکبابوي
روح په مله اوشکه شي.که مات یې به یوه شي — داسې تصرف دمینې زړه جابوي
مینه وایې یوداشنامخ دی نورڅه نشته — عقل راته دغه یوورق کتابوي
بایې ورته نیت خودراتلو لرې ای بنکلیه — ساغریب حمزه دی لابه نه وي،لابه وي
راز داشنایی دې دحمزه نه راشي زده کا — عمر بې بهاولې زاهد خرابوي

۱۹۷۱ ستمبر ۱۴ـلاهور.

مخ که حوادث راته په زور ورګرځوي — خوان همت زمایې په بل لور وګرځوي
تنګ دزمانې چې پښتون یارته کرمه وراندې — بل طرف ته مخ مې به پېغور وګرځوي
داګېچه خرانې اودا دیاردور وخوګوابي — څوک دې چې به شنو لصلونولوروګرځوي
وایې دې رقیب راته چې څه یې دې په زړه — خوسودې به داپښتې دپوروګرځوي
سپور یې دې زړ ن چې یې خوی دې دخودبینې — څه که یې حالات په نیلې سپور وګرځوي
یوه په مطلب نه دی چې رتې باده خواره — خدای دې داواعظ ورله غمخور اوګرځوي
سپرنه یم په سپر دبنکلې یار دګلستان — درېغه که ریبار مې پکې نور وګرځوي
ګل دشخصیت به مې دنیاته شي څرګند — ستن که دالفت مې په انځوروګرځوي
داغ چې حمزه وړی مادیار دجدایی — خدای به یې څراغ زمادګور وګرځوي

(۹۵۰)

زړه مې له رشکه دښتګ هغه اداسوځوي[۱] — بیاکه ژوندی شي نوهم ځان به شمع پیلسوځوي
داپښې زمانې بنکلې درته څه ووایم — بس په یوه ذره وېښادزړه دنیاسوځوي
رقیبه راشه چې ترمینځه تریګنې کړولرې — هغه ظالم خوتابه مااومابه تاسوځوي
په ابتدایې نه وې تندر دمرسکا محسوس — خو هغه درمن دارمان په انتهاسوځوي
مرورتیایې زړه نه یاهم څه سکون وبخښي — څه درته وایم له هغې چې مې پخلاسوځوي
په سپین اوتوردمخ اوزلفویې خبرنه شومه — چې هرسبامې په وعده ولې بېګاه سوځوي
درېغه اشنامې لکه شمع قدردان وی حمزه — کړې پرې ژړاهم،پتنګان که به خنداسوځوي

۱۹۷۲ می۶ـلولګی. (۱)ار سوزوي. (۲)ار دوس.

(۱۹۵۱)

وحشت مې د صحرا بيا په سر خاورې بادوي
زړګی مې د حسرت هر شوې خلک بادوي

ایجاد کړلو صیاد ستم لطف نُما بل
لـذت تـه د صحرا نـور دی مـا ارادوي

هیڅ شک په مهرووبانو کیږي نه (۱) د قتل د خون
نازک د ګل د رګ هـې صورت کې سادوي

هرګیز نه یم غلط په تیـسم د زهرو ډک
خندانه ده هغه چې سوې زړونه بادوي

حمزه نار د خمار به دې تر حشره وي تاره
سرشار دي چې زړګی د ښوا په بادوي

(۱) آر: نه کیږي

دهماسوري وو که شان يې دشملو يادوي
زړه زمـاتېره زمانـه د پښتنو يادوي

څوکه دښمن دی زما وي دې خوښنون دی رقیب
چرته چې ذکر زما راشي ماپه ښو يادوي

چرته منزل؟ چې خودې زړه هغه نامه زده نه کا
مینه حـل يې چې حرس د قافلو يـادوي

لکه مرچې شي خپې وخت اوراور کې خیالونه
مانـه سـتم د خنـد نو تېزو ښو یادوي

همدمه داسې بې ارمانه زړه زما وګڼه
لکـه حجره چې زمانـه د محفلونو یـادوي

دغه ګـل نامه اخر کې ده نامـه دغـه
چې بلبلان د هر ضمیر یې په نغمو یادوي

ښه ګوره که شعار دې شي د قام او ملت
قام و ملت نه دې هم ښه په صدو يادوي

۱۹۷۵ نومبر ۱۹ ـ پېښور.

ستا د مخ پتنګ چې وي له رندوې که زاهد وي
څه به يې ګدازوي لکه شمع مجاهد وي

څه پوښتې چې زړه مې خو مره ښکلیو ته ورکړی
څه ووایم. خو مره، خو هم جمع هم واحد وي

حال دی که مقام په محبت کې کله کله
هر خیز ته چې ګورم هغه ستا ګویا قاصد وي

زړه دی زما کور د عجایبو، وو شمسه ګوره
نه هم يې لیږ ښکلی ستا تمثال پکې شاهد وي

بې دهار له مخه د کثرت په دې جهان کې
کوم شی دې چې ولید ستا په اصل به زاهد وي

ستا د مخ رنا چې ګورم هین لکه شغله کړه
ستا مطلقیت په دې فـاني کې خو باهد وي

بس خو اختلاف يې دې د مېوې په تعریف کې
نـه چې د رندانو سره رخـه د زاهـد وي

ښتنه تصور دې زما ونیکي تښې لاړې
خلا هغه جرګه چې نه يې سر نه يې قاید وي

خدای زده چې حمزه د پښتو خیر له څه دی
دوه چه مخامخ شي يو د بل دهاره ضد وي

۱۹۵۴

ستا اختر دي د اختر لکه اختر وي
تل په مونږ دي د ستا سوري بخښور وي

په هرخاى چې د حضور قدم رانجه وي
تر قيامته دي هغه مشک وعنبر وي

خداى به عمر کړي عطا د خضر تاته
په دعا کې که زمونږه خه اثر وي

که څوک غوث وي، که ابدال وي، که اوتادوي
ستا نشان وته د نياز دي ښکته سر وي

طالبان د العطش نعرې په نه کا
پيښور کې چې موجود حوض کوثر وي

حمزه ستا د درد علاج به اختر وکړي
که هر څو دي حال له مرو نه بتر وي

روارمه.

۱۹۵۵

غلبه د ملنوي که په په زور وي
ضمير هغه چې غالب د زړه په شور وي

ارمانونه مې بې سره امونځنه شول
مانه خه کړل بې ماشومه کور خو ګور وي

چې د قام به غم "خوشحال" وي په دا خه شي
که به کور وي که مېشته په رنتهپور وي

آيينه خو لاسنم دې چې بې ور کړي
وهغه نه لاپخوا بې چې مخ تور وي

ستاله خوبه خبر نه شوم څکه پايم
هر انداز دې له روښې اندازه نور وي

نازکي د ښځيني احساس تريه ده
ورته ګله چې ستا مينه هم پښور وي

په ورورى د چامه شه چې مومن وي
نه دي چرې د حمزه هم په چا پور وي

ارګى

خوشحالي نشته خوشبه ورخ غمونه غم زېږوي
رناد نمر نشته خوشبي دي چې تور تم زېږوي

زه څکه ډک يم دخواهش نه چې خواهش نه لرم
هزار بحې هره لحظه مورد عدم زېږوي

ثاني مې نشته زه خالق دحسن اوعشق يمه
زما نظر دي چې عابد او هم صنم زېږوي

زما دغم ديري اوبنکې ملاحت نه لري
نقش ونګار د يارکه خاڅکي دقلم زېږوي

طبيبه لاړشه چې داوته دي حاجت نه لرم
هغه بسمل يم چې زخمونه مې ملهم زېږوي

منم چې جنس له خپله جنسه پيدا کېږي مدام
زما خندا ولې ژړا، خوشحالي غم زېږوي

بې دحسرت نه مې بل شى بکې ونه ليد حمزه
هر تصور د تخيل مې جام دجم زېږوي

(۹۵۷)

الفت که ددوه زړونو اتصال پیدا کوي
هم داچې افراط وکړي انفصال پیدا کوي

ساقي غوارم مدام عرب یې هم بولي-مدام
خمار یې چې دوام د استعمال پیدا کوي

په خپل حسن کې محو،بدرنګي محسوسوي
قدرت خوښ جمیل دی او جمال پیدا کوي

داخه دي چې یو هم یې نوی ګل نه کړو پیدا
فطرت نوي حالونه کال په کال پیدا کوي

هجران دي ورځ په ورځ که ارمانونه خوانول
هم دا زلمي دهجرنه وصال پیدا کوي

:، خپله خپل مثال یې چرته نوان دآیینې
مثل دي،په ظاهر دي که مثال پیدا کوي

حمزه دبنګلیو مینه کې افراط نه دی په کار
افراط وي که تفریط وي،خوجنجال پیدا کوي

۱۹ دسمبر ٦ پېښور.

(۹۵۸)

غفلت په خان غلطي هوښیاري پیدا کوي
بل خوب مې خوښولې بیداري پیدا کوي

پښتون زرګیه بام،له داسې عشقه شه کنار
منت او سر کوزي دچې [1] زاري پیدا کوي

اظهار دعاجزۍ دحد په هورته دی غرور
خواهش دناموري او سرداري پیدا کوي

خواهش چې داکېرلري،تکبیر دی دحشمت
غربت د پرېشاني او هم خواري پیدا کوي

حمزه سر دنیاز په یې په درکې لري خم
دلبرو کې که چرته دلداري پیدا کوي

۱۹۷۲ مارچ ۱۸ پېښور.

(۱) اردو ده

(۹۵۹)

لېندې غشي دحسن پرې وش وژل کوي
پاتمال دبروی ابرکې ګل ګل کرل کوي

دشپې ورځې فراق مې پیدا کړلو آس دوصل
عادت چې په تیرو کې شي چشمان لیدل کوي

سرخم وي حسن تل دملاحت له احتیاج
ګوزه عجیبه جز چې حکومت په کُل کوي

رندانو میکدې لره راځي چې مونږه څو
زاهد دې صومعه کې وي دالس دې شل کوي

خوشحاله یم په دې چې شي ازبر سبق دعشق
جانان چې ګاهې ګاهې دغماز منل کوي

بسه ورته په یاسه دتسلیم کړه لاس اوږېنې
حمزه،دمرګ په وخت کې روح به درد وتل کوي

[۱-۹۶]

حـــن دی چـــي ســـتانګهباني کـــوي   اوګنـــي فتنـــي خـــودي خـــواني کـــوي

نـن ښکاري قاصد دمحتسب پـه خبر   ګـــوروچي بـــه څـــه مهربـــاني کـــوي

بـــي لـــه میوکیـــف ددعاچرتـــه دی   دلتـــه بـــه څـــوک څـــه مـــسلماني کـــوي

زره مـي شـوي رنـګ دآیینـي پـه څیر   څکـــه دهررنـــګ ترجمـــاني کـــوي

ښکته مي بانه شي چي رامخ شي ته   ګـــوره ښـــبتانه چـــي قربـــاني کـــوي

زه شـم پـه تپرادمیلمانــه غونـدي   راچـي شـي دي کورتـه میزبـاني کـوي

لایـــي دعرفـــان آیینـــه تتـــه ده   څـوک چـي حمـزه کلـه حیرانـي کـوي

۱۹۶۶، جوزا ۲۷ ـ لواړګی

داپـاران دي، ســتادمیني پـه مــاتوورولګوي   پـه دي څـه کـه تهمتونـه پـه مـاتوورولګوي

پـه پـوه نقطـه کـره جمـع پلوشـي دزړه دمینـي   آتـشي ښـبنـه دزړه بـه پـه پـاراورولګوي

سـتا یادونـه چـي کـمیږي دزړه وینـه مـي زیـاتیږي   سـتاسـتم کـه پـري داجـوکـي دري څلوررولګوي

درقیـب پـه ناکـردومـي پښتونـواله نـه بـوونیږي   عزیـــزان پـــه مـاوورونـــه دپـیغـوررولګـــوي

حمزه مینه به مي ماتي هیجري قبوله نه کړي
کـــه طوفـــان دحوادثـــو هرڅوزوروولګـــوي

پـه ښـو غـشو د سـتا چـي څـوک ګـایـل وي   ترقیامتـــه بـــه ســـوري پـــه زړه، بـــسمل وي

چـي د ګـل دپاسـه ناسـته کـري پـه مینـه   دلګـــی دلاتـــدي ســـورڅکه بلبـــل وي

پـه خـرام خـرام روان دی قلقـول کـري   لکـه سـیند چـي بـي نیـازه لـه سـاحل وي

خان بـه بـچ کـري څـوک پـه څـه شـان لـه ځغـه نـه   چـي وسـله بـه لاس کـي نـه لـري قاتـل وي

عاشـق څکـه سـت کـاهل وي زیږزیـښلی   چـي بـه حـال کـي د قیـام یـي هـم منـزل وي

پـه قسمـت چـي میـسر ورتـه وصـال شـي   نودرعـب یـي پـرده تـرمـخ حـایـل وي

چـي عاشـق يـي پـه جمـال شـي نوپـه ورخ کـي   دحمـزه پـه شـان بـه یـي سـل خلـه وژل وي

[۹۲۳]

قربان دي لـه کاکـل نـه شـوګيري نـه ليلـوي
ارمان مي دا اورېدوي د هجر شپې نه ليلوي

جوړښکلي په لويی کې شول له خدای نه هم سوا
اشنامي ورتـه ګوره چې تـوبې نـه ليلـوي

په سترګو کې يې سترګې چې وانه چوي سالي
رندان دي بې نشې نـه دي، کاسې نـه ليلـوي

نور هيڅ مې په خاطر کې نه ځايېږي بې اشنا
اغيارو ځېن زړه خـو وسوسې نـه ليلـوي

رهبر يې چې بې خوله په دو دو په مخکې ځي
دالارې د صـحرا خـو قـافلې نـه ليلـوي

شـايد چې تماشـه شـم د اشنا پـه تماشـه
نن ذوق چې د ښکلا مې تماشې نه ليلوي

حمزه چې ورتـه راشي هغـه نـمر د حليقت
بيا داسې زړونه هجرې تيارې نه ليلوي

۱۹۶۹ اکتوبر ۲۲ پېښور.

[۹۲۴]

وخنونـه دي ارخونـه بـدلوي رابـدلوي
اسـمان دي نظرونـه بـدلوي رابـدلوي

اشنا مـې نظرونـه بـدلوي رابـدلوي
زړګی مې هم ارخونه بدلوي رابدلوي

تقدير چرې داد ورنه کړلو زړه ته د ضمير
هرڅوک ه قسمتونه بدلوي رابدلوي

هوښيار خو داسې نه مې و مارغه د تصور
پرنه کړې خوځانګونه بدلوي رابدلوي

فطرت چې د الفت دی له ښايسته عبارت
ښايست خوشې دامونه بدلوي رابدلوي

شايد چې بدلولی د انسان نه شي فطرت
داڅوک چې نظامونه بدلوي رابدلوي

پوسنکی حمزه خير دی که بدل کړلکه مار
ښېښتون کلـه رنګونـه بـدلوي رابـدلوي

۱۹۵۲ حسمبر ۱۲، پېښور

[۹۲۵]

په کوم سبب چې دروازه زما نظر ښکلوي
رابېدار نه شو اجابت که يې اثر ښکلوي

مزه د لبو مې مطلوب وه، خورقيب شوه زما
په يې تابې جوړې ضياء مخ د ګوهر ښکلوي

خدای زده نظرکه مقناطيس که انقلاب و حشر
هوش مې قرارشولو هرپوګ مې نشتر ښکلوي

نظرمې ښکل کړې آنګې بوسې بې اخلي بصر
بلبل د ګل له وصله پس هم خپل وزر ښکلوي

په تصور کې مې خالونه د جبين دي د پېزو
داسې مارغه لرم چې ګل د پيغمبر ښکلوي

چې بې وفااشنانه پادشوې نوم يې ستا وليکه
مره حسرتونه دي حمزه راخي مسطر ښکلوي

[۹۲۶]

هیڅ نه شوم بوه چې ستا رضا څه به وي ددې ستم چې مدعا څه به وي
وصل فرقت مې هیڅ پکار نه شو اوس ددې درد مې دوا څه به وي
تل چې پنجه یې وي د رقیب په مرۍ داسې بې بس که کړي ژړا څه به وي
ستا په ابرو چې راشي بل لړشان بل که صورت وي د قضا څه به وي
هر چې عاشق کوې دپاره د ستا که کړي روا و ناروا څه به وي
ستا د ښایست زکات یو بوسه که شي عاشق وته عطا څه به وي
بل ته حمزه ونه کړي تمه چرې[۱] که شي خبر پرې بېنوا[۲] څه به وي

(۱) او ونه کړې پرې (۲) او وماد مرشدپاک قلب.

[۹۲۷]

چا چې الفت له بې وفا سره وي شپه ورځې کار یې له ژړا سره وي
تخته د غیض وه پیچ وخم د زلفو څه به گوزران توري بلا سره وي
غرق به یې کړي چپې د عشق اخر څو که ترخنګه ناخدا سره وي
قضا به بې دراتلو نور څه کوي چې د قضا قضا قضا سره وي
فریاد مې زړه ښکار د مژګانو کوي دواد هر مرض دوا سره وي
غم د دارینو هیڅ کنه حمزه ستا چې الفت له بېنوا سره وي

[۹۲۸]

وېښ مې دې ضمیر له مینې زغرې جوړوي څومره چې حالات ورته لښکرې جوړوي
ستاپه هرقدم کې شرنګاشرنګ دزولنو وي وخته لېوني ترېنه سندرې جوړوي
خیر که مې دېخوا سوپلو څه پروا نه کړې داخو په قلاره اور د سرې جوړوي
پټ وي طوفانونه دشاعر به خاموشۍ کې مه شه پرې غلط چې بس خبرې جوړوي
خبردې ښتنې اوښکې چې نه راځي لېموته دا ورې خوبېښې چې څه ستړې جوړوي
زړه ته جنازه دیاد یې مه راوړه ارمانه خلق هډیرې له کوره لرې جوړوي
پورته شه الوت سره هوا نوې پیدا کړه وخت درله حمزه نوې وزرې جوړوي

۱۰۵۶ / مرورپه ۲ سپځکې

(۹۶۹)

نـن اشـنـاخـه عجیبـه دزلفـو ولـونـه جـوړدي — خورمارغان شـولوخیرک سوي دامونه جوړدي
شوخي سترګي دي په مخ کي بوراګان لکه غونچه کي — چي یي ګوري الوتـولره خانګونـه جـوړدي
ستا دلهرزلزلي چي مي دزړه کوټـه کړه ورانـه — لرمانونه مي اوس ټیټ خکه کورونه جوړدي
چي مهن سره زنګون شي دلوړتیاتیوس یې مه کړه — په معنی کي به له مزکي اسمانونه جوړدي
بي ګناه نه. خط وخال دسپیځوب نه ښکاره کیږي — مصورهم په تیاره کي تصویرونه جوړدي
تصور دي راعطاکړه که نظرمي پوسي خیردی — داچي راشي دلهونه ښکلي رونه جوړدي
بوبنهدلي اسویلي وو التفـات دي زیړود کـړل — موسکي نه شي ګني خدایهوطوفانونه جوړدي
ملداسـتان دمینې ووي خوهیڅوک یې پوهه نه شو — اوس یاران یې دول دول عنوانونه جوړدي
تـصـویـرمې دکاکـل حمـزه دمـخ لـه رعایتـه — جوړه یوه په لاس دوصل مانیامونه جوړدي

۱۹۶۲، اکتوبر ۵ _ کوټه.

(۹۷۰)

ســوال بـه کـوم خـولې جدابـه بـنـه وي — داخوبـه دي چـي پـه ژرا بـه بـنـه وي
"نن" دي په زړه دی خوبه خوله نه راځي — پښتني پيغلي ستا "سبا"(۱) به بـنـه وي
مشت او ګریوان وبښته دي بوله بله — کـه ستـادزلفو وي بلابـه بـنـه وي
زاهـده شـوق د میوېدخونـه دی — خودرندانو یـه سلا(۲) بـه بـنـه وي
اوس یې خواهش لـهٔ نـهٔ جوابـه کـوم — قاصـده دابـه لـه جوابـه بـنـه وي
کوم یو مهن به وارخطا کړي هـسي — چي اشناراشي وارخطا بـه بـنـه وي
وي چـي ورخـم به. پـه لبولبـو' — خوکـه یـوازي وي نولابـه بـنـه وي
خوی د یې مخیوعاقبت چي خه وي — خوهبيشه پـه ا۔ ابـه بـنـه وي
واعظـه سترګي لـره سري پـه میـو — بیاعبـادت دي پـه ریابـه بـنـه وي
یوالتفـات یادرقیـب رتنـه' — وایـه هغـه بـه وي. کـه دابـه بـنـه وي
دیـدن دي کـهیږي کلـه. بـه دی — شـي کـه سـوا ددي نـه لابـه بـنـه وي
پـه آیینـه نقش ونګـار خـه پـه کـار — حمـزه بـې روی اوبـې ریابـه بـنـه وي

(۱) ارمان. (۲) اوصلاح.

(۹۷۱)

خو دچې د شرابو د سرور نه خبر نه وي — څکه په خبرو د واعظ کې اثر نه وي
نه چې وینم ستر ګې د اشنا زه لیونی یم — هوش د باده نوش خو د کاسو نه بهر نه وي
پورته بې وحدت کړي د بهار اوله خزانه — څیني رانده وایي چې د سرو ثمر نه وي
ور کړه د سبرلي تشه خندانه ده لا ګوره — پس ته ګله ستا د غه دستاربه په سر نه وي
نه شي پټېدلی په تیاره اوبه رڼا کې — زه یم انتظار دی، لمروي که لمر نه وي
تل به وي دیوه د انتظار د هغو د لمه — شپې چې لري داسې چې د شپې سحر نه وي
سر به نه شي چرته، نه به سر به سره لاړ شي — څوز ده کړي تا د سر بښندنې هنر نه وي
نن مې نظر خوی د سپیلني کوي حیران یم — چرته په اشنا مې لګېدلی نظر نه وي

ښکاري په دستار د حمزه تېروتې لا به
ګوره چې بې بار د خطا ګانو به سر نه وي

۱۹٦۳ فروري ۳ پېښور.

(۹۷۲)

عشق هغه نه مه وایه چې ژوند په مېړتون نه وي — شوی په هغه چې د هوس ستر ګر انسون نه وي
نن دې خبردار کړه چې بیداره حافظه لري — هغه کوم "سبا" چې راروان دی چې "پرون" نه وي
لوړه مرتبه لکه فلک چرې موندی نه شي — څوک چې پورته پورته ګوزي سر یې په ژنګون نه وي
بُخل، وفطري حسن ته نوره سرمایه راوړي — هغه نه سخي ویلی کېږي چې قارون نه وي
څوک چې د پښتو لیونی نه وي څه پښتون به شي — څوچې په معنی لکه لیلی نه وي مجنون نه وي
نن یې په غوسه راته په سرو ستر ګو کتلي دي — خوب راځغه وری اند یښنو دی چې شبخون نه وي
لابه زه د خپلو اسو پلونه بسې خبر یمه — څنګه مې دیوه شوه په سلګو چې سباوون نه وي
اوس خو ابله تللی و القصدا و دادی را غللو — داسې راته ښکاري بې مرامه به راستون نه وي

بیا نو حمزه روغه د آورده سره و کړمه
کله چه آمد راته د هیڅ نوي مضمون نه وي

۱۹ فروري ۱ پېښور.

(۹۷۳)

هیڅ د مینې زړه نه بهر نشته چې به نه وي ... ستا نه بې سیه خطر نشته چې به نه وي
ټول جهان دې خپل کړه. اشنا تا به خپل لېمه کې ... هیڅ داسې انداز د نظر نشته چې به نه وي
بـکلیه په محفل کې به دې سوځې ترابده ... داسې یو د زړونو اګر نشته چې به نه وي
زما زړه ته چې خبر شې له خپل حسنه ... دې بازار کې داسې خبر نشته چې به نه وي

ټـل به د حمزه په شوګیرو خبرې ګرېوان وي
هیڅ داسې خندا د سحر نشته چې به نه وي

اوګی.

(۹۷۴)

ګیلـه کېږي خـو د غیـر د. ره نـه وي ... د هرچـا نـه ده ممکـن لـه پـاره نـه وي
که مې ګرد په زړه راخې نه پاتې کېږي ... دکتـو نـه آیینـه وزګـاره نـه وي
راز د مینې پټ ساتل د زړه ساتل دي ... و رقیـب تـه بې خندا لـه داره ٭
د ګلونـو خاموشـی دي د اور ژبـې ... د بلبـل سـوي نعرې لـه خـاره ٭
د وحشت چیغې د زړه په پرهر څه کا ... د ګرېوان ګنډون له خپله تاره نه وي
ای عاقله! بس کړه بس مازغه مې مه خوره ... د الفت وهلي برخـه خـواره نـه وي

بـه ده خلق چې مېن تـه وزګـار وایـي
خـو حمـزه چرې وزګـار لـه کـاره نـه وي

(۹۷۵)

ستا مینه بازلې ده .کله وي او کله نه وي ... دا ٭ دوکانداري ده.کله وي او کله نه وي
چې وخلنډې سردا وکړم چې څه شي درنه تېښتم ... بس دا مې جواري ده کله وي او کله نه وي
خبره د حکمت لېونې پرلـه پسې نـه کـړي ... وېنا د شېواري ده کله وي او کله نه وي
له ما نه همېشه دلداري مه غواړه. دا مینه ... یو وهم و بیماري ده کله وي او کله نه وي
ضد پرېږده، مخالف عاشقان واړه درنه پوشول ... دا رایې شماري ده کله وي او کله نه وي
زاهده کله مخ ته مې شي خیر کله تېږوته ... زما څه مېخواري ده کله وي او کله نه وي

٭ازبیکړه.

(۹۷۶)

خوند د احساس د محبت په محبت کې نه وي — هیڅ اندازه د مصیبت په مصیبت کې نه وي
ماد وصال په شپه اشنا ته په زار زار وژړل — خوک دي چې وایي چې ژړا به په جنت کې نه وي
په تصور کې د اشنا را ته خلوت شو محفل — آیینه هیڅکله روښانه په ظلمت کې نه وي
برق د دعا مې ډک له سوزه خپل مقام ته رسي — د پاخه لوڅه طاقت په اجابت کې نه وي
زاهده پټ مغ په څادر ولې تېرېږې په لار — نور څه بې[1] میو د رندانو په صحبت کې نه وي
خپل واردات د زړه په خپله آیینه کې وینې — هیڅ توقع د کرامت په ریاضت کې نه وي
د حقیقت اظهار صفت د هر اندام دی حمزه — بله[2] منشا خو د غزل په اشاعت کې نه وي

(۱) آر: له خوبي مو. (۲) آر: بل.

(۹۷۷)

شته ژوند په میخانه کې خو لېونتوب به یکې نه وي — زما د هوش قدمه لغزېدل به یکې نه وي
بوږنېږه ترینه مه، زما افکار اور اور کې دي — رنبا به د رکوي خو سوزل به یکې نه وي
اشنا وې مینه به ده خو پوه خبره واوره: — بس داچې د لمنې نه راښکل به یکې نه وي
ستا ناز مې پښتو اخلې خو غرور زغملی نه شي — دا یوزما په سترګو، خو دلیل به یکې نه وي
دیدن د ښکلي بهار اجازه د رکوم لاړ شه — لیکن پښتنې اونبکې، څڅېدل به یکې نه وي
جرګې د غم چې نه راځي خو زړه بې تسلا دی — کوم کور چه لکه ګور دی پیغله جل به یکې نه وي
پلو دې د مخ اخلم پښتنې خو دامې واوره: — زمری غوندې به ګورې، شرمېدل به یکې نه وي
موسکا یې شرمګیره وه په خپله یې لوزی — وې داخلې وعده شوه تېرو ستل به یکې نه وي
حمزه د خپل خرد په بهانه یې پیدا کړي — د بهار د کوڅې لاري ورکېدل به یکې نه وي

(۹۷۸)

هر هغه چې پېژندلې فقیري وي — وې صفت یې بې نیازي هغه غني وي
حال به خو مره د هغه ملت شوی وي — تل چې لاندې تر خراجه یې "ماضي" وي
چې کړې مینه د نمر مخ یو ور ته ګوره — تر فضا یې د ستر ګو شفقي وي
خوی د سپوږمۍ کړې ظاهر چې نه سرې دی — خوی د سپرله خانه ورک کړې چې سرې وي
انتظاره مخروني دی دلته چرته؟ — تل مې لړزندې ډیوې د ما ښامې وي
ټول عمري بې قراري یوه ښکلا شي — د لمبو په حلقه ښکلې غرځښي وي

زه به هغه ښښتني حسن مین یم ... چې هوس وي خوکانه يې دزمري وي
چې وزګاروي دهستی له معرفته ... دعارف کاته هرخیزته سرسري وي

دحرص نامه بدله کړه یارانو
خود حمزه ددوی په تردبه قلنوطي وي

(۹۷۹)

بوی به دی پرېشانه، پرېشان دې وي ... ګل خیري ګرېوان، خیري ګرېوان دې وي
عشقه ته ګریان اوسه ګریان به یې ... حسن خوخندان به دی، خندان دې وي
مینه که دریاب دی، ته ماهي اوسه ... خوکه بې کران دی، بې کران دې وي
اوسه په نقطه دسرېټوب ولاړ ... عمر ګرېېزان دی، ګرېېزان دې وي
ماخووږنه وي آیینه مه غواړه ... اوس نو چې حیران دی نو حیران دې وي
عشقه چې سنګر دې هوس مات نه کا ... خبر دی که طوفان دی، نو طوفان دې وي
ورک مې که دی خیال په هغه ګل پسې ... بوی غوندې پرېشان دی، پرېشان دې وي
مه خوړلی عمر، ماخوړی نه شي ... زړه مې لکه خوان دی، هسې خوان دې وي

خدایه چې حمزه دې مسلمان که جوړ
یادي چې افغان که، نو افغان دې وي

(۹۸۰)

سپند چې د دنیا د محبت په منخه وری وي ... پاتې له مراده په ساحل به ګنګه خړی وي
څوک به تقابل ورسره وکړي، دادروغ کښه ... هغه په رېښتیا که ښښتني ابې رارړی وي
تینګه به رښته په یو طرف د محبت نه وي ... هېڅ ممکنه نه ده چې یوول وي نوم یې پېرۍ وي
دفکر دوحدت په حقله ووایم ... خپله به یې یوه که محبت دې چرته کړی وي
تېر وتې، دحسن داخودې بې وفایي نه ده ... زړه به یې درکړی وي، خوزړه دې که ورکړی وي
زړه چې ډک دښک اوروسوي مینه چرته ده ... کله تو کېدی شي چې چینجو وهلی زړی وي
هغه ځنګه بګلی دی چې ګل غوندې موسکی نه وي ... هغه څه مین دی چې په د ښره ژړاستری وي

۱۹۷۲ سپتمبر ۱۲ لوازګی

(۹۸۱)

ستا چې تصور په تخیل د دیوانه کې وي — ګویا میخانه چې په ورکوټي پیمانه کې وي

څه به دلچسپي زما او ستا په افسانه کې وي — سول وي که سهځل دغه په شمع ، پروانه کې وي

بې نیازي او دورنګي ستا کړو دا حالت زما — یو قدم مې کور کې وي او بل په ویرانه کې وي

سرکې د الست د میو ډکې ګرځوي زما — کله بندول د خولې صفت په پیمانه کې وي

پوهه دې لشاهه عشق تهوس مې چې دحال کوي — دا ده مدعا چې د بیمار په خسمانه ، کې وي

زړه نه به خیګرز ما له قهره ولې سور نه وي

دکه ای حمزه چې خزانه په خزانه کې وي

۲۷ او ۲ حصمه

څه شي داوختونه که نغمه د نوبهار وهي — وایم چې مضراب مې دخزان ، دزړه په تار وهي

ما د تغیر او حرکت دنیا پرې ابنبې ده — څي دې مخ په وړاندې زمانه دې خپله لاړ وهي

بې د ښکلي یار د تصورنه نور چې هر څه وي — واره غلچکې دې چې مې لاړ د انتظار وهي

ای دزړه منصوره ، خان نه ستا خصوصیت نه دی — هرځانه چې ګورمه تالې په سر د دار وهي

مینه چې وي مینه ، هیڅ ادارک بې دخپل خان نه وي — بیانولاهي خنګه د سکون او د قرار وهي

راځي ملنفت کاسه په لاس کې خدایه خیره ي وي — شرګه نن اغیارته چې ساقي زما په وار وهي

زړه څه ، چې زده کړي خوشحالي به غم او سوز کې هم — سوځي سپلني او هم رقصونه په انګار وهي

هانې سرپټوب شي چې په خان اعتبار زده نه کړي — لاړد ژوندیې داوې چې تل لاړ ، اعتبار وهي

بې له مقدره به حمزه ورته نور څه وایي

لاړ د ترقی چې یوابله د یو هوښیار وهي

۱۹۷۱ ، اګست ۳ ـ لوړګی .

نغمو کې ساه غږیږي به ورو ورو وزر وهي — مضراب د زړه په تار چې د اشنا نظر وهي

غایت به جوړوي دا د زاهدانو د پرهیز — تسبو به خپریږي ګورمه یو بل په سر وهي

اسبند زما د کسبو په لیمو کې تل لره — اشنا نه بنایي تا چې د چا بد نظر وهي

کاوږ د انتظار مې د هجران د تپ دوا — دې شپې مې که هر څو ورته نعرې سحر وهي

ای عشقه چرته سترگې دي درنې نه کا غفلت　　چینجي د مایوسی مې د تسکین نمر وهي
اشنا د تا نه غوارمه لږ تنگ د عاشقي　　تر څو به ستا مېن تکرې در په در وهي

حمزه د تصرف نه د حالاتو شه اوچت
تر څو د تا په مخ کې به دا لړ په بر وهي

۱۹۸۴

یادونه دي زما دوسینو شپولاړي وهي　　لوظونه دي زما د شوګیرولاړي وهي
ستاګوابن زما د سوال او د زارو لاړي وهي　　دا بنکلي غلچکي د تا فلولاړي وهي
تاجان دي د نظر چاته دي تریخ او چاته خوږ　　شوکمار خواکې بودي خوخو شولاړي وهي
اشنادي مخامخ، له خپله ضبطه بم خفه　　ظالم مې اپله نن دا سو پلولاړي وهي
ارمان مې یو نظر و واخله مات مې کړ و نظر　　دا نن زما ککي د سپلنرلاړي وهي
غلط یې شوې دسترګو په ساده ساده کتو　　دا مرې غوندي چې نبکاري دژوندون لاړي وهي
مضراب ته د بنو به دي و و چار کړم د زړه ساز　　دا شرط به وي یکې چې د پښتو لاړي وهي
بیا داسې په تیاره شبه کې چې را نه شې اشنا　　بانه دي د سپوږمۍ د پلوشو لاړي وهلي

حمزه چې هغوسترګوته بانه دي نه کړې نیت
کېدی شي چې هندوان د پښتو لاړي وهي

۱۹۶۴ جولائي ۱۸ـ اوتر ګی.

یار مې سر د یو بوسې په بدل وایي　　زر شه زر شه راشه یار د اجل وایي
رقیب سپک لکه د مچ دی خو ګرم نه دی　　خپلو شوندو ته اشنا چې عسل وایي
بې له یاره چې خالي شي کور د فکر　　صاحبان د عقل دې ته خلل وایي
خوږ اشنا مې که بندبند پرې کړې اشنادي　　دانایان کله ګنې وته نسل وایي
سپه مست یې یو تر بله بسته کړې　　د خرې او روده قصه یې ول ول وایي
د الفت په سینه کې کب د سوې زړه مې　　د هجران د نهنګ سختې به تل وایي

حمزه خار دې تخت و تاج شي له دې فخره
سمندر در ته بادشاه د غزل وایي

(١٩٨٦)

چاته به څه وایمه چې ځوک راته څه نه وایي — به به چاته وایمه چې ځوک راته بنه نه وا
بدهغه ته مه وایه، چې بدله مجبوری کوي — ته مه وایه، بدان چې ورته بنه وا
مه گوره چې ځوک وایي، داڅه ښکلي خبره ده — گوره خوبس دي ته چې وېناچې کوي، څه وا
نن درته جاربېږي بیا سبادي په مرگ ارنه وي — ته که خبرنه یې نوخبرشه دي ته زره وا.
مه گنه پرهېزتي يې، چې يې تکله پرهېزخي — بري چې وځي تکل کي نوهم دي نه پرېوانه وا
وي پوځوخبرې دراتلونه پس یې نه کوي — وگوره خيرک اشناته، ماته يې په تله وا

غوږېږي حمزه مه باسه مزورې کا، که لرې کا
خلق مختلف دي ځوک دسمې ځوک دغره وایي

١٩٧٨ اپریل ١١ پېښور.

ماته هغه ښکلي، څه که بد وایي که بنه وایي — زه په دې پوهېږم چې په خوله اوکه په زړه وا
منع د شرابو خدای زده نوې که زاړه وایي — ورشه د واعظ نه خو تپوس وکړه چې څه وا
ښکلیه چې ماته کړې منتخب په کاهنانو کې! — خلک چې مېن نه وایي روند، روایه بنه وا.
سره یې اتنگي شي چې په ما یې نظر پرېوځي — د هر څه راته روایي که هېڅ راته ونه وا!
گوره چې یې ښکته په گستاخ نظر د چا نه کړي — ستا برند و اوږدو بڼو ته خلک پښتانه وا.
مېنه د کښو سمو د قید نه خو ازاده ده — ماته همه نه ښکاري که سم اوکه کاږه وا
خولې ته وار خطا خبرې راځي د دیدن په وخت — یار په تبسم خلکو ته روې چې دا څه وا
ستا د غږ و عشقه ماته هغه وخت احساس وشي — کله چې اشنا په خوږه خوله راته تراخه وا!.

خیر دي لرمانونه مې حمزه د زړگي ونشو ته
جار کړې پښتانه ورځني څه چې مېلمانه وایي

پخپل فکر که واعظ نادرې وایي — بې له عشقه نو خلق سرې وایي
رقیبان لکه د سپو ښکلي اشنا مې — کرې را اشکي اوبیا کورې کورې وایي
خوب ترخاپښته که دې پرده شي چې کورنه دي — سترپه حال دي اپوته چېترې وایي
په هستي کې شور زموږ تولنه بومه — د شاعر د تخیل وزرې وایي

[۹۹۱]

اشناچې نن سبا دې دلیموشوې نورې ژبې
پیداز ما غزل کې دنغموشوې نورې ژبې

تیرهم ې قافلې د مرحلوشوې نورې ژبې
بس نهې لاروې دبدرګوشوې نورې ژبې

اوس ژبې په پردو[۱] ژیو کې کیمې ژبې چرته
پښتوشوله زره دپښتنوشوې نورې ژبې

کره وره چې دصحرادې مرغیجن. لیونی تشته
ګونګی شوې اوکه نه دبریوکوشوې نورې ژبې

اشناعقه وروعبې چې پوره نه شوې پوره نه شوې
نن خنګه په مهنودې پیرزوشوې نورې ژبې؟

شوګیر مې خوبولی شوچې مینه شوه کامله
ګلفت دانتظار کې مې دشپوشوې نورې ژبې

شاید چې لیوتوب مې زیه زده دخاموشی کره
ازادشوم که زما دزولنوشوې نورې ژبې

بلنه دې دوعدې نه پس چې برمد غوندې ښکاره وو
داځکه دسپوږمی دپلوشوشوې نورې ژبې

حمزه چې صراحی شوله زما په وارکې تشه
سالي ته زما هم داسوپلوشوې نورې ژبې

۱۹۶۲ ستمبر ۲۰ (۱) اوږو لغه

کله په سر کره د سفرتوبې
دېسرلي دی پیخ سحرتوبې

لوبه وینا وي، معلومېږي زما
ماته چې شوې زما په سرتوبې

دېسرلي دنګهتونو سره
ورځه ورځه نښته خطرتوبې

دېسرلي په شپه کې خوب کوه تل
یاراوینجېږه په سحرتوبې

دیمانې نه مې نظروبونېد
څه خودې پیانې دی اثرتوبې

مستي هوانسرې خبرراوړي
داسې چې زه یم بې خبرتوبې

واچول پیغلویلوشوتالونه
هوش به دې زانګې ترسحرتوبې

نن چې مېلمه دې دبهارراغلی
څه هرکلي ته رابهرتوبې

ترېسرلي زما دزړه وضه
بیابه دې کرم دزره نظرتوبې

دمیخانې ور دې رب پورې نه کا
ستاخومدام وي بهرته ورتوبې

۱۹۵۳ مارچ ۱۲ پېښور.

[۹۹۱]

اشناچې نن صبادې دلپوشوې نودې ژبې
پیدازماغزل کې دنغموشوې نودې ژبې

تېرېږې قافلې دمرحلوشوې نودې ژبې
بیوزنهې لاروې دبدرگوشوې نودې ژبې

اوس ژبې به پردو[۱] ژبو کې کیږې ژبې چرته
پښتوشوله زره دپښتنوشوې نودې ژبې

کره وره چې دصحرادې مرغیچن. لیونې نشته
گونگې شوې اوکه نه دبریوکوشوې نودې ژبې

اشناهغه وروميې چې پوره نه شوې پوره نه شوې
نن څنگه په مینودې پیرزوشوې نودې ژبې؟

شوکېږمې خوبولې شوچې مینه شوه کامله
گلفت دانتظارکې مې دشپوشوې نودې ژبې

شاید چې لیوتوب مې ژبه زده دخاموشی کره
ازادشوم که زمادزولنوشوې نودې ژبې

بانه دې دوعدې نه پس چې برید غوندې ښکاره وو
داڅکه دسپږمې دپلوشوشوې نودې ژبې

حمزه چې صراحې شوله زمایه وارکې نشته
سالې نه زماهم داس پلوشوې نودې ژبې

۱۹۶۲ دسمبر ۲۰ (۱) اوریدنه

کـــوه پـــه ســـرکره دســـفرتوبې
دبـــرلې دې پـــښ ســـحرتوبې

لوپـــه وینـــا وې، معلـــومېږې زمـــا
ماتـــه چـــې شـــوې زمایـــه ســـرتوبې

دبـــــــــرلې دنکهتونو ســـــــــره
ورخـــه ورخـــه نـــشته خطرتـــوبې

دبـــرلې پـــه شـــپه کـــې خـــوب کـــوه تـــل
بیاراوېـــښېږه پـــه ســـحرتوبې

دیپـــانې نـــه مـــې نظروسوېږد
څـــه خـــودې پـــاتې دې اثرتـــوبې

مـــنې هوانـــــوی خبـــــرراووړ
داســـې چـــې زه یـــم بـــې خبرتـــوبې

واچـــــول پخلوپلوشـــــوتالونه
هـــوش بـــه دې زانگـــې ترســـحرتوبې

نـــن چـــې مېلمـــه دې دبهـــارراغلې
شـــه هرکلـــې تـــه رابهرتـــوبې

تربـــــــرلې زمـــــــادزره ومنـــــــه
بیابـــــه دې کـــــرم دزره نظرتـــــوبې

دمیخـــانې ور دې رب پـــورې نـــه کـــا
ســـتاخومدام وې بهرتـــه ورتـــوبې

۱۹۵۴ مارچ ۱۲ پېښور.

جې هر څوک د بهار په سرو لبو شیدا وي — که په اوږ کې وي ولاړ، شکري وايي
عاشقان که په ژړا که په خندا وي — په هر حال لکه بلبل سندري وايي
د حمزه ساده خبرې دي رازونه — د نږدې په رنګ کې لرې لرې وايي

(۱) ارسامت

عشله په لبو کې د ښکلاجې سو ځېدلی بې — سخ دې شه د حسن په باده کې لمبېدلی بې
یار زما په سرال فکر اخیستی سرې خورند دی — وخته خه د بهاره روایه ته ودرېدلی بې
مینه کې مینه بختور لکه د لفظ بې ته — هو مره او ځنیږې خو مره د هر چې غور ځېدلی بې
ای همته پل د کم همته ښهن ته شوې جوړ — تر بوجې شې تندی دلاژې بهر ته ګرځېدلی بې
ای د زلفو خیاله اېله ستا په زړه رڼا شو له — نصر نه بې د صبخ لکه د سورې بو ښېدلی بې
جنګ وکه جدل، دارمانو نو بخېلو کې — ته ولې ګرېوانه په دې مینځ کې شو کېدلی بې
نور خه وو خو عشق بېره پېښنه د رنه کړې وه — خو مه، چې جواب د رځخه نه وتښېدلی بې
بیکارې راته داسې چې د ردونه مې کم شوې دې — ښن چې اشنا د یرزما په زړه راوربېدلی بې
بې دلرې غم که د مفهوم انګازه نه لرې
فکر حمزه مه کړه فضا ګانو او رېدلی بې

(۹۹۰)

عرش چې کړې لرزان هغه ته آه رسايي وايي — کور چې د خېل زړه وران کړي هغه ته سودايي وايي
عشق له یار اشنا کړمه جدا، خکه رسوا شومه — خکه سبابه ته هم انګښت نمايي وايي
وک دی د نفر شو د کثرت د ماسواختې — حال د زاهد نقش د سجود ريايي وايي
ګړنه د هواستر ګې یک بیني ته ارم کړه تا — ګورې چې دیوېه خای دوه، دې ته اشنايي وايي؟
تشه سفينه د عشق په بحر کې لاهو زما — حال مې د فرقت در ته کچکول د ګدايي وايي
لب مې د خیال خوب کې بوسې د تصور کړي — حال راته دا کیف او مسرت د سبايي وايي
زه چې د هر خیز نه لرسانېم یکې یار وینم — یار ته زما ګوزه هسې ما ته هر خايي وايي
دو چې شې نسبت هلته بیا کار د غیرت خه وي — خکه عاشقان همه وصلت ته جدايي وايي
وی هم دا مقام دی ای حمزه چې بې مقامه شې — هیڅ خه چې کتی نه شې هم د هغه صفايي وايي

(۹۹۳)

ستا په انتظار مې اوږد بېدلي شپې — خدایزده چې بیا څنګه غزېدلي شپې
زړه مې د هغو زلفو خیرونه چار — راپسې چې کړي ماته زنګېدلي شپې
پرېوتې اوږدې شوې د سحر په خوب — لاړلې، شوګیرمې وو هلې شپې
بویه امتیاز په حسن او مینه کې — ستا دي خپلي شپې دي زما خپلي شپې
ستا د تصور له شمعې څه وابم — هم مې زړه ډېدلي خندېدلي شپې
ماني پسې د تاله سترګو خوره — خوږمې که په سترګو کې ساتلي شپې
ستا هغه وعده پسې بدرګه کړله — ما به درلېږلي تېرېدلي شپې

ستا د راتلو خوب دی چې حمزه لیدو
څوک به یې له سترګو تښتېدلي شپې

۱۹۷۶ جون ۳ ـ کوېټه.

(۹۹۴)

که د حالاتو له اغزو خپله سینه وساتي — دا د ژوندون لمحه به څنګه رنګینه وساتي
احدیت به دېر صفا منصور شي درته — که د عالم له پرتوونو آیینه وساتي
د ژوند اوبه به بې له خضره هم په لاس درشي — که دي جاري د خپلو دره سترګو چینه وساتي
مطالبې د دنیا ستا تر ژونده نه ختمېږي — نشته امکان چې به راضي دا ارتینه وساتي
زړه محبت ته حواله کړه که ترېږي تو خیر — نشته سکون که ددې بت نه دا ننه وساتي
راشه د لوس نه د هر چا سره الفت کړه شعار — ته به یو ځان به د چاچا سره کینه وساتي

د حوادثو به بلکونو لاڼوي شي حمزه
که لکه کلکه د سندان ځوندي سینه وساتي

ر ۳ ـ لوارګی.

ښوښتي د زړه وچوبو، نوبهاره ولې تښتي — توبه خوبه درجار کرمه خماره ولې تښتي
لشابه را روان وې چې کړه ستورو خلا زمانه — لاشپه ده سحر نه دی انتظاره ولې تښتي
د مینې خوبه هر کله راځه، هر کله راشه — راویښ مې پرې خوبونه شي بیداره ولې تښتي
زړګیه به الفت کې سیمابي خوبونه پرېږده — دا اور دی په ظاهر، خوله ګلزاره ولې تښتي

مرکز د مینې مه پرېږده، پرکار دې که ژونډون شي — هم دې کې دې سکون دی، بې قراره ولې تښتې
هیت مې د مرګې له سترګو . ستا په رانله لاړو — دا څرنګه طبیب یې له بیماره ولې تښتې

حمزه وکړه اول د بیابانه سره روغه
لا اوس چې ته غولی ته له دې ښاره ولې تښتې

(۹۹۲)

هوسه بنه وي ته چې تلې ووتې — دزړه د کورنه مې تېرې ووتې
چې روڼولې مې دزلفو په خیال — اوس مې له لاسه هغه شپې ووتې
اوښکې مې ښکلیه ستا په برند التفات — څه بوږنېدې څه موسېدې ووتې
لاړه وحدت کې نیرنګې د حسن — اوس د کثرت مې وسوسې ووتې
جوړلېږونې نه وې کامل لېږونې — دا چې له پښو مې زولنې ووتې
اوښکې مې ستا د رنګینیو په چر — پېره په بله پرېوتې ووتې
نن مې نظر څه ګستاخي کړې ده — دا ځکه نه بې شعلې ووتې
یکې مې خبره د مطلب پوره وه — خبرې د پرې مې له خولې ووتې
هغه خبرې د مطلب خبرې — تا خولېدې چې ربېدې ووتې
حمزه په نمرد التفات داشنا — ستا دارمان بندې حولې ووتې

ته د محفل نه د رقیب په لید و
حمزه په هغې که په دې ووتې؟

چې په عالم چغې سوري پرېوتې — پښو د هستي ته زولنې پرېوتې
ستا د بار خو هغه شوخي څه شوې؟ — څنګه د نصر نه پلوشې پرېوتې
نن دې نظر څه زړور غونډې د — زړه ته زما چې وسوسې پرېوتې
بیا به خواهش کړې د وصال او که نه؟ — څنګه ارمانه بې مزې پرېوتې
وروخې بانه یې چې حیا کوز کړل — شوم زړور غشي چړې پرېوتې

دغه ژوندون شولو نامزد په مینه　　تري په همتی کې غلغلي پرېږدي
خومي د ژوند نبضونه پرې نوځي　　خدایږو زما که ولولي پرېږدي
ستا په لمبو به اوس دیدن کوي ستا
که د حمزه خپلې لمبې پرېږدي

۱۹۹۱

ستا په وصال کې که هرڅو دېرې ګرانۍ پرېږدي
خو چې بهاپکې د سرښوه لسانۍ پرېږدي
عجیبه دا چې به تا پرېږدي ورمخ دي چې کړم
چې د فضا له آینې دې حیرانۍ پرېږدي
د شخصیت د زربودي پېږي هېڅ پروا مه کړه
چې له کمر نه د عصمت کوټي خوانۍ پرېږدي
مینې ارمان، چې ولي ته زمانه سازه شولې
که له معیار نه د مینو قربانۍ پرېږدي
مینه بښې چې د اخلاص او توکل دي نه وي
خکه به لاړ کې د همت له ناتوانۍ پرېږدي
چې آلوده به پېږي په سرورو مظلومانو مدام
ښکلي ساني او هغه دنګۍ ودانۍ پرېږدي
ساقي عطا دي هغه شان ده خو سرور نه راځي
چې له لمبو نه هغه ستا مهربانۍ پرېږدي
داسې تصویر دي د حیرت په یو دیدن کړم اشنا
شته مې لباس خویه لعنت مې عریانۍ پرېږدي
حمزه طوفان مې جوړ په بحر د سخن راځي تن
چې مې جېپې د طبیعت د روانۍ پرېږدي

۱۹۷۰ جولای ۳ـ کابل

[۱۰۰۰]

بلې مې په زړه کې شي ديوې قاصده نه راځي ‌‌‌ ‌ لږ چې شي له ما به نمرخاته په پرېواته راځي
نور کله به ته که په خوله نه راتلې په زړه راتلې ‌ اوس دې رالولمه په خوله د پرخويه زړه نه راځي
پوهه يم چې نه زغمې غيرت دې غيرت چرې ‌ ځکه "زه" چې لرې شي زما نه هلته "ته" راځي
شته دی که کثرت يکې د غيرو فکر نه کړمه ‌ ستا په رنګ کې رنګ به شي. که کوم نه مې د زړه راځي
ای د اشنا زړه که ته حرم شې هم محرم[۱] دې يم ‌ فکر کې زما چې ته حجره د پښتانه راځي
زه چې اوس په خپله هم له خپله خانه هېرېمه ‌ ای د اشنا ياده! اوس که ته راځې نو څه راځي
فن او شخصيت زما حمزه، غنده هم عصره خبر ‌ بيا به هم مجبوره يې چې ته زما په پله راځي

۱۹۶۸ جولای ۱ لوړګی ‌ (۱) ار: محرم

[۱۰۰۱]

بې له اشنا چې تېرولی شم اساني ورځې ‌ ځکه داګراني ورځې نه دي په ماګراني ورځې
ستا تصور چې اشنا روح دور خوشېږ دی زما ‌ څو که تېرېږي، نه تېرېږي زما خواني ورځې
ستا د کافر و زلفو شپو هم پرېشانه نه کړي ‌ په جمعيت کې مې تېرېږي مسلماني ورځې
ستا التفات که وي هر څو، غايبانه پوهه شم ‌ چې کله کله پښه نيولي شي رواني ورځې
لکه چې به تسلسل کې يو بېبړ لېده شي ‌ په انتظار کې يوه ورځ شي راروانې ورځې
زړه به شدت د استفهام کې آيينې غوندې شي ‌ لکه د شپې په انتظار کې شي حيراني ورځې

که صحيفه د کاينات همه لوستی شي حمزه
د مخ کتاب نه د اشنايې وي امياني ورځې

۱۹۷۶ جنوري ۸ لوړګی.

چې نښته دې د وعدې شوه رانږدې ‌ مرحله د شوګيرې شوه رانږدې
وخت يو ځو قدمه تېر و خو حصار شو ‌ چې لمحه دې د نښتې شوه رانږدې
د وصال وي که د هجر زه پوهېږم ‌ اوږده شپه د شوګيرې شوه رانږدې
اوس به زه ورځنې لرې لرې ګرځم ‌ ګوره ګوره که به دې شوه رانږدې
چې يې زړه، اسره خو يې په نږديکت شو ‌ لکه زړه به زړه پېښې شوه رانږدې
ستا خواني چې هر يو ګام يې يو قيامت دی ‌ انګازه يې د نغمې شوه رانږدې

چې بې ما بې زما زړه ساتلی نه شو — نن نا خاپه ستر ګي غلې شوه رانـزدې
غلبلـه مې ارمانونو کړلـه جوړه — غلبلـه د قـافلې شوه رانـزدې
حمزه شونډه نه بې ګوره داسې ښکاري — چې موسکا د ښـښتې شوه رانـزدې

۱۹۶۴.اکتوبر۲ـ کابل

(۱۰۰۳)

نـامې ارمانونه کړه همه د خـاورو لاندې — ځې مې کمېنې لکه غبار په فضا باندې
واره بلبلان چې پرېـښه تابـې زړا کـا — ای ګلابه وایه نه د چا دبهاره خاندې
څوک درنه نظر کړي شي په جلـتر ګې زیاتې دي — راشه پوروا ج دي چې لوګي کړم درنه سپاندې
ګرونځودې د وروخو بې اختیاره په ژړا کړم — راغله زلزله وچې چېنې بې کړلې تاندې
ساجي په سپرلي کې توبه وکړه له شرابو — ځکه د خران سترګې به تلو نه دي نغلاندې
ماحمزه رنه لکه د سبې خوبه خلوت کې — خانده رب دبهاره رانـه نه د رقیب ورانـدې

(۱۰۰۴)

ای ضبطه نـل پـه تابـه ز ورانې جوړېـدې — که ګرانـې کـشالې بـه وي اسـانې جوړېـدې
دبنګلیو په خوږمې چې پېژوکړوزړه راکښون — خودزلفې ګېرچاپېرتړنه پرېشانې جوړېدې
بس بودبې نیازۍ تکې بې پټ ترې وساته — ستا سترګې چې دزړونو استاذانې جوړېدې
ځه شبې وي چې زمادبې ادب نظریه ست — ستاسترګې به پروب کې ماشومانې جوړېدې
ببراکـه بورنېدل چې ظلمتونـه د عـدم — مومسکې پکې ضمیرودنیاګانې جوړېدې
پښېمان د محبت شوم چې بېګاه وبورنېدي — ستاسترګې ښښتې ولې هندوانې جوړېدې
حمـزه د ښـکلا رازمې چې بـه ناظـاهر وو — شایدوېږې هستې به غزلخوانې جوړېدې

۱۹۶۲ ـ اکتوبر۱۲ ـ پولیتخنیک

(۱۰۰۵)

که ستاله مستوسترګو پیمانې وشرمېدې — سـالې زمالـه ظرفـه میخـانې وشـرمېدې
جرات دګستاخۍ مې شو په لاسو کې پیدا — نن ستانه چې شوې څېرې بهانې وشرمېدې
نبا پست ورنه د شمعې پس له سوزه شو څرګند — پردو دځپل خوړلن کې پروانې وشرمېدې
داستاد رسوایۍ لـه مخـه چرتـه جـاروتې — لـېکن وفـادمخ نـه افسانې وشرمېدې
مضراب مې دهر چې دزړه سازته کړو ورتېر — لـې ورا دالفت شوه ترانې وشرمېدې
داځکه زمانـه شوه د دوستۍ او اشنایۍ — یـاران خوتـه شرمېږي یـارانې وشرمېدې
حمـزه زمـاخولـه دانفعـال ده کوثري — تندۍ مې چې پرې خم شو آستانې وشرمېدې

(۱۰۰۶)

بې تامې ورځې شپې که تېرېدې نه تېرېدې
هر څوک مې دغم نه بوونېدې نه تېرېدې

را اوري مې بې ولړه نن په زړه څه حالت
چې ستا د کور تر دره زمانې نه تېرېدې

هر څوک که طوفاني وي خو په مخکې داغيار
لېمو ته زما اوښکې پښتنې نه تېرېدې

غالب په اغتصال مې د سالې وسره لېمه
د زړه نه زما شونډو ته توبې نه تېرېدې

راتلو ته وې بې صبره خو ستانوم د ورسره
سالکې زما تر حلقه تېرېدې نه تېرېدې

يو وخت و چې به تل وې په ماسترګې د سالې
بل چا ته له ما مخکې په کاسې نه تېرېدې

الفت شولو راسنون چې ستا فريب شو د معلوم
ستا حسنه تېرېدې، خو مرحلې نه تېرېدې

څوک پوه مې په دې راز کړي چې مې يار وليد يوځل
بيانوري مې د سترګو نه څېرې نه تېرېدې

حمزه څه شې که اوس يو وروستو پاتې لکه ګرد
کوم چول وچې زمونږ ترې قافلې نه تېرېدې

(۱۰۰۷)

لېمې مې په ديدن چې دلېمونه مړېدې
دا ښکلې تماشې په تماشونه مړېدې

نن شپه د انتظار نه ده ډېوې که څه دې چل؟
پخوا خو ته زما په اسوېلونه مړېدې

نن څنګه ښکه غلې غلې ګروې خبر دې دې
اشنا ته خو د زړونو په دارونه مړېدې

هر څوک که وخاموشه خواشنا و ملتفت
لېمې مې په منت او په زارونه مړېدې

چې سترګې د نابست دې کړي لاوزې دستم
اوس چوپ ولې حمزه شوې؟ په زېړ ګونه مړېدې

۱۹۵۲ م ورمنې حنور پېښور

(۱۰۰۸)

شاملم دې زماتل وي که فرقت وي نو هم وي دې
حاصل د محبت مې که حسرت وي نو هم وي دې

الفت زما ضمير ته حکجکی دکړي چې جوپ شه
چې زړه را خبر نه کړې که ذلت وي نو هم وي دې

دښمن يم دعادت خو چې عادت دې شوم په مينه
اوس دارانه زړه وايي که عادت وي نو هم وي دې

امامه د بې محوقد قامت دريسې واپېم
هر څوک که قد قامت د قيامت وي نو هم وي دې

بس داچې ده نه مه ګوره محفل کې مانه ګوره
اغيار ته د راتګ که اجازت وي نو هم وي دې

باران د وصال راوره د وريځ غوندې کريمه
که ژوند لکه حباب مې يو ساعت وي نو هم وي دې

د زړه به خواوشاکې مې خوره غوندې تېکالوده
په خداى مې توکل که محنت وي نو هم وي دې

خواني مې په خندا خندا کې خاخې لکه شمع
اوس نور دې د خندا که څه قيمت وي نو هم وي دې

درشل ته که د يار دې حمزه سر ورسې بس دې
بيانور د دې نه پورته که رفعت وي نو هم وي دې

[۱۰۰۹]

قربان دې له کاکل که شوګیرې وې نوهم وې دې — قیامت هومره اوږدې که زمانې وې نوهم وې دې
درخم به که لوټ شوې قافلې وې نوهم وې دې — که بیرته سنتې شوې بدرګې وې نوهم وې دې
ای عشقه د وحدت د تصورنه دې لوګي شه — محفل کې د خرد که د بوې وې نوهم وې دې
ساتم به پهٔ سینه جذبه مدام سپینه سپیځلې — که سترګې د حلالتو راته سرې وې نوهم وې دې
نن زه د هغه ښکلې یار د سترګو ښم قلکه — ښکورې دې له قهره که کلسې وې نوهم وې دې
ساقي راکړې جام اوزه بې بیرته ورد یکمه — جب جورمې به دې مینځ کې که توبې وې نوهم وې دې
تندی مې دروازې د میخانې سره په جنګ دی — که بیرته د توبې پرې دروازې وې نوهم وې دې
واعظه ته د زړونو اخیستل په سرکې زده کړه — بیاپنه که په لاس کې دې نسبې وې نوهم وې دې
د زمونږ ترمینځه شته یو هود د ښتونوالي — هرڅود رته راغلې که جرګې وې نوهم وې دې

[۱۰۱۰]

په کومه ورځ چې راته نه ښکارې — په هغه ورځ راته لېمه ښکارې
پوه یمه تاته چې زه څه ښکارم — ته یې خبرچې ماته څه ښکارې
بدې دې ماته بدې نه ښکارې — په هرانداز کې راته ښه ښکارې
وې د کتو دې بیدارې د ښو — هغه ساعت چې ته اوده ښکارې
د تخیل په اتنګو کې زما — د خپلې پېغلې حیاسره ښکارې
داسو پلولمن مې چاونیوه — داشنایاده جورپه تله ښکارې
اوربې ارمانه چې په زړه کې مې یې — چې راشې سترګوته، اوبه ښکارې
بس چې له خپله خانه ورک شومه زه — اوس ماحمزه ته واړه ته ښکارې

۱۹۵۱،دسمبر۱۸_پېښور.

[۱۰۱۱]

ته د کومې ورځې نه، ماته چې لېمه ښکارې — څکه راته نه ښکارې، تول چې راته ته ښکارې
څه چې راته وایې ته، وایه بد پرې نه ښکارې — زړه خوهرڅه وایې نو، نه خو ماته زړه ښکارې
مینه کړې ممکن هغه، خدایه ناممکن چې وي — زه چې تاته بد ښکارم، ته چې راته ښه ښکارې

مینه کله حسن شي، حسن کله مینه شي — کله چې زه ته ښکارم، کله چې ته زه ښکاري
خان ته ^(۱) ایله شم خبر یوه شم چې زه هم یمه — ته چې رانه تله کوې ماته په رانله ښکاري
ره لکه بلبل هسې، سر په ژړا به ښکارم — ته لکه د ګل هسې، سر به خندا به ښکاري
لوس چې خان مې بیاموند و ښکلیه ستا په سترګو کې — زه به در ته ښکارمه، ته به رانه نه ښکاري
نول یا موږ خبر کړه ما، تولې کوڅې چاڼ کړې ما — نه په تمر خانه ښکاري، نه په برهوانه ښکاري

زه وایم چې بل بهار، دې کلي کې وغونچیږه
ته حمزه چې هر کله، سر په زنګانه ښکاري

کوه دمی او د الفت خبري — نه اوري خوران د نصیحت خبري
پورته له تاچې شوم پرده پورته شوه — عشقه له تاوې د حکمت خبري
دآیینه زړونو صحبت کړه اختیار — هلته به زده کړې د حیرت خبري
تل په نشه کې له رندانو وخې — داد زاهد د کرامت خبري
ښځنه مینه مې شریک نه منې — کوه د تنګ او د غیرت خبري
در بهغه پوازې دې د غم سره شم — نه شي جلوت کې د خلوت خبري
زه د خپل غم سره پوازې به یم — همدمه ستا شي مصیبت خبري
ماچې کچکول د تمنا کړ لومات — اوره ستا د سخاوت خبري
خبرې د هرې سرې پوه حمزه — چې خرڅې نه کړې په دولت خبري

۱۹۶۰ سنبر ۱۵ ـ لوارګی.

ګوره مه نغوږ پرد^(۱)، د اغیار خبري — په زړه دې راشي دانکار خبري
دازماژبه د دیوې ژبه شي — چې کوي ستا د انتظار خبري
زه یې د غږ سره اشنایمه بنه — څه خو دې وکړې پرده دار خبري
لږې داده کړه تلې ورکړه — پسته بیا واوره د بیمار خبري

ستا انتظار ورلـه بـوږن[1] راوور ــ سترګومې رابـکې دخمـارخبرې
زرګیه ژوند دې مبارک شه خوشحال ــ کـه اوربـدې شې د هوښيار خبرې
حمزه[2] دښکلیو پـه ګفتار مـه خـه ــ ماتـه يـې وکـړه د کـردار خبرې

(۱) آر: لعوبېدم (۲) آر: بوکن

(۱۰۱۴)

بندمې زبان دی خوکوې دسترګونم خبرې ــ دخاموشی په ژبه کاندې جام دجم خبرې
په جدایی کې بې دیارله ذکره نورخه نه وي ــ شهدوشکروي خنګه مـالره دغم خبرې
مخ بې دی نمر، خوزه صفت دسترګوزلفوکوم ــ عجیبه داپه سپینه ورځ کرم دتورتم خبرې
یارمې موسکی په تصوردزړه لیمولیدو ــ دردونه تښتي، کړي پرهرسره مرهم خبرې
داشناهغش مثالې راسره تل کړی کلام ــ خوک دې چې داوایې چې نه کاندې عجم خبرې
لعاب ددهن روښانې روح القدس درکوې
حمزه پـه ژ دالهام دې کړې قلم خبرې

(۱) صح (الشفاء) پرلومړی شهه.

شې په حالت دبې چونی کې دبې چون ــ دبې چګون نه کړه حاصل دبې چګون خبرې
ته که فلک شې په معنی دمینې رازبه وې پټ ــ خوچې حاصل نه کړې دسراودزنګون خبرې
بیاپه لـفضادهر"صبا" کې یې خبرې اورم ــ "نن" مې ژوندی کړې اشنا "ستا" دهرورن خبرې
ښکارې چې راس په آیینه کې هم دروس شې پیدا ــ ګنې دوه نه دې دلیلی اودمجنون خبرې
دمینې جذبه مبارک دې شه، شته من شوې ایله ــ سخې اشنامې چې نن زده کړې دلاورن خبرې
دزلفوخیال مې شوګیرې دلسې خلانده کړلې ــ چې توروې شبې نه شې کوی دساوون خبرې
دمرګ دسترګوسره خوسترګې به سترګې نه شي ــ زرګیه هومره به زده نه کړې دژوندون خبرې
بانه دې پوهه کړه چې بریداوسهې ښکه نه شي ــ چې هجرې نه کړې دپښتواودپښتون خبرې
سرې کـه لـه قهره وې عـادت دشوګیرونه لرې
حمزه کـه تـل کـړې هغـه سترګې دشبخون خبرې

(۱۰۱۶)

دهغو لویو یخو شپو خبري   هغه خوږي غوندي یو څو خبري

بانه دي تیت نه شو دستر گو سره   کله پرېښوی شي د ویښتو خبري

دلونو خبري نوري نه وي   واوره اشنا د زولنو خبري

دیوا وبل سره تندی جنګول   زاهده دادي دتېبو خبري

ستا په غضب یې اوبه توې کړلې   نن مې په کار شوي دسلګو خبري

دساده رنګو غلچکو خبري   زده مې همه ستا د ککو خبري

چې موبدي را دبرق هسې ته   درته ما خود کړي په شپو خبري

په غزونې کې موسکی شو اشنا   دي دارمان دغزېدو خبري

حمزه بهار یې دخواني راغلی   کړه د ارمان د رژېدو خبري

(۱۰۱۷)

دهغه سترګو پېښتنو خبري   څنګه درنې وي د درنو خبري

زاهده پرېږده دتېبو خبري   کوي ما حول د زولنو خبري

داسترې ژوندي مبارک شه مینې   زده چې اشنا کړي په لېمو خبري

درنه به وانه ورمه پوه شوي که نه   درته مې وکړي په پښتو خبري

دتندي ګونجې دي، مقول خونه یم   چې کوي نن دتاترو خبري

دابو نېدلې هوسې سترګې دتا   وکړي ناڅاپه دمزرو خبري

دحمزه زړه ته دلاسه ورکوه   داد ارمانه دزلمو خبري

۱۹۵۵، جولای، لواړګی

(۱۰۱۸)

راوړي نسیم دپرېشانو خبري   کوي ورمې په تېندکو خبري

دزړه لېمو کې مې خمار شو پیدا   نن چې اشنا کړي په لېمو خبري

ستا دبنو خبري نبغې وي تل   داسې وي تل د پښتنو خبري

ګوره په خپله به پخلاشو سره — نه دي، دانه دي ذجرګو خبري
وکړه دجام داسو پلونه تپوس — ولې میناکړي به سلګو خبري
به دي ساده سترګو غلط چې نه شي — د بړي يې زده دغلچکو خبري
لاس بې بې واکه حمزه زلفوته خي — دي يې په زړه دزولنو خبري

(۱۰۱۹)

وکړي به ورمرچې فضاګانو دسپرلو خبري — ومې کړي شعورسره وحشت دلېوسو خبري
ورلندي به ګيلې وره دسترګوبه کښنې کې کړمه — خکه چې بې داره وي داونسکو دجرګو خبري
مانه له "خوشحاله" يودشعرميراث پاتې نه دی — هم راته زده کړي دي بابا دمېرنو خبري
خلې دی دکوم يو تنګيالي چې وړته راشمه زه — واره چاپېرچل يې راته کاندي دپښتو خبري
ساده پښتنوزلفوته دې وم عقلمنديې کړمه — پرهې نه مې راغلې دبهرداوزولنو خبري
ماوې دومره حسن به دي مړوسترګوکې خنګه راشي — خسب وکړوبنوچې هم به دي کړي دژوندو خبري
نل چې صراحې غوندي دامسته غږي څنګه لري — ستابه ساقي څنګه رندان نه کړي به سلګو خبري
څنګه سرتندي وهل دي خوپنې شوتول عمري واعظه — دادي دتسبو خبري، يرپرده دتوبو خبري
دااوږده قصه ديارد زلفوده کوتاه دي نه شي — تل دي وي جاري دانتظارسره دشپو خبري
راغلله دبرسپرلې درنګينوبنکلو سره — نه شوې تري پوره به زړه چاودون ستاوړشو خبري

راشه حمزه نن خوښکلې يارته زړه بهرونيسه
خان کاندي ناجانه چې نه وکړي به لېمو خبري

۱۹۶۳، مرورۍ ۲۰ پېښور

ګوره چې کړي د پښتنو خبري — هند کې بانه هم په پښتو خبري
اورم چې تل د بسرلو خبري — هغه کوي ستا د ورشو خبري
بانه دي برند غوندي شو بنکته يې کړه — په زړه مې پاتي دي يوخو خبري
دي مانسو ماني، خو زما په کتو — سترګې دي وکړي د زلمو خبري
سترګې دي نورو ته وي روغې اشنا — ماته کوي د لېونو خبري
پښتنې خير که مې نظر څه وي — خلق زغمي د مېلمنو خبري

وخته لمحې به تاريه تار شي دتا   چې کړي د زلفو د حلقو خبري
چې مې پښتوله ياده ووېستله   هېري کړي ما د مېړنو خبري
که مستقبل دې تنګيالي وي په کار
حمزه کوه د پخوانو خبري

۱۹۲۸جون ۲۹ لوارګی

راشه چې دواړه سره نن وکړوبوخوخبري   هغه خبري چې وي تل د پښتنو خبري
بلبه دي پرندشول چې نظرمې ګستاخي وکړه نن   پښتانه بويه چې زغمي دمېلمنو خبري
مينه وايه بې په جهر ،چې په زړه وي دتا   داعقلمن کله منې دلېونو خبري
خوچې دزلفودسودا په زړه هوارانه شي   نه شي په پوهه کې راتلی دزولنو خبري
حمزه ته راغلي خرداغنګه دې راتلل ووا شنا
دتاد سرګوخني اورمه دتلو خبري

۱۰۲۲

بېو دي زما او ستا د زړه خبري   څه که جدا سو دي په خوله خبري
زمونږ ترمنځه وشوي څه خبري   اغياره پرې يې پوده ته څه خبري
څوکه په خوله راخي د زړه خبري   خو د زړه نه راخي په خوله خبري
څه عجيبه کړو زه او ته خبري   چې سره نه کړو زه او ته خبري
ته آيينې وته قهرېږې ولې؟   کړي آيينه د چا د زړه خبري
ګونګ دې نظرشوکه هوښيارشوې اشنا   که وي کړي هېري په لېمه خبري
چې يې لېواله د ترخوکرمه زه   دومره خوږې دي د هغه خبري
له پښتنې خويه دې جارشم اشنا   نه دې په تله نه په راتله خبري
د زړه آيين به دې صيقل کړي حمزه
چې اوس يې زده کړي په بانه خبري

(۱۰۲۳)

واعظه بنې دې ډېرې بنې دې د کعبې خبرې — کله د اروخـتـه زړونو هم کوې خبرې
عجيبه داچې ورته وکرمه تودې خبرې — کرې راژوندې مې اسويلې، دناسرې خبرې
خدای زده چې تېر دې په بوږجل یم، که تېرېږمه اوس — راسره نه کرې ستاله ډاره مرحلې خبرې
راښکنه ډېره ستاد مخ ده که د زلفو اشنا — شوې په دې دې جرې هم د ورخې شپې خبرې
پسته خبرشوم چې مې سوال ترې د وفاکړی و — خدای زده چې خنګه مې د خولې نه راوتې خبرې
په خاموشي کې هم هنر دلبرني وګوره — کړې د زلفو يې زنځيراو زولنې خبرې
خدايږېه کيف بې د ترخو ميو اثر ورته که — واعظه ستاکه ډېرې ډېرې دې خوږې خبرې
شولې، سختې، دوګاراوله مېرانې دکې — د ښتنې له ژبې خوندکړې پښتنې خبرې
حمزه ماوکړې ورته دوه، خويوپه دوه وه حساب — ډېرې اشناشو حقيقت کې مې دې درې خبرې

۱۲، اګست، ۱۹۷۶ لوړګی.

(۱۰۲۴)

زړګيـه بـس کـړه دا زړې خبـرې — داسـوېلو پـه تـار تـړې خبـرې
په نوې رنګ راته موسکی چې بې شن — درته جوړ يادې شوې زړې خبرې
ورو خې چې ستاکړې ملګرتيا دژبې — هم دې نشتر دې هم چړې خبرې
په زړونو لوبې چارې وکـړه اشـنا — وکـړه يو ځودنـاز ورې خبـرې
تريو دې تندي په وعدو راوړو ولې — اوس مـې ديـادو نـه شـړې خبـرې
راشـې خوستادتورو زلفـو پـه مـخ — شـې مـې زبـان تـه پيکـړې خبرې
حمـزه حکمت دې شو ول ول د مزې — چـې دکاکـل پـه يـادغړې خبـرې

(۱۰۲۵)

تـن پـه بېلتـون کـې دخوانی خبرې — پرپـرده داتبـرې پخـوانی خبـرې
ايرو چې خوب راته بېګاه رانغی — يـادې مـې ستاوې سبانی خبرې
بـه‌ا چې اشنا راځې تـل تـل يې کـوه — قاصـــده دا دودانـــی خبـــرې

ستـادمین وینـه ارزانـه چـې ده   لالیـه مـه کـړه دګرانـی خبـري
وایه حمزه پـه خوله د   راغلي ولي   پس دالفـت نـه دخـانی خبـري

۱۹۵۱. جولای ۷_لوړکی

دشت کې بدرګې سندري   چـې ورسـره وي قـافلې سـندري
ستوري موسکي کړي دتيري سندري   دیرسـري تـوري شـپې سـندري
نـوي داغونـه مـې ديـوي کـړه دزړه   مطربـه ووایـه زړې سـندري
درتـه بلبـل پـه انتظـاردی غـوږنی   لږه موسکی شـه کـه لـړې سندري
دمېرنولـه مرګـه څـه وایـمـه   چې شې نوحې هم دریښې سندري
چاهـــې وي؟دلیونونـــه دي زده   درتـه یـې وایـې زولنـې سـندري
دړقيب زوږمې مینـه هـم خوښوي   وي داونيــانوغرغري ســندري
ستادزړه سوی بـه اسوېلی شې زمـا   داورلمبـې دې داسـرې سـندري
داافقونـه بـه ګویـاکړي حمـزه   دتالـه خـولې چـې ووتـې سـندري

۱۹۷۷. جولای ۲۲_کابل

(۱۰۲۷)

تور مې دالفت کړو ستا پـه پلـه پوري   اوس مې ککی چرتـه پـه لمـه پوري
سپک بـه وي شـاید چـې شي مـین پـه تا   نـور دي وایـه وخنـدل پـه څـه پوري
عقلـه تـه بـه سیال دمحبت نـه شي   دنګـه منـاره څـه وي پـه غـره پوري
اوښکه کـه وی پـرې بـه وتـه ستاپـه تـګ   زوړنده(۱) ارمـان دی پـه بانـه پوري
څرنګـه شبنم نـه شـوې موسکی ګلـه   نیـاز بـه کـوي سـتادنرخاته پوري
راچې شي سپوږمی زماپـه کـور هغـه   نـورغرض مـې نشته پـه تیـاره پوري
ستایادونـه نـور زمـا نـه غـواړي څـه   نښتي مـې داجـوکې دي پـه زړه پوري
زړه مـې داشـنا دالتفـات سـره   راغـی پـه جلب(۲) کې ترکالـه پوري
څـه کـه اوس جهـان شـو دالفت فـراخ   تنـګ چې شـو حمـزه پـه ژونـدانه پوري

(۲) او جلب

(۱۰۲۸)

دلبر چې په رنجو کړي سترګې توري　　لمبې د شپې له سرنه شوې راپوري
پیالې شوې په پیالو باندې نسکوري　　محشر شوچې شوې دوه سترګې خلوري
عاشق یې په کاکل دیار رقیبه　　درخار که د لستوني مې منګوري
شیرین سم قاتل وه لیلی توره　　قاتل سپینې سودا کړې ورکوې توري
دی کم مې جوړ نظر د انتخاب　　جانان راته کاندې ستغې سپوري
خاموشه حسن دی په زر زبانه　　ای عشقه ته په زر ژبو په شوري
پروانې د حمزه د نظر څه کړي　　ناپوهې په پرواز د چا په لوري

(۱۰۲۹)

چې په محفل کې راته نه راګوري　　نو زه پوهېږمه چې بنه راګوري
زه شمه پوه چې غافل شوی یمه　　ماته چې ته اوده اوده راګوري
چې دې اغیار ته په خندا وکتل　　زیات به له دې نه راته څه راګوري
په زړه راوګوره بینا به شمه　　څه که رانده ته په لیمه راګوري
کله دې سترګې په بل لوري وې اشنا　　خو زه پوهېږم چې په زړه راګوري
چې کله کله مې زلمي شي احساس　　زه به دې پوه شمه چې ته راګوري
ستا د بنو له فنکارۍ نه توبه　　سم یې وېشتلې وي که کاږه راګوري
لابخه خوبه خوبه به وي اشنا　　ماته چې ته هسې ناوده راګوري
زه حمزه پوه شم بې لوظې کړې یاره　　ماته چې ته نکه د غله راګوري

(۱۰۳۰)

کله کله ته په غلچکو سترګو راوګوري　　جارله دې کتوچې په زړو سترګو راوګوري
مرهم چې دم هلته په کتو اوس به ژوندی شمه　　ته که اشنا مانه په هغو سترګو راوګوري
خوان به مې همت د تیرېدلیو ارمانونو شي　　ماته که اشنا په بېښتنو سترګو راوګوري
ماته شي معلومه چې هینداره د شعور شومه　　ناځاپه چې ته په لېونو سترګو راوګوري
ماخنې تپوس چې دانشور د ژوند د راز کوي　　درېغه که یو خل ورته په مرو سترګو راوګوري

کله دي خوږوکي دترخوغلبه زیاتـه وي — کله به ترخوکي به خوږوستر ګوراوګوري
زه به دوه جهانه دوه قدمه کړم تري تېر به شم — نه که ښکلیه ماته به دي دووستر ګوراوګوري
د خبرکي به سادګی کي هم دحسن ده — نه چي به محفل کي به پردوستر ګوراوګوري

ښکلیه، شبستان دانتظاردحمزه خلند شي
نه چي به دي پرکندوديووستر ګوراوګوري

ت۱۹۷۴، اګست۲۶ پېښور

(۱۰۳۱)

ستا و رانګ چي د اصدادو نه میرخي لاړي — دعقل اوعشق هغه جنبي اودبنمني لاړي
ستانه به تور د میني لاړ نه شي تر عمره اشنا — خه شي زماکـه بـه ژړا ژړا ککـی لاړي
ستا د ښکلا به بلندیو کي نظر لاځه و — چي دهمت د سرنه هم ورتـه خولی لاړي
فیض دد بدن مي وچو شونډو دارمان نه یوړو — زړه نـه چي بېرتـه زمااوښکي لمبوني لاړي
په بسرلي کي بـه هرخوادښه نصري اورم — چي دي طرف، هغـه طرف، لاړي هوسي لاړي
دلبرنـو د اسـوېلو و برکت، کـه ښـه وو؟ — هغه صحرا ده، خوکوم خرابي بربوکی لاړي

ښکلیه چي نادخیل حمزه سره وفا ونه کړه
څکـه هر لـور تـه دي نصري دبي پتـی لاړي

۱. پېښور

(۱۰۳۲)

ناکـه اشنازلفي زولنـي دي پیداکړي — مالکـه شمیم دتللوېنـي دي پیداکړي
نه که به پرده کي وي پرده بـه پیاتي نـه وه — ستابي پردګـی هغـه پردي دي پیداکړي
ستادمخ دشمعي درڼانـه بـه تـش نـه خم — مادتالـه زلفوښـکلي شـپې دي پیداکړي
خارشم دحضورخني چي ستا اور اور کي دي — بـي شاوه چـي تـابکي جلـوي دي پیداکړي
ماچي ښایست وپېژندو پوه شوم چي دجایم — رنګ په رنګ که حسن دي خپري دي پیداکړي
خان تـه چي کتـل دي دعدم بـه آینـه کي — شـوق دتماشـي دي تماشـي دي پیداکړي
بـس هغـه کوربـه ددي جهان دی پېژندلی — دلتـه چي جاسـترګي مبلغـي دي پیداکړي
پرهه شو حمزه چي دلطیفـه، مزار یې ولید — ستامیي داهـي آستانې دي پیداکړي

۱) دحاجي عبداللطيف بهاي بهت ته حجرآباد سنده په مزار.

(۱۰۳۳)

نن ر زاهده عجیبه غوندې نظر کړې — وایه ته زما دمې کښې نه چا خبر کړې
لا در کې تیارې شته ذهن . زما گریوانه — ته په عاشقۍ کې چې خندا لکه سحر کړې
تول ذعمل سم کړه . تسبې هم کړه . مې خوښې هم — نه چې خپل ثواب او عذاب د واړه سر په سر کړې
ما دې اوس اشنا لتون پرې ایښې دا صحیح ده — ودې پوښته خیال چې مې د زړه نه چا بهر کړې
عشقه دهغې زړې خو شرط وې چې فناشې — بیالازمه نه ده چې به ته شاخ و ثمر کړې
حسنه هم دې زړه هم دې ساره شې عجیبه یې — نن به اشنا ښکارې خو سباړانه خطر کړې

ښکلیه په لذت دُنیا زچې پوهه ته حمزه کړې
زه دې دریه درکړمه که ته مې دریه درکړې

(۱۰۳۴)

اور د لشتیاق مې لمبه جن په تغافل کړې — به شوه د یره به چې مې غوټی د مینې گل کړې
ښکلیه چې خواني او سادگی نه دې پام وکړم — ابزده په زارې د مېن خنگه تامُل کړې
راغلې په وعده، په اضطرار مې خفه مه شه — نه ور مناسب چې پښتنې شونډې مې ښکل کړې
گل هغه زړه چاودې په خندا کې ونغښتلې — هغه گرمې چیغې به گلشن کې چې بلبل کړې
ښکلې پښتنې مخ دې مېلمه ته هم بدل کړ — دا دې څه ادا وه که نه خپل حسن مغول کړې
خوی چې د بلبلې درنه ونه شې د زړه بازه — ښکار که د میر ښکار او د شاهانو په منگول کړې

زور شوې خوخواني دې د غزل نه حمزه نه خې
تهر شوې له پنځوس خولصې د گل او مُل کړې

۱۹۶۶اپریل ۷ _ لواړگی

(۱۰۳۵)

څه شې که خبرې په پښتو د پښتنو کړې — هله به پښتون یې چې کارونه د پښتنو کړې
څوک و چې خبرې یې هر دم د بدرگو کړې — خدایه ته به خیر حُوه دا سفر د قافلو کړې
تل پرده دې څه ده چې ستم دې لاسوا شي — کله چې راسخ شي نو پلو دې بیمکنو کړې
څه شې چې دې اوس د رقیبو له کوره وتي — دادې کوم کرم دی چې تپوس د لېونو کړې
ته چې مرور یې تصور دې لاسوا دي — ورک له انتظاره مې مُرور د ورځو شپو کړې
زه یم چې مضراب مې د ضمیر د زړه په ساز کړ — دښتې د هستۍ مې سندریزې په نغمو کړې

داسې راته ښکاري ګله څه خوشاپه زړه دي　　ته چې خاموشي کې اشارې په موسېدو کړې

ورځې د ښکلا يې ډېرې ډېرې کړې خاونده　　شپې د بېلتانه يې چې نه مابانډې پېږنو کړې

ستا غوړه جبين کې اشنايت دي ګردابونه　　ته پښتني داسې احترام د مېلمنو کړې

يوځ دې لبوتبوت شولو که روغ شري پوهه نه يم

وايه حمزه څرنګه احساس د زولنو کړې

۱۹۲۹ مۍ ۴ پېښور

(۱۰۳۶)

ګرانې[1] دسترګو د اشنا سترګې چرې کړې　　پېچ دزلفو دې راجوړې پيکرې کړې

تپوس مه کوه هيڅ نوې زړې نښته　　انتظار دې زمانو هم زړې کړې

څه محل دې خوله وره سوالونه لوی دي　　سوال دوصل لويې لويې خولې وړې کړې

خار[2] له هغه يوه دېده لاتراوسه　　بيا ترحشره يې زما سترګې مرې کړې

سرول يې په نودو پسې ارمان شو

حمزه وصل د فراق نودې سرې کړې

(۱۰۳۷)

دا په هره ورځ دې زلفې چې مشکې او عنبرې کړې　　بس غرض دې مرګ زما دی پرورش دمنګرې کړې

خاله نه چې په جبين شوې زړه زماله ژونده نور شو　　په دا سينه ورځ جشنه دې مخير مجبرې کړې

په خيال لاس نسېچې دعمر اول، عمر ګټېل دي　　ژوندتر اول دانه دانه کړه، که ربښتيا قلندرې کړې

تعبير به دې ورک نه شي بې دمينې له جوهره　　عاقلمنده که سينه دې، آيينه سکندرې کړې

بلندې دې پسېنې ښايي، بيو د غريه لمن برج يې　　عقله سربه دې تل کوز دې چې له عشقه هسرې کړې

اې سيانکهت دې وانجست بېرشانې دې ورکه نه شوه　　سر تندی وهه چليږه، چې دګل برده درې کړې

چې نهنګ دهمت نه يې، نوم دمينې چې وانخلې　　هسې وچ په وچه ولې، ددې سيند شناورې کړې

دحرم دشمعې سوی به تاګلزار کړې په طواف کې　　حوی که ته دزړه بتګه را يد اسندرې کړې

دخبر غرونو وانغښت، کړو وايې درته خپل غيبې　　*ددرومه که ته چيغې حيدرې کړې

۱۹۳۹ اپرېل ۱٦ ـ مشاعره نوښار.

(۱۰۳۸)

ستا یوې موسکا د الهامونو یوې بلې کړې
زړه کې مې ستا غږ د ارمانونو یوې بلې کړې

جار دې در اتګ نه، د محفل نه تیرې ووتې
ستا یو تبسم خود جامونو یوې بلې کړې

څه ښکلي محبوب یې چې رندان دې هم په طمع کړل
هم دې د واعظ د ایوانونو یوې بلې کړې

ښکلیه د د بدن له کیفیته به دې څه وایم
ستا هر یو انداز مې د خیالونو یوې بلې کړې

عشقه په تیرو کې د خرد یې د اقبال رڼا
تا د انسانانو د قامونو یوې بلې کړې

ستا د مخ شعلې که په عالم کې هر څه وسېځل
داده عجیبه چې یې د زړونو یوې بلې کړې

پوه دې زه حمزه په حقیقت د تفکر کړمه
هم دې د همه ورګ یو انونو یوې بلې کړې

۱۹۷۳ جنوري پېښور

درد ونو مې ستا زړه نه که کعبې ته د یوې راوړې
دې ښکلیو محلونو مې جوړ حجرې ته د یوې راوړې

ښکالو د ارمانونو مې په زړه کې معلومېږي
واچامې دې وبجارې هډېرې ته د یوې راوړې

شاید چې رو ځه وشوه د واعظ او د رندانو
ساقي چې داسې ډېرې ځکدې ته د یوې راوړې

حسرت وهلیو او ښکومې بې واره رڼا وکړه
دې ستا خوله نظر جوړې جرګې ته د یوې راوړې

نن ستا چې نظر خلند ملتفت غونډې ښکاره شو
هم دې مې تېرېدلې حوصلې ته د یوې راوړې

پیدا دستور یو ژبې کړې زما د زړه داغونو
نن مخیه ستا غمونو مې چې شپې ته د یوې راوړې

رلخې پخپله ښکلیه. که راغلې دې یادونه
ناڅاپه غونډې جامې شوګیرې ته د یوې راوړې

شاید چې کله مونږ سره اشنا وو، راپاد یې
موسکامې دې هېرجنې حافظې ته د یوې راوړې

الریان له هغو ستر ګو زما عمر جاودان شه
حمزه چې یې زما د زړه نېرې ته د یوې راوړې

۱۹۷۳ جون ۱۸ پېښور

کـه د کاریـه ا:- ابـه ویـوهېږي
انتهاتـه بـه کامرانـه ورسېږي

دژوند لارکې دې عادت که نوېبدل شي
د صابون غونډې به ورخ په ورخ کمېږي

کـه د زړه دیـوه دې بلـه کړه بـه وینـو
پـه محفـل کـې د عـالم بـه وځلېږي

آینـه د شـعور خان تـه مخـامخ کـړه
بیا به پوه شې چې بوږنېږې که موسېږي

خریدار چې دخودی نه شوې په ژوند کې
اوس خبر شه چې ترمرګه به خرڅېږې

دژوند که خې په بنکته خردمنده
ته به سوري دخپل تن غوندې لوبېږې

دعفت روح دې که راغې په قالب کې
زمانـه دې زړوي، تـه بـه خـوانېږې

بنـایې سـترګوته دغولکه ګـل یـې
نه چې خلې غوندې سترګو کې غړېږې

که پوهېږې بوارمان ته حمزه مخ کړه
دومره دېروتـه بـه څنګـه ورسېږې

۱۹۷۳، جولای ۳ ـ لوړکی

[۱۰۴۱]

دېرخونشه نه یې خونشه غوندې ښکارېږې
جام دنشې یې څه چېه غوندې ښکارېږې

دادې اننګې دې که سرې سترګې قاتلان دې
چاګستاخې کړې چې لمبه غوندې ښکارېږې

سترګې دې زمایه خیر کتوهم تیتې نه کړې
نن خورانه خدایږ ښته غوندې ښکارېږې

دابوالوتـونکې نظـرهم دې غنیمـت دی
نن خودبخوانه داسې بنه غوندې ښکارېږې

کلـه دې جبـین پـوه دنیادتـاتروي
کلـه سـاده نـشه آیینـه غوندې ښکارېږې

نه خوبې سیږمې دخوارلسم خواوښکې څه کړم
زه چې درتـه ګورم پلوشه غوندې ښکارېږې

جارلـه دې پیښـاوه سـرپچن دبېلتانـه یـم
بنه شوه چې نن نکده طرمه غوندې ښکارېږې

وګـورې بـل خواوتـه چـې زه درتـه نظر کـړم
پوهه یې په لوپوکه وره غوندې ښکارېږې

نه راته ښکارېږې ته چې مانه مخامخ یې
کله چې ته نه یې، راسره غوندې ښکارېږې

خیردی زه خوشحال یم، ورځه بله وعده وکړه
پره یم خفه نه یې خوخفه غوندې ښکارېږې

هله به یې رایم چې دې طبع وي خوشحاله
څه خبرې شته خونن خفه غوندې ښکارېږې

راغلـې سـې بلنـې درتـه ګـورم حیرانېـږم
نن خورانه خدایږچې حمزه غوندې ښکارېږې

۱۹۷۸، فروري ۱ ـ پېښور

[۱۰۴۲]

کـه زړه رتـه زمـانوې دامخونـه رالېـږې
لریـان دې لـه کـرم نـه چرامخونـه رالېږې

ارمان مې که رانبکې شې په انځرو کې څه پروا
هـر دم چې دوعـدې شـکلې بامخونه رالېږې

سالې که په محفل کې ماده نه راکوې خیر
هـر دم د مـستو سـترګو ابامخونـه رالېږې

لوس ـنا چې تصور راورې پېره په هرساعت
اشـا د ورې زړه مـې سـرامخونه رالېږې

ای عشـله د حمـزه دې تـول غمونـه وسـپځل
دنیـا تـه د خـاطر مـې فرامخونـه رالېږې

۱۹۶۹، جولای ۱۶ ـ لوړکی

(۱۰۴۳)

نشته غیرت خواوس نوواېه چې په خه شرمېږي — ښکلیه چې مدام هسې په ټله لویه راټله شرمېږي

خدایږوچې خبرشې چې په تاباندې مېن یمه زه — اوس خودرنه زه شرمېږم بیابه رانه ته شرمېږي

نامخابه چې راشې زه مېلمه نه مې کورېه شې اشنا — اوس به خه چاره کېږي چې نه بخیل کاله شرمېږي

گرخې مې پمزره پوه خبېره دمودونه اشنا — تن به یې کوم درته خوگوره چې ونه شرمېږي

چاودي زړونه، زېږې خندنې سترګې چې ماولېدې — خکه نه حمزه اوس په خپل خبرې گرېوانه شرمېږي

۱۹۶۲ فروري ۷ پېښور

وباندې زخمې کړم ستاد ورو خوخنجر داسې — دجرې نه امیدنه وچې به عروج کاحجر داسې

نه دعشق په مدرسه کې راشه اوس متعلم شه — چې دنیاکاندې حیرانه راپیداکړه هنر داسې

یویوسه که دسرو لبورا عطاکاندې زاهده — بیابه وایې لذت کوم دی دتسنیم او کوثر داسې

اصل زه ملکوتې وم عشق دهار زماغذاوه — خبرنه وم چې مه ګیرشم په پنجره دعنصر دلسې

مادزهد او تقوی نه التفات مېو ته نه که — ناصبورو اشارت کړم دچشمانو ساغر داسې

صنم نور هم په زړه سخت کاچې فریادمې موثرشې — خدای زما دې پیداکړی په اثرکې اثر داسې

هیڅ تاثیراو مترنشته بې دستادسرو لبانو — زه په زړه بیه خورلې ستادزلفو اژدر داسې

لشباق دشهادت مې موجزن شې په رګ رګ کې — جادوچرنه دې رده کړی دمژګانو نشتر داسې

دانش عقل او صبرفکر. به بودم زماتالاشو — پرغل وکړویه مابانديې دمژګانو لښکر داسې

چه قراریې بې قرارشې ثناد حمزه داده — اضطراب یې اضطرارشې بارله بیایې مضطر داسې

(۱۰۴۵)

چې دنیا کاندې حیرانه راپیدا کړه هنر داسې

دا طرح د رېډیو کارپردازانو ایښې وه، په دې طرح زما رومبی نظم براډکاسټ شوی ؤ

لکه زه دې غم جوړې کړم ویه یې نه کړي اګر دلسې — رقیب داسې یم وطن چې څوک نه وهې خر داسې

له ابلیس نه هم سوا دې بوږاګان په شیطانې کې — خریه هم څوک مست نه کاندې لکه دوی په جرجر دلسې

په مسواک اوپه سګرېټ کې په عصا او لنل سټک کې — فرق به تاونه ظاهر شې د ملا او مستر داسې

په ظاهر چې شیخ صورت وي په باطن ابلیس سیرت وي — دوېرګې ختې وانیسه دلرم دې منتر داسې

پیره سرېې که لوږه کړه کورد سهیډ ریجولوی شو — چې څوک صافه چارابرو که، دی بکار قلندر داسې

دچکلې دبوږاګانو بو علاج دی که پرهېږې — چې دتل یې دوبار نه وي، ښخوه یې ژور داسې

په ظاهر فېشن پرښتنو د خانانو غلط مه شه — په چېتر یې سرګنجې کړې نکوې یې تبر داسې
په وس کې دلېنچې مې دردلیمپ، سګرېټ وي اېښې — یې پېسو نکو کرم خلکو سېنما او تهېټر داسې
د خلق په بېچوان کې د نایکې په پلندان کې — خان سوځته واره جایداد کړ د نیکه اوید رداسې
اوس کثرت د ډاکټرانو حال زبون که د خوارانو — چې زخمي یې روغ صورت شي.لګوي پلستر داسې

که هر څو نکتې بیان کړي څو حمزه جاهل پښتون یې
چې دنیا ګاندې حیرانه راپیدا کړه هنر داسې

وردلیمپ ولیچې دوره وقسه سګرېټ وو

قبلول کړه چې قابل نه ورسي — عمل پرېږده چې عامل نه ورسي
قرار چرته وي د څاڅکي بې له بحره — شته سکون.خو چې کامل نه ورسي
لوی درياب د عمل لوېه کامیابي ده — په دېر پس ته به ساحل نه ورسي
دوه نفسه دوه قدمه کړه تېرې نېرشه — چې د دوو کونو حاصل نه ورسي
د پردې پورته کول حوصله غواړي — څه شي قبه، که محمل نه ورسي
غزوني به همت درنه جدا کړي — بویه هلته چې منزل نه ورسي

شهادت دې کړي په مخ کې غزوني
حمزه کله به قاتل نه ورسي

(۱۰۴۷)

چې ذات نه وي څه که نوم ته ورسي — د خلوت خنې هجوم نه ورسي
سېرلی تېرشي نه طلب د رنګ او بوی کړي — علم پرېږده چې معلوم نه ورسي
څو چې ورې شوی نه وي ژړا نه کا — دریغه عقله چې ماشوم نه ورسي
عاشقي وفاداري لازم ملزوم دي — نه لازم شه چې ملزوم نه ورسي
رسېدل د مخدوم درته کمال نه دی — بویه دا زړه د مخدوم ته ورسي
واره فهم نافهمي ده به دې لاز کې — فهم پرېږده چې مفهوم ورسي

د حکمت مرغه چمن د حمزه به دی
خدای دې نه کړي چې څس بوم ته ورسي

(۱۰۴۸)

چې د علـم گـرنګین تـه ورسـي   ای پښتونه! خیر که چین ته ورسي
د ګلرخوسترګي راز دي پیـدا شـوي   شه حرام که تور او سپین ته ورسي
پاخـه پاخـه کـره قـلا دي د زړه ورانـه   چې د زړه قلانـشین تـه ورسـي
دهـستي لـه ونې ای د ژونـد لونګـه   بیل شه بیل چې لونګین ته ورسي
توره خاله که غلام یې خو بادشاه شي   چې زمـا د یـار جبین تـه ورسـي
ای زرګـیه کـانې بـه یې د یـار نـوم تـه   صفا مه شي چې نګین ته ورسي
د نـوبې روژې لـه ښـکلیو حمـزه وایـي   خدای خبر که ماښېن ته ورسي

(۱۰۴۹)

بویه چې هردم نوي مضمون سره اشناشي   ته په حقیقت به دژوندون سره اشناشي
موسکه شوه غوټۍ له بوه رازه یې خبر کړم   ګل به شي که ته دزړه چاودون سره اشناشي
ته به شي خبر په کوتاهي دخپلې پوهې   چرته که په عمر دمجنون سره اشناشي
بې له بوه عشقه چې دي پوه په ناپوهي کې   خدای مه کړه چې ته دافلاطون سره اشناشي
سر به دفلک لـه انفعالـه در تـه ټیـټ شي   خورندې که سر کړې دزنګون سره اشناشي
زور د ستومانې بـه در عطـا توانـایي کـا   ای دمزل ستړیه که دیون سره اشناشي
ښه به دمکـان او دزمـان په راز خبرشي   ته کـه نـن سبا او دبرون سـره اشناشي
زه بـه در تـه راز دوصـال وښـایم مینـه   هله راته راشه چې بیلتون سره اشناشي
زره به دي حمزه هله دعرش حکم پیدا کا   ته که په رښتیا دزړه ساتون سره اشناشي

۱۹۷۱ م روسي دسمبر لوړ ګی.

اېینې ته په سحر کې چې سینګار شي   دجوهر د خودبینی د غـاري هـار شي
درېغه ماکه د رقیب د سترګو ستن کړي   ښکلیه یار، که زمـا د نظـر تـار شي
مرکه خوي وته چې شي موږې د ظلم   خه که لاړ کړې بکې جوړه چې حصار شي
د اشنا عهـد وپیمانـه مـا بـه مـر کـړي   په داخه شي که مې ژوند د انتظار شي
د حمزه غوندې په کـار د يې کـاري شـه   چې د کـار د وبېره زوره نـه وزګـار شـي

[۱۰۵۱]

بویـه بریـه چې بـه بیـا راسره یـار شي — ای ثمر مخبیه چې په مابه تللی وار شي
بې نیـاز بې خـو زمـا پـه زړه کې اوسي — طفل نه یې چې زانګو کې په قرار شي
دا زمـا د عـشق جـوهر بـه فنـا نـه کـړي — تب به توره د اجل کې که ګوزار شي
د وصـال دي قـافلې چې عقلـه دروسي — که په لاس کې د شاروان د عشق مهار شي
لـه حمـزه سـره یـاري د غـرض پر بـره ده — هله یار بې چې د یار د پاره یار شي

دخپل زړه له ویره مې شه هر ساعت چې دروسي خورشي — بو سیلاب دنن دخورېږي کله ورک شي کله جوړشي
دخوانی دلېره له خوکې چې کوم ځای ګوزي سزدي دي — لرې وخې چې ورد روسي لا به لرې وي چې زوړ شي
کوروه د هجران بـه ده چې اوب د وصال زده کړي — یار ته بو بې خبردار شه په خوبونو که کرور شي
لاروسي قدم دې هم سم به دي لاره اېښی شه دی — واخو عشق دی صبروکړه وېریه نوډشي وېریه سور شي
که ظاهر به طبع رنځ بې به باطن په خوښی حور شه — مانبده در له معراج دی ته که مغز داکور شي
ر هغو ته لوبې مه کړه چې د زړونو خاوندان دي — حمزه واوره ګنې ته به د قضا په توره وور شي

[۱۰۵۲]

زه دي مبلمـه شـم، نه کورینـه شـي — چې بـو ناڅاپـه رامېلمنـه شـي
سـتا د خـوږو نـه خـو تراخـه بـه وي — لاچې ترخـه شـي دېـره خـوږه شـي
نـوره د زلفـو سـودا دي نـه کـړم — بیـرزو مـې نـه ده چې شـو ګېره شـي
پـه سـادګی کـې خـو مره پخـه شـي — بـه تـش کتـو مـې کچـه کچـه شـي
چې زه درخمـه تـه رانـه تـښتې — خـو چې راخمـه تـه راسـره شـي
د بـکلیو خـوی هـم څـه عجیبـه وي — دادې خوښـي وي چې تـه خفـه شـي
بـه ده جـبـا دي د هنـد کـسي نـه ده — چې درتـه خبرشـم تـه بـښنه شـي
د برخـه مـې زده کـړل خـو لامـې یـم — زده کـره خـو داده چې تـه مـې زده شـي
تـه کلـه کلـه خـو یـادوه مـې — کـنـې نوتـه بـه هـبـره قـصـه شـي
خـومره چې بـد ګـوري وما حمـزه تـه — دا مـې بـاور دی هـومره بـه بـه شـي

۱۹۲۸/نومبر/۳

(۱۰۵۴)

نه که سه پښتون شوي نو انسان به شي — بیا که به انسان شوي مسلمان به شي
خه به آینه زړو نو کې خه ګوري — خان به پکې ووینې حیران به شي
ګوره په اسانه پخلا که یې مه — داسې په ماګرانه به ماګران به شي
یون کړه ارمانه دالفت په لار — څوک نه تنها بې څوکاروان به شي
هد په تصور کې دیار مه کړه نه — تیر چې ترحد شي دخپل خان به شي
پوهه که دزړونه په نیمګړتیا شولي — داسې به هونیار شي چې حیران به شي
چرته دجانبجې خوي ید اګره نه — بیا ابله خاوند دګریبان به شي
نمرته دعرفان که مخامخ شولي — سوري دمیدان هې ګرهزان به شي
وحت هسې تېرېږي خو تېرېږه مه — پوهه به دي سرکه شوي دوارن به شي
کلک دي لره زغم نه که څوخوږي ضرب — لاېري لوي کلک لکه سندان به شي

ولوله نیزاله د حمزه غزل
دازره صهباچې وڅښې خوان به شي

(۱۰۵۵)

حسنه چې هر څیز کې هویدانه شي — بیاخو یه ای شوخه دهرچانه شي
عشقه ده اخفادي دخامي دلیل — خدای پو که کامل شي چې افشانه شي
بیانه وي درمل دزړه چاودون ګله — باغ نه دهسې چې به خندانه شي
څوله مرګ اوږونده چې بالانه یې — پوه به به انداز دمسیحانه شي
جوربه نه شي ای داشنالوظه نه — مات چې شي او څوخله بیابیانه شي
ماته به به اشنایي.نااشنا اوسه — جاردتغافل نه دي اشنانه شي
پوه دي به لذت د-سبا"زه کړمه — لوظه داشناچري -بیګا"نه شي
ای دوصل خوبه زه ناتوان یمه — خوب وسه هم داسې چې رښتیانه شي

هو مره به زه سنا په تصور یمه
ماغونډي ترڅوچې نه حمزه نه شي

۱۹۶۳ اپریل ۱۳ پېښور

(۱۰۵۲)

په غزېدو په حور پېښو رانه شي — داشنا یاده په شبورانه شي

بـېـي دي الفت ته زولنې دادب — داسې چې بیا په موسېدو رانه شي

ستا دوعدو سره مې ژوند ترلی — درېغه اشنا چې په وعدو رانه شي

حق به پوره د میخوارۍ شي هله — نه چې وایس په تیند کورانه شي

عقله میدان دي دېرغل کړه جهان — پام چې په زلفو لېونورانه شي

تېر له مقامه یم د ناز او نیاز — ګوره هوسې په امزرو رانه شي

اوس به نو ننـدر شي دیار نظره — نور مې په اوښکو پښتنورانه شي

څه که راځي داشنا یاده چې ته — په هغو تېرو ورځو شپورانه شي

لکه نسیم چې هر نفس نه وي ستا
حمزه، ګلشن ته د پښتورانه شي

(۱۰۵۷)

ګوره یې که هغو برندو ستر ګونه کتلی شي — داخو اوره غمونه بیا دچانه پورولی شي

مینه کې مبنه بخښور لکه دلفظ بې ته — هومره او چتېږي خومره ده ېرچې غورځولی شي

زه به دریاد ورمه هرخو که هېروي مې ته — زه دې یادولی شم که نه مې هېرولی شي

هسې خو یرده سناله خامیو یورته کېږي نه — هومره به پخېږي خومره ده ېرچې ازمايلی شي

ښکلیه به بنوغشو کې ټنې ستنې هم لرې — زړونه که وېشتلی شي زخمونه هم ګنډلی شي

حق به یې پوره کړې که دې ستر ګې شي دښت به خبر — داانتظار نه دی که دې ستر ګې خمولی شي

ورشه داستم که داشناوي ستم لابه دی — نه که یې محفل ته د رقیب به خوله بللی شي

لاخو ابتدا د محبت ده هنګامه نشته — ای زما خاموشه د زړه کوره زر به کلی شي

روغه که چیږې د ملتانه د رسره نه کوي — شور غوندې د سینه نه د حالاتو خوځولی شي

بیا به یې حمزه هره ادا د وصل کیف لرې — نه هره ماشونکې که دېسکلې بار زغملی شي

رخو حمزه د مختصرې ویناکېږي تل — نه ویل که د ېرنه وي نو هم بنایې چې علی شي

۱۹۷۳، اپریل ۲۰، پېښور

(۱۰۵۸)

ژوند مې ووې زړه ته چې به تېر له ستومانئ شي
زړه وې ژونده تنګ به ته ز ... رواني شي

هېڅ به لکه شمع له زړښته خبر نه شي
تاو د محبت نه که روښانه به ځواني شي

تل به دې لباس دشخصیت وي نوی نوی
خوېږ لکه تصویر چې به جامه د عریاني شي

خو چې به تراش خراش د زړه آیینه نه شي
څرنګه به پوهه به رموز د حیراني شي

خو به شي ارمان به دې د دوېه صحرا وخې
وران به په مثال د برسوکي به وداني شي

ګران که رانه ژوند دی، یمه خوش بې به سنده
ای د حسن ترخه خو چې نه په ارزاني شي

ښاز دی که نیاز ورته زما ،وار ه عبث دی
ته چې د حمزه په مسکینۍ ،نه په خانئ شي

(۱۰۵۹)

خبرنه وم نارسایي، عقله ستا په ابتدا کې
مینه نه وه مطمینه به مفهوم دانتها کې

اتصال د خپل وجود نه په هېڅ ډول ممکن نه دی
دا هم زه ګڼم چې ورک به م دي مخبوبه تبکلا کې

محبت شه و، اجزاء د خپل وجود راغونډول وو
ستا د وصل ارمانونه جوړ تعمیروېه خلاکې

ستا د اجوش دځان بېودني ما پیدا کله فنا کا
د دریابه قصوسرو ې حبابونه به دریاکې

خاموشي دې خبرلوځه، شوه زما له خاموشیو
ګنې هسې خونوا شته نه په ناکې نه په ماکې

د شعورنه تسلسل چې، د کاروان دهستي وځي
بیا نو ګرنګ د عمل نشته د وختونو په دې راه کې

انحصار خو ستا په خوی دی، خوی د ستا د مخ او زلفو
په رڼاکې تیاره شته دی هم تیارې شته په رڼاکې

ژلاني ثبوت دمینې دانعري مې دې واعظه
ژوندې نصیب شي چې آهنګ وې په صداکې

تا پرون هم وو ویلي او س په هم دا وایې
چې درخه پرون پر بېوده، بم به تن اوبه نیاکې

کړو ړه بې د زحمت وه، ما حمزه لره رحمت شوه
زه به دې نکه پوه نه وم چې عطا شته په خطاکې

حمزه ګل غوندې نوامي دجیبانه عبارت ده
۱۰ ازه یې په ګبندي شي د بلبلو په نواکې

۱۹۶۳ فروري ۲۰ ـ لوړګی.

دوا خه چې مرض دې په دوا کې
په شفا خه چې شفا نه وي شفا کې

ژېړ او سور رنګ د عاشق لکه مېنه وي
چې یې بهار ساتي به خوف او په رجا کې

سوز د سوز له وېرې داسې غایب شوی
چې مسکن یې ساتي نه دی په زړا کې

د مجنون اوسکي چي خلاصي شوي بدن کي
غیریـت لاړو لیلـی شـوه لیلـی کـي

چې رنـدان د زمـاني ورتـه مـشتاق وي
رعونت دی څکـه داسـي پـه مینـا کـي

د شـراو د الـــست پکـــي لـــذت دی
ای حمـزه ســتا د سـحر پـه واویـلا کـي

(۱۰۷۱)

وادنیا هم ستا ده، اشارت کوم په خوب کي
ویس مه یم وده یم اضافت کوم په خوب کي

دی د ملتفتو مستو ستر گو تصور یـي
څوک مي چي راویښ مه کړي الوت کوم په خوب کي

وا د پریشانی او د کـثـرت خبري وار ه
بس خو ستا د زلفو حکایت کوم په خوب کي

نشـه لـه عکسـونو ایینـه د وجـود گـورم
اصل خو بس زه ... پـه حیرت کوم په خوب کي

بیکاري راته داسي چي هم دا یم هم هغه یم
سوال ورته مي حوره د وصلت کوم په خوب کي

بـه شوه په بوز رنگ حو به ارمان زما پوره شي
ناته چي هم ستا مه شکایت کوم په خوب کي

زه حمزه چي چرته اشنا ستا په کوڅه درشم
وایم چي سیلونه د جنت کوم په خوب کي

۱۹۷۵ اپریل ۱۳_لوارگی

(۱۰۷۲)

نشـه شک بنـي آدمـه سـتا په عزو شرافت کي
شرافت دي هله بریه چي طاعت کړي په کلفت کي

په جهان کي به مخدوم شي که خپل خان دي چري ولید
چي خپل خان نه وینی سترگي همیشه وي په خدمت کي

عزازیله کـه وي پوهه ... اریه دي آدم وی
تکبرکه دي خودي وی، وي مدام به په راحت کي

معرفت زده کړه غافله دکثرت لـه هره نوعه
معرفت او معروف بودي فرق بي نشـه په وحدت کي

بقـابي دفنا ... نشـه بهانـه د معشوقوده
شـه خوعقل نري مه اخلي چي بسپانه شي الفت کي

تـبجه د ریاضت وه چي مي صافه جاړابرو کره
عنصر چرته نپیره چرته ای واعظه په جـنت کي

لـه صـدفه د ســخن دي گـهریاســي داشـعارو
حمـزه تـل بـه بي داهسي په کلفت درلادت کي

(۱۰۷۳)

بس خو وه ترمینځه واسطه په کوه طور کي
وگني څه فرق وچي کرم څیزوپه منصورکي

ودربیره واعظه پیوه مسته پیالـه شـومم
زربه شي قبوله چي توبه کرم په سرور کي

نن یي به تول عمر کړي اشـنانه سترگي پورته
پاتي چي طاقت د جواب نه وي په رنځورکي

بـه ده مبارک دي ابتداشه چي خوشحال یي
زه هم پاتي شوی یم د بـکلیو په حضور کي

زره نه د حمزه په نهـبـتـه دروسي دیار خیالـه
چادرته ویل چي څه مبشته شه په تنور کي

۱۹۵۱ جون ۱۵_لوارگی

(۱۰۲۴)

مخ چې را ... و نه کړي مسته دومه په انکار کې — س دې پیدا قهر قیامت کړو په رفتار کې
اوس هم د بېنو ستنې برهمر نه د زړه زاوره — راعله خار خانې مې د کړېوان په هر یو تار کې
ستا په تصور جهان نه ستا سودا له راعلم — حیف دی چې د بوه شوه رانه پاتې په بازار کې
رانه شمع رویه په جیب مې غلط مه شه — ...را ... ر د لب مست دی په مزار کې
ولې زعفراني حالونه ودې ګیسو د زاره — شنه دی شې دې په کشمیر په هندوبار کې
نه ګورم ساحل نه سم د عشق د سیند سره خه — فرق مې خکه شته په قیام او په رفتار کې
داو کم همته که وه لاړه نرې غلطه — راستانه شوې پلوسه یاره ستا په لار کې
خو مره به حسرت وې اشناعله مې مېده کړې — خار چې رانه ورک شو یاره ستا په انتظار کې
سترګې دې راواروه که جاه درخنې پرېوت — سکلیه ولې وار دې شو حظ زما په وار کې
زه له زه نه خبرنه وم آیینه دې هسې راکړه — عشقه رانه فرق وکړه په یار او په اغیار کې
اوس دې فرهادې جذبه حمزه جوړ یاني نه ده — خه شوې چې بخوادې شیرني ستا په ګفتار کې

(۱۰۲۵)

شک مې چې ونه کړي لاړو په په ګفتار کې — خیر به مې کړي نخښې د قدم په هره لار کې
جوړه آیینه شوه د خلاز ماله ذهنه — اوس به د نویسو پرنوږنوا انتظار کې
د به شې به دې چې نه مجبور که مخیریې — پربرده هغه هم جې لا دې شته په اختیار کې
ده شم راسغ به بې نظر د انتخاب نه — زه که ود ربه دی شوم د سپرو په کنار کې
وصل او فراق دواړه مې غذاد محبت شول — تل چې نه وې بسکلیه په اقرار نه په انکار کې
اوس نو خه صلاح دې ده زړګیه رانه وایه — ګنه دې ونه کړه ... م او په فرار کې
پورته پیمانه کړه د زړه داغ بله دیوه کړه — خوند کړي ماینامې د پسرلي په لاله زار کې
واخله په هر خل مې نوی ګل د طبیعت نه — تول زاړه ګلونه خې راخې په نوبهار کې
زه حمزه خبرنه وم چې ما یې انتظار که — حیله منتظر هم و زما په انتظار کې

(۱۰۲۶)

چې ګفتار یې خرګند نه شو په کردار کې — لایې طمع د کردار کړم په ګفتار کې
ستا خندامې د زړه ولې تازه نه کړي — دوج د کې برخه نه وي په بهار کې
ستا په کیف د لبو نتوب سبرشوی نه یم — اشنا او سه اوس زما په انتظار کې

دحکیم کارونـه بـې حکمتـه نـه وي　　　　شته څه قدر مشترک په ګل او خار کې
ژوندی پا یم او نه مرمه. څه مقام دی　　　　چې اشنادې په اقرار نه په انکار کې
دوارو وحو خاوه سراو بیایې تیت کړو　　　　سره مخ چې کله مونږه شو په لاړ کې
ساقي داز ما قسمت که څه سازش دی　　　　شي دې تش سراحي زما به وار کې
ګوره ګډې چې په میواو به نه کړې　　　　د تو هین زغمون مې نشته په خمار کې
عشقه و مې کړه تنظیم دار مانو نو　　　　خوبه وې دا پښتانه به انتشار کې
په ده هسې کار چې خان بې کاره نه کړې　　　　چې بل کار دې را پیدا شي په بو کار کې

حمزه او ښکو مرغلرو مې تار جوړ کړو
هم پیرلې مرغلرې دې به تار کې

(۱۰۲۷)

ګل دې نن د جا دیاره اینبی دی په سر کې　　　　کوم بو بختور ته اشاره ده په هر کې
نوت و که ګور ګورې چې تور داغ دې شو په لیو　　　　ولې دې حبش لره خای ورکړو په کوثر کې
وخت د پسرلي دی تماشه د خیل سینګار کړه　　　　جوړې آیینې شولې په ګل د پیغمبر کې
قدر به مې هغه کړې چې حال مې ور معلوم وي　　　　زه یم کیمیا بوټی شګفته په رهګذر کې
غم د خپل شکست یم اوریده زما فنا ده　　　　بیا هم د کثرت د بقا خوب کړم په هر سر کې
رنګ بېنوا راکړو زه رنګین او بې نوا شوم　　　　ګل یم د بقا د هر بلبل په شور و شر کې
بیرا مې نن دې سترګې په نکهت صبا الرلې　　　　راشي قاصدان دې چې لاړه یم په بستر کې

پېر د سحر کیف وي حمزه بل بې وي د خوب
خکه پاڅېدو ته نشي زړه په لوی سحر کې

(۱۰۲۸)

بند واسو هلو مې لمبې د کړې به نفس کې　　　　مخ دې پټ کړه ګله ضبط مې نشته دی به وس کې
دغم شي ده رچې خوک صفت کړې د ګلرخو　　　　عمر د بلبل. خوش الحاني کړي به قفس کې
ستاد تعلق رشتې ته بند کاروان د عیش دی　　　　شته مفطرې چیغې مې د خوږ زړه به جرس کې
ماجې دانسان له نفسه خو کړې بردې بوږ ته　　　　بو هه شوم چې پټ دي بو هوس به بل هوس کې
لاړل مسافر داشنا ملک ته حمزه د رومې　　　　تکنده غرمه دې شوه دژوند په پیش ریس کې

(۱۰٦٩)

ستاله بې نیازۍ نه ښیښي شوې زما اوښکې
راغلې خوله سترګو نه ستني شوې زما اوښکې

سترګې مې نروې نروې ږیږي لذت یې اخلي
تاو د محبت نه څه خوږې شوې زما اوښکې

ښې شي کچه شي. اشنا ستا په راکتلو
ستا د دوه لیمو غوندې پخې شوې زما اوښکې

پام چې په خوانۍ دې چرته نه شي تندرونه
ښکلیه نه خبر، که دریسې شوې زما اوښکې

ستاله نفاقه خان په ځان شوې نه غوندېږي
اوس د مرکې نه د جرګې شوې زما اوښکې

ستاله دې رانګه مخرونې د ماښام وشو
راغلې زما سترګو نه. د بوې شوې زما اوښکې

جوړ په خندېدو مې دې د عمر هسد مانې
وارد ویښو راغلې چې نن سرې شوې زما اوښکې

ستاله لیونې غرور نه ځنګه تاو راتاو شوې
جار یې له ښیې چې زولنې شوې زما اوښکې

ښکلی یې حمزه که په محفل کې سپ پردې کړو
نه دې دا قیامت چې بې پردې شوې زما اوښکې

۱۹۷۰، جولای ۷ ـ اوترګی

چې لرې مې په ګرېوان کې بهیر اوښکې
دوحشت دکښت خروب نه دې خیر اوښکې

تا ود مینې مې ګوګردونې پوخ کړ
دې خط کش لره دوصل اکسیر اوښکې

دنادم لیمه په لاس تسبې د دُر دې
پیچ وخم د زړه له موجه زنځیر اوښکې

جوړ په زړه به دې خبر د رنا راشي
چې مخبر مې دنظر کړې اسیر اوښکې

دشپېلۍ له خښکه وده به والف یم
دا راوخې مې دچاپه نفیر اوښکې

ستا دمغ دخرور زلفو تصور دی
زه اوده یم خوکوې مې شوګیر اوښکې

چې په خوب کې دې ګوهر پیم په زلفو
شه په خوله دسحرراکړې تعبیر اوښکې

دغضب اور به یې سور شي وحمزه ته
که یې وګورې منکر اونکیر اوښکې

(۱۰۷۱)

نازونه دې خواس مومې دزړونو په هدف کې
ویشتلې زړونه ودریږې ابله دزړونو صف کې

تکمیل دمحبت خویه دې کیږې چې رسوا شي
ناقص لاعقه دُروې چې شي پاتې به صدف کې

جذبه دمینې وایې هرطرف د یار طرف دی
هوس دمینې وایې شته ضرب به هرطرف کې

تسکین د زړه په کاردی که په ورد که وظیفه وي
لاجاته له قسمته شي حصل به چنګ ودف کې

روضې دبې نوا، لره ورځه چې ورکوې یې
حمزه‌معه سکون چې به مسکن وبه نجف کې

روما د شیخ (رح) الف.

(۱۰۷۲)

تصور د یار مې نشته نن د خوږ زړه په وطن کې که تیاره ده شمع نشته د حسرت په انجمن کې
د ښکلي یار کې لا د عشق مرض تباه کړم مالي ژېړ زېبنلي ګرځي که ډېره دي په ګلشن کې
اشارې دې غریب نه که څه ور کړم ځای یې کوم دی که جېبونه مې هزار دي په شلېدلي پېرهن کې
که هر څو مثلون یم هر وصف مې دی له نوږه په ګردش کې که فلک دی لرې سوري په لمن کې
راملې که پس له مرګه ښکلي یار زما بدن ته ای همدمه بخښي بويه لستوري په کفن کې
چې فنا یې هم بقا ده زه آدم نه یم خیال یم هر کشش مې د یار ژوري نوی روح زما په تن کې
هر سحر ملک د شعر کړي حمزه ته الهامونه کیف پکې ملکوتي دي ناسوتي سوز په سخن کې

(۱۰۷۳)

د ګلي په تنګي زړه کې د ګلو سو په دهان کې د فطرت چې کوم پیغام دی ځای یې نشته ګلستان کې
نوي سوي نظر یې دی نوي سوي ایجادونه چې قدرت سانلي بت دي څه خوښه دی په داماان کې
څه خوښه دی چې ورو ورو یې طلبت را خرګندېږي څه خوښه دلبدونوان یې چې اوس نشته په انسان کې
رنګینې دې زړه وانیکونکې نوره زلیکونکې د هغو دی نه زما په امتحان کې زه د تا په امتحان کې
تصور کې کمال څه دی؟ د احساس پخنګي کومه؟ ستا عطا په ناصل کې زما بوهه په نقصان کې
نه نیاز لمواري زمانه نن یې لمواري اوس یې لمواري زه د ښن د ننګ په غم کې نه د خان په آن وشان کې
نه ورېغ د نهر نګیږو زه مجبور په تماشا یم نه را اوري ماته وایي ولي لوند شوي په باران کې
کشمکش د جدایي مې لا په تخت کې د شعور شته چې مې خوبه نول عمرې د هجله ځیره په ګرېوان کې
زما نیاز او ستا د ناز په اتحاد څنګه پیدا شي زه په څمکه در ته رغرم ستا معراج دی په اسمان کې
ستا پرتو که پاتې نه شو د زړګي په آینه کې دا حیرت وایه د څه دی چې دي پاتې په خبر لن کې
ما حمزه ته د ول د ول چې جلوې کوې دا ولې بس خوبانې هغه رنګ دي چې پرون یې وچشمان کې

(۱۰۷۴)

هغه خان به کله خان شي په جهان کې خو چې خان د جهان ځای نه کړي په ځان کې
که له انسه څه جوهر و به انسان کې آیینې غوندې ساده شو به نسبان کې
د سپرلي له بې بسۍ نه به څه وایم د بلبل سندرې اورم په خزان کې
د سپرلي غاروته وایي په واز کړمې لا یې دي مقصد ونه په انسان کې
د تخلیق د پیروزیتي ستم ګوره په ملک اوړه انسان اوړه حیران کې
شوم سپېڅلی په دنیا کې تر دي حده چې مې لوبه د ژوندون شوه په ډېران کې

(۱۰۷۵)

شوې له عقل نه مغلوب ولې وحشته — څو نارونه فريادې دې په ګرېوان کې

دنقطو او د لمحو شعوره وايه — څه وحدت دی په زمان او په مکان کې

د رنـا پـه طلـب تللـو لاروپـو — د تيرو شعور مو شته دی په وجدان کې

د پرېوتو دا جرګه چې شي پرېشانه — پس له هغې به شي روغه په افغان کې

درنه خپله پښتو لاز غلطه نه کړي — هرتوکه خلک ګډ شوي په کاروان کې

پرېـوکې کـه لېوني ګدا را زده کړي — کندې جوړې کړې اوبو په بيابان کې

حمزه تنده د فطرت مې نه ماتېږي — چې ناوې ته کاسه نيسم په باران کې

۱۹۷۰، جوړ، ۱۰، پېښور

د ښکلا سرخې لمبه شوه ذهنې په انګوکې — ضمير ښکارې بورنيدلې د حالاتو په ککوکې

جرس وايي اې ورک شويو، په روانو قافلوکې — زما غږ خوشته که بلونه دې پټ شوې په ګردوکې

هيڅ نوبنه راځخه ښته د الفت په مرحلوکې — روان يمه چې فرق مې پيدا نه شي په پښوکې

ذلرمان مازيګرى دی را° راشه که بې لولې — يوه تنه افسانه مې پاتې شوې په ليموکې

ښنا دمغ د نمر نه کړى زما مينې اکتساب دی — هسې زه نه شناکېږم لکه سورى په نلونلوکې

خنګه ر ° وچې به دولړه په يوبل کې ورکيدلو — شوګيرې به وي په شپوکې کله شپې به شوګيروکې

نه زمانه چې شرميږي، زه شرميږمه د تانه — ښکارې راز د مينې پټ وې بوله بل به بتبيدوکې

داله خپلې بې لوظي دې معذرت چې راته وکړو — وادې لاتوي ستم دی، دوبوي مې په خولوکې

استقبال ته به دې راشي که نه هيڅ ويلی نه شم — خواښ ساز ما جرګه ده، لا په اونکو ښنتنوکې

نه چې را° اونبکې راغلې دا سرخې بې ولې راوړه — ولې رنګ د ننواتې راپيدا شو په حرګوکې

شفاعت ته وه راغلې جوړ جرګه د تورو زلفو — ګې خوب او سکون چرته په جنون او زولنوکې

دا رنګين زلمې خيالونه چې اسازې د ګناه دې — بوخه ښکلې کيفيت مې راپيدا کړې په توبوکې

ن نشې به نوې رنګ کې لمخونې خنګه وکړه؟ — حمزه ستر ګې د سالې دي جوړ ليدلې به کاسوکې

۱، ۱، آر ورکيدلې

[۱۰۷۷]

وحشت به یوسکون شولویه تکنده غرموکې — دنیا به اوږه دلـه دصحراپه بربوکوکې
حاصل راته څه نه شوسالې ستا به میخانوکې — تراوه دالتفات ووستا دسترگو په کاسوکې
خبرگورې راته حلک بیاولمه خوله اوغوږشي — دانکارې چې ماهم کښې شامل به لیونوکې
یو څه بس وې په زړ دیبویه خوکونورڅه — بس دومره تفاوت دی په پښتو او پښتنوکې
ای باده داشنا درلفو بیه راغلې بیه راشه — پیداشوه دقیامت خبرلوخې زما په شپوکې
ماسناسبا پیرون نه امتزاج داهسې ورکړ — وختونه دې چې رغږې دادې نن زما په پښوکې
خبره مې سنالیدلې که خبرې مې کړې غلطې — که ستا بوه خبره ده په همه وارو خبروکې
الفت مې دحالاتو بدرگې څه خوراځې کړ — بیا څه به کړم که دوی دې غلجکې په قافلوکې
حمزه داسې ښکارېږې چې بېځانه په یاری دی — دانن چې التفات یې بویه دوه دی په لیموکې

[۱۰۷۸]

یو بوینه غوندې چې ښکارې پریشانې ده په نیروکې — داخو نابلې دیوې کړې، دضمیر په انگوکې
دفطرت دساز پردوته تسلسل او نظام راغلې — سرېشوب په موسیدوشو، به خوبوخوبونغموکې
په کالبوت دسرېشوب کې روح بکاړ دقربانۍ و — ای دسیند په عاره نیه، تاپید اکړو په غرموکې
تاابشار له بوې ده دې هم نیسکرې پانې نه کړو — بل په هرقدم مشغل چې، وې دژوند په مرحلوکې
داخوخکه چې پیدابه، ستابکه غوندې بل نه شې — او نه بل داسې لمسې به مراپیدا شې په نسوکې
دمسلم په قافلوکې نښته ده، رله غلجکیو — چې منزل ورته موسېږې ستا په ښکلیوبدرگوکې
داصغر دشهادت له زلمې توبه نه څه وایم — چې یې سترگې وې نیولې، ستا په سترگو مرئوکې
په تکمیل دقربانۍ کې هرځه، چې تازغلې — نه طاقت دبل عرب شته، نه داتوان په پښتنوکې

(۱) او بوکې

[۱۰۷۹]

نرگسې کانه پیداشول دوختونو په لیموکې — بلوشي دستنوخوی کړې به لیچنوبسرلوکې
ستاد ښکلیوکوکونبض دی، داداخومه ښکلې ښکلې — گرځیده دزړه غرځه مې ستا دسترگو په ورشوکې
آ دخپل جمال مې مخ نه ونیوه حیران شوم — داخو ما رښاآ کوله، داشنا به اننگوکې
دسیدوا ومبگورې اخترونه دې برې ښکلې — چې شیبوارې شاه زلمې بې ورگه شوې به میلوکې
ارمانونه به په ضدوې، صبغه گوره چې لاړنه شې — څه وې کاردماشومانو دبی محبوبه جرگوکې
لیونتوبه خود دې که شول دزولو پرهر وسه — جوړ خرد راوړې دام وپه صورت د رولنوکې
دپښتوخښې ورمل، کې حمزه برځه زما هم شته — داحساس نه تل ژوندی وې، به راتلونکو پښتوکې

(۱) او نورمل

۱۰۸۰۱

جارله دې ښکلاچې دې پیدا شي په کتوکې
بیا دې بوناڅا په نظر ښت شي په ککوکې

ښه په ګستاخۍ مې د نظر چې مرور شوې
بیا نو ولې داسې پښه نیولې شوې په تلوکې

چیرې ښکلې هم د لېونو نه پرده کاندې؟
زه دې چې شمارلې بس اشنا په لېونوکې

عشقه د امید جام و سه ونوښه خوشحال شه
زېرې دې دیار د دوه لبو په تېنهدوکې

اوس چې راته هره تماشه لیدلې ښکاري
ټولې تماشې وې جوړ د نا په تماشوکې

ترېو دې تندې بیا هم وې که ما ته ملتفت شې
وې نا پېرزوینه دې شامله په پېرروکې

خدایزده چې دا څرنګه مې بیایې ترسحره؟
څومره وې همت او حوصله زما په شپوکې

سترګې دې ناجانه غوندې ولې کړې را پورته
ماخو درته کړې ده خبره په پښتوکې

لاړې بو ښهدلې، تښېدلې، ورکېدلې
راغلم جوړ حمزه د هغه ښکلې په ورشوکې

۱۰۸۱٤

نن چې را د رومې په موسېدو کې
څه غیرېت دې ستا په راتللو کې

چې هغه سترګې راته نه ښکاري
چرته رښتا ده اوس په ډیوو کې

د بدن په تکه غرمه کې ښه وې
دوب چې دې خلق خپلو خولو کې

ستا په محفل کې راته معلوم شول
څه کور بانه هم په مېلمنو کې

را معلومېږي لېوني نه یم
جونګړې وینم په برېوکو کې

که پښتو وایې، پښتانه نه دي
چې پښتو نه وي په پښتنو کې

مینه منزل نه غلبه رسېږي
چې یې بېلتون وي په بندر ګوکې

نه کړه لوظونه زه به تېروخم
بو کیفیت دې به تېروتو کې

حمزه که مرګ مې د ارمان نه دی
ولې سکون دی زما په شپو کې

[١٠٨٢]

ناخوږي دفکر خضره، چې جينې شته په تيروکې
چې مې وليدې دا سترګې جوړ تيرې دي په جينوکې

اوس اشنا دزړې بوخ دی، ترقې ده په پښتوکې
تيرېده مې حيا نشته، نن په سترګو پښتنوکې

مه داربېږه که سناتوم مې راروان دی په سلګوکې
سنادسترګوله برګوانه به شي ورک په لسوبلوکې

قافلې مې نه ورکېږي، دالفت په مرحلوکې
چې شعور مې دمنزل شته دارمان په بدرګوکې

اضطراب شي سنادزلفو تصور په ليونوکې
نه دا رورشته په زنځيرکې نه اثر په زولنوکې

کسې کسې يې بوزره کړو، کړو بوزره يې کسې کسې
نه شعور د زړونو پاتې، نه رڼا شته په ککوکې

مرغيزن ارمان زماشي، دسحر د ډېوې ژبه
څه تازه خبرلوځې شي را [illegible] ازما په شپوکې

رېږوای نه مې داپور کړه، شه موسکې وجه خيبره
دلته ورکه يې خواني ده په شدلو پسرلوکې

٭ بري نيرونمه، ماخوداري چې هوسې دي
سترګې نه وي دوه مزې وي سنا حسن په ووشوکې

[١٠٨٣]

ابه، په سترګو، که څه نورلري په سترګوکې
ښکاري چې خبري دوه غلورلري په سترګوکې

نورېې په ماپورې شو، خولاهغسې نورې دي
ښې خولاته شي هسې تورلري په سترګوکې

زه هم په معيار دعاشقۍ کې لاکچه يمه
حق لري که ماوته پېغورلري په سترګوکې

ښکلبه په ککوکې چې دنايې ډېوې بلې کړي
مه شه پرې منکره زماپورلري په سترګوکې

وې لکه هوسې خوچې ناخاپه شي زمرې هسې
بيايې څه نيوس چې خومره زورلري په سترګوکې

خوبرېوتې نه يم، کله ماتې قبلولې شم
شابه غشې وله که څه نورلري په سترګوکې

سنادې هوسې سترګو بيابان نه چې ونه وېشم
داخو څکه ښکلبه چې مې کورلري په سترګوکې

چې دې خو طوفان يې په رګې دحمزه راوسو
نه داباسين په شانې شورلري په سترګوکې

١٩٧٣، اګست ١١ پېښور.

[١٠٨٤]

ګوره چې خنداکوې په سترګوکې
کار دمـــسيحاکوې پـــه ســـترګوکې

بوتــه قهربــل تــه مهــر شابـــسې
داکــوې، هم داکــوې پــه ســترګوکې

اې نظــره نــن يــې تــصور شوجوړ
څه شوې؟ "تماشا" کوې په سترګوکې؟

اوښــکو دې کــافور کــړه هجران نــشه
قـــدح دصـــهباکوې پـــه ســـترګوکې

مخ دې که وعدې د سبا تل کوي — يـاره تـه تېـگاه کـوې پـه سترگوکې
ستاله ژبې خوند کوي اشنا دروغ — څوکـه تـه ربـښتيا کوې پـه سترگوکې
ښکاري چې ساتې دزړې اعتبار — تـل چـې تـه وينـا کوې پـه سترگوکې
شوې په اشنايۍ کې ناآشنا څکه — خـای دهر اشنا کوې پـه سترگوکې
زه حمـزه دعادرتـه پـه خولـه کـوم — تـه راتـه ښکنځا کـوې پـه سترگوکې

۱۹۵۱، دسمبر ۱۶ ـ پېښور — (۱) ار نعالمه

(۱۰۸۵)

رانه اوس نه ښکاري دجام په هغو سترگوکې — گويارانه هم نه وي اوس پيغام په هغو سترگوکې
رفع بې له عشقه فلاطوني هم په تول ژوند نه کا — حسن چې راوړي کوم ابهام په هغو سترگوکې
نه راځي مابام که تر سبا مې دبوې بلې وي — څو چې څلاونه کړې مابام په هغو سترگوکې
څو که پس شارانه څه وايې: څوورمخ چې شم — پټ له وېره شرمه شي دشنام په هغو سترگوکې
راوړي کيفيت چې وي هم وېره هم اميد بکې — کله چه بربښنا وکړي ابهام په هغو سترگوکې
زه به دمېلمه په حيثيت پېښه ورو کړمه — شي ښتني هر ديه احترام په هغو سترگوکې
څه ماشوم کتل بې وي زلمي عقلونه تربلي — وي دزړه بلبل لره گلزار په هغو سترگوکې
نوري سترگې هم شته خولوس ماته نوري نه ښکاري — خوښ چې تولو سترگو کړو ادغام په هغو سترگوکې
برق بې دجوهر په آيينه کاندې جوهر دعشق — زنگ دهوس نه بربېږدي صمصام په هغو سترگوکې

څوږ کړه رانه سترگې حمزه، هله به يې راوړي ته
بې له حرفه صوته وي کلام په هغو سترگوکې

(۱۰۸۲)

وي به چا دياره چې تراخه لري به سترگوکې — ماته خو تراخه، همه خواږه لري به سترگوکې
پربرخې رانه حام چې بې برسبره کړي سالې کله — هغه نوري سترگې چې بې نه لري به سترگوکې
څکه التفات ـ ما بلمه نظرته سه کوي — اوره چې ستونه بښانه لري به سترگوکې
حسن ... کامل شي دهرچاوې خودجانه وي — داد او نسله دهر پورزه لري به سترگوکې
ښکاري ... دمحبت دعزت به خبر — مانه داسې گوري چې څه نه لري به سترگوکې

اوښکې مې شبنم غوندې خلا وکړې بیا ورکې شي ... ته چوړ تبسم د نمر خاته لرې په سترګو کې
لاحرمانه خیل نظر کچه ښکارې، ګوزاریې کړه ... خلاص شو تندرونه، نور که څه لرې په سترګو کې
اوس دخپل احساس له بیدارۍ به درته څه وایم ... ماته التفات چې تل ورده لرې په سترګو کې

هسې شي ناڅاپه ما حمزه چې چرته وویني
د هر التفات وسه میلمانه لرې په سترګو کې

(۱۰۸۷)

عشقه یو دریاب وې د خرد ستا په چپه کې ... زه خو د هستۍ په هکله وم په وسوسه کې
ستا د مینې میو به یو راز بیم پوهه کړی ... هوش هغه مستي ده چې دې وي په ضابطه کې
بلـه نـوې ورځ چې وي سـوا ددې اورنه ... ماچې از میلې نه وي، راکړه به وعده کې
زړه د عاشقۍ به تل په دې بخاو درزیږي ... پټ دې چې وښکلیه د یار خو په سره لمبه کې
بس خو د ککیو ده دانو چوره درېبي کړه ... او ګنې هم یو ته یې ښکاریږي چې په دوه کې
ورک یم په کثرت کې ستا د زلفو له نسبته ... مخ دې کړه ښکاره چې ښکاره فلزه شي په شبه کې
هرنوی سـنګار دې یو حجاب دی نور څه نه دي ... عمـر د حسن تـماموي بـه تماشه کـې
نه که په لحظه لحظه بدلیږي په دا څه شي ... سم درسره زه هم چې بدلیږم په لحظه کې

ستا له یخه خویه مې ګریبان مدامي ژوند شه
چرته به پیدا و چې دا سوز دی په حمزه کې

۱۹۶۶ اګست ۲۲ لوارګی

(۱۰۸۸)

ښن چې بلبلان اربو اګمان دي په چرچه کې ... راغی پسرلی پیدا شو بوی هره غونچه کې
سوځې کرم چند ورته خو هیڅ کولی نه شي ... ښن کیابې جمع کړې رنګونې په صندلچه کې
مامنشې نه دا ووې چې دوه او خلور څودي ... ویې ګرووخت چې وبه ګورم کتابچه کې
ښځې به په وعظ نصیحت څوک سمې نه کړي ... نهغه به څوک نه کاندي د سبې لکی نجه کې
وکړلو تپوس هسې پوښتنه له بلبل نه ... څومره موده شوې چې د بره یې په باغچه کې؟
ای رقیبه نه د سپېتوب څه له دعوی کړي ... ستا په شان سړي خویه زه جوړ کړم په سانچه کې
غله به کنډ رلاس پورې کړو وینې د کور خاوند و ... وې چې وینې یو سړي کړو څرګند به دریچه کې
غل چې شو ښکاره ښځې خاوند ته وې چې وله ... وې چې ښځې نه مې شه کارتوس به تمانچه کې
نغاره له کم ظرفو نه دي څان یارې د سیال کړه ... فرق حمزه وکړه به جوته اوبه سرچه کې

(۱۰۸۹)

ښن دې جوړ باده راوړه د مالګې په کاسه کې — یا ساقي ښنتومې پیدا شوي په نونه کې

حسن که غرور لري، وقار د مینې هم شته — ستا په تندې ګونجې، زما ګونجې په شمله کې

مطلع ثاني

خو مره حوصله مې وه په اوښکه پښتنه کې — راغله ستا د بدو ته بېرته لاړه په شبه کې

کار دې د بنو عشوه پرنه کړې پوهېږم — نه یمه پرېوتی چې لاړه یم په تودوه کې

غم د مخ او زلفو کې دا ښکو ببل ښاد وي — ستورې په ورخ هم وي خوروبانه وي په شپه کې

خدایږده محرومی بې انتظار کې ولې خوښ دي — خو مره مابنامونه زما دوب شول په ډیوه کې

مره که ارمانونه دې ژوندي مې ولې زړه دی — ښکاري څه ژوندي هم وي د مړو په ادیره کې

ته چې زړه ته راغلې نو هغه ښکلي فنا شول — ورانه بتخانه شوه چې وه جوړه په کعبه کې

ښن دې چې د ... وېسې حمزه ته وعده ورکړه — څه نوي خبره دې پیدا کړه ... ذره کې

۱۹۶۳، جنوري ۹، پېښور.

(۱۰۹۰)

راز د مرګ زده کوڵ بویه د ژوندون په فلسفه کې — ببل ببل ښکاري هر وجود د تغیر هره جبه کې

زه د خپل عمل په بوخته کې پټ شوی یم فنا یم — جوړ چې نه یم د رښو ورک په خپله تښته کې

نوي نوي تماشه کې داکشش چې دی د ژونو — د خپل اصل له فراقه هر یو شی دی په تښه کې

چې ارجت شي له صفاته، شي واصل له خپله ذاته — هغه پوره شي چې هم زه وم د عالم په آیینه کې

لکه سیند په سمندر کې چې ورګډ شي بې نواشي — کله ور کې چې اجزا شي په وجود د کلیه کې

یا خو دا لکه چې خان ته جدا عمر هره پرده کا — او بیا ورکه خان خاني چې د پردوشي په نغمه کې

داسې نه هم لخر[1] علمه نمرد حق نه بو مظهر وي — په عالم د تعین کې په صورت د ښلوشه کې

ستا یادونه چې تراوسه لا په خوی د مېلمنو دي — تکلف خو غیریت وي د پښتون زړه په حجره کې

زه چې زه وم خو دا ته مې آیینې ته مخامخ وي — بې له تا مې ده اوس پاتې، حیراني په آیینه کې

لا کړې په تورو تیاره ده ته سالاره چرته لاړې — لا پیدا ده بري د یاسه خان خاني په قافله کې

د حالاتو ګوني ورانې، دو ختونو سترګې برنده — ستا کاروان په وراندې نه څي د مل جاپه بد زړګه کې

ستا د میرچې خماردی کله څې په نورومیو — د برچامونه مې دي څپلي پس له تا په زمانه کې

اوس کیفونه بوو نبدلي د حمزه د ترانو نه — بیا پیدا یې کړه خلاد تخیل په هېنداره کې

۱۹۶۰، جون ۸، پېښور

(۱) ومطبع حضرت سید عبدالسلام شاه رحمة الله علیه

[۱۰۹۱]

ښکـه خو واعظـه زور مـې نـه ویـه تو بـه کـې
تـاچې مجبـور کړی په توبـه وم پـه نشـه کـې

یادشوې راته د یره موده پس په نیمه شپه کې
خدای زده څه لـمـون و د سبوحې په پلوشه کې

نـوې تماشـې هـم اوس زړې راتـه ښـکاره شـي
تـولې تماشـې وې جـوړې ستاپه تماشه کـې

جارله خپله غربوه چې کافورېې ستاغصه کړه
لا ز د مقناطیس نه شي ز لـسکون په زلزله کـې

سېرشـه لـه ناکامـه ځوځوځلـه راوایـس شـوم
څوکـه پـه شـامل ومـه پـه هـره قافلـه کـې

پېښـه جـورنـسیم د ربـاندې کـړې د ځـوانـۍ ده
ګلـه ځان تـه ګـورې چې باربارپـه آیینـه کـې

ستاد تـصور سره مـې خـوښ دې ارمانونـه
ښکه مطمین چې دې کاروان په بدرګه کې

زړه مـې بې لـه تـا یوه تـاکـه ده مزه نـه دی
ګوردی چې لیلی موجوده نشته په خیمه کې

نن چې التفات بې د معصول نه سوابـکارې
لامـې تړلـې وشـوه حمـزه پـه وسوسـه کـې

بس دامې وې همدمې د هجران په توره شپه کې[۱]
ستازلفې وې ز دزړه رڼاپه شوګیره کې

مرکز د حسن سترګو کې ککې دې سترګې نه دي
لړ خپرشه، دایره خود هستی ده په نقطه کې

ای کیفه د خمار چې خومره د پرشې هومره به یې
لړ ماته چې معلوم شي څومره زور دې په توبه کې

بې ستاله لهوتره په عشقه پاتې یم ناڅرګنـدوم
هرڅوکه بند مې وکړو د شعور په بدرګه کې

بنا بسته په نقطوکې وا به څرنګه تقسیم شي
بیابیرته وایه څرنګه راغونډ شي په نقطه کې

زه ستاشوم، ته زماشوې حسن وعشق له مینځه ووت
زه ستاپه آیینـه کـې تـه زماپـه آیینـه کـې

شاید د مسلـي خدایی نـه يـې زړه تورشو
راتنګ شوخکه زړونه د بوتانو په کعبه کې

داستاياده لاړشه زه یـواځې نـه یـم
باک نشته که پستي مې شي پیداپه حوصله کې

حمزه د هستـۍ رازچې لاتراوسه راتـه راز دی
داځکـه چې مشغول وم د هستـۍ پـه تماشه کـې

(۱) آر: په تړکې کې پاتې ده.

(۱۰۹۳)

بوږنهدلی برون ښکاري دحالاتو په څهره کې — مرجي وبش کړي داغزيو،نن به هره بلوښه کې
دلچې ځاځي رڼانه ده،دلخواوښکي دسپوږمۍ دي — جوړدچاخوله وتلې نن به ټکنده غرمه کې
چاپېرچل دي طوفاني دی،عاقبت چرته زرګيه — دحباب عمرکوتاه وي دسيندونوپه چپه کې
دکاروان ويدرګي نه،هم حاجت ديدرګي دی — چې ماحول دي غلچکی شو،بون په کومه بدرګه کې

داجهان له کومه راغی،دلروان په کوم طرف دی
پس له پوهې حمزه ولې يې راګېرپه وسوسه کې

(۱۰۹۴)

خيال دزلفوپلې کړې ديوې په شوګيره کې — ورک دي سحرونه ددې شپوپه سلسله کې
رسم به،که يون کوم په هره قافله کې — خمه ښکليه سنادتصور په بدرګه کې
خوی دمروت دې باري ستايمه خوګرانه — راشي استثناولې په داسې کلبه کې
کوږکې مې دزړه که لږه برخه دقام شته دی — ولې نوحطيم خوهم شامل دی په کعبه کې
ته دي راښکنه دلېموزمابه غرپوشوه — لړزشي جذابت دمقناطيس په زلزله کې
خيال دتوروسترګو دې دزلفوپېن ته يووړم — واخيستمه شپې په مخه نلمه شپه په شپه کې
ستاساده ککيو کې جهان دمعاني دي — څنګه چې وجود د دايرې دي په نقطه کې
سره دې له حياچې اتکې شول ودرېږه — ژوندمې دی دمينې په دې ټکنده غرمه کې
پام کوه چې زړه درسره يونه سي خبرشه — شک نشته حمزه دهغوسترګوپه ولجه کې

۱۹۷۱ مې ۲۳ــ لوړګې.

زوربه وويني په اوښکه پښتنه کې — چې مزاج دسمندرشته په قطره کې
په تياره کې سيوري هم نه خي له تنه — خپل افکارمې دي ملګري په تنګسه کې
رقيبان به اوس يې واره ښکار زماشي — يمه ناست ديار دسترګوپه خزه کې
دی هنر د رسهدو،دمينې سينده — سرهسکې اوسرتيتې ستاپه چپه کې

پـه سـحرکې خاموشي زما ،دشپودي — دسـحر خبرلـوخې زمابـه شـپه کـې
دخـازوگوني کـوم لـور تـه اشـاري کـا — کيـف د ژوند محسوس سوم پـه ادېره کـې
۰ بوه شي چې اشنازلفي خورې کا — دي وريخـې د سيندونوپه کيسه کـې

(۱۰۹۶)

شـنه دي خـه رازونـه دالفـت زمابـه زره کـې — راشي خوترې جورشي اسوېلي زمابه خوله کې
بدنـه يم لـه خابـه هغـه عکـس دقـدرت يم — کرې مې پـه رڼاکې سـازوې، مې پـه تيـاره کـې
سـترگوته بـې خبريـمـه وېـنـاکوم پـه فکـر — لوبې لاپـه زړه لـرم وړې مـې دي پـه خولـه کـې
نېرچې کوم ساعت شوم دنيا يـت لـه اضافاتو — فـرق نـه شـوبانې پـه وجـود د زه اوتـه کـې
پوهـه پـه مقصد يم چې دنيااوعقبی خـه وي — بس خـو وې غـايت ديـرنظر پـه دوه لېمـه کـې
خـان د بـېلتانـه دناخـاپې سـيلابه زغـوره — گوره چې وېده نـه شي دعـشق پـه غلباره کـې
پرپېرده تلوسې پـه محبت کـې **حمـزه** پرپېرده — دادمـرگ خبـرې خـه پکارپـه ژوندانـه کـې

(۱) ار ستاره وي.

(۱۰۹۷)

مانه خومعلوم شوچې کوم خونددي په توبه کې — خه ښکارې وا تـه چې کوم کيف وې په باده کې
خومره ارمانونه مې موسکې موسکې رخصت شول — تـاچې مـې خنداوکړه داوښکوپه شـپه کـې
تـاچې پـه سـحر کـې غزونـې اشناوکړه — ماوې جـوړ جنت دی ستادلېجوپه حلقه کې
ای دنرگـسې سترگوخاموشـه استطـاره — خه خبر لوخې دې کړه پيدا زما پـه شپه کې
حـظ دپيمـانې دې منـافي لـه پيرزوينې — زره خودې درباب و ساقي دوب شوپه باده کې
راغـی تـصور يې د اسوېلي او رينـدي شـول — خنگه مې پخنې وشوه په تکنده غرمه کې
پرپېرده **حمـزه** پرپېرده تـه مجـرم بـه يـې اشـنـاتـه
مـه پرپوخـه ددي غلـط فهمـی پـه ازالـه کـې

(۱۰۹۸)

دي چې ستاغمونه مبلمانه ز زره کې — وياړې ارمانونه پښتانه زمابـه زره کـې
مينـه زوروره ده بـردي کورونـه خپـل کـا — زه دتاپـه زره کـې يمـه تـه ز ، زره کـې
گرانې ته دلهمودې امتزاج دموسکاوركره — مانه چې راياد شي چې ووخه زمابه زره کې
دابـه معجـزه وي ستادتورو مستوسترگو — تللی چې ويېرته راغلو زره زمابه زره کې

ستا دالتفات غوندي اعجاز به پیدا نه شي　　گوره چې شوه ژبه په راتله زمابه زره کې
داسې مرحله هم وه په مینه کې راغلې　　هیڅ نه پوهېدمه چې وو څه زمابه زره کې
داچې حمزه پاتې انګازه یې دارمان ده　　څوک وخدای خبرچې اوسېده زمابه زره کې

(۱۰۹۹)

لوس خودیې شخصیت شودیوعام،زمابه زره کې　　هوس کړی دناحپال چې دی ادعام،زمابه زره کې
نیمکښ[1] دې کړوحجاب خوبوه ګوبجه پکې سکارې　　داګونجه به پیداکاندي ابهام زمابه زره کې
ماوې چې التفات به یې کړي کش،زمابه زره کې　　یوخیال وپیدا شوی هسې خام،زمابه زره کې
غوبل مې سحرخپزیادونه جوړکاندي ناځاپه　　وده دې په وعده وې هرمابنام،زمابه زره کې
زاهده،مې کرم کړې په کافرمسلمان یوشان　　حرام که وي خوشته یې احترام زمابه زره کې
ستالم التفات هم به راپ　ادزونفرناکړې　　آغازیې ستاپه سترګوکې انجام زمابه زره کې
دسترګوکاواکې هم ترینه رپ وطلې نه شي　　که شته دلرماونوازدحام[2] زمابه زره کې
غایب ترینه هلال دتادمخ دتصورشي　　هرڅوکه رابرسېره شي ستابام زمابه زره کې
حمزه دزلفوخیال یې چې اوس ماسره اشناشو　　اشناوته به جوړشي ترینه دام زمابه زره کې

(۱) ار. نیمکښ.　　(۲) ار. ترحم

(۱۱۰۰)

له رهز نه نشته هیڅ خطر په زره کې　　کړی خیال دی د اشنا ګذر په زره کې
ستا ضمیر مې دی اشنا رقیب ته ټلیه　　غمخوني مې کوي خبر په زره کې
بیا لاله د زره د داغ لمحه کړه نوي　　بېرلي مې کړه پیدا بحر په زره کې
ستاپه بام د غمخوني تصور دی　　ستا له مخ نه مې ده شپه سحر په زره کې
دا ژوندون دی که هوا ده پیار د مینې　　چې خواهش مې شو د مرګ وزر په زره کې
ستا د وروخو د خنجر له زخمه خارشم　　لوس خو راشه چې دې جوړ کړو ور په زره کې
د حمزه ژبه په ولسي خوږه نه وي　　ستا ترخوږي کړو پیدا اثر په زره کې

(۱۱۰۱)

وفا نشته د دنیا د لاز په ملـه کې　　سل نقشونه د جفا یې وي په پله کې
څه خوشحاله خاتمه د یاری وشوه　　د ژړا یې سترګې دکې شوې په تله کې
بې نیاز تري نه په خپله آینه وم　　او نازېين ګوته نیولې وه په خوله کې

بېلتانـه د بـرې تـودې او سـرې ووې — و بې نه سېځلم زه د عشق په تله کې
په اوږدو وعدو بې جمع خاطر مه کړه — انتشار لرې د زلفو په هر ولـه کې
مخامخ تـرې نـه وعـده د وصـال واخلـه — اخلاکې جرات حمزه نه وي په غله کې

(۱۱۰۲)

ده بـه زمابه اور کې که مې اور دی په سینه کې — ده نینبه سوی په بت کې اوکه بت دی په ننه کې
بې شماره صورتونه جوړ خیال کړي بېلتنې محوه — له پرتوه د عکسونونه وي زنګ په آیـنـه کې
زمامسترګې دزړانه وچې نه شوې حېرانېږم — کله داسې هم کېدای شي چې اوبه نه وي چینه کې
زه له لارې یم بې لارې ای زاهده سراغ پرېږده — کله وروستوبې نشان وي چې سفرکړي سفینه کې
دشفق سترګې له غمه ورو وروتوې شي چې نمرخي — دسنګارنه پس چې یارخي، حیرت راشي آیینه کې
داحد مې پېرزونه ویه رقیب اونه مې وس دی — داشنانست بې جوړکه داغ دمینې په سینه کې
مقام نشته په دې لارکې دحمزه دمنزل جوشه — په قیام کې بې سفروي، وي زینه یې په زینه کې

(۱۱۰۳)

پیاتې نه شـو سـوز د محبت پـه پروانـه کې — شمع شوه ګویا د خیل جمال په افسانه کې
سترګې د وختونو چې خه رندي غوندې ښکاري — خه فتور خوپېښ شو په مزاج د زمانه کې
مې حو هم هغه دې خو سرور ترې مرور دی — پاتې اسوېلې دې صـراحې اوپیمانـه کـې
نشته پېرزوینـه پـه نږیلـه د رنـدانو — غوندسره همه دې هوښیاران په مېخانه کې
مینه بـازارې شـوه کـه ښـکلا زمانـه سـازه — ښکلیه چې دې سم ښکاري دروغ په بهانه کې
سـاز د زمانې جوړ د فطرت لـه واکـه ووت — بې لـه غمـه خه دي په نغمه په ترانه کې
داسې شو او زوړ چې ښاریه کې به هم نه وي — دلته شوله کومه راپیدا پـه ویرانـه کـې
زړه او داسـې نـش د محبت لـه کیفیتـه؟ — ګویا باده ختمه شوه د کوزو په دانه کې
اوس نو خرد جرته چې مستي له مېنځه لاړه — فرق نشته حمزه په فرزانه او دیوانه کې

(۱۱۰۴)

سیال دې نشته دامنه په حیله په بهانه کې — خوترکومه چلېدې شې، په دوستې اوپارلـه کې
پیمانه زمادصبر ،سالې اوس په ډکېدو ده — دکوثرموجونه غوارم په دې تشه پیمانه کې
دابوه پښته اوښکه چې به اوس له بتویرېوخي — ښکلیه هیڅ بهایې نشته، دعالم په خزانه کې

په نماځه کې دلسي ښکارې ځن واعظ سرور حاصل کړ — له مانځه پس چې هم ده.خاموشي په میخانه کې
تقدس یې چې همدمه،په شرابوي لړلی — ما تراوسه پیدانه کړ دهجاپه استانه کې
رقیب ماته مخاطب شي،چې ښکلادا شناستایې — فولادي سوک یې پټ کړی دزړښم په دستانه کې
دښکلانقاب دشمعې پروت په دوددلسوځلودی — نه خبر شته دمینتونه شعور په پروانه کې
داګناه ده نورڅه نه وو.چې انسان یې ترینه جوړ کړ — خلاقت دادم جرته.دجنت په کاشانه کې

مروت خوله اوله په ادم کې موندی نه شي
هسې نه چې اوس عنقاشو دحمزه په زمانه کې

۱۹۷۲،جرد۲۱_کابل

(۱۱۰۵)

د به شي شبه په شال اوهم په پشمینه کې — لوت غرض له نان دی سباني اوشینه کې
زه نسخې دمرګ نه دژوندون خضره هوس لرم — نه مې شته داروستاد حیاتوپه چینه کې
زه دباردحسن اولطافت نه خبرنه شومه — موج مې کړي درباب دحسرتونوپه سینه کې
څوکه زاهدان په مونږ ندانو تهمت وایې — بټ چې شکسته کړي طاقت نشته په ټینه کې
مغ به وربنکاره کړي څوک بدرنګ که ښایسته وي — فرق دفرنګي اوحبشي نشته آئینه کې
مل چې په دریاب کې وروسره کامل مانګي نه وي — نه کړي عاقلان سفر په داسې سفینه کې

څه به کړي حاصل په نوروګټوکې دلوارګی
څه حمزه دیره شه دخپل یارپه مدینه کې

(۱۱۰۲)

زړه مې زړه کړو تاو دمینې په غورځنګ شو په سینه کې — بس خواورې کړي برخیره.څه چې بټ وي په ټینه کې
ګوري خان په آیینه کې ماته هم یکې ښکارېږي — لېنظر له خانه واخله.زه هم یم په آیینه کې
کوي خوندهغې خولې نه.څه که وایي ستغې سپورې — په دې څه که څوخسوکې پیدا کېږي په چینه کې
دېرسرور به سالې ماته دباري په اوبولشي — ماهېتون نه جام دمیوخه په کار په سفینه کې
عشله ناچې هنرزده کړ،بېرنګی شوي هغه سترګې — نه ښتو په نارینه کې نه حیا په ارتینه کې
جوړ مقصد پوره نه ګ په پوره تنګ نه وي کېدای شي — خوچې زه په پوره خمه زینه راشي په زینه کې

ګویا ترنده ووه وي جې تهرېږي دحمزه نه
۱ زده داهم پوانداز دی که مدام وي په کینه کې

[۱۱۰۷]

تمثال نه دی ستا دزره دي واردات په آینه کي   ستادي خپلې حیرانی کړ، نظرمات په آینه کي
خپل جمال ته بکي خبربې، رنگ په رنگ پکي بدلیږي   خو هم ته یې نورخه نشته، کاینات په آینه کي
په حپل خلوکي خارنه گوري خاردي غیرسکاري له خانه   خه طاقت دانعکاس و، ستادذات په آینه کي
داخونه وي لوس خبرشوم، چې احساس دخان مې ورک شو   دخپل خان په تنداره وي، دصفات په آینه کي
ستادابو کرت کاته هم، دحمزه زړه ته کافي و   ستادمخ بې پاتې شوي، خه لمعات په آینه کي

[۱۱۰۸]

داڅوک دی چې موسکی شو دسینگار په آینه کي   داخنگه د جوهرشو خطاولاړ په آینه کي
خپل کره وړه ته به خبرشه لاجوهر ورکې موجود دی   پېښتونه د رحسان ددې مزار په آینه کي
ستاحال که په ماڅاتو دماضي پسې غږیږي دی   موسکی دې مستقبل دی دکردار په آینه کي
پلوله مخه واخله سینگار شوی لاپخوا یې   خبرکړه ناخبرچې شته گلزار په آینه کي
لیمه یې د جوهر چې لاد تندر نه ریږي   معلومه شوه لاپاتې دی خه کار په آینه کي
تخریب د رنگینو په پس منظر کې دی که خبرشي   شته خبرې گرېوانونه دبهار په آینه کي
لاړ پاته یې خلا زماپه بخو اسوپلوشي   اشناځې دې موسکی دانتظار په آینه کي
بې ستانه به ستاحال جرې ونه وایې بل چاته   هرڅوک ه دهرصفت شته داظهار په آینه کي
حمزه واحقیقت دی چې داخه کړې زه یې نه کړم   حاصل دې کله عکس وته اختیار په آینه کي

[۱۱۰۹]

چې موسکی شو دسینگار په آینه کي   جو ږنا یست بې شو بیار په آینه کي
سره دمخ یې شول بهار په آینه کي   حیرانې شوله گلزار په آینه کي
بر سېرن دزړه خفگان وي دپاکانو   درون مه گنه غبار په آینه کي
مجبوري دي چې نکار یې نور خه نشته   دانسان داختیار په آینه کي
داکوریه په ستاله عکسه خان نثار کا   کړي حیرت مې انتظار په آینه کي
خپل نبایست که گوري گوره ماحیران ته   وایه نور دې خه دی کار په آینه کي
باغ دعشق مې راته بیکاري بې ثمره   سرودې ستادخوش رفتار په آینه کي
داغبار دی که غازه ده که شباب دی   کړي خلادې درخار په آینه کي
مهن عکس هسې تابع دخپل نگار دی   لکه خال چې شي کردار په آینه کي
معین دې جوړمعیار دحسن نه شو   چې نظر کړي باربار په آینه کي

ورشه ورشه دي حال نه وابې بل ته — که شته وصف دا ظهار په آئینه کې
درخسار اور دې زما په زړه کې ګوره — چرته اور دی ددې نار په آئینه کې
په جبین دې تبسم چې راښکاره شي — د جوهر شي خطا وار په آئینه کې
لاوېې ده چې حمزه آئینه غواړي — که دې مخ شي مخ دیار په آئینه کې

(۱۱۱۰)

نور نور چې خان ته ګورې لوړا لوړ په آئینه کې — نن دې ایله ونیوه زړه جوړ په آئینه کې
سوزمې، بیم حیران د یار په زړه اثرونه کړ — نه کاندې سېزل چې ښکارې اور په آئینه کې
خای لرې د ښکلیو په خاطر کې چې دې لرې — خو چې درنژدې شي تنګ شي کور په آئینه کې
زړه ـ آئینه دی خو احساس دوفانه کړي — نه ښکارې نکهت نه به شي خور په آئینه کې
وره راوره تحفې جوړ زړه زماترې خالي نه دی — نور پوسه، نور راوړه ګوره نور په آئینه کې
خپل ذاتي جوهر رانه نسبت دمینې یوور — خان را ته ښکاره شو کړ او کور په آئینه کې
پو خاموشه عکس په ملکوت کې دا جهان دی — نشته دی چې نه ښکارېږي شور په آئینه کې
یار ته خو کتي شمه خو خان ته کتی نه شم — پټې سترګې ناست یمه مخمور په آئینه کې
ژوند په دنیا نشته دی حمزه د ژوند حسرت دی — کور د حیرانۍ وګڼه ګور په آئینه کې

(۱۱۱۱)

خان وته څرګند چې شولې نه په آئینه کې — "ته" په آئینه کې شولې "زه" په آئینه کې
ګوره عجیبه ده چې په توره شپه کې نه وې — بیا نو تو له ورځ دې مېلمانه په آئینه کې
نه چې نرې په ځنګ شې نه ادراک لرې نه پوهه — بې له استفهامه دې نورخه په آئینه کې
زه تاته حیران ومه، نه خان وته حیران وې — ما تاته کتل او تا کانه په آئینه کې
لوی یم په معنی ولې ستا زړه ته نژدې نه یم — لوی ښکارې دلرې نه واړه په آئینه کې
ستا د بو نظر مې پاتسه داره خیرن زړه دی — جوړ به دا صیقل کاندې بانه په آئینه کې
ولې خپل مثال دې کړو پیدا چې اوس خفه یې — ولې دې خوبن کړې وو رانله په آئینه کې
خار دې د غوسې نه زخمي زړه لره تکورده — وې تاوده د اور، ساره ساره، په آئینه کې
ستا په ساده سترګو کې لټون کرم بې حاصله — ګورم دورک شوې زړګې غله په آئینه کې
ه به یې اوس ما ته په دیدن شي — دی ورته جوهر او ... او به په آئینه کې

(۱۱۱۲)

تاته د هستي ښکاري مکان په آینه کې ... دا فقط امکان دی د زمان په آینه کې
ته چې یې ښکل حسن ته خندان په آینه کې ... اوس دې جوړې ویږندو خان په آینه کې
تل چې مضطرب یم ګوزاروته ښکل خان کړم ... ښیریمه له خانه د جهان په آینه کې
ستر ګې دې وروار وه چې تت ګانه یې ورک شي ... شي چې راپیدا نوې مژګان په آینه کې
زړه زما ساده شو نښ له هر څه چې خبر شو ... سه کاندې وختونه مې ګردان په آینه کې
مابه هله وینې چه لوګی دې شم له زلفو ... زه لکه نکهت یمه پرېشان په آینه کې
تاچې ورته مخ کړو د جوهر موجونه ګوره ... سیند د رنګینۍ ښکاري روان په آینه کې
واخله ترې تفسیر یې که وراني که ودا ده ... ښله نه څه وران شته، نه ودان په آینه کې
راشه د حمزه د خیالي زړه نه هر څه زده ... شته دی هر یو ښیز لره عرفان په آینه کې

۱۹۲۷ اپریل ۲۸_لوارګی

(۱۱۱۳)

دا د چا د مخ ر ده، مخامخ په آینه کې ... جوړ نظر لره برېښنا ده، مخامخ په آینه کې
لاندې بلندې خاته خیره ده، زړه رالېکون د حسن ګورې ... سر نرېابه ننداره، مخامخ په آینه کې
زه یې ولیدم که څه دې، په شانه ګورې له شرمه ... په سینګار کې وار خطا ده، مخامخ په آینه کې
که ښځیله ښکل مثال ده، خو چې خوښ یې ښکل مثال و ... ښکل بابست ته په خندا ده، مخامخ په آینه کې
تاچې مخ ورځنې ستروق کړ، مرور ترې کاینات شول ... د حیرت بانې دنیاده، مخامخ په آینه کې
د جوهر په ملا کې خم خو، ستا بېلتون دی پیدا کړی ... داچه ودې دریاده، مخامخ په آینه کې
زلفې جوړې بیا خورې کا، بیا یې جوړې بیا خورې کا ... چې ورېښه څه سوداده، مخامخ په آینه کې
لرې ستر ګې که کړې پورته، دا هوسې به وترهیږي ... خود خان په تماشا[1] ده، مخامخ په آینه کې
د حمزه په زړه کې ورک شي که شوروونه د کثرت وي ... ګوره څرنګه چویاده، مخامخ په آینه کې

۱۹۶۷ جون ۱۱_ د اکرم حاجي ګلې. (۱) آر: تماشه.

(۱۱۱۴)

تل ده برخه د آدم په ناداني کې ... ماشو متوب او زړه سودې او په ځواني کې
ژوند د مینې وي د ژوند له عوارضو ... جمعیت وي د ارمان په پرېشاني کې
اوس خرد یې هم مجنون دی له حرمانه ... ګوم یو کیف چې د په خیرې ګرېواني کې
نه که وران مې زمانه لکه تصویر کا ... خو که فرق مې کړي پیدا په حیراني کې

لـه پرتـو مـې آینـه نـه خـالي کېږي — مانـه ښـکارې زمانـه بـه روانـي کـې
مه خوره تهرکه مې لوستې لکه د لفظ شي — بل وجود مې هم شته پټ به عریاني کې
حمزه کیف چې کوم په فقر کې ښکارېږي — هغـه چرتـه ملکـي اوپـه خـاني کـې

۱۹۲۸مې۱۲ـ لوارگي.

(۱۱۱۵)

د ورانـي وېـره وي څـه بـه ودانـي کـې — یوکامـل تعبیر مې پټ دی په وراني کې
آینـه دې د کـرم یـم د عـالم تـه — کـرم وینـا صـفا صـفا بـه حیرانـي کـې
په موسم کې د بهار صفت دگل شي — ښکلې واره شهرت مومي په ځواني کې
دسیلاب غـوندې مې عشق مه شه بې آبه — لکه سیند اوسه مدام به رواني کې
تـه پـه جمـع زړه پرېشان یې زلفـوره — ماحاصل کړو جمعیت په پرېشاني کې
په ځواني کې د ښایسته وو دیدن گران شي — کـه گـلان شي پـه بهار به ارزانـي کـې
حمزه نه ملک او خان په خوی خصلت شه — دا غرض دی ملکـي او پـه خـاني کـې

(۱۱۱۶)

چې توبه به ماکوله ستا له عشقه په ځواني کې — عقله څه شوې چې مې مل وې په حالت دناداني کې
آینه د زړه مې دکه، له هر څیزه ده هم نه ده — پټ د هر څیز حقیقت دی، په پرده د حیراني کې
که خبر د وصال راغی، کدې مه باروه غمه — په مشکل کې مې همدمه، رانه ځې په اساني کې
لکه وې زنځیر د موج، زه له خپل روانه عمره — تاو راتاوشومه ترڅو چې شوم ورک په رواني کې
ستاجمال غافلوونکی اوزما ځواني بې صبره — خوب د وصل مې ونه لید، که اوده وم په ځواني کې
موسکی مخ یې خوږې زلفې، تصور دې هسې وایي — خوشحالي د جمعیت ده په برهمه پرېشاني کې
هسې زه به بودیدن دې کړم تصویرآینه مخه — چې تښېږم او ورانېږم، نشته فرق په حیراني کې
دنظرلمن دې رانکه، لاړې تیرشوې نه ده — گویاستا رسوایي نشته، دحمزه په عریاني کې

(۱۱۱۷)

په لېمو کې مې غرېږي دچاسترگې — چې کاته دمسیحا کړې زماسترگې
عشقه حسن دې قریب ته نه رسېږي — چې دې زړه کوې خندا او ژړا سترگې
ستادسترگو بلاواخلم داسې نشته — مالیدلې په دنیا دې بلاسترگې
دادچایې شوخې سترگې دې لیدلې — چې کاته کړې وارخطا وارخطا سترگې

هر سبا د چا انجام ته اشاره ده — څه خو ماته شه ګویا د سبا سترګې
اوس کشتی دي د یقین د جواهرو — که پخوا مې وې کچکول د ګدا سترګې
په ککو کې مې د شپولکه دیوې دي — د احتیاجې ستا د مخ د رڼا سترګې
زړه مې بیا د مینوشی نه توبه ګار شو — ساقي راشه نن خوسرې کړه په ما سترګې
ما حمزه ته به ویریا وي د ویریا نه — که مې واخلې د دیدن په بها سترګې

(۱۱۱۸)

چل څه دي پخوا به د هوس شوې د نا سترګې — نن چې ورته ګورمه زمرې شوې د تماشې سترګې
ولې پښتنې داسې پردې شوې د تماشې سترګې — ځرنګه ښه د بې پښې شوې د تماشې سترګې
ما خو وې چې لاېې پیغلتوب کچه غوټۍ ده — پو نظر مې څه و چې زلمې شوې د تماشې سترګې
غشي هم پکې وو، مرهمونه هم پکې وو — نه چې په شا لاړلې موسکې شوې د تماشې سترګې
روغ نه وم پخپله څه مې ووې را نه هېر دي — یاد مې دي بس دا چې لېونې شوې د تماشې سترګې
تا نه به اوس ګورمه اشنا د تا په سترګو — راغلې په لېمو کې مې ککې شوې د تماشې سترګې
بنایي چې نه ترهه وې پکې نه بې لوظې وي — حیف دي که خندکې لوېېرنګې شوې د تماشې سترګې
بیا د نا حمزه به بې نوا بې نوا نه وي — بیرته که دي خوارته پخوانۍ شوې د تماشې سترګې

(۱۱۱۹)

ستا په تصور کې مېړنۍ شوې زما سترګې — ځان ساته غزاله امزرې شوې زما سترګې
خمارشم له دې مېوچې بې جوړ ستا تصور که — سترګې مې شوې مستې په مستۍ شوې زما سترګې
خدای زده چې کوم خیال مې سر دزړه له کرکۍ ووېست — خلق ورته ګورې لېونۍ شوې زما سترګې
خیر د التفات به ورته کله ور ګوزار کړې — نیرې له کچکوله شوې، خولۍ شوې زما سترګې
دومره داشنا په تصور شوې مضطربې — ګوره حمزه ګوره بنا پیرۍ شوې زما سترګې

۱۹۵۱ عسمبر ۱۱ چهګې

زه د ''یار له مخه ګرخولی نه شم سترګې — جوړې تصور دی خبولی نه شم سترګې
ځان ته کتی نه شم په تورمخ تا ته کتی شم — ناست یم آیینې ته غړولی نه شم سترګې
ستا څه موسېد ل ووچې دې تندیرې ګوزار کړو — چار دې له دیدنه شوی، ژړلی نه شم سترګې

سترګې داشنایۍ چې ونه لیدې تول عمر — هغه سترګې هجرې بللې نه شم سترګې
پوهه بم چې تاوته کتل خورسوایي ده — څه کړم په اختیار کې چې ساتلې نه شم سترګې
څه خوږکې وینې چې رلوګوزې موسکې شې — ته مې برې خبر کړه زه لیدلې نه شم سترګې
بس هم دغو سترګو ته مې تړاو دديدن ورکړو — ښکلیه دېل چانه پورولې نه شم سترګې
زیاته به له دې څه وي ستاینه ستاد سترګو — خومره چې چې ستایمه ستایلې نه شم سترګې
ښکلیه ورته ووایه چې تل خوږړندې نه وي — زه حمزه پښتون یم ټیټولې نه شم سترګې

۱۹۷٦، جولای ۱۲ ــ لوم ګی — (۱) اوله

(۱۱۲۱)

راتـه دې جوړې کړې زړې سترګې — زما لـه واکـه ووتـې سترګې
خدای دې زمامینه وړ سترګې نه کا — چې په دیدن کړمه مړې سترګې
لاړه دې نه دې راته سپین اشنا — چې ته مې نه ګورې داسرې سترګې
ورته چې وګورم کچه غونډې شي — بـدې بـلا دې داپخـې سترګې
ستاپه خندا کې یې ستاخوې نه لیدو — ژاړي دې اوس چې تهروتې سترګې

قاصده سترګې دې دچالیدلې
شوې د حمزه په تا خوږې سترګې

(۱۱۲۲)

کـه جوړوې نوجوړوه راتـه زړې سترګې — اوس هغه نه دې چې له واکه مې وتې سترګې
څو که ګستاخ زما نظرو، دمغول نه سوا — خدایږوچې ستایې کچه نه کړې داپخې سترګې
زه برندې سترګې اوشوله خوانې حسن ګنم — نه نرۍ ملالکه وینښه نه تیتې مړې سترګې
په یو مرکز به ارمانونه پښانه شي زما — که التفات یې دککوکرلې دیوې سترګې
ستادترخوېه داعلاج وي چې په کور درشم — تنګ دېښتوبه دې مبلمه ته کړې خوږې سترګې
پوره کوه درنې درنې یې دمزې غونډې ته — لکه هوسی په ترهه ولې ګرخوې سترګې
اخرپه تیره کړې زمااودرقیب ماته — ته وزمره چې ګله ګله جنګوې سترګې
دربغه چې دومره یونظر خووې حمزه لیدلې — چې په بلوکې قهربدې که موسبدې سترګې

۱۹۵۴، اګسټ ۱۸ ــ لوړګی

(۱۱۲۳)

یون کومه سم دې له کرمه پټې سترګې — څوک دی چې به لاړشي لس قدمه پټې سترګې
نه یې به دوه زبو هم لذت نیو دلی نه شي — تندر د موسکایې کړمه تلمه پټې سترګې
راز د هستی څه وایمه پټې سترګې راغلم — بیا به تر پښه هم څمه همدمه پټې سترګې
ستا به مخ کې مخ مې چې د ښکلې یارونه لید — بیا به درله نه راځم حرمه پټې سترګې
وکه چې یې ښته هم مستقبل د غږېدلو — زه چې ورته ناست یم جام د جمه پټې سترګې
راغلو، جوړیه تندر د موسکا پښېمانه شوی — څه حو دې محسوس کړه د زړه نمه پټې سترګې
خې راځي به داسې سحرونه ما ښامونه — ناست به تل حمزه وي ستا له غمه پټې سترګې

(۱۱۲۴)

ورځه نه تلې نه راغلې سترګې — ستا دې وي خپلې زما خپلې سترګې
پرهېږې؟ څرنګه وي ښکلې سترګې — ښکلې هغه وي چې وي غلې سترګې
اوښکې دې نه پرېباسي تندر اشنا — کړه دې موسکې دا ژړېدلې سترګې
زما نظره ګستاخي وکره نن — خوښې زما دې بوږنېدلې سترګې
اخر مې جوړ شول له ښو نه غشي — چې یو تر بله جنګېدلې سترګې
اوس امرخنه شوم که الفت ولې د ېر — بخوا مې ستانه برېښېدلې سترګې
حمزه تیرې د بېلتون وبوږنېدې — چې د اشنا وځلېدلې سترګې

۱۹۵۸ نومبر، ۱۸، پېښور.

(۱۱۲۵)

روان وم، حوصلې مې که لوېدلې پاځېدلې — اخر مې د همت نه مرحلې وشرمېدلې
زما او د رقیب خوبه خو د تیره ماتېدله — اشنا چې داسې تاو وسره سترګې جنګولې
بادې د هغو سترګو اپوته غوندې تاثیرو — زاره به یې زلمې کړه، خو خوانې یې زړولې
روغن داوښکو ما د انتظار شمعې ته ور کړه — بیا تو زې اوږدې شپې زما له سترګو څخېدلې
ساقي، باده زاره، نوې رندان وویې قصوره — پیالې به ماتېدلې، ګستاخي خوبه کېدلې
اشنا به محبت کې هغه کومه مرحله وه — زه ستانه شرمېدمه، ته زمانه شرمېدلې

پیدا کړو التفات د حضور سترګو زما او ښکو — بختي یم چې د یوې مې په اوښو کې بلېدلې

شدت د انتظار دي لېمه سپین لکه سحر کړه — شپې هم زما له سترګو بیرون نه دی اوتښتېدلې

حمزه جوړ په محفل کې د اشنا په تا نظر و — بېګاه چې تو له شپه رقیب په سترګو کې ساتلې

۱۹۷۶ فروري ۱ ـ لوړ ګي.

(۱۱۲۶)

حالاتو مې سکون دی که په شعور ولګولې — ملازو ته کاته او لاړې مانه موسېدلې

منزل مې بیو ښه دو، د اسو پلیو د تیرو نه — طوفان و چاپېر چل کې خو د یوې مې بلېدلې

وحدت مې د خندا او ژړا اغلو په لېمه کې — ګلو نه شبنمي وو، که ولې دې بهېدلې

یاران و دو فانوی انداز را پیدا کړی — بوړک "له خندا رجاودو بل او ښکې څڅولې

فطرت مې جوړ اساوه درانده، ږماپه لاس کې — رهبر و غلچکي، خو قافلې به رسېدلې

خندا د سحر، طنز و په ګلونو ګرهوان څیرېو — پاوخت رچې نو حې بې د شفق نه پورولې

نسبت هم شي بدل چې تبدیلي د محل راشي — داستوری د ما ښام، د سحر ستر ګه راختلې

مکان او زمان دواړه بو د بل سره بدل شول — قطي په ګواسر شولې، لمحې شوې پېنه نیولې

حمزه که شاعري شوه دتانیا "اوته نیکه شوې — بیا خنګه دې د اپېغلې د غزل وزېږولې

۱۹۷۶ فروري ۲ ـ لوړ ګي. (۱) او ږمک (۲) د خپو غلطۍ په ... زره ... [illegible]

... په ... محفل غزل کې ... ګرو کړو (حمزه)

(۱۱۲۷)

اوس دید شو د زړه کم چې نه راتلې ولې راتلې — موجود و جام د جم چې نه راتلې ولې راتلې

د ه پرو ښنو شپو په احترام به شن وده شم — اشنا په وعده سم چې نه راتلې ولې راتلې

اوس ګل د انتظار چې شو زما د یوې ګل — اشنا لکه شبنم چې نه راتلې ولې راتلې

ممکنه خلا نه ده زړه ته راغله نو ربوتان — خالي و د احرم، چې نه راتلې ولې راتلې

اوس چرته هغه زړه چې به هر دم قربانېده — د شا په هر قدم چې نه راتلې ولې راتلې

تېر شوې د دنیا نه هم د غم او خوشحالۍ — اوس بوه شوې به دي غم چې نه راتلې ولې راتلې

حمزه د ه پرو ښکلیو نه تښکلا کړله ولجه — اوس ګوري درته کم چې نه راتلې ولې راتلې

۱۹۷۶ مارچ ۱۵ ـ پېښور.

(۱۱۲۸)

واستولي مادرته جرګي چي نه راتلي ... بل علاج مي څه وينتني چي نه راتلي
تېروېستلي مينې داشنا په تـواتي ... راغلي هغه اوښکي پښتني چي نه راتلي
راغلي ته ناڅاپه، بي منته مي ربباره ... خوى دېكليوګوره، نه راتلي چي نه راتلي
خوى دبد وګوكرو، غلچكيوار ماتونو ... زره ته ستاد ياد وقافلي جي نه راتلي
وايه ودميو تصرف څوندي واعظه ... زورد انفعال وخوتوبي چي نه راتلي
مادرته وعده له شرمه نه شوه يادولي ... هېرنه وله تا، خوشرمېدى چي نه راتلي
داشوګيريه هم شمارمه ستاپه ناګردوكي ... يادولي قاصدته مرسېدي چي نه راتلي
ژبه دلبي بي استظار زغملى نه شي ... حاله مجبوري كړي دبوي مري چي نه راتلي

ستاداتنګويه تصورد حمزه بېكليه
دېري بخي شپي شولي غرمي چي نه راتلي

(۱۱۲۹)

سېند د مينې چېر دى خو واپس ولي راتلي ... غاري لره بيا لكه د خس ولي راتلي
اوس چي رانه هېرېږي دا تصور وايه د چا دى ... ياده د اشنا په هر نفس ولي راتلي
زه كه ستومانى ومه له پنده پهاتي كړى ... غږ ته زما څپي د جرس ولي راتلي
مينه دي په لمه د ... د پرهېزنوه زړګيه ... دامي ته په دام كي د هوس ولي راتلي
بېرته ورله راغلى كه آزاد شوي د زړه مرغه ... بيا دي سوي څپي له قفس ولي راتلي
ضبطه زه خو حب يم خو يه تاشوم بدګومانه ... خولي ته زما څپي يو په لس ولي راتلي

زه حمزه خبر نه وم د وصل له آفته
شپي د بېلتانه وي راته بس ولي رالي

۱۹۲۷ اكتوبر ۱ مردان

(۱۱۳۰)

نيمګړى غزل

پېغلي چي غم اوښكي پښتني كړلي ... خود يې روا داري د پردي كړلي
اوښكي مي په جام د ستركو وڅښلي ... ستركي چي ساقي راباندي سري كړلي
ستا پروني حسنه سلامت اوسه ... خاوري كه څو تالوري شملي كړلي

(۱۱۳۱)

دپشکال بې خوده شپې راغلې — تريـه خمـاره څـه لمـدې راغلې
نشته کوڅه کې يې زاره لېونې — نن شوې تـوې وروسـې راغلې
مينې بنايست شوې يکرنگې دې نشته — ستاد خلوص نه څه کېلې راغلې
اوس مرورهغه ماتـام دی لـه مـا — چې يې غوښتې هغه دبوې راغلې
مبلمه اشنادزره توتې مې درجار — سترگوته اوښکې پښتنې راغلې
حمـزه پښيمانه لېونې راخغلې — کـه پـه دې لاره قـافلې راغلې

۱۹۶۲،جولای ۳۱ ـ پلونۍ‌لوړگې

د زړه کلـې تـه مـې سـباگنلې! — دمـر غېجن زړه مـې دواگنلې!
څـومره خطـاوه چې لـه ماوشـوه — ماپـه بـارې کـې بـې خطـاگنلې
اوس چې گومـان دربـانـدې کـرم دولـې — دامـې سـزاچې مـې درېـاگنلې
يمـه دخپلـې آينـې نـه خفـه — چې مې بې روی اوبې ريـاگنلې
پـښـېماني هغـه دې لاگروخلنـد — تـه مـې الفت لـره فنـاگنلې
هجـره نـواوس بـه دې وصـال گڼمـه — تـه مـې دې دردلـره دواگنلې
گوياالحزى وې کړوپه شور دې حمزه — تـه لکـه گـل يـې بېنـواگنلې

۱۹۵۴ مرومی فروری‌سحگی

(۱۱۳۳)

ته ا . ره رانه وايه،چې جنجال کوې داولې؟ — که ساده نه بکاره شوم،چال په چال کوې داولې؟
جذبات مې خولرې کښې دې عقله ته سرمايه دلرې — ته زمادسترې مينې،استحصال کوې داولې
ښکليه وايه نن تپوس مې چې دحال کوې دلولې — چې جواب لرېهې نه شې،نوبيا سوال کوې داولې
حيرانېږم په موسکاکرې،نن زماسره خبرې — درقيب لمـه خونه ده؟دېر کمال کوې داولې
باک يې نشته پې لوطې خودهمه ووينکلې کاردی — خـوچې تـه مظـاهره دانفعـال کـوې داولې
ماخوهيڅ ويلې نه وو،جوړتندی دې زماولوست — لاخبره ده . زره کې چې ملال کوې داولې
په موسکاچې سلام اخلې احترام دمجلس کاندې — ته حمزه گومان دنېکويه دې فال کوې داولې

۱۹۷۷ فروری ۲۶ ـ پېښور.

(۱۱۳۴)

خیاله دیار ،تل په زړه کې ما وګرځولې　　اوس له خپله کوره وایه چا وګرځولې

سترګویې زماله سترګو اوربهدې خبرې　　څکه خوبې سترګې په بل خوا وګرځولې

زه قتل د مینې طبیبانو خولاځه کړم　　سترګې رانه بل خوا مسیحا وګرځولې

زه فلکه ستا د زمانو په وس کې نه یم　　څو دغم مېچنې دې په ما وګرځولې

ګوره خو رهبر ئه په اخر یې راته ووې

څه حمزه پخپله ماخطا وګرځولې

(۱۱۳۵)

که جذبې مې تېرې شپې راواړولې　　خیال د زلفو شو ګیرې راواړولې

ماپښتو د پښتنې سره کړه غوره　　له مېنځ لاړې یې جرګې راواړولې

غزونې مې د ژوند نبضونو کړې　　چې دوه سترګې دې مرې مرې راواړولې

جرس لرې ووت که تت یې هم غږشو　　که جذبې مې قافلې راواړولې

اوس به کومه صهبا راکړې خبر نه یم　　نن ساقي چې سترګې سرې راواړولې

شوې ګیلې اوبه اوبه سترګو ته راغلې　　تاچې سترګې پښتنې راواړولې

تا حمزه ته ورکړه نن نوې دادونه

ورته سترګې دې زرې راواړولې

(۱۱۳۶)

په کاشانه زما په قهر جانان رامه ولې　　خدایه چمن ته د وصال مې خزان را

دیار د جور او د جفا ګیلمه زما په دهن　　پاکه خاونده د محشر په میدان را

په نورستان مې د وصال چې منور شي زړګی　　بیا شبستان پرې د فراق او هجران را

وصل و هجران دې وي دستاصحوه او سکر زما　　د ماسوا خیال مې په زړه کې سبحان را

چې بیل وجود سره د تا خنې موجود وګنې

ار خنه حمزه په زړه کې ګومان رامه ولې

(۱۱۳۷)

هسې هم له خوبه وخې خاندې ولې؟ | چې راپورې یې، راپورې خاندې ولې؟
لاشهرت دې شو رېاتي په سپین روبی کې | که به ماشوې تورې سورې خاندې ولې؟
ګله: غوږ یې او هم سترګې یې، هم خوله یې | سه څه اورې، نه څه ګورې خاندې ولې؟
له بلبله دې حیا شي که مکېز کړې | ګله وایه به نسکورې، خاندې ولې؟
چې له ماوه بې نبازه هغه څوک وه؟ | چې تپوس مې کوې نورې خاندې ولې؟
سناد عشق له سبوره سنغه نه جاروزم | رانه وایه سنغې سپورې خاندې ولې؟
چې نر ګوره د رسره لګه رقیب دم | وېره به ده ورکړه پورې خاندې ولې؟
سناله تورو به څه تور شي که نور دېږي | پاڅه سترګې دې کړه تورې خاندې ولې؟
حمزه هسې شو ناتوان ژړنی نه شي | بې خبره له خپل زورې خاندې ولې؟

(۱۱۳۸)

وایې دنیا چې اباده یې ولې؟ | دایې جواب دی چې ورانېږي ولې؟
کارچې دسترګووې دسترګو سره | سترګې دسترګونه شرمېږي ولې؟
یارچې له یاره مرور شي روان | دابه تنګ ټک کې دی ودرېږي ولې؟
نه چې غندې مې دصاحب په طواف | ستورې دنمرخنې تاوېږي ولې؟
زه دالفت دستندر ومه کب | خدایه نن سترګې مې بندېږي ولې؟
آینه واخله څه حاجت دتپوس | مخ ته دنیادې حېرانېږي ولې؟
به پرې پوهېږې دهرڅا دی اشنا | حمزه چې بیا هم پرې نازېږي ولې؟

۱۹۵۲ اپریل ۱۴ پښور

هغه مبن چې وې ژړېږي ولې | خوبن چې کړاو کاندې کړېږي ولې
له تورو سترګو دې تپوس کومه | شپې مې په سترګو کې غمېږي ولې
چې په ناز وخاندی بې لوظه اشنا | وایه زما غوسه سرېږي ولې
مینه زما، له خایه ورې نه ده | داپه دیدن به دې مرېږي ولې
دی هغه بنکلی تخیل د حمزه | تل به وې خوان هغه زړېږي ولې

(۱۱۴۰)

چې رانبکاره شي نوېتېږي ولې بیا چې پټېږي نوموسېږي ولې
اوبنکي چې یار زړه په لاس راغلې بیا د بنوله څوکولو ېږي ولې
وکړوانکار دې له وصاله منم دا راته وایه چې شرمېږي ولې
پوځې تـه راغلې قصور شو دچا چې راغلې راغلې نوبیونېږي ولې
مادې بدل خوپیدا کړی نه دی دا سې په هرساعت بدلېږي ولې
د زړه پتنګه سوځېدی چې نه شي دهغې شمعې نه څرخېږي ولې
زړه دې شي سخت لکه دکاڼي په سوال چې دې تعریف وشي پستېږي ولې
کله ناجانه، کله لهو کړي چې پوهېدی نه شي پوهېږي ولې
دحمزه خواري لـوغرني ستې چې بلېدی نه شي دودېږي ولې

۱۹۶۲،سمبر۲۷_لوئرگی

(۱۱۴۱)

اشنازمونږ ترمنځه چې اقرارشودغرمې دالبراویاران چې دشمندار شودغرمې
کاکل نیرودې پټې کړې رنــاداتګو دشپې چې انتظار و، انتظارشودغرمې
نن سره دې اننګي سه شول زماپه خیرکښو معلومه شوه لونډ خوې هم، څه په وارشودغرمې
واځه په رنګینه لـ س زوونې نه کور لـه وېره اضطرابه خطاوارشـودغرمې
ستامینه به ګنم په خپله وبنه یم مردور تلل څه کرمه، رخسـاردې چې رخسارشودغرمې
اشنازمادا وبنکوونې ګوردې کـه ګـلان راوځه په مستی کې اوس بهارشودغرمې
خبرچرته، چې مې سوزی هم په فن کې شوها راځه چې نمرپه مینځ کې نمودارشودغرمې
حمزه چې باتې هیڅ نه شوامیدېې دراتلو څوګرم ،هومره سوریاتې بازارشـودغرمې

۱۹۷۲سمبر۱۷_کابل

بې قرارې دروه ار کړه چې قرار وموموې نه که دریا شولې، دبحر به کـار وموموې
کلکه وعده چې درسره سې لوظه پر وکړه ز ګبه اوس به نه لـذت دانتظار وموموې
وکړه خوخو خله حفاسه کړه معیار د وف لرخودلارې نه بې لارې شه چې لار وموموې

ورنه څو خل ورسېدې خودی هجران هغسې — مخکې خو پېژنه یارهلته به بار ومومې

همه چې کارشې په بې کاروکې به ستا شي حساب — دبې کارۍ نه نا اشنا مه شه چې کار ومومې

دخپل خرد نه ده بکار.نه دوحشت نه گیله — که سلامت به گریبان کې جرته نار ومومې

دانا الحق غم دې انشاه ده.اخفا ده حمزه
شه ظاهربین لکه منصور هله به دار ومومې

(۱۱۴۳)

غرو رغو که ویرکړې په بهار د [1] اورلمنې — ونښتې بې تامې په اغزو کې دلېمولمنې

خندمې وهې خیال دمستقبل له اندېښنولمنې — سترگې دلشامې چې کړې خلاصې دغمزولمنې

ضبطه چې مې نوم داشناچرته په زبان رانه شي — بیادمینې درد په حرکت کړې دزېږ گرولمنې

رځ په رڅه نمرنغ که کېدای شي دخوانې په لمن — راشه چې لمدې کړو په شرابو دتوبولمنې

ماته څه بنوښنوکې تاویل نمر مخبه پرون — خوی کړې دا غزو راسره نن دپلوشولمنې

ورو وروچې اشناشومه زه ستادالتفاته سره — نن مې کړې اشنادرته خولې داسوېلولمنې

اوس په نماشا دې دنیا یست یمه ستامخ نه وینم — شوې خکه سرخې دحیا ستاداتنگولمنې

ستاپه مینوسترگو کې ترڅوبه وې وحشت دهوسې — راشه دې سرسبزې مې دسترگودورشولمنې

گوره چې دوزخ دگناهې شه حمزه پرې نه وخې
پورته شه جنت دمعانې کړه دېښتولمنې

۱۹۵۴ مې ۱۰ پېښور.

دانفعال په نم مې ترشوې داحساس لمنې — چې دریښیاپه مخ خورې کړې تادلیاس لمنې

ستاپه وعدوکې ستادمخ رانه دېوې شي بلې — دمانیامې موسکامې سیځې دوسواس لمنې

دبوالهوس نه بې ماخه ښکلې تعبیرواورېد — وې مینه څه؟خوبوه لوبه ده "دلاس لمنې"

نه چې خوخوراتږدې کېږي.شي جنون مې سوا — لږې خوخندوهه په بیرته دانفاس لمنې

داسې موسکې شوې دارمان لمن مې گل نه شوه — دبېرلوپه "وخت"[1] کې هم وې داقلاس لمنې

اهله زمادلېونې مینې حیاراغله — چې وریه سرشوې دښکلادالنباس لمنې

حمزه پښتو دې چې چاودون غواړي دزړه دکلې — کړه پلانکهت بې خبرلوخې دقرطاس لمنې

(۱) لمس

(۱۱۴۵)

چې د موسکا په سخاوت یې غوړېدې لمنې — اوس به څه غم کړي د ګنډون په تېروتې لمنې
په حادثو کې کچه نه شوي پېښتې لمنې — کلکې به عــارود — داپخې لمنې
ګوره قسمت ته چې مې څومره لنډېدل لاسونه — هومره د نېکلیو رانیوو ته اوږدېدې لمنې
چې به سپرلي کې ګرېوانونه شوکېدل هرخوا — څه تعجب که په دې وخت کې خیرېدې لمنې
سحر خبر به کرامت د انتظار مې نه دی — چې دې د شمار ختې بهرز ماد شپې لمنې
ماخوداوي به "" دی یې یو ،زما په سرسوری — چې در ته خبر شوم په هر سرې دې برتې لمنې
څومره چې حسن وې ښښن ،هومره بخیل به هم وې — داسې قارون د در نه تل د رومې سپېرې لمنې
ګوره په ډډه نرهنه ګرځه چرته تېر نه وځې — چې په کوم درکې د کبدې اوتښېدې لمنې
زاهده څوپې که وښېښې ،ترې صحابه وځې — که په اوسوهم در ښدانووي لمدې لمنې
چې یې جوهر د سپېڅوب ته سپک نظر وکړو — څه که په درکې د بادار مې شوې درنې لمنې
داد پښتون کور به نه ،دا به توقع وه د چا — چې تشې توري به ستنې کړي مېلمنې لمنې

حمــــزه د تندر سره لاړلود ســـتر ګو نظر
څو چې دیدن ته د موسکایې غوړېدې لمنې

(۱۱۴۶)

حاصــل بــه وښاره کــې څــه ارام د آیینــې — لېکن د بې زړه توب سره دی کـام د آیینــې
عالم کې بې خبر به چرې څوک نه کاپېدا — حیـرت د آیینــې دی اســتفهام د آیینــې
اخـر د زړه حـرم کـې هـوس راولـې تېـرې — زنګـار نـه تېـوس وکـړه د انجـام د آیینــې
حرمـان د اســکندر نه و د جـم نـه مختلـف — جـام شـته آیینـه وه ،کـه نـش جـام د آیینــې
عرفان له خپله خانه ،د خپل خان نه وې مسکن — خودبین نه دې څوک واوروې پیغام د آیینــې
جــوهر ،د انتظـــار د ژوندانـــه ده ،توقــع — ملبـام دیـوجبن نـه وې ملبـام د آیینــې

حمــــزه د زړه وحشت وې په عــالم کــې د کثــرت
اســــتوګنې د بازار کړلو ســـــام د آیینـــې

(۱۱۴۲)

ماته نه کړي تنده تماشه دآيينې — خکه چې فطرت وي نامخه دآيينې
هرڅه خايېدی شي دعارف په ساده زړه کې — پوري جاته نه وي دروازه دآيينې
پاک شه دهرڅه نه، چې هرڅه شي ستا په برخه — دا د ساده زړونو فلسفه دآيينې
حسن دې دڅه سره منسوب کانه پوهيږي — سر په ګريوان ده ناطقه دآيينې
زنګ د تندکرچې تري تراش اوخراش يوسي — بيا نوڅه پکار وه حافظه دآيينې
زړه دې زماولې دستم په پرتوونو — يارليدلي سه ده حوصله دآيينې
ښکليه قافله دې د سينګار چرته لوټ نه شوه — تل چې ورسره ده بدرګه دآيينې
مخ چې زه اويار شو حيراني شوه بوترېله — حال ويلی نه شي آيينه دآيينې
زړه کې دحمزه ده روښنايي ديارله مخه — چرې ذاتي نه وي پلوشه دآيينې

۱۹۷۵، جوري۱.

چې په يې مخبير کې وفا لټوي — زړګيه تېروتې جفا لټوي
اې د ناکامه انتظار اوبکې — لاړې جوړ سترګه د صبا لټوي
جوړ د وجود په حقيقت نه يې پوه — په کاينات کې چې خلا لټوي
زړه خو له وخته رانه تا وړی دی — بيا څه دپاره زړه زما لټوي

(۱۱۴۹)

نشته که هر څو د عشق نورزن ولټوي — حس به کړي هوس که انجمن ولټوي
نه به فاني د بهار پښېمانه اسرلېبه — شته دي څه سبرغی که مې خوږلن ولټوي
مالکه قمري که فرياد وکړو سر ولده — نه به وي که طوق مې د ګردن ولټوي
بې دناله باده چې بس روح زما د تن دی — خيسر به نه کړي ماکه داکفن ولټوي
بوهه به وحدت زه د رنا او د تيارې بم — شته پکې يزدان که اهريمن(۱) ولټوي
خدايه ارمغان د ژوند به تاته په لاس درشي — بويه چې نه جيب د خنکدن ولټوي
خيال کې مې کعبه ده په بوتانو شي وربادِه — نه که چرته زړه د برهمن ولټوي
ښکلي همېشه په خندېدو کې وي خاموشه — شته نښته که ز د سوسن ولټوي
ناوې نه د ژوند پکې حمزه نوې ګاته شته — نه که بوخڅکی زما د فن ولټوي

۱۹۲۷ جون ۱ ـ جلال کوټ (۱) ار اهرمن

(۱۱۵۰)

ناحس نه چي غوره سر کوزي کړله رسواشوي　　　ای عشقه چي له خپلي حودی ووني رسوا شوي

احساس مي شوزلمی چي زړبودي په بدن راغله　　　د سرسترګي چي تيي شوي د زړه سترګي پيداشوي

پيدا کړه امتزاج د محبت اوله بنابسته　　　بيابس له دي دي خوبه که مجنون شوي که ليلی شوي

لښاچي نه زماسره اشنا نه وي اشناوي　　　اشناچي اوس زماسره اشنا شوي مالښاشوي

سامخ چي په حجاب و حیرانی وي خاموشی دي　　　تاپوره چي حجاب کړو آيينی دي چي ګوياشوي

هرشي مي شته په زړه کي ولي مي طلبه نشته　　　هرځوک چي شوورمخ د آيينو زبي پيدا شوي

زړه وروي ناخو وي چي نوزمانه سوا نشته　　　اشنا په آيبه کي شن وچانه په خندا شوي

صهبادرکي د نازجي وو، سناسرله حيانيت و　　　خالي چي شوي ددي نه ګيرجن لکه مينا شوي

کوثره، که ريالي غوندي بهبري بوه ورخ به　　　داتري پښتون قام درته ناري[۲] کړي چي دریاشوي

حمزه دا دروغ نه و چي خواخوږی د قام نه يي

سنابل د شوندوزلفو دي دابيا بي چي زيښتياشوي

(۱) مخطوطه کرار ی بطلد　　　(۲) [illegible]

راغلي پس له مرګه ناره تا مي په مزار شوي　　　خار دي له قدمه عالیت مي ګله بار شوي

ماښکلی اشنايکا په خوب کي دي ليدلی　　　خار د مخزوني نه دي بخته چي بيدار شوي

اوس چي مخامخ شي ګفتګو په تکلف کړي　　　داده د چالمسه که خواني راغله هوښيار شوي

ای جمع زړګيه چي وربل دي ليد په خوب کي　　　ول در کي پيدا شو چي تعبير د انتشار شوي

نه ده وفا شوي خوبادر دي په وعدو کرم　　　را دي ورر قرار که اضطراب د انتظار شوي

سني د تسکين وي اشنا سنا د بنو خوکي　　　خنګه بر ناخابه د حمزه د پاره خار شوي

(۱۱۵۲)

وار خطا ستړ په زړګيه په منزل شوي　　　د مه ګير جي په بوپل اوبه بل پل شوي

کلمه کلمه چي اسره مي پهاتي نه شي　　　هسي وايم چي جوړ نه راسره مل شوي

غـلا د عقـل رانـه هلـه کـړه عـشقه　　　هغه وخت چي د هوښيار د ستر ګو غل شوي

په هرچل کي دي يو چل دي چي خه چل دی　　　په هيخ چل دي خبر نه شو مه خه چل شوي

اوره ګـــل وي د اشــناپه اتګـــوکي　　　سوز دي راوړ چي زماپه زړه کي بل شوي

داشنا دلبونبو زلفو خیاله — عقل سنا اوته دعقل د زړه ول شوي
ژوند چې چرته مهر مات دخاموشۍ کړ — هم هغه ورلره چغې داخل شوي
سنا به یاد د حمزه اوښکې لاړې زړه ته — مرغلرو صدف ومونه و به نل شوي

(۱۱۵۳)

چې ښکلا نه دی ځواني راغله کامل شوي — اوس درجارزماهستي ده چې قاتل شوي
بیداري دي عشقه اوس په انتها دي — وا هنر دي چرته زده کړو چې غافل شوي
چېو څوځله لاهو کړي سبک فطرتیه — پاتې بیا هم لکه خلي په ساحل شوي
هیڅ دي پوه په نور او سپین نه شوم زړګیه — څوچې څو ځله په ماباندې نازل شوي
وایه جام دي یو زما په نوم هم وڅښې — چرته پټې که د رندانو په محفل شوي
څه امید څو شو پیدا، د اشنا قهره — چې بس نه د تبسم سره شامل شوي
بیا به پوه شې چې دا حال څو نوی نه دی — چېرې نه که د اشنا سره واصل شوي
دا د مرګ د راز پرده به پاتې نه شي — که د ژوند په حقیقت ماندې قایل شوي

حمزه ځکه شوي غافل له خپله ځانه
چې له عکسه آیینې وته مایل شوي

(۱۱۵۴)

اوس نیوس مې چې په ورو څوکړې کامل شوي — جوړ په کار دتورو بوهه شوي قاتل شوي
سنا د مخ سختې ده پټه په ښکلا کې — له سهوومې نه ابله ګنې را حاصل شوي[۱]
په خندا خندا چې نن نرې ښکاري بس — د راتلو وعده دي کړې وه قایل شوي
حسنه! سنا چې حقیقت وویښې پوه شې — زوال د خپل محل کله زایل شوي
زه څوناوته حاصل وم له اوله — په څو دا شوله چې نه راته حاصل شوي
په کمال د تصور کې وحدت ګورزه — په صحرا کې بربوکې راته محمل شوي
داسې ښکاري چې جوړ زه د تا منزل وم — ښکاره نه شولې چې ته زما منزل شوي
په دلېک فطرت چې ګډ شوي سېند د عشق نه — چېو پوورې لکه خلي په ساحل شوي
چې خندنه کړې زاهده ګرم په دي بس — میخانې نه چې خارج اونه داخل شوي
بل رقیب بس بس له تانشته دی رشکه — د حمزه او بهار ترمنځه چې حایل شوي

۱) فقره ده د سهوومې شعرته

۱۹۷۰ فروري ۱۳ ـ لواړګی

(۱۱۵۵)

وي که د وختونو څه چې اوبه اوبه شوي — ستا د هر قدم لاندې لمحې اوبه اوبه شوي
جار له خپلواوښکو چې موسکا يې کړه ستا وېښه — اوس اېله اوبه شوي چې لبمې اوبه اوبه شوي
څه شوي سيوري مې مخبه د سپرلي لمده فضا ده — ستا دمع ديدن ته زمانې اوبه اوبه شوي
ره د چا لمبون به يې جهنه لاړو سر کړم — خکه مې قدم ته فاصلې اوبه اوبه شوي
تپر مې چې شو ناو د محبت تر لپونتوبه — خار دي له وحشت چې زولنې اوبه اوبه شوي
تېز نظر مې هله سره بار خو حولې خولې کړل — وګوري چې تکندي غرمې اوبه اوبه شوي
ستا د کوثري لبو پوه د ناز خبره — نشئه وريسې که د پري خولې اوبه اوبه شوي
ولې دي راپس کړي پښتنې چې تابللې — کنګل دتا زړه دی خوجرګې اوبه اوبه شوي

خدای زده چې سپرلي مې څه حمار ته همزه ووې
هيڅ تري خبر نه شوم خو توبې اوبه اوبه شوي

(۱۱۵۶)

ستادنظر هغه شيبې څه شوې؟ — زمادسترګو پې وسې څه شوې؟
داسر کوزي پښتونه عشقه ولې؟ — ستادزلموهغه پګړې څه شوې؟
دزړګي بڼ ته مې سپرلی راوله — رادرومه ترندې هوسې څه شوې؟
نن دنمابنام د پېوي ته نه ښکاري — ستاهغه اوښکې غرمنې څه شوې؟

نن يې لبمې کوي زلمې ستونه
همزه راپېښې زربودې څه شوې؟

۱۹۵۶، متوری ۱۸ـ لوارګی.

(۱۱۵۷)

دپسرلي بې خوده شپې څه شوې؟ — هغه ساقي هغه جلسې څه شوې؟
په هرطرف بې نوايي ښکاري — ګلونوستاسو قهقهې څه شوې؟
سباتندی په مزکه ولې وهې — دنکهتونو قافلې څه شوې؟
لاله د سوي زړه قيصې ته شوخير — مينوهلـه کړی دېوې څه شوې؟

دفخر[1] علم تذکره چې وکا ··· څه مې شوي اوښکې ښښتې څه شوي؟
چې اشارې به پکې ژوندکولې ··· هغه لبمې هغه چینې څه شوي؟
د بوږنبدلیو نظرونو سره ··· ستاد نظر معانقې څه شوي؟
ای په پښتواو پښتنو مینه ··· ستاد ډېرې مشاعرې څه شوي؟
کالیزه راغله درحمان بابا ··· پروسږنی ورځې خوږې څه شوي؟
راځه چې ورشوچې سپرلې راشي ··· ستاد حمزه سره وعدې څه شوي؟

(۱) زما شیخ حضرت سیدمحمدشوقه

(۱۱۵۸)

اوښکې مې راغلې خو څه ستنې شوي ··· جوړ څه هندکې شوي څه ښښتې شوي
تپوس له چاکرم، بیداره عشقه ··· هم ته رهبر شه، لارې اوږدې شوي
د زلفو خوږې و، ترخو سره سم و ··· چې به دې بېن کې، لارې کږې شوي
ستاغوندې ښکلې به ستا ښېرې شي ··· که دعاګانې مې درپسې شوي
اوس دې د زلفو خبرې نه کړي ··· جوړ مرورې، له مانه شپې شوي
تاچې دې کړي ترخې خبرې ··· چې وخت تېرېږي هومره خوږې شوي
چې تنواتې لبوله نه شوه ··· اوس څه جرګې شوي، څه مرکې شوي
چې کچه نه شوې په خبر کتومې ··· ښکارې چې اوس دې سترګې پخې شوي
حمزه عجب ده چې ترجمانې ··· د سنګدلانو زړسې پستې شوي

۱۹۷۰، دسمبر ۲۳ _ لوئر ګی

(۱۱۵۹)

باده ده چې را لورې که حجرې دې میخانې شوي ··· میخانې شوې بې دریغه فضا ګانې ښښتې شوي
شاید په میخانه کې د ماښام بلې دبوې شوي ··· راځې چې خو ملګرو د اسمان لمې سرې شوي
زا ه دا چې سره دې د تومو به مخکې ننشه ··· که یوځه یې ښېرې دې د شرابو، درپسې شوي
ګرېوانه رب دې مل شه رنګ په رنګ ګلونه راغله ··· نکهت کوې لمسون د وچشونو سلسلې شوي
د نمر په پلوشو د ګل د مخ نه پرخه تښتې ··· پیدا په تود نظر مې د اشنا په مخ خولې شوي
چې ښکلې نن سبا په آینو کړې هېنه ډېره ··· موسکې مې ارمانونه دې روښانه شوګېرې شوي

سلګی وي بې ترتیبه خو چې سنا په تصور وي — پیدابکې یو هسې رنګ ښکلا شوه چې نغمې شوې
رندانونه ورځې په بسرلي کې خدای دې خیر کړي — شاید په یخ موسم کې د واعظ وینې نودې شوې
شک نشته مخ به ورانه دې به منزل موږ ې نګه — ښکاره چې درنه چرته د وختونو ادیرې شوې
دا مره ګلونه بیا چې به بسرلي کې را ژوندې شول — په بیرته د حمزه د حسرتونو شونډې شنې شوې

۱۹۶۲ مارچ ۲۲ لوارګی

یوه ذ دهر یه چل ول شوې بـه چې شوې — په ساده ساده کې غل شوې بـه چې شوې
کـه بدلـه دې دنیـا زمـا کړه خیـر دی — خو چې نه هسې بدل شوې بـه چې شوې
چې د هر د هر دې نزاکت ناز او انداز کړي — اوس میرځن په خوی شدل شوې بـه چې شوې
بـه مفهـوم د عـشق اهلـه وبو هېد مـه — فهمه وورک لکه خلل شوې بـه چې شوې
وورک لـوګي د اسـو هلو شـو لو غرنـو — ای د مینې اوره بـل شوې بـه چې شوې
راتـه ښکاري دروغجن په وعده نه يې — په ګیله مې چې خجل شوې بـه چې شوې
د رقیـب بـې نـوایي مـې بـه زړه داغ وه — پـاره تـه وورسـره مـل شوې بـه چې شوې
د حـمـزه دزړه سـپنده بـه مجمـر کـې — د هجران چې هسې بل شوې بـه چې شوې

(۱۱۲۱)

نه له کومه خایه چې همنه پرهوتي شوې — دلسې معلومېږې نرې په بره هم ختنی شوې
سترو هو کـه لیـدلی شوې زمـا دزړه داغونـه — بیا خو به د نمر سره یې هم سترګې نیوی شوې
ولـې سـرپټوب دې دانـنا بـه التفات ځـې — ای زمـا نظره صبر ناکه ولـې سـبې شـوې
زه دې اوس د فکـر دایـره هـم دې محـوریم — لاړ دې هم به ماوه اشنا کوم طرف نه تلی شوې
نـه وې جـوړ جـاره دبـسرلي بـه لاس خزانـه — نوی ژوندي دې راوړ جوړ زړونه سرکلی شوې
نن چې اشنا راغی ولې خان دې تېرو هستلو — نه چې به وعده یې نل ترتله تېروتي شوې
ای د مینې رنګه تېرل رنګونه دې کړل محـو — خای دې هم حمزه و چرته نه بانې کېدی شوې

(۱۱۲۲)

خو چې بې دم شم راته د هر د زرګي دم راکوې — عمر دې د برشه چې اشنا غمونه کم راکوې
سترګې دې د کې شي چې وګورې دې حال نه زما — ساده اشنا د غم د هاسه ولې غم راکوې
خـو چې د یار د لبو سـرونه روایـت نـه کـوې — زړګیه ماته څه به کار که جام د جم راکوې

ای پرېشانه دا ستا د زلفو فکره زما — ما نه کړې بې د دردونو دهر خم راکوې
د خپل جمال رنګینی ګورې ای نرمخیه اشنا — څکه سحر کې اشتغال را نه د نم راکوې
چې د نر مخیو هیڅ تلاش په دا چمن نه کوم — څکه قطرت هم د شبنم غوندې درم راکوې
ستا د کوڅو په غشو حمزه تېر نه خورې — چې دې په زړه شي هر ګوزار را نه سم سم راکوې

پېښور ۲۷ اکتوبر ۱۹۵۰،

(۱۱۲۳)

کله مې وژنې کله ما له جام د جم راکوې — کله عسل د سرو لبانو کله سم راکوې
کله ګدا مې د در دو په بې نیازی کړې باره — کله مې کېنوې په تخت لاس کې قلم راکوې
کله په بحر د وجود کې مې لاهو کړې وجود — کله غوټې را له په سینه کې د عدم راکوې
کله عاري د بصارت او بصیرت نه کړې ما — کله مرآة د کرم رشک جام جم راکوې
کله خلت د ابراهیم را نه عطا کړې په شوق — کله اخلاص هم د آزر را نه صنم راکوې
کله نظر غلط انداز هم په ما نه کړې چرې — کله موسکی شې را نه وک لاس د کرم راکوې
کله بو دم لکه د خان کړې بې نوا حمزه — کله په لاس د حکومت را نه علم راکوې

(۱۱۲۴)

ساقي که په کتو کې عتابونه راکوې — دستر ګو په کاسو کې شرابونه راکوې
قاصده بس خو سوال مې ورله بوسه به دادم — نېک بخته ولې دلته جوابونه راکوې
ستا دید مې لا سوا کاندې زلمی د دید ارمان — معلومه شوه اشنا چې حجابونه راکوې
زاهده بس لمحې د هغه مخ را ته کوه — دا څه چې رسالې او کتابونه راکوې
خاونده دا سختی د ېلتانه چې دې په ما — بیا هم به په دوزخ کې عذابونه راکوې
الحیاروته شراب او التفسات او تبسم — او ما ته هم د خپل زړه کبابونه راکوې
زړګیه منع نه شوې ما حمزه خو وګرووش — اوس ولې د غمونو حسابونه راکوې

پېښور ۲۳ جنوري ۱۹۷۱،

(۱۱۲۵)

ولې بنګلې سترګې دا سې مرې پورته کوې — بویه پښتنې چې بې درنې پورته کوې
خان په شمع و سپځه پتنګه طواف پرېږده — څه لره کرا و د تولې شبې پورته کوې
خوس د تصور سره د بهار شه مزل پرېږده — بار چې د احسان د بدرګې پورته کوې

گوري دخپل ذات به مختلف غوندي عکسونه   خو چې ترې پردي د زماني پورته کوي
داخو بربوکي دي د فـا پـه لـوري يون کـا   خـو چې د بـانيو منـاري پورتـه کـوي
پـر د دنيـا قيـد او ورسـره دا خواهشونه   خوبـه دا زنځيـر او زولنـې پورتـه کـوي

سـخ دي شـه حمـزه چې د اشنـا درتـه روان يې
هـر قـدم پـه لـوري د کعبـې پورتـه کـوي

۱۹۲۷اګست ۲۵ـ لوارګی

چاکـه دي عـالم تـه تماشـاووي   سـتاله مخـه ماورتـه رښتيـاووي
تـاچې څـه اول ووي بيامـاووي   اوس ولې قهرېږې چې "داتـاووي"
مرله خوشحالی چې نه شم خدايه زه   "وزنمـه دي نـن"راتـه اشنـاووي
تاخوبـه وې داچې زه درخـار" يمـه   اوس وايـې بـې زاريمـه داچـاووي
وايه سباخار دي دسپين مخ نه شم   ماورتــه اشنـاکله بېګـاووي
مرمې کړه اشناهله به پوه شې چې   مـادې کـوم انداز تـه مسيحاووي

بـس خـوجرم کـاردی د حمـزه زبـان
خيـردی کـه هـم دا نـوري دنيـا ووي

(۱) اردو

(۱۱۶۷)

جـاردې لـه زلفـو،زه خفـه نـه يم،کـه دې ومـاتـه بلاڅـه ووي
خودامې سوال دی چې تامل کړه دنابـه هکله چې چاڅه ووي

ذ تـاهم زړه و،زمـاهم زړه و چـې بـه يوبلـه سـره څـه وايـو
چې سره مخ شو،سترګې شوې ټـکـه،نه تاڅه ووې نه ماڅه ووي

زمابـه مخ چې وصل نـه کاندې،کـه هرڅـه وايي خوهم نـه وايي
وخـان تـه وايـې چې ماتـه وايې،چې بـې زمانـه بناڅـه ووي

دخپلو برندو ننوتــه وکره، پوښتــنه ښــکلیه، حیران پــه څــه یې
چې آیینــه یې زمــاصــفاکره، که ستاپــه مــخ مــې صــفاڅه ووي

زماپــه زړه وو، دتاپــه خولــه شو. کــه بیاد واره جهان پــه خولــه شو
پخپلــه ښــکلیه منصــفي وکره. ګنــاه دچاشــوه، کــه چاڅــه ووي

زمــاديوي لاخوشــپه ده پــاتې ولــې دې زور د ســلګیو جوړ کــه
دخداي دپاره، کــه لږ مې پوه کړې دتاپــه غــوږ کې ســاڅه ووي

ز ژړاتــه چې خنــدنی شــوې، نواوس لــه خوفــه ولې بــه شــاخې
دتاخــــدنګ و، کــــه داخـــدنګ و، زماداوښـــکورناڅه ووي

دتــادخولې نــه قاصــده جارشــم چې داتــه وایې، وصل یې داسې
خوراتـــه وایــــه، ددې نــــه نورېې دسردپاســــه، بهاڅه ووي

حمزه چې خپــ "دي دسترګوورک شو، جوړددېدن بــه دا اتــهاوي
کــه داســـي نــه وي نوراتـــه وایــه بغیــر ددې نــه قضاڅه ووي

۱۹۷۲ جنوري ۱۵ ـ اوس امیرخواږې

(۱۱۲۸)

اوس څــه قصــور زمــا کــه چاڅــه ووي
پــه برنــدو سترګو راتــه ګــوري ولــې
جوړ ښــکلي هم نــه پــاتې کیــږي ښــکلي
پــه آیینــــه بــــه دې غبـــار پرېــوځي
واعظــه چــپ شــه تــه خــو دا ووایــــه
بوخلي مــخ شــوي سره، ښــکته شــوي بیا
شــمله مــې نیفــه بــې اختیــاره کړلـــه

ماخوهغــــه ووې جــــې تاڅــــه ووي
ورځـــه تـــه ووایــــه چــې ماڅـــه ووي
پوه شوې چې سترګې د سبا څــه ووي
ښــکلیه کــه چــا درتــه صــفا څــه ووي
چــې د ســـېرلې مستې هواڅـــه ووي
چې سترګو سترګو تــه پــه غــلا څــه ووي
دپـــــښتني پیغلـــــې اداڅــــه ووي

کیف د بدن و نور خبر نه شومه — ګنې ستا سترګو خو بلا خه روي
بوه حره وه چې واریې راغې — نه اشنا تاووي، نه ماخه روي
چې خط وارشو، وارخطا شو ځکه — نشته خطا که وارخطا خه روي
حمزه به مخ چې درته بد نه وایې — خیر دی که بد یې شا به شاخه روي

۱۹۲۸ مارچ ۳ لوارګی

۱۱۲۹

درته زما نتو سلګو خه روي — بس کلیه دتا برندو بنو خه روي
لېږه سره سینه خو فکرو کړه — درته مې پخوا سو هلو خه روي
ما دهند کو سترګو تعریف کولو — وې یې چې دادې په پښتو خه روي
دژوند په تورا وسپین خبر نه شومه — خدای زده چې ماته ورخو شپو خه روي
دزړه داغونو مې خلاو کړه نن — ورته دنا سترګو بوو خه روي
دسوز ارمان یې بلې شپې ته پرېښود — شمعې پتنګ ته په سلګو خه روي
راغلې پېرلې دبنو یه خو کو — پوه شوې چې او ښکو ښتنو خه روي؟
لاخو خواني یې ګل شیندونکې نه ده — دي په نیولیو سرلو خه روي
حمزه دي تنګ، هم دراتګ نه ګریان — نه دي په تلونه په راتلو خه روي

۱۹۶۳، جنوري ۷ مه

د سحر کیف و خندا یې لکه وي — د فراق د شپې رنا یې لکه وي
زه تر اوسه درته خاک یم د پښو لاندې — ته هغې کبریا یې لکه وي
زه صدف په د پرو او ښکو بې ګوهر یم — ته نیسان یې بې بها یې لکه وي
زه ژوندی ستا په خیال او تصور یم — ته هغه مخ د قضا یې لکه وي
زه دې داسې کړمه هېر چې اشنا نه وم — ته زما سر کې سودا یې لکه وي
زه د مینې خوشنوا هزار داستان کرم — ګله ته لا بېنوا یې لکه وي
زه مجنون غوندې بدنام شوم ستا له توره — ته هغه توره لیلی یې لکه وي
زه **حمزه** دې رقیبانو در په در کړم — ته هغې تری رضا یې لکه وي

[١١٧١]

ضبطه که تامي اسوېلوته څه وي — سوی ارمان مې هم سلګوته څه وي

سره د منزل داتګ شو پیدا — د پښتوتاکومې ازغوته څه وي

نوم داشنا دې ترینه وشو کوو — ضبطه لاتور به دې زبېرګوته څه وي

ما د کاروان خوترې تپوس نه کاوه — ناتواني مې بربوکوته څه وي

ستا په راتګ یې هم باور ونه شو — ما به دې ستر یو اسوېلوته څه وي

داچې لاسونه مې ګرېوان له رخي — سپرلیه تاخپلو ورموته څه وي

د آیینې نه دې جوړ داد غوښتلو — تاخپلو سترګو غلچکوته څه وي

تا د نظر مې ترینه خپل خلاص وو — نور به مې ستاستونیوته څه وي

زاهده بل رنګې فطرت به وي ستا — ګنې شرابو دې توبوته څه وي

همزه تپوس له عقلمنو وکړه

چې زولنو به لېونوته څه وي

[١١٧٢]

لوس خومې داسې یقین راغلی چې ماهیڅ ونه وي — څکه چې ماخو پرڅه ووې خوناهیڅ ونه وي

ن یې نوش کړې جوړ کچل ووڅه نشه غوندې وه — چې دې اشاراته د سترګو بلا هیڅ ونه وي

داسې به ستا د سخاوت ولې توهین کېده؟ — بس وه چې درنه دې حاضر شو ګدا هیڅ ونه وي

ما د راقلیو نه تپوس د حضر تللیو وکړو — داسې هیبت وو تول اخیستې، چې چا هیڅ ونه وي

بکارې چې سترګو یې دتاله سترګو وکړه حیا — چې زما سترګو نه یې پام شو لقا هیڅ ونه وي

جوړه د مخ نه ولې ستا د استفهام نخښه ده — رلیبه ماته اشناستانه جدا هیڅ ونه وي

ماوې په غم د محبت کې شته جواز د میو — راته موسکی شو نور په مخکې ملا هیڅ ونه وي

ماوې یوسوال دی، تاپه برندو سترګو ووې چې څه — داسې جواب و چې مې دې بس بیا هیڅ ونه وي

واعظه کیف دې د سرلې که په مطلب بوه شوې — تن دې له میوله روانا روا هیڅ ونه وي

دچادمخ نه یې محفل کې پلوشې ګونګې دي — پتنګه تاته که د شمعې رڼا هیڅ ونه وي

بیا یې چې ژوند دتمنا یې زما خوښې دی حمزه — چې یې زما د شوق نظر ته ادا هیڅ ونه وي

١٩٦٨ فروري ٥ پېښور.

(۱۱۷۳)

کور دمین ته چي چاکور ونه وي ‌ ‌ ‌ ‌ مایې دعقل کورته کور ونه وي
راته په مرسته دبنوشوي لیندي ‌ ‌ ‌ ‌ ماداشناوروخوته لور ونه وي
ماته په خوله دي درقیب چي ووي ‌ ‌ ‌ ‌ دامي دي بس که څه دي نور ونه وي
ستاله لیمویې حکماوبوبنتل ‌ ‌ ‌ ‌ لکه دمی یې سپین اوتوررونه وي
وکره زماسره پستي خبري ‌ ‌ ‌ ‌ ماپه پسته ژبه څه سپوررونه وي
بیاستنبدل مي نامکن،ومنه ‌ ‌ ‌ ‌ ماکه دسیند غوندي په شور ونه وي
دحمزه خوبني شوګیري دي اشنا ‌ ‌ ‌ ‌ چي یې ستازلفوته منګوررونه وي

۱۹۵۳حوری،۱۰_شهقدر

شاید چي په جواب به شرمېدواوخه یې نه وي ‌ ‌ ‌ ‌ راکنل په مخه تلواوخه یې نه وي
دمیودخوشبوی دکرامت نه به څه وایم ‌ ‌ ‌ ‌ زمونږ په خواکي تېرېدوارڅه یې نه وي
ماوي ګله خوشحال په پرېشاني کي ولي بنکاري ‌ ‌ ‌ ‌ روروهي خوږند سر کړوخند ېدواوڅه یې نه وي
ماوي زرګیه هله په خنداده" راغلی ‌ ‌ ‌ ‌ بې واکه وارخطاودرزېدواوڅه یې نه وي
قاصدته مي له ورایه وکړوغږچي هله وایه ‌ ‌ ‌ ‌ روروراته راتلوپه موسېدواوڅه یې نه وي
حسرت زماپه سترګوکي کول ورته سوالونه ‌ ‌ ‌ ‌ ساده لکه ماشوم شو،بوهېدواوڅه یې نه وي
تفسیر دانفعال ورته هدمه حمزه وکړو ‌ ‌ ‌ ‌ بس نو یې دلیمونه څڅېدواوڅه یې نه وي

۱۹۷۶اپریل،۲۰_لوړګی.

(۱۱۷۵)

سېزي انتظارمي،بلومه له ناکام دیوي ‌ ‌ ‌ ‌ ستادتصورسره غلط کري زماپام دیوي
ن سکني اشاراته په سترګوکي موسکي شولو ‌ ‌ ‌ ‌ خکه یوناخاپه راته وغوبنتي ماېنام دیوي
زره خوبې لاڅه کوي نسیمه،چي تېرېږي پري ‌ ‌ ‌ ‌ وګوره چي سردي په سلګوشوي له پیغام دیوي
چاته بنکه مه شه لمبه چي برندي سترګي ستا ‌ ‌ ‌ ‌ دادپښتني غیرت نه دکي،دادګام دیوي
خم دمین ملاشوه:خوستاعینه یې ژوندي ساتي ‌ ‌ ‌ ‌ تیل چي یکي کم شي راتېتېږي له ناکام دیوي

ګوهر کړلو رنداو، اوس د تېښتې روګو در ګوري
ګل شه دواعظ نه دامې واخله انتقام د بوي

نه مې دي پېرزوېه شپه د وصل سوځېدل په تا
بندي کړه سلګې دي د دې شپې به احترام د بوي

خوان دي پسرلی او هم سپوږمۍ د خوار لسمې ده
راشه ساقي راشه، په خندا چې شي د جام د بوي

رو رو تبدلي، تېښتېدي دانتظار په شپه
چپ شوي په سحر کې د حمزه د زړه د بام د بوي

۱۹۷۲ اپریل ۱۵ ـ لواړګی

چې د مستۍ نه دي په سترګو کې پرکېږي "د بوي"
په هغه وخت کې زما اوښکې معلومېږي د بوي

پکې بو خوی مې د تمکين د پښتنو ولېدو
هيڅ حرکت له خايه نه کړي که سوځېږي د بوي

پښتونه قدر دي د خپلو منورو وکړه
دلسې د بريس نه په ملت کې پيداکېږي د بوي

چې هغه سترګې په محفل کې راته نه ښکاري
نشته رڼا که خلق وايي چې بلېږي د بوي

دهجر شپې! زه درلوګی چې بې راورې يادونه
که په فضاد تخيل مې راورېږي د بوي

ته که رانغلې مخروڼې به مې د شپې ونه شي
راشه که ګوري له ماښامه مې شرمېږي د بوي

چې دخوانۍ ونه شوه کمه ملا مې خم کړو پيدا
کم به چې تيل شي بلېدو نه رانيتېږي د بوي

خدايه نسيم دی د سحر که مې اشنا راغې؟
چې د سپوږمۍ نه رڼا والوته بوږنېږي د بوي

د ډېرو ښکليو سره راغی پښېمانه اشنا
نسيمه پرېږده په مزار مې چې ملېږي د بوي

ښکليه نه لاړشه چې تازه مې شي د زړه داغونه
نمرچې فناشي پس د دې نه وځلېږي د بوي

روښانه "زور" کې هم تيارې شته خونخړيک غواړي
به نسيم سپوږمۍ ترې پيداشي چې ربېږي د بوي

داغونه نت شول چې لرمان ته مې خوب راغی حمزه
خار د ناکامه شو ګېرو چې رخصتېږي د بوي

۱۹۲۷ اګست ۳۱ ـ لواړګی ۱۰ آر پرلېږي

(۱۱۷۷)

شپه خوړه لاډېره چې دستوریونه دي مري د بوي
خندګه دي لا اوښکې له ماښامه کړي نسبې د بوي

وادي روه زلفې چې محجوبې شي د شپې د بوي
مخ دي کره ځرګند چې په سلګو سلګو شي مري د بوي

تاچې سپوږمۍ مخیه پېځلسمه شپه نهته کړله
سېنه مې د جدباتو لاد اوس نه دی د بوي د بوي

کړل مې امېدونه انتظار اور اورکو غونډي
تول له شپه به ماکړي کله بلې کله مري د بوي

ګوره رقابت چې اشنا راغی، ګل بې ونيو
اوګې ترې وراندې خلېدې او موسېدې د بوي

زه ايله سحر کې ستا رڼا ته ملتفت شومه
وايه نا د چا په انتظار کړي شوګېري د بوي؟

ستا په دي ښکلا او بسته ژبه تېروتلی و
هيڅ نه و خبر چې ته بخپله سرخېدې د بوي

کار دي د روښانه زړه شاعر ترسره نه کړلو
ډېره په تیارو د خیل محیط وژړېدي ډېوې

ده د هر انسان هره ویښا ګویا ویښا زما
وي بوه رڼا بې که څو ډېرې بلېدې ډېوې

دا خوهیڅ زما د لسوېلو اوښکو جواب نه دی
نه چې په سحر کې لوګېدې او خفېدې ډېوې

سوځي پتنګان پرې خو ژوندون بې لاخلاوکا
دوه سترګې د یارمې دي دوه ښکلې پښتني ډېوې

بربېږه چې حمزه بې تصور د اتنګو کوي
ای د سحر باده ورته ولې مړې کوې ډېوې

۱۹۲۷ ستمبر ۲ ـ لوارګی

ښکلیو کې ډېره پرچې نازولی وي
خکـــه خراغیـــاروزپرولی وي

ولې د حمزه سره لاژړنه شوې ته
درده چې دچاســره راغلـــی وي

اوس دي فضاګانې په ستاینه دي
ماچې په سندروکې ستایلی وي

بادي کړه بوخل په سمه لاره کې
مادرته کاته چې ودرېدلی وي

ړک دي هومره ژوندزماله شوره کړ
څومره چې له خوبه بوېه غلی وي

داجورجواري دمحبت نه وه
خان مې چې ګاته ته مې بایللی وي

یاخنګه راپېښې شوې داشناغمه
نشته حمزه زړه چې بې پاللی وي

وتره مې لاسته دزړه په للموکې
ته چې پرې بې واره ورېدلی وي

چرته چې مجلس کې مینه باده وه
ته مې په خوړلن کې خلبدلی وي

نه راتلې هجوم کې خوچې ګوښې شوم
راغلې په نیولی بوېندلی وي

حیف دی د حمزه همته داخه وو
بس چې ورنزدې شولې لوېدلی وي

۱۹۶۳ اکتوبر ۱۹ ـ سو

نن چې ته د ر دقصور نه راته وایې
خدای مې غلط مه کړه معلومېږې چې بخلایې

بېه ده چې اوس سم راته نظرته کوې خیردی
تاخو په وصل چې زه دتایم ـ ته زمایې

لاژمایه برخه کې ژړا ده بېه بوهېږم
چرته چې ومانه مخامخ شې په خندا یې

مادرته قصه خپله دتېرې شپې دغم کړه
بل ګومان دې راغی چې داهسې وارحطایې

هیڅ نه یې بدل خوبه یاریار دې لیدل غوارم
نوی نوی ښکارې څه عجبه تماشایې

خکه د سحر لمن وي تل سپینه سپېځلې
ته چې لکه نمونځ د هرمهن په کور روا یې

بردې په دیدن چې کړنظر، خونړی نه یې
اوس خو د زړه غمه د لبمه په لاس حنا یې

زه وایم کړې چې دې د زلفو سودایی یم
نه د عقل سروې واړه سمې سمې دا یې

داسې غلغله شوه ستا د زلفو د مخ د پېره
لوټ د حسن ښکې ته بېګا یې که سبا یې

هره ورځ دې وینم شوق د دید مې لا سوا شي
زه له تاجدا یمه که نه له ما جدا یې

خار(۱) دې د عرسې نه د وفا اظهار دې وکړ
خکه خومې دا ورته ویل چې بې وفا یې

اوس چې زه حمزه شم مرور او موسکې نه شې
دا به دې ناز نه وي مرور به په رښتیا یې

۱۹۴۵ اګست ۱۸ ـ لوړګی

ښکلیه د زړه وایه چې په خوله وایې
نه دې وي په خوله چې څه په زړه وایې

ماوې ښکلیه ودرېږه بیا و وایه
وې چې خو وعده شوه نو بیا څه وایې

جار دې له ترخو همه خواږه اشنا
خنګه خواږه لګې چې ترا خه وایې

جار دې له بنوشم زه یې سم ګنم
وایه وایه خو مره چې کاږه وایې

ستا په بې لوظی به ګرهوان څیرې کړم
نن دې خبر دمه چې بیانه وایې

زه ورته هندکي وایم چې ښکته شړل
ته خپلو لبموته پښتانه وایې

ماوې بده نه ده که نن راشې ته
وې، حمزه د خان د [illegible] ره ښه وایې

۱۹۷۳ ستمبر ۱۱ پېښور

(۱۱۸۱)

کله کله داسې عینیت وې چې به څه وایې
داسې راته ښکاري چې زه نه وایمه نه وا.

تاچې راته وکتل او ما هم درته وکتل
نور به درته څه وایم او ته به راته څه وا.

څه که دې هندو بانه زلفان د مخ څوکی کوي
زه به دې کشمیر له سره تېر یمه نور څه وا.

حسن ته خو ګوره چې بې یو او ژبې دوه لرې
حفه چې به خوله وایې اشنا به لېمه نه وا

بس دا رندی دې د هنروانو که ترې لرې کړد
بیا به وې رښتیا که دې ښو ته پښتانه وا

رنګ د پښتونواله کې مدار د رقیبانو دی
مونږ ته کوږ بانه وایې حفو ته مهلمانه وا.

مبنې دې غریب غوندې احساس د کمترۍ راکه
زه ویلی نه شم ته مې ویوښته چې څه وا.

ولې فکر من شوې؟ معمولي غوندې خبره ده — زه به درته ووایم که ته راته څه نه وایې
زه دنیا دحولې په دې ترخو اوبه خوږه نه یم — سترګو ته دې ګورم چې تراخه او که خواږه وایې
دغبر له لمسي نه تحریک د حیا جرته وي — سره دې دبڅکلا وي وروته نه چې شرمېده وایې
د اغیار په مخ کې هم کله راګوره ته — وي چې حمزه نه وایې خو ځان دپاره به وایې

[۱۱۸۲]

ستایم اشنا ستایم څه به نه وایې — ستایم، چې دې ستایم څه به نه وایې
خدای دې نه کا سر داشنا بڅکه شي — پام کوه بخلایم څه به نه وایې
بل خوادې کاته، چې مې در وکاته — رون دې په دې غلایم څه به نه وایې
تاته دچا فکر منتقل نه شي — زه که تماشایم څه به نه وایې
نه پوه شه اوستا دا تغافل اشنا — بیا که زه رسوایم څه به نه وایې
جار دې له کاکل شم که بې ستایمه — بڅکلیه خوسودایم څه به نه وایې
ماچې لېوني بولې دروغ نه دي — خدایه چې رښتیایم څه به نه وایې
بیاکوه اشنا، چې څه دې خوښه وي — اوس چې زه څه وایم، څه به نه وایې

کوردماحمزه ته رقیب راوله
بیاکه زه عنقا یم څه به نه وایې

۱۹ غرړوری ۲۲ پېښور

[۱۱۸۳]

مولوي عبدالله ته

تا چې بندې د الفت به سراخیستي — اوس په کار د اشنایی کې ولې سست یې
په لمسون د رقیبانو دې یار پرېښود — بیا په کوم سبب وو ابه حق پرست یې
دعوه مه کوه د عشق چې بې وفا یې — په اصول د عاشقۍ کې نادرست یې
هغه هم و یو ساعت چې یار دپاره — و دیدن ته خلقې به دې راوستي
نا پېسته جانان په در کې توري خاوري — تا په سر به لکه مشک او عنبر لوستي

ای حمزه چې زړه دې غیرو ته مایل شو
شوه معلومه، په کعبه کې بت پرست یې

(۱۱۸۴)

چې مې ولیدې زما د نظر تاریې — د بنو ستنې دې ورم زما په کار بې
ستانمک مې په کالبوت کې د خیال دی — بې پردې بې که هر څومره پرده دار بې
که خواږه مې ارمانونه ورې خوب دې — نه چې مسته غزونې د بهار بې
هم به دې ستر ګو ستم کړې هم دواکړې — بار اعبار بې بیانه یار بې.نه اغیار بې
عقلمند غاړه غړې راخې بیدیاته — چې زما د لیونتوب د غاړې هار بې
که تالادې قافله زما د ژوند کړه — خو هم نه بې اوس متاع لره بازار بې

د رقیب د اقبال ستورې دې پربړ خې
حمزه نه چې تر سحره اشکبار بې

(۱۱۸۵)

دومره رانه پټ دومره ښکاره لکه خیال بې — دومره راخرګند بې دومره پټ لکه حمال بې
نوم دې چې څوک راخلې واړه خوله ورک مې خبارشې — ګرځې مې په ژبه د حیرت هغه سوال بې
نه بې تصور د مخ د زلفو دې شپه ورځ وی — تېره شوې په مانه هغه دولس مياشتې کال بې
شه د غم درېځ مې په زړه هم داوښکو څاڅکې — دې خواکره لیندې ورو ځې به مادبوډې نال بې
مخکې مې از مېښت دپاره ژوندنه د رستم وې — ګوزه بهانه اوس امتحان لره غربال بې
نش اسوېلې سه خې د لیلی د زړه محمل نه — تېره قافله شې نه غبار بې په دنبال بې

تاونه حور داخلک جمیل وایې بې حده
وایه چې بیا ولې خوار حمزه لره جلال بې

(۱۱۸۶)

د بر کرم اسوېلې ساړه ساره خوته تاوجن بې — ای زما زړګیه نه لمبه بې که حبولن بې
سترګې دې د عقل په رڼا ورپېښنلې — نن شوم په دې پوهه زما عشقه چې لېچن بې
بیانوله ترحونه د مرګسې ولسې ترجیږې — نه چې خوږه ژونده تمام عمر خنکدن بې
دې زما په زړه کې دې ارمانه څه لیدلې — دا خو راته ووایه چې ته د کوم وطن بې
بس کړه ګله بس کړه له خدانه په شامه څه — لاس به مې ګستاخ کړو خو پوهېږم چې الحزن بې

۱۹۵۴ مارچ ۹ پېښور.

[۱۱۸۷]

اوس که زه هغه زه نه یم نو ته هم هغه ته نه یې — چې زه ته وم ته هم زه وې نو چې زه یم ته هم نه یې
ای چې خونې ورانول دې شیوه شوې د ازل نه — هې به زړه زمونږه چم ته نن سبا کې به راتله یې
ای د نمر ځوندې جانانه چې جفا دې هم وفا ده — په یوځای کې چې پرېوځې به بل ځای کې به خاته یې
چې دې نشه دی اسوګنه په خلوت اوبه جلوت کې — ولې ژوند زما د زړه یې ولې ورد زما په خوله یې
د مل کس له سترګو نه وې، دی نظر ستا له جماله — څوک چې تاوته مه ګوري ته هغه ته به کاته یې
که تیاره دې په فطرت ده، امو خته شه چې رڼاشې — چې د یار تر ځنګه ناست یې ای عاصي شپولرپه نه یې

د رقیب په رهبری کې چې تلې یار ته باریاب نه شوې
حمزه غل شوې خود پخپله چې روان د غله په پله شوې

[۱۱۸۸]

چې مې به زړه کې په لیمو کې ته یې — خکه زما په ورخو شپو کې ته یې
در کتې نه شم خو لیدی دې شمه — زما د سترګو په ککو کې ته یې
نه به اوږده نه به ساره وي اشنا — خوبه اوږو اوبه سارو کې ته یې
زه د هر یو ښکلي ښبن نه یمه — خو د هر یو په موسېدو کې ته یې
که مسلسله قهقهه یې اشنا — د صراحیو په سلګو کې ته یې
مینې ته خلک رنده ولې وایي — ښکلیه مدام چې په پردو کې ته یې
د زړه پرولي مې دې تازه اوسې تل — خوښ چې په دې ښکلو کیږدو کې ته یې
د دلاسو عجیبه خوی لري ته — هم مې د زړه په تلوسو کې ته یې

حمزه په روغو کې هم تا وینمه
هم به تـولي د لبونو کې ته یې

۱۹۶۹ء اګست،

تنـدار چې دې تـداره کړو تنداره یې — تنداره شوه تندارچې تـرې اواره یې
نه چې پټ یې خو په دې چې زه ښکاره یم — زه چې پټ شمه هر کله ته ښکاره یې
جال دې پروت دی د خوږو ځږونو لاندې — خپل هم اصل دې تهریاسي بلاره یې

دکوم اور دپاره هسې بې قرار یې پـه زړه سـپـینـه راتـه وواېـه پـاره یـې
چې پـه غـم دې پـه هستي کې ملاترشو یوگهـړیـال د هـر یـو زړه پـه مینـاره یـې

پس له هغې عاشقان چې لبمه خون کا
تـادې لـرلې د حمـزه د زړه پـاره یـې

چې همیشه داسې لـه ماخفـه یـې اوکـه نـه بـشکلـیه لـه هرچاخفـه یـې
زه کـه څـه وواېـم خفگـان دې پـه خـای اوکـه څـه نـه وایـم نوریاخفـه یـې
نـه دې سـانـه دې بېگـاه شـه اشـنـا سـاخوشـحـاله یـې بېگـاه خفـه یـې
مـاوې دروغ بـه داغیارنـه منـې نـن خوشـایدچې تـه رښتیاخفه یـې
پخلاکېدل بـه دې اسـان وواشـنـا گرانـه خوداشـوه چې پخلاخفـه یـې
تربوتبـسم دې هیـڅ بهانـه لـرې سـرمې درجارشـه بـې بهاخفـه یـې
څـه چې رقیـب وې هغـه مـاهم ووې تـه پـه هغـې اوکـه پـه داخفـه یـې
سـادې قسـم وې چې رښتیاووایه دادې ښـه ده کـه رښتیاخفه یـې
لکـه غـولی بـه نـرې اخروتـښتې نـه یـې مـن چې پـه صحراخفه یـې

ښـکلیه دنوروتـه کـه یې، کـه نـه یـې
خولـه حمـزه بـه خـواه مخواخفـه یـې

۱۹۷ هرورو په ساز ترکړ.

نظـره نیـت شـه شـرمهدلی نـه یـې تـه خـو زمـونږه منځگـړی نـه یـې
بـدلوې سـترگې لکـه وخـت ولـې تـه خـو زمـا دپـاره نـوی نـه یـې
شـوکه بنایـست یې لکـه نمر زرگیـه څه شي پـه دا چې تـه بخری نـه یـې
زړه حقیقـت درتـه ویلـی نـه شـي خیـال د اشنا لـرې لاگوښـی نـه یـې
خې او راځې پـه هـرنفس کې زمـا چې لـړ دې وکـسمه لاسـتړی نـه یـې

د ژوند چمن دې د مېنو کرو خور — وایه دچا دغاري منی نه یې

زړه مې تره خیال مې ملګرې دې ستا — د اشنا خیاله یوستوی نه یې

زه چې اوجت درته کتې نه شمه — لاس مې په سترګو پوهه شوی نه یې

تا د حمزه طمع پیدا کړه اشنا — ګویا ته نن مرور تلی نه یې

(۱۱۹۲)

طالب دلبو تبرب شو بیجبان دتلی — وسعت دبیابان لري ز[illegible]ان دتلی

وحشت کې بیابان شو ګلستان دتلی — ګنولی مې اغزو دي ګرېوان دتلی

بې لوظه اشنان په هسې شان راوګنل — په [illegible]حه مې د زره وشو باران دتلی

دانه رانه په خوله کې دمېږي جهان باني — مهمان مې دخاطر دی سلیمان دتلی

پرېشانه افسانه چې دجهان لولم په شوق — خاطر لرمه جمع په عنوان دتلی

ناصحه له خپل خانه وي جوهر دآینې — بس نور حیرانوي ولې حیران دتلی

ترڅو چې بې ملګري وي داستالبوني یاد — ګېدای نه شي د زړه سره ګذران دتلی

کمږي زمااونکې اوموسکی داشنا خوی — افسوس په ختمېدومې شو سامان دتلی

حمزه ملګري خود رسره پاتې شو په لاړ — ختمېږي په شاوګوره مېدان دتلی

۱۹۴۷ فروري ۱۸ ــ توپ خانه بازار پېښور.

(۱۱۹۳)

بس پېغله تمناله هران دیداری — کړي تاته به عطاسروسامان دیداری

داخوب چې په مابکاري دلسې ګران د.. اری — شاید چې حفاظت نه دی اسان د.. اری

هر موج دتاثر کې بې له عشقه نه وي زور — سیلاب کې دخردنه وي طوفان دیداری

دي سپند کې به دتانه شي پکار کله حباب — باید چې وي دکب غوندي چشمان دبیدری

حالانو دژوندون که دي ضمیرته کړو تالا — غفلت کې به دي هم وي تل امکان د.. اری

امکان چې آینه شي پکې هیڅ نه وي موجود — جوهر دسادګی لري حیران دیداری

ورځه داشنا وصله خوبولیه .بې رخصت — نن پاتې مې به تاشولوتاوان دیداری

حاصل بې جمعیت وي که وي بوی هسې پرېشان — هرخوک چې شي دګل غوندي خندان دیدرای

خوخودسباګانوګرېوانونه وشکېدل　　سالم مې انتظارلري.ګرېوان دبيداری
زنګارمې نيوی نه شي آيينه دتصور　　مژګان دبنکلي يارمې دي مژګان د. رای

همزه چې دې په زړه افسانه شوه دهستي
تاکل دې مناسب ورته.عنوان دبيداری

۱۹ حمل ۱۱ سپتمبر

(۱۱۹۴)

خود به نو اوس واېم خپلو کسيو ته ککی　　جوړني هلکان او هلکلنن شول جنګی
لاړو پښتني شرم،غيرت له مېنځه وروت　　زياتي د يوروپ نه هم سوا شوي بې باکی
سبر چې وپه وزن له پښتون تهذيبه سبر شول　　سترګو کې حيا بې پاني نه شوه چهپاکی
جرته د يوروپ خللو که جوړه کړه نو خدايبو　　جوړه به په کوټ کې کاندي داخلق لکی
نه پرېږدي هوټل نه مې چې کوټ پتلون مې نشته　　خکه چې جامه مې پښتني ده خرکی
دريغه چې زلمي مو ادم خان او موسی خان شي　　دريغه چې دا پيغلي شي درخو او ګل مکی
غرق په بل تهذيب کې پښتو واېم،پښتون نه يم　　ژړنده کړي بې کاره د صابون بره چکی
جوړه مې د شعر قتلمه کړه خو ترخه ده　　پټ پکې خواږه هم شته که څوک يې وڅکی

وخت چې دليې ستيک دی ونداسه اوس همزه چرته
دور د هيند بيګ شو لاړه رد شوه برخکی

(۱۱۹۵)

سالې په سترګوسترګوکې چې جنګ دی غوره کړی　　ماکاردپيمانې وهل په تنګ دی غوره کړی
زه ستاپه نيرنګيو کې فناومه پيدا شوم　　ددې له امتزاجه مې بورنګ دی غوره کړی
خلاد مينې لاړه نه ادراک اونه حيرت شته　　داخکه آيينې د زړه مې زنګ دی غوره کړی
غيرت دمحبت خوغيريت زغملی نه شي　　پښتون مې محبت دی چې مې تنګ دی غوره کړی
نغمه شوه دوحدت رانه کثرت چې پکې ورک شوم　　اوس بس له دې مې خکه يوآهنګ دی غوره کړی
لمن چې دبل نيسي خپل ګرېوان دې خه بدمه دی　　وحشته مادچنګ دپاره چنګ دی غوره کړی

همزه شاهان يې په پښول برکت د وفا ګوره
اشناوې مايه وارو داملنګ دی غوره کړی

وخت د کلو د زړه چاودون راغی — دروح اوتن سره بیلتون راغی
اکر بکر د مرحلو شویدل — چې په حالاتو کې بدلون راغی
بې لوظه سترګې یې چې تیتې شولې — بیرته نظر مې تري ممنون راغی
نن شوموسکی د نو قلع نه خلاف — سر مې د فکر په زنګون راغی
ذلیونویه کوخه نه ورخه — چرته به غږ کړي چې مجنون راغی
له یواوبله معرفت شو پیدا — په حسن وعشق کې چې بیلتون راغی
چې بې اظهار له الفاظ نه محرم — خیال ته زما هسې مضمون راغی
د کیف وکم له قیده ووته — ووکه بې چون او بې چګون راغی
زما په غږ لکه د غږ د کمر — تللی وبیرته شو راستون راغی
حل ته د زلفو د چیستان مې فکر — تللی وبیرته افلاطون راغی

یادې وفادرسره وکړه حمزه
خه مرور که ویښتون راغی

لوبنکې هم به مې ګونګې شي،تن مې دلسې بلين راغی — پوره لوظ کړ هغه ښکلي،ولې غوټه جبین را
بوناخاپه شه دي ورکړ،تازما د زړه بادشاه نه — ستاپه زد کې عشقه کله،چې د عقل فرزین را
لاتېزې به د پخوانه،ستاپه تنګ کې راپیدا کړي — لازویه زړه به خاې کړه،خه ګرداب که لمرین را
حکومت د سلیمان به،هم هغه نه دي بې آبه — د تانوم بې چې ای ښکلیه،د زړګي به نګین را
مبین سپیځلی ساده زړه مې چې تاو غوښتوماد رکړ — به سپین تورو دي خبرنه شو،که سپین تللی د ٠ را
لږ خوخبرشه چې خوشحال شي ستالویې خوهم به دي ده — ای د حسن شهریاره،که ستا درته کمین را

چې پسرو په د مومنانو شو قبله زما د فکر
حمزه خکه ماته اوس د معارفو ګبین راغی

(۱۱۹۸)

کوم نسیم و چې په باغ د افغان راغی — چې هرگل لکه بلبل په بیان راغی
چې توسن مې د خیل فکر پسې زین کړ — د تړدې ماضي په لاس کې دامان راغی
تارتار یز"حال یې د "تن" پنجې معلوم کړ — په قبضه کې د "بیرون" یې گریوان راغی
یو محفل مې په معنی کې په نظر دی — اسویلي ورته زما په دهان راغی
د پښتو ادب اجزا جدا جدا دي — بې قالبه څه په کار دی که خان راغی
ده پرته استعاره قفل په شونډو — د تشبیه په رنگینی کې نقصان راغی
دردیف ردې ردې دي دده یې تش دی — قافیې لره د ورکې سامان راغی
په روي او په خروج کې فرق نشته — د تاسیس په خاې د وصل امکان راغی
شاعران مشاعرې په ننداره کړي — یونریله سره مشت او گریوان راغی
د کوم یو چې لړې(۲)، اوتې بوتې زده وې — وایې لاس لره د شعر میدان راغی
په دې وخت کې یو آواز راغی محفل ته — چې سپرلی د انتشار په خزان راغلی
شو خواره واره راجمع یو قالب شول — جو مسیح په ادیره د افغان راغی
شوه دنیا د تخیل مې گلورینه — نوم د کوم یو پسرلي په زبان راغی
د ادب وربخې د کې میخانې شوې — خلقو پورته کړې پیالې چې باران راغی
حمزه غږ وکړو چې واره لاس په نام شئ — قدردان د شاعرانو رحمان راغی

۱۹۵۳ م، ومبی اپریل، د عبدالرحمن بابا مشاعره

(۱) آر: لاریخ. (۲) آر: لکې.

(۱۱۹۹)

نن په لاس د رنگینیو بهار راغی — ارزانې شوه چې کاروان د . ر راغی
دی زما د زړه قرار او زه دده وم — یو او بیل (ته)، هم له دې نه قرار راغی
دچا زړه چې شرلو رون په خیال د زلفو — لکه شمع تل نر تله په دار راغی
د گلې په زړه چاودون کې څه پیغام و — چې بلبل په هر یو گل په چغار راغی
زه له میو توبه گار وم لاله رخه — جام مې سنا د لبو ولید خمار راغی
اسویلي وکه سیلی د محشر نوې — کوم مبن مې نن په لار د ۰ار راغی

مخ به نه یکې خپل ګوري زما څه پرې ـــ که د زره په آیینه مې غبار راغی
مابه وې ورته هر ښکلی ښکلی نه وي ـــ تول عمري بې لاري زړه مې په لار راغی
خیر که عمر مې پریشان شو خوغم دادی ـــ چې یقین د ګل مې ولې په خار راغی؟
حمزه دومره دی وزګار چې وزګارانو ـــ ورته وکړې اشارې چې وزګار راغی

چې دنیا د آب وګـل تـه انسان راغی ـــ مینه راغله فتنه راغله طوفان راغی
ما پیګاه په خوب خورې زلفې لیدلې ـــ خدای دې خیر وکړي قاصد پریشان راغی
شوه معلومه چې خوانې هم دکار خیز و ـــ چې "کوم ښکلی راته تېر شوارمان راغی
چې مې زړه آیینه مخ ته هوس کړ ـــ حیران تللی وزما نه حیران راغی
خان په خپل کور کې مېلمه راته ښکاره شو ـــ ګویا تللی په سفر و مېزبان راغی
دی تمهید مې دجنون چې ستا په مخ کې ـــ نن مې حرف دمدعا په زبان راغی
په اخر کې عشق ته سر دحسن خم شي ـــ دوصال په شپه چې ښکته چشمان راغی
ستا نابست اوزما مینه رسوایي شوه ـــ یو د دوو قصو دپاره عنوان راغی
ګوره سترګې مې چې ډکې ډکې کېږي ـــ نوم دتنګ په خوله وانخلې باران راغی
ماپه شونډو دیار نوم چې پېرزو نه کړ ـــ لکه لفظ داستان واستان راغی
بریو کې هم چرته نه ښکاري په دشت کې ـــ لیوني زړه چې داده کرم کاروان راغی

ما حمزه چې دېلتون تیرې ژړلې
لکه شمع زما کورته خندان راغی

(۱۲۰۱)

زه چې ستړی په خپل کار شومه خوب راغی ـــ چې دکار ختې دوګار شومه خوب راغی
ستا دزلفو بیداري مې ترهغې ده ـــ په دې تور چې زه په دار شومه خوب راغې
دم که وینې په ناپوهی کې هم وده وم ـــ اوس چې پوهه کې هوښیار شومه خوب راغې
دلدرت دې عجیبه ستم ته ګوره ـــ چې دیار په انتظار شومه خوب راغې
شمعې نوره دحمزه قصه په تا شوه ـــ د سحر له خداداره شومه خوب راغی

(۱۲۰۲)

نن دیوي خوبلي پرېږدې چې یار راځي　　څو مره ډېره موده پس په مزار راځي
ګلـه داغ د بلبلو لوخت لاتـه دی　　خال تازه کړه که موسم د بهار راځي
قافلـه بـه د ېښتوبي لاړې نـه شي　　کـه مولاس تـه د رخنونو مهار راځي
توبـه ګارومه، واعظـه کـه دي پـادوي　　ستا به پند راتـه هېرشوی خمار راځي
مادشمعې نـه الهام داحسې واخیست　　چې کوم زړه شولو، وسـابه پـه دار راځي
د قرار غوښتنه څه وه اضطراب و　　اضطراب چې شوې حده قرار راځي
سالي ستا د التفات امید مې نه و　　وار خطا خکه ولاړیم چې وار راځي
هرکلی چې ستا نظرورته ونه کړ　　جو مېلمه نظر مې پېرته نهار راځي
د ښنو چمن مې مکه هینداره کړه　　چې بلبل مې د سخن په چغار راځي
اوس دي ښکلې کړې لېتون زما د لاړو　　چې مې زړه بې لاړې شوی په لاړ راځي
حمزه هوش مې د خرد سره وتللی　　هېڅ لـه خانه خبر نه شوم چې یار راځي

(۱۲۰۳)

په خوشحالي لوبه خندا سره اختر راځي　　هلال د وروځو په صورت کې د خنجر راځي
د بېړو غشې مې سینې تـه برابر راځي　　ګویا رګ رګ سره دعوت مې د نشتر راځي
راشئ رندانو چې افطار په میخانه کې کړو　　د مغبچګانو میخانې لره لښکر راځي
کیف و سرور به د اختر شي په شرابو دو چند　　کیف وسرور که په ژړا کې د سحر راځي
سرخي د مغ راځني پروړله افسوس میو　　رنګ مې په مخ کې د مینا او د ساغر راځي

په مې خوشالوکې یې نه هم امیدوار ولېدي
نوم د حمزه د یار په ورکې په سطر راځي

(۱۲۰۴)

افسوس افسوس دی په دعاکې مې اثر رانغی　　بې نوره سترګو لـه زما د عشق نظر رانغی
زماهستي په التفات یې رشک طور نه شوه　　زما د یار د تبسم برق و شرر رانغی
په فال زما چې اختر نحس شو اختر چرته دی　　فلک د تن مې په ګردش دې پرې اختر رانغی
رونق د ګل د مخه خې ورته بلبل کړې ژړا　　مراوی به شي ډک د شبنم باد سحر رانغی
ماخو ویل د یار وصال به مسیحا شي زما　　هجران وهلی مې تپوس لـه د پرهر رانغی
بری به یوسې په یوکار کې هم یوه شه حمزه　　که دي به خوله دیو! اسم اطهر رانغی

(۱۲۰۵)

وصـال دیارجالـــه نعمـت خومبــــررانغی　　چې ور　　ه یکې بیلتون د مې وزر رانغی
تل چې دریغ راوري باران یکې برهښناوي دبرق　　آه د زړا مې ده شبه ورخ یکې اثر رانغی
زه محبت گنم وصـال، نه ملاقـات د اشـنا　　ســرخوږوي هــې ناصـح، زما باور رانغی
د کافر نوري زلفې جال د جادو سترگې دکې　　داسې اثر دی تری وایس پیامبر رانغی
رومبی گورار د یار، څه شولذت بې حمزه　　وریسې رور دې شو حسرت هغه منظر رانغی

(۱۲۰۶)

چې نظـر مــې شــونظر، نظر د چـادی　　چې رگ رگ مې شوخبر، خبر دچا دی
خاندې خبرې کرې گرهوان په وینو ژاړي　　دا د تهرې سپېرې شپې سحر د چا دی
دوه یو؛ خــونظر دی بوږنبـدلی　　اشنا وایـه درســره خطـر د چـا دی
زه چې چرتــه ومه، هلتــه یـم تراوســه　　دا عمـرې ســفر زمـا ســفر دچـا دی
زه که پروت یم په سجده د اشنا درته　　نــه واعظـه زمـا ســر پـه در د چا دی
لــه فنابقـا چـې تېرېـــه یوقـدم وي　　عقلــه! ووایــه چـې دا هنـر د چـا دی
ستانظر چې په هیڅ څه هم نه مړېږي　　حمــــزه ووایــه چـې دا نهـر د چـا دی

(۱۲۰۷)

چې بې مخ دی په هرمخ کې دا هدمه دجامخ دی　　زمامخ نه خوهم خیرشه، چاته ورته زمامخ دی
په ښکلاکې یې کمې ده اوکه زور د ښکلا راووست　　یم حیران چې هغه ښکلی آیینې ته مخامخ دی
زمامخ کې په محفل کې تول مخونه شوراجمع　　څه تپوس د پرېشانې کړې ماته مخ چې دنامخ دی
نه یې لوظه داسې راغلې، لکه هیڅ چې نه وي شوي　　ښکلیه هغه مخ دې څه کړو، خدایږه دا خوجدامخ دی
هغه نوري برندې سترگې چې باربار ماته راوړي　　داسې ښکارې حمزه ماته، نن د نوي بلامخ دی

(۱۲۰۸)

مینه د اشنا زما دخپلې ښکلا جوش دی　　بس دغه نسبت د عشق او حسن پرده پوش دی
داسې جوړ صله ده، د مستۍ د لغزشونو　　نن چې سالې خیریه سخاوت د ناو نوش دی
ساد مینې مېو چې عالم راته سراب کړ　　اوس چې پاتې شوی داد چاد هستۍ هوش دی
ما په کوم ساعت چې ستا اواز دی پېژندلی　　اوس کومه ســکالو مې چې تر غوږه شې سروش دی

مېنې دې عظمت د كهكشان رانه څرګند كړ — بس خو بې سترن غوږ مې شاو دې د پاپوش دى

پوهه په وحدت بې زه د فكر او وجدان كرم — سار د يار د حسن چې رما د ورزه به دوش دى

نه نظر پرست يم. خوله جهره دې حباه ده — دې اندازه. هرمېز خبر د سروش دى

زه حمزه حباب يمه. خو يمه ستا له سنده — وې كه څه وجود مې. عبارت دې له خروش دى

نه چې د حمزه سره پخلا دې. خبر لوځ و — اوس به كاينات كې هر يو شى ورنه خاموش دى

(١٢٠٩)

شبګير وهلي زما نظر دى — كه ستا په نظر د خوب اثر دى

خوى بوى مې نظر د سپېلنې كړې — شايد چې به ما د جانظر دى

زه شپې رو م به نش خيال يې — آفاق كې نور د كوم قمر دى

ورو ورو مې شباب دود كړه اش — محفل كې بكار دې يو اكر دى

بې دې چې بقا په فنا اخلې — بل عشقه به ناكې كوم هنر دى

داغنګ له خانه بې خبر شوم — ما هم كړه خبر. د جاخبر دى

مقصد مې مقام ستا شو حسنه — حاصل د سفر زما سفر دى

جوړوه د فراق. بلا خوړه شپه — نن ما نه خفه. زما سحر دى

زړګي ورسره په مشغولا دې — لېمې لتوي چې څوک بهر دى

تندې وې د وخت زما په پښو كې — تندې مې ابنى د چا په در دى

چرګ او دې كړه(١) ورشو دستر ګو — حمزه د ښكليو به دې ګوزر دى

(١) چرګ او دې له ورشو د ستر ګو

نن دې ښكليه عجيبه غوندې نظر دى — چې دا زړه مې به خبر كې بې خبر دى

به هر ګام د مرګ له كندې پور بوځي — كه بې ګوزې زوند حو نل كړه به سر دى

به در شل د مېخانې فكر اخيستى — جوز واعظ دى نيم دتنه. نيم بهر دى

ستا راتګ مې ستا د تګ په احساس هېر شي — هر ماښام زما به مثل د سحر دى

بې نيازې د مرو ستر ګو نخښه نه ده — ستا نظر هله نظر دى چې نهر دى

نن به ته وعده پوره كړې داسې ښكارې — به سبا كې د پرون غوندې اثر دى

جبران پاتې یم سفر د محبت نه — په یوه نقطه سفر دي بیا سفر دی
په خیل خان کې خم له خانه بهرته راشم — په خارج کې نه قیام شته نه سفر دی
د یثرب نه د نسیم قاصده راشه — حمزه ناست په کراچۍ کې بې بصر دی

۱۹۶۲ مارچ ۱ ـ کراچۍ

[۱۲۱۱]

راوړی مې ستا لبر ته دژوند عظیم خبر دی — کاروان د پښتنو د ترقۍ په لاره سر دی
د پېر د پېر دې جرس ونه خوجدا یکې ستا غږ دی — منم یکې نور سم شته هم فدا او هم شرر دی
منزل ته رانږدې دی چې کاروان دې د مراد و — که خدای کړي مقصد ته رسېدلی دا سفر دی
چې شپه د وصال راغله له نصابنامه لا اوده شوې — راوینش نه چې لوس غښې په لیند، کې دسحر دی
خادمه د ملت له مخدومانو چې غایب یې — داخکه چې د هغو په ککو کې ستا نظر دی
وه ستا د لیرتوب چې میراثه شوه ورته پاتې — داهغه میراثه ده چې شاعر په دې خبر دی
پښتو پښتو به وابو که موخوک ولې به گټو — خادمه دا موهم زده کړې نانه یو هنر دی

محمد اکبر خادم په وفات.

هم ې رنګ د جمعیت لټون پکار دی — د پښتو د زلفو لا اخوږون پکار دی
جام دې نوی وي زاړه شراب پکار دې — په تازه بندش کې زوړ مضمون پکار دی
آیینه د تنې تهذیب دې بیه ده — خرجوهر پیری د ساده پرون پکار دی
چې ستا سترګې د عزوله خوبه نه اوري — په شرابو د تویې لړون پکار دی
په سباسبا دې زه دومره مېن کړم — چې په هر سبا مې ستا پرون پکار دی
شوګیرې د خپل زنګون د پاسه خوند کا — خو د خوب د پاره ستا زنګون پکار دی
زړه مې ستاله سترګو نه صبر یې وایې — په جونګړه کې د مرګ ژوندون پکار دی
باره وشوه نور نظر دې ستون پکار دی — ستا دپاره مې هوښیار جنون پکار دی
زما ستا سون څه ګران دی خوبس دومره — چې لږ ستا د کور نظر ستون پکار دی
اسرهلومې دافشا کړې په سر کړي — چې د عمر شو یلټون جنون پکار دی
د رلیب نه که بد وایم خفه کېږې — اوس والف شوم چې څه رنګ لمون پکار دی
خلېدلې خوب د ژوند یکې موندی شي — دلېمه د شبستان لټون پکار دی
لا روسنې سترګې مې پاتې وه چې راغلې — د اجل استازی بهرنه ستون پکار دی
چې سترګې د یار د نوم نه بس ونه کړې — حمزه ستا د پاره بندزبون پکار دی

(۱۲۱۳)

ګوښې زړه نه پاتې کېږي تل دجلسه یې کاردی — علامه یې دتسکین ده هرهغه چې بې قراردی

په صورت دجدایي کې ماواصل ساتی له خانه — په معنی کې زه حباب یم، دریاب صفت مې باردی

زه قربان له دې اندازه، بویه دوه یې تغافل شه — خوچې خان کړې بې خبره، زه پوهېږم خبرداردی

محبت که دېرساده شي، خونیاز به یې ښرګندکا — چې وحسن نه محتاج دی، په ریښیاچې دنیادار دی

تاچې مخ په یوک محفل کې، اشناواروه زمانه — مغروریز دکل جهان یم هم په دې مې افتخاردی

په پرېشانوزلفوستاکې، ستادمخ په رنګینوکې — زمازړه بې نیازه شوی، له خزان اوله بهاردی

وحمـزه تـه مېـسـر دې ستادستر ګولـه خيالـه

ښکلیـه بلـره کـه سُرور دی مستـه بلره کـه خماردی

پر ۲۲_شهیمه.

خوک به حق نه وایي خان نه خان نه حق وایه خه ولړ دی — منصوري لهجه زې مه وي بیاتهمت شته دی نه دلړدی

چې سل ځل ورته سرمات کړې بومکېزیه تړې ظاهرشي — ګران فروشه خواېې ښه ده شغل حسن مې بکاردی

مونږ پرون په داسې سترګوېواوبل ته دې کتلې — زه د یـار پـه انتظـار یم یار زما پـه انتظـاردی

دهستې دزوندنبضونه ګویاترند غرځنې شول — په ورشودسېښرب چې قابض شوی استعمار دی

دلـهولـه شبـنـانه لاپـه ترهـه انتظـار دی — دبنوغشې ګوانښېې چې لاوېښ یکې خماردی

چې راویښ مې نه شې ضبطه ماشومان دلرمانونو — خوب درنې کړې دیارسترګې لمزونې ته تیاردی

ستاکه حسن فهرنګی دی محبت زماپښتون دی — زه انکار کړم له غیرته، ستاانکار خو له پنداردی

پواوبل نه په خندا شې چې ګلان راشې دنیانه — بس هم دلیې خبرې ده نوم یې اېښی بېرې ګلزاردی

ستادمخ اوزلفویادکې دې مې پیلې پیلې اوښکې — چې کوم ستورې په شپه پرېوځي بیاپه تزخ کې بې خه کاردی

چې دمخ او نورو زلفو کوم ښایست په یو اوبل دی — پوه هوښیار دی، داسلام چې کوم دکفر سره کار دی

کـه دعقـل لبـونی دی سـېـلـنی دمینـې هـم دی

حمـزه خـه عـلاج د زړه دی؟ نـه بې لارې نـه پـه لار دی

۱۹۵۰، اګست ۲۰ _لواړګی.

(١٢١٥)

دي هغـه مـين چي بـل مـين لـره پكـار دى — سـردګام په غـم كي چي جابلـود سـردار دى
جارانه داروي چي اعتبار په نـكليو مه كره — ماوبـل چـي حسـن ضـمانت داعتبـار دى
زانـه چـي خبـره درتـه وكرمـه د لاري — خوک چي دي بي لاري هغـه هم پـه يـوه لار دى
وار ددي جهـان خـو تيريـدونكي دى منمـه — واريـه وراندى هم شـه يه يـواريـي بل واردى
ماتـه اشنا ووي چي حمـزه خاموشـه او — ماور[2] دسـريـه خوخيـدو ووي اقـرار دى

ده درنـه نرمـي[1] بي واكـه ديـر بي زور دى — سيند له خپله خانه هسي ګډ په شور دى
د نكهـت پريشـاني دګـل خنـده ده — هغه كور چي تري وحشي بهر شي خور دى
د سحر مستي[1] چي خپم وينـه خندا شي — د نماښام[2] د بيخودي نـه مـي زره تـور دى
مبـارک پـه رغبـدن مـي چي يـار وايـي — اى قاصده خوشخبري[3] نه ده پيغـور دى
زره مي شين دى د هجران په ګـټ لګي — تـل ترتلـه تـاو د عـشق اوسـه تكـور دى
په لېمه زما د غم چي شوي زره سـواندى — دا تمهيـد و واوره اصـل حـال خـو نـور دى
سترګه وچوه چي بي يـاره بـل نـه ګوري — حباب هله سـلامت دى چي نـسكور دى
بوسه سـوز د عـشق حـاصـل كـړي د حنانـه — چي اشنا پـه لاسـو پښو كرلـي اور دى
مخـامخ حمـزه اشـنا نـه ورتلـى نـه شـي — داخفـا يـي داشـنا نـه كـړى پـور دى

(١) صحر خرب (٢) د سمنم خرب (٣) دوي خپره ده

(١٢١٧)

بـه قاصـده چي نـه وايي چي معـذور دى — دايي عـذر درتـه بـايم چي مجبـور دى
هـسي نـه چي ور[ ] زه به يم بي ستره — هغه ښكلى كه خوک وايي چي مستور دى
ولـي مانـه هغـه دومـره رانـزدي دى — چي هغه هسي وصل چي لـه ما دور دى
لطافـت يي دګـدون پـه وخـت مـانع شي — ښكاري حسن چي د عشقه نه نفور دى
همه خوک دى چي به حق نه وايي خان تـه — قصور وار يه درست جهان كي يو منصور دى
خپل داير قصور به پيش كرم په محشر كي — چي قصور مي كړى نه دى دا قصور دى
ضـرورت پـيدا كـوم پـه خپلـه خـان تـه — مدامي ژوندون موقوف په يو ضـرور دى
نـور مخي هـوس مـل مـه شـه هجـري — عـشقه سـتا د تمنا بـه مخكـي نـور دى

محبت دي خه وضبط نه کار اخلي به کومن دي يقين نه کاندي تربور دی
زه ژوندی بم په احساس د تعلق بم چي ملال مي کري سرور دامي سرور دی
سرور که وي پخلا ارو مرور شي جي صفت په زمانه کي د مرور دي
هغه زړه چي تاو د ميو يي ونه خوري هغه زړه به زړه حساب نه دی انګور دی
بهرخه اي د حسن او عشق نسته نن زما او يار تر مينځه خه مذکور دی
مبارک مي شه چي سوال نه مي غوښتي يو ورځ رانه ووايي منظور دی
حمزه نن دي التفات دانسي راخله و رقيب نه خو دي ګوره چي تړور دی

(۱۲۱۸)

ګوټ د سرو شرابو د تويي سره ضرور دی بيرته چي کړي ور د اجابت هغه سرور دی
واړه اداګاني د ښکلا چي پېري ژوندی دي هغه خو د ښکليو په مرو سترګو کي غرور دی
ستا د تصور غرخه به خبر د تا د سترګو هم رانه په ترهه دي او هم رانه حضور دی
سترګي مي که ستا په تصور شولي مي نوره مانه دي تيارو بخيلي ستا د زلفو نور دی
ته که مرور شي خو خپله به پخلا شي ځکه چي عادت په زمانه کي د مرور دی
حسنه د تا خوی که د رباب دی ستا له موجه مينې هم هر ترهنه زده کړی د عبور دی
ظهر خو نن مانه اشنا و کړو به محفل کي زړه ته مي داد راځي چي رقيب ولي تړور دی
هيڅ نه يم خبر چي د نظر به ګستاخي مي رور دی د حيا که له غضبه يي مخ سور دی
ستا د ناتمامه غمزو غشو تاب مي نه و ستا تر ځنګه راغي د حمزه دعه لعسور دی

۱۹۲۷ جون ۳ ـ لوارګی

(۱۲۱۹)

مانه نن صبا رامخکي شوی نوی راز دی کوم اوار چي واورمه هغه زاوار دی
ژوند بغير له عشقه خپل مقصد ته نه رسيږي تنګ د رښا نه سد لبري تل په يو اندار دی
هرخيز په عالم کي د کثرت يوه پرده ده ژوند يوه نغمه ده کابنات ورله ساز دی
ماچي اکتساب کړی د ناز دی له بې مخيو سکاري هم په دي سره تکميل زما د بار دی
شمع د رښا ديا ره لوړه له محفل وي بل لره زړه سوی چي خوک لري هغه ممتاز دی
ګله ستا په زړه کي هم زما چي ځای ونه شو ځکه بې مقصده مي نکهت هسي پرواز دی
جار دي حمزه عشقه چي د ژوند به راز دي يوه کړ ستانسکلي ورشوکي به نشيب او به فراز دی

(۱۲۲۰)

که هغه زماله نیازه بې نیازدی   ما سره هم دخپل نیاز دپاره نازدی
هرآواز که فکروکړي نوپوښی دی   هرپوښی په حقیقت کښې یوآوازدی
دا ضدادودنیاورکه شوه په عشق کښې   دلته کار دحقیقت نه دمجازدی
که کولې دې دنبایت کړې وریه سترګو   خونظرمې اصیل نه شوهغه بازدی
دوجدان پردې دې سرکره بیابې اوره   سلسله دحوادثو همه سازدی
دې نبرزې د پښتنو بنوبې بشکنه   جوړې نن بې دستم نوی اندازدی
فکره نه چې هغه ګل له زره بهر کړې   بې مقصده دې دبوی غوندې پروازدی
چې بې زلفې په مزه مزه اوږدېږي   داسې ښکارې چې زما عمر درازدی

دسیماب غوندې احساس دحمزه نه دی
چې هم داد فردیت ساتلو رازدی

۱۹۶۲ دسمبر ۲۶ پېښور

چې سنا مخ مې ستاطلب لره څراغ دی   یم غلط چې لګېدلی ستا سراغ دی
مینې راکړه نوی عصري دماتم نخښه   په اول کښې دلته درد او اوس چې داغ دی
که رقیب نه کړې خندا زړه مې، ګلزار شي   په صحرا هم بسرلی شته که په باغ دی
چې دبر دبر مې هېرولې دبر مې یاد شوې   راته اوس د هېرو یادونه فراغ دی
د اشنا په شونډو خال دی نه پوهېږم   که راغلی د کوثر غاړې نه زاغ دی
دحمزه د زړه بهار خزان په تاوې   چې یکې بې لکه باغ چې نه یې راغ دی

زړار .. زه مې شه ګلزار

فصل دمراد زماشایدچې بې حاصل دی   ستادا تبسم چې دالرار سره شامل دی
نن چې بصیرت او بصارت مې سره یوشول   ګورمه چې هره مرحله زما منزل دی
ښکلیه، تصوردې دساده هوسیو سترګو   ګورم چې مدام زانه په زړه دی خوقاتل دی

مینه لیوتتوب دی خو عطایې د وحدت ده — عقل چې راگیر دی په کثرت کې نو غافل دی
بې له اضطرابه هیڅ نشان د سکون نشته — بې له سینده وو ابه نوم جرته د ساحل دی
بنه دی غیریت چې مو سبب د تعلق شو — تل دې دا برزخ وي چې ترمنځه موحبل دی
نن دې چې حمزه وته تندی له ورا به تریو کړ — بیکاري چې دې چادرته ویلې، چې سایل دی

۱۹۷۴ ستمبر ۱۰ پېښور.

(۱۲۲۳)

په دیوه کې د فراق په اثر گل دی — د خندا لـه زړه چاودونه، سحر گل دی
دا په سترگو کې زما، نه دي گلونه — د سپرلي په ننداره مې نظر گل دی
دا خبره دې دراتلو، په گل بدل شه — ستا قاصده، گل خبر، د خبر گل دی
د ماحول په تیروزاري دوی خندا کا — په لمبه کې شمعې ستا د ځیگر گل دی
پرېشاني دې، زړه چاودون دی، وحشتونه — د سپرلي لـه خوا اعلان د خطر گل دی
د فطرت لـه جبره تینگ نـه شو دتنه — دايې دې د زړه تیوتې چې بهر گل دی
کړې قصه د جمعیت په پرېشاني کې — همېشه چې خې راخې په سفر گل دی
خاندې زړه؛ خوبیابې تاو دمینې پوخ کا — پـه دویمه مرتبه کې ثمر گل دی

حمزه تبرو یستې د بنکلیو رنگینیو
ستا په خیال کې د طاووس د وزر گل دی

۲۳ـ لوارگی.

(۱۲۲۴)

تینگه په وعده نه شوې داځه چل دی — کلکه پښتنه نه شوې داځه چل دی
زه درته په ورېې نظر گورمه — نن چې ته کچه نه شوې داځه چل دی
د بېره گستاخي مې نظر د کړله — ماته ولې سره نه شوې داځه چل دی
لاس مې تېرې وکړو خوشکمن شومه — تکنده غرمه نه شوې داځه چل دی
نـه مې مخرونې دما بنا مو نو یې — سوځې خو د بوه نه شوې داځه چل دی

هم مې شو ګیره هم انتظار تـه یې ‌‌‌‌   بیا چې زما شپه نه شوې داخه چل دی
ماخوپـه مکان پـه زړه کې درګړلـو   نه چې زمانه نه شوې داخه چل دی
تـا خـو د وختونـو پروانـه کړلـه   لاړې راستنه نه شوې داخه چل دی
تنـده د حمـزه وې د قسمت غوټـه   مړشو،نه خوره نه شوې داخه چل دی

۱۹۶۳ مارچ ۳۰ لوړکی

(۱۲۲۵)

پرې دې نه وځي چې ز د سترګو نم دی   تش پـه تنـه څه پـه کار که جام د جم دی
انتظار د اضطراب پـه صفت پوه دی   تصور د ارمان طفـل لـره مـم دی
راشـه راشـه اوس دې وخت دی تصوره   وند د سترګو مې وچ شوی پاتې زیم دی
بـکلې خنګه غشې ولې بـل دچا زړه   هر بانه د اشنا کوږ   زړه تـه سم دی
ارګمی مې د اشنا پـه عشق کې نښتـه   ساخوړلی د اخفـا وفـا قـسم دی
خوک چې یار لرې حمزه حضوری نه غم څه   مولانا غلام سرور چې شته څه غم دی

(۱۲۲۶)

بې شعوره که سپین پیری وې، ماشوم دی   خوکـه عمربې پوخ شوی وي لاوم دی
د پښتو شاعران د پرو ، شته ، هم وي به   د رحمان غونډې خوواپـه چې کوم دی
چې پـه خولـه دې یاد رمـه صادق نـه یم   کـه ستانوم زما پـه زړه باندې مرقوم دی
بوارمان پـه زړه کې بـه وي چې اوس ژاړې   تابخپلـه پیـداکړی داهجـوم دی
ستاله کوره چې پـه خنګ راتېرشي کلـه   کـه نسیم وي د حمزه پـه حق سموم دی

۱۹۷۷، مو ۳۱۶ لوړکی

د مومن ګفـت و کـردار واره معلـوم دی   د سپوږمۍ د چېرې تبکـی وابـه کـوم دی
ستا پـه نوم مې چې حېل نوم او نشان ورک کړ   اوس چې هرڅو نـوم تـه ګورم زمـا نـوم دی
ستا د زلفـو د ورک شوې درک جرتـه   چې مې سپوږی هم په دې شپه کې معدوم دی
شقاوت د فلـک ګـوره یـه مېنـو   چې ګـردش یې هـم زمـا دبـاره شـوم دی
عشقه څه شوې زه قتیـل یمـه د عقـل   چې جهـان راتـه موجـود کلـه موهـوم دی

ستا یادونو هم اشنا بواځې نه کړم — دغمونو چې هجوم و لا هجوم دی
اضداد هله به کار یې چې موجود وي — به وجود او به عدم کې څه لزوم دی
که بخښې یې جبري کړې بې عشقه — به دي لاره کې بې وګټه لاوم دی

حمزه هغه چې دعوه یې د محرم وه
چې په غور مې ورته وکتل محروم دی

(۱۲۲۸)

په الفت کې ګدا کوم دی سلطان کوم دی — دا نبل د تورو سترګو شان کوم دی
زه کثرت د تصور همه تصویر کړم — چې حجاب د دوبې ورک شو درمان کوم دی
کت د عشق مې په خوناب سره زر خېز شو — په زړاوېه فریاد کې نقصان کوم دی
چه مسرور مې عندلیب یکې دروزه دي — ګرخم ګورم چه خرشبونی د بوستان کوم دی
دورنګی مشرد د کرم د مار هسې — خدای زده څه دی نورشان. شان کوم دی
په هیڅ عقل پې چې وانه شوله غوټه — بل په شان د بارد زلفو جبستان کوم دی
دردوغم رسادردوغم ملهم وو — اوس ملهم د درد سبب شو درمان کوم دی
دوه درې څاڅکي د عاشق د سترګو اوښکي — ای واعظه لوی ددې نه طوفان کوم دی

ناچه ملا به جستجو د یاربسته کړه
ستانو نه ده حمزه کړمه، سامان کوم دی

د دعوت مې رقیب کړی انتظام دی — خدایه خبر کړې نوی رنګ د انتظام دی
برندې سترګې مې د یار زړه نه په خبر شوې — بیا جبشو به کعبه ترلسی لام دی
سالي جام دي راله هسې سبق راکې — چې مقصد له صد ګردشه یو لیام دی
هیڅ خامي دي نوره نشته په سینګار کې — خوس دو مره آیینه چې ګوري خام دی
د فراق د سحر شوره چې رانه شي — د حسرت مې خاموشي نه څه پیغام دی
په پیاله مې د شرابو بام غلط دی — چې په زړه مې ستا د برندو سترګو بام دی
وېره د بره، مزل لري حمزه ستري — بدرګه د تصور وایي یو ګام دی

(۱۲۳۰)

دادِ دتجمل خیري ګریوان دی — دپښتوادب سحرخنده افشان دی
دادب ګلونو سترګي دشهلاکړي — انتظار دتماشي دکوم جانان دی
پلوشو د کوم نمرمخي خبر راوړو — چي هر زره لکه شبنم هسي چشمان دی
رنګینی کړي په نظر کي پټ پټاني — که ګلپوشه پري خویه، بیابان دی
نسیم یووړي لوېتي دنکهتونو — شرمنګیره خندا، ګل کوي پرېشان دی
ستوري خند دشاعري اور اورکي شول — په اسمان دتخیل کي چراغان دی
په لهمه دزړغوني عندلیب کي — رنګ د سروګلو شوخي کوي خندان دی
دخیل بوی په تاریېلي دي ګلونه — ورک دفکر د سهري خني ګریوان دی
دبودی په تال کي مستي خواني زانګي — د وصال د خوب حوتو .وړي ارمان دی
مزکه هم له بخملیني خندا شنه ده — ته به وایي چي شینکي تري خی روان دی
تنداره دتندار چي دسترګوتورشوه — ر د سترګو تنداره دهرچشمان دی
هربلبل بي دبقا سندري وایي — دپښتو دباغ ملیار عبدالرحمن دی
په وربل بي د جانان چي سربندلو — نن هغه لیبوني خان دهرجنان دی
دسخن له آیینې به یي څه وایم — زماکړيي جوهروته حیران دی
حمزه څومره خوشبختي دپښتوده — چي په لاس یي درحمان باما :.

۱۹۴۲ پروسی اپریل — د مزار عبدالرحمن بابا مشاعره

(ار:حمده)

(۲۱۳۱)

آیینه دتخیل خودعکس یوجهان دی
چي مشغول نه وي به دي کي هغه ګوره چي حیران دی
دهرخیره نغیر کي نه دنغمه لاړ ده
طبیعت کي د تشیاوو تحرد و ته میلان دی
رڅه نشته دنشه کیري تکامل دخواهشانو

په اول کې هم ارمان وي په اخر کې هم ارمان دی
خوچې د پیره مینه وکړي، هومره د پیره مقام مې
دي شبنم او نمر نه ګوزه په باران پسې باران دی
د عدم په شبستان کې ژوندون چاوبورنولو[1]
داخنداد سحر نه ده، د هستي خیرې ګرېوان دی
نه موسکي د ګناه بر له تسلسل شو د نیکیو
چې لمبه د ضمیر روغ دي که پیدا په کې نقصان دی
د اسکون چې زه یې ګورم پرې پوهیږ چې بې ګوري
د ازل نه تر دي دمه چې کوم خبز ګوزي روان دی
نه قصور شته د ګلانو، نه خطا د چا د زلفو
دا دي چا پرېشانه کړي چې هسې شري پرېشان دی
حمزه! پر مسلمانان شته هم کافر شته په دنیا کې
زه اشنا د هغه کس یم چې روش[2] یې د انسان دی

۱۹۲۹ پروسی مارچ پېښور

(۱) او: نو بوکولو. (۲) او: رویش

دا منم چې بې له یاره ژوندون ګران دی — خوژوندون کله په خپله هم اسان دی
ارمان وایې چې په ماپورې خندا کا — مینه وایې چې سحر خیرې ګرېوان دی
محبت چې ابتدا هم انتهار ده — هر مقام دي هر قدم امتحان دی
اول عکس وهر یو خیز بیا آیینه شو — چې حیرت له خانه وراندې شو حیران دی
ستا ککیو هسې شان راو کتل نن — چې یوه نقطه ومانه ګرد جهان دی
چې نیاز یې ستا په زړه څه اثر نه کا — دا خو څکه چې احساس مې د افغان دی
حمزه تندي د وصال یې وصال راوور — دا ارمان خو مې لاهغسې ارمان دی

{۱۲۳۴}

طبیعي که شعوري وي، دعالم نظام روان دی
بس که ډک وي له فتوره، دا نظام دیوانـــان دی

چې دغرنه ستوري جوړلې دله دي چې ژوندتري موږمي
بس هم دغسې یعسوب دي چې خپل قام یې په فرمان دی

داخو ځکه چې دکُل او دافرادو اتحــاد شــته
چې دانه وي دطالت نه، نوبې جوړ دي پریشـــان دی

په نظام کې دانسان چې یومحورنه پیداکیږي
یومحل دطاقت نشته چرته لږ چرته چندان دی

لکه دیوحیوانیت د استحصـال داري راوبستی
بس خوشوکې دي داري دي، خپرول دي یوطوفان دی

دانسان دباره نشته په انسان کې پیرزوینه
لږ له دي نه هم بتروي، که زه اووایم حیوان دی

دحرص پنجې تیرې دي، کړیولنونه دي خیرېږي
حق دژوند دغه نشه، دې تهذیب کې چې ناتوان دی

دلحرص دی چې یوقام، استحصال دبل یوقام کړي
په تړې زړ یودي راعله، حرص دوږخ نرود څې څوان دی

هریوقام نه وریخپلې خپل خالق په خپل محیط کې
ضروري دژوند دپاره چې انسان ته کوم سامان دی

بیاسره ددې چې بلوسی په بل قام نودایې حال وي
خپل جهان نه فکر وکړه داجهان دی که زندان دی

هیڅ تیرې زغملی نشي فردیت چې دکوم قام وي
تخم خاوري شي زرغون شي په آخرکې بیاعیان دی

چې افراد دوطن دیرشي، حرص وائي استحصال کړه
چې دژوند سامان مې دیرشي بې ددې نه ژوندون ګران دی

جوړ برغل کړي په ناتوانوانتهاشي دظلمونو
بیا سره ددې هم هریوپه نعره د «الامان» دی

دخپل ژوند دپاره نه چې، دبل ژوند وهي آدمه
نه دي عقل نه تهذیب شته، نه دې پوهه نه وجدان دی

دریغه ملي لوندي هم شي چې راځي ورته خپل کورته
جال دښکار دپاره خور کړه دبرغل نه دا آسان دی

احترام دهریوقام دآزادي ځان کښې پیداکړه
فرنګې دی که هندي دی که عرب دی که افغان دی

شه قانع په خپله برخه داجهان به یوجنت شي
بیاحرص به دې ماحول کې ننګیدی نشي شیطان دی

پښتون وائې دخدای خپل شه لکه ځان هسې په بل شه
بیانه شخړه شته نه ترهه، آزادي امن وامان دی

{۱۲۳۵}

زمان چې ورته وا دا په اصل کې یوآن دی
مکان چې ورته وایې داظهورددي زمان دی

ادراک چې دا د وخت دتهریدوزموږ سره دی
احساس پرله پسې دخپل وجوداودخپل ځان دی

مقطې نه درجود چې دایره دکاینات شوه
یویون دی بناشوی له انسانه ترانسان دی

دځان په تنداره دی دجهان په آیینه کې
حیران مه شه په دې چې هم پخپله داجهان دی

هم دغه حقیقي "زه" دی چې زه ترې عبارت یم
مجازاوحقیقت خوزما "زه" اوهغه "زه" دی

هم دغه زما زه دی چې زړښت نه لري خواني لري
چې لري آینه شي بوهغه دی، بوبي شان دی

امکان د مضمراتو بې بې حده بې پایانه
ناممزد په "ممتنع" هم پیدا شوی له امکان دی

اوس روا به هم مه زه مبلمه یم که کوربه یم
کوربه هم ددې کور دی هم زما کره مهمان دی

چې خپله افسانه وا ... زه ... بې عنوان یم
هم دا افسانه زه چې وایم هغه مې عنوان دی

(۱۲۳۶)

بوغنی کې بیابان مې بل غنی مې گلستان دی
یو وجود مې د اغیارو، بل وجود مې د جانان دی

د تمثیل غلطونو وې په زبان د حیرانی
که هرڅنې دده په شان دی کله دی دجا په شان دی

ویښ شو زلفې یې کړې پوره وایمه په مقدر ° ٥
د یار مسته غخونې د ازل سحر خندان دی

د کثرت له شور و شره غلط مه شه لار پوه ده
جرسونه یې شمار دي یو منزل او یو کاروان دی

بند د تن سیلاب د مینې یو رو یو شو د واړه کېښه
د تیر په خیره خکه خیرې خیرې گریوان دی

هر یو توب د غمژن زړه مې حوصله گی د تمناوې
زه چې مرم او نه رغېږم د غه عمر جاودان دی

د حمزه له اسو پلو نه د زړه داغه خفه مه شې
چې پروا د بوی نه کړي، عاشقي هغه طوفان دی

(۱۲۳۷)

نن له وړایه په خدا راته جانان دی
ای زړګیه خبردار شه امتحان دی

ستا د مخ ښایست له بلې ددې سه دی
چې ماخذ دی د قرآن هغه قرآن دی

جدایي مې دي په زړه داغونه کهول
وصال راوړه تیاره شنه چراغان دی

بیا به فکر کړې چې څه خو رانه ورک دي
که زما د هجرولو کار اسان دی

گوتې مه راوړه زما د زړه نگین شه
دیو صفته امانت د سلیمان دی

ژوند که مرگ دی خو د دوو سلگو تر مینځه
د تعلیق تخریب ترمیانه یو جهان دی

خفه مه شه د یقین میرنی ورور دی
چې یقین هم د حمزه لکه گومان دی

(۱۲۳۸)

شهید که د آیین د بېړلي خیرې گریوان دی
تفسیر یې گل به زړه د نکهت کوي خندان دی

غم نشته که په هر قدم د ښکلیو امتحان دی
ارمان مې خوا ښیرگ مه شه که گران رې هم لسان دی

ناچاره خم اسمان ته پېړو کي د محبت یم
کوتاه چې زما خفل ته بیابان ددې جهان دی

آبن او نابه خپلو کې نن څه سره بدل کړل
اشنا چې نه هغه ته، هغه ناوته حیران دی

دا شمع چې به پوه پېښه ولاړه ترسا وې
محفل د ہاره وایه چې خندا" که بې گریان دی

سپرلی درسوایی خبري کانډي جام بې ډک کړو — شبنمه داغ په زړه د ریدي وینې چې عیان دی
بشنگ شمعې نه ووې په تتې ژبه سحرکې — ته مړه به داسې مرګ چې نوي ژوندله عنوان دی
واعظ ته مې دعوت دمې کشې دی په سپرلي کې — انکاربه بې په کومه خوله راخې چې مسلمان دی
جرګه خوښتانه رتلې نه ده به هیڅ رنګه — داڅکه ستاله ګرانیه مې به اوښکوکې طوفان دی
وېښه بې نور وو بین شوستاله نوراوسېن پوه نه شو — حمزه خوهم ددې سه لاتراوسه غزل خوان دی

۲۲ اپریل ۱۹۶۱ اپریل ۲۴_پېښور (۱) ار: صفه
۱۹۶۱ مې ۲۸_لواړګی

دومره اضطراب زما خبر دکوم سکون دی — خدای زده له کوم عقله پیدا شوی دا ن دی
"تن" نه راته ګران و که مې خوف له "سبا" نه وې — نن چې دا ستم کوي هم هغه تهر "پرون" دی
مرګ چې مخامخ درته ښکاره هره لحظه وي — هله به بري پوهه شې چې څرنګه ژوندون دی
تل به فخر علمه فخره، ستاپه غلامۍ کړم — شوم لکه اسمان چې خم مې تاوته زنګون وی
ښکاري چې ایله اوس زه حمزه هم په لار شوی — هیڅ خبردار نه یم چې به کومه لاره یون دی

() اړ: زما شیخ سېدمحمدالسلام (رح).

لکه ستني بوصفت یې دګندون دی — هر پرهر مې دبنو غشو ممنون دی
ای زما د زړه د مصر سلیمانه — بې د تانه مې ژوندون په مېرتون دی
دومره زړیسې کاغذ نه دی رسولی — څه نري هبردې چې قاصد بېرته راستون دی
که غافل وایې غافل دې یم له یاده — باري څه کرم دنفس په نارترون دی
چې د درنه مې په غږ د رقیب ستون شوي — بیامې هیجري ونه وې چې بیلتون دی
مرګ زما دشخصیت د کالبوت نشته — روح د مینې مې په شعرکې مضمون دی
هر یو ګل به بقارنګي ددې باغ وې — چې په وینو د حمزه د زړه زرغون دی

(۱۲۴۱)

مېن نه که خوستلې سپوږې روایې ممنون دی — ستاستلې سپوږې ستلې سپوږې نه دې ده افسون دی
زما دشخصیت خبري ستاپه برکت دې — مېوه که په باڅونوې له جرلوبې ژوندون دی
بوروخت و چې هم داسې وي زما قدم نخښې — اشنانه زه روان یم نوداڅوک بېرته راستون دی

هندکی سترګې یې نن په تغافل ښکاري پټېدامې — دعوت یې ددیدن دی خونظرزما پټنون دی
ګنجونه دنیا پست بې زما زړه ته منتقل کړل — اشا ته مې یاران ولې دا وایې چې قارون دی
غم زوی دی دهستی ورسره روح شه چې روح اوسي — هرڅوک چې کړي طلب دخوشحالۍ هغه محزون دی

چې بار وړي دهستۍ هغه انسان دی په معنی کې
لیکن په حقیقت چې ګورې سرېې په زنګون دی

(۱۲۴۲)

ده فضا یوه او هم یې سفر یو دی — دوه نامې دي ګنې بدر لمر یو دی
تعین دامتیازه سره راغی — بې مکانه خودنه بهر یو دی
دوه ربنتونې مېن سترګې دېرتن وې — که جداوې خو دواړو نظر یو دی
په واصل او په مهجور جدا اثر کا — ګنې یو دی، نیم د سحر یو دی
مختلف په مختلف محل کې ښکاري — حسن یو دی هم دحسن اثر یو دی
څوک اوتر او څوک خوشحاله، څوک خفه شول — اشنا یو دی، دراتلو یې خبر یو دی

څوک ا اوڅوک به یاس کې ګرفتار دي
حمزه یو دی، نوعیت دخطر یو دی

۲۷_لیلولوی صوات.

زده کړي مې یو راز د ژوندانه سناله لېمه دی — هرڅیز وته بهتر نظر به رنګ دالرانه دی
دانه دغنی مېده شي خو هرګز نه فنا کېږي — مېجن ګرځندې فلک له حیرانی ګونه په خوله دی
لېمه زما اوستا چې سره خم شو بنووې — هم دادی هغه وخت چې امتحان بکې دزړه دی
ګریان له هغې دبري بې زخی چې تاکوله — له زړه که له ناز په وي خوښ وایې حال دې څه دی
نن برق دتبسم دي رعب وسبزه دحسن — تیارشه اوږدو ته چې بوسوال زما په خوله دی
محفل کې بوله بل نه کړي تیوس اوله مانه کړي — معلومه شوه حیل راز ښکاره کولو ته دې زړه دی

۱۰۰'داسې ناجانه عوندې مانه تپوس وکړو
ه چې تا به تل وي هغه سوال دې وایه څه دی

|۱۲۴۴|

خفله مې په سلګوشومنزل چرته دی — عشقه چې هست دې وصل چرته دی
سوال خونسک رنګه ویوستاد وصل — چاڼ دې کړو ځورنګه خوحل چرته دی
اور دی که نیرنګ یې په بارخوکې دی — سوی یې په کوم خای کې وې، بل چرته دی
ورک مې دپی مخبوبه محفل کې کړو — هوش مې و، چایورلو، غل چرته دی
عقله سمندر دمحبت یمه — غرقه په ګوهربسې اتل چرته دی
پل مې چې اغیار وهلی هیڅ نه شو — اوس دې شي لږخیرچې یې پل چرته دی
لاغوتخیل دحمزه تت نه دی — چاوې په پښتوکې غزل چرته دی

۱آر زغل

|۱۲۴۵|

هوښیاره راته وایه چې روغ څه لیونی څه دی — ساتي یې ته په زړه کې هغه راز دماپه خوله دی
پاروا د مار لرم اوده دې پاتې شوه بیکاره — خورلي زلفو دروخوخودمرګ په خوب اوده دی
مینو تسولي لاړي یسوې لاړې تسه راګرخسي — بې بونه پاتې نه شي دغه راز د ژوندانه دی
ن سترګې مې وحشنه په بوکس څنګه خوږې شوې — لږ پرپرده نذکر مې چې دادی اوکه دا نه دی
هغزه ولړ دې خطا شو په ارمان وې ددې وږخې — اشنا چې درته وا ،وایه، وایه حال دې څه دی

۱۹۷۰، مې۲۹ ـ اولږګی

تري جارېږه، عجیبه غوندې کوربه دی — په خپل کورکې دهرچاسره مېلمه دی
چې احساس دتنهایی مې کلمه وکړو — هغه دم مې کړو محسوس چې راسره دی
دخپل خان په آیینه کې خان نه ګوري — داچې ژه ''ګنم زه نه یم، هم هغه دی
یودبدن یې څوک خوشحاله څوک خفه کا — خوبخپله نه خوشحاله نه خفه دی
دکثرت نه دظهورکه لیدی نه شي — ولې څومره چې دی پټ هومره ښکاره دی
نه چې مرنې دهغه په نتداره یو — دی پخپله دخپل خان په نتداره دی
هم په زړه کې دحمزه هم تري بهردی — لکه بوی په ګل کې هم تري آواره دی

۱۹۷۶،اګست۴ ـ کابل.

(۱۲۴۷)

شان دعظمت دي دضمیرد دت سره دي — په صباحت کې زړه راښکون دملاحت سره دي

ماجوړېږون وویه محفل کې ورته سم کتلي — نن التفات یې خکه مل دتعبریت سره دي

آیینه پرېسږده قدریږیــه دمینوزړونــو — چې په ښکلاکې زړه راښکون دمروت سره دي

جوړیږه ر‥ درقیب رانه خوشحال یې اشنا — چې تبسم دې هم شامل دشکایت سره دي

په ساده زړونوکې دنیادزړکی پټـه دي — په آیینه کې چې ادراک دی دحیرت سره دي

ولې سبب دي دقاموسونودپستي هرکرو — راز دي ترلــی درفعت، دروایت سـره دي

چې په دنیادي دېښتون دمرتـوب خبري — دغه جوهر دشجاعت دسخاوت سـره دي

پس له تویې راشي سالې په بهانه ددعا — کورد خمار مې ودان شوی دخلوت سـره دي

حمزه لوس کونج دګمنامی هم جمعیت رانه کړ — دپرېشانی لښکرراغلی دشهرت سـره دي

۱۹۷۵ فروري ۲۶ ـ اولوګی.

(۱۲۴۸)

دهستي بېړی دپاره ګودر بنـه دی — ولې سیندددي په هورته ژور بنـه دی

دیارسترګې بې قراري هسې وایـي — چې هرڅیزتـه الوتونکی نظر بنـه دی

چې ستایادمې لـه زړه ووتومضطرشوم — لیونی لـه کوره چاوې بهر بنـه دی

لاموسکی زماخوانې پـه انتظـارده — ستـازمانه اوربـدلی نظربنـه دی

مینـه بې لـه رسوایی کلـه پخېږي — تعلـق چې لاکچـه وي خطـر بنـه دی

پـه اول کـې خبر، بیـابې خبـري ده — دادمینـې بـې خبرتــه خبربنـه دی

حمزه، ژوند دجهان واره اضطراب دی — نوله مینه په شپه مه کړه سحر بنه دی

(۱۲۴۹)

هوش چې له عشقه لاړو، تللی بنه دی — نوم د اشنا پـه خولـه راغلی بنـه دی

څوکـه لـه وصلـه بوږنـدلی بنـه دی — لاچې ارمـان مـې پایېدلی بنـه دی

د اسـویلو لاڅـې پـه سـرماتي دي — لـه برندو سترګو تښتېدلی بنـه دی

دسحرسترګه راختلــې بنـــه ده — د خیګـر مـې خلېدلی بنـه دی

د حد پـه هورنـه نـاز يـې وری نـه شـمه   پښتني هـوډ مـې یار پـه دلی بـه دی
د اشـنا نـوم وروسـره نـښتی راغـی   دا اسـویلی خـو تیر پـه دلی بـه دی
بـده خـر نـه ده نـه چې راغلـې اشـنا   دلتـه رلیـب هـم رابللـی بـه دی
اشـنا زمـا پـه کوڅـه نـن راغـی   دا تیروتلی، تیروتلـــی بـــه دی

حمـــزه طوفـان؟ او د اشـنا پـه مخکـې
دا اسـویلی خـو لـم زغملـی بـه دی

(۱۲۵۰)

دا حقیقـت دی چې یار جمیـل بـه دی   بیا پري د پاسـه جمیـل جلیـل بـه دی
لاس يې چې نـه وي کوتـاه لـه جـوره   دولـت وافـره عمر طویـل بـه دی
تـــلاش د حــــسن، طلب د علـــم   بغیـر د دې نـه خـراهش قلیـل بـه دی
حکیم طبیـب دې چې خپـل اشناوي   پـه همـه عمـر مهن علیـل بـه دی
چې دیـن يې نـه وي وفـا يې چرتـه   بیانـه کـم اصـل اونـه اصیـل بـه دی
پـه رعیـت کـې پـت ضـروري وي   ولـې داهـم چې مُلـک عـدیل بـه دی
چې تـل ودان وي جهان، نـه غـم وي   څکـه خوصـورد اســرافیل بـه دی
وصـال وي چرتـه چې دا يې نـه وي   مینـه سـخي او حسـن بخیـل بـه دی

کـــار د وجـــدان دی حقیقـــي پوهـــه
حمـــزه مـنم چې منطـق دلیـل بـه دی

۱۹۷۲ اپریل ۲۱ پېښور.

(۱۲۵۱)

چې د یار غم نه وي بل غم په غم حساب نه دی   په عشق د مېو چې مخمور نه وي خراب نه دی
واعظ چې کاندي مذمت د اسې قصور يې څه دی   د عشق يې لوستی د مېکش ځنې کتاب نه دی
بل دې په مېو په گوگل کې چې سور او ونه وي   سنا عبادت د رب په در کې مستجاب نه دی
تهې د میر حقیقت کې د حکمت ده نفی   که نه دا کار څه د ثواب کنې ثواب نه دی
رُخ د ساقي وي منعکس په پیمانه کې زما   پلو نیول مخ ته سبب يې د حجاب نه دی
په بهر و بر او ملکوت کې کوم نفس دی حمزه   چې د خرمن نه خوشه چین د بو تراب نه دی

(۱۲۵۲)

یار دیاری په سبب یار نه دی — دا سرو هرچا ته اظهار نه دی
ځکه اغیار وینې چې ته هم یې غیر — ګنې یو کس چرته اغیار نه دی
زاهد به پټه مې نوشي کړي تر څو — پټ یې د خلقو نه کردار نه دی
د ظاهر بینو جهالت دی ګنا — ابن منصور په سر د دار نه دی
چرته عاشق دی په دنیا کې داسې — چې دا شناختې ازار نه دی
ما ته واعظ وایي بې کاره مدام — دا یې کاري جوړې څه کار نه دی
چې د وصال وي کله کله شراب — غم د فرقت خو څه دشوار نه دی
تا چې تش لاس کور ته وایس کړي حمزه — د بېنوا داسې سرکار نه دی

(۱۲۵۳)

چې قابل د بې کارۍ دی هوښیار نه دی — هیڅ بې کاره هم له کاره وزګار نه دی
چې یې لار د عاشقۍ لېدلې نه وي — خو که خان نه په لار وايي به لار نه دی
ښکلي کاندي به خورنګه اقرار و نه — که لړلي په موسکاوانکار نه دی
سبزنې بهارېې بیاره داسې ښکاري — لکه هیڅ کله راغلی بهار نه دی
ستا نظر دې نوشي نعم البدل شو
د حمزه اوس ځکه بیا تې خمار نه دی

۱۹۷۴ اګست ـ کابل.

(۱۲۵۴)

هر سحر سحروي خوزه وایم سحر نه دی — لا چې مې دعاکې پیدا شوې اثر نه دی
غنې د بهودې اشنا یې شر غوځه نه کا — مل دې ورسره چې شر منکیره نظر نه دی
تل مې وي به زړه کې یو ساعت ترې بهر نه وي — چاوي چې اشنا زما له حاله خبر نه دی
ورشه محتسبه که څه کار دې وي د ته — چا ته منتظر یې هغه رند خو بهر نه دی
مې د هغو ستر ګو مسلسل و و حمزه څه کرم — لا له مېنځه لاړ چې مې دکانې خیګر[1] نه دی

۱۹۷۶ اګست ۲۱ ـ لوارګي.

(۱) آر. خګر.

(۱۲۵۵)

سپین چې نه کاتـا، دمینې تورنه دی ـــ سکوریې چې هستي کړله دا اورنه دی
ترک مې چې الفت لره نقصان نه دی ـــ ژوند مې محبت لره پیغورنه دی
بېکارې چې تش تورېږي دګوګل دیوت ـــ دلته دالفت دشهید ګورنه دی
سپند په غیوچرته خپې منزل لره ـــ بې څه په هستي کې خودا شورنه دی
کاندې درندانو تقاضې نظر ـــ جام دې چې دې تش، ولې نسکورنه دی
کرم به محبت زه د پښتنو سره ـــ دا دخوښې کاردی دچا زور نه دی
نشته څه خفګان که مې زړګی چوي ـــ وران که شي خوښا دی زما کور نه دی
بس خو وقت د دیدن پو نظر ـــ پاتې په اشنا د دیدن پور نه دی

(۱۲۵۶)

که هرڅوګوره کثرت زما خوښ نه دی ـــ ولې بې ددې وحدت زما خوښ نه دی
چې غلسل نه شي دزړه په وینو پاندې ـــ بل زاهده طهارت زما خوښ نه دی
که هرڅو عین وجود یم غزاو شوه ـــ بې واجبه عینیت زما خوښ نه دی
نه راضي اوسه په حورو جنتونو ـــ ددې لارې نهایت زما خوښ نه دی
لکه بې نمکه نان چې بې لذت دی ـــ بې له درده عبادت زما خوښ نه دی
دهجران په دردوغم کې دیر لذت دی ـــ معجزه خرق عادت زما خوښ نه دی
پو هجرت ودیشرب چې حمزه تېرشو ـــ اوس بې خپل خانه هجرت زما خوښ نه دی

(۱۲۵۷)

بوی بې د وعدې نه د و راغلی نه دی ـــ یار مې صبا وایې، خو صبا راغلی نه دی
چرګه پوخ پیمان بې دی نن کړی چې زه جوپ یم ـــ جوپ شه مه تېروځه دلربا راغلی نه دی
مور د خوشحالی بې پېژنونه د ستم ده ـــ لا د مینې غم په انتها راغلی نه دی
ولې دې اشنا کړه د انکار له حرفه زیه ـــ لا مې په خوله حرف د مدعا راغلی نه دی
ما د سر بازی هنر زده کړی له پتنګه ـــ روغ له شمع روپو نه جلیا راغلی نه دی
ځار له رسوایی چې تماشه بې کړم د خلقو ـــ خوک وایي چې یار په تماشا راغلی نه دی
بس له دېره درنګه د حمزه قاصده راغلې ـــ نه او خدای چې ووایه رښتیا راغلی نه دی

(۱۲۵۸)

زره مې د مینې غمېدلی نه دی
د خوشحالی نه تښتېدلی نه دی

ماته په وېره وېره ګوري ولې
حال خو مې چاته لا ویلی نه دی

ستا د بېدارو سترګو جار شه اشنا
خوب د بېلتون مې تښتېدلی نه دی

زړونو کې هغه زره سپېځلی نه وي
چې د بڼو په سیخ پېیلی نه دی

هغه یو غم چې درته کړی وما
بیا د چا غم مې اورېدلی نه دی

زه دې وده د انتظار یم اشنا
خوب مې تر اوسه تښتېدلی نه دی

له التفاته ګیله من یمه ستا
ښکلیه چې تا سره راغلی نه دی

د سبا سترګه راختلې نه ده
داغ د ځیګر مې ځلېدلی نه دی

سترګې دې خود د هچې خوی کړي اشنا
چې پښتون خود مې پارېدلی نه دی

د مینې لارې دې بس سره غوندې
څوک چې پرې تللی دی راغلی نه دی

وخته په نوي رنګ کې بیا راشه
حمزه د ستا ګوزار زغملی نه دی

(۱۲۵۹)

ښکلیه دا غم دې څه غبنتلی نه دی
ستا د جفا سره راغلی نه دی

ورې خو یې، وصله زوروره له ما
خو د یار غم مې در بخښلی نه دی

کوم یو سحر مې دی په شان د ډیوې
چې ستا له جوره غریو نیولی نه دی

د هر څه یې ووې که یې هیڅ ونه وې
بس خو موسکی شو ودرېدلی نه دی

مخ دې دویم خلې راونه ښودو
نوی غزل چې ما لیکلی نه دی

زه خو ورخم او بس بلنې ورځم
هغه مېلمه چېرې شړلی نه دی

به کړلېچو د ژوند، خوږوه شو حمزه
په خوی د زلفو پوهېدلی نه دی

(۱۲۲۰)

څو چې جام مې د شراب موندلی نه دی
هیڅ لذت مې د شباب موندلی نه دی

په پالنګ کې د غفلت د بهاری خای شو
مابه یو سترګې خراب موندلی نه دی

به زکات د سپینه څوله کې انکار نه کړې
څو حساب یې د نصاب موندلی نه دی

چغې پرېږده ګنبدنه دی چول د عشق دی — چاپه دې خای کې جواب موندلی نه دی
عشق خوږت دی لیمه ګوره ژړا سېبین کړه — دسیند په تل حباب موندلی نه دی
لادې وېښم چې مې ولیدې لـم دی — ما تر اوسه ستا نقاب موندلی نه دی

زه حمزه چې ترابد یم پرې نومړی
هیڅ له پاره مې خطاب موندلی نه دی

(۱۲۲۱)

د هریو زړه په صد عاپوه(۱) دی — نه دی ساده نظر په غلا پوه دی
داسې شوتبرچې ګوندې هیڅ نه وینې — دالتفات په منتها پوه دی
داسې ساده ګورې چې وایې به ته — نه په سبانه په بېګا پوه دی
لاستم یې ابتدا کړې ده — داشنایی په انتها پوه دی
پرېږده چې وکړي انتهاد ستم — دزړه د داد په ابتدا پوه دی
داچې یوبل ته مونږه سم نه کړو — زه په هغه، هغه په ما پوه دی

وایه حمزه به نه ترخو ژړوې؟
ستا په مکېز او په خندا پوه دی

که هر څیز په هریو ګام کې درته سبی دی — خود یار کړخې ته رسې چې سری دی
د هر دغس به بغاوت ترینه ونه کړي — چې په خوی وې سلیمان زړه یې غمی دی
دزړه لاړې شوکوې خوشک پرې نه شي — ساده سترګې دې نظر یې غلچکی دی
دومره حسن دې شه زیات چې په نابار شي — تازما د مینې غوښتنې چې کمی دی
روغ هغه چې غس یې غواړي هغه کاندي — چې له نفسه مخالف وې لېونی دی
حوادث دزمانې خوېوته بویه — تامېره چې سبا ګورې مېرنی دی
زه حیران یم تسلسل دتغیر ته — اوسنی اشنامې هغه بخوانی دی
چې هرشي ته نظروکړمه حمره وې — چې حمزه ته نظر وکړمه هرشی دی

(۱۲۲۳)

حقیقت دژوندون خه دی دژوندون هوا رومی دی — حقیقت دژوندون دادی دفطرت پولسوهلی دی
دفطرت اسوهلی خه دی دغافل ضمیرزیږګی دی — اوزیږګی دضمیر واوره دقدرت ماتمام سوری دی
له دې وارو تخلیق شوې غرونې دنیابست ده — دنیاهست خودالفت بشکلی زلمی دی
ره او نه سره بیل نه بو نه خوښې کره داسترګې — وایه اوس دې په ککواوپه نظرکې کوم پردی دی
چې دعقل دنرخوسه دالفت خواږه پیدا که — چې اوچت شې له ملکو په منزل هغه سری دی
زه چې هست یم نه غایب یې.نه چې هست شې زه غایب شم — که زماهستې بکالوده تصوردې غرخنی دی
اتحاد که تناسب دی په اشباوو کې له عشقه — پربېږده مه منه دعقل په ګریز کې میړنی دی
ستاچې مینه شوله کمه داپیدک دی ستادفکر — زه که زورشرمه نویم به.خوفطرت مې چې زلمی دی

زه حمزه یم حیران تللی تسلسل دتغیر ته
چې بللی په عالم شې چې دلشی اوکه لاشی دی

(۱۲۲٤)

خوک چې په لارکې دوف پاتې دی — هغه نیمګړی نیمه خواپاتې دی
مخ چې شې ستاپه کوم طرف اشنا — وایه بیاهلته مخ دچاپاتې دی؟
پرون یې کړې وه وعده دوصال — "نن" "خو" "سبا" "نه دی سباپاتې دی
واریه مردانودوصال راغی — وار یې خطا کړه وارخطاپاتې دی
خوک چې دشکلیوپه خنداشو غلط — کاریې سم نه شو په ژړاپاتې دی
اوکړه دعامې چې شم خلاص له مینې — خولاآمین مې د دعا پاتې دی

حمزه چې پس له مرګه هم شته وصال
دغه ارمان په زړه زماپاتې دی

(۱۲۲۵)

چې نظر مجاز وبې نظر پاتې دی — دهر چې خبر وبې خبر پاتې دی
چې مې ار ن دخپل نظر پاتې دی — لاخواحساس دکوم خبر پاتې دی
عشقه بې باکه اوس خطر دی په کار — ورک چې خطرشو داخطر پاتې دی
زیات دې جنون شي داشنا په لیدو — عشقه په تاکې لاهنرپاتې دی

بار د وفا دي غور خول مشکل — بار د پښتو مي لا په سر پاتې دی
نن په رندانو کې چې نشته خروش — ساقي وېل چې څوک بهر پاتې دی
دا سخاوت د تبسم يې حمزه — څوک به پرې مور وي څوک تږي پاتې دی

(۱۲۲۷)

سر مي که د بڼکليو په دربار پاتې دی — تور مي د زلفانو په سر پاتې دی
تا پسې که سپاندي کېکنې ما کړلې — داد مي په تا لا د نظر پاتې دی
پرهېړده چې سلگۍ شي اسوېلي زما — لا خوږې لېږ زور د اثر پاتې دی
مخکې مي رېباره قدم تنگ نه کا — وايه چې نور څومره سفر پاتې دی؟
سر دي که هر څو کړلو خم عشق و ته — عقله زما لا دي هنر پاتې دی
راځو شه لېمو ته زما نشته غير — يو که نظر دی، خو بهر پاتې دی
خدايه چې يې زړه شو لو اشنا زما — ستر گو کې يې څنگه خطر پاتې دی
حيف چې له خپل خانه خبردار شو مه — اوس چې له اشناوه خبر پاتې دی
دا به شبستان وي د حمزه د وصل — دلته د را تلو نه سحر پاتې دی

۱۹۵۲ م روسي جوړ ـ لوارگي.

لا ژوند د خپل خرد مي په احساس کې پاتې دی — يو توک چې د گرېوان زما په لاس کې پاتې دی
اشارات موسکې دي لاس مي خبرېږه گستاخي — لېکن زړه مي له رعبه په وسواس کې پاتې دی
برېښنا د مخ به ستا وي گنې شته مي آينه — مشکل دي د پرتو په انعکاس کې پاتې دی
اميد په حقيقت کې د ژوندون نه و باعث — ضرورت چې د اشنا زما په پاس کې پاتې دی
هر څو که دره جهانه دي حمزه کړل بو غنس — لا راز د حقيقت په پاس انفاس کې پاتې دی

(۱۲۲۸)

عقله چې ستا سرو مان پاتې دی — لا خو د ميني امتحان پاتې دی
گل چې خندا و کړه خندان پاتې دی — په جمعيت پسې پرېشان پاتې دی
څنگه لباس دې دی الغوستی اشنا؟ — چې چاته گورمه عريان پاتې دی

په محبت کې یې هنروګوره
یاري مقبول زړه یې افغان پاتې دی

عکس.عالم دآیینې کړه ودان
ګوره یې تانه چې حیران پاتې دی

هوش دې چې پاتې وي واصل به نه شې
چرته عارف وي چې حیران پاتې دی

داپه کثرت کې توجور حسن ویو
ښکه حمزه هم مسلمان پاتې دی

۱۹۶۹ ستمبر ۱۸_اوړ ګی

الله که تفکر دافلاطون راکړی دی
مشرب یې دموسی اود روون راکړی دی

پردې دې وسوې عشقه ددوی اود کثرت
پرتن" دې یې "سبا" اویې "پرون" راکړی دی

موسکی مې شوې له دمه دپښتوادب ګلې
فطرت راته هنردزړه چاودون راکړی دی

هرګل دتخیل کې مې دفتردمعاني
پریشان یې که نکهت غوندې ژوندون راکړی دی

ګرېوان مې انتظارچې کرلویژه دکومې شبې
هرخل یې راته نوی سباوون راکړی دی

اشناکه په ښکلاکې دې غرور دی دمقبول
الفت سره وقاریې دپښتون راکړی دی

ماوې چې په فطرت کې دښکلاوې سخاوت
وې ماته طبیعت یې دلارون راکړی دی

اشنادهره ورځ دبدلېدونه دې قربان
هردم یې دغزل نوی مضمون راکړی دی

هرڅوکه یم دزړه په ورکولوکې سخي
طالت یې راته هم دزړه رابښکون راکړی دی

شاهان به دسخن زماله سورې شي پیدا
حمزه چې شخصیت یې همایون راکړی دی

۱۹۷۶ جنوري ۳_اوړ ګی

زه یم چې د بهار په بهت مې سرورکړی دی
ماپرې ننګ و نام او خپل هنر ورکړی دی

روح به مې موسکی تل په تیرو وي د عصیان
تنفر نه د حق مې خپل نظر ورکړی دی

خار له دې اغزو نه چې اشنا راته راکړې
ما رقیب ته ګل او هم ثمر ورکړی دی

بس کړه اې "دعا" ترڅو به سرتندې وهې
ما په ګوټ د میو خپل اثر ورکړی دی

واک مې نه په زړه شته نه په سترګو هیڅ قدر
بهار ته مې دنه هم بهر ورکړی دی

ښکه په خندا خندا کې راغله پرې سلګی
ښه خبر خوشحعې ته سحر ورکړی دی

چاته دې دولت کرامت ورکړو بېنوا
خدایه چې حمزه ته دې نظر ورکړی دی

۱۹۵۴ جولائی ۲۰_اوړ ګی

(۱۲۷۱)

ای دریغه غم دعشق چې انتها نه رسیدی — حاصل به وي دغم چې ابتدا نه رسیدی
راستون دېل نشان چې نه شم بودم چې هرقدم — ارمان چې همرهان مې مدعانه رسیدی
الفت که وي دتار غوندې ددوو زړونو تر مینځ — اشنا به بې اختیاره خپل اشنانه رسیدی
خوخو خله مې ورانه برېوکي شوه دهستي — څه سوال د ودانۍ و که صحرا نه رسیدی
الفت خو چه اخیزدی ای سیلابه دجذبې — داشور دې مبارک و که دریا نه رسیدی
زړګی مې بواعجاز شو دژوندون له تعلی — وی مرګ به بې همدم که مسیحانه رسیدی
حمزه محسوس وجود دی او معقول بې خلق دی — عارف به وم نظر که تماشا نه رسیدی

(۱۲۷۲)

چا چې نزان نه خپل قدم په لاره سم ایښی دی — ساین صاحب ورته په خوږ زړګي ملهم ایښی دی
طالب دحق به بې له دره نه محروم خې ولې — محمدعظیم په لامکان روښی قدم ایښی دی
روښه مالک له دکشمیر چې غم دې ورک شي همه — دقسمتونو بې خالق لاس کې قلم ایښی دی
دغه لوړې ده د ساین چې په درګاه د خواجه — دده امین په دروازه بالا علم ایښی دی
ثنا قې الله کړي په بوخل نګاه کولو سره — په منځ د ورو خو کې بې عرش معظم ایښی دی
خوشحال خندان دې همېشه وي اهل بیت دساین — دوی کې پاک رب جود وسخا لطف وکرم ایښی دی

راز د حیات ابدي به درمعلوم کړي حمزه

زمونږ دپاره مصفی ساین رقلم ایښی دی

(۱۲۷۳)

رازچې دپکلا دی هغه پټ په ملامت کې دی — نه په شونډو وزلفونو ورو خو په قامت کې دی
زه چې ورنه خبر شوم په خلوت کې په جلوت کې دی — بیا هغه اشنانه په جلوت نه په خلوت کې دی
اوس به راځر ګندشي دشیانو دربیم ارخ هم — نشته تکامل په رسیدو کې، په رجعت کېدی
خوی دسپرلي بویه، ولې داچې هنګامې نه وي — پټ دپنو صفاتو بو جهان په سخاوت کې دی
نه تو کېږي زړی چې ستم دمزکې تېرنه کا — غولړي که نمر د شخصیت په مصیبت کې دی
ستر ګې نر ګسې سالي راوارو ه دجام سره — شته دی په سرور یکې خوستله عنایت کې دی
حال درنه خواهش چې دروښانه مستقبل کوي — واخله ضمانت بې دماضي په روایت کې دی

۱۹۷۵، جون ۱۱ پېښور.

[۱۲۷۴]

بې زړه د خوږېدو بې خوږېدل نه شي کېدی — بې دې نه بله څېره د وربل نه شي کېدی

ماضي بې هم د حال سره په مخکې تل لرم — بې دې بې اندازه د مستقبل نه شي کېدی

مارې چې ستا دېدن خومې ژوندون دی د الفت — وې دا خو کله کله وي تل تل نه شي کېدی

لا تړو هم که له دې وکړې ساده کتل — بې تا نه د زړه عمل خو زما بل نه شي کېدی

ستا غم مې د زړه وینه په خوږه خوږه کې څښي — پوره دښمنې هم په دې خپل نه شي کېدی

خاشاک نه مې پېغور مه کوه اوره د بارخو — لې ورشه له خپل خامه سوځېدل نه شي کېدی

تل پاتې نېمګړتیا به د دنیا یست وي بې له عشق — په ښکلیو کې بې کاره خو رانیکل نه شي کېدی

لم زړه کړه د دې غونچې حیاناکې کلی خبر — دنیا کې بې ارمانه پوره نجل نه شي کېدی

حمزه دا کشالې دې دنیا شوې درد د سر — صهبا نه ده علاج بې په ښندل نه شي کېدی

[۱۲۷۵]

ژوندی چې لیلی نه وي مجنون نه شي کېدی — روح بې چې پښتون نه وي پښتون نه شي کېدی

بې له عشقه بل رانه مضمون نه شي کېدی — زړه مې د هوس چې شي مرهون نه شي کېدی

ما به ستا په هره ادا ژوند قربانولو — ستا هره ادا چې ده ژوندون نه شي کېدی

دا خندا مې ګله مخالفه له پښتو ده — واخلم خوشحالي په زړه چاودون نه شي کېدی

لاسې سرمایه د حسن د ېره چې بخیل وي — کوم ښکلي چې شوم نه وي قارون نه شي کېدی

مینه عقل نه دی خو یې عقله مینه نه ده — داسې بې بېلتون دی چې بېلتون نه شي کېدی

مخ بې که ښکاره سترګې بې سرې زلفې برهمې — چاوې په رڼا ورځې شبخون نه شي کېدی

خود پښتو سترګو د مېو مخمور نه وي — هیڅ د غزل شعر مې موزون نه شي کېدی

زه او محبوبه پښتو خو دوه نه یو اغیاره — موږه کې بېلتون دې په افسون نه شي کېدی

هسې په تنګ تنګ کې پښه نیولی شو زړ — داسې مرور به شي راستون نه شي کېدی

خوله دې حمزه پرانیزه صدف غوندې غني شوي — نه وایې خویې د زړه چاودون نه شي کېدی

[۱۲۷۶]

تا چې د پلو نه تور وربل ښودلی دی — دام دې راته پاره د اجل ښودلی دی

نه غافل او ده بې شي په مخ دې زاحوري — زلفو نه دې هم د ستم چل ښودلی دی

سترګې مې په سترګو د بویت شوني خوري — ما نه خپلې مینې د زړه غل ښودلی دی

دروند خویې مې بري ښوې بربوکی دا سوېلو — مرو دې د ستم که راته تل ښودلی دی

بند بند دې جدا کړم په وعدو خوږو خوږو
حیف د نښکر په ځای دې نل سودلی دی

ما به سنا د در نه کړې اوچت خرنګ رقیب
چې ورسه زه نه نښان د پل بسودلی دی

چې دې چې نکړېږې ېې ناصح وینې په لاس
اور مې په اوبو کې ورته پل ښودلی دی

لهر درولي ګوري جمال دې یو په دوه
چا دې چې په کرو وروکې خلل ښودلی دی

مشت و ګریبان شو د حیرت سره جوهر
تا ته آیینې چې سته سدل سودلی دی

خار شه تېرې راحت او بې عمې د علیین
عشقه چې حمزه نه دې اسفل ښودلی دی

(۱۲۷۷)

محفل کې که رقیب شته ما نظر موندلی دی
ګویا په ګونګ زبان مې نامه بر موندلی دی

د بهار د کوځې باده چې رانه شي په مزار
په وېړو لسو پلو مې اوس ستر موندلی دی

په زړه کې اوسېده و نکیه، بې حیران ولې په دا
آیین مې د خیال چې ستا خبر موندلی دی

قربان په شبخېزی د اوښکو ستورې کړه زړا
یو کیف مې په زړا کې د سحر موندلی دی

نشر دی نه شي خبرې په لوستن ده اموخته
خوله نه ده د قدرت نه مې پر هر موندلی دی

ستا زلفې مې کړې ښکل په زړېودی مې راغلو کیف
اوده شوم، که مې سوری نمازه پکر موندلی دی

پرسان مې د حیرت نه وکړه پرپرده آیینه
تا خپل حسن دننه، ما بهر موندلی دی

جمال ګوري آیین کې هغه هم وي مثالي
که تا وي مبتدا، نو ما خبر موندلی دی

کالو مې د هستي د وروخو خاله درلوګي
حبشي چې دې دا هسې رنګ ممبر موندلی دی

په لاس به د همت د عشق اژدر کړې دوه ټوټې
حمزه قوت له عشقه د حیدر موندلی دی

(۱۲۷۸)

سوی مې نظر لکه پتنګ لیدلی دی
به د شمع رویو مې قلنګ لبدلی دی

پوه شوم علت چې د هر رنګ خوبي رنګي ده
خکه په هر رنګ کې مې ستا رنګ لیدلی دی

نن د رقیب سترګو کې پیغام د صلې ښکاري
ده پرون زمونږ د سترګو جنګ لیدلی دی

سترګې دې چې غشي ګورتوي زما نظر ته
تا د پښتنو زلمیو جنګ لیدلی دی

عشقه خپل هنر د آیینې به دې حیران کا
ما خو هر یو حسن په زړه سنګ لیدلی دی

ناله یم راغلی هغه ته وي که ته نه وي
څوک خوځي شاید چې ستا به رنګ لیدلی دی

مـخ دي اشـنا وګوره زمـا پـه آیینـه کـې — لږ خه لا به دد کې یې مازنګ لیدلی دی
لاس دي صراحي ته دلسې کم ولې سالې خې — چرته کوم زاهد دي په زړه تنګ لیدلی دی
تېت به د حمزه نظر شي ستا مغرور نظر ته؟ — دي پښتون چې جوړ د فرنګ لیدلی دی

۱۹۵۵ مې ۲۶ ـ لوړګی   (۱) اروه.

(۱۲۷۹)

بېګا په خوب کې مانېکلی اشنا لیدلی دی — دا خوب وېنم که خوب په خوب کې مالیدلی دی
ای چشم شوګه بند شه اوبې ادبه مه شه — دادی غلط خیال کـه هرچـا لیدلی دی
شک نشه دامنم چې مې وینبا لیدلی دی — طایر د خیل نظر مې په جلیا لیدلی دی
چشم نظر مې زلفو د پردې نه عکس د رُخ — د شپې په سترګو مخ د سپین سبا لیدلی دی
مرغ سحر په هغه کې دا رشک زاهده؟ — اشنا پتنګ د ځان په توتیا لیدلی دی
بې زخم اوبې سوزه خو عاشق نه وي حمزه — پروانـه چالـه شـمعې بېنـوا لیـدلی دی

(۱۲۸۰)

ای عشقه څو کـه تازمـا هنر خوړلی دی — در لحاړ چې درد او غم مې د دلبر خوړلی دی
چشمان مې په دیدن چې داشنا نه مړ یدل — بې صبره ورېړو خپل ځکه نظر خوړلی دی
سودا دزلفو ګوره چې راځې کومه بلا — هر ضرب او هر ګوزار یې ما په سر خوړلی دی
پروازیه ګلستان د تېر بهار شو وریه یاد — بلبل چې په قفس کې خپل وزر خوړلی دی
ارمان یې هغه در هغه درشل کوي مدام — دي سر چې مې تکر د چا په در خوړلی دی
بېګایې چې زه پوه شوم د وینا په شېرینی — خو د ما یه سترګو ستر ګو نامه بر خوړلی دی
امید به یې تازه کړي څه داستا خواږه کتل — دا خوږ فـصـل حمـزه پښخوالـه بر خـوړلی دی

(۱۲۸۱)

اشنا څوندي پسولې د تېر جرس راغلـی دی — سینې ته مې د زړه په ځای هوس راغلی دی
بې سـاله یادونه وږې له دي سرایه بل څه حس — ګوګل ته چې کاروان د کوم نفس راغلی دی
بو د رنګ خوشه خاموشه ای زما د زړه طوطا — تخیل کې مې (۱) هینت دبل قفس راغلی دی
هم دلو چې اوس نالست مې دي په ځنګ کې داشنا — شـایـد زما په سترګو کې یو خس راغلی دی
سـاتم بـه پښتو نواله کـه تېری وکـړو حمـزه — زمـا د پره صـوده پس راغلـی دی

(۱) اربحیل کې هېت.

(۱۲۸۲)

لاړې چې په مخ کې زره راښکون راغلی دی   دلته هم په سترګو کې افسون راغلی دی
نن دزړه په سیمه مې راتګ دکوم سېرلي دی   ګل غوندې مسکی راته ژوندون راغلی دی
رازیه دهسې دخوشبویی غوندې پرېشان کړم   ګل یم په قسمت مې زړه چاودون راغلی دی
کوم چې فرهاد ښکارې نادم په هغه کړلیو   بیا چې دویم غل په بېستون راغلی دی
ستاپه نن سبا مې یقین نه و خو رښتیا شو   واسې راته ښکارې جوړ پرون راغلی دی
ښکارې چې تکمیل په لېونتوب دعقل کېږي   خاندې زولنو وته مجنون راغلی دی
راغله دوه لاژېړه راته عشقه دادې وخت دی   عقل خوداوایې چې بېلتون راغلی دی
برنډ دې ورته وخوکښل ناګه قبول نه کړو   ډېر زما نظر در ته مضمون راغلی دی
اوس هغه بې واکه موسهدل هم ښکلې نه کا   وخت به ورته نه وایو لارون راغلی دی

سرې دحمزه سترګې دشبګیر له زوره نه دي
پوځ دانتظارې په شبخون راغلی دی

(۱۲۸۳)

وایسې جوړ پسده بخت دپښتو راغلی دی   داشرق چې په زلمو کې دپښتو راغلی دی
هرڅوکه صراحي وربوري خاندي په خت خت   ساغر ته خو فطرت داسو پلو راغلی دی
لاکیف پکې سوالښي چې شراب شي پخواني   زلمي شو چې ادب په زرېدو راغلی دی
رنګ رنګ ګلونه راغله دپښتو ادب په چوړل   اوس وخت ایله دسترګو غړېدو راغلی دی
قربان چې کهکشان ترې نه ښکارېږي دمقصد   داګرد دخوتېرو قافلو راغلی دی
هستي چې ورکېدو ته شوه نژدې زماد درد   مجبوریه تسراتې د زېرګر راغلی دی

حمزه جوړي شعرونه دي تول خوب ورنګول
داتن شبه چې دې ذوق په اروېو راغلی دی

(۱۲۸۴)

وایس جوړ اوده بخت دپښتنو راغلی دی   داشرق چې په زلمو کې دپښتو راغلی دی
هرڅوکه صراحي وربوري خاندي په خت خت   ساغر ته خو فطرت داسو پلو راغلی دی
لاکیف پکې سوالښي چې شراب شي پخواني   زلمي شو چې ادب په زرېدو راغلی دی
رنګ رنګ ګلونه راغله دپښتو ادب په چوړل   اوس وخت ایله دسترګو غړېدو راغلی دی

قربان چې کهکشان ترينه ښكاريږي دمقصد داګرد دهغه تېرو قافلو راغلى دى
هستي چې ور کېدونه شوه نژدې زما د درد مجبور په ننواتي دزېر ګوراغلی دی
حمزه جوړي شعرونه دې تول خوب وزنګول
دانن شپه دې چې ذوق په اوربور راغلى دى

در منقدم مطرو گي

(۱۲۸۵)

نن سمندر لوارګي نه په چپر راغلی دی نـاوي تـه د عـيش د دُرو راغلـي دي
اى خاونده تري وربانديه كبلوترې بېي واره نن چې طلاګي راليب په بېر راغلي دي
نن شرلي مشهودته د ساون نظاري پادي چرته په پيچم چرته په خور راغلي دي
نبطي وي پيسې واګره خاوند ووي چې ولې؟ ښڅي وي بهر ښوی لور راغلی دی
چاچې واده وکړ همه عمرېه دا وېني خوله کې لې که د خوانې تول انګر راغلي دي
غم د مـاد هوري ولکه بـرق وي د وريـخ شرک لمیص په غاره څوک لغر راغلي دي
وخوشو وصال انداربابه رازوم له کومه ډېر په جګيګر مې اشنا لور راغلی دی
داسې بوخ زما د رعب پرپوت په رقيب اوس لکه د خر هسې په تر راغلي دي
نن ستر ګې چې باغ لره راتلو داوې ونه دې
فکر کړه حمزه محکمي جغم راغلي دي

(۱۲۸۶)

هر څوک له محبت مې زره ، ودون ګټلی دی حاصل له غنم رنګو مې ژوندون ګټلى دى
محظوظ هغه عاشق وې دالفت له شيريني هرخپ چې ددې لاريې بې ستون ګټلی دی
فانوس مې تخیل شي ستا دمخ په تصور هرڅوک که خيال درلفو مې شخون ګټلى دى
موجود خو هر يو شي وي دفنابه اعتبار عالم مې واهمي خخه مرهون ګټلى دى
قربان له پرېشاني مې شبستان دبادشاهي ماستا دزلفو سوری همايون ګټلى دى
بنايست چې ملتفت شي لاولاکړي اشتياق افسوس چې دا کړیم خلکو قارون ګټلي دي
کړه ستاله بوه خياله بې قربان خيالونه تول
حمزه دې عقلمند او که مجنون ګټلی دی؟

[۱۲۸۷]

چې په کار شي د سړي هغه سړی دی — ګنې بېه تړې نه د پټ په هکله سپی دی
چې دې زړه منکیف عقل فناشي — بې له شکه هغه وګنه چې دی دی
چې په سترګو کې یې آب د حیا نه وي — د زړه پند یې هسې وګڼه چې لی دی
د عدم چې دې قابل ورته حیران یم — چې لاس یې هم په فکر کې یوشی دی
تېر دې مېچ کړو د هنر ،زړه دې راوک شو — ورته خود د محبت راغلی قسی دی
سلیمان که په معنی یې خومېږی شي — خزانه ورک که دهست درته غمی دی
تـېې د بېر د حقیقت بېرې تېروتلي — چې په خای د اوبو ډک له هوا ژی دی
خېل دې هغه چې په خوی درسره یو وي — خېل دې هم په خوی پردی که وي ،پردی دی

همزه خیال چې د شاعر خومره زړېږي
که له هرې خوا یې وګوری زلمی دی

[۱۲۸۸]

خود غوبل به تل د مکر کړې چې ګوی دی — د رقیب نه څه ګیله چې خربېشوی دی
د ارمان غوړوونه ودرېده لک څک شول — تصور د بېکلې بار راخې اروی[۱] دی
دامخاسته[۲] راته بنایي غلط نه یم — د رقیب په پل یې پل ایښی دی پوی دی
ته وری وري کره د ناز خبرې — زه په نیازیم روړدی شوی زړه مې لوی دی
د دنیا په غم کې خدای درنه هېر نه شي — هیڅ یې شاته بنیاد نشته لکه توی دی
تا چې پلار ازاروه په زلمیتوب کې — اوس ګیله ولې کوې چې بدمې زوی دی

همزه غم د سروې قد دې چې اشنا شو
وچ دې نه شي چې زما د سترګو جوی دی

(۱) پېکالو. (۲) پلش د قدم

(۱۲۸۹)

ستاپه تبسم دهوش وصبرمې کورسوی — هیڅ بې پاتې نه شول ددې تندرپه زورسوی
ستاپه تودنظرمې دهجران لمبه سره شوه — وايي چې په اورباندې رغيږي داور سوی
ملسره دتنګ اودحيادلباس هم و — خومره احتياط مې چې کاوه هومره نورسوی
لمه شولې ارمانه، تمنادې ګوښې پرېښوه — اې بې تنګه ورووره، چې وريل دې دخورسوی
عشقه تامېن کره لاټانې چې خاورې نه شول — پاتې بې کفن وې سلامت که بې ګورسوی
نه رسي اختيار دهيڅ صېن دزره اسمان ته — مينه کړې ګوزار دشيطانانوپه لورسوی
دلسې عجيبه غوندې پرواز دی په الفت کې — زره مې اشناستاددلاسې په تکورسوی

عشقه چې حمزه دې کړو پهرلـه کاپناته
ستاپه پلوشو، اوږده، زوږدې که سورسوی

۱۹۷۷، اکتوبر۲۸ پېښور.

(۱۲۹۰)

چې رنايې په ځېره کې داسلام د تهذيب نه وي — زمانه پرې که داوران شي، بل ودان شي جهان نوی
د پېرون د قدم نخښه، افسانه د سبا څه زده — بيم نهدلې نن مې غوارې، پوموسکې اطمينان نوی
نه لرمه امتياز اونه په ژبه کې زور پهاتې — د وختونو سترګې برندې د حالاتو زبان نوی
دفطرت کرليج خوګوره چې هم هغه زورمضمون دی — پرې پښنګ بم خو چې وي بې، څه اندازدبيان نوی
نوی هيڅ په جهان نشته، جهان نوی لباس ورکرد — نه لباس دفطرت زورشو، نه پيداشو انسان نوی
زوړپوسکی مارګوزارکړې ولې رنګ يې بدل نه شي — د مغرب د تهذيب زهر، ژوندګنې مسلمان نوی
عمرپونيولې برپوکې مې د ملت په ورانېدو ده — بيابان په ختمېدو دی خو دا بل بيابان نوی

دمذهب له آزادۍ نه حمزه څه درته حاصل شول
داپه زوړ زندان دې ځوره کړی زندان نوی

(۱۲۹۱)

مينه نوې نوې ښکارې درنه ځوارې ارمان نوی — د زړې قصې د. ره منتخب کړه عنوان نوی
څه ورڅه په خپله مخه غلچکيه وخته لاړشه — ستاکه نوکې پخوانی دې ماجوړکړی ګرېوان نوی
که ناپوهه زمانې کړل حوادث درته پلکونه — مسلمانه پاڅه جوړکړه دخپل زړه نه سندان نوی
دضمير د ژوند نبضونه کله نيغ کله کاږه شي — مرض هغه پخوانی دی پرې راغلی بحران نوی

لاپه هغه زور گرداب کې دملت جهاز حصار دی　　حجازي باد و نوراشي را پیدا کړي طوفان نوی

جنس دامن ختم شوی په بازار کې دعالم دی　　هغه زوړ مسلمان څه شو چې راجوړ کړي کلروان نوی

چې رنايي په څېره کې داسلام دتهذيب نه وي　　زما څه پرې که دلوران شي بل ودان شي جهان نوی

د بېرون دالـدم نخښه افسانه دسباڅه زده　　بو پنېدلی نن مې غواړي بو موسکی اطمينان نوی

نه لرمه امتياز او نه په ژبه کې زور پاتې　　دوختونو سترگې پرنـدې دحالاتو زمان نوی

دفطرت کهليځ خوگوره چې هم هغه زوړ مضمون دی　　پرې پتنگ هم غوڅې وي يې څه اندازه بيان نوی

نوې هيڅ په جهان نشته خو مونږ ور کړو لباس نوی　　نه لباس دفطرت زوړ شو، نه پيدا شو انسان نوی

غر يو نيولي بر يو کې مې دملت په وړانېدو ده　　بيابان په خـتمېدو دی خدايه بل بيابان نوی

دمذهب د آزادۍ نه حمزه څه درته حاصل شو

داپه زوړ زندان دي غوره کړی زندان نوی

[۱۲۹۲]

الفت که مې پيدا کړي راته حال نوی نوی　　بېلتون په هر قدم غوروي جال نوی نوی

بدلېږمه زه هم، په هر ساعت که ته بدلېږې　　هر دم ولې ښکارېږي ستا جمال نوی نوی

لاپايه ژوندی دي په وعدو پروسږ نيو　　ای دريغه چې نن شوی دويم کال نوی نوی

ملتا په انفصال کې کيفيت دمينې ومونډ　　ای دريغه پاره خوږ دی اتصال نوی نوی

شايد چې په شعلو کې دجبين دې ولقه نشته　　دانه چې په جبين وهې تل خال نوی نوی

دلتا چې اندازونه هره ورځ دي نوې نوې　　زه هم درته کومه څکه سوال نوی نوی

حمزه چې دغزل نه رنگينی دې ور کې نه شي

دلنايي چې تل تل ولري خيال نوی نوی

[تمت]